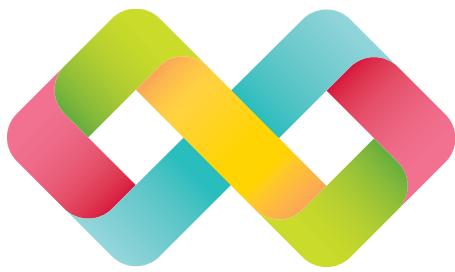

TAMPEREEN KAUPUNKI
YLEISKAAVOITUS

Kantakaupungin yleiskaava [2040]

Kantakaupungin yleiskaava 2040 Selostus

Hyväksytty kaupunginvaltuustossa 15.5.2017. Hallinto-oikeuden päätös valituksista 10.7.2018.
Korkeimman hallinto-oikeuden päätös valituksista 17.1.2020. Voimaantulokuluutus 20.1.2020.

Tampereen kaupunki

Kaupunkiympäristön suunnittelu
Yleiskaavoitus
PL 487
33101 Tampere

www.tampere.fi/asuminen-ja-ymparisto/kaavoitus/yleiskaavoitus

Taitto: Birgitta Helsing

Kannen kuva: Tampereen Hiedanrannan kaupunginosan kansainvälinen ideakilpailu, jaettu 2. palkinto "Hiedanrannan Innovaatiolahti". Tekijä ja tekijänoikeus: Mandaworks AB, Schauman & Nordgren Architects Oy Ab.

Sisällysluettelo

Johdanto	5
Yleiskaava	7
Strategiset periaatteet	7
Keskustat	8
Asuminen	10
Palvelut ja elinkeinot	10
Liikennejärjestelmä	12
Mitoitus	14
Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut	16
Kulttuuriperintö	19
Kestävä vesitalous	24
Ympäristöterveys	26
Tekninen huolto ja muut erityisalueet	29
Muuttuvien alueiden kuvaukset	33
Yleiskaavan ohjaus- ja oikeusvaikutukset	44
Ranta-alueiden loma-asutusta koskevien MRL 73 § sisältövaatimusten huomioiminen	45
Kaavamääräykset ja soveltaminen	47
Kaavan vaikutukset	73
Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset	73
Ympäristövaikutusten arvionti	78
Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen	90
Vaikutukset yhdyskuntatalouteen	96
Vaikutukset kulttuuriperintöön	100
Vaikutukset elinkeinoihin ja yrittämiseen	104
Yleiskaavan toteuttaminen	107
Asemakaavoitus	107
Ohjelmat	107
Kehittämisen kohdealueet ja teemat	107
Yleiskaavan seuranta	108
Lähtökohdat yleiskaavatyölle	109
Kaupunkistrategia ja muutoksen hallinta	109
Yleiskaavatilan ja prosessin kehittäminen	110
Maakuntakaava	110
Kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2040	111
MRL	111
VAT	111
TALLI-2015	112
Rakennusjärjestys ja rakennuskiellot	112
Maanomistus	112
Kantakaupunkiin rajautuvat yleis- ja asemakaavat	112
Yleiskaavaprosessi ja vuorovaikutus	114
Organisaatio	114
Työohjelma, osallistumis- ja arvointisuunnitelma	115
Tavoitteet	116
Yleiskaavaluonnos	117
Yleiskaavaehdotus	120
Hyväksyminen	121
Selvitykset	122
Prosessiin liittyvät selvitykset	122
Perusselvityksiä	122
Maankäytöltään muuttuvien alueiden selvitykset	123
Siirrettäviin ja vahvistettaviin yleiskaavamerkintöihin liittyvät selvitykset	125
Lähteet	126
Liitteet	
Liite 1 Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelun muistio 19.5.2014	
Liite 2 Kulttuuriympäristön suojelus kohdeluettelo (kartta 3)	
Liite 3 Liito-orava -selvityksen kartta	
Liite 4 Yritysvaikutuskyselyn tulospaiketti	
Liite 5 Luettelo kiinteistöistä R- ja RA-alueilla 06/2016 Tarkistettu rakennusluettelon osalta 22.3.2017	
Liite 6 Ehdotusvaiheen viranomaisneuvottelun muistio 5.4.2017	

Johdanto

Ajanmukainen yleiskaava on keskeinen lähtökohta kaupungin maankäytön ja liikennejärjestelmän ohjaamisessa. Yleiskaavassa tavoitellun kehityksen periaatteet sovitaan yhteisesti ja ne esitetään oikeusvaikuttaisen yleiskaavan muodossa kartalla. Yleiskaava kuvaaa kaupunkirakenteen tavoitellun kehityksen ja sen ajallisen ulottuvuuden yhteyttä. Vaikutuksiltaan merkittäviä ja yhdyskuntarakennetta muuttavia aluelajennuksia ja hankkeita suunnitellaan yleensä vuosia tai vuosikymmeniä ennen niiden toteuttamista. Nyt laadittavan yleiskaavan suunnittelujärne ulottuu noin 25 vuoden päään vuoteen 2040.

Edellinen kantakaupunkia koskevan yleiskaavan aloituspäätös on vuodelta 1989. Kaava hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 1998, jonka jälkeen kantakaupungin alueelle on hyväksytty 14 osayleiskaavaa. Keskustan strategista osayleiskaavaa lukuun ottamatta, vuoden 1998 kantakaupungin yleiskaavan ja sen jälkeen laadittujen osayleiskaavojen tavoitteet on saavutettu tai niiden ajantasaisuutta on arvioitava uudelleen. Tampereella tehty päätös raitiotien rakentamisesta asettaa kaupunkirakenteen kehittämiselle kokonaan uudenlaisia mahdollisuuksia. Ydinkeskustan lisäksi raitiotiellä hyvin saavutettavat aluekeskuiset ovat tulevaisuudessa kaupungin merkittäviä kasvukeskuksia. Tiivistyvässä joukkoliikennekaupungissa asukkaiden arki on sujuvaa ja mahdollista kestävästi myös ilman omaa autoa. Täydentämiseen ja muutoksiin tähän tänään suunnittelun avulla myös nykyisen kaupunkiympäristön laatuun voidaan kiinnittää entistä enemmän huomiota.

Nyt laadittavan yleiskaavan uudistamiselle on asetettu tavoitteeksi valtustokausi, jolloin kaavatyö kytkeytyy tiiviisti kaupunkistrategiaan. Strategiassa tunnistetuista muutoshaasteista yleiskaavatyössä on paneuduttu etenkin kaupungin ja kaupunkiseudun kasvun haasteisiin, elinkeinoelämän toimintaedellytysten turvaamiseen, ympäristövaatimusten kiristymiseen ilmastonmuutoksen edetessä ja luonnon monimuotoisuuden heikentyessä sekä alueiden sosiaalisen erityymisen estämiseen. Kaupunkistrategian tarkoittaman Kestävä yhdyskunta tavoitteen osalta yleiskaavassa maankäyttöä, asumista, liikennettä ja palveluja on tarkasteltu yhtenä kokonaisuutena tiiviin ja vähähiilisen yhdyskuntarakenteen toteutumiseksi. Yleiskaavaratkaisu suuntaa kaupungin kasvun nykyisen yhdyskuntarakenteen sisään, aluekeskuksiin, joukkoliikenteen laatuikäytäville ja etelän suuntaiselle ratavyöhykkeelle. Rakentamismahdollisuudet kantakaupungissa hillitsevät osaltaan taajaman ulkopuolistaa hajarakentamista.

Kantakaupungin palveluverkkoa on mahdollista kehittää esteettömäksi ja helposti saavutettavaksi ydinkeskustan ja hyvien joukkoliikenneyhteyksien varrella sijaitsevien aluekeskusten yhteyteen. Raitiotien ohella yleiskaava tukee myös muun joukkoliikenteen ja pyöräilyn sujuvaa käyttöä. Yleiskaavassa kantakaupungin pinta-alasta yli 3 % on varattu luonnon suoja-alueiksi.

Pia Hastio
Yleiskaavapäällikkö

Yleiskaava

Kantakaupungin yleiskaava 2040 pohjautuu kaupunginvaltuoston 9.11.2015 hyväksymiin tavoitteisiin. Yleiskaavalla ohjataan yhdyskuntarakenteen tavoitteellista kehittämistä Tampereen kanta-kaupungin alueella maankäytön, liikenteen ja palvelujen näkökulmista.

Kaupunkirakenteessa tapahtuvat toiminnalliset muutokset, esim. saavutettavuutta parantavat väylähankkeet tai vetovoimaisten kampusalueiden kehittyminen, luovat uusia kiinnostavia sijainteja erilaisille rakentamishankkeille. Hyville sijainneille keskityvä rakentaminen aiheuttaa jossain määrin epätasaista kaupunkikehitystä eri alueiden välillä. Yleiskaavan keskeinen tavoite on ohjata suurin osa yleiskaavan tavoitteen mukaisesta noin 60 000 asukkaan kasvusta hallitusti jo kertaalleen kaavoitettuun ja rakennettuun kaupunkiin siten, että alueet kehittyvät tasapuolisesti ja kaupunkirakenne ydinkeskustan länsi- ja itäpuolilla tasapainottuu. Kasvun ohjaamisen tavoite perustuu Tampereen kaupunkistrategian 2025 linjaukseen suunnata kaupungin kasvu nykyisen yhdyskuntarakenteen sisään.

Yhdyskuntarakenteen täydentämisen kaupunkistrategian mukaisesti viihytisyyttä ja elinvoimaa lisäävällä tavalla edellyttää kaupunginosien sisäisen ja keskinäisen kytkeytyksen parantamista kehittämällä mm. kävelyn ja pyöräilyn olosuhteita. Lisäksi tulee varmistaa kaupunkirakenteen toiminnallinen sekoittuneisuus tiivistyvässä kaupungissa, mistä syystä erityisesti keskustoissa asumisen ja liikkumisen sekä palvelujen ja elinkeinojen ohjaukseen välisen kytökseen ohjauks on tärkeää.

Strategiset periaatteet

Kantakaupungin yleiskaavaproses-sissa on näytetty yleiskaavan ja kaupunkistrategian kytköstä osoittamalla

kaupunkirakenteesta tulevaisuuden vetovoimaiset alueet, joilla tulee mahdollistaa kaupunkikehitystä vauhdittavat rakentamishankkeet. Kaavan keskeisiksi teemoiksi ovat nousseet keskustojen ja joukkoliikenneyrjestelmän kehittäminen sekä elinkeinoelämän ja yritysten toimintaedellytysten varmistaminen.

Keskustat ja elinvoima

Hyvä yhdyskuntarakenteen kehittämisen lähtökohtana on hyvin saavutettavien aluekeskusten verkosto, jossa sujuvat yhteydet kytkevät luontevasti sijoittuneet keskustat toisiinsa. Tampereen ydinkeskustan lisäksi eri puolilla kanta-kaupunkia kehitetään vahvoja aluekeskuksia toimivaksi kaupunkirakenteeksi. Ydinkeskusta on koko maakunnan päälakeskus ja merkittävä valtakunnanosakeskus. Ydinkeskustan kehittämisen tavoitteet on määritelty keskustan strategisessa osayleiskaavassa (hyväksytty KV:ssa 18.1.2016) ja sen rinnalla valmistellussa kehittämishojelmassa (hyväksytty KH:ssa 2.11.2015).

Aluekeskusten kehittämisessä keskeinen haaste on niiden elinvoiman vahvistaminen tasapuolisesti eri puolilla kanta-kaupunkia. Aluekeskuksesta muodostuu vetovoimainen ja vahva toiminnallinen kokonaisuus kun sinne sijoittuu asumisen ja palvelujen lisäksi monipuolista elinkeinotoimintaa ja työpaikkoja ja kun keskustat kytkeytyvät ydinkeskustan lisäksi myös toisiin aluekeskuksiin. Yleiskaavassa on mahdollisuudet tiivistyville ja täydentyville maankäytölle Tampereen aluekeskuksissa sekä keskeisille asioinnille ja työssäkäynnin alueille, jotka kytkeytyvät hyvin kaupunkiseudun liikenneyrjestelmään. Alueiden täydentäävää rakentamista voidaan toteuttaa toiminnoltaan monipuolisena, mikä tarjoaa monia uusia mahdollisuuksia elinkeinojen ja asumisen hankkeille.

Vetovoimaisiksi kehitettävien keskustojen lisäksi eri puolilla kaupunkia

edistetään työ- ja toimipaikkarakentamista palvelevien ympäristöjen kehittämistä. Yleiskaava korostaa elinkeinoelämän toimintaedellytysten tärkeyttä osoittamalla toiminnallisesti vahvat alueet strategisina vyöhykkeenä. Lisäksi kaavalla ohjataan ottamaan huomioon hanketasolla niin elinkeinoelämän kuin palvelurakentamisen tarpeet. Myös raitiotien ensimmäisen toteutusvaiheen osalta raitiotien pysäköijymäristöt ovat merkittävä elinvoiman vyöhykettä, jonka tavoitteena on ohjata tehokkaan ja tiiviin työpaikkarakentamisen laajentamista ydinkeskusta-alueen ulkopuolelle hyvin joukkoliikenteen saavutettavuusalueelle. Raitiotien palvelema vyöhyke muodostaa nyt ja tulevana vuosina Tampereen kaupunkiseudun työpaikkaintenssivisimman alueen ja sen kehittämisedellytykset tulee turvata kasvun myötä. Etelän kasvusuunnaksi osoitettua ydinkeskustan eteläpuolista ratavyöhykettä kehitetään pitkällä aikavälillä tehokkaana ja monipuolisena työpaikka-alueena.

Lisäksi yleisenä tavoitteena on maankäytön suunnitteluprosessin uudistamisen elinkeinoelämän tarpeita paremmin vastaavaksi. Vahvan elinkeinostrategian luominen Tampereen kaupungille ja kaupunkiseudulle on elintärkeää. Yleiskaavassa keskustojen kehittäminen perinteisten työpaikka-alueiden rinnalla on nähty vahvana tulevaisuuden suunta. Yleiskaavan lisäksi on tarve elinkeinoelämän, yritymisen ja työllisyyyden edellytysten strategialle, joka määrittelee hyvin yhdyskuntarakenteen ohella kaupungin roolin toimijana sekä käytännön toimenpiteet eri alueiden kehittämiseksi lyhyellä ja pitkällä aikavälillä.

Kasvun hallinta

Yleiskaavassa esitetty Kasvun vyöhyke konkretisoii kaupunkistrategian tavoitteita ohjata tavoiteltu kasvu nykyisen yhdyskuntarakenteen sisään, aluekeskuksiin, joukkoliikenteen laatukselle ja

etelän suuntaiselle ratavyöhykkeelle. Länsi-vyöhykkeelle ohjataan keskittyviä yksityisiä ja julkisia palveluita. Tulevana vuosina kaupunki kehittää vyöhykkeellä määrätiestoisesti joukkoliikennettä ja aluekeskuksia.

Vyöhyke ulottuu Tampereen itä-länsisuuntaista kannasta pitkin ydinkeskustan molemmin puolin sijoittuihin keskuksiin; länessä Tesomalle ja kehittyvään Lielahti-Hiedanrantaan ja idässä Turtolaan, Kaukajärvelle ja Koilliskeskukseen kytkiin niitä aiempaa tiiviimmin toisiinsa. Etelässä vyöhyke ulottuu Hervantaan sekä yhdistää Lakalaivan uuden aluekeskuksen Multisillan alueeseen. Kasvun vyöhyke kattaa noin 20 % kantakaupungin maapinta-alasta, josta lähes puolet on yleiskaavassa osoitettu keskustan tiiviin ja sekoittuneen maankäytön alueeksi. Asemaaavoitusohjelman hankkeista ja tavoitellusta rakentamisen kerrosalasta merkittävä osa sijoittuu kasvuvyöhykkeelle.

Joukkoliikennekaupunki ja saavutettavuus

Yleiskaavan yhtenä keskeisenä tavoitteena on joukkoliikennekaupungin mahdollistaminen. Toteutuakseen joukkoliikennekaupunki edellyttää hyvän joukkoliikenteen palvelutason lisäksi tehokasta maankäyttöä runkolinjaston varressa sekä joukkoliikenepysäkkien hyvää saavutettavuutta. Kasvu toteutuu pääosin maankäyttöä tehostamalla ja kokonaan uudistamalla. Kasvualueet kytkeytyvät olemassa olevaan liiken-neinfrastruktuuriin ja kehittyvään joukkoliikenteeseen. Liikennejärjestelmää kehitetään kokonaisuutena kohti kestävää liikkumismuotoja. Palveluverkostoa kehitetään samanaikaisesti sekä julkisten että kaupallisten palvelujen osalta. Läheltä saatavien palvelujen ohella tulevaisuudessa korostuu palvelujen keskittymisen ympäristöihin, jotka samalla muodostavat miljöön kaupunkimaiselle asumiselle ja työntelelle. Olemassa olevan kaupunkirakenteen kehittämisen rinnalla tarvitaan myös kokonaan uusia rakentamisalueita ja liikenneratkaisuja, jotta ennakoitu kasvu voi toteutua tavoitellun monipuolisella tavalla.

Visio Teiskontien ja Hervannan valtaväylän risteysalueen täydennysrakentamisesta. Ote Maankäytöltään muuttuvien alueiden selvityksestä, Kaleva-Kisanmaa -alueen täydennysrakentamisen ja kannen visiosuunnitelma 2016, WSP Finland Oy, Trafix Oy.

Aluekeskusten toimivuutta tukee kehittyvä liikennejärjestelmä: sekä joukkoliikenteen että ajoneuvoliikenteen keskeiset väylät ohjautuvat keskustoihin ja pyöräverkkoa kehitetään siten, että aluekeskukset ovat sujuvasti ja turvallisesti saavutettavissa ympäriovistä kaupunginosista käsin. Keskeissä liikenneverkon ja yhdyskuntarakenteen solmuissa varaudutaan joukkoliikenteen vaihtoterminaaleihin, pyöräpysäköintiin ja seudulliseen liityntäpysäköintiin. Koko kaupunkiseudun osalta joukkoliikennejärjestelmässä on mukana myös lähijunaliikenteen kehittäminen Nokian ja Lempäälän suuntiin. Tampereen osalta tämä avaa uusia kehittämismahdollisuuksia Tesoman, Lielahden ja Lakalaivan aluekeskuksissa.

Asumisen alueilla lähipalvelujen saavutettavuus turvataan eritasoisilla väylillä. Tavoiteltianteessa viheralueista ja viherverkon saavutettavuudesta huolehditaan olennaisena asumisen laatutekijänä huomioiden sekä asuinypäristöjen viihtyisyyden että terveellisyden edellytykset. Luonnon monimuotoisuus ja sen tarjoamat ekosysteemipalvelut ovat kiinteä osa kasvavaa ja kehittyvää kaupunkia. Kaupunkirakenteen kytkeytyminen suuriin järviin - Näsijärveen ja Pyhäjärveen - synnyttää uudenlaisia mahdolisuusia kaupunkikehittämiselle.

Keskustat

Tavoitteena on, että aluekeskukset ovat viihtyisiä ja käyttötarkoituksiltaan monipuolisia keskustaympäristöjä. Keskustoihin muodostuu kaikille avointa kaupunkiympäristöä niin julkisia ja kaupallisia palveluja ja työ- ja toimipaikkoja varten, mutta myös asukkaiden vapaa-ajan tarpeita varten. Ratkaisevia tekijöitä hyvän keskustaympäristön syntymiselle ovat rakennusten alimpien kerrosten käyttötarkoitus ja suhde kaukipitilaan, kävelyn ja pyöräilyn asema liikenneympäristössä sekä ylipäänsä julkisen tilan toteuttamisen laatu. Keskustoja kehitettäessä tulisi rakennusten alimmat kerrokset varata asumisen si-jasta aktiiviseen julkiseen käyttöön ja suosia alueilla kestäviä liikkumismuotoja, mikä varmistaa keskusta-alueiden toiminnallisen sekoittuneisuuden ja tuottaa elävää kaupunkitilaan. Samanaikaisesti keskustojen saavutettavuutta myös ajoneuvoliikenteellä tulee tukea järjestämällä riittävästi asiointi- ja liityntäpysäköintiä. Keskustoista tulisi järjestää toimivat kävelyn ja pyöräilyn yhteydet läheisille virkistysalueille.

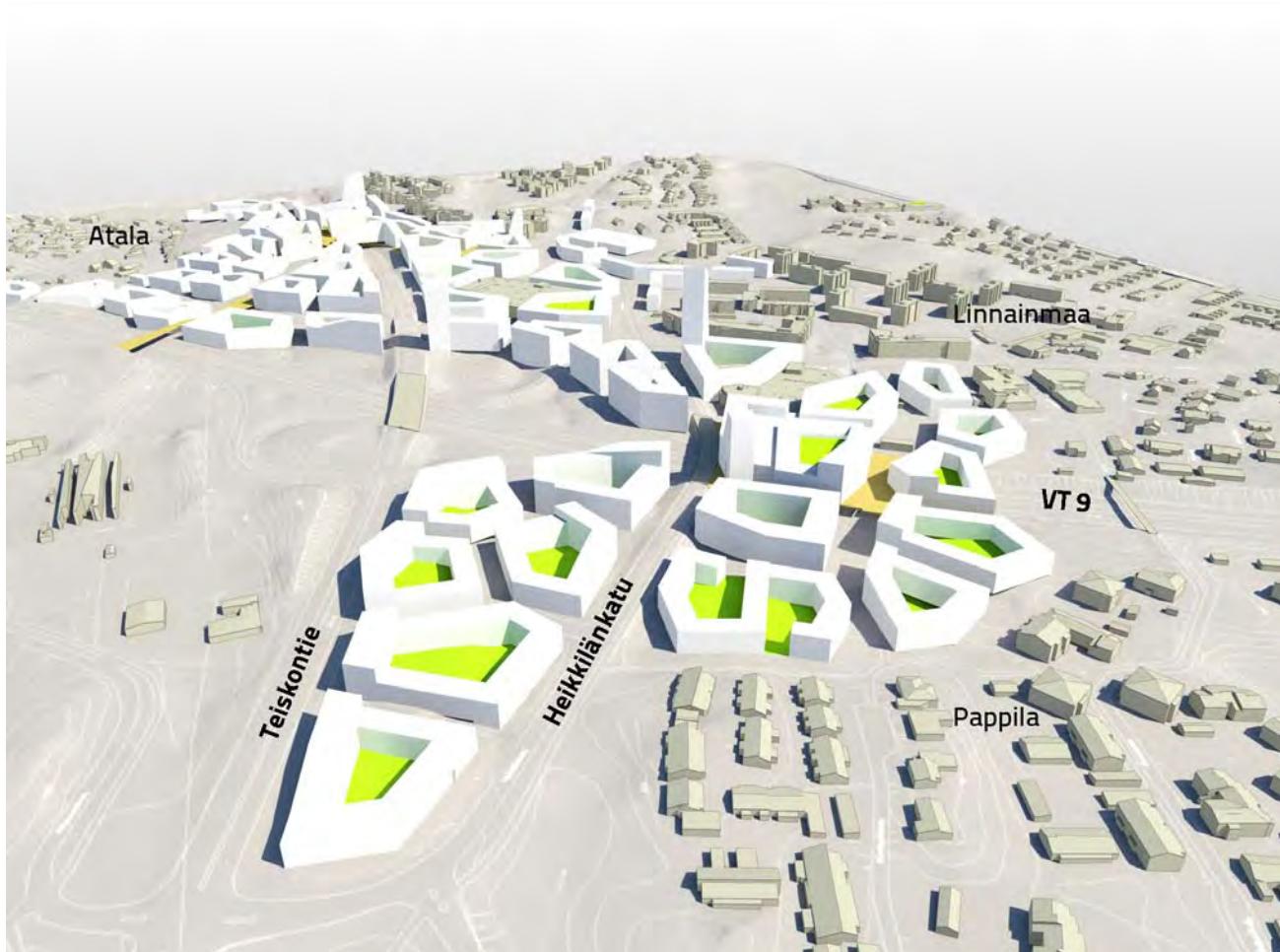
Keskustamaista ympäristöä tavoitel-laan laajasti kaupunkirakenteeltaan täydentävillä ja eheytyvillä alueilla. Tampeeen keskustan ydinkeskustamainen ra-

kentamisen tehokkuus ja toiminnallinen monipuolisus ovat laajennettavissa Santalahden, Hatanpään ja Hakametsän alueille saakka. Länsi-Tampereella Tesoman ja Lielahti-Hiedanrannan kytkeytymistä toisiinsa edistetään tukemalla teokasta ja monipuolista maankäyttöä alueiden välisellä vyöhykkeellä. Etelä-Tampereella Lakalaivan keskustatoimintojen alue ulottuu estevaikutusta aiheuttavien tie- ja rataväylien yli kohti olemassa olevia kaupunginosia. Hervannan keskusakseli kokonaisuudessaan on osoitettu keskustana kehitettäväksi alueeksi. Koilliskeskusta, täydennetään asumisella ja laajennetaan kohti ydinkeskustaa valtatienviivalla. Aluekeskusten ulkopuolella Turtola ja Kaukajärvi ovat tiivistettävissä ja monipuolistettavissa keskustaympäristöiksi erinomaisen sijaintinsa turvin.

Laajoilla keskustatoimintojenaluevarauksilla tavoitellaan kaupunkiympäristön laatu, sekoittuneisuutta ja tehokkuutta. Erityyppisillä keskusta-alueilla nämä tavoitteet vaativat erilaisia toimenpiteitä julkisissa investoinneissa ja hankeohjauksessa. Vidaan olettaa, että vettovoimaisten keskustojen kehitys näkyy tulevaisuudessakin keskusta-alueiden tiivistymisenä ja laajenemisenä, joskaan kehitysprosessit eivät kaikissa aluekeskuksissa lähde liikkeelle automatisesti ilman kaupungin tekemiä julkisia investointeja. Yleiskaavan keskustarakentamisen ohjaus on luokiteltu täydentyvään ja uusiutuvaan sen mukaan, kuinka paljon kunkin alueen maankäytön oletetaan muuttuvan. Useassa aluekeskuksessa tiivistäminen edellyttää ympäristön merkittävää kehittämistä, kuten kansien rakentamista suurten väylien yli, jotta täydennysrakentamisen tavoitteet

saavutetaan. Tästä syystä aluekeskusten kehittäminen on syytä ohjelmoida toteuttavaksi tiiviillä aikataululla. Keskustojen muuttumista kaupunkimaisemaksi ympäristöiksi edesauttavat osaltaan tuoreet Tampereen pysäköintipoliikan (hyväksytty yhdyskuntalautakunnassa 31.5.2016) linjaukset, jotka mahdollistavat nykyistä alemman autopaikkanormin soveltamisen Tampereen alue- ja paikalliskeskusissa.

Keskustojen tavoitteelliset mitoitusperusteet vaihtelevat sen mukaan miten ne kytkeytyvät joukkoliikenteen kehittämiseen. Raitiotien tai lähijunan vaikuttusalueella aluekeskuksen täydennysrakentamisen tavoite määräytyy joukkoliikenteen tarvitseman väestöpohjan mukaan.

Visio Koilliskeskukseen kannesta ja täydennysrakentamisesta. Ote Väylien kattamisen selvityksestä, Arkkitehdit MY.

Asuminen

Kaupunkirakenteessa pinta-alaltaan laajimmat alueet on varattu monipuoliselle asuntorakentamiselle ja siihen läheisesti liittyville lähipalvelutoiminoille, kuten päiväkodeille, kouluille ja puistoille. Asuinypäristöön kytkeytymien lähipalvelujen tarvetaan aina tarkastella myös yksityisten hankkeiden yhteydessä ja palvelutarpeen ilmetessä varmistaa riittävätilavaraukset sekä julkisille että kaupallisille palveluille. Eri puolille kantakaupunkia sijoittuu asuinalueita, joilla täydentävä ja nykyiseen ympäristöön sopeutuva lisärakentaminen tai jopa alueiden uudelleen rakentaminen on mahdollista. Lisäksi kaikilla asuinalueilla tapahtuu toimijoiden lähettyvää spontaania täydentämistä joko nykyisten rakennusoikeuksien puitteissa tai asemakaavamuutosten myötä. Asuinalueiden täydentämisen lähteenä on samalla asuinypäristön laadun parantamista. Kokonaan uusia asumisen alueita muodostuu kantakaupungin reuna-alueille Hervannan eteläpuolelle ja Ojalasta.

Asumisen alueille sijoittuu myös kaupallisia palveluja ja yritystoimintaa, joita voidaan edelleen kehittää asumisen pääkäyttötarkoitus huomioiden. Pitkällä aikavälillä palvelu- ja yritystontteja on myös mahdollista yhteisesti sopien muuttaa asumiskäytöön.

Asumisen ja virkistykseen sekoittuneet alueet

Yleiskaavaan on tunnistettu täydentämisalueita, joissa virkistyskäytöö on nyt ja tulevaisuudessa merkittävässä asemassa. Alueilla on myös merkitystä ekologisina yhteyksinä. Osan alueiden toteuttaminen vaatii, että nykyinen toiminto siirtyy alueelta pois, kuten Härmälässä leirintäalue, Ruotulassa golfkenttä, Raholassa jätevedenpuhdistamo ja Ojalaassa ampumarata. Näistä Härmälän leirintäalue ja Ruotulan golfkenttä liittyvät täydennysrakentamiseen raitiotien jatkeiden vaikutusalueella. Pieniä täydennyskohteita on osoitettu Kaukajärvelle Juvankadun varrelle ja Kaukajärven pohjoisrannalle ja Hallilan eteläpuolelle. Yleiskaavatyön yhteydessä asuntorakentamisen mahdollisuuksesta on tutkittu Raholassa, Ruotulassa ja Hallilan eteläpu-

lella ympäristön asettamat reunaehdot ja alueiden nykyinen käyttö huomioiden. Alueiden toteuttaminen vaatii tarkempia suunnitelmia asumisen, virkistykseen ja luontoarvojen yhteensovittamiseksi.

Loma-asuminen

Kantakaupungin alueella rannoille si joittuva loma-asuminen on pääosin ratkaistu siten, että olemassa olevat yksityisten ja yhteisöjen omistamat tai vuokratut rakennuspaikat osoitetaan lomarakennuspaikkoina. Kaavassa ei osoiteta uusia lomarakennuspaikkoja ranta-alueille. Rakennusoikeus on osoitettu yleiskaavassa mistä syystä rakennuslupaa voi hakea suoraan yleiskaavan perusteella. Osa Särkijärven pohjoisrannan nykyisistä lomarakennuksista asemakaavoitetaan omarantaisiksi asuintonteiksi. Alue liittyy Västinginmäen asemakaava-alueeseen. Loma-asumi seen varattuja alueita sijoittuu joidenkin järvienvirkistyskäytöstä irrallaan oleville ranta-alueille. Virkistysalueilla sijaitsevia ns. kuivan maan lomarakennuksia voi korjata ja vähäisesti laajentaa sekä palaneen tilalle voi rakentaa uuden rakennuksen.

Palvelut ja elinkeinot

Palvelurakentamisen ohjaus muuttuu merkittävästi verrattuna voimassa olevaan yleiskaavaan, sillä julkisille palveluille varatuista erillisistä käyttötarkoitusalueista on nyt luovuttu kokonaan. Palvelujen ohjaaminen hyville sijainneille sekä tarvittavien tilavarausten turvaaminen pyritään kytkemään kiinteäksi osaksi kaupunkikehittämisen prosesseja. Yleiskaavan tavoitteena on sekoitunut rakenne, jossa erilaiset toiminnot limittyytä toisiinsa ja tuottavat elävää kaupunkiympäristöä. Samalla toimintojen sekoittuminen vähentää osaltaan liikkumistarvetta. Keskitettyjä palveluja pyritään ohjaamaan kasvun vyöhykkeen avulla keskustojen läheisyyteen ja toimivan joukkoliikenteen äärelle. Yleiskaavan näkökulmasta palvelujen kehittäminen tarkoittaa niiden sijoittamista hyvin saavutettaviin sijainteihin niin keskitetyjen palvelujen kuin lähipalvelujen ja lähivirkistysalueiden osalta.

Sekoittuneet palvelujen ja työpaikkojen alueet ovat sujuvasti keskeisen liikenneyinfrastruktuurin ja joukkoliikenteen saavutettavissa muodostuen osaksi kaupunkirakenteen aktiivista vyöhykettä yhdessä keskustojen kanssa. Alueet ovat jo pääosin asemakaavoitetuja ja rakennettuja sekä nykyisellään erilaisen palvelu- ja yritystoiminnan käytössä. Alueilla tapahtuvaan monipuolistaan toimintaan voidaan tukea sallimalla olemassa olevan rakennuskannan käyttö ja kehittäminen joustavien maankäytön suunnitteluprosessien avulla. Alueita voidaan kehittää asemakaavoituksen keinoin myös mahdollistamalla nykyistä tehokkaampi rakentaminen.

Kaupunkistrategian toimintasuunnitelmassa ("Rosoinesta kaunista" - kantakaupenne- ja ympäristösuunnitelma, KH 16.12.2013), on linjattu, että työpaikka-alueiden muuttamiseen muuhun käyttöön, kuten asumiseen, suhtaudutaan pidättyvästi. Kaupin ja Hervannan kampus- ja elinkeinoalueita lukuun ottamatta palvelujen ja työpaikkojen alueilla ei sallita asuntorakentamista, jotta voidaan varmistaa riittävätilavaraukset palvelu- ja yritystoiminnan käytöön. Asuntorakentaminen korvaa helposti elinkeinorakentamisen kannattavampaana sijoituskohteena, jolloin vetovoimaisetkin kaupunkialueet voivat muodostua yksipuolisesti asumispainotteiseksi. Innovaatioympäristöissä asuntorakentamisen mahdollisuus voi edesauttaa muiden investointien suuntautumista alueelle. Asuminen sallitaan näillä alueilla, jos se tukee alueen kärkitoimialan kehittämistä. Muut innovaatioympäristöt sijoittuvat yleiskaavan keskustatoimien alueille, mikä sallii asumisen. Asuntorakentamista on niiden ympäristössä ohjattava erityisen tarkasti, jotta kärkitoimialalle jää kehittämisen potentiaalia.

Kauppa

Kaupan sijainnin ohjaus on tärkeä osa palveluverkon kehittämistä, sillä kaukallisten toimintojen sijoittuminen vai kuttaa asukkaiden arjen sujuvuuteen ja vapaa-ajan liikkumiseen. Kaavkartan yleismääräyksellä halutaan kaupan suuryksiköitä ohjata keskustaan ja aluekeskuksiin tiukemmin kuin Pirkanmaan maakuntakaavaehdotuksessa 2040. Sen

sijaan pienempien pääittäistavarakauppojen sijoittumista asumisen alueille lähelle asukkaita halutaan tukea. Kantakaupungin seudullisesti merkittävät vähittäiskaupan keskittymät sijoittuvat yleiskaavan keskustatoimintojen alueille ja aluekeskuksiin ja niiden enimmäismäärää ohjataan maakuntakaavassa. Tila vaativaa kaupaa ohjataan maakuntakaavan mukaan Lielahden, Lahdesjärven ja Hankkion alueille.

Teollisuusalueet

Yleiskaavassa ohjataan työpaikkojen ja elinkeinojen alueita, jotka sijoittuvat suuren seudullisten väylien varrelle. Näillä alueilla halutaan kehittää tuotantotoimintoja, jotka vaativat hyviä logistisia yhteyksiä ja tuottavat mahdollisesti joitakin ympäristöhäiriöitä, kuten melua ja raskasta liikennettä. Näille alueille ei tule sijoittaa häiriöherkkiä toimintoja.

Ympäristöhäiriötä aiheuttavaa teollista toimintaa varten kantakaupungissa on osoitetavissa vähäinen määrä uusia aluevarauksia Myllypuroon ja Aitovuoressa, jotka sijaitsevat hyvin saavutettavasti kehätien varrella. Myllypurossa toiminta ei saa vaikuttaa heikentävästi Myllypuron suojoalueen Natura 2000 -arvoihin. Olemassa oleva Ruskon teollisuusalue vastaavasti sijoittuu tulevan II-kehän varteen ja on hieman laajennettavissa. Hankiossa tuotannollisen toiminnan kehittäminen jatkuu alueen nykyisessä laajuudessa. Kokonaisuudessaan merkittävän uuden teollisen toiminnan sijoittuminen on seudullisesti ratkaistava kysymys.

Visio eteläisen ratavyöhykkeen täydennysrakentamisesta. Ote Maankäytöltään muuttuvien alueiden selvityksestä, Viinikka-Rautaharkko rakennetarkastelusta, Arkkitehdit My, Ramboll Finland Oy.

Liikenne- järjestelmä

Kantakaupungin liikennejärjestelmän kehittämisen tavoitteena on ennen kaikkea kestävien liikkumismuotojen - eli kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen - kulkutapaosuuden kasvattaminen. Tavoite on haastava tilanteessa, jossa liikennemäärität kaikilla kulkumuodoilla tulevat kasvamaan Tampereen kaupunkiseudun asukas- ja työpaikamääritä lisääntyessä.

Liikenneverkon periaatteet

Yleiskaavassa esitetty kantakaupungin liikkumisjärjestelmä muodostuu henkilö- ja tavaraliikenteen tarvitsemista ajoneuvoliikenteen välistä, rautatieliikenteen asemista, joukkoliikenteen vaihtopysäkeistä sekä niihin kytkeytyvästä liityntäpysäköinnistä, pyöräilyn pääreitistön tavoiteverkosta ja kehitettävästä kävely-ympäristöistä. Eri maankäytömuodot tuottavat erilaisia liikenteellisiä tarpeita, joiden yhteensovittaminen on merkittävä osa liikennejärjestelmän kehitystyötä. Esitetty liikennejärjestelmä pyrkii hyödyntämään tehokkaasti jo rakennettua liikenneverkkoa, josta on lisäksi tunnistettu selkeitä kehittämiskohteita. Kantakaupungin asemakaavatusta pinta-alasta lähes kolmannes on nykyisellään varattu katu- ja liikennealueksi, joten uusien väylävarauksien tarvitsema tila tulee pitää mahdollisimman vähäisenä. Kaupunkirakenteen sijoituminen kapean kannaksen molemmin puolin synnyttää vielä erityisen haasteen kantakaupungin liikennejärjestelmän kehittämiseelle.

Moottorajoneuvoliikenteen tavoiteverkko on esitetty yleiskaavassa väylähierarkialtaan kolmiportaisena. Välien kehittämisen tavoitteena on niiden liikenteellisen kapasiteetin täysimääritinen hyödyntäminen, mutta myös liikennealueiden estevaikutusten ja tilavarausten tarkastelu osana täydentyvää ja tiivistyvää kaupunkiympäristöä. Siitääntulovälien liikennetarkastelu 2016

-raportin mukaan joillakin väylillä on nykyiseen ja ennustettuun liikennemääritään näden ylimitoitettu poikkileikkaus sekä tarvetta joukkoliikenteen ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen.

Liikennemääritään merkittävämpiä ajoneuvoliikenteen väyliä ovat moottoritiet ja seudulliset pääväylät, joille pyritään ohjaamaan sekä Tampereen ohittava että keskustaan ja aluekeskuksiin kau-punkiseudulta ja sen ulkopuolelta suuntautuva liikenne. Ydinkeskustan alueelle suuntautuva asiointiliikenne pyritään ohjaamaan jo keskustan kehän ulkopuolelta maanalaiseen pysäköintilaitosverkostoon.

Ydinkeskustan lisäksi myös aluekeskuiset ovat ajoneuvoliikenteellä hyvin saavutettavissa. Hervannan asema suhteessa seudulliseen pääväylästöön kohenee II-kehän toteutuessa välillä Sääksjärvi-Lentola. Tesoman kytkeytymistä pääväyläverkostoon parantaa liikenneverkon kehittäminen läntisten aluekeskuisten välisellä vyöhykkeellä. Energiakadun jatke Lielahdesta Epilään ja siihen liittyvä suuntaisliittymä parantavat Tesoman saavutettavuutta samoin kuin alueen kytkeytyminen seudullisen lähijunaliikenteen piiriin.

Aluekeskuksista Lielähti-Hiedanranta kehitetään myös seudullisen lähijunaliikenteen solmukohtana, jonka sijoittuu varaus lähijunapysäälle. Uuteen Lakalaivan aluekeskuksen sen sijaan tavoitellaan Tampereen toista henkilöliikenteen asemaa. Lisäksi keskeinen osa keskusta-alueiden saavutettavuuden parantamista on niiden sisäisen liikenneverkon kehittäminen kävelyä ja pyöräilyä tukevaksi, mikä edesauttaa osaltaan keskustoihin tavoitellun monipuolisen maankäytön toteutumista. Asumisen alueiden osalta keskeisenä liikennetavoitteena on lähipalvelujen hyvä saavutettavuus kävelien ja pyörälien sekä sujuva kytkeytyminen keskustojen keskitettyihin palveluihin.

Erlaiset elinkeinoalueet, kuten teollisuuden ja tilaa vaativan kaupan alueet, sijoittuvat lähinnä moottoriteiden ja seudullisten pääväylien yhteyteen. Etenkin keskustan eteläpuoliset alueet,

Hatanpää, Nekala, Rautaharkko, Sarankulma ja Lakalaiva-Lahdesjärvi sekä eteläiseen kehään tukeutuvat alueet, Myllypuro, Hankkio ja Aitovuori, ovat saavutettavuudeltaan ensiluokkaisia. Myös Itä-Hervanta ja Rusko kytkeytyvät hyvin alueelliseen liikenneverkkoon, mutta Länsi-Tampereella joidenkin Porinradan varteen sijoittuvien toimipaikkojen saavutettavuus on paikoin heikko.

Liikenteen tavoiteverkossa on osoitettu uusia liikenteen yhteystarpeita. Lakalaivassa uudet yhteydet parantavat aluekeskuksen saavutettavuutta. Kaukajärven ja Koilliskeskuksen välistä aluetta tulee kehittää liikenneverkollisesti, jotta uudet yhteydet mahdollistaisivat keskusta-alueiden kehittämisen ohjaamalla läpikulkevaa liikennettä uusille reiteille. Uusia liikenneväyliä tarvitaan lisäksi kehittyvän maankäytön tarpeisiin uudistuvalle järjestelyratapihan alueelle, Ojalan alueelle sekä Hallilan eteläpuolelle uttaa asuinalueita varten.

Joukkoliikenne

Kaupungin kasvua suunnataan kestävästi olemassa olevan yhdyskuntarakenteen sisään ensisijaisesti kasvun vyöhykkeelle. Jotta kestävän kulkutapojen osuutta kulkumuotojakaumasta saadaan kasvatettua, tulee huolehtia sekä uusien ja täydentyvien että olemassa olevien alueiden riittävästä joukkoliikennetarjonnasta. Yleiskaavassa joukkoliikenteen osalta on esitetty raitiotien yleissuunitelman mukainen linjasto sekä tulevaisuuden mahdolliset laajenemissuunnat, lähijunapysäkit sekä joukkoliikenteen vaihtopysäkit.

Oheisessa kartassa on esitetty joukkoliikenteen palvelutasomäärittelyn 2012 - 2016 mukaiset vyöhykkeet, yleiskaavan kasvun vyöhyke ja raitiotie laajennuksineen. Palvelutasotavoitteet tulleville vuosille määritellään noin viiden vuoden välein. Yleiskaavatyön rinnalla on tekeillä joukkoliikenteen palvelutason määrittely vuosille 2017 - 2021. Niihin valmistelussa tunnistetaan merkitävä maankäytönhankkeet, jotka muodostavat uusia tai määriteltyään nykyistä

suurempia joukkoliikennepalveluiden tarpeita ja jotka todennäköisesti toteutuvat palvelutasomäärittelyn voimassaoloaikana. Joukkoliikenteen suunnittelu tukee maankäytön muutoksia varmista- malla tarjontaa uusille ja täydentyville alueille. Tavoitteena on, että yleiskaavan kasvun vyöhyke on tulevaisuudessa joukkoliikenteen korkeimman palvelutason vyöhykettä. Suurimmat tulevaisuden kehittämiskohdeet sekä maankäytön että joukkoliikenteen osalta ovat Lielahdi-Hiedanrannan ja Lakalaivan aluekeskuksen alueet. Joukkoliikennekaupunkia rakennetaan kehittämällä maankäyttöä ja joukkoliikennettä samanaikaisesti näillä alueilla.

Palvelutason nostoa maankäytön tehostuessa tulleee myös Tesoman ja Liealahden välistelle keskusta-alueelle, Teiskontien ja Sammon valtatienvarsille, Lakalaivan ja Multisillan välille sekä Kaukajärven pohjoisosii.

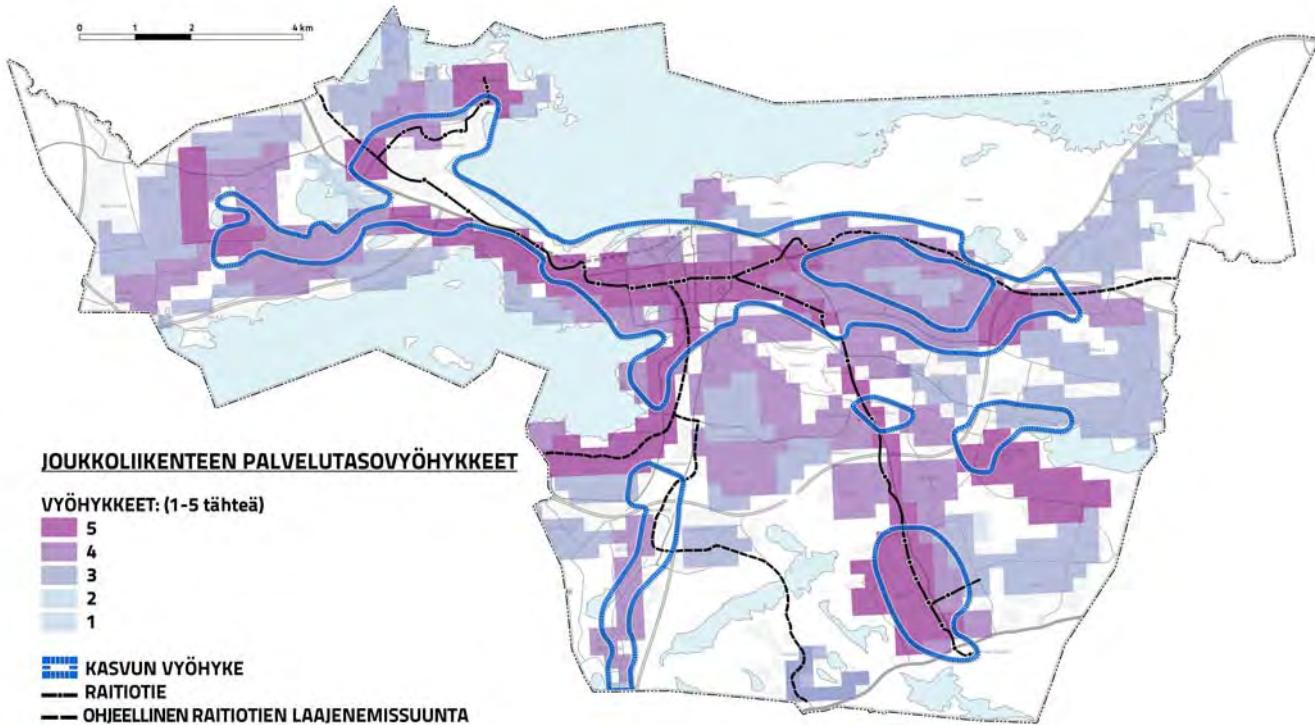
Toimivan joukkoliikennekaupungin kehittämistä tukee myös yleiskaavassa esitetty pyöräilyn tavoiteverkko. Pyöräilyn pääreittitasoinen verkon solmupisteet sijaitsevat joukkoliikenteen vaihtopysäkeillä.

Pyöräily

Kaupunkistrategiassa sekä sitä tarkentavassa Kaupunkirakenne- ja ympäristö-suunnitelmassa on määritelty pyöräilyn kehittämistavoitteita. Pyöräilyn kuluttapaosuuden kasvattaminen ei ole mahdollista ilman kantakaupungin kattavaa ja laatuasoltaan yhtenäistä pyöräilyn runkoreitistöä. Yleiskaavassa esitetään pyöräilyn pääreitistön tavoiteverkko. Pyöräilyn tavoiteverkon muodostamisperiaatteena on ollut yhdistää ydinkeskusta ja kaikki aluekeskukset, muut palvelujenkeskittymät sekä naapurikuntien keskustat toisiinsa. Verkossa hyödynne-

tään olemassa olevia tiekäytäviä, jolle esitetty reitistö pääsääntöisesti sijoittuu, mutta yleiskaavalla ei oteta kantaa reitin tarkempaan sijaintiin, vaan sijaintia ja laatuasoa parannetaan tarkempien suunnitelmiien avulla. Ratkaisu mahdolistaa pyöräverkon vaiheittaisen kehittämisen kustannustehokkaasti nykyisten pyörävälien laatuasoa parantaen. Käytännössä tulisi laatia tavoiteverkkoon pohjautuen kantakaupungin kattava toimenpideohjelma, jossa määritellään kohennettavat pyöräily-yhteydet kiireellisyysjärjestysessä.

Yleiskaavakartalle on nostettu myös kolme kehitettävä virkistys painotteista pyöräilyreittiä. Näitä kehitetään pääreittimäisinä yhteyksinä, mutta jokainen vaatii oman suunnitelmansa siitä, kuinka alueilla yhdistetään pyöräily ja virkistyskäytö luontoarvot huomioiden.

Mitoitus

Tampereen kaupungin väestösuunnitteen (2012) ja sen pohjalta yleiskaavan tausta-aineistoksi tehdyn arvion (Asukkaat ja asuminen 2014) perusteella kaupungin väestön ennakoitaaan kasvavan vuosien 2013 ja 2040 välillä noin 60 000 asukkaalla. Yleiskaava mahdollistaa kaupungin kasvun vähintään tämän asukasmääärän verran kaavan tavoitevuoteen mennessä. Vuoden 2016 lokakuussa Tampereella oli Tilastokeskuksen ennakkotietojen mukaan 228 125 asukasta, joista noin 98 prosenttia asui kantakaupungissa. Samana ajankohtana kantakaupungissa oli 16,9 miljoonaa kerrosneliömetriä rakennettua kerrostalaa. Asuinrakennusten osuus tästä määrästä oli 10,6 miljoonaa kerrosneliötä, eli hieman vajaat kaksi kolmasosaa. Vuoden 2016 lopussa kantakaupungin alueella oli tonttivarantoa 15 000 asukkaan tarpeisiin. Lisäksi asemakaavatason suunnitelmissa on valmisteilla asuntorakentamisen varantoa lähes 26 000 asukkaalle.

Kantakaupungin yleiskaavan kasvua on mitoitettu asukaskohtaisella asumisväljyydellä $62 \text{ k-m}^2/\text{asukas}$. Tämä on Tampereen kaupunkiseudulla käytössä olevan liikennemallin (Talli-malli) vuodelle 2040 ennakoitujen rakennustyyppikohtaisten asumisväljyyksien keskiarvo. Valittu väljyys asettaa yleiskaavan yleispiiriseksi suunnitelmaaksi, jonka mitoitukseen oletetaan tarkentuvan jatkosuunnittelussa. Yleiskaavassa käytetty asumisväljyys vastaa 2000-luvun alkuperäistä asumisväljyyttä.

Yleiskaavaehdotuksen maankäyttötarkoitusalueiden jakautuminen:

KÄYTÖTARKOITUS	Pinta-ala (ha)	%
Asumisen alue	5460	33,7 %
Asumisen ja virkistyksen sekoittunut alue	223	1,4 %
Keskuspuitoverkosto	3445	21,3 %
Keskustan ja virkistyksen sekoittunut alue	63	0,4 %
Keskustatoimintojen alue	688	4,2 %
Loma-asuntoalue	69	0,4 %
Luonnonsuojelualue	482	3,0 %
Palvelujen ja työpaikkojen sekoittunut alue	930	5,7 %
Puolustusvoimien alue	106	0,7 %
Teollisuusalue, jolla ympäristö asettaa toiminnan laadulle erityisiä vaatimuksia	291	1,8 %
Työpaikkojen ja elinkeinojen alue	641	4,0 %
Yhteisöjen loma-asuntoalue	5	0,03 %
Vesialue	3801	23,5 %
yhteensä	16203	

vuosina Tampereen keskustoissa toteutunutta asumisväljyyttä. (Yleiskaavan 1998 ajantasaisuuden arviointi 2014) Asumisväljyyden kehitystä on vaikea ennakoida mutta viime vuosien kehitys viittaa siihen, että asumisväljyyden kasvu on jatkossakin erittäin hidasta.

Yleiskaavan tavoitteena on keskustojen ja joukkoliikenneyöhökkeiden tukenminen täydennysrakentamisen keinoin Tampereen kaupunkistrategian 2025 linjausten mukaisesti. Tavoitteen toteuttamiseksi kaavakartalla on osoitettu keskustoihin ja joukkoliikennekäytäviin nojautuva täydennysrakentamiselle suotuisa vyöhyke, kasvun vyöhyke. Vuoden 2016 lopun tonttivarannosta kyseiselle vyöhykkeelle sijoittui hieman alle puolet, mikä vastaa noin 7000 asukkaan täydennysvaraa. Vireillä olevista ja hyväksytystä asemakaavoista vyöhykkeelle sijoittuu noin puolet. Määrä vastaa noin 13 500 asukkaan täydennysvaraa.

Yleiskaavakaavaratkaisu ennakoiliisääntyyvä suunnittelupainetta vetoimaisiksi nousevilla joukkoliikenteen kehittämисalueilla sekä keskustoissa. Yhteensä kasvun vyöhykkeelle sijoittuu yleiskaavassa noin 3,6 miljoonaa kerrosneliötä asuntorakentamista, mikä tarjoittaa vajaata 60 000 asukasta. Vyöhyke kykenee vastaanottamaan kaupungin ennakoitun väestönlisäyksen kokonaisuudessaan, mikäli kaupunkialueiden tiivistymiskehitys kiihtyy entisestään. Yleiskaavan myötä kasvun vyöhykkeelle tulevasta asuntorakentamisesta noin puolet sijoittuu keskustoihin, yli kol-

mannes (36 %) alueille, joiden käyttötarkoitus muuttuu ja kuudesosa (17 %) uusille alueille. Vyöhykkeen ulkopuolella on yleiskaavavarantoa 1,6 miljoonaa kerrosneliötä. Lukuun sisältyy aiemmin hyväksyttyjen, runsaasti asumista sisältäneiden yleiskaavojen varanto, jota on esimerkiksi Ojalassa. Näille alueille voidaan sijoittaa 26 000 asukasta.

Yleiskaavan mitoitus ylittää kaupungin ennakoitun kasvun noin 26 000 asukkaalla, jos asumisväljyyden kasvua ja nykyistä ja asemakaavoissa valmistella olevaa varantoa ei oteta huomioon. Kun huomioidaan olemassa olevassa asuntokannassa tapahtuva väljyyskasvu, jonka arvioidaan olevan keskimäärin $0,21 \text{ k-m}^2$ asukasta kohti vuodessa, kuluu merkittävä osa varannossa olevasta ylimitoituksesta nykyväestön väljyyskasvun tarpeisiin. Kasvun vyöhykkeellä asuntorakentaminen on kerrostalorakentamista.

Kaikesta kantakaupungin alueella olevasta yleiskaavavarannosta kaupungin maalla on 70 %. Kasvun vyöhykkeellä yleiskaavavarantoa on kaupungin maalla 67 % ja keskustoissa 77 %. Tarkastelussa ei ole otettu lukuun Tampereen ydinkeskustaa. Omistusosuuksissa on mukana yleiset alueet eli katalueet ja puistot.

Joukkoliikennettä tukeva täydentäminen

Yleiskaavassa uutta asuntorakentamista ohjataan vahvasti raitiotien vaikuttavuuteen. Kaavan asuntorakentamisen varannosta valtaosa sijoittuu niihin keskuksiin, jotka raitiotie kytkee toisiinsa. Raitiotien kehittäminen lähtee Tampereella linjapariajattelusta. Hervannan ja Lentävänniemen suunnat toimivat ensimmäisenä toteutettavana linjaparinna. Toisessa vaiheessa toteutetaan Kangasalan ja Pirkkalan suuntien linjapari. Linjaparien maankäytön tulee olla tasapainossa toisiinsa nähdyn ja sisältää monipuolista maankäytöä. Myös raitiotien päätepisteissä tulee olla tiivistä ja monipuolista maankäytöä, joka tuottaa riittävästi joukkoliikenteen matkakysyntää.

Ensimmäinen linjapari Hervannasta Tampereen keskustan kautta Lentävänniemeen tuottaa kysyntää täydennysrakentamiselle erityisesti Länsi-Tampereella. Lielahti-Hiedanrantaa kehitetään

asukas- ja työpaikkamäärän osalta Hervannan vastinpariksi raitiotielinjan läntiseen pääteeseen. Yleiskaavassa alueelle on esitetty asuntorakentamisen kerrosalaa noin 15 000 uutta asukasta varten. Keskustan itäpuolella täydennysrakentamisen kohteita on yleiskaavassa esitetty Turtolaan 1700 uudelle asukkaalle ja Kalevaan 2000 uudelle asukkaalle.

Vuoteen 2040 ulottuvassa yleiskaavassa toisesta linjaparista on suunnitelmia vain Taysin ja Koilliskeskuksen välisen yhteyden osalta. Vuoden 2016 lopussa 800 metrin sääellä suunnitelusta reitistä asui noin 9000 henkeä ja työpaikkoja oli noin 1000 Taysin alueen noin 8200 työpaikan lisäksi. Raitiotien toteutuminen edellyttää merkittävää maankäytön tiivistämistä erityisesti sen päätelpysäkillä Koilliskeskuksessa. Yleiskaavassa tarpeeseen on vastattu Koilliskeskuksen merkittävällä täydennysrakentamisella erilaisilla julkisilla ja yksityisillä palveluilla sekä asumisella. Lisäksi linjan varrella sijaitsevan Ruo tulan golfkentän etelälaidan täydennysrakentamisella saadaan asukasmäärää kasvatettua nykyisestä. Yhteensä alueille on yleiskaavassa osoitettu noin 12 000 uutta asukasta.

Koilliskeskuksen linjaparin toinen pätepiste Partola on Pirkkalan kunnan puolella. Tampereella linjan yhteyteen avautuu mittavia täydennysmahdolli-

suksia yleiskaavan tavoitevuoden 2040 jälkeen, mikäli Tampereen keskustan eteläpuolella oleva järjestelyratapiha siirtyy Maakuntakaavan sille osoittamaan paikkaan Lempäälän pohjoisosiihin. Yleiskaavan taustalle tehdyn selvityksen mukaan Viinikka-Rautaharkkoon vapautuville alueille on mahdollista sijoittaa noin 20 000 asukasta. Yleiskaavan tavoitevuoden puitteissa uusia täydennysmahdolisuuksia on mm. Härmälän leirintäalueella, jonka voidaan sijoittaa noin 1200 uutta asukasta.

Lähijunalikenteen käynnistäminen Tampereen seudulla näkyy erityisesti Tesomalla. Alueen maankäytön kehittäminen perustuu uudistamiseen ja täydentämiseen, rakentamista laskennallisesti yli 5000 uudelle asukkaalle. Lakalaivan pohjoisosassa on mahdollista kehittää junaliikenteen kehittämisen myötä elinkeinotoimintaa.

Yleiskaavassa esitetty Lakalaivan uusi aluekeskus tukee Etelä-Tampereen väestönsuuntaa Tampereen kaupunkistrategian linjausten mukaisesti. Yleiskaava tavoittelee keskukseen noin 2500 uuden asukkaan lisäksi myös muuta merkittävää maankäyttöä. Lähi vuosina Lakalaiva tukeutuu hyvän palvelutason bus-siliikenteeseen, mutta tulevaisuudessa aluetta voi palvella lähijuna ja raitiotie. Myös Kaukajärvi sijaitsee hyvän palvelutason joukkoliikenneyhöykkeellä ja

sinne yleiskaavassa on osoitettu täyden-nysrakentamisen mahdollisuksia noin 800 uudelle asukkaalle.

Asuin- ja pientaloalueiden täydentäminen

Uudet pientalotontit sijoittuvat kanta-kaupungissa Vuoreksen ja Ojalan kau-punginosiin sekä pitkällä aikavälillä myös Nurmi-Sorilaan. Myös vanhojen pientaloalueiden tiivistyminen tonttija-kojen kautta tarjoaa pientaloasumisen vaihtoehtoja kantakaupungissa.

Tätä yleiskaavaa varten on tutkittu täyden-nysrakentamisen mahdollisuuk-sia vain muutamissa kohteissa. Hallilan eteläpuolella on asumisen ja virkistyksen sekoittunut alue, jonka voidaan toteuttaa asuntoja noin tuhannen asukkaan tar-peisiin. Tohlopipärven koillisrannalla Mustikkaniemen kohdalla ja Kaukajärven Levonmäen kohdalla alueille voi-daan toteuttaa vähäisessä määrin täy-dentävää pientalorakentamista.

Merkittävin yleiskaavan kasvun vyöhykkeen ulkopuolin täyden-nysrakentamisen kokonaisuus on Raholassa sijaitseva jätevedenpuhdistamon alue, jonka uudistaminen tulee ajankohtaiseksi, kun jätevesien puhdistus keskitetään Sulkavuoreen. Alueelle voidaan sijoittaa rakentamista arviolta 1600 asukkaan tarpeisiin.

KUVA JUKKA AALTONEN

Pientaloalueen täyden-nysrakentamista Korkinmäessä.

Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut

Yleiskaavakartalla nro. 2 ohjataan viherympäristön ja siihen liittyvien vapaa-ajan palvelujen kehittämistä Tampeen kantakaupungin alueella. Luonto ja virkistysalueet kytkeytyvät tiiviisti Tampereen kaupunkistrategian 2025 painotamaan kestävän yhdyskunnan teemaan, mutta vähintään väilläisesti myös muihin strategisiin painotuksiin. Monipuolinen kaupunkiluonto, helposti saavutettavat virkistysalueet ja kaunis maisema ovat tärkeä osa Tampereen identiteettiä. Pä nostamalla toimivaan viherverkkoon sekä mahdollistamalla asukkaiden osallistuminen viheralueiden ylläpitoon ja toiminnallisuteen voidaan aikaansaada säästöjä niin sosiaali- ja terveyspalveluissa, ilmastonmuutoksen ja ympäristö katastrofien torjunnassa kuin itse viherverkon hoidossa.

Laadukkaat viheralueet nostavat lisäksi kaupungin maaomaisuuden ja asuntokannan arvoa. Viheralueiden konkuranssivaltaisella ylläpidolla ja kehittämisen lähteenä on sellainen osallistuvan kaupunkitarinan syntymistä, jossa asukkaiden lisäksi viihtyvät myös matkailijat ja vierailijat.

Suunnittelun tavoitteena on ollut muodostaa viherympäristöistä, vapaa-ajantoiminoista ja niiden välisistä yhteyksistä kattava ja toiminnallisesti rikas verkosto.

Kaavassa esitetty verkosto koostuu seuraavista elementeistä:

- keskuspuistoverkosto ja verkostaan yhdistävät olemassa olevat tai kehitettävät virkistysyhteydet sekä keskuspuistoverkoston kehittämistarvealueet,
- luonnonsuojelualueet ja -kohteet sekä niiden väliset olemassa olevat tai kehitettävät ekologiset yhteydet,
- virkistysyhteyksien ja ekologisten yhteyksien katkospaiat ja yhteystarvealueet,
- viherympäristön ja maiseman arvoalueet, geologisesti arvokkaat kallioalueet, Natura-alue ja luonnon ydinalue,
- olemassa olevat ja uudet kaupunginosapuistot, keskitettyjen liikunta-, urheilu- ja vapaa-ajanpalvelujen

alueet ja tarvealueet, uimarannat, olemassa olevat ja kehitettävät ryhmäpuutarha-alueet, uusi leirintäalue sekä olemassa olevat, kehitettävät ja uudet pienvene- ja lauttasatamat.

Edellä mainittujen lisäksi yleiskaavan keskustoihin ja asumisen alueille sijoittuu runsaasti lähivirkistysalueita ja -palveluja, korttelipuistoja ja muita viherympäristöjä, jotka ovat merkittäviä asukkaiden arkiliikkumisen ja luonnon monimuotoisuuden säilymisen kannalta.

Keskuspuistoverkosto ja sitä täydentävät virkistysyhteydet

Kantakaupungin rakennettujen alueiden väleissä sijaitsevat laajat ja yhtenäiset viheralueet muodostavat keskuspuistoverkoston, joka toimii viherverkon ydinvyöhykkeenä. Keskuspuistoverkosto on muodostettu Kantakaupungin ympäristö- ja maisemaselvityksen (KYMS 2008), yleiskaavatyön yhteydessä tehdyin Tampereen kantakaupungin viher- ja virkistysverkostoselvityksen (2014)

Keskuspuistoverkosto ilmentää maisemakonkaisuuden jatkumista läpi kaupungin muodostaan kantakaupungin viherverkon ja ekologisen verkoston selkärangan.

sekä Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 ehdotuksen havaintojen ja ratkaisujen pohjalta. Verkoston runkona ovat voimassa olevassa kantakaupungin yleiskaavassa 1998 ja sen jälkeen laaditussa Kantakaupungin ympäristö- ja maisemaselvityksessä tunnistetut merkittävät viherverkon osat. Merkittävien viherverkon osien kytkeytyneisyyttä on vahvistettu osoittamalla voimassa olevien yleis- ja asemakaavojen viheralueita osaksi keskuspuistoverkostoa soveltuvin osin.

Keskuspuistoverkostolla on merkittävä asema kaupunki- ja maisemarakenteen tasapainon sekä luonnon monimuotoisuuden ja ekologisen kantokyvyn säilyttäjänä. Keskuspuistoverkosto ilmentää maisemakkonaisuuden jatkumista läpi kaupungin muodostaen kantakaupungin viherverkon ja ekologisen verkoston selkärangan.

Keskuspuistoverkosta täydentäävät virkistysyhteyksinä osoitetut olemassa olevan viherverkon osat, jotka ovat itseessään lähivirkistysalueita tai toimivat turvallisina ja viihtyisinä reitteinä laajemmille virkistysalueille. Keskuspuistoverkosto ja sitä täydentäävät yhteydet muodostavat yhdessä kattavan ja yhtenäisen, koko kantakaupungin läpi kulkevan verkoston.

Keskuspuistoverkoston alueita ja virkistysyhteyksiä on varattu kantakaupungin eri puollel siten, että ne täytävät mahdollisimman monipuolisesti viheralueille määriteltyjä tehtäviä, ovat riittävän laajoja ja yhtenäisiä sekä sijaitsevat helposti saavutettavissa ja lähellä asuinalueita. Yleiskaavan tavoitteena on, että jokaisella kaupunginosalla on omaleimainen keskuspuisto.

Keskuspuistoverkostoon sisältyy monenlaisia Tampereen kaupungin viheraluejärjestelmän mukaisia yleisiä viheralueita.

Keskuspuistoverkoston laajimman kokonaisuuden muodostavat aluepuistot. Kokonaisuutta täydentäävät viheraluejärjestelmässä luonnonmukaisiksi lähivirkistysalueiksi tai maiseman- ja luonnonhoitoalueiksi varatut alueet, kuten rannat, vesistöjen suoja-alueet, harjut ja rinteet sekä avoimina hoidettavat pellot ja niityt, joita on valikoivas-

ti otettu osaksi keskuspuistoverkostoa. Kaupunkipuistosta mukaan on otettu vain keskeisimmät, sillä yleiskaavan tarkkuutasosta johtuen pienemmät kaupunkipuistot, kuten korttelipuistot, sijoittuvat luontevasti osaksi keskustatoimintojen tai asumisen alueiden käytötarkoitusmerkintöjä. Keskuspuistoverkoston liepeille on lisäksi osoitettu asumisen ja virkistysen sekoittuneita alueita, joilla täydentävä asuntorakentaminen on mahdollista viherympäristön arvot huomioiden.

metsäalueet, joiden koko on yli 100 hehtaaria sen jälkeen, kun niiden reunoilta on poistettu 250 metrin levyinen reunavyöhyke.

Luonnon ydinalueilla on monia tärkeitä tehtäviä: ne sitovat ja puhdistavat veden ja ilman epäpuhtauksia, säätelevät aineiden, veden ja ilman virtauksia sekä tarjoavat luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä häiriöttömiä elinympäristöjä kasvi- ja eläinlajeille. Laajuutensa vuoksi luonnon ydinalueilla on merkitystä myös ilmakehän hiilidioksidin sidonnanalle. Kantakaupungin ainoa luonnon ydinalue sijaitsee Kauppi-Nihaman keskellä.

Luonnon ydinalueiden rinnalla tärkeitä ekologisen verkoston osia ovat virkistys- ja viheralueet, luonnonsuojeelu- ja suojuelohjelma-alueet, Tampereen arvokkaat luontokohteiksi inventoidut kokonaisuudet sekä perinnemaisemat ja avainbiotoopit (luonnonsuojeleulain luontotyypit, metsälakikohteet ja muit metsäluonnon arvokkaat elinympäristöt). Kaupunkimetsät ja suoja-alueet toimivat hyvin luonnonarvoalueiden välisinä eliölajien kulkureitteinä. Myös muut kasvulliset alueet, kuten puistot ja väljästi rakennetut pien- ja kerrostaloalueet, ovat osa ekologista verkostoa.

Luonnonsuojeleulain mukaisella rajauspäätöksellä suojellut tai Tampereen kaupungin luonnonsuojeleuhjelman 2012–2020 mukaisesti suojelevat luonnon suojelealueet on osoitettu kaavassa yleispiirisillä aluerajauksilla tai kohde-merkinnöillä.

Luonnonsuojelealueita sekä laajoja viher- ja virkistysalueita kytkevät toisiinsa ekologiset yhteydet, joilla on luonnon monimuotoisuuden kannalta erityisen tärkeitä elinympäristöjä sekä avainbiotooppeja, eliöiden kulkuyhteyksiä tai sellaisiksi soveltuivia viherympäristöjä. Yhteyden luonne voi vaihdella leveydetään ja laajuudeltaan puistomaisesta tai luonnonmukaisesta viheralueesta rakennettujen kortteleiden piha-alueisiin. Ekologisesti monipuolisimpia yhteyksiä ovat järvi ja pienvesistöjen rantametsiköt sekä vanhat metsät.

Luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaaksi inventoiduista alueista suurin osa sijoittuu yleiskaavan keskus-

Keskuspuistoverkoston tehtävänä on:

- muodostaa selkäranka eri kaupunginosien viheralueille ja -yhteyksille sekä toimia tasapainottavana elementtinä tiivistyvän kaupungin rakennettujen alueiden lomassa,
- kootta virkistystoimintoja ja tarjota monipuolisia vapaa-ajan mahdollisuuksia,
- lisätä asukkaiden lähiilkkumisen mahdollisuksia ja asumisviihtyyttä,
- ylläpitää vesitasapainoa, muodostaa pohjavettä, parantaa paikallisia- ja pienilmasto-oloja, puhdistaa ilmaa sekä
- toimia monipuolisena elinympäristönä ja ekologisena yhteytenä luonnon kasvi- ja eliölajeille.

Ekologinen verkosto ja viheryhteyksien katkospaikat

Kantakaupungissa ekologinen verkosto koostuu keskuspuistoverkoston ohella luonnon suojelealueista, luonnon ydinalueista ja muista luonnonolosuhteiltaan arvokkaista alueista sekä niitä toisiinsa yhdistävistä ekologisista käytävistä. Verkoston ekologinen merkitys kasvaa siirryttäässä kohti kantakaupungin laitaja ja edelleen naapurikuntien puolelle, missä laajemmat luonnon ydinalueet sijaitsevat. Luonnon ydinalueiksi määritellään

puistoverkoston alueille, luonnonsuoalueille tai ekologisen yhteyden alueille. Yleiskaavatyön yhteydessä kantakaupungin liito-oravien elinympäristöt on selvitetty tarkemmin. Selvityksen pohjalta on määritelty ekologisten yhteyksien ohjeellinen sijainti (liite 4).

Virkistysyhteyksien ja ekologisen verkoston jatkuvuutta selkeästi heikentäviin katkoskohtiin on osoitettu viheryhteystarvealueet, jotka ohjaavat ratkaisemaan puutteelliset yhteydet ympäröivän alueen rakentamisen ja kehittämisen yhteydessä. Tällaisia katkoksia on muodostunut lähinnä merkittäviin liikenteellisiin solmukohtiin eri puolilla kantakaupunkia. Alueilla on pääosin olemassa jonkinlainen virkistysyhteys, kuten kävelyn ja pyöräilyn silta tai alikulku, mutta sen laatutaso saattaa olla heikko johtuen tie- ja ratavälien aiheuttamasta estevaikutuksesta sekä ympäristön meilusta ja huonosta ilmanlaadusta.

Viheralueiden palvelut

Viherpalvelujen alueita ovat erilaiset kaupungin ylläpitämät viheralueet, rakennetut puistot, maisemapellot ja -niihyt sekä metsät ja suoalueet. Olennainen osa viherpalveluja ovat viheralueille sijoittuvat toiminta-alueet ja -paikat, kuten urheilu-, peli- ja lähikentät, leikki- ja skeittipaikat, koirapuistot, matonpesuja soutuvenepaikat, muunlaisia toimintotoja ja harrastuksia palvelevat alueet ja rakenteet sekä kevyen liikenteen väylät, puistikäytävät ja ulkoilureitit.

Yleiskaavaratkaisun tavoitteena on, että viher- ja virkistyspalveluita sijoittuu tasapuolisesti kantakaupungin eri puolle ja niille varataan riittävätilalliset puitteet osana viher- ja virkistysalueiden verkostoa. Yleiskaavassa on osoitettu olemassa olevat ja uudet erikoispuitot ja kaupunginosapuistot, joita on tavoitteena kehittää toiminnoiltaan monipuolisina virkistysalueina ja

tapahtumien paikkoina. Lisäksi kaavassa on osoitettu keskitettyjen liikunta- ja urheilupalvelujen alueet, merkittävimmät uimaranta-alueet, ryhmä- ja siirtolaputarha-alueet, hautausmaat sekä olemassa olevat ja uudet kehitettävät pienveneja lauttasatamat, jotka toiminnoillaan täydentävät yleiskaavan viherympäristökokonaisuutta.

Keskeisiä uusia viherpalveluja ovat mahdollinen leirintäalue Alasjärven rannassa, tulevaisuuden kaupunginosia ja keskuksia varten tarvittavat kaupunginosapuistot ja uimarannat sekä kehitettävät erikoispuitot. Lisäksi yleiskaavassa ohjataan suunnittelemaan kokonaisuksina keskuspuistoverkoston merkittäviä osia, joita ovat Kauppi-Nihaman ja Kaukajärvi-Kirkkosuonnotko-lidesjärven alueet.

KUVA JUKKA AALTONEN

Kaukajärven Vilusenharjun vanhalle soranotto- ja maanvastaanottoalueelle vuonna 2014 valmistunut skeittipuisto on yksi esimerkki Tampereen laadukkaasta viherpalvelutarjonnasta.

Kulttuuriperintö

Kulttuuriympäristön suojeelu kanta-kaupungin alueella ohjataan yleiskaavakartalla nro 3. Tavoitteena on turvata kulttuuriympäristön arvojen säilyminen ja ajallinen kerroksellisuus osana kasvavaa ja tiivistyvä kaupunkia. Kaupungin historiallisesta ja yhteiskunnallisesta kehityksestä kertovat kulttuuriympäristöt ovat tärkeä lähtökohta alueiden kehittämisessä.

Kulttuuriympäristön suojeelu asettaa reunaehтоja yleiskaavan muiden kehittämistavoitteiden toteuttamiselle erityisesti silloin, kun olemassa olevaa ympäristöä täydennysrakennetaan merkittävästi tai muulla tavalla uudistetaan voimakkaasti. Alueen kulttuuriympäristöarvojen tunnistaminen kaavakartalla ei tarkoita vain suojeelu ja toimenpiteiden rajoittamista. Kulttuuriympäristö voi pääinvastoin toimia sellaisena kau-punkikehittämisen lähtökohtana, jonka

avulla on mahdollista luoda entistä parempaa ja omaleimaisempaa kaupunkia. Hyvä kulttuuriympäristö voi toimia myös kaupungin vetovoiman vahvistajana. Kehittämisessä on huomioitava se, että eri alueet ovat keskenään eri tavalla herkkiä muutoksiin: joillakin arvoalueilla muutoksia on tehtävä hyvin varovaisesti, toiset alueet kestäävät muutoksia paremmin. Kulttuuriympäristöjen suojelu ja muut kaupunkiympäristöö koskevat kehittämistavoitteet ratkaistaan asema-kaavoituksen yhteydessä.

Kantakaupungin kulttuuriympäristöarvojen tunnistaminen perustuu selviyksiin, joita ovat tehneet Museovirasto, Pirkanmaan maakuntamuseo, Pirkanmaan liitto ja Tampereen kaupunki. Valtakunnallisesti merkittäviä rakennettuja kulttuuriympäristöjä (RKY 2009) ja muinaisjäännöksiä koskevat kaavamerkinät ovat luonteeltaan lähinnä informatiivisia, sillä RKY 2009 -alueet on yleis-kaavaratkaisusta riippumatta otettava

huomioon valtioneuvoston päätöksen perusteella ja muinaisjäännökset mui-naismuistolain nojalla. Tarkempi luettelo kaikista yleiskaavan kulttuuriperintö-kohteista ja -alueista on liitteessä 2.

Rakennetut kulttuuriympäristöt

Rakennettujen kulttuuriympäristöjen osalta yleiskaavassa on osoitettu val-takunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009), maa-kunnallisesti arvokkaat rakennetut kult-tuuriympäristöt, osa EHYT-selvityksen arvoalueista, arvokkaimmat jälleenra-kennuskauden pientaloalueet sekä lailla, asetuksella tai sopimuksella suojuellut kohteet.

Valtakunnallisesti merkittävät ra-kennetut kulttuuriympäristöt (RKY 2009) perustuvat Museoviraston laati-maan, vuonna 2009 valmistuneeseen in-ventointiin. Valtioneuvoston päätöksen

Raili ja Reima Pietilän suunnittelema Hervannan toimintakeskus on yksi valtakunnallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä (RKY 2009).

(22.12.2009) perusteella inventoinnilla on hyvin vahva status: se on maankäytö- ja rakennuslakiin perustuvien valtakunnallisten alueiden käyttötavoitteiden (VAT) tarkoittama rakennetun kulttuuriympäristön inventointi. RKY 2009 -alueiden osoittaminen kaavakartalla välittää tietoa yksityiskohtaisemman suunnittelun tasolle turvaten osaltaan arvoalueiden rakenteen, kaupunkikuvan sekä alueilla jo olevien rakennusten ja ympäristön säilymistä.

Yleiskaava-alueella sijaitsee kahdeksan valtakunnallisesti merkittävä rakenettua kulttuuriympäristöä: Lielahden rautatieasema, Pispalanrinne, Pyynikin näkötorni, Kalevan kirkko ja kaupunginosa, Kalevankankaan hautausmaa, Hatanpään kartano, Viinikka-Nekalan pienitaloalue ja Hervannan keskusakseli.

Maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomioitavien rakennettujen kulttuuriympäristöjen joukkoon sisältyy kolmentyypisiä alueita. Näitä ovat maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt, jotka perustuvat vuonna 2016 valmistuneeseen Pirkanmaan maakuntaliiton selvitykseen sekä Tampereen kaupungin EHYT-hankkeessa arvokkaimmaksi arviodut kokonaisuudet, jotka perustuvat vuosina 2010-2011 tehtyihin inventointeihin. Lisäksi on osoitettu joitain muulla tavalla pientaliseksi arvokkaita alueita tai edellä mainittujen alueitten laajennuksia.

Maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt on osoitettu Pirkanmaan maakuntakaavan 2040 ehdotuksessa. Niiden osoittaminen myös yleiskaavassa välittää tietoa yksityiskohtaisemman suunnittelun tasolle turvaten osaltaan alueiden kaupunkikuvan ja rakennusperinnön arvojen säilymisestä ja edelleen kehittämistä. EHYT-selvityksessä tunnistetut aikakauttaan edustavat asuinrakennuskohdien eteläpuolella, Lentävänniemi, Kaukajärven Saarenvainionkatu sekä Rautahardon ja Taatalan keskeiset kerrostalorakennukset.

1940-1980-luvuilla rakentuneiden keskustan ulkopuolisten lähiöiden täydenyksirakentamismahdollisuksia kaupunkikuvan ja rakennuskulttuurin näkökulmat huomioon ottaen.

Maakunnallisesti arvokkaita rakenettuja kulttuuriympäristöjä yleiskaava-alueella ovat seuraavat 19 kokonaisuutta: Kaarilan ja Raholan kartanot sekä ympäristön asuinalueet, Lielahden kartano ja tehdasalue, Niemen kartano ja pihapiiri, Viikinsaari, Pyynikki (ja Tahmelan ranta-alue), Petsamo, Saukommäki ja Litukan rivitalot, Kalevan ateljeetalo, Kantasairaala, voimalaitos ja asuinrakennukset (TAYS), Kaupin pumppaamo ja vesitornit, Kissanmaa, Hipposkylä ja Hakametsän jäähalli, Ruotula, Kauppaopisto, Messukylän kirkot ympäristöineen, Kaukajärven aloituskorttelit ja Haihara, Hyppösen kenkätehdas ja Lokomon hallit, Härmälä, Rantaperkiö ja Peltolammi.

Osa edellä mainituista alueista on myös EHYT-selvityksessä todettu arvokkaaksi. Lisäksi kaavakartalla on osoitettu seuraavat EHYT-kokonaisuudet, joilla ei ole tunnistettu olevan maakunnallista merkitystä: Tohlopin rivitalot, Tesoman Kohmankaari, Rahola Nokiantien eteläpuolella, Lentävänniemi, Kaukajärven Saarenvainionkatu sekä Rautahardon ja Taatalan keskeiset kerrostalorakennukset.

Pientaloalueiden osalta on tunnistettu jo suojeillut pientaloalueet osoittamalla ne merkinnällä valtakunnallisesti merkittävä rakennettu kulttuuriympäristö (Pisapala ja Viinikka-Nekala) tai merkinnällä maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomioitava rakennettu kulttuuriympäristö (Puisto-Kaarila, Härmälä, Petsamo ja Kissanmaa).

Yleiskaavaa varten maankäytön suunnittelussa laadittiin Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvitys (2016), jossa on tutkittu jälleenrakennuskau- den pientaloalueiden säilyneisyttä. Yleiskaavakartalla osoitetut **arvokkaiden jälleenrakennuskauden pientaloalueiden** rajaukset perustuvat kyseisen

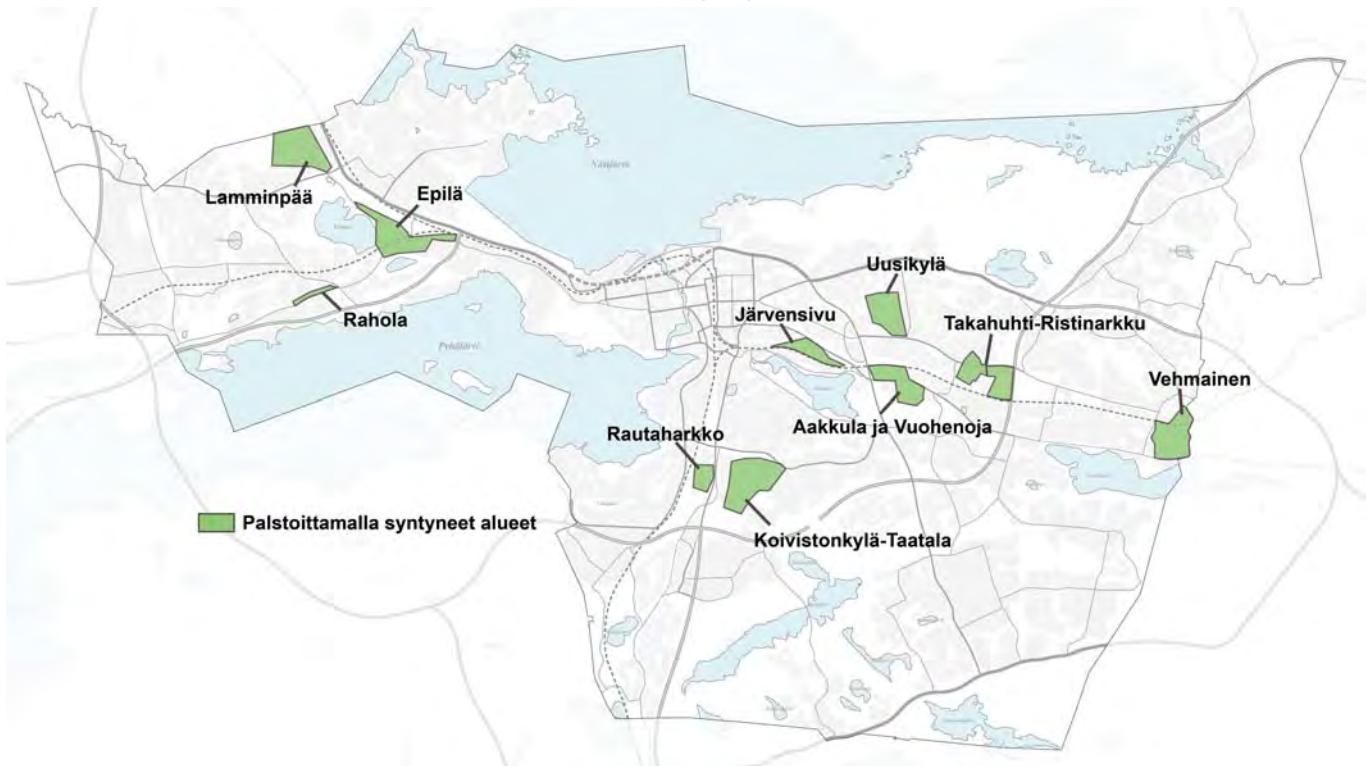
selvitykseen. Kaavakartalla on esitetty yksitoista aluetta kymmenessä eri kaupunginosassa; Kalkussa, Ikurissa, Raholassa, Niemessä, Jokipohjassa, Järvensivulla, Uudessakylässä, Ruotulassa, Tahuuhdissa ja Pappilassa. Näiden alueiden erityispiirteitä on kuvattu tarkemmin tehdysä selvityksessä. Tavoitteena on ollut tunnistaa aikakauttaan parhaiten edustavat jälleenrakennuskauden pientaloalueet ja ohjata niiden suunnittelua toteutettavaksi yksittäistä tonttia laajempina asemakaavamuutoksina ympäristön erityispiirteet säilyttää.

Pirkanmaan maakuntamuseo esitti lausunnossaan yleiskaavaluonnonesta, että **palstoittamalla syntyneet alueet** tulee huomioida kaavassa. Palstoittamalla syntyneet alueet sijaitsevat keskustan ulkopuolella, ja ne ovat syntyneet 1900-luvun alkupuolella. Näille alueille tyypillistä on moni-ikäinen rakennuskanta, mutta myös alueellinen yhtenäisyys, joka syntyy vanhoista puutarhoista, kapeista kaduista ja vapaasti muotoutuneesta rakenteesta.

Palstoittamalla syntyneitä pientaloalueita ei ole osoitettu kaavakartalla, joten kaava ei ohjaa niiden maankäytön kehittämistä muutoin kuin osoittamalla ne toteutuneen tilanteen mukaisesti asumisen alueiksi. Asemakaavoitukseen yhteydessä on silti suositeltavaa säilyttää näiden alueiden arvoja, mm. rakentamisen mittakaava ja vanhin rakennuskanta. Perustiedot palstoittamalla syntyneistä alueista on koottu ohessa olevaan taulukkoon ja karttaan. Kartan rajaukset ja taulukon tiedot perustuvat Pirkanmaan maakuntamuseon laatimaan arviointiin alueiden ominaispiiristä ja niihin kohdistuvista uhista. Kyseiset tiedot on sisällytetty kaavaselostukseen, jotta aluerajaukset ja alueisiin kohdistuvat uhat voidaan huomioida asemakaavatuksessa.

Kaavassa osoitettuja **muita rakennetun kulttuuriympäristön** arvoja edustavat kirkkolailla tai rautatiesopimuksella **suojellut kohteet**.

Palstoittamalla syntyneet alueet

Pirkanmaan maakuntamuseon arvio alueiden inventointitarpeista

Alueen nimi	Historiallisia ominaispiirteitä	Muutospaineet & inventointitarpeen perustelu
Lamminpää	syntynyt 1900-luvun alussa Ylöjärven keskustaan vievän tien varteen, teollistumisen historiaa samaan tapaan kuin Pispala (työväen asuinalue vanhan kulkureitin varrella), omaleimainen alueidentiteetti, alkuperäistä rakennuskantaa on jäljellä	yksittäisiä kaavamuutoksia ja purkamislupahakemuksia jatkuvasti
Rahola	1900-luvun alussa Nokialle menevän vanhan tien varteen rakentunut yhdyskunta	kartoittamatona kokonaisuus
Takahuhti/Ristinarkku	Takahuhti: vanhan kylätontin lähiympäristöön muodostunut Suomalan palstoitettu alue ja muuta 1900-luvun alun pientaloasutusta, Ristinarkku: keskeisenä paikkana vanhan kyläkeskuksen jatkumo, erittäin monikerroksinen kulttuuriympäristö, yhtäjaksoista asutusta rautakaudelta lähtien	yksittäisiä purkulupia ja rakennushankkeita jatkuvasti
Uusikylä	palstoittamalla syntynyt Tampereen silloisen rajan ulkopuolelle maantien varteen, vanhaa rakennuskantaa ja liiketiloja säilynyt, omaleimainen historia	kartoittamatona kokonaisuus
Järvensivu	kaupungin reunalle syntynyt pientaloalue, paljon leipomoita, "rieväkylä", vanhimmat rakennukset 1900-luvun alusta	tarkemmin kartoittamatona kokonaisuus
Vehmainen	1900-luvun alun radan varteen syntynyt työväestön asuinalue, osa teollistuvan Tampereen tarinaa, täydentynyt vahvasti 1960–70-luvuilla	paljon kaavamuutoksia ja purkuasioita, alueen ominaisluonteon säilyttämiseen pyritty, mutta siihen tarvittaisiin tietoa arvoista.
Rautaharkko	vanhimmat osat 1900-luvun alusta, pientaloalue	purkulupia
Epilä	teollisuusyhteisö, arvokasta rakennuskantaa jäljellä	aineisto on maakuntamuseolla, kognitivinäkemys puuttuu
Aakkula ja Vuohenoja	Messukylän kunnan pientaloalueet	yksittäisiä purkuasioita, alueesta ei ole selvitystietoa*, vanhaa rakennuskantaa jäljellä
Koivistonkylä ja Taatala	palstoittamalla syntynyt pientaloasutusta 1900-luvun alusta, vanhaa alueelle luonnetta antavaa rakennuskantaa säilynyt jonkin verran.	yksittäisiä purkuasioita ja kaavamuutoksia jatkuvasti

* Osa Aakkulan pientaloalueesta sisältyi Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvitykseen 2016.

Arkeologiset arvot

Arkeologisten arvojen osalta yleiskävällä on osoitettu muinaisjäännökset ja kulttuuriperintökohteet. Muinaisjäännökset ovat muinaismuistolain nojalla suojeiltuja. Muinaisjäännöskohteiden ja kulttuuriperintökohteiden yksilöinti kaavakartalla välittää tietoa yksityiskohdaisemman suunnittelun tasolle turvaten osaltaan kohteiden säilymistä. Selostussessa on lisäksi esitetty historialliset tiet.

Muinaisjäännösten osalta on kantakaupungin alueella tehty perusinventointi vuonna 1994. Selvitystä pidetään esihistorian osalta riittävänä, mutta historiallisen ajan muinaisjäännösten osalta se on puutteellinen. Muut ennen vuotta 2000 tehdyt inventoinnit ovat pääsääntöisesti vanhentuneita inventointimenetelmien kehityksen, maankäytön muutosten sekä ohjeistuksien ja tulkinnojen muuttumisen myötä. Yleiskaavaluonnosta varten tilattiin Pirkanmaan maakuntamuseolta kaksi selvitystä, joiden tavoitteena oli koota olemassa oleva arkeologinen tieto ja laatia yleispiirteinen selvitys kantakaupungin alueen arkeologisesta potentiaalista. Arkisto inventointi valmistui v. 2016 ja toinen inventointiselvitys valmistui alkuvuodesta 2017. Kaavakartalla on osoitettu SM-merkinnällä 58 muinaisjäännöskohdetta, jotka sisältävät myös ne kylätontit,

jotka ovat muinaismuistolain mukaisia kohteita. Muinaisjäännöskohteita ovat esimerkiksi kivikautiset asuinpaikat, vanhat rajamerkit, historialliset kylätonnit ja maakuopanteet. Lisäksi kumoutuvassa Ojalan osayleiskaavassa osoitettu turverata ja siihen liittyvä turvetehtaan jäännökset ovat muinaisjäännös, ja tämä kokonaisuus on osoitettu kaavakartalla omalla merkinnällä ja määräyksellä.

Kulttuuriperintökohteita on osoitettu kaavakartalla 35 kpl. Kulttuuriperintökohteet eivät esimerkiksi ikänsä tai muun ominaisuutensa vuoksi ole muinaisjäännöksiä, mutta niillä on kuitenkin historiallista arvoa. Kulttuuriperintökohteet sisältävät ne kylätontit, jotka eivät ole muinaismuistoja.

Historiallisia teitä ei ole osoitettu kaavakartalla, vaan ne on esitetty oheisella kartalla. Historiallisesti merkittäviä tielinjoja koskevissa toimenpiteissä ja suunnitelmissa tulee kiinnittää huomioita arkeologiisiin rakennusperinteisiin ja yleensä kulttuurihistoriallisiiin arvoihin. Osa teistä on edelleen käytössä ja niihin saattaa sisältyä muinaismuistolain tarkoittamia rakenteita ja vanhoja rakennerakennuksia, jolloin tiekerroksiin kajottessa tulee ottaa huomioon mahdollinen dokumentointi- ja näytteenottotarve. Tien historiallista luonnetta ja maisemallista arvoa vaarantavia toimenpiteitä

ei saa tehdä. Lain tarkoittamien teiden lähtökohtana pidetään 1700- ja 1800-luvun vaihetta vanhempa tieverkosto.

Kulkureitit ovat alun perin määräytyneet vesistöjen ja maaston mukaan. Historiallisella ajalla tiet olivat Suomessa vakiintuneilla paikoilla. Jo viikinkiajalta lähtien maaliikkereitit ovat olleet vesiliikkereittejä tärkeämpiä kaukolikenteen yhteyksiä. Maantiet kehittyivät keskiajalla palvelemaan hallintoa ja asutuspolitiikkaa.

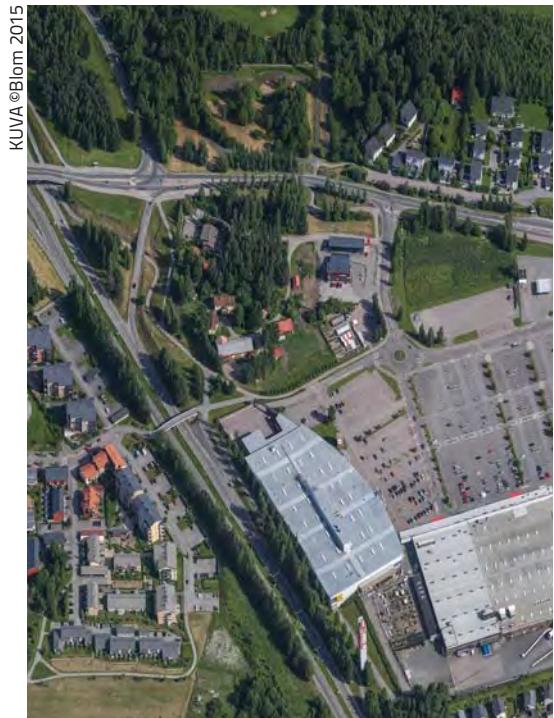
Valtakunnallisesti merkittävimmät historialliset tiet Tampereen kantakaupungin alueella ovat Huittinen-Tyrvää-Tampere, Kyrönkankaantie, Tammerkoski-Pälkäne-Hämeenlinna, Hämeenlinna-Akaa-Tammerkoski, Messukylä-Teisko-Ruovesi ja Härmälä/Tampere-Pirkkala. Merkittävimpä keskiaikaisia maanteitä Pirkanmaalla olivat Hämeenlinnaa ja Satakuntaa yhdistänyt "Laidetie" ja Kyrönkankaan- eli Pohjankankaan- tai Hämeenkankaantie. Pirkanmaan tieverkkoon oli vaikutuksia myös Hämeen Härkätiellä ja Ylisellä Viipurintiellä ja niihin liittyvillä sivuteillä. Huomattavien kulkuteiden jäännökset ovat muinaismuistolain suojaamia kiinteitä muinaisjäännöksiä. Suurimmat muutokset tielinjoihin on tehty vasta viimeisen 50 vuoden aikana.

Valtakunnallisesti merkittävimmät historialliset tiet kantakaupungin alueella. Lähde: Pirkanmaan historiallisesti merkittävät tiet 2011, Pirkanmaan maakuntamuseo.

Karttaote Olof Mörtin maakirjakartasta Messukylä/Turtolasta 1600-luvulta. Kuva Pirkanmaan maakuntamuseo.

Ilmavalokuva Turtolan alueesta (2015). Historiallinen kylä sijoittuu pientaloalueen, kauppakeskukseen pysäköintialueen ja nykyisen Penttilän tilan kohdalle.

Maisema kulttuuriympäristönä

Maisemien osalta yleiskaavassa todettuja arvoja ovat valtakunnalliset maisema-alueet sekä osa avoimien maisematiilojen selvityksessä esitetyistä maisematiiloista.

Valtakunnalliset maisema-alueet perustuvat valtioneuvoston periaatepäättökeen vuodelta 1995 ja maisema-alueiden päivitysinventointiin vuodelta 2015. Kantakaupungin alueella valtakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita ovat Epilänharju, Pispalan-Pyyinkinharju, Kalevanharju ja Aakkulanharju. Tamperen harjut ovat osa lähes 200 kilometriä pitkää, Pohjankankaalta ensimmäiselle

Salpausselälle ulottuvala muodostelmaa. Lisäksi harjujen ympäristöt ovat kulttuurihistoriallisesti merkittäviä liittyessään kiinteästi Tampereen kaupungin syntyn ja kasvuun. Harjualueet on haluttu nostaa esiin, koska ne muodostavat keskeisen yhdyskuntarakenteen kehittämistä jäsentävän maisemallisen elementin osana kantakaupungin suurMaisemaa. Käytännössä valtakunnallisten maisema-alueiden oikeusvaikutukset syntyvät kaavoituksen kautta.

Valtakunnallisten maisema-arvojen lisäksi kantakaupungin alueella on myös **muita maisema-arvoja**, jotka ovat syntyneet ihmisen toiminnan seurauksena. Tällaisia maiseman arvoja ovat mm. perinnemaisemat ja -biotoopit, tärkeät lä-

hestymisnäkymät sekä maisemallisesti tärkeät selännealueet. Perinnemaisemat ja -biotoopit ovat maaseutumaisia kulttuuriympäristöjä tai puutarhakulttuurin avoimia ympäristöjä. Tärkeät lähestymisnäkymät ovat pääväyliltä avautuvia pitkiä näkymälinoja kohti keskustaa tai kantakaupungin läpi kulkevaa harjujaksoa. Maisemallisesti tärkeät selännealueet ovat pääasiassa metsäisiä, jyrkkärinteisiä alueita. Monet näistä selännealueista ovat jääneet rakentamattomiksi rakennettujen alueiden keskelle tai reunoille. Edellä mainittujen maisema-arvojen säilymistä on ohjattu kaavassa **yleismääräyksen** avulla.

Kestävä vesitalous

Tampereen kaupunkistrategian 2025 linjausten mukaan kestävän yhdyskunnan kehittäminen merkitsee tiivistää, vihreää ja vähähiilistä kaupunkirakennetta. Kestävällä tavalla toteutettu tiivistämisen ehkäisee hajarakentamisen aiheuttamia ympäristöhaittoja ja on siten myös ekologisesti perusteltua. Osana kestävää yhdyskuntarakennetta turvataan myös riittävä määrä viherrakennetta, joka pitää sisällään sinisen vesistöjen verkoston.

Sinisellä verkostolla tarkoitetaan avoimina säälytettävien tai avoimeksi palautettavien pienvesien, kuten purojen ja ojien sekä järvialtaiden ja pienempien lampien muodostamaa, maiseman rakenteesta riippuen paikoin yhtenäistä, paikoin katkonaista kokonaisuutta. Sinisen verkoston säälyttäminen ja enallistaminen osana kantakaupungin viherverkkoa palvelee hulevesien luonnonmukaista hallintaa tiivistyvässä kau-pungissa tuoden kustannussäästöjä hulevesirakenteiden toteutukseen. Lisäksi sininen verkosto suodattaa järvialtaisiin päätyviä vesiä ja lisää kaupunkiluonnon monimuotoisuutta sekä toimii merkittävänä virkistyselementtinä ja vetovoimatekijänä kaupunkiympäristössä.

Hulevedet

Merkittävin työkalu suunniteltaessa kestävän vesitalouden ratkaisuja yleiskaavatasolla on ollut Tampereen kantakaupungin hulevesiohjelma (hyväksytty YLA:ssa 8.12.2012). Hulevesiohjelma on tehty tukemaan kestävällä tavalla hulevesiin liittyvää päätöksentekoa, ympäristönsuojelua, maankäytön suunnittelua ja rakentamista. Keskeisenä pyrkimyksenä on kustannusten säästö hyödyntämällä

luonnonmukaisen hulevesien hallinnan menetelmiä, varmistamalla tulvareitit ja siten ennaltaehkäisemällä tulvavahinkoja. Ohjelmaan on kirjattu nykytilan kuvaus perusteella kokonaisvaltaista hulevesien hallintaa koskevat tavoitteet ja tarvittavat toimenpiteet. Ohjelman keskeisin sisältö, jota yleiskaavassa pyritään viemään käytäntöön, ovat valuma-aluekohtaisten ominaispiirteiden pohjalta määritellyt toimenpidekuvaukset sekä koko kantakaupungin alueelle laadittu hulevesien hallinnan periaatejärjestys. Hulevesiohjelman päivitys on tarkoitus käynnistää vuonna 2017.

Yleiskaavassa kestävää hulevesien hallintaa on ohjattu koko kantakaupungin aluetta koskevalla yleismääräyksellä sekä sitä tarkentavilla valuma-aluekohdaisilla määräyksillä, jotka perustuvat kantakaupungin hulevesiohjelmaan. Kestävän vesitalouden verkosta täydentävät avoimina säälytettäviksi tarkoitettut merkittävät ojat ja vesireitit, huomioon otettavat huleveden hallinta-alueet sekä aiemmista osayleiskaavoista siirretyn alueelliset hulevesien viivytysaltaat.

Yleismääräys esittää hulevesien hallinnan yleisen tavoitetilan ja valuma-aluekohtaiset määräykset tarkentavat tavoitteita asemakaavatasolle. Yleismääräyksen tarkoituksena on tuoda hulevesiohjelman periaatteet osaksi maankäytön kokonaisuutta suunnittelusta lupa-vaiheiden kautta alueiden toteutukseen.

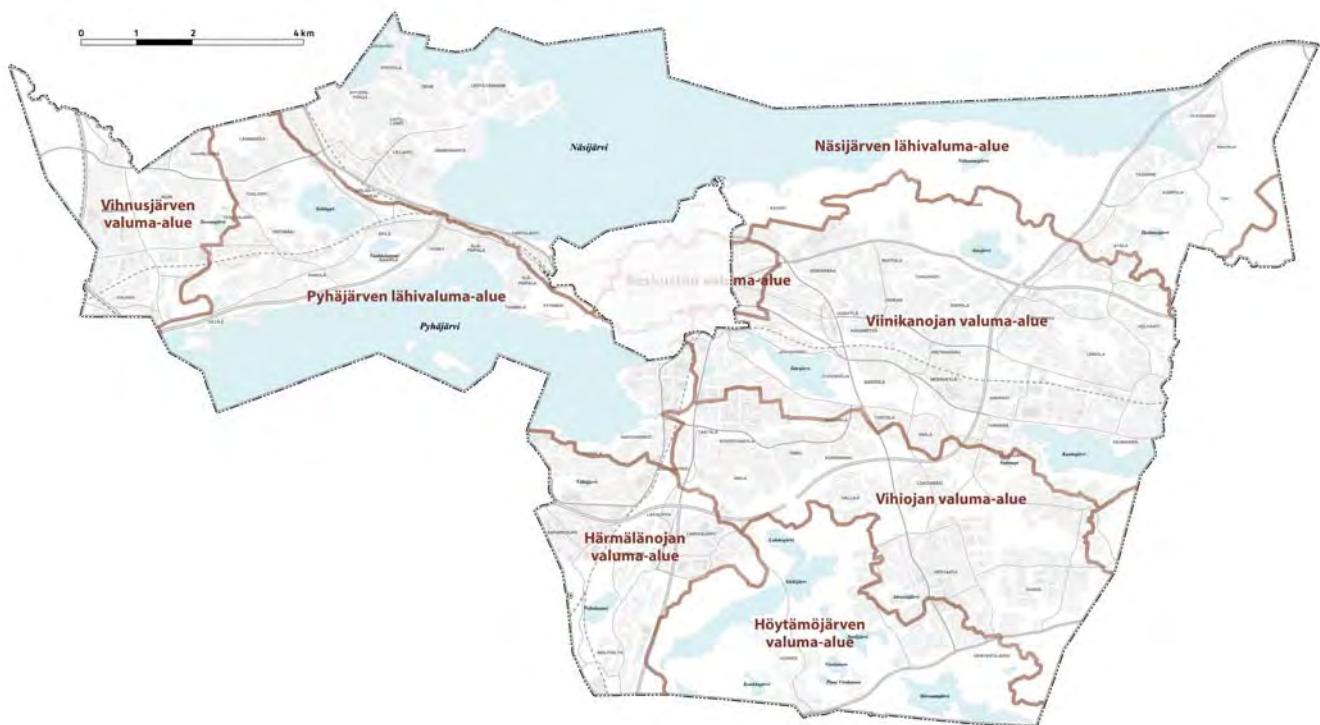
Hulevesiohjelma varten määritetyt valuma-aluerajaukset on tarkennettu yleiskaavatyön aikana olemassa olevan hulevesiverkoston mukaisiksi. Käytännössä tämä tarkoittaa sitä, että tulvilateessa hulevesiverkoston kapasiteetin ollessa täynnä valuma-alueet tulkitaan pinnantasausten mukaan, mutta sademääritiltään tavanomaisissa tilan-

teissa valuma-alueet tulkitaan kaavakartalla esitettyjen ja hulevesiviemäröinnin pohjalta tarkennettujen valuma-alue-rajojen mukaisesti. Myös valuma-aluekohtaisia toimenpiteitä on täsmennetty ja päivitetty yleiskaavatyössä työryhmätyöskentelyn ja asiantuntija-arvioiden pohjalta asemakaavatason suunnittelua ohjaaviksi määräyksiksi. Yhtenä näistä muutoksista on Vihusjärven valuma-alueen määräykseen sisällytetty Myllypuron Natura-alueen arvojen huomioon ottaminen alueelle aiemmin laaditun osayleiskaavan mukaisesti.

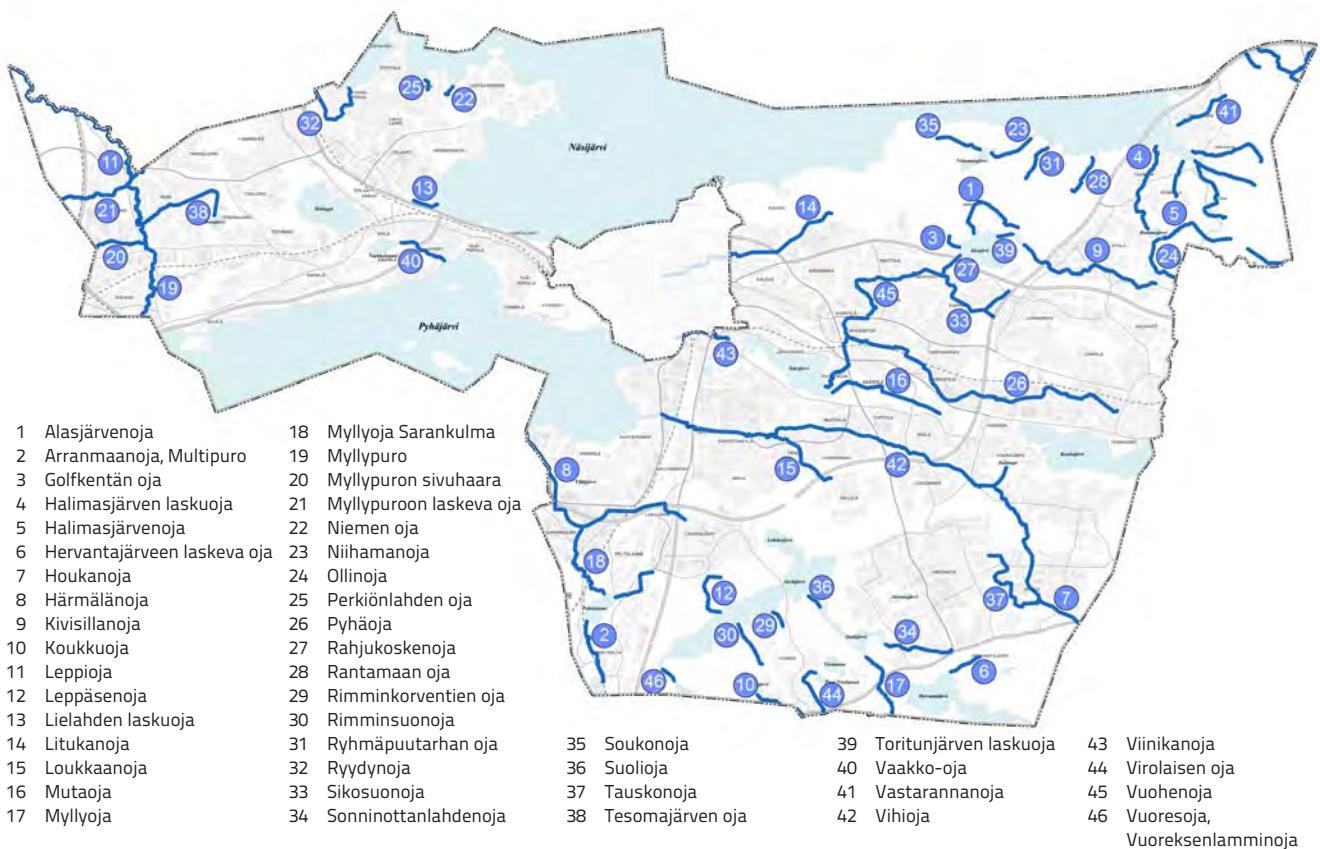
Merkittävien ojien tai vesireittien pyrkimyksenä on osoittaa niiden painoarvo osana laajempaa, yhdessä järvialtaiden kanssa muodostuvaan sinistä verkostoa. Kohteilla on arvoa kestävän hulevesien hallinnan ja vesien laadun sekä virkistyskäytön ja kaupunkiluonnon monimuotoisuuden kannalta. Merkittävien ojien lisäksi kantakaupungin alueella on pienempiä ojia ja vesireittejä, joilla myös on merkitystä hulevesien hallinnan sekä muiden ympäristöarvojen kannalta: myös nämä tulisi säälyttää avoimina ja viherympäristöiltään yhtenäisinä.

Huomioon otettavina huleveden hallinta-alueina on osoitettu selvityksissä esiiin nousseet tai muutoin tiedossa olevat hulevesien hallinnan kohteet, joita ei ole kokonaisuudessaan toteutettu ja joiden hulevesien hallinta vaatii ratkaisua tarkemmassa maankäytön suunnittelussa.

Ohjeellisia alueellisia hulevesien viivytysaltaita on osoitettu kumoutuvien osayleiskaavojen alueille, joilla ei vielä ole vahvistettua asemakaavaa. Merkinät on siirretty sellaisenaan ja ne perustuvat osayleiskaavoituksen yhteydessä laadittuihin selvityksiin ja suunnitelmiin.

Kartalla on esitetty kantakaupungin jakautuminen eri valuma-alueisiin.

Merkittävät ojat tai vesireitit.

Kantakaupungin pohjavesialueiden pinta-alat ja pohjaveden muodostumisalueet, vedenottamot ja vedenottoluvan mukaiset ottomääärät.

Pohjavesialue	Kokonaisala km ²	Muodostumisalue km ²	Vedenottamo	Vedenottolupa m ³ /d	Vedenotto m ³ /d v.2010
Aakkulanharju	2,66	1,59	Messukylä	5000	4981
Epilänharju-Villiä (A)	2,84	1,64	Hyhky	3000	2248
Epilänharju-Villilä (B)	2,39	1,21	Mustalampi	5000	2390

Pohjavedet

Tampereella käytettävästä talousvedestä pohjavettä on noin kolmasosa ja loput talousvedestä on valmistettu Kangasalan Roineen pintavedestä. Kantakaupunkiin sijoittuvia pohjavedenottamoja ovat Messukylän ottamo Aakkulanharjun pohjavesialueella sekä Hyhkin ja Mustalammen ottamat Epilänharju-Villilän pohjavesialueilla. Sekä Aakkulanharjun että Epilän-Villilän alueilla pohjaveden muodostumista selvitetään parhaillaan GTK:n, Tampereen Veden ja Pirkanmaan Ely-keskuksen toimesta. Alueilla muodostuu pohjavettä laskennalliseen määriin nähden huomattavasti enemmän ja vedenoton tarve olisi vielä ottoluvan

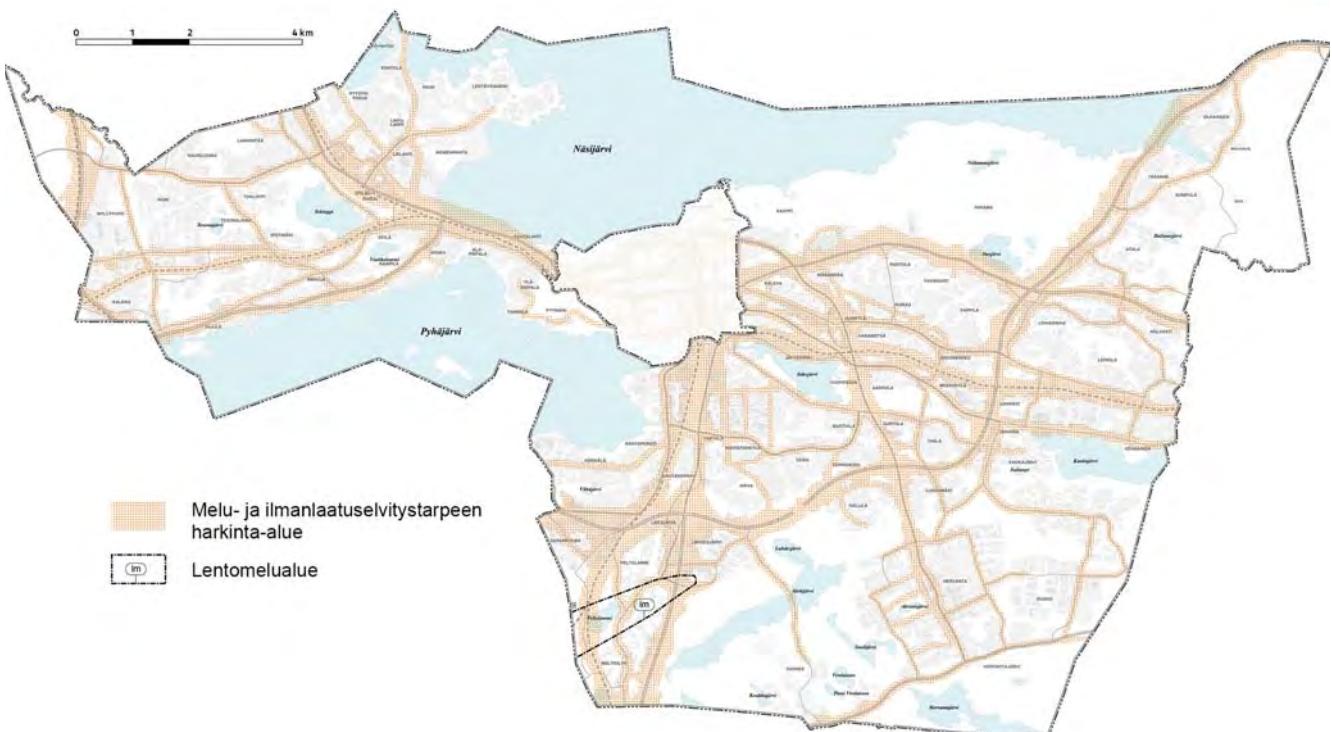
määriä suurempi. Selvitysten tavoitteena on saada tietoa siitä, mistä pohjaveden runsas muodostuminen johtuu. Mikäli pohjavettä muodostuu oletettua laajemmalta alueelta, tulee se ottaa huomioon alueen maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa. Päätös pohjavesialueen mahdollisesta rajausmuutoksesta tehdään Ely-keskuksessa.

Yleiskaavatyön yhteydessä tehdys-sä Ekosysteemipalvelut ja viherrakenne Tampereella -selvityksessä (2014) havaittiin, että pinnoitetun maa-alan osuus kantakaupungin pohjavesialueilla on yli 50 prosenttia. Tavoitteena tulisiakin olla, ettei pinnoitettu maa-ala enää lisäänyy, sillä pinnoittamaton, läpäisevää ja yleen-

sä kasvipeitteinen maapinta turvaan veden imetymisen kautta pohjaveden muodostumista. Tavoitteen toteuttaminen kasvavassa ja tiivistyvässä kaupungissa on haastavaa.

Ympäristöterveys Melu

Liikennemelu on merkittävin melunlähteä kaupunkialueella. Yleiskaavan melunselvitystarpeen harkinta-alue pohjautuu Tampereen meluselvityksen v. 2012 ennusteeseen vuodelle 2030 ja aluerajaus on laadittu muodostaen 40 metrin pus-kuri yleistetylle 60 desibelin melualueen rajalle. Aluetta koskeva määräys pohjau-

tuu Tampereen kaupungin melulinjauksiin (hyväksytty YLA:ssa 26.5.2015), joiden mukaan päivääjan keskiäänitaso ylittääessä tontin rajalla 60 dB tulee asemakaavan luonnosvaiheessa laatia erillinen meluselvitys. Harkinta tulee tehdä suunnitteilla olevaan pääkäyttötarkoitukseen nähdien. Lainsäädännöllisenä lähtökohtana ovat valtioneuvoston päätökset melutason ohjeearvoista (993/1992 ja 53/1997: ampumaradat). Vuoden 1992 päätöksen perusteella muun muassa uuden asuinalueen ulkotilojen päivääjan keskiäänitaso (Leq) voi olla enintään 55 dB. Meluasiat on yleiskaavassa haluttu nostaa esiihin, koska asuntorakentamisen painetta suuntautuu jo nykyisellään liikennemeluatuottavien väylien varteen, missä asumisvihitysydän toteutumiseen täytyy kiinnittää erityistä huomiota.

Lentomelualueena on osoitettu Peltolammin ja Multisillan välisiin sijoittuva alue, jonka lentomelutaso (Lden) on vuonna 2040 arvioitu olevan yli 55 db ja jolle ei siksi tule osoittaa meluhaitoille herkkää toimintaa. Alueella jo olevan asutuksen ja muuhun meluherkkään toimintaan liittyvän rakennuskannan säilyttäminen, korjaaminen ja vähäinen täydentäminen on mahdollista. Meluherkällä toiminnalla tarkoitetaan tässä asumisen lisäksi sairaaloita, hoitolaitoksia, vanhainkoteja, päiväkoteja ja oppilaitoksia tai muuta näihin rinnastettavissa olevaa toimintaa.

Tärinä

Merkittävin tärinän aiheuttaja on liikenne, etenkin junaliikenne ja raskas maantieliikenne. Kauimmaksi liikennetärinä ulottuu pehmeissä maalajeissa, kuten savi, siltti, turve ja lieju. Tärinän siirtymiseen rakennuksessa vaikuttavat mm. perustamistapa ja rungon sekä muiden rakenneosien resonanssi-ilmiö. Rakenneosien tärinä tunnetaan häiritsevinä kehon tuntemuksina, rakennusosista ja

esineistä välittyvinä ääninä ja pelkona rakenteiden vaurioitumista kohtaan. Nämä voivat aiheuttaa asumismukavuuden vähentämistä, keskittymisen vaikeuttamista ja unihäiriöitä.

Tampereen rataympäristöselvitys on laadittu tärinän osalta vuonna 2004. Selvityksen mukaan tärinähaitat tulee huomioida suunnittelussa, mikäli pehmeikköalueella asumiseen tai työskentelyyn kaavoitetut rakennukset sijaitsevat 200-300 metrin etäisyydellä radasta. Ratapenkereen korkeus vähentää tärinävaikutusta, mutta myös käytettävällä junakalustolla on merkittävä vaikutus. Tällöin toimenpidekohteiksi esitettiin alueita keskustassa (Jussinkylä), Messukylässä, Järvensivulla, Tesomalla ja Kalunkuarella.

Tärinäselvityksiä on laadittu myös raitiotiehankkeen, asemakaavoitukseen ja muun suunnittelun yhteydessä. Yleiskaavassa ei ole esitetty asiaa koskevia merkintöjä.

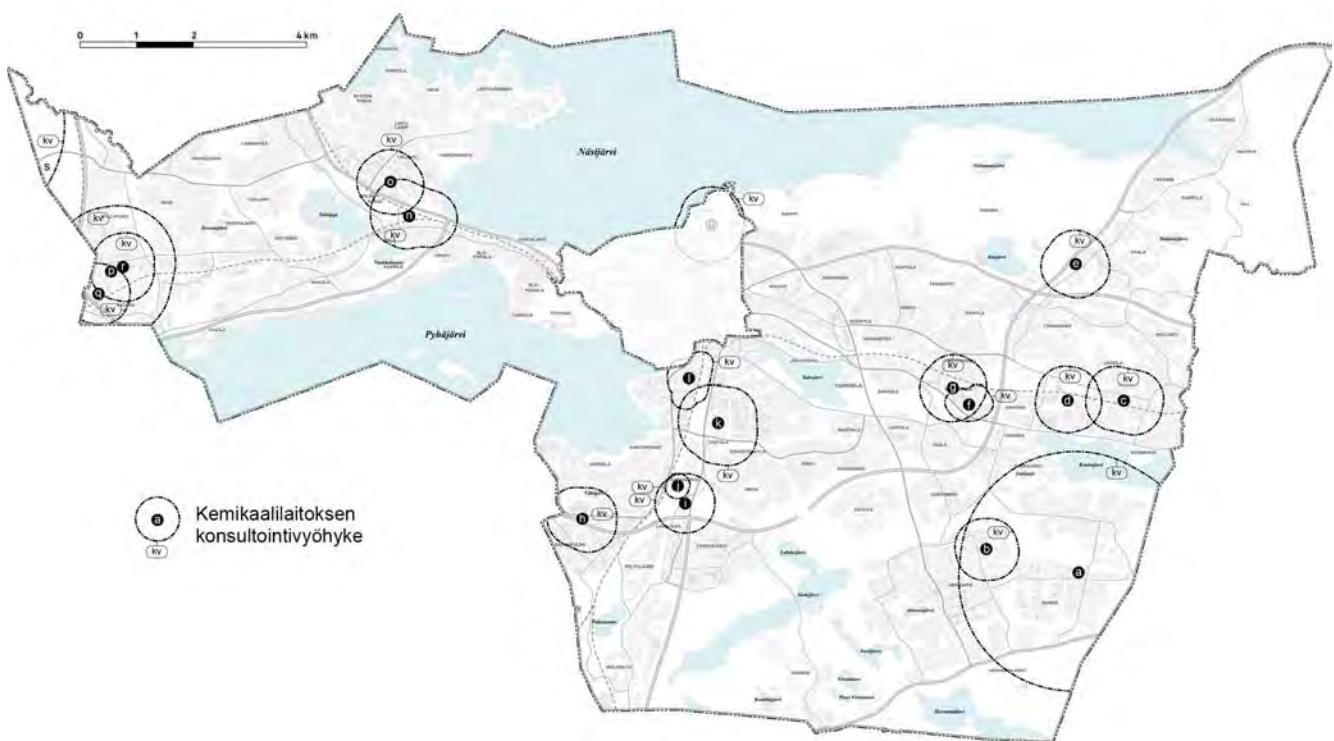
Ilmanlaatu

Tampereen kaupungin ilmanlaatuselvityksessä 2013 on mallinnettu typpioksidin ja hengittäviä pienhiukkasten pitoisuksia ennustevuodelle 2030. Tulevaisuuden ilmanlaatuskenaarioiden mukaan ajoneuvoliikenne on edelleen merkittävin kaupunkiseudun ilmanlaatuun vaikuttava tekijä. Typpidioksidin pitoisuudet tulevat kokonaisuutena ale-nemaan, mutta vilkasliikenteisten katujen lähialueilla voi esiintyä ohjearvoston pitoisuksia. Katupöly ja sen pienihiukkasosuus tulee olemaan merkittävin epäpuhtauskomponentti kaupunkialueella. Ilmansuojelutoimenpiteet tulee kohdistaa erityisesti vilkasliikenteisten katujen ja teiden lähialueille, jotta myös siellä asuvien ihmisten altistuminen ilman epäpuhtauksille vähentisi. Koska melu- ja ilmanlaatuongelmat kohdistuvat pääosin samoiille alueille, on harkinta-alue osoitettu yhteismerkintänä.

Kemikaalilaitokset ja muut suojaytyöhykkeet

Tukesin ylläpitämällä kemikaalilaitosten konsultaatiovyöhykkeiden listalla (päivitetty 25.4.2016) on kaava-alueella 17 laitosta. Lisäksi kahden laitoksen konsultointivyöhyke ulottuu kaava-alueelle. Listalla ovat Seveso III -direktiivin edellyttämät laitokset, joiden toiminnan laajuus on turvallisuuslaitos tai toimintaperiaateasiakirjalaitos. Viimeisimmässä päivityksessä listalle on lisätty nestekaasulaitokset eli laitokset joissa on nestekaasua 5 - alle 50 tonnia ja muita kemikaaleja alle 20 % luparajasta. Kaavakartalla esitetty konsultointivyöhykkeet on tehty muodostaen konsultaatiovyöhykkeen leveyden mukainen puskuri lähtökohtaisesti laitoksen kiinteistörajalle. Jos tiedossa on ollut huomioon otettavan kohteen tarkempi sijainti kiinteistöllä, on puskuri tehty tämän sijaintitiedon pohjalta. Prosessin sujuvuuden takaamiseksi on suositeltavaa selvittää asianomaisilta viranomaisilta jo hankkeen varhaisessa vaiheessa (esim. osallistumis- ja arviointisuunnitelman laativuuden yhteydessä) mahdolliset tarpeet lausuntojen pyytämiselle ja viranomaisneuvottelujen järjestämiselle. Ilman erityistä perusteltua syytä kemikaalilaitosta ei saa sijoittaa vedenhankintaan soveltuvalle pohjavesialueelle.

Sääksjärven asevarikolla ja Puolustusvoimien lentotekniikkalaitoksessa käsitellään ja varastoidaan räjähdyssaineita. Toimintaan liittyvästä onnettomuusriskistä johtuen Vuoreksen osayleiskaavaan on merkity suojavyöhyke, jolle ei saa rakentaa päiväkoteja tai hoitolaitoksia. Merkintä määräyksineen säilytetään kantakaupungin yleiskaavassa.

Konsultointivyöhykkeen mukaiset kohteet Tampereen kantakaupungissa:

- Vedenpuhdistuslaitos, Tampereen Vesi: Ruskon vedenpuhdistuslaitos, kv 2 km
- Pesula- ja tekstiilipalvelut, Comforta Oy, kv 0,5 km
- Muovipakkauksien valmistus, Amerplast Oy, kv 0,5 km
- Lämpökäsittelypalvelut, Bodycote Lämpökäsittely Oy, kv 0,5 km
- Metalliteollisuusyritys, Ata Gears Oy, kv 0,5 km
- Teollisuuden pintakäsittely, FSP Finnish Steel Painting Oy, kv 0,2 km
- Teollisuustuotteet ja -palvelut, Valmet Power Oy Tampereen koelaitos, kv 0,5 km
- Konepajateollisuus, Katsa Oy, kv 0,5 km
- Metallien pintakäsittely, Pirkan kovakromaus Oy, kv 0,5 km
- Kemikaalien varastointi, VR-Yhtymä Oy: Vetopalvelut Tampere, kv 0,2 km
- Lämpölaitos, Tampereen sähkölaitos Oy: Nekalan lämpökeskus, kv 0,5 km
- Kaivoskoneiden valmistus, Metso Minerals Oy, kv 0,2 km
- Lämpölaitos, Tampereen sähkölaitos Oy: Naistenlahden voimalaitos, keskustan strategisen osayleiskaavan alueella, kv 0,5 km ulottuu kantakaupungin yleiskaavan puolelle
- Lämpölaitos, Tampereen sähkölaitos Oy: Lielahden voimalaitos, kv 0,5 km
- Lihanjalostustehdas, Tapola Oy, kv 0,5 km
- Kemiateollisuus, Solenis Finland Oy, kv 1 km
- Jauhemaalaus, Linjateräs Oy, kv 0,5 km
- Painotuotteiden valmistus, PunaMusta Oy, kv 0,5 km
- Kemiateollisuus, Oy Forcit Ab, Nokian kaupungin alueella, kv 2 km ulottuu Tampereen puolelle

Kunnostettavat maa-alueet

Kaavakartalla on kohdemerkinnällä osoitettu kantakaupungin vanhat suljetut kaatopaikat (12 kpl), Hiedanrannan vanha teollisuusalue, Lielahden järven pohjan nollakuitualue sekä toiminnaassa oleva Aitovuoren ampumarata. Näillä alueilla maaperän pilaantuneisuus on selvitettävä ja puhdistettava alue maankäytön edellyttämällä tavalla. Vanhoista kaatopaikoista kuusi on suljettu jo 1960-luvulla tai aiemmin. Viimeisimpänä käytössä on ollut Lielahden tehtaan lietekaatopaikka ja läjitysalue, jolla toiminta on loppunut 2000-luvun alussa. Hiedanrannan alueella teollisuustointi on päättynyt 2008. Useimpien kohteiden maaperää on tutkittu, mutta koska kunnostusta ei kaikkialla ole toteutettu tai pilaantuneet maamassat on peitetty, on merkinnät esitetty tiedoksi jatkosuunnittelun.

Iidesjärven osayleiskaavan yhteydessä on laadittu Nekalan vanhan kaatopaikan kunnostuksen yleissuunnitelma, jossa kartoitettiin alueen virkistyskäyttömahdollisuuksia (perhepuisto). Alueelle löytyi useampi kunnostustapa, josta päätetään tarkemman suunnittelun yhteydessä. Kunnostuksessa on otettava huomioon kaatopaikan suotovesikosteikossa sijaitseva viitasammakon elinympäristö, jota ei saa hävittää tai heikentää. Elinympäristö on osoitettu Iidesjärven osayleiskaavassa ja merkintä määräykseen siirretään kantakaupungin yleiskaavaan.

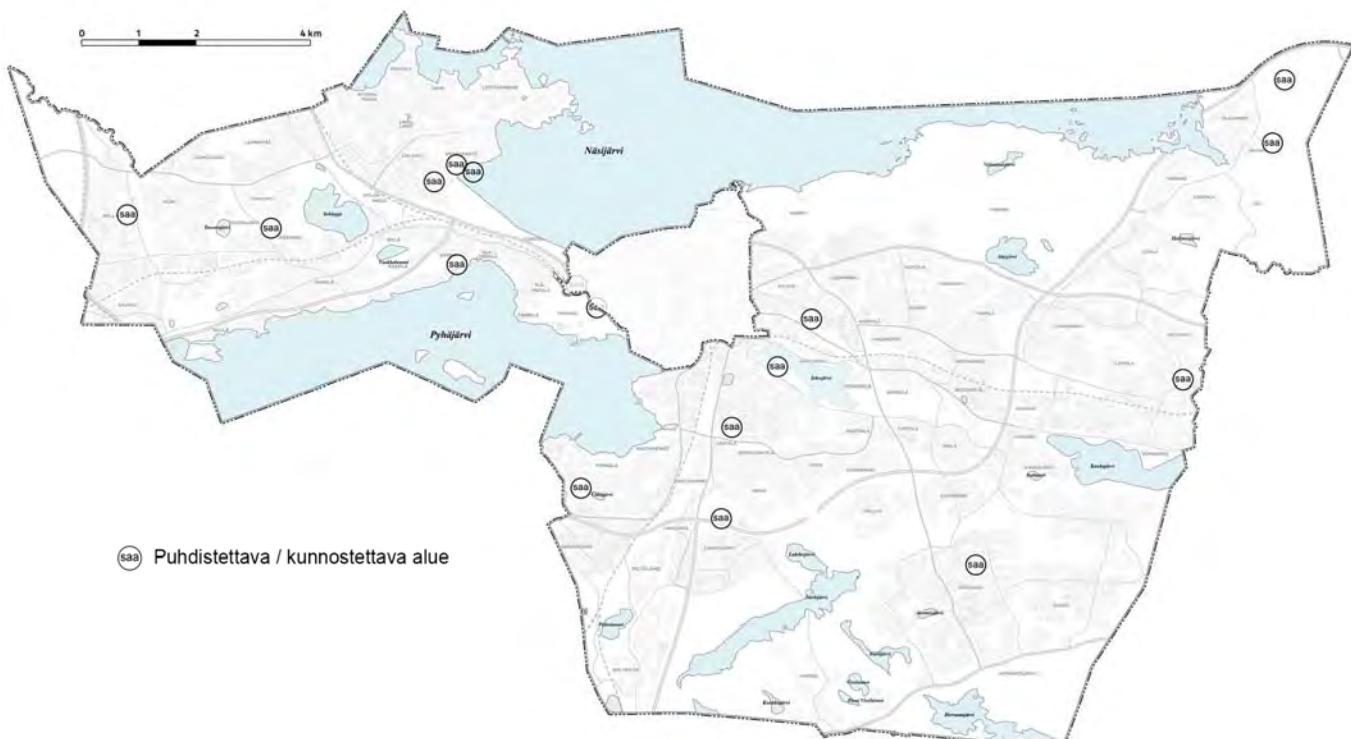
Tekninen huolto ja muut erityisalueet

Yleiskaavan tavoitteet mukainen kasvu aiheuttaa tarvetta laajentaa teknisen huollon verkostoja ja palveluja. Kasvun toteutuessa pääosin olevaa rakennetta täydentämällä ja uudistamalla on jatkosuunnittelussa entistä tärkeämpää huomioida huoltoverkoston kehittämisen tilalliset edellytykset ja ennakkoida kaupungin kasvusta aiheutuvat tarpeet uusille huoltotoiminnolle. Yhdyskuntateknisen huollon varmistamiseksi tiivistyvässä kaupungissa on varauduttava myös siihen, että toimintoja joudutaan toteuttamaan erikoisratkaisuilla esimerkiksi maan alle tai sijoittamaan tilanpuutteen vuoksi kantakaupungin ulkopuolelle. Kaavakartalla on esitetty yhdyskuntateknisen huollon nykyisiä toimintoja sekä tulevaisuutta koskevia ratkaisuja. Toimintaedellytysten turvamiseksi teknistä huoltoa palvelevia tiloja ja laitteita voi rakentaa kaikilla kaavan käyttötarkoitalueilla.

Energiahuolto

Viime vuosina Tampereen kaukolämmön huippukulutustarve on ollut 900 MW ja energiantuotannon kapasiteetti 1 100 MW. Nämä luvut pysynevät jatkossakin suunnilleen nykytasolla. Vanhat voima- ja lämpöläitokset ovat perinteisesti käytäneet polttoaineenaan pääasiassa maakaasua ja öljyä. Tulevaisuudessa fossiilisista polttoaineista siirrytään yhä enemmän kohti uusiutuvia, mikä luo tarvetta saneerata nykyisiä voimalaitoksia. Lisäksi kantakaupunkiin on tarve sijoittaa kokonaan uusi voimalaitos. Uudet laitokset korvaavat vanhoja laitoksia tai jättävät ne varalaitoksiksi.

Lielahden voimalaitos toimii nykyisenään huippu- ja varavoimalaitoksen ja korvautunee vuoteen 2040 mennessä uudella Turvesuon alueelle sijoitettavalla hakelämpöläitoksella. Nekalan lämpökeskuksen yhteydessä ja mahdollisesti Lielahden alueella tutkitaan myös mahdollisuutta hyödyntää maahan varastoitunutta lämpöä energianlähteenä. Lisäksi kantakaupungin alueelle sijoittuu valtakunnallista maakaasun siirtoverkkoa noin 30 km osuudelta.

Sähköjakelu

Sähköjakelujohdot sijoittuvat kanta-kaupungin alueella pääosin maan alle. Sähköasemien välisestä 110 kV suurjännitteisestä jakeluverkosta on ilmajohtona yhteensä noin 20 km. Ilmajohtojen maakaapelointia tarkastellaan ympä-röivän kaupunkirakenteen kehityessä Länsi-Tampereella Myllypuron ja Santalahden välisellä noin 9 km osuudella sekä Itä-Tampereella Kalevan ja Alasjärven välisellä noin 4 km osuudella. Toteutuessaan maakaapelointi mahdollistaa maankäytön tehostamisen sähkölinjan tarvitseman maanpäällisen tilan vapautuessa muuhun käyttöön.

Kantakaupunkiin sijoittuu 8 sähkö- asemaa sekä tilavaraukset kahdelle uudelle asemalle. Lisäksi on tunnistettu tarvealue uudelle sähköasemalle Ruskon pohjoispuolella.

Vesihuolto

Kantakaupungin asemakaavoitetut alueet kuuluvat keskitetyn vesihuollon toiminta-alueeseen, joka laajenee uusia alueita asemakaavoitettaessa. Tamperella käytettävä talousvesi on pääosin Roineesta ja Näsijärvestä puhdistettua raakavettä. Kantakaupungin kaksi vedenpuhdistuslaitosta sijaitsevat Ruskossa ja Kaupinojalla. Lisäksi Messukylän, Hyhkyn, ja Mustalammin vedenottamoilta saadaan pohjavettä talousvetenä käytettäväksi. Kaupinojan vedenpuhdistuslaitoksen saneeraaminen ja käyttökapasiteetin lisääminen turvaavat Tampeen talousveden saannin aina vuoteen 2040 saakka.

Kantakaupungin kaksi jätevedenpuhdistamoja sijaitsevat Viinikanlahdella (kaava-alueen ulkopuolella) ja Raholasissa. Kantakaupungin jätevesien lisäksi puhdistamoille on johdettu lähes kaikki Kangasalan, Ylöjärven, Pirkkalan ja

tarvittaessa Lempäälän jätevedet sekä haja-asutusalueiden sako- ja umpikai-vojen liete. Viinikan ja Raholan sekä Lempäälän jäteveden käsittelylaitoksia ollaan korvaamassa Sulkavuoren sisään louhittavalla maanalaisella keskusjäte-vedenpuhdistamolla. Raholan ja Lem-päälän suunnasta syntyvät jätevedet on tarkoitus kerätä siirtoviemäreitä pitkin Vihilahdessa sijaitsevaan solmupisteeseen ja sieltä edelleen kalliotunnelissa Sulkavuoren sisään. Puhdistetut vedet johdetaan kalliotunnelissa Sulkavuoresta takaisin Vihilahteen ja edelleen purkuputkea pitkin Pyhäjärveen.

Tampereen vesihuollon kehittämisi-suunnitelma on laadittu 2008. Kehittää-missuunnitelman päivitys on tarkoitus käynnistää 2017. Pirkanmaan vesihuol-lon alueellinen kehittämisisuunnitelma on laadittu 2015, suunnitelmassa on esitetty vaihtoehtoisia vesihuoltoratkai-suja koko maakunnan alueelle vuoteen

KUVA ANNA-MARIA NIILORÄMÄ

2040 asti. Suunnitelman mukaan vedenhankinnassa on Tampereen seudulla mahdollista hyödyntää pohjavesivarojen lisäksi pintavettä ja tekopohjavettä, mutta hankesuunnittelun yhteydessä on tehtävä luonnonympäristöön liittyviä lisäselvityksiä. Jätevesien osalta pääpaino on vesistövaikutusten vähentämisellä.

Tampereen vesihuoltolinjausten yleissuunnitelma on laadittu vuonna 2012 ja kaavassa esitetty uudet vesihuoltolinjat pohjautuvat tähän suunnitelmaan. Yleissuunnitelmassa on tehty vesijohto- ja viemäriverkoston mallinnustarkasteluja vuodelle 2030, joissa on huomioitu asukasmääräin kasvu uusilla alueilla mm. Vuoreksessa, Ojalassa, Lahdesjärvellä, Hervantajärvellä ja Hankkiossa sekä täydennysrakennettavilla alueilla mm. keskustassa, Lakaalivassa, Tesomalla ja Lielahdessa.

Jätehuolto

Tampereella asumisen ja kuntavastuullisen palvelutoiminnan sekajäte toimitetaan energiana hyödynnettäväksi Tammerervoiman hyötyvoimalaitokselle Tarastenjärvelle. Kiinteistökohtaisen keräyksen lisäksi kantakaupungin alueella on yli 100 ekopistettä, joihin voi toimittaa erilliskerättäviä hyötyjätelajeja, kuten paperia, lasia ja pienmetalleja. Nekalan miehitetty jäteasema ottaa vastaan hyötyjätettä, sekajätettä ja vaarallisia jätteitä edelleen ohjattavaksi käsittelyn. Jätelainsäädännön kiristyessä synnytäpaikkalajittelun ja erilliskeräykseen kohdistuu entistä enemmän vaatimuksia. Tiivistyvässä kaupunkirakenteessa jätelajien keräyksen ja noudon järjestäminen saattaa olla entistä haastavampaa.

Ekopisteiden verkosto on jatkossakin tarpeellinen täydentämään kiinteistökohtaista hyötyjätteiden keräystä. Lisäksi on syytä varautua ainakin kahteen uuteen miehitettyyn tai miehittämättöಮän jäteasemaan muun muassa Turvesuon alueella ja Etelä-Hervannassa. Maankäytöltään tiivistyvillä alueilla on tarpeen varata tilaa myös kortteleiden yhteisille jätteiden keräyspaikkoille.

Tiiviissä kaupunkiympäristössä jätteen putkikeräys edesauttaa omalta osaltaan parempaa rakennetun ympäris-

tön laatuasoa kuin perinteisillä keräysvälineillä tapahtuva keräys. Putkikeräyksestä voidaan säästää tilaa sekä vähentää paikallisesti raskasta ajoneuvoliikennettä, melua, roskaantumista ja hygieniahaittoja. Putkijärjestelmien osalta tulisi kuitenkin aina tehdä alueellinen vaietusarvointi muun muassa ympäristö- ja kustannusvaikutusten osalta. Kanta-kaupungissa putkikeräykseen soveltuivia alueita ovat uudet ja rakenteeltaan riittävän laajat kokonaisuudet. Myös keskustassa voidaan tutkia putkikeräyksen mahdollisuutta. Asumisen lisäksi syntyy uusia palvelutoimintoja, joiden tuottamien vaihtelevien jätemäärien hallinnassa putkikeräys voi olla joustavin ratkaisu.

Yleisten alueiden huolto

Tiivistyvässä kaupunkirakenteessa

erityisen hankalasti sijoittettavia yhdyskuntateknisen huollon toimintoja ovat tilaa vaativat maan- ja lumenvastaanotto. Toimintojen sijoittuessa lähelle asutusta niistä aiheutuu asukkaille häiriötä, mutta toisaalta maan ja lumen siirtäminen vastaanotettavaksi kaupungin reuna-alueille lisää huomattavasti kuljetuskustannuksia. Maan- ja lumenvastaanoton osalta nykyisiä alueita pyritään joka tapauksessa hyödyntämään mahdollisimman pitkään.

Kantakaupungin tärkein maanvastaanottoalue sijaitsee Myllypurossa, missä vastaanotetaan, läjitetään ja välivarastoidaan puhdasta maa- ja kivialesta. Nykytilanteessa Myllypyuron maanvastaanottoalueen täyttökapasiteetin arvioidaan tulevan täyneen 2020-luvun alussa. Ruskonperän maanvastaanottoalueelle kerätään louhetta, mursketta, betonijätettä ja hiekoitussepeliä, joita on jatkojalostettu käytettäväksi maanrakennustarkoituksiin ja meluvallirakenteisiin. Lisäksi alueella välivarastoidaan ja jatkojalostetaan ylijäämämassoja. Nykytilanteessa Ruskonperän maanvastaanottoalueen arvioidaan tulevan täyneen noin kahden vuoden sisällä. Lisäksi maankäytölle kehittyvät Hiedanrannan ja Raholan puhdistamon alueet voivat toimia puhataan maan vastaanottopaikkoina osana alueiden esirakentamista.

Tarvetta lumenvastaanotolle synnytää erityisesti keskustan tiiviistä rakenneesta pois kuljetettava lumi. Keskustan lumenpoistoa palvelevat nykyisin Aarikkalan ja Lielahden lumenvastaanottoalueet, joiden käyttö tulevaisuudessa on epävarmaa. Lielahden vastaanottoalueesta luovutaan Lielahdi-Hiedanrannan uuden kaupunginosan alkaessa rakentua ja Aarikkalan vastaanottoalueelle on parhaillaan haettavana ympäristöluupa. Mikäli Aarikkalan aluetta voidaan jatkossa käyttää lumenvastaanottoon, ryhdytään toiminnan rakenteellisia ja liikenteellisiä edellytyksiä parantamaan. Muussa tapauksessa on löydettävä mahdollinen sijainti perustettavalle lumensulattamolle noin 3 km sääellä ydinkeskustasta. Lisäksi uusia lumenvastaanottoon soveltuva alueita sijoittuu Ruskon ja Aitovuoren teollisuus- ja työpaikka-alueille.

Tampereen kaupungilla on perinteinen kasvattaa kaupunkiympäristössä tarvittavat puut itse. Tähän tarkoitukseen varattujen taimistojen määrästä voidaan vähentää nykyisestä yhdeksästä kolmeen. Keskitämisen kautta saadaan jäljelle jäävien taimistojen tehokkuutta ja hoidon intensiivisyttä parannettua merkittävästi. Kantakaupungin alueella ei ole tarvetta uusille taimistoalueille.

Puolustusvoimien alueet

Tampereen kaupunki on aikaisemmin ollut Puolustusvoimien kannalta keskeisempi toimintapaikka ja kaupungin alueella on ollut useita Puolustusvoimille varattuja alueita. Nykyisin kantakaupungin alueella sijaitsee kaksi yleiskaavalla osoitettua puolustusvoimien aluetta (EP) Vuoresvuoren ja Aitovuoren alueilla. Puolustusvoimat jatkavat toimintojaan kyseisillä paikoilla myös tulevaisuudessa. Yleiskaavan yleismääräyksellä ohjataan tuulivoimaloiden lupaharkintaan, sillä Aitovuoren ympäristön rakentaminen ei saa aiheuttaa haitallisia vaikutuksia tutka-aseman toiminnalle. Vuoresvuoren alueella on suojayöhyke, jolla maankäyttö on rajoitettu. Puolustusvoimien alueet ovat luonteeltaan metsäisiä ja toimivat myös osana kantakaupungin ekologista verkostoa.

Muuttuvien alueiden kuvaukset

Tässä osassa tarkennetaan palvelumallin mukaisin aluerajojen kaupunginosien muuttuvia alueita. Yleiskaavalla tavoiteltavat muutokset käydään jokaisella alueella läpi oheisten teemojen kautta.

Keskusta-alueiden kehittäminen

Kuvataan keskustojen kehittämisen painopistealueet ja sisälöt. Monissa keskustoissa on erilaisia yhteyksien kehittämistarpeita.

Palvelujen sijoittuminen

Kuvataan alueen julkisten palvelujen toimintamalli hyvinvointikeskuksissa ja lähioreilla. Näiden saavutettavuus on hyvä huomioida tehtaessa yksityiskohtaisista maankäytön suunnitelmista sekä kehitettäessä kävely- ja pyöräilyverkkoa.

Virkistysverkoston kehittäminen

Kuvataan alueen viherverkon kehittämisen kohteet; keskuspuistoverkoston kehittämistarvealueet, keskitettyjen liikunta-urheilu- ja vapaa-ajan palveluiden tarve sekä uudet kaupunginosapuistot.

Kulttuuriympäristöt ja täydentäminen

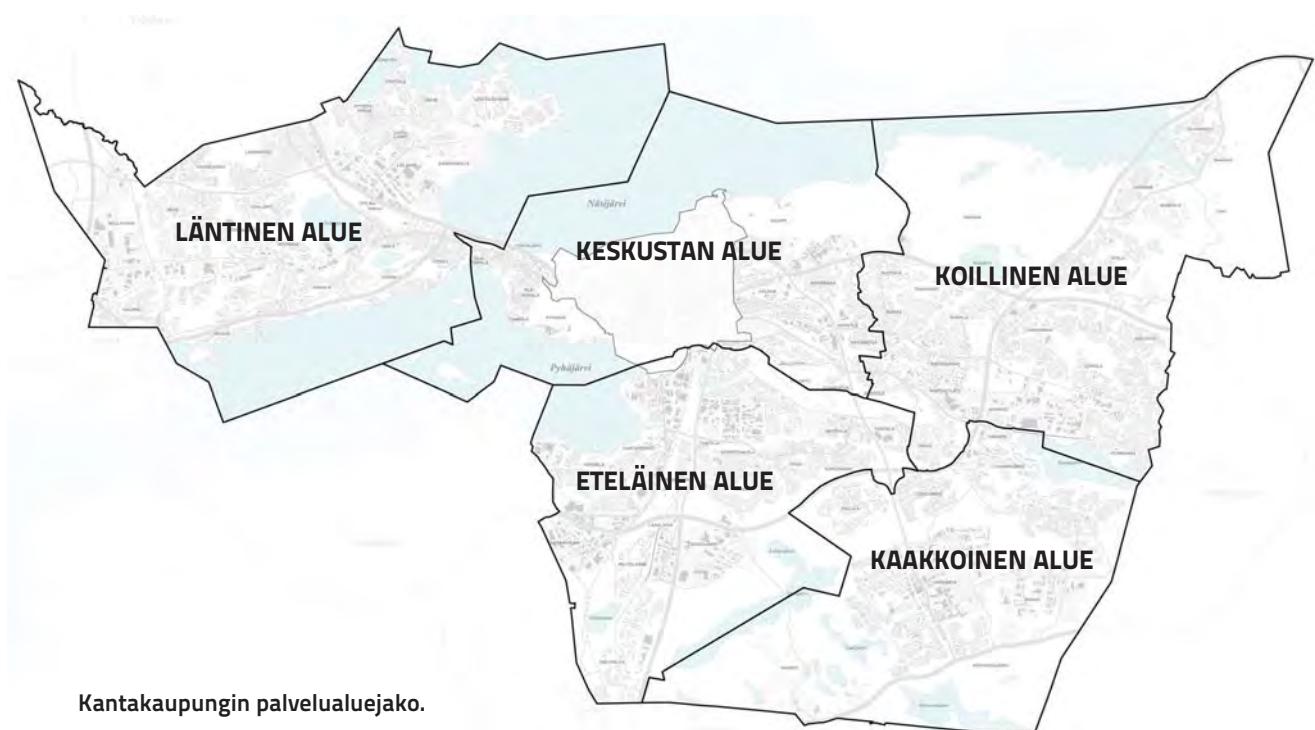
Kuvataan palvelualueittain miten yleiskaavan käyttötarkoituksestaan muuttuvat ja tehostuvat alueet sekä kantakaupungin keskeinen kasvun vyöhyke sijoittuvat suhteessa tunnistettuihin kulttuuriympäristön arvoalueisiin.

Asumisen täydennysrakentaminen

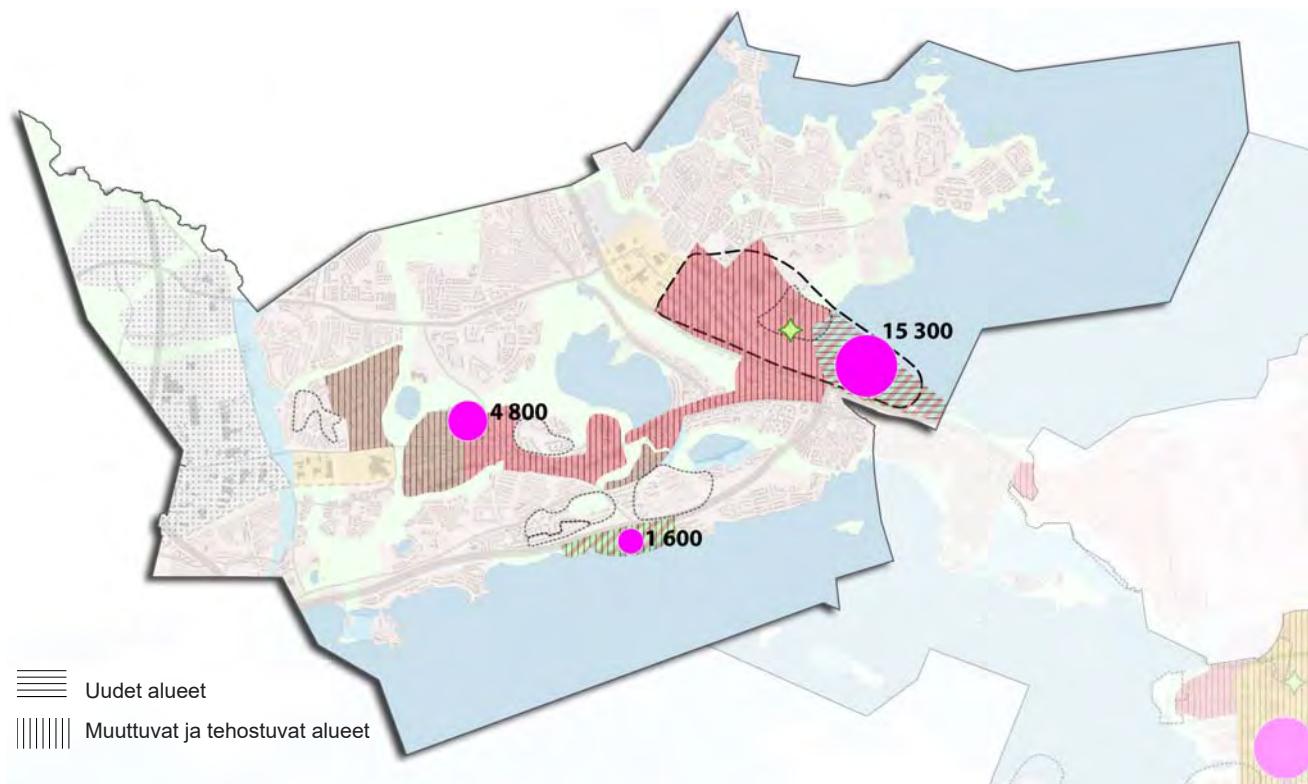
Kuvataan alueen merkittävimmät asumisen täydentämisen kokonaisuudet. Tämän lisäksi kaikilla asumisen alueilla tapahtuu pienempää täydentymistä.

Liikennejärjestelmän kehittäminen

Kuvataan alueen liikennejärjestelmään tavoiteltavat muutokset. Monet yhteystarpeet ja liikenneverkon kehittämistarpeet tarvitsevat vielä yksityiskohtaisempia suunnitelmia ratketakseen.

Läntinen alue

KESKUSTA-ALUEIDEN KEHITTÄMINEN

Lielahdi / Hiedanranta

Lielahden aluekeskus on toistaiseksi ollut merkittävä kaupallinen keskittymä, josta puuttuvat asukkaat. Aluetta kehitetään voimakkaasti Hiedanrannan suunnittelukilpailun myötä. Rakentuvasta Hiedanrannasta voidaan löytää uusia sijainteja myös julkisille palveluille. Vanhan tehdasalueen miljöö toimii alueen identiteetin perustana. Alueella kehitetään seudullista liityntäpysäköintiä raitiotien toteutuessa.

Tesoma

Tesoman aluekeskuksen uudistaminen on jo käynnissä keskeisten korttelienvälisten osalta. Pitkällä aikavälillä täydennysrakentamista sijoittuu aluekeskuksen länsi- ja eteläpuolle käytötarkoitusten muutosten toteutuessa. Keskustatoimintojen alue jatkuu laajentuvana keskustana Tesomalta itään kohti Lielahdetta.

Mediapolis / radan varsi

Länsi-Tampereella keskustatoimintojen alueeksi on osoitettu myös Tesoman ja Lielahden välisiin jäävään alueen Porin radan molemmien puolin, missä sijaitsee muun muassa Mediapolisken innovaatioympäristö. Alueen muuntuminen keskustamaiseksi ympäristöksi edellyttää laajoilta osin asema-kaavojen käyttötarkoituksen muuttamista, minkä vuoksi aluekokonaisuuksien osoittaminen rakennuskieltoalueiksi on perusteltua.

PALVELUJEN SJOITTUMINEN

Lielahden hyvinvointikeskus toimii Lielahdikeskuksessa. Siellä sijaitsevat terveysasema, suun terveydenhoito, neuvoila, päivä- ja palvelukeskus ja kirjasto. Nuorisotila sijaitsee viereisellä tontilla, Lielahden koulun yhteydessä. Tesoman aluekeskuksen uudistaminen on käynnissä. Uuteen

keskukseen rakennetaan alueen hyvinvointikeskus, johon sijoittuu mm. terveysasema, suun terveydenhoito, neuvoila, nuorisopalvelut ja kirjasto. Keskitettyjä julkisia vapaa-ajanpalveluja Tesomalla ovat uimahalli, jäähalli ja palloiluhalli.

VIRKISTYSVERKOSTON KEHITTÄMINEN

Lielahden ympäristössä on tarve keskitetylle liikunta-, urheilu- ja vapaa-ajanpalveluille. Tämä tarkoittaa uima- tai liikuntahallin rakentamisen tarvetta soveltuvalle paikalle.

Uusi kaupunginosapuisto tarvitaan tulevaisuudessa asuntorakentamisen myötä Lielahdi-Hiedanrannan aluekeskukseen.

KULTTUURIYMPÄRISTÖT JA TÄYDENTÄMINEN

Arvokkaaksi tunnistetut kulttuuriympäristöt ja yhdyskuntarakenteen muutosalueet sijoittuvat toisiaan leikkaavasti Tesoman ja tulevan Hiedanrannan kaupunginosissa.

ASUMISEN TÄYDENNYSRAKENTAMINEN

Lielahdi-Hiedanrannan aluekeskus

Aluekeskus vahvistuu tulevaisuudessa merkittävästi Hiedanrannan uuden kaupunginosan rakentuessa. Suuri osa yleiskaavan asuntorakentamisen varannosta kohdentuu juuri Hiedanrantaan. Raitiotieyhteyden ja täydennysrakentamisen keinoin on mahdollista kehittää tähän asti heikkoja yhteyttä läntisen ja itäisen Tampereen välillä.

Tesoman aluekeskus

Aluekeskuksen ympäristössä mahdollistetaan merkittävä tiivistäminen. Yleiskaavan täydennysrakentamisen varanto kytkeytyy lähijunapsäkin tuloon alueelle, jonka toteutuessa tällä hetkellä teollisuuskäytössä olevaa ympäristöä ja vanhaa asuinalueita voidaan tiivistää. Tesoman ja Lielahden aluekeskusten liittämistä nykyistä tiiviimmin toisiinsa tuetaan myös tehokkaan asuntorakentamisen avulla keskusten välillä.

Raholan jätevedenpuhdistamon alue

Alueen kehittämistä muun muassa asuntorakentamiselle tutkitaan jätevedenpuhdistamon toiminnan lopuessa. Keskeistä kehittämisenä on asumisen sekä Pyhäjärven rantajäinnin tarjoamien virkistysmahdollisuuksien yhteensovittaminen.

LIIKENNEJÄRIESTELMÄN KEHITTÄMINEN

  Lielahdi-Hiedanrannan tuleva kehittäminen sekä Rantaväylän tunnelin avautuminen liikenteelle syksyllä 2016 edellyttää Paasikiventtielle Vaitinaron ja Lielahden välistelle osuudelle uusia eritasoliittymäitä liikenteellisen toimivuuden varmistamiseksi. Valtatien 12 osuudella Vaitinarosta Raholan-Tesoman liittymään saakka on mahdollista vähentää väylän tuotamaa estevaikutusta aiheuttamatta liikenneverkollista heikennystä.

 Samassa yhteydessä on mahdollista tutkia Raholan-Tesoman liittymän kehittämistä kaupunkiliittymäksi.

 Uusi lieliikenteen yhteystarve on osoitettu Lielahdesta Epilään Energiakatua varten, joka parantaa läntisten kaupunginosien keskinäistä kytkeytmistä.

 Uusia katuyhteyksiä on osoitettu Myllypuron alueelle sekä Ijurintien pohjoinen jatke Ylöjärven suuntaan.

 Raitiotielinjoista on osoitettu jo suunnitteilla olevan Lentävänniemen linjan ohella jatkojohde Lielahdesta Ylöjärvelle Vihattulan suuntaan.

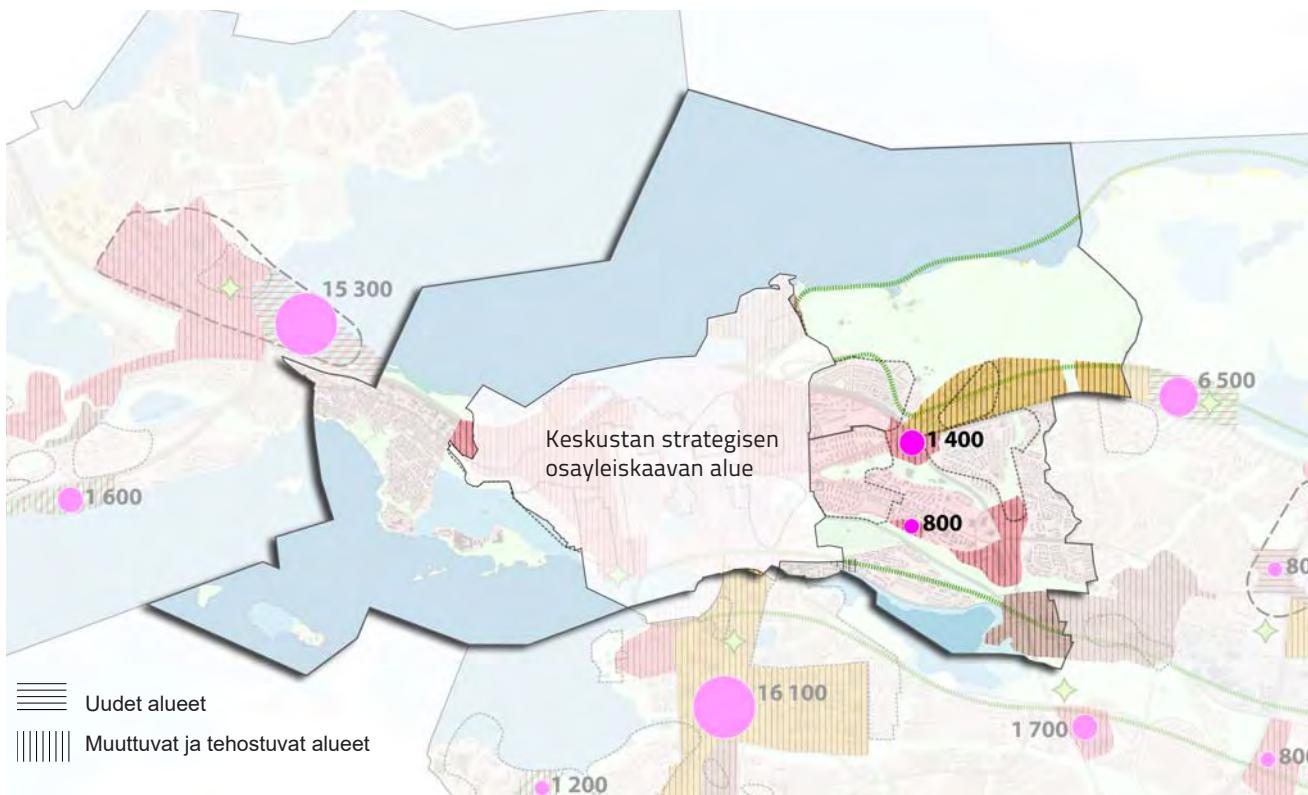
 Lähijunapsäkkejä on osoitettu Lielahteen sekä Tesomalle. Tesomalle sijoittuu joukkoliikenteen vaihtopyysäkki ja Lielahteen seudullinen liityntäpyysäköinti .

 Utena rautatieyhteytenä on osoitettu maakuntakaavaehdotukseen mukainen Tampereen läntinen rata-yhteys Myllypuroon valtatien 3 länsipuolelle.

 Joukkoliikenteen laatukäytävä kehitetään Pispalan valtatietä ja Tesomankatua.

Keskustan alue

KESKUSTA-ALUEIDEN KEHITTÄMINEN

Kaleva / Hakametsä

Ydinkeskustan itäpuolella keskustamaisen tiivis ja monipuolin kaupunkirakenne ulottuu Teiskontien ja Sammonkadun ympäristöihin Kalevassa. Suurin osa alueesta on valtakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä. Aluetta on mahdollista täydentää raitiotien tullessa, ympäristön ar-

vot huomioiden. Alueella puistojen ja virkistysalueiden riittävyys tulee varmistaa täydentämisen yhteydessä.

Sammonkadun itäpäässä on Hakametsän kehittyvä alue, jossa on vireilä lukuisia hankkeita, kuten Hakametsän jäähallin muuttaminen Sportti-kampus-sisäliikuntakesukseksi.

Alueen tarkemmassa suunnittelussa olisi hyvä kiinnittää huomiota Hervannan valtaväylän estevaikutuksen pienentämiseen.

PALVELUJEN SJOITAMINEN

Keskustan alueella ei ole varsinaista hyvinvointikeskusta, vaan siellä toimii paljon sekä alueellisia että keskitettyjä palveluita. Terveysasemia on keskustan länsiosassa Tipottiellä, itäpuolella Tammelakeskuksessa, lisäksi käytetään yksityisiä ostopalveluita. Kaupin alueelle tullaan perustamaan oppimishyvinvointikeskus, jossa toimii terveysasema. Kirjastot sijaitsevat Metsossa ja Sampolassa. Tamme-

lassa on Tammelan lähitori ja Perheiden talo. Peurankallion lähiatori toimii Pyynikillä. Kalevan alueelle on suunniteltu varauduttu lähiutorin toteuttamiseen pitemällä aikavälillä. Keskitettyjä julkisia vapaa-ajanpalveluja keskustan alueella ovat Pyynikin ja Kalevan uimahallit ja Hakametsän jäähalli, jota tulevaisuudessa kehitetään sisäliikuntakesukseksi.

VIRKISTYSVERKOSTON KEHITTÄMINEN

Viher- ja virkistysverkoston kehittämисalueena on tunnistettu Kauppi-Niihaman laaja virkistysalue. Alueelle on suotavaa laatia kokonaissuunnitelma, jossa eri toiminnot sovitetaan yhteen virkistyskäytön ja ekologisen verkoston kanssa.

KULTTUURIYMPÄRISTÖT JA TÄYDENTÄMINEN

Useat valtakunnallisesti arvokkaaksi tai maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomoitaviksi tunnistetut kulttuuriympäristöt sijoittuvat yhdyskuntarakenteen muutosalueille tai niiden välittömään läheisyyteen.

ASUMISEN TÄYDENNYSRAKENTAMINEN

● Kaleva, Teiskontien ja Hervannan valtaväylän liittymä

Teiskontien ympäristössä tutkittiin mahdollisuutta laajentaa keskustamaista rakennetta Hervannan valtaväylän yli kansiratkaisun avulla. Kahden laaditun suunnitelmavaihtoehdon pohjalta voidaan todeta, että alueen kaupunkimainen tiivistäminen on mahdollista. Alueelle on mahdollista sijoittaa monipuolisesti erilaisia toimintoja, kuten asumista ja laajenevaa kampustoimintaa.

● Kaleva, Takojankatu

Takojankadun etelänpuoleista vartta tutkitaan sekoittuneen kaupunkirkenteen täydennyskohteena, johon voi sijoittua myös asumista.

LIIKENNEJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

★ Keskustan alueella maankäytön kehittäminen ja liikenneverkon toimivuus edellyttää Kekkosentien-Teiskontien sekä Teiskontien-Kuntokadun liittymää parantavia ratkaisuja.

— Uutena katuyhteytenä on esitetty Rieväkatu Sammonkadun ja Hervannan valtaväylän välillä.

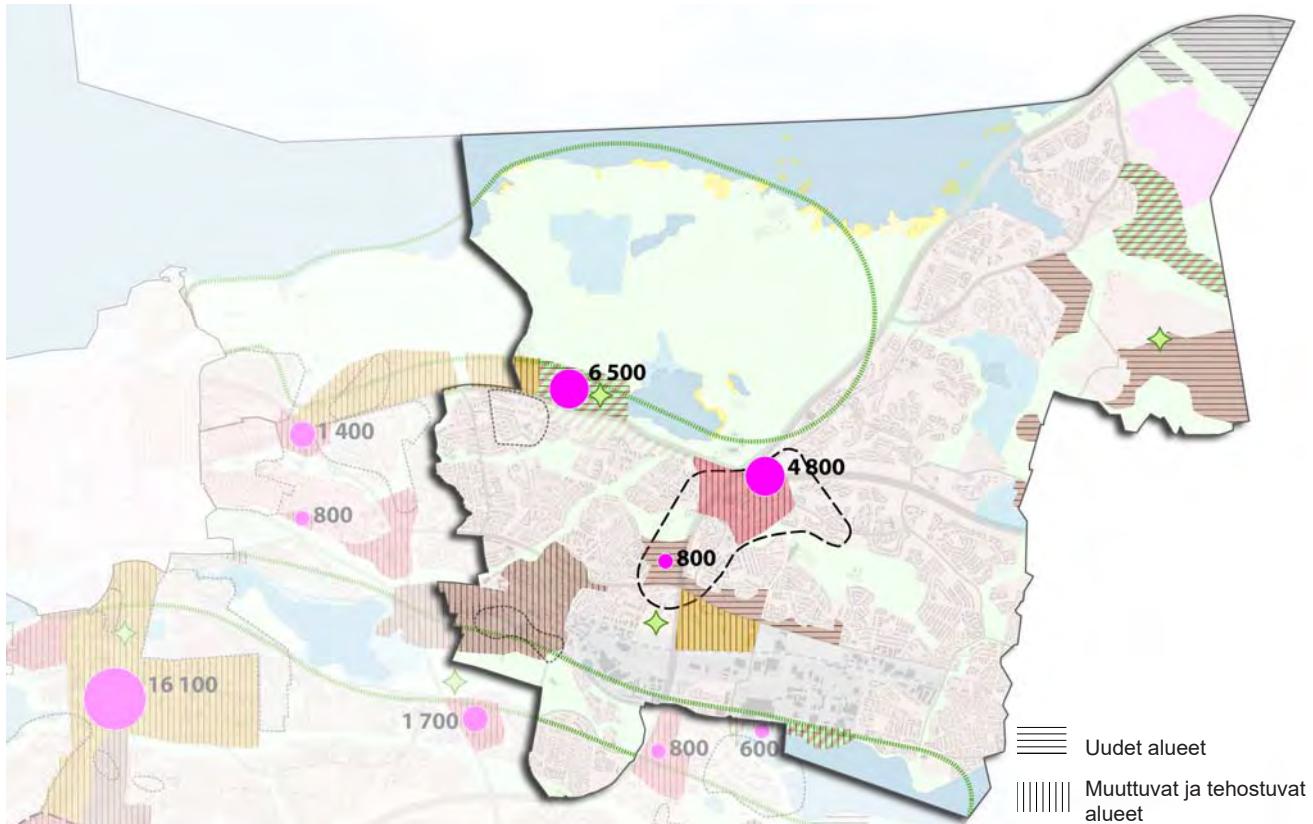
— Raitiotielinjoista on osoitettu jo suunnitteilla olevien Hervannan ja Taysin linjojen ohella jatkojohde Tay-silta Koilliskeskuksen kautta Kangasalan Lamminrahkan ja Lentolan suuntaan sekä laajennus keskustasta Hatanpään kautta Pirkkalan suuntaan.

➡ Joukkoliikenteen vaihtopysäkki on osoitettu Kalevan Sammonkadun itäpäähän.

➡ Joukkoliikenteen laatu käytävinä kehitetään Hatanpään valtatietä, Kouvontietä, Sammonkatua ja Sammon valtatietä sekä Teiskontietä Hervannan valtaväylän risteykseen saakka.

Koillinen alue

KESKUSTA-ALUEIDEN KEHITTÄMINEN

Koilliskeskus

Koilliskeskukseen aluekeskuksessa keskustatoimintojen alue käsittää nykyiset kaupan suuryksikköalueet, viereisiä kerrostalokortteleja sekä valtatienvälistä länsipuolisia täydentyviä alueita.

Alueen tarkemmassa suunnittelussa olisi hyvä huomioida tarve valtatien 9 estevaikutuksen pienentämiseen ja mahdollistaa keskustan laajentaminen valtatien länsipuolelle sekä rat-

kaista sujuvat yhteydet virkistysalueille Kauppi-Niihamaan. Alueella kehitetään idän ja pohjoisen suunta palveluvaltaa seudullista liityntäpysäköintiä raitiotien jatkolinjan toteutuessa.

PALVELUJEN SJOITTAMINEN

Koilliskeskuksesta on julkisten palvelujen hyvinvointikeskus, jossa sijaitsee terveysasema, hammashoitola, nuorisoto-

tila, neuvola ja kirjasto. Tulevaisuudessa alueen pohjoispuolelle Nurmi-Sorilaan on suunnitellilla lähitorni.

VIRKISTYSVERKOSTON KEHITTÄMINEN

■ Viher- ja virkistysverkoston kehittämисalueena on tunnistettu Kauppi-Niihaman laaja virkistysalue. Alueelle on hyvä laataa kokonaissuunnitelma, jossa eri toiminnot sovitetaan yhteen virkistyskäytön ja ekologisen verkoston kanssa.

■ Koilliskeskukseen ympäristössä on tarve keskitetylle liikunta-, urheilu- ja vapaa-ajanpalveluille. Tämä tarkoittaa uima- tai liikuntahallin rakentamisen tarvetta soveltuvalle paikalle.

◆ Uusia kaupunginosapuistoja tarvitaan tulevaisuudessa asuntorakentamisen myötä Ruotulan golf-kentän ja Ojalan alueille.

KULTTUURIYMPÄRISTÖT JA TÄYDENTÄMINEN

■ Arvokkaaksi tunnistetut kulttuuriympäristöt ja yhdyskuntarakenteen muutosalueet sijoittuvat toisiaan leikkavaasti Messukylän kaupunginosassa.

ASUMISEN TÄYDENNYSRAKENTAMINEN

Koilliskeskukseen aluekeskus

Yleiskaavassa esitetään raitiotien laajennus Taysilta Koilliskeskukseen. Koilliskeskukseissa keskustamaisen rakenteen laajeneminen lännestä suuntaan esimerkiksi kansiratkaisun avulla antaa mahdollisuuden kytkeä valtatien 9 halkomaan aluetta aiempaan yhtenäisemmäksi kokonaisuudeksi. Asuntorakentamisella on tässä keskeinen alueen toimivuutta ja hahmotettavuutta tukeva rooli. Väylän kattamisen selvityksessä tutkittiin myös alueen täydennysrakentamisen potentiaalia, jonka arviodaan tiiviisti rakentamalla olevan asumisen osalta jopa 600 000 k-m².

Ruotulan golf-kentän alue ja Teiskontien eteläpuoli

Nykyisen golf-kenttäalueen täydennysrakentamista tutkittiin yhdessä golf-toiminnan kehittämisen kanssa. Kenttäalueen rakentaminen kytkeytyy raitiotien jatkamiseen Taysilta Koilliskeskukseen, jolloin on mahdollista täydentää myös Teiskontien vartta. Alue voi tukeutua sekä keskustan että Koilliskeskuksen palveluihin. Alueen kehittämisenä keskeistä on sovittaa rakentaminen yhteen virkistyskäytön ja ekologisten yhteyksien kanssa.

Pappilan täydennysalue

Yleiskaavavarantoon sisältyy jo edellisessä vuoden 1998 yleiskaavassa osoitettu ja rakentumatta jänyt asumisen täydennysalue. Alueen toteuttamisedellytykset paranevat merkitvästi, kun Kaukajärven ja Koilliskeskuksen välistä liikenneverkkoa kehitetään kokonaisuutena.

LIIKENNEJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

— Koilliskeskukseen suuntautuvia valtateitä 9 ja 12 kehitetään moottoriteinä.

★ Alasjärven eritasoliittymän kehittäminen liittyy valtateiden 9 ja 12 parantamiseen. Liittymässä varaudutaan mm. uusien ramppien rakentamiseen.

○ Valtatielle 9 rakennetaan uusi Tasanteen eritasoliittymä ja sen yhteydet Aitolahdentielle. Eritasoliittymän toteuttamisen yhteydessä tulisi parantaa ympäröivien alueiden ekologisia ja virkistysellisiä yhteyksiä Kauppi-Niihamaan esimerkiksi viherkansiratkaisun avulla.

— Uusina katuyhteyksinä on osoitettu Ojala-Lamminrahkan alueen kokoojakadut sekä Yrittäjänkadun pohjois- ja eteläosat yhdistävä kaatuosuu, johon varauduttiin jo edellisessä vuoden 1998 yleiskaavassa.

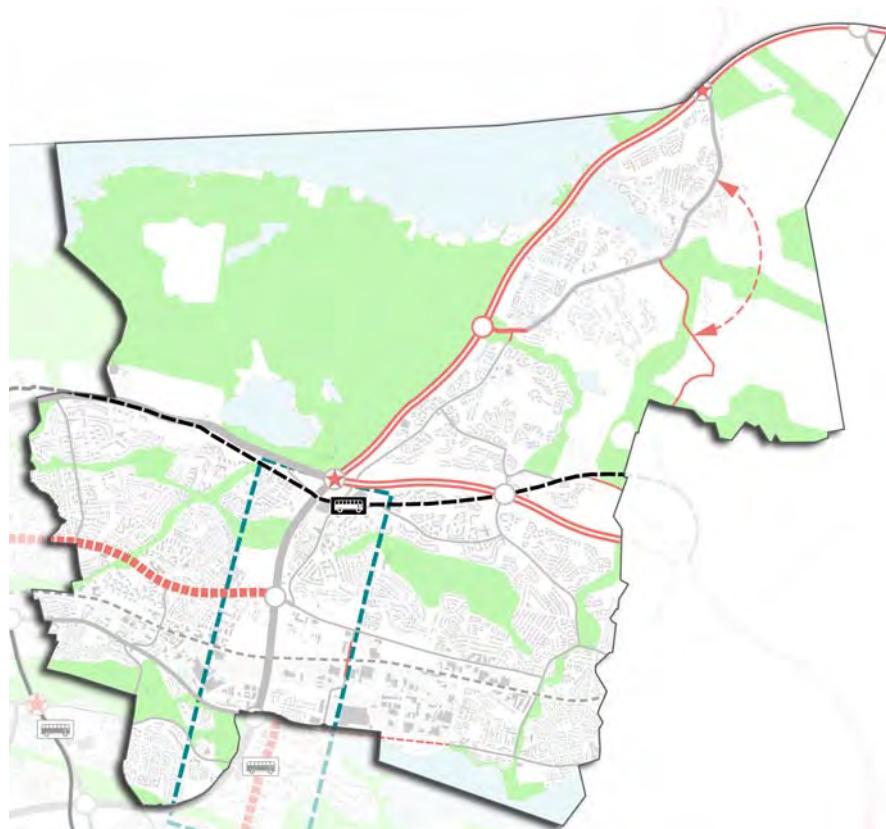
→ Uusi tieliikenteen yhteystarve on osoitettu Ojalan pohjoisosaan. Sen sijainti tulisi ratkaista alueen tarkemmassa suunnittelussa, joka edellyttää ampumaradan siirtoa.

■ Kaukajärven ja Koilliskeskukseen välisen alueen liikenneverkkoon tulisi tutkia kokonaisuutena, jotta voidaan löytää eri kulkumuotoja parhaiten palvelevat yhteydet ja parantaa aluekeskuksen saavutettavuutta.

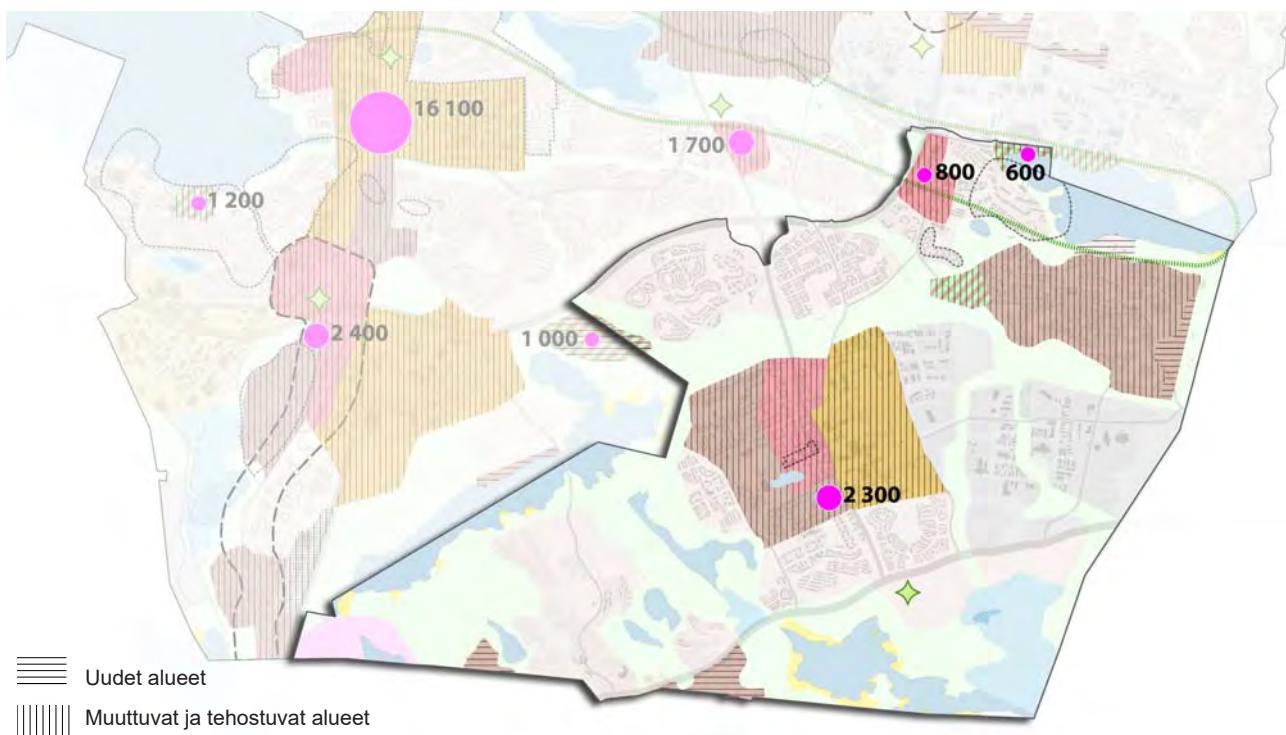
— Raitiotien ensimmäinen rakennusvaihe yltää keskustasta Taysille. Sen lisäksi on osoitettu jatkojohde Taysilta Koilliskeskukseen kautta Kangasalan Lamminrahkan ja Lentolan suuntaan.

■ Koilliskeskuksesta tulisi varautua seudulliseen liityntäpysäköintiin.

■ Joukkoliikenteen laatu käytävä nä kehitetään Sammon valtatieltä.

Kaakkoinen alue

KESKUSTA-ALUEIDEN KEHITTÄMINEN

Hervanta

Hervannan aluekeskuksessa keskus-tatoimintojen alue laajenee nykyisestä Hervannan valtaväylän suuntaiseen kaupunginosan pohjoiseen reunaan saakka. Laajennusalueesta järjestetään suunnittelukilpailu, jonka pohjalta aluetta asemakaavoitetaan.

Kaukajärvi

Kaakkos-Tampereella pienialaisena keskustatoimintojen alueena on osoitettu Kaukajärven palvelukeskittymä Juvankadun pohjoispäässä. Alueen jo olemassa oleva palvelutarjonta ja edullinen sijainti yhdyskuntarakenteessa tukevat sen monipuolista ke-

hittämistä. Lisää kehittämispotenti-aalia tuottaa mahdollisuus toteuttaa valtatien 9 ylittävä kansiratkaisu, joka myös eheyttäisi lidesjärven ja Kaukajärven välistä virkistysyhteyttä. Tämän laadullistavan elementin tulisi toimia alueen kehittämisen näkyvänä lähtökohtana.

PALVELUJEN SJOITAMINEN

Julkisten palvelujen osalta Hervannassa toteutetaan ver-kostoimaisen hyvinvointikeskuksen mallia, johon yhdis-tyy myös Keinupuiston lähitorni. Keskitettyjä julkisia va-paa-ajanpalveluja Hervannassa ovat uimahalli ja jäähalli.

Kaukajärven palveluita kehitetään verkostomaisena lähi-torina. Kaukajärvellä on useita erilaisia yksityisiä urheilu-halleja. Vuoreksen lähitorni tulee sijoittumaan lähi-vuosina Vuores-taloon.

VIRKISTYSVERKOSTON KEHITTÄMINEN

Viher- ja virkistysverkon kehittämistarve on tunnis-tettu Kaukajärveltä valtatien 9 poikki länteen suuntautuvan yhteyden osalta, joka on osa laajempaa Pyhäjärvelle saakka ulottuvaa viheraluekokonaisuutta. Alueelle tulisi laatia ko-konaissuunnitelma, jossa eri toiminnot sovitetaan yhteen virkistyskäytön ja ekologisen verkoston kanssa.

Uusi kaupunginosapuisto tarvitaan tulevaisuudessa asuntorakentamisen myötä Hervantajärven alueelle.

KULTTUURIYMPÄRISTÖT JA TÄYDENTÄMINEN

Arvokkaaksi tunnistetut kulttuuriympäristöt ja yh-dyskuntarakenteen muutosalueet sijoittuvat toisiaan leik-kaavasti Hervannan ja Kaukajärven kaupunginosissa.

ASUMISEN TÄYDENNYSRAKENTAMINEN

● Kaukajärvi, keskusta

Kaukajärven keskusta on 2000-luvulla kehittynyt voimakkaasti paikallistasoisena keskuksena. Kaukajärven palvelukeskittymää ympäristöineen voidaan edelleen kehittää nykyistä keskustamaisemaksi alueeksi täydentämällä väljästi rakennettuja tontteja ja mahdollistamalla kansiratkaisun toteuttaminen.

● Kaukajärvi, pohjoisranta

Yleiskaavaratkaisu mahdollistaa viher- ja virkistysverkoston kehittämisen sekä täydentävän rakentamisen Kaukajärven pohjoisrannalla. Kangasalantien linjausta siirretään järven länsipään kohdalla pohjoisemmaksi siten, että ranta-alueita vapautuu maankäyttöön asumista ja virkistystä varten.

● Länsi-Hervanta

Hervanta on Tampereen suurin lähiö-kaupunginosaa ja sen keskusta ydinkeskustan jälkeen kehittynein ja monipuolisim keskusta-alue. Yleiskaavan tavoitteena on tiivistää aluekeskukseen ympärille sijoittuvia Länsi-Hervannan kerrostalokortteleita sekä kohtataa julkisen ympäristön laatu kohti kaupunginosassa.

LIIKENNEJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

— Uutena seudullisena pääväylänä on osoitettu maakuntakaavaehdotuksen mukainen Ruskonkehäjatke Hervannan eteläosasta Kangasalan Lentolan suuntaan.

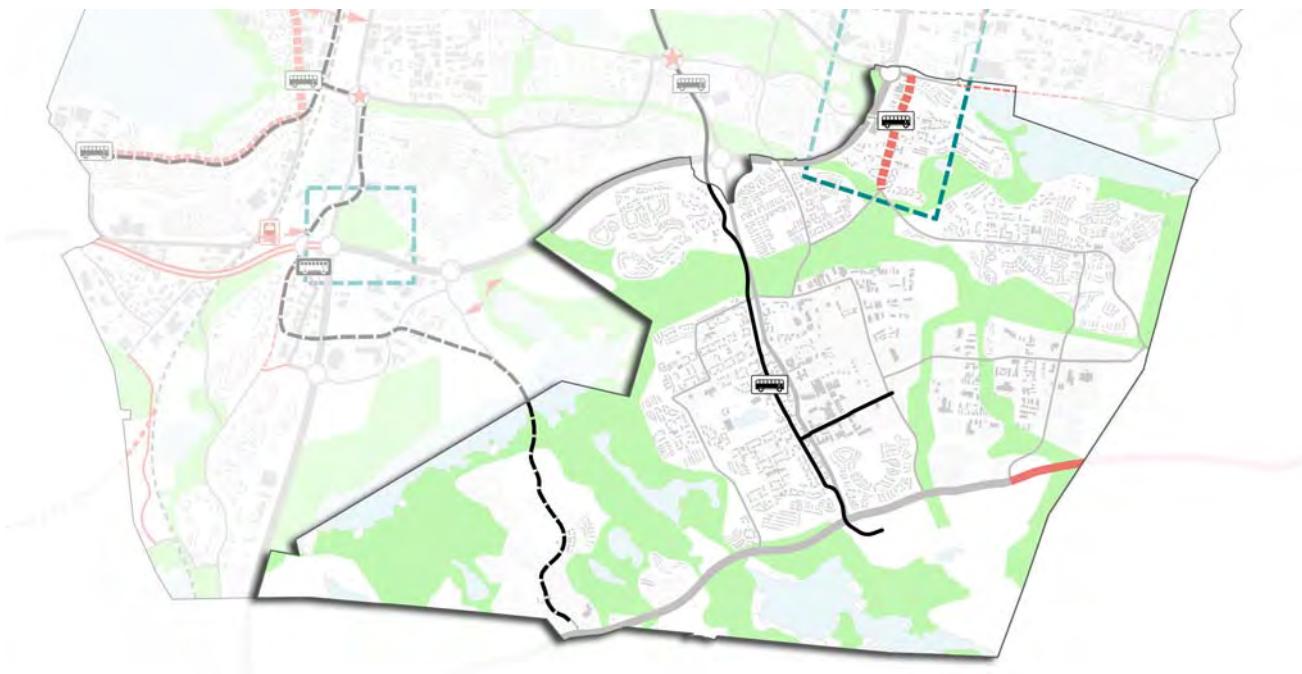
----- Kehittäväänä katuna on osoitettu Kangasalantie Yrittäjäkadun ja Vehmaistenkadun välistä osuudelta, jota pyritään siirtämään pohjoisemmaksi mahdollistaen uusia asumisen ja virkistykseen alueita rannan tuntumaan.

 Kaukajärven ja Koilliskeskukseen välisen alueen liikenneverkkoon tulisi tutkia kokonaisuutena, jotta voidaan löytää eri kulkumuotoja parhaiten palvelevat yhteydet ja parantaa aluekeskuksen saavutettavuutta.

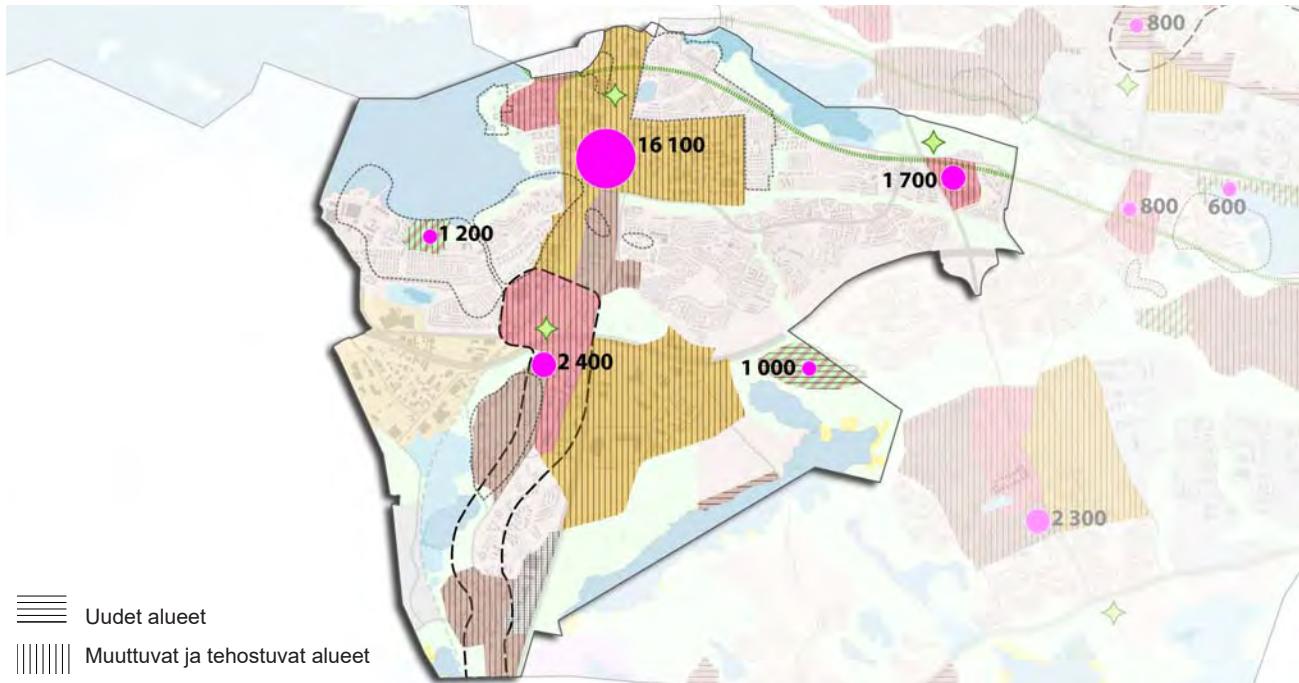
— Raitiotien ensimmäinen vaihe yltää keskustasta Hervantaan. Sen lisäksi on osoitettu laajennus keskustasta Hatanpään ja Lakalaivan kautta Vuorekseen.

 Joukkoliikenteen vaihtopysäkejä on osoitettu Hervantaan ja Kaukajärvelle.

----- Joukkoliikenteen laatu käytävä nä kehitetään Juvankatua Kaukajärven keskusta-alueella.

Eteläinen alue

KESKUSTA-ALUEIDEN KEHITTÄMINEN

Hatanpää

Etelän suunnassa ydinkeskustan laajentumisalueita ovat Viinikan jätteenpuhdistamon alue sekä osa Hatanpäästä. Alueiden kehittämisen ensisijaisena tavoitteena on kytkeä ne osaksi keskustan kestävän liikkumisen kokonaisuutta.

Lakalaiva / radanvarsi

Etelä-Tampereella uutena aluekeskuksena on osoitettu Lakalaivan alue, joka ulottuu Rautaharkon ja Rantaperkiön eteläosiin saakka. Alueen pohjoisosaa rautatienvälinen molemmin puolin kehitetään uuteen henkilöliikenteen asemaan tukeutuvana työ-

paikka-alueena. Alueen kehittäminen edellyttää uusien liikenneyhteyksien toteuttamista sekä osittain nykyisten ratapihatoimintojen väistymistä. Alueella tulisi kehittää seudullista liityntäpäälöintiä raitiotien laajennukset huomioiden.

Lakalaiva / uusi aluekeskus

Lakalaivan eteläosaa valtatienvälinen alue on osoitettu Turtola. Alueen sijainti raitiotien varrella mahdollistaa sen keskustamaisen kehittämisen asumisen, työpaikkojen ja kaupan alueena. Alueelle sijoittuu raitiotien ja itä-länsisuuntaisten joukkoliikennelinjojen risteyskohta, johon on mahdollista muodostaa merkittävä vaihtopyyntö.

sekä ympäristöksi edellyttää laajoilta osin asemakaavojen käyttötarkoitus-ten muuttamista, minkä vuoksi aluekokonaisuuksien osoittaminen raken-nuskieltoalueiksi on perusteltua.

Turtola

Etelä-Tampereella uutena pienialaisena keskustatoimintojen alueena on osoitettu Turtola. Alueen sijainti raitiotien varrella mahdollistaa sen keskustamaisen kehittämisen asumisen, työpaikkojen ja kaupan alueena. Alueelle sijoittuu raitiotien ja itä-länsisuuntaisten joukkoliikennelinjojen risteyskohta, johon on mahdollista muodostaa merkittävä vaihtopyyntö.

PALVELUJEN SJOOTTAMINEN

Lakalaivan rakennetaan kokonaan uusi aluekeskus. Aluekeskuksen sijoittuu Peltolammin hyvinvointikeskus, johon sijoittuu koulu, päiväkoti, nuorisotila, neuvola, kirjasto sekä matalan kynnyksen palveluita. Eteläisen alueen terveyspalvelut sijaitsevat Hatanpään sairaalan alueella. Sen lähe-

syydessä Sarviksellä sijaitsee paljon keskitettyjä palveluita. Härmälän Kuuselakeskuksessa sijaitsee lähitori. Turtolan keskusta-alueelle ei tule julkisia palveluja, vaan sitä kehitetään yksityisten palvelujen ja työpaikkojen ympäristöön.

VIRKISTYSVERKOSTON KEHITTÄMINEN

■ Viher- ja virkistysverkon kehittämistarve on tunnistettu Viinikanlahden ja lidesjärven välisen yhteyden osalta, joka on osa laajempaa Pyhäjärveltä Kaukajärvelle saakka ulottuvaa viheraluekokonaisuutta. Alueelle tulee laatia kokonaissuunnitelma, jossa eri toiminnot sovitetaan yhteen virkistyskäytön ja ekologisen verkoston kanssa.

□ Lakalaivan ympäristössä on tarve keskitetyille liikunta-, urheilu- ja vapaa-ajanpalveluille. Tämä tarkoittaa uima- tai liikuntahallin rakentamisen tarvetta soveltuvalle paikalle.

◆ Uusia kaupunginosapuistoja tarvitaan tulevaisuudessa asuntorakentamisen myötä Lakalaivan aluekeskuksen sekä järjestelyratapihan ja Turtolan alueille.

KULTTUURIYMPÄRISTÖT JA TÄYDENTÄMINEN

□ Arvokkaaksi tunnistetut kulttuuriympäristöt ja yhdyskuntarakenteen muutosalueet sijoittuvat toisiaan leikkaavasti Hatanpään, Rautaharkon ja Peltolammin kaupunginosissa.

ASUMISEN TÄYDENNYSRAKENTAMINEN

Lakalaivan aluekeskus

Lakalaivaan tavoitellaan uutta eteläistä aluekeskusta ja käyttötarkoitusten monipuolistumista sallimalla muutokset toimipaikka-alueesta asunto- ja palvelurakentamiseen. Aluekeskuksen kehittäminen edistää elinvoimaisuutta Peltolammen ja Multisillan alueilla, joiden täydentämistä rajoittavat lentomelualueet.

Järjestelyratapihan alue

Etelä-Tampereella kaupunkirakenne uudistuu merkittävästi noin 60 hehtaarin laajuisen ratapiha-alueen vapautuessa muuhun maankäyttöön. Tämä mahdollistaa tuhansia uusia asuntoja sekä monipuolista palvelu-

ja työpaikkarakentamista. Alueen kehittämiseen kytkeytyy laajasti myös Rantaperkiön ja Messukeskuksen ympäristöjen uudistuminen.

Turtola

Keskusta-alueeksi osoitetun Turtolan market-alueen väljää maankäyttöä voidaan tehostaa tiivistävällä palveluja asuntorakentamisella. Lisäksi Hervvannan valtaväylän kattamisratkaisu on mahdollinen. Alueella on edellytykset muodostua joukkoliikenteen solmukohdaksi, jota voidaan kehittää sekä elinkeinoelämän että asumisen kohteena. Asuntorakentamisen toteuttamistapa on keskeinen tekijä

alueen kaupunkimaisuuden ja viihtyisyyden kannalta.

Härmälän leirintäalue

Härmälän leirintäalueen siirtyessä on mahdollista sijoittaa asuntorakentamista Pyhäjärven rannan tuntumaan sekä samanaikaisesti kehittää ranta-reittiä.

Hallilan eteläpuoli

Hallilan eteläpuolelle on mahdollista sijoittaa pientalotyypistä asuntorakentamista osaksi alueen hienopiirteistä maaistoa. Alueen kehittämisessä keskeistä on rakentamisen ja rikaiden luontoarvojen yhteensovittaminen.

LIIKENNEJÄRJESTELMÄN KEHITTÄMINEN

— Valtatien 3 osuudella Lakalaiva-Sarankulma varaudutaan kolmansien kaistojen rakentamiseen moottoritielle.

★ Etelän liittymistä Lahdenperänkadun ja Turtolan liittymä kehittääni liikenteen sujuvuuden ja turvallisuuden parantamiseksi.

➡ Uusia tieliikenteen yhteystarpeita on osoitettu Lakalaivan aluekeskukseen Ilmailunkadun, uuden junaseman ja Lempääläntien välille, uudelle asuinalueelle Hallilan eteläpuolelle sekä ratapihan pohjoisosan poikki.

— Uusina katuyhteyksinä on osoitettu Pärrinmaan teollisuusalueen kokojakatu sekä Lempääläntien uuteen linjaukseen kytkeytyvät katuosuudet Lakalaivassa.

[] Vuoreksen, Lahdesjärven, Lakalaivan ja Nirvan välisen alueen liikenneverkkoon tulisi tutkia kokonaisuutena, jotta voidaan löytää eri kulkumuotoja parhaiten palvelevat yhteydet alueiden välille.

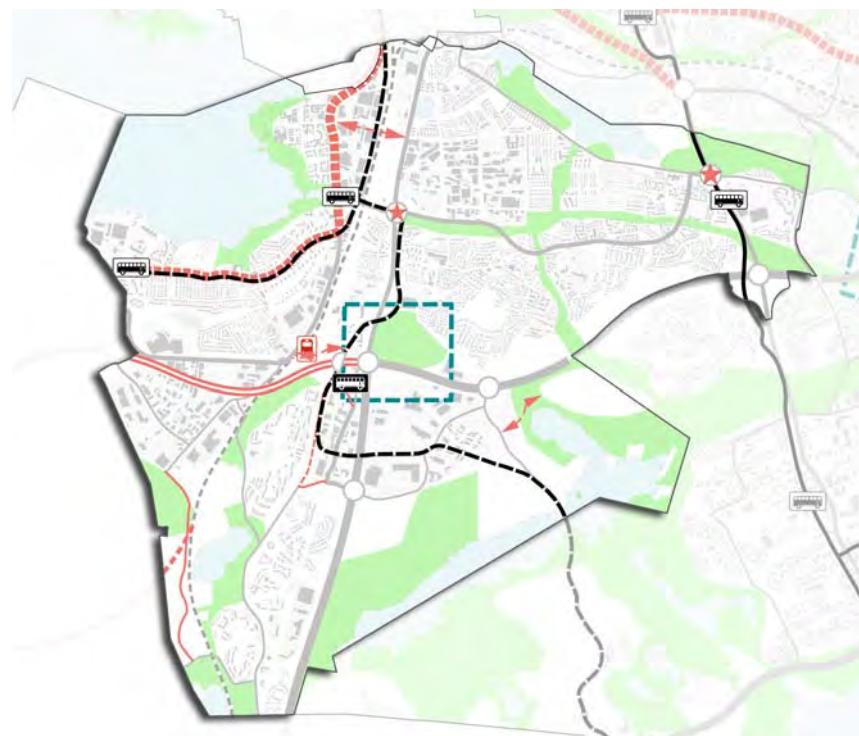
----- Lempääläntietä kehitetään Lakalaivassa siten, että nykyinen linjaus jää aluekeskuksen sisään ja sen kiertävä liikenne ohjataan läheemmäksi valtatietä.

---- Raitiotien laajennukset on osoitettu Nuulialantietä Pirkkalan suuntaan sekä keskustasta Hatanpään ja Lakalaivan kautta Vuorekseen.

— Lakalaivan on osoitettu uusi henkilöjunaliikenteen asema, jonka ympäristöä tulisi kehittää rautatie-, raitiotie- ja bussiliikenteen yhdistävänä seudullisen liityntäpysäköinnin paikkanä.

— Joukkoliikenteen vaihtopysäkejä on osoitettu Partolaan ja Vihiojalle sekä ensimmäisen vaiheen raitiotielinjan varrelle Turtolaan.

----- Joukkoliikenteen laatukäytävä kehitetään Hatanpään valtatietä ja Nuulialantietä.

Yleiskaavan ohjaus- ja oikeusvaikutukset

Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2040 käsitteää pääosan Tampereen taajama-alueesta lukuun ottamatta ydinkeskustaa ja Kämmenniemeä. Keskustassa on hyväksytty strategisen osayleiskaava 18.1.2016, Kämmenniemi sijaitsee etäällä Tampereen päätaajamasta.

Kantakaupungin yleiskaava 2040 korvaa kantakaupungissa voimassa olevat yleiskaavat: Kantakaupungin yleiskaava (1988), Kantakaupungin yleiskaava (1998), Vuoreksen OYK (2003), Koilliskeskuksen OYK (2004), Kauppi-Niihaman OYK (1989), Kauppi-Niihaman OYK (2008), Pyynikin OYK (1991), Santalahden OYK (2006), Lielahden OYK (2006), Myllypuron OYK (2008), Niemenrannan OYK (2009), Kalevanrinteen OYK (2011), Lahdesjärven OYK (1990), Lahdesjärven OYK (2010), Hervantajärven OYK (2011), Iidesjärven OYK (2014) sekä Ojalan OYK (2015).

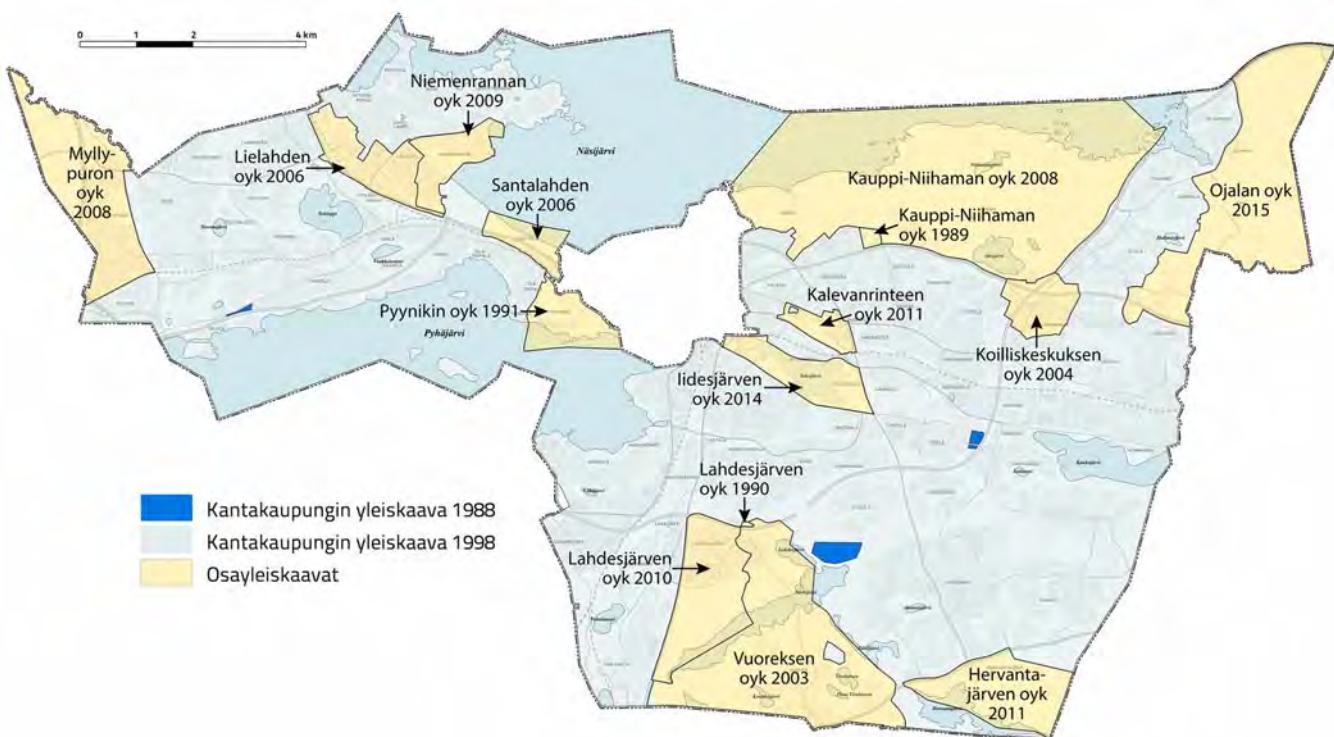
Vuoreksen, Myllypuron, Kauppi-Niihaman, Iidesjärven, Ojalan, Lahdesjärven ja Hervantajärven osayleiskaavojen osa-alueemerkintöjä on siirretty Kantakaupungin yleiskaavaan 2040.

Kantakaupungin yleiskaava on oikeusvaikuttelinen karttojen 1-4 merkintöjen ja määräysten osalta. Yleiskaavalla on MRL 42 §:n mukaiset oikeusvaikutukset. Yleiskaava on ohjeena laadittaessa ja muutettaessa asemakaavaa sekä ryhdyttää muutoin toimenpiteisiin alueiden käytön järjestämiseksi. Yleiskaavan ratkaisut, kohdemerkinnät, aluevaraukset ja rajaukset täsmentyvät ja tarkentuvat yleiskaavaa tarkempien suunnitelmien yhteydessä tehtäviin tarkempiin selvityksiin ja vaikutusten arviointieihin. Yleiskaavan alueella rakentaminen edellyttää pääsääntöisesti asemakaavaa. Yleiskaavan RA ja R -alueilla yleiskaavaa

voidaan käyttää MRL 72 §:n mukaisesti rakentamisen ohjamiseen.

Tampereen kantakaupungin alueesta valtaosa on asemakaavioitettu. MRL:n mukaan yleiskaava ei ole voimassa asemakaavioitettulla alueella vaan toimii ohjeena laadittaessa tai muutettaessa asemakaavaa. Yleiskaavan käyttötarkoitusalueilla voidaan sallia käyttötarkoituksesta poikkeavaa rakentamista, mikäli siitä ei aiheudu haittaa alueen pääasialliselle käyttötarkoitukselle. Yleiskaava ohja asemakaavioitusta, kun asemakaavoja ryhdytään muuttamaan.

Kaavaselostuksen "Kaavamääräykset ja soveltaminen" -kohdassa on kuvattu kaavamääräysten tulkinta. Kaavan vaietusarvointi perustuu kaavamääräysten suunnitteluoheessa tavoiteltuun maankäyttöratkaisuun. Selostuksella on merkitystä kaavan sisällön tulkinnassa.

Kantakaupungin yleiskaava 2040 korvaa kantakaupungissa voimassa olevat yleiskaavat.

Ranta-alueiden loma-asutusta koskevien MRL 73 § sisältövaatimusten huomioiminen

Yleiskaavan R- ja RA-alueet ovat rakenettuja, yksityisten käytössä olevia lomarakennuspaikkoja. Yleiskaavaratkaisun lähtökohta on maanomistajien tasapuolinen kohtelu kantakaupungin eri järvillä. Kaavaa varten on laadittu selvitys kantakaupungin ranta-alueiden kaavatilanteesta sekä maankäytöstä ja -omistuksesta. Ranta-alueita koskevia linjauksia on kantakaupungin osalla voimassa yhteensä viidessä eri aikoina hyväksytyssä yleiskaavassa: Kantakaupungin yleiskaava (hyv. 1998), Vuorenksen osayleiskaava (hyv. 2003), Kauppi-Niihaman osayleiskaava (hyv. 2008), Lahdesjärven osayleiskaava (hyv. 2010) sekä Hervantajärven osayleiskaava (hyv. 2011). Kantakaupungin yleiskaavassa 2040 on mukana kaikkien voimassa olevien yleiskaava-alueiden ranta-alueet, mistä syystä eri aikoina tehtyjen linjausten vaikutuksia maanomistajien tasapuoliseen kohteluun mutta myös kaavojen toteuttamisen vaikutuksia kaupungille on arvioitu.

Päätöksenteossa on vuodesta 2008 alkaen sovellettu ranta-alueilla yksityis-tä maanomistusta huomioivaa linjausta, mistä syystä maanomistajien tasaver-taisen kohtelun vaatimus on tullut esille maanomistajilta, joiden tilojen osalla on voimassa ennen vuotta 2008 hyväksytty yleiskaava.

Selvityksessä on tutkittu kaikki ranta-alueet kaavatilanenteen ja maanomis-tukset osalta. Rakennettuja lomarakennuspaikkojen toteutuminen on todettu rakennusvalvonnan rakennustietokan-nan ja kantakartan pohjalta. Kaupunki ei ole lunastanut minkään kaavan alueelta virkistysalueiksi kaavassa osoitettuja tiloja, ainoastaan on käytetty etuostoa silloin kun siihen on ollut edellytykset. Poikkeamisluvan varaisia rakennuslupia on myönnetty vähäiseen laajentamiseen myös osayleiskaavojen virkistysalueiksi varatuille ranta-alueille. Koska kaupunki

ei ole ryhtynyt yleiskaavan toteuttami-seen lunastamalla ranta-alueiden yksi-tyisiä tiloja, alueet ovat voineet kehittyä vähitellen pysyväluonteisiksi lomara-kennuspaikoiksi. Rakennuspaikoille on näin ollen vakiintunut loma-asumiskäyt-tö. Uusia lomarakennuspaikkojen muodostamista ei ole puollettu.

Käynnissä olevassa yleiskaavatyös-sä on tarkasteltu erityisesti niitä ranta-alueita, joilla voimassa oleva kaava ei ole toteutunut. Toteutumattomuus joh-tuu pääosin siitä, että voimassa olevissa kaavoissa virkistysalueeksi varattuja yksityisiä kiinteistöjä ei ole lunastettu kaavan mukaiseen käyttöön. Selvitystä varten tehty laskennallinen arvio virkistysalueiksi jo kaavoittelujen yksityis-ten alueiden lunastamiskustannuksista on jopa 17 M€. Korkeaksi nousevien lunastuskustannusten vuoksi yleiskaavaan on tarkoitukseenmukaista tarkistaa yhdyskuntarakenteen kannalta välittämättömiä virkistysalueiden varaukset. Yleiskaavaratkaisu toteuttaa maakun-takaavan määräystä: *Taajamien raken-tamattomat ranta-alueet tulee säilyttää pääsääntöisesti rakentamattomina ja varata yksityiskohtaisemmassa kaavoituksessa yleiseen virkistyskäyttöön*. Yleiskaavassa rakentamiseen varatut ranta-alueet on jo varattu rakentamis-käyttöön, vapaat rannat on osoitettu vir-kistysalueiksi.

Rakentamisen sopeutuminen ympäri-stöön R- ja RA -alueilla ratkaistaan rakennusluvan yhteydessä. Yleiskaavaratkaisun tavoitteena on ollut hallinnon sujuvuuden parantaminen. Rakennusluvan mahdollistaminen yleiskaavan pohjalta yksinkertaistaa rakentajien asian käsittelyn yhteen vaiheeseen ja kohdistaa ra-kentamista koskevan ohjauksen käytän-nölliisiin tapauskohtaisiin kysymyksiin. Rakentamisen ohjauksella poikkeamis-menettelyn kautta ei ole lopputuloksen kannalta merkitystä.

Tampereen kaupungin 1.10.2014 voimaan tulleen rakennusjärjestyksen § 9 mukaan rakennuksen sijainnin raken-nuspaikalla ja etäisyyden rantaviivasta tulee olla sellainen, että rantamaiseman luonnonmukaisuus säilyy. Rakennusta ei saa rakentaa tulvavesirajan alapuo-lle. Rakennuksen etäisyyden keskive-denkorkeuden mukaisesta rantaviivasta tulee olla vähintään 30 metriä. Saunara-kennuksen, jonka kerrosala on enintään 25 neliömetriä, saa rakentaa edellä mai-nittua metrimäärää lähemmäksi. Etäisyyden rantaviivasta tulee kuitenkin olla vähintään 15 metriä. Mikäli kerrosalat rakennetaan yhteen samaan kokonai-suuteen, etäisyyden rantaviivasta tulee olla suurempi kuin 30 metriä huomioi-den rakennuspaikan maaston muodot ja peitteisyyss. Lisäksi rakennusjärjes-tyksen 32 § mukaan rakentamisessa on otettava huomioon maaperän radonpi-toisuus koko kantakaupunginalueella.

Yleiskaavan rakennuspaikoille on yleiskaavassa osoitettu rakennusoikeus, 10 % rakennuspaikan pinta-alasta tai enintään 170 k-m². Koska kaikilla kaavan rakennuspaikoilla on jo käyttötarkoituk-sen mukaista rakentamista ja rakennus-paikoilla on vakiintuneet pihajärjestelyt, yleiskaavaratkaisun lähtökohtana on olemassa olevan tilanteen kehittäminen. Uudisrakentamista koskevaa suunniteluvara on käytännössä vähän ja se edellyttää tapauskohtaisesti myös pur-kamisluvan saamista. Käytännössä yleis-kaavassa ei ole tarkoitukseenmukaista osoittaa rakennusjärjestyksen ohjeistus-ta tarkempia suunnittelumääryksiä.

Rakentamisen sijoittuessa lähelle asemakaavoitettuja alueita rakenta-misen ohjaamisessa voidaan soveltaa lisäksi rakennusjärjestyksen 11 § Ra-kennuksen sopeutuminen tontille ja ympäristöön sekä kaupunkikuvalliset vaatimukset.

Luonto- ja maisemaselvitysten osalta ranta-alueiden ratkaisu perustuu käytössä olevien pohjakartta- ja paikkatietoaineistojen hyödyntämiseen. Kaavassa R- ja RA -alueiksi varatuilla alueilla ei sijoiteta luonnonsuojelualueita, Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelman kohteita tai alueita, Natura-alueita eikä pohjavesialueita. Ranta-alueita ei myöskään ole rajattu ekologisten tai maisemallisten arvoalueiden joukkoon. Näin ollen luonnon ja maiseman kannalta kaavassa rakentamiseen osoitetut alueet soveltuват nykyiseen maankäytöön hyvin.

Rakennusjärjestyksen 34 § mukaisesti eteläisen kantakaupungin arseeni- ja fluoridiriskialueilla alueella vesihuolto on järjestettävä siten, ettei siitä aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle. Vesihuollon järjestämisestä on säädetty 1.7.2013 voimaan tulleissa Tamperen ympäristönsuojelumääräykissä. Talousjätevesien käsittely vesihuolto-laitoksen toiminta-alueen ulkopuolella säädetään § 5. Määräyksen mukaan rantavyöhykkeellä käymäläjätevesien johdaminen maaperään on kiellettyä. Rantavyöhykkeellä jätevesien imetyks- ja

kokoomaputkistot tulee sijoittaa vähintään puoli metriä keskimääräisen vuotuisen ylivesitasoon (MHW) yläpuolelle. Puhdistettuakaan jätevettä ei saa johtaa suoraan vesistöön.

Alueita koskevaa mahdollista uudistavaa rakentamista ohjataan rakennuslupien yhteydessä, lähiympäristön huomioimiseen liittyvät kysymykset on jo ratkaistu olemassa olevan rakentamisen yhteydessä. Rakentamattomat ranta-alueet on osoitettu kantakaupungin yleiskaavassa virkistyskäyttöön.

Kaavamääräykset ja soveltaminen

Yleiskaavakartat 1 - 4 esitetään A3 koossa, mittakaavassa n. 1:60 000. Yleiskaavan pohjakartta on yleistetty kuvaus kanta-kaupungin liikenneverkosta ja rakennetuista alueista.

Kartta 1 - Yhdyskuntarakenne

YLEISMÄÄRÄYKSET:

Yleiskaavan käyttötarkoitusalueilla voidaan sallia käyttötarkoituksesta poikkeavaa rakentamista, mikäli siitä ei aiheudu haittaa alueen pääasialliselle käyttötarkoitukselle. Asemakaavoitusta ja muuta alueidenkäytön suunnittelua ohjataan yleiskaavan kartoilla 1 - 4.

Yleiskaavan RA ja R -alueilla yleiskaavaa voidaan käyttää MRL 72 §:n mukaisesti rakentamisen ohjaamiseen. Muilla alueilla rakentaminen edellyttää pääsääntöisesti asemakaavaa.

Rakennettaessa yli 50 metriä korkeita tuulivoimaloita tulee pyytää erillinen lausunto Puolustusvoimilta.

Seudullisen vähittäiskaupan suuryksiköiden alarajat ovat paljon tilaa vaativan kaupan osalta 15 000 k-m², keskustahakuisen vähittäiskaupan osalta 10 000 k-m² ja päävittäistavarakaupan osalta 5 000 k-m².

Keskustatoimintojen alueiden ulkopuolelle ei saa sijoittaa yli 3 000 k-m² suuruisia päävittäistavarakaupan suuryksiköitä tai yli 2 000 k-m² suuruisia keskustahakuisen erikoistavarakaupan suuryksiköitä.

Merkinnän kuvaus:

Käyttötarkoitusaluemerkinnöillä on osoitettu alueiden maankäyttötavoite asemakaavan muutoksiin. Pääkäyttötarkoitukseen kanssa ristiriidassa olevia asemakaavoja tulisi tarkistaa ensisijaisesti yleiskaavan pääkäyttötarkoitukseen mukaiseksi. Muussa tapauksessa asemakaavassa on osoitettava, että toiminnot ei aiheudu haittaa alueen pääasialliselle käytölle. Asemakaavaa laadittaessa on huomioitava kaavakarttojen 1-4 merkinnät ja määräykset.

Yleiskaavassa loma-asumiseen ja yhteisöjen loma-asumiseen on osoitettu olemassa olevia ja rakennettuja rantaan rajautuvia kiinteistöjä, joille voidaan myöntää rakennuslupa suoraan yleiskaavan pohjalta ja joille ei laadita asemakaavaa. Muualla edellytetään asemakaavaa tai suunnittelutarveratkaisua ennen rakennusluvan myöntämistä.

Tuulivoimalan korkeudella yli 50 metriä tarkoitetaan korkeutta maanpinnasta.

Vähittäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähittäiskaupan keskittymää, joka on vaikuttuksiltaan verrattavissa vähittäiskaupan suuryksikköön. Samanlainen tulkinta koskee myös seudullisesti merkityksellisiä vähittäiskaupan suuryksikköjä.

KESKUSTATOIMINTOJEN ALUE

Alue varataan julkisille ja yksityisille palveluille, työpaikkatoiminoille ja keskustaympäristöön soveltuvalle asumiselle sekä monipuolisesti virkistyksen, vapaa-ajan ja kaupunkikulttuurin toiminnolle. Alueen täydennysrakentamisen tulee edistää toimintojen monipuolisutta sekä kestävän ja omaleimaisen kaupunkiympäristön muodostumista. Rakennusten julkiseen kaupunkitilaan avautuvat maantasokerrosten tilat on osoitettava pääsääntöisesti liike- ja toimitiloiksi. Suuryksiköjen tulee tukeutua joukkoliikenteen runkolinjastoon ja niiden maantasokerrosten tulee avautua katutilaan. Ydinkeskustan osalta ei seudullista vähittäiskauppa ole mitoitettu.

Tonteilla maantasia ei pääsääntöisesti voida osoittaa pysäköintiin ja liikennealueiksi. Keskusta-alueiden liikenneympäristöjä tulee kehittää kävelyn ja pyöräilyn sekä joukkoliikenteen toimintaedellytysten ehdolla. Alueilta tulee varata riittävästi tilaa julkiselle kaupunkitilalle sekä parannettava alueen yhteyksiä ulkopuolisille virkistysalueille. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota kulttuuriympäristön arvoihin.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Tampereen ydinkeskusta ja sen mahdollinen laajentumisalue, aluekeskusten alueet ja muut kanta-kaupungin alueet, joille tavoitellaan keskustamaista rakenteen tiiveyttä ja toimintojen monipuolisutta. Alueita tulisi kehittää kaupunkikuvallisista ja -tilallisista lähtökohdistasta. Asemakaavojen muutoksen yhteydessä tulisi tukea keskustamaisen julkisen kaupunkitilan muodostumista tonttien maantason ja rakennusten alimpien kerrostien ratkaisuilla.

Asuntorakentamisessa tulisi ottaa huomioon ympäristön häiriöistä johtuvat haitat sekä turvattava pääsy virkistysalueille. Alueelle tulisi toteutustavasta riippumatta sijoittaa julkisia ulko- ja sisäoleskelutiloja sekä varmistettava houkuttelevien, viihtyisien ja esteettömien yhteyksien muodostuminen kestävien liikkumismuotojen käyttäjille. Alueen asemakaavoitettuja puistoja ja virkistysalueita ei ole tarkoitettu täydennysrakentamiseen. Alueella virkistysalueeksi asemakaavoitettujen alueiden riittävyys ja laadullinen kehittäminen tulisi varmistaa mahdollisen täydennysrakentamisen yhteydessä.

Keskustoissa kaupan suuryksiköt tulisi integroida sekoituneeseen rakenteeseen ja on suositeltavaa yhdistää niihin mm. asuin- ja toimistorakentamista. Suuryksiköiden tulisi muodostaa, kuten muidenkin keskusta-alueen rakennuksien, jalankulkijan mittakaavasta kaupunkimaista katutilaa, jolloin pysäköintiratkaisujen tulisi olla rakenteellisia.

Kaleva

Nykyisen ydinkeskustan itäpuolella keskustan tiiveys ja monipuolisuuksien ulottuu Teiskontien ja Sammonkadun ympäristöihin. Kalevan aluetta tulisi täydentää raitiotien rakentamisen myötä. Suuri osa alueesta on valtakunnallisesti arvokasta kulttuuriympäristöä ja täydentämisen suhde kulttuuriarvoihin on huomioitava suunnittelussa.

Hatanpää

Etelän suunnassa ydinkeskustan laajentumisen alueita ovat Viinikan jätevedenpuhdistamon alue sekä osa Hatanpään alueesta. Alueiden kehittämisen ensisijaisena tavoitteena on liittää alueet osaksi keskustan kestävän liikkumisen kokonaisuutta.

TÄYDENTYVÄ KESKUSTA

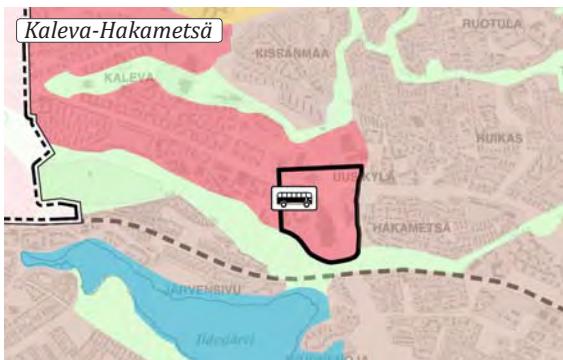
Aluetta kehitetään täydennettäväksi keskustatoimintojen alueena. Täydentämisen tulee edistää toimintojen monipuolisuutta ja keskustojen elinvoimaisuutta. Suuryksikköjen enimmäismitoitus on Hervannassa $70\ 000\text{ k-m}^2$ ja Tesomalla $30\ 000\text{ k-m}^2$. Kaukajärven keskusta-aluetta koskevat maakuntakaavan taajamatoimintojen kaupan mitoitukset. Vähittäiskaupan kerrosalan enimmäismitoitus Kalevassa on $70\ 000\text{ k-m}^2$.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Kaleva-Hakametsän keskusta-alue, Tesoman ja Hervannan aluekeskuksen ja Kaukajärven paikallisikeskus, joissa keskustamainen rakenne on jo toteutunut tai toteutuu uusien asemakaavojen toteuttamisen myötä. Tarkemmassa suunnittelussa on tavoitteina vahvistaa alueiden monipuolisista toimistoja ja turvata keskustan ydinalueella asukasmääärän ja palvelujen säilyminen.

Kaleva-Hakametsä

Sammonkadun pääteenä oleva Hakametsä on uusi kehittyvä alue. Alueella on vireillä lukuisia asumisen ja kaupan palveluiden hankkeita, joita raitiotien tulo alueelle vahvistaa. Hakametsän jäähallia ympäristöineen ollaan muuttamassa sisäläkunnan keskukseksi "Sporttikampus" -hankkeen avulla. Kalevan ja Hakametsän alueiden tarkemmassa suunnittelussa tulisi kiinnittää huomiota Hervannan valtaväylän estevaikutuksen pienentämiseen.

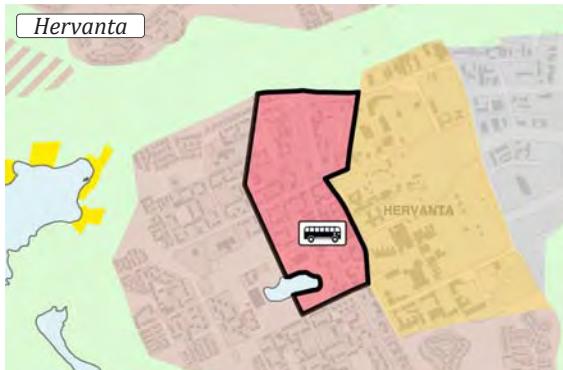
Tesoma

Läntisellä alueella keskusta-alueeksi on osoitettu Tesoman aluekeskus. Tesoman keskustassa on jo uudistustyö käynnissä keskeisten kortteliensalalta. Pitkällä aikavälillä täydentävä rakentamista tulisi lisätä keskustan etelä- ja länsipuolelle mm. käyttötarkoitukseen muutosten myötä. Keskustatoimintojen alue jatkuu laajentuvana keskustana Tesomalta itään kohti Lielahden aluekeskusta radan molemmin puolin.

Hervanta

Kaakkosella alueella keskusta-alueeksi on osoitettu Hervannan aluekeskus. Keskusta-aluetta täydennetään monipuolisella rakenteella ja laajennetaan Hervannan valtaväylän suuntaisena kaupunginosan pohjoiseen reunaan saakka. Pohjoisosan alueesta järjestetään suunnittelukilpailu, jonka pohjalta aluetta asemakaavoitetaan.

Kaukajärvi

Kaakkosella Tampereella pienialaisena keskusta-alueena on osoitettu Kaukajärven palvelujen keskittymä Juvankadun pohjoispäässä. Jo olevan palvelutarjonnan lisäksi alueen sijainti yhdyskuntarakenteessa tukee Kaukajärven edelleen kehittämistä käyttötarkoitukseltaan monipuolisena palvelujen mutta myös asumisen ja työpaikkojen alueena. Kaukajärven keskustan kehittämiselle suuri potentiaali on niin ikään valtatie 9:n ylittävä kansi, jota kautta keskustan läpi voidaan ohjata Iidesjärven ja Kaukajärven yhdistävä puistoverkosto. Tämän laadullistavan elementin tulisi olla keskustan kehittämisen näkyvä lähtökohta, jota myös asuntorakentamisen keinoin jäsennetään. Maakuntakaavan mukaisesti alueelle ei saa sijoittaa seudullistavien

sesti merkittävää vähittäiskauppa. Paljon tilaa vaativan kau-pan yläraja on 15 000 k-m², keskustahakuisen vähittäiskaupan 10 000 k-m² ja pääittäistavarakaupan 5 000 k-m².

[C-2] UUDISTUVA KESKUSTA

Aluetta kehitetään uudelleen rakennettavana keskustatoimien alueena. Tarkemmassa suunnittelussa sovitetaan yhteen toimien monipuolisuuksin, keskustamaisinaan liikenneympäristö ja alueille kehitettävät viheryhteydet. Suuryksikköjen enimmäismitoitus on Lielahdessa 80 000 k-m², Lakalaivassa 45 000 k-m² ja Koilliskeskukseen 55 000 k-m². Vähittäiskaupan kerrosalan enimmäismitoitus Turtolassa on 35 000 k-m². Rautaharkko-Lakalaivan keskustatoimien alueen toteutus tulee suunnitella ja vaiheistaa siten, ettei vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelystä tavara-liikenteen järjestelyratapihalla aiheudu merkittävää haittaa tai vaaraa alueelle.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Lielahden, Lakalaivan ja Koilliskeskukseen aluekeskuksen sekä Turtolan uusi keskusta-alue. Alueilla puuttuu keskustamainen ympäristö ja rakenne. Keskustojen kehittämiseksi on tarpeen rakentaa uudelleen laajoja alueita. Alueiden kehittämistä tulisi ohjata voimakkaasti kaavallisissa ja maapoliittisissa keinoin, mm. rakennuskieltoin ja kaupungin maanhankinnalla. Käyttötarkoituksestaan muuttuvien alueiden toteutumiseksi nykyisiä tonttitehokkuuksia voidaan lisätä.

Lielahdi, Hiedanranta

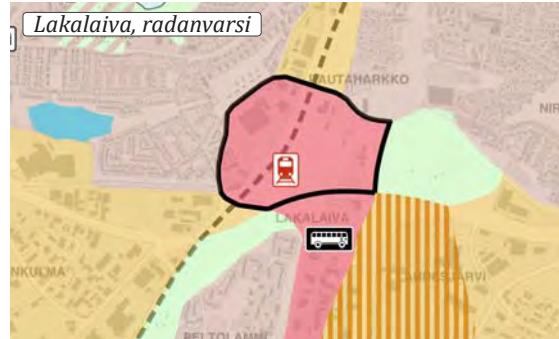
Läntisellä alueella keskusta-alueeksi on osoitettu Lielahden aluekeskus, jota kehitetään voimakkaasti Hiedanrannan alueen suunnittelukilpailun pohjalta. Lielahden aluekeskus on toistaiseksi ollut kaupallinen keskus, josta on puuttunut asukkaat. Julkiset palvelut sijaitsevat Lielahdikeskussa. Hiedanrannan rakentumisen myötä julkisille palveluille voidaan löytää myös uusia sijainteja. Vanhan tehdasalueen kulttuuriympäristöstä tulee alueen identiteettiin perusta. Aluetta kehitetään raitiotien myötä seudullisen liityntäpysäköinnin alueena.

Lakalaiva, radanvarsit

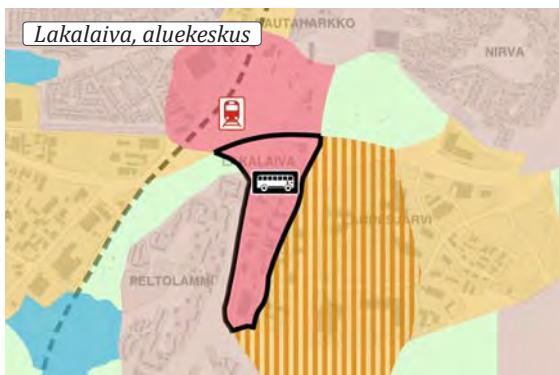
Etelä-Tampereelle uutena keskusta-alueena kehitettävänä alueena on osoitettu Lakalaivan uusi aluekeskus, joka ulottuu pohjoisessa aina Rautaharkon ja Rantaperkiön eteläosiin saak-

ka. Aluekeskuksen pohjoista osaa rautatienvälistä molemmilla puolilla tulisi kehittää tulevaisuudessa henkilöliikenteen asemaan ja valtatien tukeutuvana työpaikkojen alueena. Alueen kehittäminen edellyttää uusia liikenteen yhteyksiä sekä osittain nykyisten toimien väistymistä alueelta. Toimien kehittämistä rajoittaa Rautaharkossa sijaitsevan tularatapiha-alueen laajitus ja toiminnot. Alueella tulisi kehittää junaliikenteen ja raitiotien tulevaisuuden laajennukset huomioivaa seudullista liityntäpysäköintiä.

Lakalaiva, aluekeskus

Lakalaivan aluekeskuksen eteläinen osa sijoittuu VT:n 3 eteläpuolelle. Näiden kahden eri puolle valtatietä sijoittuvan keskusta-alueen välisen sujuvan yhteys valtatien yli esimerkiksi kansiratkaisulla tulisi ottaa huomioon tarkemmassa suunnittelussa. Aluekeskuksen toiminnoissa painottuvat asuminen sekä julkiset ja kaupalliset palvelut. Eteläisen alueen terveyspalvelut sijaitsevat Hatanpään sairaalan alueella, jotka yhteydet sinne ovat tärkeät. Yleiskaavan tavoite edellyttää suurelta osin alueen asemakaavojen käyttötarkoitukseen muuttamista, mistä syystä aluekokonaisuksien osoittaminen rakennuskieltoalueksi olisi perusteltua.

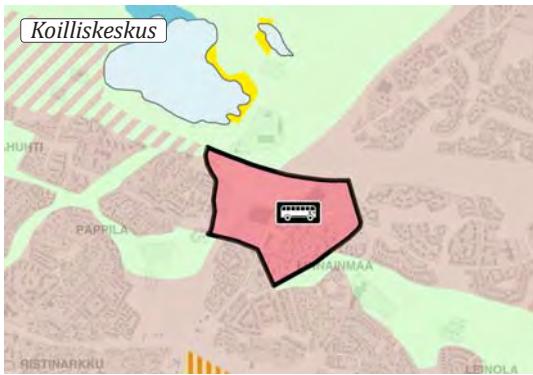
Turtola

Eteläisellä alueella on osoitettu uusi keskusta-alue Turtolaa. Alueen sijainti uuden raitiotien varrella mahdollistaa sen kehittämisen keskustamaisena asumisen, työpaikkojen ja kaupan alueena. Alueelle ei ole tulossa julkisia palveluja. Turtolan keskusta-alueelle sijoittuu raitiotien ja itä-länsisuuntaisten joukkoliikennelinjojen risteys ja merkittävä vaihtopysäkki.

Koilliskeskus

Koillisen alueen aluekeskuksena toimii Koilliskeskus. Yleiskaavassa keskustatoimintojen alue käsittää nykyisen kaupan suuryksikköjen alueen, sen viereisiä kerrostalokortteleita sekä VT9 länsipuolella olevia täydentyviä alueita. Koillisen alueen yhdyskuntarakenteen eheyttää sekä aluekeskuksen saavutettavuutta etenkin valtatienvälistä länsipuolella olevista kaupunginosista tulisi parantaa ja kehittää toimenpiteitä, joilla vähennetään VT9 estevaikutusta. Aluetta tulisi kehittää tulevaisuudessa raitiotien myötä idästä ja pohjoisesta tulevan seudullisen liikenteen liityntäpysäköintipaikkaan. Lisäksi sujuvat ja houkuttelevat yhteydet virkistysalueille Kauppi-Nihamaan tulisi ratkaista Koilliskeskus osalta.

LAAJENTUVA KESKUSTA

Aluetta kehitetään kaupunkilaitaan ja tehokkuudeltaan keskustamaisena alueena. Aluetta koskevat maakuntakaavan taajamatoimintojen kaupan mitoitukset.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Tesoman ja Lielahden välisen radanvarren alue. Suunnittelun tavoitteena on luoda keskustamainen ympäristö ja parantaa aluekeskusten välistä saavutettavuutta etenkin kävelyn ja pyöräilyn osalta.

Mediapolis, radanvarsit

Länsi-Tampereella keskusta-alueeksi on osoitettu Tesoman ja Lielahden aluekeskuksien väliin jäävä alue Porin radan molemmin puolin, jossa sijaitsee mm. Mediapoliksen innovaatioympäristö. Alueen muuttaminen keskustamaiseksi edellyttäisi suurelta osin alueen asemakaavojen käyttötarkoituksien muuttamista, mistä syystä aluekononaisuuksien osoittaminen rakennekieltoalueiksi on perusteltua. Maakuntakaavan mukaisesti alueelle ei saa sijoittaa seudullisesti merkittävää vähittäiskaupaa. Paljon tilaa vaativan kaupan yläraja on 15 000 k-m², keskustahakuisen vähittäiskaupan 10 000 k-m² ja päävittäistavarakaupan 5 000 k-m².

KESKUSTATOIMINTOJEN JA VIRKISTYKSEN SEKOITUNUT ALUE

Aluetta kehitetään hyvään joukkoliikenteen palvelutasoon tukeutuvana monipuolisena asumisen, työpaikkojen, palvelujen ja virkistyksen vyöhykkeenä. Rantatäytöjen materiaalin tulee olla ympäristökelpoiseltaan alueelle ja maankäytöön soveltuva. Rakentaminen ei saa vaarantaa Epilänharju-Villilä pohjavesialueella pohjaveden laatua, aiheuttaa pohjaveden tilaan heikentäviä muutoksia eikä heikentää vedenottamoiden toimintaedellytyksiä.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Näsjärven rantaan sijoittuva uusi Hiedanranta -niminen kaupunginosa. Alueen kehittäminen pohjautuu Lielahti-Hiedanranta -kokonaisuutta koskevaan kansainväliseen ideakilpailuun, joka on ratkaistu vuoden 2017 alussa. Ideakilpailun tavoitteena oli löytää perusratkaisut tulevaisuuden kaupunginosalle, joka perustuu kestävään liikuntaan, on kaupunkimaisen tiivis, muuntautumiskykyinen sekä vihreä ja vähähiilinen.

ASUMISEN ALUE

Alue varataan pääosin asumiselle sekä sitä palvelulle toiminnoille, mm. virkistys- ja suoja-alueille, lähi-palveluille sekä nykyiselle ja uudelle ympäristöhäiriötä aiheuttamattomalle elinkeinotoiminnalle. Alueelle sijoittuvien yksityisten rakentamishankkeiden yhteydessä varaudutaan tarvittaessa julkisten palvelujen tarvitsemien tilavarauksiin. Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota kulttuuriympäristön arvoihin.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu kantakaupungin asuinkerrostalojen ja -pientalojen alueet. Asumista palvelevia toimintoja ovat mm. päiväkodit ja perusasteen koulut, seurakuntien palvelut, päävittäistavarakaupat sekä erilaiset lähivirkistysalueet ja puistot. Lisäksi alueille sijoittuu vähäisessä määrin erilaista elinkeinotoimintaa.

Alueiden kehittämisen lähtökohtana on pitää yllä ja parantaa nykyisten asumisen alueiden viihtyisyyttä ja turvallisuutta, johon myös alueiden uudistaminen ja täydentäminen tulee sovittaa. Alueen asemakaavoitettuja puistoja ja virkistysalueita ei ole tarkoitettu täydennysrakentamiseen. Alueella virkistysalueksi asemakaavoitettujen alueiden riittävyys ja laadullinen kehittäminen tulisi varmistaa mahdollisen täydennysrakentamisen yhteydessä.

Alueelle sijoittuvaa yritystoimintaa on mahdollista kehittää huomioimalla ympäröivän asumisen olosuhteet. Yritystonttien muuttaminen asuinkäytöön edellyttää hankkeen hyväksymistä asemakaavoitusohjelmaan.

Merkittävien täydennysrakentamishankkeiden yhteydessä tulisi arvioida julkisten palvelujen nykyinen ja tuleva tarve yhteistyössä maankäytön suunnittelun ja palvelusektorin toimijoiden kesken. Palvelutarpeen ilmetessä tarpeelliset julkisten palvelujen tilavaraukset sisällytetään osaksi hankkeiden tilaohjelmia ja laadittavia asemakaavoja.

ASUMISEN JA VIRKISTYKSEN SEKOITTUNUT ALUE

Aluetta kehitetään nykyisen virkistyskäytön ja/tai alueen ekologisten yhteyksien lähtökohdista. Alueelle on mahdollista osoittaa täydentävää asuntorakentamista nykyisten toimintojen väistyttyä ja varmistamalla alueen soveltuminen rakentamiseen.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu mahdollisia uusia ja täydentyviä asumisen alueita, jotka kytkeytyvät keskuspuistoverkostoon ja joita tulee kehittää myös viher- ja virkistysverkoston lähtökohdista.

Länsi-Tampereella uusi tutkittava alue sijoittuu käytöstä pois-tuvan Raholan jätteedenpuhdistamon ympäristöön, jonka kehittäminen mahdollistaa luoteisten kaupunginosien kytkeytymisen Pyhäjärven rantavyöhykkeeseen. Kehittävään alue-konkaisuuteen kuuluu puhdistamoalueen lisäksi viereinen Tesoman eritasoliittymän alue sekä mahdollisesti osa Nokian moottoriteitaleesta.

Eteläisellä alueella tutkitaan mahdollisuutta kehittää Härmälän leirintäalueen kohtaan yleiseen virkistys- ja asuinkäyttöön sijoittamalla leirintäalueet minnot toisaalle. Särkijärvi-Lah-desjärven alueella on runsaasti rakentamista rajoittavia luonto-ja virkistysarvoja. Alueelle on tehty maankäytöselvyys, jonka johtopäätöksenä esitetään Hallilan eteläpuolelle sijoittuvaa asumisen aluetta. Alue kytkeytään olemassa olevaan liiken-neverkkoon Vuoreksen puistokadun ja mahdollisesti Loukkaan-kadun kautta. Alueen asemakaavoituksessa tulisi varautua niin ekologisten kuin viher- ja ulkoiluyhteyksien osoittamiseen.

Koillisella alueella Juvankadun varressa tutkitaan mahdol-suutta toteuttaa Kantakaupungin yleiskaava 1998 täydennys-aluevarauksia. Kaukajärven pohjoisrannalla tutkitaan mah-dollisuutta siirtää Kangasalantie kiinni pohjoispulle oleviin teollisuustontteihin ja käytää vapautuvaa katualetta ja osaa ns. Kristillan alueesta täydentävään asumiseen, virkistykseen ja soutu- ja melontastadionin kehittämiseen.

Teiskontien pohjoispulle Ruotulan golfkentän alueen koh-dalla on yleiskaavaa varten laadittu rakennetarkastelu, jossa tutkittiin täydennysrakentamisen vaihtoehtoisia ratkaisuja siten, että myös täysimittainen golfkenttä säilyy alueella. Golf-kentän ja Teiskontien eteläpuolisen maankäytön kehittäminen tulisi kytkeä raitiotien rakentamiseen.

Koillisella alueella oleva Aitovuoren ampumarata-alue lopet-taa toimintansa. Rataa ja sen melualuetta voidaan kehittää mm. asumiskäyttöön maaperän pilaantuneisuusselvitysten ja mahdollisten puhdistustoimenpiteiden jälkeen.

PALVELUJEN JA TYÖPAIKKOJEN SEKOITTUNUT ALUE TAI KOHDE

Aluetta kehitetään monipuolisten työpaikka- ja koulutustoimintojen, kaupallisten palvelujen, kulttuuri- ja vapaa-ajantoimintojen sekä ympäristöhäiriötä aiheutta-mattoman tuotantotoiminnan alueena.

Alueen liikenneympäristön tulee tukea kestävien liikkumi-smuotojen käyttöä.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu maankäytöltään monipuolisia ja se-koittuneita alueita, joilla tapahtuu jatkuva toimintojen keh-itämistä. Tonttien kokonaan uudelleen rakentamiseen tähtäävä asemakaavamuutos olisi ohjelmoitava asemakaavoitusohje-maan. Olemassa olevan rakennuskannan käytön kehittämistä yleiskaavan sallimiin käyttötarkoituksiin on mahdollista tukea muuttamatta asemakaavaa ja kehittämällä hankkeita poik-keamisluran pohjalta.

Länsi-Tampereella merkinnällä on osoitettu Tesomankadun eteläpuolella oleva käyttötarkoitukseltaan sekoittunut alue sekä Lielahden tilaa vaativan vähtiäiskaupan ja yrityspalve-lujen alue.

Eteläisellä suunnalla palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneita alueita ovat Hatanpää-Nekala, Messukeskus-Sarankulma sekä Lahdesjärvi-Lakalaiva. Yleiskaavaa varten on laadittu raken-netarkastelu Viinikka-Rautaharkko alueesta, jossa on tutkittu alueen mahdollista maankäytön kehittymistä ratapiha-alueen vapauduttua.

Keskustan itäpuolella oleva Kaupin Kampuksen alue on osoitettu hyvään joukkoliikenteen palvelutasoon tukeutuvana pal-velujen ja työpaikkojen alueena.

Koillisella alueella Sammon valtatien ja VT 9 risteysalueen tun-tumaan on osoitettu pienialainen palvelujen ja työpaikkojen alue, joka varataan seudulliselle tilaa vaativalle kaupalle.

Kaakkosella alueella Hervannassa Hervannan valtaväylän itäpuolella olevat oppilaitosten ja toimipaikkakeskittymien alueet on osoitettu palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneeksi alueeksi.

Varalan urheiluopiston, Ahlmanin maatalousoppilaitoksen sekä UKK-instituutin toiminnot on osoitettu palvelujen ja työ-paikkojen kohdemerkinnöillä. Toiminnot ja niistä aiheutuvat mahdolliset häiriöt olisi sovitettava ympäristön pääkäyttötar-koitukseen. Alueilla toimintaan kytkeytyvä vähäinen asuntora-kenttaminen on mahdollista.

||||| ALUE, JOLLE SAA SJOITTAA SEUDULLISTA PALJON TILAA VAATIVAA KAUPPAA

Alueelle voidaan sijoittaa seudullisesti merkittävä paljon tilaa vaativan vähtiäiskaupan kerrosala enimmäismääräl-tään seuraavasti: Lahdesjärvi 150 000 k-m², Lielahti 70 000 k-m², Hankkio 40 000 k-m². Alueelta tulee olla sujuvat ajo-neuvoyhteydet seudullisille pääväylille.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu maakuntakaavaehdotuksen 2040 alueet Lahdesjärven länsiosassa, Lielahdessa ja Hankkiolla, joille voidaan sijoittaa seudullisia paljon tilaa vaativia vä-hittiäiskaupan suuryksiköitä. Merkitykseltään seudullisella vähtiäiskaupan suuryksiköllä tarkoitetaan myös useasta myymälästä koostuvaa vähtiäiskaupan keskittymää, joka on vaikutuksiltaan verrattavissa merkitykseltään seudulliseen vä-hittiäiskaupan suuryksikköön.

TYÖPAIKKOJEN JA ELINKEINOJEN ALUE

Alue varataan teollisuus- ja tuotantotoiminnolle sekä logis-tisille toiminnolle ja palveluille. Alueita kehitetään tehok-kaina ja hyvin saavutettavina tuotantotoiminnan alueina. Alueille ei tule sijoittaa sellaisia toimintoja, jotka häiriinty-vät raskaasta liikenteestä, melusta, tärinästä ja päästöistä. Soveltuvilla osilla sallitaan lumenvastaanotto- ja maanvas-taanottotoiminta. Alueiden yhteyksiä seudullisille ja valta-kunnallisille pääväylille parannetaan kehittämällä logistii-kan ja tavaraliikenteen sujuvuutta.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu kehätiehen tukeutuvia tuotantopai-notteisen toiminnan alueita, jotka sisältävät myös teollista tuotantoa sekä kuljetuksiin ja varastointiin liittyvää yritys-toimintaa. Alueiden suunnittelun ohjaussessä tulisi kiinnittää huomiota siihen, että alueille ei sijoiteta toimintoja, jotka eivät kestä erilaisia häiriöitä, kuten liikennettä, melua ja tärinää. Alueille voidaan sijoittaa ympäristöluvanvaraista toimintaa.

Länsi-Tampereella tuotantovaltaista yritystoimintaa varten on osoitettu pienialainen varaus Turvesuon alueelle.

Eteläisellä Tampereella on pienialainen Pärrinmaan varaus Pirkkalan rajan tuntumassa.

Kaakkoisella alueella sijaitsee laajana kokonaisuutena Hervannan itäpuolella Ruskon alue, jota voidaan kehittää tuotantotoiminnan ja logistiikan alueena ja jonka tukeutumista II-kehään vahvistetaan.

Koillisella Tampereella kehitetään VT9:ään tukeutuvia Etu-Hankkion, Hankkion ja Aitovuoren aluekokonaisuuksia. Hankkion alueet tukeutuvat VT9:ään kahden eritasoliittymän kautta. Hankkion alue kuuluu liikenneverkon kehittämisen kohdealueelle, jossa tulisi ratkaista Kaukajärven ja Koilliskeskukseen väliset liikenteelliset yhteydet.

TYÖPAIKKOJEN JA ELINKEINOJEN ALUE, JOLLA YMPÄRISTÖ ASETTA TOIMINNAN LAADULLE ERITYISIÄ VAATIMUKSIA

Alue varataan toimisto- ja työpaikkatiloille, ympäristöön soveltuville teollisuus- ja varastotiloille sekä näihin liittyville liike- ja varastotiloille. Alueelle ei tule sijoittaa sellaisia toimintoja, jotka häiriintyvät raskaasta liikenteestä, melusta ja tärinästä. Alueen yhteyksiä seudullisille ja valtakunnallisille pääväylille parannetaan kehittämällä logistiikan ja tavaraliikenteen sujuvuutta. Alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa vesistön pilaantumista eikä likaantumista. Toiminta alueella ei saa heikentää Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Myllypuron valinnan perusteina olevia luontoarvoja.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu kehätiehen tukeutuva tuotantopainotteiseen toiminnan alue Myllypurossa. Alueella tulee erityisesti kiinnittää huomiota hulevesiratkaisuihin, sillä alue rajautuu Natura 2000 -verkostoon kuuluvaan Myllypuron suoalueeseen. Myllypuron alue sisältää monipuolisesti erilaista yritystoimintaa, mm. teollista tuotantoa sekä kuljetuksiin ja varastointiin liittyvää yritystoimintaa. Myllypuron alue tukeutuu vahasti VT3:een kahden eritasoliittymän kautta. Alue kytkeytyy myös kokoojakatujen kautta Ylöjärven Kolmenkulman teollisualueelle ja Nokian puolelle Juhansuon teollisuusalueelle.

KESKUSPUISTOVERKOSTO

Alueita ylläpidetään ja kehitetään yhtenäisinä, hyvin saavutettavina sekä toiminnoiltaan ja luonnon ympäristöltään monipuolisina virkistys- ja viheralueina. Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muita näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia kuten MRL 128 §:ssä on säädetty.

Aluetta ja sen toimintoja tarkemmin suunniteltaessa ja lupamenettelyn yhteydessä tulee ottaa huomioon luontoarvot, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot, ja varmistaa virkistys- ja ulkoilureittien ja ekologisen verkoston jatkuvuus. Alueelle voidaan sijoittaa pääkäyttötarkoitusta palvelevia rakennuksia sekä hulevesien hallintaan tarkoitettuja rakenteita tarkempien suunnitelmien mukaisesti. Alueella olevat rakennukset voidaan säilyttää. Rakennusten perusparantaminen, korjaaminen ja vähäinen laajentaminen sekä tuhoutuneen rakennuksen uudelleen rakentaminen ovat sallittuja.

Merkinnän kuvaus:

Alueiden kehittämistä ohjataan kartalla 2, Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut.

LOMA-ASUNTOALUE

Alue varataan olemassa olevalle loma-asutukselle.

Lomarakennuspaikalle saa sijoittaa loma-asuntokäyttöön tarkoitettua rakentamista olemassa olevan rakennetun rakennuspaikan pinta-alasta 10 prosenttia kuitenkin enintään 170 k-m². Alueella olevat rakennukset voidaan säilyttää. Rakennusten perusparantaminen, korjaaminen ja vähäinen laajentaminen sekä tuhoutuneen rakennuksen uudelleen rakentaminen ovat sallittuja. Alueilla ei saa muodostaa uusia rakennuspaikkoja.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu rantoihin tukeutuvat yksityiset loma-asuntokäyttöön tarkoitettut alueet, joita ei varata virkistysalueiksi. Loma-asuntoalueeksi on osoitettu ne rantaan tukeutuvat kiinteistöt, joilla on olemassa käyttötarkoitukseen mukaista rakentamista. Alueella on myös olemassa olevia asuinrakennuksia, jotka voidaan säilyttää siinä käyttötarkoituksessa. Kiinteistöille voidaan myöntää rakennuslupa suoraan yleiskaavan pohjalta. Rakennusoikeuden voi sijoittaa eri rakennuksiin.

R (200) YHTEISÖJEN LOMA-ASUNTOALUE

Rakennuspaikalle saa sijoittaa yhteisöjen käyttöön tarkoitettua lomarakentamista. Suluissa oleva luku ilmoittaa alueen rakennusoikeuden kerrosalaneliömetreissä. Alueella olevat rakennukset voidaan säilyttää. Rakennusten perusparantaminen, korjaaminen ja vähäinen laajentaminen sekä tuhoutuneen rakennuksen uudelleen rakentaminen ovat sallittuja. Alueilla ei saa muodostaa uusia rakennuspaikkoja.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu rantoihin tukeutuvat yhteisöjen loma-asuntokäyttöön tarkoitettut alueet, joita ei varata virkistysalueiksi. Kiinteistöille voidaan myöntää rakennuslupa suoraan yleiskaavan pohjalta. Kiinteistöllä käytettävän rakennusoikeuden määrä on osoitettu yleiskaavassa ja sen voi sijoittaa eri rakennuksiin.

Yhteisöjen loma-asuntoalueeksi osoitetut rakennetut kiinteistöt on luetteloitu poikileikkausajankohdan (06/2016) mukaan, jonka jälkeen tehty kiinteistön lohkominen ei muodosta uutta rakennuspaikkaa. Alueita ei ole tarkoitettu asemakaavoittaa.

PUOLUSTUSVOIMIEN ALUE

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Puolustusvoimien alueet Vuoresvuoressa ja Aitovuoreessa.

LUONNONSUOJELUALUE TAI -KOHDE

Alueella sijaitsee luonnonsuojelulain tarkoittamia suojeluarvoja. Alueen suunnittelussa on varmistettava, että suojeluarvot eivät vaarannu tai heienny. Luonnonsuojelualueen tarkempi rajaus ja suojeleun perusteet määritellään luonnonsuojelulain mukaisella rajaus- tai perustamispäätöksellä.

Merkinnän kuvaus:

Alueiden kehittämistä ohjataan kartalla 2, Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut.

VESIALUE

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu vesialueena säilytettävät alueet.

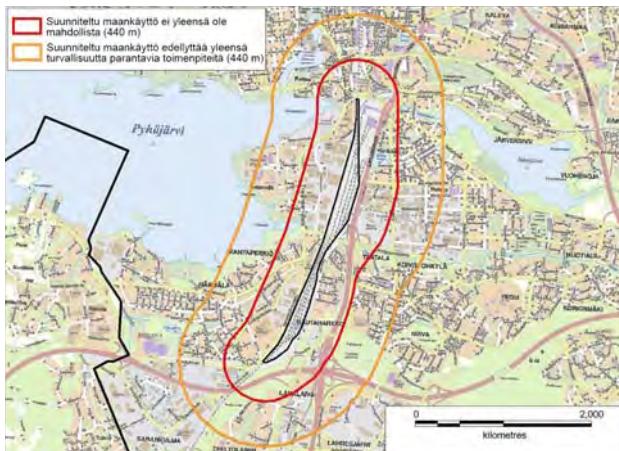
VAK -RATAPIHA

Järjestelyratapihan alueella tehtävistä vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelytoiminnoista aiheutuu suuronnettomuusriski lähialueelle. Yksityiskohtainen riskiselvitys tai riskinhallintatoimenpiteet tulee arvioida ratapihan ja sen lähialueen yksityiskohtaisen suunnittelun yhteydessä. Alueen maankäytön muutos on mahdollinen sen jälkeen kun suuronnettomuusriskin aiheuttavat toiminnot poistuvat alueelta.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Tampereen Viinikan järjestelyratapiha, joka on Liikenteen turvallisuusviraston (Trafi) nimeämä vaarallisten aineiden kuljetusten (VAK) ratapiha sekä varsinainen järjestelyratapihan eteläpuolella sijaitseva tuloratapiha (Tampere Tavarat), jossa vaunuja seisotetaan ja järjestellään ja josta ne lähetetään varsinaiselle järjestelyratapihalle.

Järjestelyratapihan aiheuttamat rajoitteet maankäytön kehittämiseen perustuvat vuonna 2013 laadittuun selvitykseen (Gaia Consulting Oy).

Järjestelyratapihan toiminnoista aiheutuvat rajoitteet maankäytön kehittämiseelle. Karttaote Gaia Consulting Oy: laatimasta selvityksestä.

△ MAATILAN TALOUSKESKUS

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Luhtaan tilakeskus.

E-jv UUSI JÄTEVEDENPUHDISTAMO

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Sulkavuoren sijoittuva uusi keskusjätevedenpuhdistamo.

Strategiset kehittämisperiaate-merkinnät

KASVUN VYÖHYKE

Alue on tehokkaan ja toiminnallisesti sekoittuneen täydennysrakentamisen ja keskitettyjen palvelujen vyöhyke. Vyöhyke koostuu keskuksista, ratavyöhykkeistä ja joukkoliikenteen laatu käytävästä, ja sillä ohjataan kestämään kauunkirakenteen tavoitteiden mukaan suurin osa kaavoitetavasta asuinkerrosalasta.

Alueelle sijoittuvien hankkeiden tulee tukea kaupunkikehitystä ja ympäriovien kaupunginosien muodostamaa kokonaisuutta. Alueelle sijoittuvissa yksityisissä kehittämishankkeissa tulee varautua tarpeen mukaan julkisten

palvelujen tarvitsemiin tilavaraauksiin. Palvelujen sijoittamisessa ja lähiympäristön suunnittelussa huomioidaan niiden saavutettavuus joukkoliikenteellä, kävelien ja pyöräillen. Rakentaminen sovitetaan ympäristöönsä siten, että luonnonympäristön, viherympäristön ja kulttuuriympäristön arvot säilyvät. Väylien varressa rakennusten sijoittelu ja massoittelua hyödynnetään rakenteellisena melusuojsuksena, joka suojaa kortteleiden ulko-oleskelualueita liikenemelulta.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu täydennysrakentamiselle suotuisa ja tehokkaan joukkoliikenteen palvelema vyöhyke, jolle sijoituvat Tampereen pää- ja aluekeskukset, muut tehokkaimman rakentamisen alueet, uutta yleiskaavavarantoa muodostavat täydennysalueet sekä merkittävä osa kantakaupungin liikenneinfrausta.

Merkinnän tavoitteena on ohjata täydennysrakentamista siten, että täydentäminen sijoittuu Tampereen kaupunkistrategian mukaisesti ennen kaikkea tukemaan keskusten elinvoimaa, joukkoliikenneyvyöhykkeiden kehitystä ja asuinalueiden viihitysyden lisääntymistä. Tarkemman suunnittelun prosessissa tulisi ottaa huomioon julkisten palvelujen tilatarpeet kasvavassa ja tiivistyvässä kaupungissa. Yksityiseen hankekehittämiseen liittyen kaupunki voi edellyttää sitoutumista toteuttaa tiloja myös julkisille palveluille. Alueiden tarkempaa mitoitusta on kuvattu aluekuvauskissa toisaalla selostuksessa.

Vyöhykkeelle sijoittuvia hankekehittämisen kohteita tulisi priorisoida suunnitteluprosessissa. Asemakaavoitusohjelmaa laadittaessa tulisi priorisoida kasvun vyöhykkeelle sijoittuvia kaupunkikehittämisen hankkeita.

■■■■■ ELINVOIMAN VYÖHYKE

Tehokkaaseen joukkoliikenteeseen ja raitiotiehen tukeutuvalla vyöhykkeellä tulee mahdollistaa uusia sijainteja tehokkaalle työpaikkarakentamiselle. Innovaatioympäristöjen, korkeakoulutuksen, merkittävien keskustojen ja työpaikka-alueiden sekä kansainvälisten yhteyksien kehittämistä tulee tukea vyöhykkeellä toteuttamalla sekoittunutta tiivistä rakennetta etenkin pysäkkien välittömään läheisyyteen.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu 400 metrin levyisellä puskurilla ne raitiotien yleissuunnitelman pysäkit, jotka ovat elinkeinoelämän kannalta potentiaalisia työpaikkaympäristöjä. Vyöhykkeelle sijoittuvia hankekehittämisen kohteita tulisi priorisoida suunnitteluprosessissa.

ETELÄN KASVUSUUNTA

Vyöhykettä kehitetään tulevaisuuden työ- ja toimipaikaympäristöön. Kehittämisen tavoitteina ovat tehokas rakentaminen, turvalliset ja sujuvat kävely- ja pyöräily-yhteydet alueen sisällä ja keskuksiin, viheryhteyksien eheyttäminen, liikenneyrjästyksen toimivuus ja kaupunkiympäristön laatu. Alueilla tuetaan olemassa olevan rakennuskannan käyttöä ja monipuolista toiminnallisutta sekä parannetaan liikenneympäristöjä kestämään liikkumisen näkökulmasta. Alueen uudistaminen vaatii ohjelmointia.

Alueella sijaitsevan ratapihan alue varataan tulevaisuuden tiiviin työpaikka-alueen reservialueeksi. Alue toteutetaan täysimittaisesti järjestelyratapihan siiron jälkeen.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu yksi kaupunkistrategiassa esiin nostettu kaupungin kasvun suuntautumisalue, "etelän suuntainen

ratavyöhyke". Alueeseen kuuluu järjestelyratapiha ympäristöinen, Hatanpää, Nekala, Messukeskuksen alue, Sarankulma ja uuden aluekeskuksen alue Lakalaivassa. Alue on väylien ja ratojen pirstaloima ja jatkosuunnittelussa on avainasemassa liikenneväylien estevaikutuksen vähentäminen eritasoratkaisuja kehittämällä. Alueella tulisi tavoitella työpaikkaintensiivisyyttä ja tehokasta toimitilarakentamista. Alueen täysimittainen käyttöönotto edellyttäisi järjestelyratapihan siirtoa, joka on mittava operaatio ja vaatii selkeää tahtotilaa ja ohjelmointia. Alueen toteuttamisesta on yleiskaavaa varten laadittu Viinika-Rautaharkko rakennetarkastelu, jossa on tutkittu alueen vaiheittaista maankäytön kehittämistä.

OHJEELLINEN KESKUSPUISTOVERKOSTON KEHITTÄMISTARVEALUE

Alueelle tulee laatia kokonaissuunnitelma, jonka tavoitteena on vahvistaa alueen tunnettavuutta ja saavutettavuutta koko kaupunkiseutua palvelevana monipuolisena keskuspuistonä. Suunnitelmallla tulee yhteensovittaa virkistystoimintojen ja -palveluiden tarpeet ja muu maankäytö luonnonympäristön ja maiseman arvojen kanssa.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu kaksi keskuspuistoverkostoon kuuluvaa kokonaisuutta Kauppi-Niihaman alue ja Kaukajärvi-Kirkkosuonnotko-Iidesjärvi-Viinikanlahti puistoakseli. Molemmilla aluekokonaisuksilla on tärkeä kokoava merkitys viherympäristön ja vapaa-ajan palveluiden, maiseman ja kulttuurihistorian sekä ekologisen verkoston kannalta. Molemmilla alueilla on myös paljon painetta lisätä uusia toimintoja tai yhteensovittaa osin ristiriitaisia tavoitteita.

Alueet ovat keskenään erilaisia ja niiden kehittäminen omista lähtökohdistaan monipuolistaa kaupungin virkistys- ja viherpalveluiden tarjontaa merkittävästi.

Kauppi-Niihaman alue:

Kauppi-Niihaman on kantakaupungin tärkeimpä virkistys- ja viherpalvelujen alueita. Se muodostaa keskeisen osan Tampereen kaupungin keskuspuistoverkostosta. Kauppi-Niihaman on sekä sijainniltaan, kooltaan että luontosuhteeltaan erinomaisia ulkoilualuetta. Se palvelee paitsi Tampereen kaupungin keskustaa ja itäisiä kaupunginosia myös koko kaupunkiseutua. Kauppi-Niihaman alueella on pitkä historia kaupungin yleisenä ulkoilun ja vapaa-ajan alueena. Alueella on monipuolisesti erilaisia virkistys- ja vapaa-ajan palveluita. Kauppi-Niihaman keskuspuistoverkostoksi varattun alueen pinta-ala on noin 970 hehtaaria.

Kauppi-Niihaman aluetta ei ole asemakaavoitettu kuin pieneltä osin alueen länsiosassa ja Alasjärven ympäällä. Alueella on pääosin kaupungin maanomistusta, mutta Niihamalla on myös useita yksityisiä kiinteistöjä.

Alueella on painetta edelleen monipuolistaa urheilun ja vapaa-ajan palveluita. Erityisesti Alasjärven ympäristö ja Niihaman ryhmäpuutarhan laajentaminen sekä mahdollinen uuden leirintäalueen sijoittaminen vaativat kokonaissuunnittelua, jolla ratkaisaan osin ristiriitaisten tavoitteiden ja reunaehtojen yhteensovittaminen. Myös nykyistä sujuvampien pyöräilyn yhteyksien, erityisesti alueen poikki itä-länsi-suunnassa, järjestämistä tulisi alueella selvittää. Kokonaissuunnitelma tulisi kuitenkin laatia koko Kauppi-Niihaman alueelle.

Kirkkosuonnotkon alue:

Kaukajärvi-Kirkkosuonnotko-Iidesjärvi-Viinikanlahti on harjujaksoa seuraava laaksomuodostuma, joka on osa kaakko-luode-suuntaista Kangasalan Pitkäjärveltä edelleen Nokianvirralle asti ulottuvala murroslaaksoa. Iidesjärvi muodostaa yhdessä Kirkkosuon alueen kanssa yhden merkittävimmistä avoimista ja puoliavoimista maisematilakkonaisuksista kaupungin keskustan tuntumassa. Maisema-aluetta rajaa pohjoisessa Klevankangas, jonka laelta ja rinteiltä aukeavat näkymät kohti puoliavointa laaksoa.

Iidesjärvi ranta-alueineen on arvokas biologinen kokonaisuus, jolla on myös merkittävä luonnon suojelema arvo. Järvi kuuluu valtakunnalliseen lintuvesiensuojeleluohjelmaan ja siitä ollaan muodostamassa luonnon suojelema aluetta. Kirkkosuonnotko kuuluu Iidesjärven valuma-alueeseen. Notkon länsiosa on ainoastaan muutamia senttejä Iidesjärven pintaan korkeammalla, jolloin alue toimii järven tulvaniitynä. Notkossa virtaa Iidesjärven laskeva Mutaoja. Alueen ongelmana on kasvillisuuden puuttuessa vesien voimakas pintavalunta. Maaperä on pääasiassa turvetta, mutaa ja liejua. Notkon pienilmasto on ongelmallinen kostean maaperän ja laaksoon laskeutuvien kylmien ilmamassojen seurauksena. Avoimen maisematilan vähennyminen kantakaupungin alueella sekä Kirkkosuon kulttuurihistorialliset tekijät puoltavat alueen säilyttämistä avoimena myös tulevaisuudessa. Kalevanharju, Aakkulanharju ja Vilusenharju ovat osa geologisesti ja maisemallisesti merkittävää Tampereen kantakaupungin läpi kulkevaa harjujaksoa. Harjujakso kuuluu tärkeään pohjavesialueeseen ja alueella sijaitsee Messukylän pohjavedenottamo.

Kaukajärvi-Kirkkosuonnotko-Iidesjärvi-Viinikanlahti keskuspuistoverkoston alueet ovat pääosin asemakaavoitettu virkistys- ja viheralueiksi. Kehittämistarvealueen rajauksen sisälle sijoittuu kuitenkin myös paljon taajamatoimintojen ja työpaikkojen alueita sekä liikennealueita. Alue tulisi suunnitella kokonaisuutena, jossa alueen kulttuurihistoriallinen ja maisemallinen potentiaali hyödynnetään nykyistä paremmin. Kehittämisen tarvealue on tarkoituksestaan rajattu koskemaan myös muuta kehittämistä kuin virkistyskäytöä. Keskeistä alueen suunnittelussa ovat yhteydet paitsi aluetta ympäröiviin kaupunginosiin myös seudullisen saavutettavuuden ja tunnettavuuden kehittäminen ja parantaminen.

ALUEKESKUS

Tampereen aluekeskus, jota kehitetään seudullisesti hyvin saavutettavana ja monipuolisena työpaikkojen, asumisen, palvelujen, vapaa-ajan toimintojen sekä kestävän liikenteen ja liityntäpysäköinnin alueena.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Tampereen palvelumallin mukaiset olemassa olevat aluekeskuiset Tesoma, Lielahdi, Koilliskeskus ja Hervanta sekä uutena aluekeskuksena Lakalaiva. Aluekeskuksia kehitetään alueiden palveluiden ja joukkoliikenteen hyvin saavutettavuuden keskittymänä. Aluekeskuksien yhteyksiä ydinkeskustaalle tulisi kehittää erityisesti Tesomalla ja uudessa Lakalaivan aluekeskuksessa. Lisäksi aluekeskusten kytketymistä toisiinsa tulisi parantaa. Länsi-Tampereella Tesoman ja Lielahdi-Hiedanrannan välistä yhteyttä tulisi parantaa kaikilla liikkumismuodoilla. Itäisellä Tampereella Koilliskeskukseen, Hervannan ja Lakalaivan kytketymistä tulisi parantaa etenkin joukkoliikenteen palvelutasoa ja pyöräilyn ja kävelyn edellytyksiä kehittämällä.

PAIKALLISKESKUS

Paikalliskeskus, jota kehitetään ympäröiviltä asuinalueilta hyvin saavutettavana julkisten ja yksityisten palvelujen ja vapaa-ajan toimintojen alueena.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Tampereen palvelumallin mukaiset lähtitorit Kaukajärvellä, Vuoreksessa ja Härmälässä sekä ydinkeskustan laajenemisalueksi osoitettu Kalevan ja Hakametsän alue, jota kehitetään pitkällä aikavällillä julkisten palveluiden lähtitorina. Lähiympäristön liikennejärjestelyjen tulisi tukea palvelujen hyvää saavutettavuutta kestävillä liikkumismuodoilla.

KEHITETTÄVÄ INNOVAATIOYMPÄRISTÖ

Alueella tuetaan kärkitoimialaan liittyvien hankkeiden kehittämistä. Alueella sallitaan pääkäyttötarkoitukseen lisäksi asuminen. Alueen kytkeytymistä osaksi kaupunkirakennetta tulee edistää kehittämällä sujuvat kävely- ja pyöräily-yhteydet aluekeskuksen palveluihin ja lähivirkistysalueisiin. Alueen saavutettavuutta päärautatieasemalta ja lentokentältä tulee parantaa mm. pysäkkisijoittelun ja -yhteyksien avulla.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu kaupunkistrategian innovaatioympäristöjen alueet: TTYn ja Hermian alue, Kaupin kampus, yliopiston alue ja Mediapolis sekä uutena Hiedanrannan vanhan tehtaan alue. Kaupunkistrategiassa näiden lisäksi innovaatioympäristöksi on luettu Finlaysonilla sijaitseva "Uusi tehdas". Alueille sijoittuvia hankekehittämisen kohteita tulisi priorisoida suunnitteluprosessissa.

Liikennejärjestelmä

— MOOTTORITIE

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Tampereen kaupungin alueella sijaitsevat nykyiset moottoritiet lukuun ottamatta alueelliseksi pääväyläksi merkityy yhdystien 3495 osaa (Lakalaiva - Kuokkamaantie).

— MOOTTORITIEKSI TAI MOOTTORITIENÄ KEHITETTÄVÄ TIE

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu moottoriteiksi kehitettävät tieosuudet: valtatiel 9 osuus Alasjärvi - Tarastenjärvi maakuntakaavaehdotuksen 2040 mukaisesti ja valtatiel 12 osuus Alasjärvi - Kangasalan raja Pirkanmaan 1. maakuntakaavan ja Pirkanmaan ELY-keskuksen kehittämishankkeen mukaisesti. Moottoritienä kehitettävä tieosuus Lakalaivan ja Partolan välillä on osoitettu maakuntakaavaehdotuksen 2040 mukaisesti. Kehittäminen tarkoittaa lisäkaistojen rakentamista osuudelle.

— SEUDULLINEN PÄÄVÄYLÄ

— UUSI SEUDULLINEN PÄÄVÄYLÄ

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu maakuntakaavaehdotuksen 2040 mukainen Ruskonkehän (II-kehä) itäisen jatkeen Tampereen puoleinen osuus.

— ALUEELLINEN PÄÄVÄYLÄ

— UUSI ALUEELLINEN PÄÄVÄYLÄ

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu uusien alueellisten pääväylien sijainnit Myllypurossa ja Tasanteen alueella.

— PÄÄKOKOOJAKATU

— UUSI PÄÄKOKOOJAKATU

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu uusien pääkokoojakatujen sijainnit Myllypurossa, Haukiluomassa, Pärrinmaalla, Lakalaivassa, Kalevassa, Hankiossa ja Ojalassa.

---- KEHITETTÄVÄ KATU

Väylää kehitetään osana eheytyvää kaupunkirakennetta.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Peltolammin kohdalla vanhan Lempääläntien linjaus ja Kaukajärven pohjoispuolinen Kangasalantien linjaus.

Peltolammin kohdalla Lempääläntien liikenne tulisi ohjata kulkemaan uudelle pääkokoojakadulle lähemmäksi moottoritietä kiertäen uuden aluekeskuksen. Nykyinen Lempääläntie jäisi palvelemaan alueen sisäistä liikennettä.

Kaukajärven kohdalla Kangasalantien linjausta siirretäisiin pohjoisemmaksi, jolloin rantaa voitaisiin kehittää asumisen ja yleisen virkistyksen alueena.

— KAUPUNKIRAKENTEEN KANNALTA MERKITTÄVÄ LIIKENTEEN KOKOOJAKATU JA JOUKKOLIIKENTEEN LAATUKÄYTÄVÄ

Katu suunnitellaan ja rakennetaan huomioiden eri liikenememuotojen tarpeet. Kehitetään erityisesti joukkoliikenteen laatu ja pysäkkien saavutettavuutta. Katuun rajautuvan maankäytön tulee olla tehokasta etenkin pysäkkien läheisyydessä.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitettuilla kokoojakaduilla tulisi parantaa myös joukkoliikenteen sujuvuutta mm. joukkoliikenekaiastoin ja liikennevaloetuisuksin. Katusuunnittelun tulisi tukea joukkoliikenteen sujuvuutta mm. katutilan jäsentämisen, pysäkkien sijainnin, jalankulkuyhteyksien ja liittymäalueiden suunnittelun osalta. Katuun rajautuvan maankäytön tulisi tukea joukkoliikenteen taloudellisia toimintaedellytyksiä mm. toimintojen sijoittumisen, sekoittuneisuuden ja tehokkuuden osalta.

↔ LIIKENTEEN YHTEYSTARVE

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu uusien yhteystarpeiden sijainnit, Epilässä (Energiankatu), Rautaharkossa, järjestelyratapihalla, Lahdesjärvellä ja Ojalassa. Uusien liikenneväylien tarkemmassa linjauskossakaan tulisi ottaa huomioon mm. direktiivilajit ja merkittävien luontoarvojen säilyttäminen. Lisäksi suunnittelussa tulisi ottaa huomioon, että Rautaharkon yhteystarve sijaitsee hulevesien hallinnan kannalta huomioon otettavalla alueella ja että Energiakadun yhteystarve kulkee pohjaviesialueen läpi.

— OHJEELLINEN LIKENNEVERKON KEHITTÄMISEN KOHDEALUE

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Kaukajärven ja Koilliskeskuksen välinen alue sekä Lahdesjärven ja Nirvan välinen alue, joilla on liikenneverkon kehittämistarpeita.

Kaukajärvellä ja Koilliskeskuksessa on tavoitteena siirtää keskustojen läpiajavaa liikennettä muille väylille, jotta keskusta-aluetta voidaan kehittää enemmän joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn ehdoilla. Vaihtoehtoja rinnakkaisille reiteille löytyy sekä valtatien itä- että länsipuolelta. Aluekeskusten välisille pyöräilyn pääreiteille ja joukkoliikenekäytäville tulisi suunnittelussa löytää potentiaaliset sijainnit. Myös uusia

eritasoliittymä valtatielle voidaan tutkia. Suunnittelussa tulee ottaa huomioon mm. Aakkulanharjun pohjavesialue.

Lahdesjärvellä tavoitteena on löytää sujuvat ajoneuvoliikenteen ja pyöräilyn yhteydet Vuoreksen, Lahdesjärven, Lakalaitavan ja Nirvan välille.

— — — RAUTATIE

— — — OHJELLINEN UUSI RAUTATIE

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä "rautatie" on osoitettu säännölliseen henkilöjunaliikenteeseen käytettävät rataosat eli Riihimäki-Tampere-, Tampere-Jyväskylä-, Tampere-Seinäjoki- sekä Lielahti-Koemäki-rataosat Tampereen alueella. Merkinnällä "ohjeellinen uusi rautatie" on osoitettu maakuntakaavaehdotukseen 2040 mukaiset läntinen oikorata Myllypuron alueella valtatien 3 länsipuolella sekä Peltolammin ja Tampere-Pirkkalan lentoaseman välinen yhdysrata.

ERITASOLIITTYMÄ

UUSI ERITASOLIITTYMÄ

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu "Valtatien 9 parantaminen välillä Tampere-Orivesi" -yleissuunnitelman mukainen uusi eritasoliittymä Tasanteella ja Hiedanrannan suunnittelukilpailun pohjaksi tehdyn liikenneverkkotarkastelun mukaiset 2 uutta eritasoliittymää Paasikiventtiellä.

SUUNTAISIITTYMÄ

UUSI SUUNTAISIITTYMÄ

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Hiedanrannan suunnittelukilpailun pohjaksi tehdyn liikenneverkkotarkastelun mukainen uusi eritasoliittymä Paasikiventtiellä.

★ KEHITTÄVÄ LIITTYMÄ

Liikennealueen ympäristöineen kehitetään osana täydentyyvä kaupunkirakennetta. Alueelle muodostetaan sujuvat ja turvalliset kävelyn, pyöräilyn ja ulkoilun reitit sekä parannetaan seudullisen ajoneuvoliikenteen sujuvuutta.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Tesoman valtatien ja Nokian moottoritien eritasoliittymä, Lahdenperänkadun eritasoliittymä, Kekkosentien ja Teiskontien eritasoliittymä, Teiskontien ja Kuntokadun liittymä, Turtolan liittymä, Alasjärven eritasoliittymä ja Aitovuoren eritasoliittymä.

Tesoman valtatien liittymän kehittäminen liittyy Raholan vedenpuhdistamon alueen kehittämiseen. Liittymää tulisi kehittää kaupunkimaisemmaksi ja ottaa huomioon Raholan vedenpuhdistamon alueen tuleva kehittäminen ja kytkeytyminen Tesoman aluekeskukseen.

Lahdenperänkadun eritasoliittymän kehittämisen visiot on esitetty "Viinikka-Rautaharkko rakennetarkastelussa". Tarkastelussa on haettu ratkaisua järjestelyratapihan alueen täydentämiselle osaksi kaupunkirakennetta ja liikenneverkostoa. Liikenteellisen ratkaisun perusidea on, että etelästä saapuva liikenne jaetaan Lahdenperänkadun eritasoliittymässä keskustaan, VT12:lle ja itään menevään liikenteeseen, jolloin ei kuor-

miteta liikaa Viinikan liikenneympyrän aluetta. Tällöin Viinikan liikenneympyrän alueella mahdollistuu kävelyn, pyöräilyn ja maakuntakaavassa esitetyn viheryhteyden kehittäminen.

Kekkosentien ja Teiskontien liittymästä on tehty tarkastelu "Kaleva-Kissanmaa -alueen täydennysrakentamisen ja kannen visiosuunnitelma 2016". Tarkastelu osoittaa, että liittymää tulee kehittää niin, että liikennettä jaetaan uusilla yhteyksillä suoraan Kekkosentielä Tekunkadun kautta Kaupin kampuksele. Näin liikenteen painetta tasataan laajemmalle alueelle ja alueen maankäytöllinen potentiaali voidaan hyödyntää tiiviillä kaupunkimaisella rakenteella, mikä puolestaan vähentää liikenteen haittavaikutuksia. Samalla parannetaan viher- ja virkistysyhteyksiä Kalevasta Kauppiin.

Teiskontien ja Kuntokadun liittymästä on tehty liittymän kehittämисельтys. Liittymän kehittämistarpeet tulisi arvioida uudelleen ja kehittää liittymää niin, että saavutettavuus kävelen ja pyörällä paranisi Teiskontien eteläpuolelta ja estevaikutukset kävelylle ja pyöräilylle vähensi Kissanmaalta Kaupin ja Taysin sairaalan alueelle.

Turtolan liittymässä on tulevaisuudessa tarpeen tehdä liikenteen sujuvuuteen ja turvallisuuteen liittyviä parannustoimenpiteitä. Näitä on tutkittu mm. yleiskaavaa varten tehdystä Turtolan liikenne- ja maankäyttötarkastelussa. Yhtenä ratkaisuna esitetään kiertoliittymien sijoittamista Nekalantielle ramppein päähän ja Hervannan suunnasta Turtolaan kääntyvän rampin sijoittamista keskustaan pään menevän rampin rinnalle. Lisäksi alueella tulisi ratkaista joukkoliikenteen sujuvat vaihtomahdolisudet bussin ja raitiotien välillä.

Alasjärven ja Aitovuoren eritasoliittymien kehittäminen liittyy valtatien 9 Alasjärvi-Orivesi- ja valtatien 12 Alasjärvi-Huutijärvi-välien kehittämistyöhön. Pirkanmaan ELY-keskus on tarkastellut liittymien kehittämistä muun muassa "Valtatien 9 parantaminen välillä Tampere-Orivesi" -yleissuunnitelmassa vuodelta 2010. Alasjärven liittymässä varaudutaan mm. uusien ramppeiden rakentamiseen ja vanhojen uudelleen muotoiluun. Nurmij-Sorilan osayleiskaavassa on varauduttu Aitovuoren liittymän parantamistoimenpiteisiin.

— — — RAITIOTIE

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu raitiotien linjaus, jonka toteuttamisesta valtuusto päätti 7.11.2016. Lielahdessa linjausta tarkennetaan vielä aluekeskuksen asemakaavoituksen yhteydessä.

— — — OHJELLINEN RAITIOTIEN LAAJENEMISSUUNTA

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu raitiotien yleissuunnitelman ensimmäisen ja toisen toteuttamisvaiheen jälkeiset ohjeelliset laajenemissuunnat.

Idässä raitiotietä jatketaan Taysilta Koilliskeskukseen kautta Kangasalan Lamminrahkaan ja mahdollisesti Lentolaan.

Etelässä raitiotielle on osoitettu kaksi laajenemissuuntia; Nuolialantietä Pirkkalan keskusta ja mahdollisesti lentoase-malle sekä Lakalaivan kautta Vuorekseen. Linjauskset tarkemmin suunniteltaessa tulisi huomioida mahdollinen uusi henkilöliikenneasema, Tampereen messu- ja urheilukeskus ja uusi Lakalaivan aluekeskus.

Lännessä raitiotietä jatketaan Lielahdesta Mäkkylän-Teivaa-lan uuden rakentuvan alueen kautta Ylöjärven keskustaan.

JOUKKOLIIKENTEEN VAIHTOPYSÄKKI

Pysäkin välittömässä läheisyydessä tulee varautua pyöräpysäköintiin ja seudullisen liityntäpysäköinnin järjestämiseen.

Pysäkin välittömässä läheisyydessä tulee varautua pyöräpysäköintiin.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu *Lielahden, Koilliskeskuksen ja Lakkalivan seudullisen liityntäpysäköinnin ohjeelliset sijainnit sekä Tesoman, Vihiojan, Partolan, Hakametsän, Turtolan, Hervannan ja Kaukajärven kantakaupungin sisäistä joukkoliikennettä palvelevat vaihtopysäkit. Tarkemmassa pysäkkiympäristöjen suunnittelussa tulisi varautua pyöräpysäköinnin laadukkaaseen järjestämiseen. Seudullinen ajoneuvojen liityntäpysäköinti voitaisiin aluksi toteuttaa pintaaratkaisuna, mutta myöhemmin tulee varautua rakenteelliseen pysäköintiin, josta on hyvät yhteydet pysäkeille ja palveluihin.*

UUSI HENKILÖLIIKENTEEN ASEMA

Uuden aseman yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa on kiinnitettävä erityistä huomiota rataverkon toimivuuden ja kehittämismahdollisuksien turvaamiseen.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu *Rautaharkkoon sijoittuva uusi henkilöliikenteen asema.*

LÄHIJUNAPYSÄKKI

Aseman seutua kehitetään monipuolisena asumisen ja palvelujen alueena. Pysäkille johtavia kävelyn ja pyöräilyn yhteyksiä kehitetään.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu *Nokian suuntaan liikennöitäävän lähijunan pysäkit Lielahdessa ja Tesomalla. Lielahdessa lähijunan ja raitiotien välisestä joukkoliikenteen vaihtomahdollisuuden sujuvuudesta tulisi huolehtia tarkemmassa suunnittelussa. Tesomalla tulisi huolehtia pysäkin saavutettavuudesta, erityisesti Mediapoliksen suunnan sujuvuuteen tulisi kiinnittää huomiota.*

VESIVÄYLÄ

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu *Näsijärven ja Pyhäjärven vesiväylät.*

Valtatielle 9 moottoritieltä muuttamisen yhteydessä tulisi varmistua Olkahistenlahden siltojen alittavista vesiväylien mitoituksesta. Väyläkorkeuden tulisi pysyä vähintään nykyisellään.

PYÖRÄILYN PÄÄREITISTÖN TAVOITEVERKKO

Tavoiteverkkoa kehitetään sujuvan, nopean ja tasavauhtisen arkipyöräilyn mahdollistamiseksi. Reittien täsmälliset sijainnit ratkaistaan tarkemmassa suunnittelussa ja reitit toteutetaan siten, että pyöräilyväylän pituus- ja poikileikkaus, sijoittuminen maastoon sekä risteämislatautumiset muun liikenteen kanssa tukevat pyöräilyn nopeutta, sujuvuutta ja turvallisuutta.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu *pyöräilyn pääyhteyksistä koostuva verkosto, joka on jo olemassa laatuasoltaan vaihelevana. Merkinnän tavoitteena on pyöräverkon kehittäminen johdonmukaiseksi ja laatuasoltaan yhtenäiseksi verkostoksi, joka mahdollistaa sujuvan pyöräilyn yhdistää kaupungin keskusta-alueet toisiinsa. Reitin kehittämisesä tulisi kiinnittää erityistä huomiota toiminnalliseen laatuun, väylän varustukseen ja esteettömyyteen. Tavoitteena on laattia pyöräilyn kehittämen toimenpideohjelma, jossa määritellään kiireellisyysjärjestyksen perustuva vaiheistus tavoiteverkon osien toteuttamiselle nykyisten pyöräily-yhteyksien laatutasoa parantamalla sekä uusia pyöräväyliä rakentamalla.*

KEHITTÄVÄ VIRKISTYS-PAINOTTEINEN PYÖRÄILYREITTI

Kullekin reitille laaditaan kokonaissuunnitelma, jossa ratkaistaan pyöräilyn ja virkistyksen välinen suhde ja reitin toteuttamistapa. Reitti toteutetaan luontevaksi osaksi ympäristöään huomioiden erityisesti ympäröivien viheralueiden virkistys- ja ympäristöarvot.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu *viheralueilla sijaitsevia reittejä, joita voidaan kehittää pyöräilyn näkökulmasta. Merkinnän tavoitteena on kytkeä pyöräily soveltuvissa kohdin luontevaksi osaksi viheralueiden tarjoamaa virkistyspalvelujen valikoimaa. Lisäksi tavoitteena on edistää sellaisen pyöräily-ympäristön syntyä, joka tuottaa positiivisia pyöräilykokemuksia ja mahdollistaa turvallisen vapaa-ajan pyöräilyn entistä paremmiin myös niille käyttäjäryhmille (esim. lapset ja erityisryhmät), joiden kynnys pyörällä katualueella saattaa olla korkea. Reitin sijoittuessa viheralueelle sen geometria, poikkileikkaus ja pintamatериалit tulisi sovittaa huolellisesti ympäristöönsä siten, että viheralue säilyttää ominaisluonteensa.*

Kehittävinä reitteinä on osoitettu etelässä sijaitseva Pyhäjärven reitti, joka kulkee rannan tuntumassa Pirkkalan suunnasta Tampereen keskustaan. Itä-Tampereelta on osoitettu reitit Leinola-Kaleva ja Annala-Nekala, jotka tarjoavat nopealle pyöräilylle vaihtoehtoisena viihtyisän yhteyden asuinalueilta kohti keskustaa.

Kartta 2 - Viherympäristö ja vapaa-ajan palvelut

KESKUSPUISTOVERKOSTO

Alueita ylläpidetään ja kehitetään yhtenäisinä, hyvin saavutettavina sekä toiminnoltaan ja luonnon ympäristöltään monipuolisina virkistys- ja viheralueina. Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia kuten MRL 128 §:ssä on säädetty.

Aluetta ja sen toimintoja tarkemmin suunniteltaessa ja lupamenettelyn yhteydessä tulee ottaa huomioon luontotarvot, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot, ja varmistaa virkistys- ja ulkoilureittien ja ekologisen verkoston jatkuvuus. Alueelle voidaan sijoittaa pääkäytötarkoitusta palvelevia rakennuksia sekä hulevesien hallintaan tarkoitettuja rakenteita tarkempien suunnitelmien mukaisesti. Alueella olevat rakennukset voidaan säilyttää. Rakennusten perusparantaminen, korjaaminen ja vähäinen laajentaminen sekä tuhoutuneen rakennuksen uudelleen rakentaminen ovat sallittuja.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu aluevarausena kantakaupungin keskeiset, laajat ja yhtenäiset virkistys- ja viheralueet sekä niitä yhdistävät lähivirkistysalueiden ja puistojen sarjat. Keskuspuistoverkostolla on merkittävä asema kaupunki- ja maisemarakenteen tasapainon, luonnon monimuotoisuuden ja ekologisen kantokyynin säilyttäjänä. Keskuspuistoverkosto ilmentää maisemakonaisuuden jatkumista läpi kaupungin ja muodostaa Tampereen kantakaupungin viheraluejärjestelmän ja ekologisen verkoston rungon.

Yleiskaavan yleispiirteisyydestä johtuen keskuspuistoverkoston merkinnän alueella sijaitsee myös olemassa olevia asuin- ja muita rakennuksia, joiden säilyttäminen on mahdollista. Keskuspuistoverkoston alueella sijaitsee noin 800 rakennusta, joista suuri osa on tekniseen huoltoon ja liikenteen ohjaamiseen liittyviä rakennuksia. Alueella on kuitenkin myös noin 140 loma-asuin- tai ryhmäpuutarharakennusta ja 150 asuinrakennusta.

Keskuspuistoverkoston aluevarausten laajuus on noin 3500 hehtaaria. Keskuspuistoverkoston alueesta on asemakaavoitettu virkistysalueeksi noin 2000 hehtaaria eli noin 55 %.

Keskuspuistoverkosta voidaan ylläpitää ja kehittää virkistys- ja viheralueena yleiskaavan pohjalta. Toimenpiteille tulee tarvittaessa hakea maisematyölupa MRL 128 §:n mukaisesti. Alueiden tarkempaa suunnittelua, toimintojen sijoittelua ja hoitotoimenpiteitä ohjataan mm. viheralue- ja viherpalveluohjelmilla, hoito- ja käyttösuunnitelmissa, metsänhoitosuunnitelmissa, asemakaavoituksella sekä muilla lupamenettelyillä.

Tarkemmassa suunnittelussa ja lupien myöntämisessä tulee kiinnittää huomiota siihen, että toimenpiteillä ei heikennetä keskuspuistoverkoston yhtenäisyttä, hyvää saavutettavuutta tai toimintojen ja luonnonympäristön monimuotoisuutta. Suunnittelussa tulee myös varmistaa, että ulkoilureitit ja ekologiset yhteydet muodostavat jatkuvan verkoston ja alueella olevat luonto- ja kulttuurihistorialliset arvot säilyvät. Keskuspuistoverkostoon sisältyy valtaosa niistä Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelman kohteista, joita ei ole tarkoitus suojeilla luonnonsuojelulain nojalla. Keskuspuistoverkoston alueella sijaitsevat myös tärkeimmät liito-oravien elinympäristöt ja kulkuyhteydet.

Keskuspuistoverkoston päivittäisessä käytössä olevat virkistysalueet on tarkoitus asemakaavoitettaa virkistysalueiksi alueiden muun asemakaavoituksen yhteydessä. Asemakaava puuttuu osasta Kauppia ja Niihaman alueelta, Hervannan ja Vuoreksen ympäristää, Ojalan ja Aitovuoren alueilta sekä Myllypuron ja Tesoman keskuspuiston alueilta. Myös Leinolan keskuspuisto on osin asemakaavoittamatona.

Kauppi-Niihaman kokonaisuus, Alasjärven ympäristö ja Niihaman ryhmäpuutarhan ja uuden leirintäalueen alueet olisi tarpeen asemakaavoitettaa vapaa-ajan palveluiden tarpeiden ja luonnonympäristön arvojen yhteen sovittamiseksi myös ilman, että alueille sijoitettaisiin täydennysrakentamista. Alueet voidaan asemakaavoitettaa pienemmässä osissa, mutta koko Kauppi-Niihaman kokonaisuudesta tulisi laatia yleissuunnitelma asemakaavojen pohjaksi.

LUONNONSUOJELUALUE TAI -KOHDE

Alueella sijaitsee luonnonsuojelulain tarkoittamia suojueluarvoja. Alueen suunnittelussa on varmistettava, että suojueluarvot eivät vaarannu tai heikkenny. Luonnonsuojelualueen tarkempi rajaus ja suojuelun perusteet määritellään luonnonsuojelulain mukaisella rajaus- tai perustamispäätoksellä.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu luonnonsuojelulain mukaisella rajaus- tai perustamispäätoksellä suojeillut luonnonsuojelualueet ja ne Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelman mukaiset alueet tai kohteet, jotka on tavoitteena suojeilla luonnonsuojelulain nojalla. Merkinnällä on osoitettu aluevarausena yli 5 hehtaarin laajuiset ja kohdemerkinnällä sitä pienemmät luonnonsuojelualueet. Aluemerkitä on yleispiirteinen. Alue- tai kohdemerkintää tulkitaan tarkemman suunnittelun yhteydessä olemassa olevan rajauspäätoksen mukaisesti tai rajaus tarkeutuu perustamisesitystä- ja päätöstä tehdessä. Järvensivun ratavarren luonnonsuojelualueet on osoitettu yhdellä kohdemerkinnällä, vaikka siihen kuuluu kolme erillistä aluetta.

Luonnonsuojelualueiden ja kohteiden yhteenlaskettu pinta-ala on noin 510 hehtaaria.

Aluevarauskella on osoitettu rajauspäätoksellä suojeillut Myllypuron puronvarsilehdon, Villilänsaaren, Vaakkolammin-Litokallion, Viikinsaaren, Pyynikin, Kauppi-Niihaman Soukoniemen, Halimasjärven ja Pärrinkosken-Peltolammin luonnonsuojelualueet sekä luonnonsuojeluohjelman mukaiset Iidesjärven, Alasjärven-Lahnakallion, Petäjässuon, Härmälän Vähäjärven, Myllyojan-Hupakonojanpuiston ja Makkarajärven-Viitastenperän alueet.

Kohdemerkinnällä on osoitettu rajauspäätoksellä suojeillut Leppiojan, Juhansuon puronvarren, Hikivuoren, Pehkusuon ja Järvensivun ratavarren luonnonsuojelualueet ja Särikjärven, Rukkajärven ja Juhansuon jalopuumetsiköt sekä luonnonsuojeluohjelman mukaiset Pappilan-Sikosuon Kirviälänmäki ja Aitovuoren louhikkorotkon alueet.

Luonnonsuojelualueita tai -kohteita ei ole tarpeen erikseen asemakaavoittaa. Asemakaavoitus tulee ajankohtaiseksi, jos luonnonsuojelualueen tai -koteen välittömässä läheisyydessä tutkitaan täydennysrakentamista.

Asemakaava puuttuu osalta Iidesjärven, Lukonmäen ja Halimajärven suojualueita, ja kokonaan Soukonvuoren, Lahnakallion ja Makkarajärven alueilta sekä lähes kaikilta kohde-merkinnöillä osoitetuista luonnonsuojualueista.

Myllypuron alueella olevien Leppiojan luonnonsuojuelukohtien asemakaavoitus voi olla tarpeen teollisuus- ja työpaikka-alueen vaikutusten hallitsemiseksi.

Halimajärven asemakaavoitus voi olla tarpeen Ojalan kauunginosan asemakaavoituksen yhteydessä. Myös Alasjärven rannalla sijaitsevan Lahnakallion rantalehdon asemakaavoitus voi olla tarpeen, kun Alasjärven ympäristö tai Ruotulan alueella laaditaan asemakaavaa.

ASUMISEN JA VIRKISTYKSEN SEKOITTUNUT ALUE

Aluetta kehitetään nykyisen virkistyskäytön ja/tai alueen ekologisten yhteyksien lähtökohdista. Alueelle on mahdollista osoittaa täydentävä asuntorakentamista nykyisten toimintojen väistyttyä ja varmistamalla alueen soveltuuminen rakentamiseen.

Merkinnän kuvaus:

Alueiden kehittämistä ohjataan kartalla 1 Yhdyskuntarakenne.

KESKUSTATOIMINTOJEN JA VIRKISTYKSEN SEKOITTUNUT ALUE

Aluetta kehitetään hyvään joukkoliikenteen palvelutasoon tukeutuvana monipuolisena asumisen, työpaikkojen, palvelujen ja virkistyskäytön välisestä yhteistoimintasta. Alueelle ja maankäytöön soveltuvaan rakentamiseen ei saa vaarantaa Epilänharju-Villiä pohjavesialueella pohjaveden laatuja, aiheuttaa pohjaveden tilaan heikentäviä muutoksia eikä hei-keitää vedenottamoiden toimintaedellytyksiä.

Merkinnän kuvaus:

Alueiden kehittämistä ohjataan kartalla 1 Yhdyskuntarakenne.

NATURA-ALUE

Alueella sijaitsee luonnonsuojuelulain tarkoittamia suojueluvuksia. Alueen suunnittelussa on varmistettava, että suojueluvuksia ei välttämättä vaarannu tai heikennä. Luonnonsuojualueen tarkempi rajaus ja suojuelun perusteet määritellään luonnonsuojuelulain mukaisella rajaus- tai perustamispäätöksellä.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu valtioneuvoston päätöksen mukainen Myllypuron (FI0345001) puronvarsilehdon Natura 2000 -ohjelman alue. Alueen suojueluarvojen huomioon ottamisesta on säädetty luonnonsuojuelulain 65 ja 66 §:ssä.

OHJEELLINEN KESKUSPUISTOVERKOSTON KEHITTÄ-MISTARVEALUE

Alueelle tulee laatia kokonaissuunnitelma, jonka tavoitteena on vahvistaa alueen tunnettavuutta ja saavutettavuutta koko kaupunkiseutua palvelevana monipuolisena keskuspuiston. Suunnitelmalla tulee yhteen sovittaa virkistystoimintojen ja -palveluiden tarpeet ja muu maankäyttö luonnonympäristön ja maiseman arvojen kanssa.

Merkinnän kuvaus:

Alueiden kehittämistä ohjataan kartalla 1 Yhdyskuntarakenne.

KESKITETTYJEN LIIKUNTA-, URHEILU- JA VAPAA-AJAN PALVELUIDEN ALUE

Alue on varattu liikunta- ja urheilu- tai vapaa-ajan palveluiille ja niiden tarvitsemille rakennuksille ja rakenteille. Tarkemmassa suunnittelussa tulee ottaa huomioon palveluiden monipuolisus ja monikäyttöisyys, hyvä saavutettavuus, tapahtumien järjestäminen, keskitetyn pysäköinnin mahdollisuudet sekä luonto- ja muut arvot.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu keskuspuistoverkoston osa-alueet, joissa sijaitsevat keskeisimmät nykyiset Tampereen kaupungin tai yksityisten toimijoiden liikunta- ja urheilupalveluiden sekä vapaa-ajan palveluiden toiminnot.

Merkintä ohjaa kehittämään alueet kokonaisuksiksi, joissa esimerkiksi tapahtumien aikana voidaan hyödyntää mm. yhteisiä pysäköintitiloja.

Merkinnällä on osoitettu Mustavuoren laskettelurinne ja vanha maa-ainesten ottoalue, Kaupin urheilupuisto, Alasjärven ja Niihaman alue ja Hervannan laskettelurintein alue.

Alueet on tavoitteena asemakaavoittaa urheilu- ja virkistyspalvelujen tai julkisten palvelujen alueiksi. Asemakaavoittamattomia ovat Mustavuoren vanha maa-ainesten ottoalue sekä Ruotulan golfkentän alue, Alasjärven koiratallien alue sekä Niihaman alue. Alasjärvellä olemassa olevat hevostallit on asemakaavoitettu.

Kauppi-Niihaman alueella merkinnän edellyttämä suunnitelma tulisi laatia keskuspuistoverkoston kehittämistarve alueen kokonaissuunnitelman yhteydessä.

OHJEELLINEN KESKITETTYJEN LIIKUNTA-, URHEILU- JA VAPAA-AJAN PALVELUIDEN TARVEALUE

Alueelta tulee selvittää sijoituspaikka keskitetylle liikunta- ja urheilupalveluille. Sijoituspaikan valinnassa tulee huomioida liikunta- ja urheilupalveluiden hyvä saavutettavuus ja tapahtumien järjestäminen.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu yleispiirteisellä tarvealuevarauksella keskeisimmät tarpeet uusille liikunta- ja urheilupalveluiden toiminnolle. Uusien keskitettyjen liikunta- ja urheilupalveluiden alueiden sijoittamiseksi tulisi laatia yleissuunnitelma, jossa määritellään palveluiden tarkempi sijainti. Alueet tulisi asemakaavoittaa yleissuunnitelman pohjalta.

Liikuntarakentamisen tarve 2022-2030

- Lielahden alueen (sis. Niemenranta ja Hiedanranta) liikunta-olosuhteiden järjestäminen
- Linnainmaan alueen liikuntaolosuhteiden järjestäminen
- Etelä-Tampereen (Lakalaiva) liikuntaolosuhteiden järjestäminen
- Yksi uusi jäähalli ja yksi uusi uimahalli, jotka sijoitetaan yllä mainituille tarvealueille.

GEOLOGISESTI ARVOKAS KALLIOALUE

Alueen suunnittelussa on otettava huomioon geologisten, maisemallisten ja luontontieteellisten arvojen säilyminen.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu maakunnallisesti arvokkaat Tuomi-kallio-Pirunvuori, Ristimäki, Hikivuori, Taaporinvuori-Myllyvuori ja Ruskonperä-Houkanvuori kallioalueet sekä paikallisesti arvokas Väljäsuon kallioalue. Alueilla on merkittäviä, maa-aineslain tarkoittamia geologisia, maisemallisia ja luontontieteellisiä arvoja.

Rajaukset perustuvat Pirkanmaan maakuntakaavan tausta-aineistoon:

Luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet Turun ja Porin läänissä (VYH 1995)

Hämeen läänin luonnon- ja maisemansuojelun kannalta arvokkaat kallioalueet I ja II (SYKE 1996).

Pirkanmaan POSKI-hankkeen (2012-2015) arvokkaiden kallioalueiden nykytilan selvitys.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu alueet, joissa ekologinen yhteys on heikko tai puutteellinen ja virkistysyhteyden laatu on huono, johtuen olemassa olevan tai uuden rata- tai moottoriliikennealueen muodostamasta estevaikutuksesta.

Osalla alueista on yleiskaavan yhteydessä laaditun Kantakaupungin väylien kattamisen selvityksen mukaan maaestollisia edellytyksiä kansirakenteiden toteuttamiselle.

Merkinnällä on osoitettu

1. Pahaluomanpuiston ja Myllypuron Natura-alueen välinen yhteys, jossa uusi suunniteltava pääradan linjaus voi katkaista ekologisen yhteyden. Myös nykyinen valtatie 3 linjaus aiheuttaa haasteita yhteyden toimivuudelle.

2. Hiedanranta-Epilänharju-Santalahti yhteys, jossa rata ja Paasikiventie aiheuttavat estevaikutusta. Paikalla on osittainen kattamisen potentiaalia. Myös vanhan ratasillan käyttämistä virkistysyhteytenä tulisi tutkia.

3. Kalevan keskuspuisto-Kauppi-Linnainmaa yhteys, jossa Teiskontie ja Hervannan valtaväylä aiheuttavat estevaikutusta ja vähentävästi viihyyttä. Paikalla on kattamisen potentiaalia.

4. Tasanteen yhteys, jossa suunnitellun valtatien 9 parantamisen ja eritasoliittymän rakentamisen yhteydessä toteutetaan vihersilta.

5. Koilliskeskukseen yhteys, jossa aluekeskustan suunnittelun yhteydessä on tarpeen parantaa virkistysyhteyksiä valtateiden yli. Alueella on kattamisen potentiaalia.

6. Kalevanharju-Iidesjärvi-Messukylä yhteys,

7. Kaukajärvi-Vilusenharju yhteys,

8. Vihioja-Nekala-Hatanpää yhteys,

9. Lakalaivan aluekeskuksen yhteydet Peltolammille, Härmälään, Sulkavuoreen ja Lahdesjärvelle

Merkinnän alueilla on pääosin olemassa jonkinlainen virkistysyhteys, kuten kevyen liikenteen silta tai alikulku, mutta ekologiset yhteydet ovat heikot tai ne puuttuvat kokonaan. Tarvittaessa tulisi istuttaa ekologisia yhteyksiä parantavaa kasvillisuutta tai rakentaa vihersiltoja tai alikulkuja. Merkinnän alueella ei ole voimassa asemakaavoja, joissa viheryhteydet olisi ratkaistu. Alueiden toteuttaminen liittyy pääasiassa liikenalueiden ja keskusta-alueiden suunnittelun.

OHJELLINEN LUONNON YDINALUE

Luonnon ydinalue tulee säilyttää rakentamattomana sekä riittävän laajana ja yhtenäisenä. Hiljaisten alueiden (alle 35 dB) säilymiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu ekosysteemipalvelut ja viherrakenne selvityksen (2014) pohjalta luonnon ydinalueeksi luokiteltava laaja yli 100 hehtaarin yhtenäinen ja luontoarvoiltaan monipuolinen metsäalue Kauppi-Niihamassa. Merkintä sisältää luonnon suoja-alueita ja luonnon monimuotoisuuden kannalta arvokkaita alueita. Alueella on myös vuonna 2012 laaditun kantakaupungin meluselvityksen mukaisia hiljaisia alueita, joissa liikennemelun taso on alle 35 dB.

Luonnon ydinaluetta ei ole asemakaavoitettu.

Luonnon ydinalueen arvot tulisi huomioida Kauppi-Niihaman keskuspuistoverkoston kehittämistarvealueen kokonaissuunnitelmassa. Luonnon ydinalue-merkinnällä on vaikutusta myös Teiskontien varren ja Taysin alueen kehittämisiin ja asemakaavahankkeisiin.

OHJELLINEN VIHERVERKOSTON YHTEYSTARVE-ALUE

Aluetta suunniteltaessa tulee ottaa huomioon viihtyisien ja turvallisten virkistysyhteyksien sekä toimivien ekologisten yhteyksien kytkeytyminen keskuspuistoverkostoon.

OHJELLINEN EKOLOGINEN YHTEYS

Yhteydellä on merkitystä eliölajien liikkumiselle ja luonnon monimuotoisuuden säilymiselle. Ekologisen yhteyden jatkuvuus ja kytkeytyminen keskuspuistoverkostoon tulee turvata. Maisemaa muuttava maanrakennustyö, puiden kaataminen tai muut näihin verrattavat toimenpiteet ovat luvanvaraisia kuten MRL128 §:ssä on säädetty.

Tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee huomioida arvokkaat luontokohteet sekä varmistaa, että ekologinen yhteys säilyy mahdollisimman leveänä, puustoisen ja luonnon olosuhteitaan monipuolisena.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu keskeisiä keskuspuistoverkoston osia yhdistäviä, luonnon monimuotoisuuden kannalta tärkeitä eliöiden kulkuyhteyksiä tai sellaiseksi soveltuva viherympäristö. Riittävän laajojen ja monipuolisten viheralueiden lisäksi on tärkeää varmistaa, että lajien siirtyminen alueiden välillä

on mahdollista. Ekologisten yhteyksien avulla on mahdollista ylläpitää luonnon monimuotoisuutta, monipuolistaa virkistysverkostoa sekä turvata ekosysteemipalveluja. Kantakaupungin alueella ekologinen verkosto ja virkistysverkosto ovatkin osittain päallekkäisiä. Yhteyden luonne voi vaihdella leveydeltään ja laajuudeltaan puistomaisesta tai luonnonmukaisesta viheralueesta rakennettujen kortteleiden piha-alueisiin. Ekologiset monipuolisimpia yhteyksiä ovat järvi ja pienvesistöjen rantametsiköt sekä vanhat metsät, mutta myös rakennettujen alueiden pihojen ja suojaavyykkien kasvillisuudella on merkitystä ekologisen verkoston toimivuudelle.

Liito-orava on toiminut sateenvarjolajina yhteyksiä määritteläessä. Liito-oravakannan suotuisan suojeleutaslon turvamiseksi on tärkeää varmistaa, että viheralueet muodostavat liikkumista tukevan, yhtenäisen viherverkoston. Ekologisten yhteyksien sisälle on pyritty tuomaan myös niitä liito-oravan elinympäristöjä, jotka eivät ole osa keskuspuistoverkostoa. Liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat suoraan luonnonsuojelulailla suojeiltuja, vaikka ne eivät sisältyisi viherverkkoon.

Ekologisen yhteyden merkinnällä osoitetut alueet ovat osin asemakaavoitettu virkistys- ja viheralueiksi. Asemakaava puuttuu osalta Ruskon teollisuusalueen poikki kulkeville yhteyksiltä sekä Ojalan ja Aitovuoren alueilta.

Tarkemman suunnittelun yhteydessä merkintää tulisi tulkita voimassa olevan asemakaavan ja viheraluejärjestelmän mukaisen viherrakenteen mukaiseksi. Tarvittaessa tulisi laatia tarkempia luontoselvityksiä, joilla varmistetaan yhteyden riittävä leveys ja toimivuus ekologisena yhteytenä. Tarkemmassa suunnittelussa tulisi huomioida ekologisiin yhteyksiin sijoittuvat arvokkaat luontokohteet. Samoin tulisi turvata liito-oravan lisääntymis- ja levähdyspaikat sekä elinympäristöjen säilyminen lajille soveltuvinä.

Merkinnän lähetulle tuleva täydennysrakentaminen tulisi suunnitella siten, että yhteysmerkinnän tarkoittaman olemassa olevan viherrakenteen toimivuus ekologisena yhteytenä ei heikkenisi. Määräys ohjaa myös asemakaavoittamaan ekologisia yhteyksiä korttelialueille, jolloin rakentamishankkeeseen ryhtyvä olisi velvollinen säälyttämään kasvillisuuden tai toteuttamaan toimenpiteitä ekologisten yhteyksien parantamiseksi.

Riittävän laajojen ja monipuolisten viheralueiden lisäksi olisi tärkeää varmistaa, että lajien siirtymisen alueiden välillä on mahdollista. Ekologisten yhteyksien avulla on mahdollista ylläpitää luonnon monimuotoisuutta, monipuolistaa virkistysverkostoa sekä turvata ekosysteemipalveluja. Kantakaupungin alueella ekologinen verkosto ja virkistysverkosto ovatkin osittain päallekkäisiä.

..... OHJEELLINEN VIRKISTYSYHTEYS

Keskuspuistoverkostoa yhdistäävirkistysyhteys tai lähi-virkistysalueiden sarja. Tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee ottaa huomioon lähivirkistysalueiden riittävyys, luontoarvot, kulttuurihistorialliset ja maisemalliset arvot sekä varmistaa virkistysyhteyksien ja ekologisten yhteyksien jatkuvuus. Yhteyden luonne voi vaihdella rakennetusta luonnonmukaiseen.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu olemassa oleva tai kehitettävä keskuspuistoverkostoa yhdistää ja täydentää yhteys, ulkoilureitti tai lähivirkistysalueiden sarja, joka palvelee asuinalueiden tai keskustojen virkistys- ja viheryhteytenä ja lähivirkistysalueena.

Virkistys- ja viheryhteyksiä on yleiskaavassa varattu kaupungin eri osiin pääasiassa olemassa olevien asemakaavoitettujen puistojen tai virkistysyhteyksien kohdille siten, että yhdessä keskuspuistoverkoston kanssa ne muodostavat kantakaupungin läpi jatkuvan katkeamattoman virkistysverkoston.

Yhteyden luonne voi vaihdella leveydeltään ja laajuudeltaan rakennetusta puistokadusta, puistomaiseen kaupunkipuistoon ja luonnonmukaiseen metsäiseen viheralueeseen. Yhteys kkee asemakaavoitettujen virkistysalueiden kautta. Merkintää tulisi tulkita tarkemman suunnittelun yhteydessä voimassa olevan asemakaavan ja viheraluejärjestelmän mukaisen viher-rakenteen mukaiseksi.

Merkinnällä osoitetun yhteyden lisäksi viheralueilla on tai sinne voidaan osoittaa myös muita virkistysreittejä ja polkuja.

Merkinnän lähetulle tuleva täydennysrakentaminen tulisi suunnitella siten, että yhteysmerkinnän tarkoittaman olemassa olevan viherrakenteen toimivuus virkistysyhteytenä ja lähivirkistysalueena paranee.

Ranta-alueille sijoittuvan loma-asutuksen vuoksi virkistysyh-teysmerkinnällä on osoitettu myös loma-asunnoille johtavat ajohteydet ja pääsytiet.

— — — POLKU

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Iidesjärven perustettavalle luonnonsuojelualueelle sijoittuvien ohjeellisten polkujen sijainti. Merkintä siirtyy sellaisenaan Iidesjärven osayleiskaavasta (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 17.3.2014, lainvoimainen 28.4.2014) ja perustuu seuraaviin selvityksiin:

Maisemasuunnitelma - vaihtoehto perhepuisto, Maisema-ark-kitehtitoimisto Nämä Oy, 2011

◆ ERIKOISPUISTO

Alueita ylläpidetään ja kehitetään omista lähtökohdis-taan seudullisesti merkittävinä virkistyspalveluiden, tapah-tumien, matkailun ja vapaa-ajan alueina. Tarkemman suun-nittelun yhteydessä tulee ottaa huomioon erikoispuistojen hyvä saavutettavuus ja esteettömyys sekä olemassa olevat ominaispiirteet ja arvot.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu erikoispuistot, joilla on erityinen merkitys seudullisina virkistyspalveluin, tapahtumapaikkoina tai matkailun kohteina. Osa puistoista on olemassa olevia kaupun-gin tärkeimpää keskustapuistoja, matkailukohteita tai nähtä-vyyksiä ja osa taas uusia suunnitteilla olevia teemapuistoja.

Erikoispuistojen ovat: Hatanpään arboretum, Pyynikki, Kalevan liikenepuisto, Vuoreksen liikuntapuisto, Vilusenharjun skeitti ja bmx-puisto sekä Iidesjärven perhepuisto.

● KAUPUNGINOSAPUISTO

Alueella sijaitsee asemakaavan mukainen kaupunginosapuisto. Tarkemman suunnittelun yhteydessä tulee varmistaa kaupunginosapuiston riittävä koko, monipuoli-nen palvelutaso, hyvä saavutettavuus sekä kytkeytyminen ympäriöviin asuinalueisiin ja viherympäristöön.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat Tampereen kaupungin viheraluejärjestelmän mukaiset kaupunginosapuistot.

Kaupunginosapuistot ovat päivittäisen leikin ja oleskelun lisäksi tarkoitettu paikallisia eri ikäryhmien urheilu- ja ulkoiluharrastuksia ja myös tapahtumia varten. Lasten leikkipaikojen ja pallokenttien lisäksi voi kaupunginosapuistoissa olla erilaisia pelikenttiä ja reittejä. Kaupunginosapuistoja käyttäävät usein myös koululaisryhmät, päiväkodit ja perhepäivähaitat. Kaupunginosapuistot ovat merkittäviä kaupunkikuvan elävöittäjinä. Laajimmat puistot ovat usein pääosin metsäisiä, toiminna siltaa osaltaan rakennettuja puistoja. Kaupunginosien erilaisuudesta ja vaihtelevasta koosta johtuen kaikissa kaupunginosissa ei ole varsinaista kaupunginosapuistoksi luonnehdittavaa puistoa. Kaupunginosapuistoja ovat esimerkiksi Saukonpuisto Petsamossa, Pyhäällönpuisto Lentävänniemessä ja Isolammenpuisto Kaukajärvellä. Keskeisiä kaupunginosapuistojen kehittämistavoitteita ovat monipuolisus ja turvallisuus sekä koululaisille ja nuorille suunnattujen palvelujen lisääminen.

Kaupunginosapuistot on asemakaavoitettu virkistys- ja viheralueiksi. Kaupunginosapuiston läheisyyteen suunniteltavan täydennysrakentamisen yhteydessä on varmistettava, että kaupunginosapuisto säilyy riittävän laajana. Täydennysrakentamishankkeiden yhteydessä on myös selvitettävä olemassa olevan kaupunginosapuiston riittävyyss kasvavalle asukasmääärälle ja tarvittaessa kehittävä kaupunginosapuiston toimivuutta ja saavutettavuutta. Myös kaupunginosapuistojen esteettömyyden parantamiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota.

● OHJELLINEN UUSI KAUPUNGINOSAPUISTO

Alueelle on varattava tilaa uudelle kaupunginosapuistolle, jonka toteuttaminen on ajankohtainen uuden keskustan tai asuinalueen kehittämisen yhteydessä. Kaupunginosapuiston tulee olla hyvin saavutettava, riittävän suuri sekä toiminnoltaan ja luonnonympäristöltään monipuolinen.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu uusiin keskustoihin tai kaupunginosiin liittyvä tarve uudelle kaupunginosapuistolle.

Uusi kaupunginosapuisto on osoitettu Hiedanrannan ja Ojalan uusiin kaupunginosiin, Teiskontien pohjoispuolelle sijoittuvalle asumisen ja virkistyskseen sekoittuneelle alueelle, Turtolan ja Lakalaivan uusille keskusta-alueille sekä muuttuvan järjestelyratapihan alueelle.

Uusien kaupunginosapuistojen rakentaminen tulee ajankohdaksi, kun yleiskaavalla osoitettu keskusta- tai asuinalue toteutetaan. Kaupunginosapuiston tarkempi sijainti, koko ja toiminnot määritellään tarkemman suunnittelun yhteydessä. Kaupunginosapuisto voidaan toteuttaa kokonaan uutena puistona tai se voidaan osoittaa olemassa olevalle viheralueelle kehittäen sen palveluita ja toimintoja vastaamaan kaupunginosapuiston vaatimus- ja laatutasoa.

▲ OHJELLINEN UUSI LEIRINTÄALUE

Leirintäalueen sijoittamisen edellytykset ja yhteensovittaminen luontoarvojen ja muiden tarpeiden kanssa tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä. Alue on tarkoitettu asemakaavoitettavaksi.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu tarve uudelle leirintäalueelle Alasjärven ympäristöön. Alueen on tarkoitus korvata poistuva Härmälänrannan leirintäalue.

Leirintäalueen sijoittaminen Alasjärven ympäristöön tulisi suunnitella kokonaisuutena, jossa ratkaistaan uuden leirintäalueen toimintojen yhteensovittaminen olemassa olevaan ja laajenevaan virkistyspalvelujen alueeseen sekä virkistys- ja luontoarvojen säilymiseen. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää Alasjärven vedenlaatuun ja läheisen luonnon ydinalueen hiljaisen äänimaiseman säilymiseen sekä leirintäalueen liikenteenlisten vaikutusten vähentämiseen.

■ RYHMÄPUUTARHA-ALUE

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat ryhmä- ja siirtolapuutarha-alueet Raholassa, Nekalassa ja Litukanpuistossa.

■ OHJELLINEN KEHITETTÄVÄ RYHMÄPUUTARHA-ALUE

Ryhämäpuutarha-alueen laajentamisen edellytykset ja yhteensovittaminen luontoarvojen ja muiden tarpeiden kanssa tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu olemassa oleva Niihaman ryhmä- ja siirtolapuutarha-alue, jota on tavoitteena laajentaa.

Laajentaminen tulisi suunnitella asemakaavalla, jossa ratkaistaan siirtolapuutarhatoimintojen, virkistys- ja luontoarvojen ja muiden tarpeiden yhteensovittaminen.

■ PIENVENE - TAI LAUTTASATAMA

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat pienvene- ja lauttasamat, joita ovat Jäniisaaren, Halkoniemen, Santalahden ja Härmälänsaaren satamat.

Satamien perusvarustukseen kuuluvat parkkipaikat, sähköpisteet ja jätepisteet. Lisävarustuksena on mm. septitankki tyhjennystä, poltoainejakelua ja mastonostureita. Esteettömiä venepaikkoja ja laitureita kalastukseen on toteutettu eri puolille kantakaupunkia. Satamissa voidaan edelleen kehittää esteettömyyttä, kanoottien säilytsymahdollisuksia, veneiden, kanoottien ja vesijettien vuokrausta sekä veneiden ja veneturvikkeiden myyntiä. Tällaisten kaupallisten toimintojen satamia voisivat olla esim. uusi Hiedanrannan satama tai Santalahden satama. Vanhat laivalaiturit tulisi kunnostaa käytökkelpoisiksi. Rannoissa on jo olemassa sopiva syvyys laivaliikenteelle ja tulevaisuudessa niitä voidaan hyödyntää venematkailun lisääntymyssä.

Veneiden talvisäilytyspaikkojen tarjoaminen ei kuulu kaupungin vastuulle. Kaupungin tavoitteena ei ole osoittaa talvisäilytyspaikkoja kantakaupungin alueelle. Sen sijaan aidattu alue, jossa voisi säilyttää uisteluveneitä yms. veneilykauden aikana, on tarpeen, mutta sen ei tarvitse sijaita vesistöjen välittömässä läheisyydessä.

Merkinnällä osoitettujen pienvene- tai lauttasatamien lisäksi kantakaupungin alueella on pienempiä venevalkamia ja laituripaikkoja.

**OHJELLINEN UUSI TAI KEHITETÄVÄ PIENVENE -
TAI LAUTTASATAMA**

Uuden tai kehitettävän pienvene- tai lauttasataman sijoitamisen tai kehittämisen edellytykset tulee tutkia tarkemman suunnittelun yhteydessä.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu uusia tai kehitettäviä pienvene- tai lauttasatamia, joita ovat Raholan, Hiedanrannan ja Viikinsaaren satamat.

Uuden sataman sijoittamisen edellytykset tulisi tutkia asemaaavan tai asemakaavan muutoksen yhteydessä. Eriyistä huo- miota tulisi kiinnittää pysäköinnin järjestämiseen.

UIMARANTA

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat uimarannat, joissa on kattava palvelutaso mm. pukusuojat ja/tai saunatilat sekä esimerkiksi talviuintimahdollisuus. Uimarantoina on osoitettu Tesomajärven, Suomensaaren, Elianderin, Tahmelan, Pyynikin, Kaukajärven, Suolijärven, Peltolammin, Hervantajärven sekä Rauhanniemen uimarannat.

Merkinnällä osoitettujen uimarantojen lisäksi kantakaupungin alueella on myös pienempiä uimapaikkoja.

OHJELLINEN UUSI TAI KEHITETÄVÄ UIMARANTA

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu uudet tai kehitettävät uimarannat.

Uusi palvelutasoltaan kattava uimaranta olisi tarpeen sijoittaa Hiedanrantaan ja Raholanrantaan uusien asuinalueiden palveluiksi. Tohloppijärven ja Lahdesjärven uimarantojen tavoitteena kehittää. Kehittämisen yhteydessä rannan sijaintia voidaan tarvittaessa muuttaa nykyisestä.

HAUTAUSMAA

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat hautausmaa-alueet Lamminpäässä, Kalevanharjulla ja Messukylässä.

Kalevanharjun ja Messukylän hautausmaat on asemakaavioitettu. Lamminpään hautausmaa on asemakaavoittamaton. Lamminpään hautausmaan asemakaavoitus on ajankohtaista, jos alueella on tarpeita lisärakentamiselle.

Kartta 3 – Kulttuuriperintö

YLEISMÄÄRÄYS

Muuttuvan maankäytön alueilla on arvioitava kulttuuriympäristöjä koskeva selvitystarve yhteistyössä museoviranomaisen kanssa. Vesialueiden muuttuvan käytön yhteydessä on arvioitava vedenalaiseen kulttuuriperintöön liittyvien selvitysten tarpeellisuus yhteistyössä museoviranomaisen kanssa. Erityistä huomiota on kiinnitettävä Tampereen maisemallisten erityispiirteiden säilymiseen.

Merkinnän kuvaus:

Muuttuvan maankäytön alueilla tarkoitetaan ensisijaisesti yleiskaavan kartalla 1 osoitettuja kasvun vyöhykkeitä ja erityisesti kasvun vyöhykkeiden sisällä olevia keskustatoimintojen alueita C, C-1 ja C-2. Lisäksi muuttuvan maankäytön alueilla viitataan kaavaselostuksen muuttuvien alueiden kuvauksissa uusiin alueisiin ja käyttötarkoituksetaan muuttuviihin alueisiin. Kulttuuriympäristöjä koskeva selvitystarve tulisi arvioda asemakaavahankkeiden yhteydessä. Selvitystarve tulisi arvioda erityisesti, mikäli asemakaavassa muutetaan alueen nykyistä käyttötarkoitusta. Asemakaavahanke ei itsestään selvästi laukaise tarvetta kulttuuriympäristöä koskevien selvitysten laatimiselle, vaan selvitystarve on aina arvioitava tapauskohdaisesti yhteistyössä museoviranomaisen kanssa. Vesialueiden muuttuva maankäytö viittaa täydennysrakentamiseen, jossa rantaviivaa muokataan siten, että täydennysrakentamista tulee nykyisille vesialueille. Kaavakartalla näistä alueista on osoitettu Hiedanranta kaavamerkinnällä keskustatoimintojen ja virkistyksen sekoittunut alue. Myös esimerkiksi Raholan puhdistamon alueelle osoitettu täydentäminen ja Viinikan jätteedenpuhdistamon alueen uusi maankäytö voivat aiheuttaa muutoksia nykyiseen rantaviivaan.

Yleismääryksessä mainitut maisemalliset erityispiirteet viittaatavat avoimien maisematilojen selvyksessä esitettyihin maisemallisesti tärkeisiin selännealueisiin, tärkeisiin lähestymisnäkymiin ja perinnemaisemiin sekä Pirkanmaan ely-keskuksen aineistoissa esitettyihin perinnebiotooppeihin. Pääosa maisemallisesti tärkeistä selännealueista on metsäisää, jyrkkärinteisiä alueita, jotka sijoittuvat pääasiassa yleiskaavan keskuspuistoverkostaksi osoitetulle alueelle. Tärkeät lähestymisnäkymät ovat pääväyliltä avautuvia pitkiä näkymälinjoja kohti keskustaa tai kantakaupungin läpi kulkevaa harjujaksoa. Perinnemaisemat ja -biotoopit ovat joko rakennettuja perinne-maisemia, kuten puutarhakulttuurin avoimia ympäristöjä, tai maaseutumaisia kulttuurimaisemia, kuten niittyjä, ketoja tai ahoja.

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ TAI KOHDE (V1-8)

Alueella tapahtuva kehittäminen on sovitettava arvokkaan kulttuuriympäristön vaatimuksiin. Kohteiden indeksointi viittaa kaavaselostuksen liitteenä olevaan luetteloon.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Museoviraston RKY2009-inventoinnin mukaiset valtakunnallisesti merkittävät rakennetut kulttuuriympäristöt. Alueet on kaavakartalla yleistettyinä alueiden yhdistelmänä, Lielahden rautatieasema ja Pyynikin näkötorni on esitetty kohdemerkinnällä. Kohteita koskevat tarkemmat tiedot on saatavissa Museoviraston laitimasta inventoinnista.

Alueen suojelun toteuttamistapa tulisi ratkaista asemakaavoituksella. Tavoitteena on rakennusperinnön ja kulttuuriympäristöjen monimuotoisuuden vaaliminen ja niiden säilymisen turvaaminen tarkoituksenmukaisesti. Aluetta koskevissa hankkeissa, kaavojen ajanmukaisuutta arvioitaessa ja aluetta koskevissa toimenpiteissä sekä tarkemmassa suunnittelussa tulisi ottaa huomioon kulttuurihistoriallisesti arvokkaan rakennetun ympäristön kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti. Erityistä huomiota tulisi kiinnittää teollisen Tampereen kulttuuriympäristön säilymiseen ja maisemallisiin erityispiirteisiin. Aluetta koskevassa suunnittelussa tulisi kuulla museoviranomaisia. Alueen täydennysrakentaminen on mahdollista.

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS MAISEMA-ALUE (mav)

Alueen suunnittelussa on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävät maisema-arvot, jotka liittyvät harjuloontoon ja kulttuurihistoriaan, säilyvät.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu valtioneuvoston vuoden 1995 periaatepäätöksellä valitut valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet sekä maisema-alueiden pääivitysinventoinnissa 2015 esitetyt laajennusalueet. Kantakaupungin alueella valtakunnallisesti merkittäviä maisema-alueita ovat maisema-alueiden pääivitysinventoinnissa mukaan Epilänharju, Pispalan-Pyynikinharju, Kalevanharju ja Aakkulanharju. Näistä Pyynikki on jo aikaisemmin luokiteltu valtakunnallisesti arvokkaaksi maisema-alueeksi. Muut harjut ovat tulleet inventointiin mukaan uusina kohteina. Pääivitysinventoinnissa Pyynikin aluerajausta on laajennettu. Edellä mainitut harjalueet ovat osa valtakunnallisesti arvokasta "Pirkanmaan harjumaisemat"-kohdetta.

Tampereen harjut ovat osa lähes 200 kilometriä pitkää Pohjankankaalta Ensimmäiselle Salpausselälle ulottuvaa saumamuodostumaa. Tampereen kaupungin alueella harjujakso lävistää lähes koko kaupunkialueen luodekaakkosuunnassa. Tampereen harjut ovat kulttuurihistoriallisesti merkittäviä ja liittyvät olennaisesti Tampereen kaupungin syntyn ja kasvuun. Harjujen kasvillisuus on monipuolista ja arvokasta ja ne ovat keskeinen osa kantakaupungin viheralueverkostoa. Tampereen kaupunkirakenne ja maisema-alueet limittyyvät toisiinsa ja harjumaisemat ovat maisemanähtävyysjä. Niillä on merkitystä asukkaiden hyvinvoinnille, aluetaloudelle sekä luonnon monimuotoisuudelle. Pirkanmaan harjumaisema on yhteydessä asukkaiden ja kaupungin identiteettiin ja se lisää asukkaiden ympäristötietoisuutta. Harjumaisemalla on myös matkailullinen merkitys elinkeinonharjoittajille.

Maisema-alueiden inventoinnin vaikutusarviossa todetaan, että sen oikeusvaikutukset syntyvät kaavoituksen kautta. Alueen sijainti valtakunnallisella maisema-alueella ei pääsääntöisesti aiheuta suoria maanomistajaan kohdistuvia oikeusvaikutuksia, mutta esimerkiksi rakentamisen ja muiden toimenpiteiden lupaharkinnan kautta niitä voi syntyä. Kaavoitukseen niistä syntyy sisältövaatimuksia ja velvollisuus selvittää ympäristövaikutuksia. Kaavoitukseen lisäksi maisema-alueet tulisi huomioida maisemaa voimakkaasti muuttavissa hankkeissa, kuten maa-ainesten ottamisessa, teiden rakentamisessa ja rakennusten purkamisessa, joissa pääivitysinventoinnin aineisto tulisi huomioida hankkeista ja niiden luvista päättääessa. Arvokkaat maisema-alueet saattavat paikallisesti rajoittaa tai asettaa reunaehoja uusiutuvan energian/tuulivoiman/vesivoiman rakentamiselle.

MAISEMALLISESTI JA KAUPUNKIKUVALLISESTI ■ HUOMIOITAVA RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ TAI KOHDE (M1-26)

Aikakautensa edustava alue, alueen osa tai kohde, jossa rakennuskanta ja / tai korttelirakennus ympäristöineen on säilynyt. Aluetta ja kohdetta koskevissa toimenpiteissä, tarkeimmassa suunnittelussa tai kaavojen ajanmukaisuutta arvioitaessa on otettava huomioon rakennetun ympäristön kokonaisuus, ominaispiirteet ja identiteetti. Kohteiden indeksointi viittaa kaavaselostuksen liitteenä olevaan lueteloon.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu yleispiirteisesti maakunnallisesti ja paikallisesti arvokkaita rakennettuja kulttuuriympäristöjä. Rajaukset perustuvat maakunnallisesti arvokkaisiin kulttuuriympäristöihin ja EHYT-hankkeen inventointieihin. Maakuntakaavaa varten on tehty selvitys maakunnallisesti arvokkaista rakennetuista kulttuuriympäristöistä v. 2016. EHYT-hankkeessa (inventointi 2010-11) tutkittiin 1940-80-lukujen keskustan ulkopuolisten lähiöiden rakentamista ja ympäristöä. EHYT-hankkeessa osa asuinalueista arvottettiin aikakauden edustavaksi asuinalueiksi, joissa alkuperäinen korttelirakenne, ympäristö ja rakennuskanta ovat säilyneet. Alueet ovat myös arkkitehtonisesti arvokkaita kokonaisuuksia. Osa näistä alueista on osoitettu kartalla kaupunkikuvallisesti huomioitaviksi alueiksi. Suunnittelussa, käytössä ja rakentamisessa tulisi edistää ja turvata rakennusperinnön ja maiseman arvojen säilymistä.

Alueilla täydennysrakentaminen on mahdollista ja niillä suojeletun toteuttamistapa tulisi ratkaista asemakaavoituksella. Täydennysrakentamisessa tulisi huomioida, että uudisrakentaminen tulee sovittaa kaupunkikuvaan ja että kaupunkikuvaa voidaan myös parantaa. Kulttuuriympäristöt voivat muodostaa identiteetin kannalta keskeisiä laatu- ja vetovoimatekiöitä. Kaavamääräryksessä mainitut ominaispiirteet liittyvät esimerkiksi julkisivumateriaaliin, kattokaltevuuteen, julkisivuaukotukseen ja rakennuksen ulokkeisiin. Kaavamääräryksessä mainittu identiteetti liittyy olemassa oleviin rakenksiin, kaupungin kehityshistoriaan ja ympäristöön.

ARVOKAS JÄLLEENRAKENNUSKAUDEN PIENTA- LOALUE (J1-11)

Alueen kaupunkikuvaan vaikuttavat muutokset on ratkaisava asemakaavalla. Asemakaavamuutoksen tulee perustua laajempaa kuin yhtä tonttia koskevaan tarkasteluun.

Alueen ympäristön erityispiirteet, julkisen ja yksityisen tilan suhde ja tonttien rajaaminen kadun suuntaan tulee säilyttää.

Rakennuskannan osalta ensisijaisena tavoitteena on alueen alkuperäisten rakennusten säilyttäminen. Mikäli rakennus korvataan uudella, tulee uuden rakennuksen sijainnin, koon, mittasuhteiden ja muiden ominaispiirteiden soveltuu alueen alkuperäiseen ilmeeseen. Kohteiden indeksointi viittaa kaavaselostuksen liitteenä olevaan luetteloon.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu parhaiden säilyneitä jälleenrakennuskauden pientaloalueita tai niiden parhaiden säilyneitä osia. Merkintä perustuu yleiskaavaa varten laadittuun selvitykseen,

jossa tutkittiin jälleenrakennuskauden pientaloalueiden arvojen säilyneisyyttä. Selvitys keskittyi alueisiin, jotka oli osoitettu kantakaupungin yleiskaavassa 1988 merkinnällä /SI, jälleenrakennuskauden alue. Selvitys laadittiin yleiskaavatyötä varten, ja se valmistui keväällä 2016. Merkinnällä osoitetulla alueilla ei tulisi sallia kaupunkikuvaan liittyviä poikkeamisia; mm. tonttien jakaminen tulisi tutkia asemakaavalla. Mikäli asemakaavamuutos laaditaan vain yhtä tonttia koskevana, kaava-asiakirjoissa tulisi esittää periaatteet siitä, miten ympäriovilla toteilla voidaan toteuttaa vastavaa täydennysrakentamisen. Paras keinotarjoava arvojen säilyttämiseksi olisi alueittaisten suojelemaavojen laatiminen, mutta on epätodennäköistä, että niitä tulaisiin laatimaan kaikille yleiskaavassa osoituille arvoalueille.

Julkisen ja yksityisen tilan suhteen säilyttäminen tarkoittaa mm. katumaiseman säilyttämistä alkuperäisen kaltaisena. Esimerkiksi asuin- ja talousrakennusten sijainnin ja koon sekä pysäköinnin (autotallien sijainti ja koko sekä tonttiliittymien sijainti ja leveys) tulisi sopeutua alueen alkuperäiseen luonteeseen. Myös katutilan muut ominaisuudet (tonttien aitaamistapa, viherkaistat ja joillain alueilla ojapainanteet) tulisi säilyttää alkuperäisen kaltaisena. Edelleen huomiota tulisi kiinnittää kaupunkikuvallisesti merkittävien puistoalueiden arvojen säilymiseen mm. säilyttämällä niihin rajautuvat tonttitarkentamistavaltaan alkuperäisen kaltaisena. Ympäristön erityispiirteiden säilyttäminen tarkoittaa näiden lisäksi rakenusten keskeisten ominaispiirteiden säilyttämistä.

Yksi keskeinen keinotarjoava edellä mainittujen tavoitteiden toteuttamisessa on alueiden alkuperäisen rakennuskannan säilyttäminen ja vaaliminen. Koska osa arvoalueiden rakennuksista saattaa olla huonokuntoisia, ei kaavamääräryksessä ole ehdotonta velvoitetta alkuperäisen rakennuskannan säilyttämiseksi. Kaavamääräryksessä mainitut rakennuksen ominaispiirteet liittyvät esimerkiksi julkisivumateriaaliin, kattokaltevuuteen, julkisivuaukotukseen ja rakennuksen ulokkeisiin. Kaavakartalla osoitetuista alueista parhaiden säilyneitä ovat Raholan Ippisenkatu, Jokipohjassa siirtolapuutarhan luoteispoolinen alue, Uudenkylän länsiosa ja Takahuhdissa Irlajan makasiinin ja päiväkodin ympärillä oleva alue.

MUINAISJÄÄNNÖSKOHDE (SM1-58)

Muinaismuistolailla rauhoitettu muinaismuistokohde, kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Aluetta koskevista toimenpiteistä on neuvoteltava museoviranomaisen kanssa ja pyydettävä lausunto. Vesialueiden muuttuvan käytön yhteydessä on arvioitava vedenalaiseen kulttuuriperintöön liittyvien selvitysten tarpeellisuus yhteistyössä museoviranomaisen kanssa. Kohteiden indeksointi viittaa kaavaselostuksen liitteenä olevaan luetteloon.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Pirkanmaan maakuntamuseon tekemän selvityksen mukaiset muinaisjäännöslöydöt, teollisuuskohteet ja sotahistorialliset kohteet. Ne ovat muinaismuistolain 295/1963 mukaisesti suojeleuja kiinteitä muinaisjäännöksiä ja laki suojaaa myös niiden lähiympäristön. Muinaisjäännöskohteita ovat esimerkiksi vanhat rajamerkit ja maakuopanteet. Selvitys valmistui v. 2017 yleiskaavatyötä varten.

Muinaisjäännöksen laajuus ja säilyneisyys tulisi selvittää ennen alueen asemakaavoittamista. Maisemallisesti ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ominaispiirteet tulisi säilyttää. Alueella sijaitsevien muinaisjäännöskohteiden ja niiden lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja hoitoa suunniteltaessa tulisi kiinteiden muinaisjäännösten lisäksi ottaa huomioon muinaisjäännösten suoja-alueet, maisemallinen sijainti ja mahdollinen liittyminen arvokkaisiin maisema-alueisiin ja/tai kulttuuriympäristöihin. Muinaismuistolain mukaan suoja-alueen muodostaa vähintään 2m säde kohteesta. Museoviranomaiseen määrittelee suoja-alueen tapauskohtaisesti.

ALUEEN OSA, JOLLA SIJAITSEE MUINAISMUISTOLAILLA RAUHOITETTUJA KIINTEITÄ MUINAISJÄÄNNÖKSIÄ
sm-2

Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen ja muu siihen kajoaminen on muinaismuistolain nojalla kielletty. Turveradan ja kokoojakadun risteämiskohdista ei saa muuttaa ilman museoviranomaisen lupaa. Risteämiskohdissa tulee asemakaavan yhteydessä tehdä riittävä arkeologinen dokumentointi ja kadun rakennusvaiheessa tulee varautua radanpohjan arkeologiseen dokumentointiin. Kokoojakadun leveys risteämiskohdassa saa olla rakenteineen enintään 15 metriä. Asemakaavavaiheessa korttelit on suunniteltava siten, että muinaisjäännösalue säilyy yhtenäisenä. Aluetta ja sen lähiympäristöä koskevat maankäytösuhinnitelmat tulee lähetä museoviranomaiselle lausuntoa varten.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu muinaisjäännösinventointiin perustuva Ojalan turverata ja siihen liittyviä turvetehtaan jäännöksiä Lamminrakan suon laidassa. Aluetta ei ole vielä asemakaavoitettu. Nykyisin ulkoilupolkuna palveleva turverata toiminee vastavassa käytössä jatkossakin. Turverataan kohdistuvista muutoksista tulee neuvotella lain edellyttämällä tavalla museoviranomaisen kanssa ja jatkosuunnittelussa on erityisesti kiinnitetävä huomiota kokonaisuuden säilymiseen ja turveradan asemaan ympäristössä.

Merkintä siirtyy sellaisenaan Ojalan osayleiskaavasta (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 19.1.2015, lainvoimainen 28.1.2016) ja perustuu seuraaviin selvityksiin:

Ojalan osayleiskaava-alueen muinaisjäännösinventointi 2010, Mikroliitti Oy

Ojalan osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten täydennysinventointi 2011, Mikroliitti Oy

**● MUU ARKEOLOGINEN KULTTUURIPERINTÖKOHDE
 (s1-35)**

Maankäytön suunnittelussa tulee ottaa huomioon muut arkeologiset kulttuuriperintökohteet ja niiden ympäristö. Alueella sijaitsevien historiallisten rakenteiden ja kerrostumien poistaminen on sallittua vain erityisestä syystä ja riittävän arkeologisen dokumentoinnin jälkeen. Aluetta koskevista suunnitel mistä on kuultava museoviranomaisia. Kohteiden indeksointi viittaa kaavaselostuksen liitteenä olevaan luetteloon.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Pirkkanmaan maakuntamuseon tekemän selvityksen mukaiset muut kulttuuriperintökohteet, kuten asuinpaikat/kylätontit ja tiiliruukit. Selvitys valmistui v. 2017 yleiskaavatyötä varten.

Maisemallisesti säilyneet ja kulttuurihistoriallisesti arvokkaat ominaispiirteet tulisi säilyttää. Alueella sijaitsevien kohteiden ja niiden lähialueiden maankäyttöä, rakentamista ja hoitoa suunniteltaessa tulisi lisäksi ottaa huomioon maisemallinen sijainti ja mahdollinen liittyminen arvokkaisiin maisema-alueisiin ja/tai kulttuuriympäristöihin. Historiallisten (sota-, asutus-, tie-, tms.) rakenteiden ja kerrostumien poistaminen on sallittua vain erityisestä syystä.

■ LAILLA TAI SOPIMUKSELLA SUOJELTU KOHDE (R1-6)

Merkinnän kohteet on suojeltu kirkkolailla tai rautiatesopimuksella. Kohteiden indeksointi viittaa kaavaselostuksen liitteenä olevaan luetteloon.

Merkinnän kuvaus:

Kohteet tulisi ottaa huomioon asemakaavoituksessa. Nämä kohteet on kuvattu liitteessä 2. Lailla tai sopimuksella on suojeltu yleensä vain rakennus, joissain tapauksissa myös rakennekseen kiinteästi liittyvä piha-alue.

Kartta 4 - Kestävä vesitalous, ympäristöterveys ja yhdyskuntatekninen huolto

YLEISMÄÄRÄYS:

Hulevesien käsittelyssä ja johtamisessa on noudatettava Tampereen kaupungin hulevesiohjelmassa esitettyä periaatejärjestystä: 1. Hulevesien syntyminen on ehkäistävä, 2. hulevedet on imetytettävä, 3. hulevedet on hyödynnettävä ja puhdistettava ja 4. hulevedet on viiytettävä syntypaikalla ennen johtamista avouomaan, vesistöön tai hulevesiviemäriin. Asemakaavoituksen ja muiden hankkeiden yhteydessä on selvitetävä hulevesien hallinta ja tarvittaessa varattava tila hulevesien käsittelylle. Rakennusluvan yhteydessä on laadittava hulevesijärjestelmän toteutussuunnitelma ja rakentamisen aikaisten hulevesien hallintasuunnitelma. Alueelliset huleveden hallintarakenteet on toteutettava alueen muun kunnallistekniikan rakentamisen yhteydessä.

Merkinnän kuvaus:

Yleismääräykssessä edellytetään kantakaupungin hulevesiohjelman (YLA 18.12.2012) mukaisen huleveden käsittelyn periaatejärjestyksen noudattamista. Laajalla yleiskaava-alueella tarpeet huleveden hallinnan periaatejärjestykselle painotukseen ovat vaihtelevat. Yleismääräys kertoo tavoitetaso koko kaava-alueelle, ja tarkemmassa suunnittelussa laaditaan valuma-aluekohtaisten määräysten pohjalta kunkin suunnittelualueen erityispiirteiden ja hulevesiohjelmassa esitetyn tarkentavan tiedon avulla asiantuntija-arvio siitä millä painotuksella periaatejärjestystä sovelletaan. Määräys ohja myös huleveden laadulliseen hallintaan, esimerkiksi biosuodatuksen keinoin. Puhtaiden kattovesien imetyttämistä voidaan edellyttää muuallakin kuin pohjavesialueilla. Alueellisilla huleveden hallintarakenteilla tarkoitetaan asemakaavan ja rakennusluvan yhteydessä laadittavien hulevesijärjestelmän toteutussuunnitelman sekä rakentamisen aikaisten hulevesien hallintasuunnitelman mukaisia toteutettavia rakenteita. Kantakaupungin hulevesiohjelma on tarkoitus päivittää 2017.

Kestävä vesitalous

POHJAVESIALUE

Aluetta koskevat toimenpiteet on suunniteltava ja toteuttava niin, etteivät ne heikennä pohjaveden laatu tai vähennä pohjaveden antoisuutta. Alueelle ei saa sijoittaa toimintoja, joista voi aiheutua pohjaveden pilaantumisvauraa. Pohjaveden muodostumisen turvaamiseksi puataat hulevedet on imetytettävä maaperään ja suosittava läpäiseviä pintoja. Hulevedet on johdettava pois pohjavesialueille sijoittuvilta liikennealueilta.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu vedenhankinnan kannalta merkittävä 1.luokan pohjavesialueet: Aakkulanharjun pohjavesialue sekä Epilänharju-Villilä A ja B -pohjavesialueet. Pohjaveden pilaamiskielto (=kielto pohjaveden laadun heikentämisestä) on asetettu ympäristönsuojelulaisissa (17§, 27.6.2014/527). Tampereen pohjavesialueiden suojelusuunnitelmassa (v. 2011) on esitetty kaavoituksen ja muun maankäytön ohjauksen toimenpiteeksi: "Pohjavettä vaarantavien toimintojen poistumiseen tähtäävä maankäytön ohjaus". Pohjaveden pilaantumisriskiä aiheuttavan toiminnan arviointi tehdään hankekohtaisesti, esimerkiksi asemakaavamuutoksen yhteydessä, yhteistyössä kaupungin ympäristönsuojeluviranomaisen kanssa. Tampe-

reen kantakaupungin hulevesiohjelmassa (YLA 18.12.2012) on velvoitettu turvaamaan pohjaveden laatu sekä pohjaveden määrä (=pohjaveden muodostuminen). Pohjaveden muodostumisen turvaamiseksi edellytetään puhtaiden vesien, kuten katoovesien, imetyttämistä maaperään.

VALUMA-ALUEET

Valuma-aluekohtaiset määräykset

Härmälänojan valuma-alue / Hulevesivirtaamia on rajoitettava ennen johtamista Härmälänojaan, Myllyjoaan tai Herrainsuon ja Peltolammin välisteeseen ojaan. Lahdesjärven-Lakalaivan alueella huleveden syntymistä on erityisesti ehkäistävä. Peltolammin ja Vähäjärven tila tulee säilyttää. Hyvälaatuisten veden johtuminen Vähäjärveen on turvattava.

Höytämönjärven valuma-alue / Hulevesiä on viiytettävä ja hulevesien laatua parannettava ennen johtamista ojiin. Särkijärven, Lahdesjärven, Suolijärven, Hervantajärven, Koukkujärven, Pieni-Virolaisen ja Vuoreksenlammin tila tulee säilyttää. Iso-Virolaisen tilaa tulee parantaa.

Keskustan valuma-alue / Hulevesivirtaamia on rajoitettava suosimalla läpäiseviä ja hulevesien virtaamaa hidastavia pintoja.

Näsijärven lähivaluma-alue / Halimasjärven ja Niihamanjärven tila tulee säilyttää. Ryydynpohjan, Siivikkalanlahden, Olkahistenlahden ja Lielahden tilaa tulee parantaa.

Pyhäjärven lähivaluma-alue / Tohlopin tila tulee säilyttää. Vaakkolammin tilaa tulee parantaa.

Vihiojan valuma-alue / Hulevesivirtaamia on rajoitettava. Ahvenisjärven ja Vihilahden tilaa tulee parantaa.

Vihusjärven valuma-alue / Alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa vesistön pilaantumista. Erityisesti on kiinnitettävä huomiota, ettei Natura 2000 –verkostoon kuuluvan Myllypuron valinnan perusteina olevia luontoarvoja merkitvästi heikennetä. Raakavesilähteenä toimivaan Vihusjärveen johtuvan veden laatu on säilytettävä hyvinä. Tesomajärven tila tulee säilyttää.

Viinikanojan valuma-alue / Hulevesivirtaamia on rajoitettava. Kaukajärven tila tulee säilyttää ja lidesjärven sekä Alasjärven tilaa tulee parantaa. Kaukajärven rannalta tapahtuu rantaimetymistä Aakkulanharjun pohjavesialueelle ja veden laatu on säilytettävä hyvinä.

Merkinnän kuvaus:

Määräykset perustuvat Tampereen kantakaupungin hulevesiohjelmassa (YLA 18.12.2012) esitetyihin valuma-aluekohtaisiin periaatteisiin. Periaatteita on ajantasaisesti yleiskaavatyön yhteydessä. Määräyksiksi on nostettu kantakaupungin mittakaavassa oleellisia periaatteita sekä täsmennetty määräyksiä asiantuntija-arvioon perustuen. Määräysten laadinnassa lähtötietona ovat olleet myös kumoutuvat osayleiskaavat.

Valuma-aluekohtaiset määräykset kohdentavat kartan 4 yleismääräystä. Yleismääräys kertoo tavoitetaso koko kaava-alueelle. Tarkemmassa suunnittelussa tulisi laatia valuma-aluekohtaisten määräysten pohjalta kunkin suunnittelualueen erityispiirteiden ja hulevesiohjelmassa esitetyn tarkentavan tiedon avulla asiantuntija-arvio siitä millä painotuksella periaatejärjestystä sovelletaan. Määräykset ohjaavat myös

huleveden laadun hallintaan esimerkiksi biosuodatuksen keinoi. Puhtaiden kattovesien imetytämistä voidaan edellyttää muuallakin kuin pohjavesialueilla. Määräyksiin kirjatulla velvoitteella tietyn vesistön tilan säilyttämisestä tarkoitetaan erityisesti sitä että kyseisen vesistön ravinnekuormitusta ei tule lisätä. Hulevesivirtaamien rajoittamisella tarkoitetaan kunkin suunnittelualueen erityispiirteisiin perustuen joko yhtä tai useampaa seuraavista: hulevesien synnyyn ehkäiseminen, hulevesien imetytämisen tai hulevesien viiytyminen. Keskustan valuma-alueenmääräykseen kirjatuilla hulevesien virtaamaa hidastavilla pinnoilla tarkoitetaan esimerkiksi viherkattoja.

Myllypuron osayleiskaavan (saanut lainvoiman 22.1.2009) Myllypuron Natura-alueita koskevat määräykset on sisällytetty yleismääräykseen sekä Vihusjärven valuma-aluekohtaiseen määräykseen.

MERKITTÄVÄ OJA TAI VESIREITTI

Vesireitti tai avoimena säilytettävä oja.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu kantakaupungin pienvesiselvityksen (2011) merkittävät purot, ojat ja norot. Kohteet tulisi säilyttää avoimena ja vesireitit eli putkitut osuudet tulisi pyrkiä palauttamaan avoimaksi. Kohteilla on arvoa hulevesien hallinnan sekä luonto- ja virkistysarvojen näkökulmasta. Ojan välitön lähiympäristö tulisi säilyttää rakentamattomana ja mahdollisimman kasvipeitteisenä. Asiantuntija-arvio huomioonottavan lähiympäristön laajuudesta tulisi tehdä hankekohtaisesti perustuen koteen merkitykseen hulevesien hallinnassa sekä koteen merkitykseen osana luontoarvo- ja virkistysverkostoa. Merkittävien ojen lisäksi kantakaupungin alueella on pienempiä ojia, joilla on merkitystä huleveden hallinnan sekä muiden ympäristöarvojen kannalta: myös nämä tulisi säilyttää avoimena ja viherympäristöltään yhtenäisenä maankäytön suunnittelussa ja toteutuksessa.

HUOMIOON OTETTAVA HULEVEDEN HALLINTA-ALUE

Alueella on varattava tilaa hulevesien tulvareitiksi ja viivytsalueeksi. Alueen tasaus ja rakennusten korkeusasemat on suunniteltava siten, että tulvavesistä ei aiheudu haittaa. Kohteiden hulevesien hallintarakenteet tulee toteuttaa hulevesiselvitykseen perustuvan suunnitelman pohjalta. Kohteiden indeksi viittaa kaavaselostuksessa olevaan luetteloon.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä osoitetaan huleveden hallinnan kannalta yleiskaavatasolla merkittävät huomioon otettavat kohteet. Kohde-rajaus osoittaa yleispiirteisesti alueen jonka hulevesienhallinta (kuten viivytsalataat / luonnolliset kosteikot) tulee toteuttaa / säilyttää ajantasaiseen hulevesiselvitykseen perustuvan suunnitelman pohjalta.

Kohteet ja selvitykset:

1. Lahdesjärvi-Lakalaiva. Lahdesjärven hulevesiselvitys, 2015.
2. Sikosuo. Sikosuon tulva-alueiden toteutussuunnittelu, 2010.
3. Hervanta Tauskonoja. Hervannan hulevesiselvitys, 2016.
4. Lielahti-Hiedanranta. Lielahden alueella on 1990-luvulla tapahtunut hulevesitulvia jotka on saatu hallintaan toteuttamalla avo-oja Enqvistinkadun itäpuollelle. Hiedanrannan alueen suunnittelussa kohteelle tulisi laatia hulevesiselvitys ja hulevesirakenteiden toteutussuunnitelma.

[w] OHJEELLINEN ALUEELLINEN HULEVESIEN VIIVYTYS-ALLAS

Alue tulee varata hulevesien käsitellyä varten toteutettavalle kosteikolle, laskeutusaltaalle tai lammikolle. Alueelliset hulevesien käsitellytoimenpiteet on toteutettava ennen rakentamisen aloittamista.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu kumoutuvissa osayleiskaavoissa esitetty hulevesialaat, joita ei ole vielä asemakaavoitettu. Merkinnät perustuvat kunkin osayleiskaavan yhteydessä tehtyihin tarkempaan selvityksiin ja suunnitelmiin. Määräyksen sanamuoto on hieman vaihdellut eri osayleiskaavoissa, mutta nyt esitetty määräys on muokattu kaikkia kattavaksi. Jatkosuunnittelussa tulisi tarkentaa varausten sijainti, tilantarve ja muotoilu sekä huomioida muut alueisiin kohdistuvat tavoitteet kuten ekologiset yhteydet ja ulkoilureitit.

Kumoutuvat osayleiskaavat ja hulevesimerkintöjen perustee-na olevat selvitykset:

Myllypuron osayleiskaava, hyväksytty kaupunginvaltuustossa 17.12.2008, lainvoimainen 22.1.2009

Kolmenkulman alueen vesihuollen yleissuunnitelma, Suunnittelukeskus Oy 13.1.2006

Hulevesien käsitellyalueen nro 5 sijaintimuutos, Tampereen kaupunki 6.9.2007

Lahdesjärven osayleiskaava, hyväksytty kaupunginvaltuustossa 15.12.2010, lainvoimainen 17.10.2013

Lahdesjärvi-Lakalaivan vesihuollen yleissuunnitelma, FCG Planeko Oy 24.6.2008

Särkijärven hydrologen selvitys, Tampereen kaupunki, suunnittelupalvelut 30.4.2008

Hervantajärven osayleiskaava, hyväksytty kaupunginvaltuustossa 13.6.2011, lainvoimainen 14.4.2014

Hervantajärven osayleiskaavan hulevesien hallintasuunnitelma, FCG Planeko Oy 10.10.2008

Ojalan osayleiskaava, hyväksytty kaupunginvaltuustossa 19.1.2015, lainvoimainen 28.1.2016

Ojalan osayleiskaavan hulevesisuunnitelma, Ramboll 14.2.2014

Ympäristöterveys

KEMIKAALILAITOKSEN KONSULTOINTIVÖHYKE

Asemakaavoituksen yhteydessä on pyydettävä turvallisuus- ja kemikaaliviraston (TUKES) ja pelastusviranomaisen lausunto. Kohteiden indeksi viittaa kaavaselostuksessa olevaan luetteloon.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Seveso- ja muiden erityislaitosten konsultointivöhykkeet (vaarallisia kemikaaleja ja räjähäiteitä käsittelevät tuotantolaitokset tai varastot). Laitoksen vaikuttusalueelle sijoittuvassa maankäytön suunnittelussa on pyydettävä turvallisuus- ja kemikaaliviraston ja pelastusviranomaisen lausunto.

Konsultointivöhykkeen mukaiset kohteet:

- a) Vedenpuhdistuslaitos, Tampereen Vesi: Ruskon vedenpuhdistuslaitos, kv 2 km
- b) Pesula- ja tekstiilipalvelut, Comforsta Oy, kv 0,5 km

- c) Muovipakkauksien valmistus, Amerplast Oy, kv 0,5 km
- d) Lämpökäsittelypalvelut, Bodycote Lämpökäsittely Oy, kv 0,5 km
- e) Metalliteollisuusyritys, Ata Gears Oy, kv 0,5 km
- f) Teollisuuden pintakäsittely, FSP Finnish Steel Painting Oy, kv 0,2 km
- g) Teollisuustuotteet ja -palvelut, Valmet Power Oy Tampeleen koelaitos, kv 0,5 km
- h) Konepajateollisuus, Katsa Oy, kv 0,5 km
- i) Metallien pintakäsittely, Pirkka kovakromaus Oy, kv 0,5 km
- j) Kemikaalien varastointi, VR-Yhtymä Oy: Vetopalvelut Tampere, kv 0,2 km
- k) Lämpöläitos, Tampereen sähkölaitos Oy: Nekalan lämpökeskus, kv 0,5 km
- l) Kaivoskoneiden valmistus, Metso Minerals Oy, kv 0,2 km
- m) Lämpöläitos, Tampereen sähkölaitos Oy: Naistenlahden voimalaitos, keskustan strategisen osayleiskaavan alueella, kv 0,5 km ulottuu kantakaupungin yleiskaavan puolelle
- n) Lämpöläitos, Tampereen sähkölaitos Oy: Lielahden voimalaitos, kv 0,5 km
- o) Lihanjalostustehdas, Tapola Oy, kv 0,5 km
- p) Kemianteollisuus, Solenis Finland Oy, kv 1 km
- q) Jauhemaalaus, Linjateräs Oy, kv 0,5 km
- r) Painotuotteiden valmistus, PunaMusta Oy, kv 0,5 km
- s) Kemianteollisuus, Oy Forcit Ab, Nokian kaupungin alueella, kv 2 km ulottuu Tampereen puolelle

SUOJAVYÖHYKE

Alueella ei saa rakentaa päiväkoteja tai hoitolaitoksia.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu alue, jolla on puolustusvoimien vaurikkotoimintaan liittyvä onnettomuusriski. Sääksjärven asevarikolla ja Puolustusvoimien lentotekniikkalaitoksessa käsitellään ja varastoitaan räjähdyssaineita. Suojavyöhykkeelle ei saa rakentaa päiväkoteja tai hoitolaitoksia. Merkintä siirtyy sellaisenaan Vuoreksen osayleiskaavasta (vahvistettu ympäristöministeriössä 28.1.2005).

PUHDISTETTAVA/KUNNOSTETTAVA ALUE

Alueen pilaantuneisuus tulee selvittää ja kunnostaa käyttötarkoitukseen edellyttämällä tavalla.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu vanhat kaatopaikka-alueet, Aitovuoren ampumarata, Hiedanrannan vanha teollisuusalue sekä Lielahdessa järven pohjassa oleva nollakuitualue. Alueen maaperän pilaantuneisuus on selvitettyä ja kunnostettava alue sen käyttötarkoitukseen edellyttämällä tavalla. Toiminta alueilla on päättynyt lukuun ottamatta Aitovuoren ampumarataa.

saa-merkinnän mukaiset kohteet:

- Aitolahden kaatopaikka, suljettu 1976
- Aitovuoren ampumarata, toiminnassa
- Hepolammin kaatopaikka, suljettu 1976
- Hiedanrannan teollisuusalue, toiminta loppunut 2008

- Hyhkynlahden kaatopaikka, suljettu 1961
- Härmälän kaatopaikka, suljettu 1961
- Ikurin kaatopaikka, suljettu 1983
- Kalevanharjun kaatopaikka, suljettu 1953
- Kivelön kaatopaikka, suljettu 1974
- Lielahden lietekaatopaikka, suljettu 2010
- Lielahden nollakuitualue, toiminta loppunut 1981
- Nekalan kaatopaikka, suljettu 1958
- Raholan kaatopaikka, suljettu 1963
- Sulkavuoren kaatopaikka, suljettu 1974
- Viinikankadun kaatopaikka, suljettu 1954

SAASTUNUT MAA-ALUE

Alueelle sijoittuvien direktiivilajien elinympäristöjä ei saa hävittää tai heikentää.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Nekalan vanhan kaatopaikan reuna-alue, josta osa saattaa sijaita vedenpinnan alla. Alueelle on tarkoitus perustaa luonnonsuojelualue. Alueella suoritettavissa toimenpiteissä on otettava huomioon alueen luontoarvot. Merkintä siirtyy sellaisenaan Iidesjärven osayleiskaavasta (hyväksytty kaupunginvaltuustossa 17.3.2014, lainvoimainen 28.4.2014) ja perustuu seuraaviin selvytyksiin:

Nekalan entinen kaatopaikka, maaperän kunnostuksen yleissuunnitelma, Ramboll 15.10.2012

Tampereen kantakaupungin - Aitolahden Sorilan viitasammakot 2010, Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys 2010

Tampereen kantakaupungin ja Sorilan viitasammakkoselvitys 2011, osa 2, Iidesjärvi, Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys 2011

MELU- JA ILMANLAATUSELVITYSTARPEEN HARKINTA-ALUE

Alue, jolla asemakaavan laadinnan yhteydessä on harkittava melu- ja ilmanlaatuselvityksen tarve.

Merkinnän kuvaus:

Merkintä on laadittu Tampereen meluselvityksen v.2012 laskeutumiseen päiväajan keskiäänitasoennusteeseen 60dB (L_{Aeq} klo 7-22) pohjautuen (v.2030 tilanne). Merkintä osoittaa alueet, joilla on harkittava meluselvityksen tarve tarkemmassa suunnittelussa. Ilmanlaadun selvitystarvealueet sijoittuvat lähtökohtaisesti samoiille alueille kuin meluselvitystarvealueet. Ilmanlaadun pitoisuksia on käsitelty tarkemmin Tampereen ilmanlaatuselvityksessä 2013.

LENTOMELUALUE

Alue, jonka lentomelutason (L_{den}) vuonna 2040 on arvioitu olevan yli 55 dB. Alueelle ei tule osoittaa uutta melun haittoille herkkää toimintaa. Alueella jo olevan asutuksen ja melulle herkän muun toiminnan säilyttäminen, korjaaminen ja vähäinen täydentäminen on mahdollista.

Merkinnän kuvaus:

Merkintä on maakuntakaavaehdotuksen mukainen. Merkintä perustuu Finavian 18.6.2014 päävättyyn raporttiin: "Tampere-Pirkkalan lentoaseman melutilannevisio vuodelle 2040". Peltolammin ja Multisillan väliselle alueelle sijoittuvan lentomelualue-rajaukseen lisäksi raportissa suositellaan, ettei nykyisen kiitotien jatkeille 15 kilometriin saakka kaavoitettaisi melulle herkkiä kohteita. Melun haittoille herkällä toiminnalla

tarkoitetaan asumista, sairaaloita, hoitolaitoksia, vanhainkoteja, päiväkoteja ja oppilaitoksia tai muuta näihin rinnastettavissa olevaa toimintaa.

Yhdyskuntatekninen huolto

ENERGIAHUOLTO

VOIMALAITOS

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu lämmön ja sähkön tuotantoa varten rakennettu Lielahden voimalaitos.

UUSI VOIMALAITOS

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu uudelle n. 300 MW voimalaitokselle ohjeellinen sijainti Rydynpohjassa. Laitos voi toteuttaa aluksi pienennä hakelämpökeskuksena. Lämmön siirron varmistamiseksi tulisi varautua siirtoputkeen voimalaitokselta keskustaan ja Naistenlahteen.

LÄMPÖKESKUS

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu kaukolämpöä tuottavat laitokset Myllypurossa, Raholassa, Nekalassa, Sarankulmassa, Hakametsässä sekä Hervannan kaksi laitosta. Myllypuron lämpökeskus toimii huoltovarmuuskapasiteettina. Nekalan lämpökeskusta on mahdollisuus kehittää geolämpöä hyödyntävänä laitoksen.

UUSI LÄMPÖKESKUS

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu rakennettavat uudet lämpökeskukset Vuoreksessa ja Lielahdessa. Hiedanranta-Lielahtea on mahdollisuus kehittää energiaomavaraisena ja geoenergialaitokseen tukeutuvana kaupunginosana. Lämpökeskuksen tilantarve on noin 0,5 ha.

TARVEALUE UUDELLE LÄMPÖKESKUKSELLE

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu tarvealueet uusille lämpökeskuksille, joilla varaudutaan kaupunkirakenteen täydentymisestä johdettavan lisäkapasiteetin rakentamiseen. Lämpökeskuksen tilantarve on noin 0,5 ha. Itä-Tampereella tulisi varautua uuteen lämpökeskukseen v. 2030 mennessä.

GEOLÄMMÖN KERUUVYÖHYKE

Alueen maa- ja kallioperää voidaan hyödyntää keskitetyn geolämpöAITOKSEN lämmönkeruuseen.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu maalämpökeräimien ohjeellinen laajuisuus maa- ja kallioperässä Nekalassa ja Lielahdessa. Lämpökaivojen syvyys on useita kilometrejä.

- (K) - KAASULINJA

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu olemassa oleva korkeapaineinen maakaasun siirtoputki. Maakaasuputkiston suojaetäisyydet rakennuksiin ja rakenteisiin määrätyvät valtioneuvoston asetuksella maakaasun turvallisuudesta (551/2009).

SÄHKÖNJAKELU

SÄHKÖASEMA

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Tampereen Sähkölaitos Oy:n sähköasemat.

UUSI SÄHKÖASEMA

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu rakennettavat uudet sähköasemat. Kaupissa sähköasemalle on varaus asemakaavassa, Hankkiossa sähköasemalle tulisi varata sijainti asemakaavoituksen yhteydessä.

TARVEALUE UUDELLE SÄHKÖASEMALLE

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu ohjeellinen sijainti uudelle sähköasemalle Kangasalan rajan tuntumaan. Sähköaseman mahdollista sijaintia tulisi selvittää asemakaavoituksen yhteydessä.

- (Z) - 110 – 400 kV SÄHKÖLINJA

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu olemassa olevat sähkönsiirron ilmajohtoalueet. Johtoalueelle ei tulisi sijoittaa toimintaa, joka vaikeuttaa johdon käyttöä, kunnossapitoa tai uusimista. Kaikista johtoalueelle suunniteltavista toimenpiteistä tulisi pyytää johdon omistajan lupa.

- (Z) - KEHITETTÄVÄ SÄHKÖLINJA

Sähkölinjan saneerauksen yhteydessä tai viereisen maankäytön muuttuessa on tutkittava mahdollisuutta linjan maakaapeloointiin.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Tampereen Sähkölaitos Oy:n 110 kV:n ilmajohtojen alueet Myllypuro-Santalahti ja Kaleva-Alasjärvi. Ilmajohtojen maakaapeloointia tarkastellaan sitä mukaa kun, ympäröivä kaupunkirakenne kehitty.

VESIHUOLTO

UUSI JÄTEVEDENPUHDISTAMO

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Sulkavuoren sijoittuva uusi keskjätevedenpuhdistamo.

VEDENOTTAMO

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Kaupinojan raakavedenottamo sekä Mustalammin, Hyhkyn ja Vilusenharjun pohjavedenottamot.

VEDENKÄSITTELYLAITOS

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Kaupinojan ja Ruskon vedenkäsittelylaitokset.

VESISÄILIÖ

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Tesomalla, Pyynikillä, Kaupissa, Peltolammilla ja Hervannassa sijaitsevat ylävesi- ja vesisäiliöt.

- (vi) - UUSI OHJELLINEN VESIJOHTO

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Tampereen vesihuoltolinjausten yleissuunnitelman (Tampereen Vesi, 31.8.2012) mukaiset uudet vesijohtoverkostojen runkoyhteydet: Kaupinoja - Aitolahdi, Nurmri - Nikki, Liuttu - Nikki, Liuttu - Vehmainen, Kaupinoja - Sammon valtaväylä, Sammon valtaväylä - Kauhakorvenkatu, Vuores - Sääksjärvi Kaupinoja - Lentävänniemi, Lentävänniemi - Pohjanmaantie ja Kaupinoja - Kaupin YVS. Yleissuunnitelman yhteydessä linjauksia ei ole suunniteltu tarkkaan, joten kaava-merkintä on ohjeellinen.

- (vii) - UUSI OHJELLINEN VIETTOVIEMÄRI

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Tampereen vesihuoltolinjausten yleissuunnitelman (Tampereen Vesi, 31.8.2012) mukaiset uudet viemärlinjat: Multisilta - Peltolammi ja Rautaharkko sekä Sulkavuoren rakennettavan keskusjätevedenpuhdistamon tarvitsemat uudet siirtoviemärit Viinikanlahdesta ja Raholasta sekä pуркуputki Vihilahden suuntaan. Yleissuunnitelman yhteydessä linjauksia ei ole suunniteltu tarkkaan, joten kaava-merkintä on ohjeellinen.

- (viii) - UUSI OHJELLINEN PAINEVIEMÄRI

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Tampereen vesihuoltolinjausten yleissuunnitelman (Tampereen Vesi, 31.8.2012) mukaiset uudet paineviemärlinjat: Ojala - Tasanne, Lamminrahka - Nikki, Vuores-Sääksjärvi ja Ojala-Tasanne sekä Sulkavuoren rakennettavalle keskusjätevedenpuhdistamolle johtavat uuden siirtoviemärit Viinikanlahdesta ja Raholasta. Yleissuunnitelman yhteydessä linjauksia ei ole suunniteltu tarkkaan, joten kaava-merkintä on ohjeellinen.

JÄTEHUOLTO

YLEISMÄÄRÄYS:

Täydennysrakentamisen yhteydessä, tonttitehokkuuden ollessa yli $e=0,8$ on pyrittävä muodostamaan korttelikohtaisia kotitalousjätteiden keräyspaikkoja.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnän tavoitteena on ohjata täydennysrakentamista siten, että tiivistyvässä kaupunkirakenteessa kortteleissa suunnitellaan kiinteistöjen yhteisiä kotitalousjätteen keräyspisteitä sekä tilavarausten että tyhjentämisen tehokkaampaa toteuttamista varten. Korttelikohtaisella keräyspaikalla tarkoitetaan useammalle kiinteistölle tarkoitettua yhteistä, lähelle sijoittuvaa keräyspaikkaa päivittäisille jätteille. Korttelikeräyksen mahdollisuus tulisi tutkia sekä täydennysrakentamisen että uusien asuinalueiden suunnittelun yhteydessä.

E-jä JÄTEASEMA

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Nekalan jäteasema, joka ottaa vastaan vaarallisia kotitalousjätteitä.

E-jä TARVEVALUE UUDELLE JÄTEASEMALLE

Alueelta tulee varata sijoituspaikka vaarallisen kotitalousjätteen vastaanottoasemalle.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu ohjeellinen sijainti miehitetylle ja vaarallisille kotitalousjätteitä vastaanottavalle jäteasemalle. Jäteaseman tilantarve on noin 0,5 ha. Ruskontien varressa tarvealue on esitetty laajana kokonaisuutena, jossa toiminta sijoittettaessa tulee huomioida alueen suojaravot ja muu maankäyttö.

E-pu JÄTEHUOLLON KEHITTÄMISALUE

Alueen kotitalousjätteen keräämiseksi tutkittava putkikeräyksen mahdollisuutta.

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu uusien kaupunginosien, Hiedanrantta-Lielahdi ja Ojala-Lamminrahka, alueet joilla on tarkoitus senmukaista tutkia mahdollisuutta kotitalousjätteen putkikeräykseen. Putkikeräysjärjestelmä edellyttää koonta-aseman sijoittamista keskeisesti ($r=2,5$ km) keräysalueelle. Järjestelmään liittyvä asukasmäärä on n. 3 500-13 000 asukasta.

YLEISTEN ALUEIDEN HUOLTO

E-lv LUMEN VASTAANOTTO

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu toiminnassa oleva Aarikkalan lumenvastaanottoalue sekä uusina tutkittavina alueina Ruskon ja Aitovuoren alueet. Ruskonperän lumenvastaanottoalue perustetaan maanvastaanottoalueen maisemointityön yhteydessä sen tuntumaan. Aitovuoreessa mahdollisuutta lumenvastaanottoon tulisi selvittää asemakaavatyön yhteydessä.

E-pm SELVITYSALUE PUHTAAN MAAN VASTAANOTTOA VARTEN

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Hiedanrannan alue Näsijärven rannassa sekä Raholan jätevedenpuhdistamon alue Pyhäjärven rannassa. Puhtaiden ylijäämämaiden hyödyntämistä voidaan tutkia osana alueiden esirakentamista. Hanke edellyttää sekä vesilain että maankäytöö- ja rakennuslain mukaiset luvat, joissa selvitetään erityisesti rakentamisen maankäytöllisiä tai kaupunki- ja maisemakuallisia vaikutuksia.

E-mv MAAN VASTAANOTTO - JA KIERRÄTYS

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Myllypuron maanvastaanotto- ja kierrätysalue, joka muodostaa kokonaisuuden Nokialle sijoittuvan vastaanoton toiminnan kanssa.

E-ta TAIMISTO

Merkinnän kuvaus:

Merkinnällä on osoitettu Raholan, Kaarilan ja Viialan säilytettävät taimistoalueet.

Kaavan vaikutukset

Yleiskaavan vaikutusten arvointi perustuu maankäyttö- ja rakennuslakiin (MRL). Lain 9 §:n mukaan "Kaavan tulee perustua kaavan merkittävät vaikutukset arvioivaan suunnittelun ja sen edellyttämiin tutkimuksiin ja selvityksiin. Kaavan vaikutuksia selvitetään otetaan huomioon kaavan tehtävä ja taroitus." Kaavaa laadittaessa on tarpeellisessa määrin selvitetään suunnitelman ja tarkasteltavien vaihtoehtojen toteuttamisen ympäristövaikutukset, mukaan lukien yhdyskuntataloudelliset, sosiaaliset, kulttuuriset ja muut vaikutukset. Selvitykset on tehtävä koko siltä alueelta, jolla kaavalla voidaan arvioida olevan olennaisia vaikutuksia. Kantakaupungin yleiskaavan vaikutukset on arvioitu yleiskaavallisella tarkkuudella. Yleiskaava toteuttaa Tampereen kaupunkistrategiaa, Yhteinen näköalojen kaupunki.

Yleiskaavaa on tehty yhteistyössä ja rinnan Pirkanmaan valmisteilla olevan maakuntakaavan kanssa. Yleiskaavaratkaisu pohjautuu maakuntakaavatyössä laadittuun kaupan palveluverkkoon koskevan mitoitukseen ja vaikutusarviointiin. Myös multa osin yleiskaava toteuttaa maakuntakaavaehdotuksen ratkaisuja. Ainoastaan keskustan (C) merkintöjen osalta työn alla olevassa kantakaupungin yleiskaavassa on tehty tulkinta maakuntakaavaehdotuksen ratkaisusta. Kalevan Prisman, Turtolan ja Kaukajärven kohdalla TRE YKA 2040 osoittaa alueet keskusta-alueiksi vaikka eivät ole sitä maakuntakaavassa. Yleiskaavassa alueiden kaupan mitoitus on maakuntakaavan mukainen. Kaupungin tavoitteena on kehittää alueilla kaupan lisäksi muuta palvelurakentamista sekä asumista. Yleiskaavan C - merkitä mah-

dollista paremmin tehokkaan ja sekoituneen maankäytön ja myös sen, että kehittämisen lähtökohtana voi olla myös saneeraus.

Vaikutusten arvointia on tehty kaavatyön aikana ja se perustuu MRL:n esittämiin näkökulmiin. Kaavan luonnossuhteessa vaikutuksia arvioitiin suhteessa kaavan tavoitteisiin. Kaavaratkaisua laadittaessa vaikutuksia on otettu huomioon eri suunnitelmaratkaisuja pohdittaessa. Kaavaa varten laadituissa eriläis selvityksissä ja rakennetarkasteluissa on arvioitu ratkaisujen vaikutuksia kokonaiskehittämiseen sekä toteuttamisen edellytyksiä. Vaikutusarviointi on laadittu pääosin asiantuntija-arvioina, liiketeen osalta kaavatyössä on hyödynnetty TALLI-liikennemallien nustetta ja muita liiketeen toimivuutta kuvaavia simulointi-ohjelmia.

Ihmisiin kohdistuvat vaikutukset

Ihmisiin kohdistuvia vaikutuksia on arvioitu erityisesti siitä näkökulmasta, miten sujuva ja hyvinvoiva arki sekä kestävä elämäntavat voivat toteutua Tampereen kantakaupungin kehittyvän yhdyskuntarakenteen sisällä. Lisäksi on tarkasteltu arjen ympäristöjen laatua koskevia viihtyisyyss- ja turvallisuustekijöitä, joihin lukeutuvat muun muassa virkistysmahdollisuksien riittävyys ja ympäristöhäiriöiltä suojaaminen.

Arjen sujuvuus ja toimintojen saavutettavuus

Yleiskaavaratkaisu ohja kaupungin kasvua keskustojen ja niitä yhdistävien joukkoliikennekäytävien muodostamalle hyvin saavutettavalle vyöhykkeelle, jolle on mahdollista sijoittaa merkittävä määrä uutta asunto-, työpaikka- ja palvelurakentamista. Yhdyskuntarakenteen tiivistyminen ja toimintojen sekoittuminen luovat vyöhykkeelle nykyistä

kaupunkimaisempia ympäristöjä, joissa asuminen, työpaikat ja palvelut sijoittuvat laadukkaan joukkoliikenteen äärelle ja fyysisesti lähelle toisiaan. Tämä edesauttaa sujuvan ja kestävän arjen toteutumista sekä vähentää osaltaan jopa päiväistä liikkumistarvetta. Yleiskaavan mitoitukseen mahdollistamasta asukasmäärän kasvusta noin 70 prosenttia sijoittuu kaavakartalla osoitetulle Kasvun vyöhykkeelle ja tästä osuudesta edelleen noin puolet keskustatoimintojen alueille. Laskelmanmassa on huomioitu kerrostalovaltaiseksi oletetun asuntorakentamisen tuottama väestönlisäys, minkä lisäksi kokonaan uutta pientalotyyppistä asumista sijoittuu vähäisessä määrin kantakaupungin itäisille ja eteläisille reuna-alueille.

Maankäytön tiivistyminen keskeisellä yhdyskuntarakenteen vyöhykkeellä laajentaa mahdollisuksia asuinpaikan valinnan suhteen. Väestö-, työpaikka- ja palvelutiheden kasvaessa sekä jouk-

kolikenteen tehostuessa yhä useampi sijainti muuttuu arjen sujuvuuden kannalta houkuttelevaksi vaihteleville asukasryhmiille. Samalla mahdollistuu aiempaa paremmin kestävien elämäntapojen, kuten autottomuuden, toteuttaminen joka-päiväisessä elämässä. Lisäksi tiiviissä joukkoliikennekaupungissa vapaa-ajan vietton mahdollisuudet monipuolistuvat, kun keskeisesti sijaitsevat kulttuuri- ja vapaa-ajankohteet sekä virkistysalueet ovat nykyistä helpommin saavutettavissa. Yleiskaavassa laajentuvat keskusta-alueet on varattu liiketoiminnan ja asumisen ohella virkistysken, vapaa-ajan ja kaupunkikulttuurin toiminnolle, mikä mahdollistaa monipuolisen aktiviteettitarjonnan syntymistä alue- ja paikallistaso keskuksiin. Jos halutaan edesauttaa myös kolmannen sektorin toimijoiden sijoittumista monipuolisiin keskustoihin, tarvitaan edullista tilatarjontaa, johon kaupunki voi merkitä vänä kiinteistönomistajana vaikuttaa

esimerkiksi luovuttamalla omia tilojaan iltakäyttöön.

Vaikka kantakaupungin alueella liikkuvien arkiset matkakuviot muuttuvat jatkossa entistä yksilöllisemmiksi vapaa-ajan tarpeiden ja elämäntylien erilaistuessa, muodostavat päivittäiset työmatkat edelleen yhden merkittävimmistä ja pysyvimmistä arjen liikkumisvirroista. Ohjaamalla kasvua yhdyskuntarakenteen hyvin saavutettavalle vyöhykkeelle ja suosimalla toimintojen sekoittumista yleiskaavaa mahdollistaa sen, että tulevaisuudessa yhä useamman työpaikka voi sijaita joko tiheävuorovälisen joukkoliikenteen äärellä tai kävely- ja pyöräilytäisyyden päässä lähellä kotia. Hyvin saavutettavia kasvavan työpaikka-tiheden alueita ovat erityisesti yleiskaavan keskustatoimintojen alueet, palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneet alueet sekä kehitettävä innovaatioympäristöt, joiden kytketymistä kaupunkirakenteesseen edistetään toteuttamalla sujuvia kävely- ja pyöräily-yhteyksiä aluekeskuksen palvelujen ja lähivirkistysalueiden suuntaan. Toisaalta kantakaupungin reuna-alueille sijoittuu Myllypuron ja Aitovuoren kaltaisia tuotantotoiminnan alueita, joille ei sijaintinsa ja verrattain alhaisen työpaikkatiheytsensä takia voidaan samantasoisia joukkoliikennepalveluja kuin tiiviimille ja keskeisemmin sijaitseville työpaikka-alueille. Lisäksi täytyy muistaa, että ei kyötä täsmällisesti ennakoimaan, millaista tulevaisuuden työ tulee olemaan luonteeltaan yleiskaavan tavoitevuonna 2040. Työelämän murrostrengellä, kuten tietoyön automatisoitumisella ja monipaikkaistumisella, saattaa olla ratkaisevia vaikutuksia myös työpaikkoimintojen sijoittumislogiikkaan ja tilantarpeisiin.

Yleiskaavassa palvelurakentamisen ohjaus muuttuu merkittävästi verratunna entiseen, sillä julkisille palveluille varatuista erillisistä käyttötarkoitusalueista on luovuttu kokonaan. Sen sijaan keskitettyjä palveluja pyritään ohjaamaan hyvin saavutettavalle yhdyskuntarakenteen vyöhykkeelle turvaten niiden tarvitsemat tilavaraukset muiden kau-punkikehittämishankkeiden yhteydessä. Palvelutilojen toteutuminen integroidusti osana arjen ympäristöjä edellyttää

käytännössä ennakoivaa yhteistyötä, jossa maankäytön ja palveluverkon suunnittelua sovitaan yhteen uudenlaisilla toimintatavoilla. Ylipäänsä toiminnallisen monipuolisuden turvaaminen kantakaupungin keskeisellä vyöhykkeellä vaatii tarkemmalta suunnittelulta ennen kaikkea sitä, että vältetään uudistuvan kaupunkiympäristön muodostumista liian yksipuolisesti asumispainotteiseksi.

Kaupan sijainnin ohjaus on keskeisessä roolissa osana palveluverkon kehittämistä, koska kaupallisten toimintojen sijoittuminen vaikuttaa arjen sujuvuteen ja vapaa-ajan matkojen tekemiseen. Yleiskaava ohjaa kaupan suuryksiköitä keskusta-alueille, jotka ovat hyvin saavutettavissa ympäröiviltä asuinalueilta eri kulkumuodoilin. Samanaikaisesti halutaan tukea pienien pääittäis-tavarakauppojen sijoittumista asuinalueille lähelle asukkaita. Toisaalta täytyy muistaa, että liiketilojen toteutumiseen vaikuttavat voimakkaasti kauppapaikkasuunnitelun liittyvät taloudelliset reunaehdot sekä kaupan rakennemuutos. Tästä syystä yleiskaavoituskset ei kyötä takaamaan monipuolisten kaupallisten palvelujen syntymistä, mutta sitä voidaan tukea luomalla houkuttelevia sijainteja, joihin kaupan ja muiden palvelualojen toimijat haluavat sijoittua.

Asuinypäristöjen laatu ja monipuolisuuus

Yleiskaavassa ei yleispiirteisyytensä vuoksi ohjata yksityiskohtaisella tasolla asuinypäristöjen laatuun liittyviä toiminnallisia ja esteettisiä valintoja, kuten asuntojakumaa tai rakentamisen tapaa ja tyylia. Yleiskaavan strategisesta luontesta johtuen asumisen käyttötarkoitusalueita ei ole myöskään jaettu erikseen kerros- ja pientaloalueisiin, jolloin kaupunkirakennetta voidaan täydentää joustavasti soveltuvin talotyypein riippuen kulloisestakin kontekstista. Sen sijaan asumisen laatu toteutuu ennen kaikkea kaupunkirakenteen laadukkuudena, eli arjen sujuvuuden ja viihtymisen kannalta keskeiset toiminnot, kuten palvelut ja vihrealueet, ovat asukkaiden hyvin saavutettavissa. Suoraan asumisen lähiympäristöjen suunnittelua ohjaavat

lähinnä keskustatoimintojen alueita koskevat määräykset, joilla halutaan edistää maantason aktiivista käyttöä suosimalla pohjakerroslukuilta ja rakenteellista pysäköintiä. Toisaalta täytyy muistaa, että pysäköinnin tilantarvetta säätelee merkittävästi kaupungin omaksuma pysäköintipoliitikka, jonka autopaikanormit vaikuttavat mahdollisuksiin tehostaa kaupunkitilan käyttöä täysin yleiskaavaratkaisusta riippumatta.

Yleiskaava ohjaa kaupungin kasvua suurelta osin olemassa olevaan yhdyskuntarakenteeseen. Maankäytön tehostuessa on mahdollista täydentävä asuntorakentamisen ohella monipuolistaa paikallista palvelutarjontaa ja vähentää laajojen liikennealueiden arkiliikkumiselle aiheuttamaa estevaikutusta. Tiivisyytä rakenteen tuottamat edellytykset voidaan hyödyntää toteuttamalla laadukkaita asumisen lähiympäristöjä sekä ympäristöhäiriötä lieventäviä ratkaisuja, kuten rakenteellista melusuojausta. Uudistumisen tuloksena arjen toimintaympäristöjen laatu paranee kokonaisvaltaisesti myös lähialueiden nykyisten asukkaiden näkökulmasta. Lisäksi paranevat edellytykset kaupunkikuvaa entisestään kohentavalle perusparantamiselle kiinteistöjen arvon noustessa. Kanavoimalla täydentämisenstä saatavaa taloudellista hyötyä paikallisten asukkaiden elinympäristön hyväksi edistetään samalla kaavaprosessien hyväksytävyyttä ja sujuvuutta.

Yleiskaavassa on osoitettu laadukkaan ja monipuolisen asuntorakentamisen tarpeisiin täydennys- ja muutosalueita, jotka mahdollistavat sijainnistaan riippuen joko tiiviiden ja kaupunkimaisten tai pienimittakaavaisten ja luonnonläheisten asuinypäristöjen suunnittelun. Yleiskaavan uudistuvat keskusta-alueet tarjoavat rakentuessaan lisää asuinpaikkoja erityisesti urbaanin elämäntavan valitseville, joiden muodostama joukko tulee todennäköisesti kasvamaan nykyisestä. Monipuolistuvan asumistarjonnan turvin Tampere säilyttää asemansa haluttuna muuttokohdeena, jonka sosiaalisesti sekoittuneilla ja talotyypeiltään vaihtelevilla asuinalueilla on tilaa erilaisille asukasryhmille. Eri kohderyhmille soveltuvan asumis-

tarjonnan toteutuminen edellyttää, että tarkemmassa suunnittelussa huolehditaan asuntotyypijakauman riittävästä vaihteleuvudesta. Ennen kaikkea tämä koskee perheystäällisen asumisen riittävää osuutta kerrostalovaltaisena toteutuvasta täydennysrakentamisesta. Lisäksi asuntotarjonnan monipuolisuutta edistäisi se, että yksityiskohtaisessa suunnittelussa sovellettaisiin nykyistä laajemmin tontinluovutuskilpailuja, laaturyhäytöskentelyä ja muita vastaavia rakentamisen ohjauksen käytäntöjä.

Aluekeskuksissa yleiskaavaratkaisu tukee elävän, vilkkaan ja yleisesti arvostetun kävelykaupungin kehitymistä. Aluekeskukset voivat muuntua keskustan kaltaisiksi kävely-ympäristöiksi, joissa katutason liikkeet ja muut palvelut sekä aukiot ja puistot luovat miellyttävää kaupunkikuvaaa ja ihmisläheistä mittakaavaa. Kestävien kulkumuotojen kasvattaaessa suosiotaan ajoneuvoliikenteen aiheuttamat ympäristöhäiriöt, kuten liikennemelu ja katupöly, lievenevät alueellisesti ainakin jonkin verran. Tämän myötä katujen, torien ja muiden julkisten ulkotilojen käyttö voi lisääntyä nykyisestä. Sijoitettaessa rakentamista lähemmäs katujen varsia kohentuu myös katujen kaupunkikuvallinen ja tiellinen ilme. Lisäksi liikennehaittojen vähentyessä parvekkeita, terasseja ja muita yksityisiä ulkotiloja on mahdollista suunnata otolliseen ilmansuuntaan nykyistä useammin.

Asuinalueiden eriytyminen ja asumisen hinta

Asuinalueiden eriytymiskehitystä on tarkasteltu yleiskaavatyön yhteydessä tehdysä kantakaupungin asukkaita ja heidän asuinolojaan koskevassa selvityksessä (Asukkaat ja asuminen 2014). Selvityksen perusteella väestökehitykseltään taantuviksi alueiksi tunnistettiin suuret kerrostalolähiöt, kuten Tesoma ja Multisilta. Yleiskaava tukee kyseisten alueiden elinvoimaisuuden ylläpitämistä mahdollistamalla niiden ympäristössä tehokasta täydentämistä, joka toteutuu saan tuo uusia asumisen ja yrittämisen mahdollisuksia. Alueiden kehittyessä tasapuolisemmin mikään kaupunginosa ei joudu kurjistumisen kierteeseen.

Alueellista eriytymistä ei kuitenkaan pystytä ehkäisemään pelkästään maankäytöllisin toimenpitein, vaan tarvitaan kaupunkiorganisaation sisäistä yhteistyötä eri sektoreiden kesken. Lisäksi asuinalueiden kehitys on voimakkaasti riippuvaltaa paikallisten asunto- ja työmarkkinoiden tilanteesta, johon kaupunki voi vaikuttaa lähinnä välillisesti suuntaamalla taantuville alueille yksityistä toimeliaisuutta edistäviä julkisia investointeja. Yleiskaavatyön kuluessa luodaan kaupunkikehityksen seurannan työkaluja, joiden avulla pyritään tunnistamaan taantumisriskin piirissä olevia ja eriytymiskehityksen ehkäisyä kaipaavia alueita.

Asumisen hintaa on tarkasteltu yleiskaavatyön yhteydessä tehdysä selvityksessä (Asumisen hinta Tampereella 2015). Selvityksen perusteella tunnistettiin yleiskaavan välillinen vaikutus niihin asumisen hintatekijöihin, jotka kytkeytyvät maankäytöllisiin reunaehdoihin. Asumisen hintakehitystä voidaan pyrkiä hillitsemään tarjoamalla määreläisesti riittävä, laadullisesti kysyntään vastaava ja realistikesti toteuttamiskelpoinen yleiskaavavaranto, joka osaltaan mahdollistaa asetettujen asuntotuotantotavoitteiden toteutumista ja ehkäisee kysynnän patoutumisesta johtuvaa asumisen hinnan nousua.

Yleiskaava mahdollistaa laaditun väestöarvion mukaisesti vähintään 60 000 uuden asukkaan sijoittumisen kantakaupungin rajojen sisälle tavoitevuoteen 2040 mennessä, eli yleiskaavalisten edellytysten puolesta kaupungin väestönkasvu voi jatkua nykyisellä vahvalla kasvu-uralla. Toisaalta täydentämiselle suotuisan Kasvun vyöhykkeen tiivistyminen laajasti kaupunkimaisilla rakentamistehokkuuksilla mahdollistaisi myös ennakoitua huomattavasti suuremman asukasmäärän kasvun vastaanottamisen. Tästä näkökulmasta yleiskaavaratkaisu tarjoaa mitoituksellaan perusedellytykset hillitä asumisen hinnan nousua. Siitä huolimatta täytyy muistaa, että asumisen kohtuuhihtaisuuteen vaikuttavat kaavoitukseen ohella lukuisat muut tekijät, kuten asuntolainojen korkotaso, rakennusalan kilpailutilanne ja yleishyödyllisten asuntoyhteisöjen toiminta.

Virkistysmahdollisuuksien säilyminen

Yleiskaavan tavoitteena on luoda viherympäristöistä ja niiden välisistä yhteysistä kattava ja toiminnallisesti rikas virkistysverkosto, jonka perusrungon muodostavat rakennettujen alueiden välissä sijaitsevat laajat ja yhtenäiset viheralueet, eli niin sanottu keskuspuistoverkosto. Yleiskaavaratkaisu turvaa nykyisellään hyvin toimivan viheralue-järjestelmän säilymisen sekä rikastuttaa sitä strategisilla kehittämistavoitteilla, jotka koskevat laajasti liikunta-, urheilu- ja vapaa-ajanpalvelujen kehittämistä hyvä saavutettavuus huomioiden.

Laajojen virkistysalueiden saavutettavuutta on tarkasteltu yleiskaavatyön yhteydessä tehdysä selvityksessä (Tampereen kantakaupungin viher- ja virkistysverkostoselvitys 2014). Selvityksen perusteella laajat virkistysalueet saavutetaan jo kantakaupungin nykyrakenteessa varsin hyvin, sillä valtaosa tamperelaisista saavuttaa yhtenäisen, vähintään 1,5 hehtaarin kokoinen ja meluohjeavron (päivämelu 55 dB) alittavan viheralueen korkeintaan 300 metrin kävelymatkan päästä. Saavutettavuus on heikompi lähinnä estevaikutusta tuottavien suurten teollisuus- ja työpaikka-alueiden ympäristössä. Yleiskaavassa kyseiset alueet on osoitettu soveltuvin osin viherverkoston yhteystarvealueina, joiden liikenneyhteyksiä kehitettäessä tulisi ratkaista myös kytkeytyminen keskuspuistoverkostoon viihtyisen ja turvallisten virkistysyhteyksien välityksellä.

Yleiskaavan mahdollistama asukasmäärän kasvu suuntautuu miltei kokonaisuudessaan (98 %) alueille, jotka sijoittuvat linnuntietä enintään 300 metrin pähän keskuspuistoverkostosta. Laskelmanissa on huomioitu kerrostalovaltaiseksi oletetun asuntorakentamisen tuottama väestönlisäys, minkä lisäksi luonnonläheistä pientaloasumista sijoittuu vähäisessä määrin kantakaupungin itäisille ja eteläisille reuna-alueille. Toisaalta täytyy muistaa, että virkistysalueiden saavutettavuus ei riipu pelkästään fyysisestä etäisyydestä, vaan myös käytettävissä olevista kulkuyhteyksistä, joille aiheuttavat estevaikutusta varsinkin

suuret ajoneuvoliikenteen väylät. Tästä johtuen tarkemmassa suunnittelussa tulisi huolehtia siitä, että sujuvat yhteydet laajoille virkistysalueille toteutetaan ai-naa tarvittaessa osana laajempia kaupunkikehittämisen- ja infrahankkeita.

Kaupungin kasvu asettaa käyttö-paineita erityisesti lähivirkistysalueille, jotka kaupunkirakenteen tiivistyessä voivat muuttaa luonnettaan tai tulla osin varatuksi muille maankäytömuodolle. Yleiskaavan keskustatoimintojen ja asumisen alueille sijoittuu runsaasti tällaisia lähivirkistysalueita, jotka ovat merkittäviä ihmisten virkistäytymisen kannalta, mutta joita ei yleispiirteisesti tarkkuutasosta johtuen ole esitetty kaavakartalla. Paikallisten virkistysmahdolisuuksien turvaaminen edellyttääkin sitä, että yksityiskohtaisessa suunnittelussa huolehditaan riittävien lähivirkistysalueiden säilymisestä. Täydentyvillä ja uudistuvilla keskusta-alueilla viherpinta-alan säilymistä ja viihtyisien kaupunkilojen muodostumista edistää kaavamääräys, jonka mukaan tonttien maantasia ei pääsääntöisesti voida osoittaa pysäköintiin ja liikennealueeksi. Vielä rakentumattomilla täydennysalueilla taas virkistysmahdolisuuksia turvataan osoittamalla tarpeet uusille kaupunginosapuistoille, joille tulisi varata tilaa osana kehittyvää kaupunkiympäristöä.

Itsestä huolehtiminen ja omaehtoinen toiminta

Yleiskaavaratkaisun mukainen kaupunkikehitys tukee itsestä huolehtimista ja omaehtoista toimintaa useilla eri tavilla. Itsestä huolehtimista osana arkea edistää ennen kaikkea yleiskaavan toiminnallisesti rikas viher- ja virkistysalueiden verkosto palveluineen, joka antaa mahdolisuuksia elvyttäviin luontokoke-muksiin sekä monipuolisii liikunta- ja urheiluharrastuksiin. Lähtökohtana on, että virkistäytymiseen liittyviä palveluja sijoittuu tasapuolisesti kantakaupungin eri puolille, palvelut ovat hyvin saavutettavissa ja niille myös varataan riittävät tilalliset puitteet. Lisäksi kantakaupungin alueelle sijoittuu runsaasti yksittäisiä pelikenttiä ja ulkoliikuntaympäris-töjä, joita ei yleispiirteisesti tarkkuustosta johtuen ole esitetty kaavakartalla.

Näiden toimintojen kehittämistä ohjaavat kaupungille laaditut viherpalveluohjelmat, joiden tavoitteena on taata kuntalaisille tasapuoliset, laadukkaat ja turvalliset virkistyspalvelut siten, että resurssit riittävät ylläpitoon.

Omaehtoista toimintaa edesauttaa mahdollisuus itsenäiseen liikkumiseen, jonka turvaaminen on tärkeää erityisesti tietylle asukasryhmille, kuten lapsille, nuorille ja vanhuksille sekä liikuntarajoitteisille ja toimintaesteisille. Yleiskaavan tavoitteena on esteetön joukkoliikennekaupunki, jossa arjen toiminnot ovat kaikkien hyvin saavutettavissa kestäviä kulkumuotoja käyttäen. Joukkoliikenteen runkoverkon kehittäminen selkeäksi kaupungin toiminnallista rakennetta yhteen sitovaksi tekijäksi, keskusta-alueiden uudistaminen kävelyn ja pyöräilyn ehdoilla sekä merkitävien pysäkkialueiden saavutettavuuden parantaminen lisäävät varsinkin liikuntarajoitteisten itsenäisen elämän edellytyksiä. Lisäksi hyvin saavutettava palvelutarjonta tarjoaa arkea rikastuttavia toimintamahdolisuuksia kasvattaen hyvinvointia ja ehkäisten syrjäytymistä.

Esteetöntä lähiliikkumista haittaavia keskeisiä epäkohtia ovat tällä hetkellä kävely- ja pyöräily-yhteyksien katko-naisuus sekä vaihteleva laatuoso, joi-dien kohentaminen vaatii yhteistyötä kaupungin eri suunnittelusektoreiden kesken. Lisäksi tarvitaan ajonevoliiken-teen rauhoittamisen toimenpiteitä, ku-tten ajonopeuksien alentamista asuinalueilla, joka tullaan toteuttamaan vuosina 2017-2021.

Lapsiin ja nuoriin kohdis-tuvat vaikutukset

Kantakaupungin kehittäminen yleiskaavaratkaisun mukaisesti kestäävien kulkumuotojen ehdoilla siten, että liik-kumisypäristöt ovat turvallisia ja arjen toiminnot hyvin saavutettavissa, edistää lasten ja laajemmin myös lapsiperhei-den arkielämän sujuvuutta. Kaupunkirakenteen tiivistyessä on mahdollista parantaa joukkoliikenteen palvelutasoa ja pyörätieverkoston jatkuvuutta sekä uudistaa kaupunkiympäristöä nykyistä kävelypainotteisemmaksi ja toiminnollaan sekoittuneemmaksi. Tämä hel-

pottaa lasten omatoimista kulkemista kouluun ja harrastuksiin ilman tarvetta saattajalle tai vanhempien tarjoamalle autokyydille. Arkisen kulkemisen hel-pottuessa ja paikallisten palvelujen mo-nipuolistuessa mahdollistuu myös suju-vampi työ- ja perhe-elämän yhteensovittaminen, kun esimerkiksi ruokaostokset ja lapsen haku päiväkodista onnistuvat samalla kertaa.

Alueeskusten uudistamisen ja täy-dentämisen yhteydessä on mahdollista luoda laadukkaita julkisia tiloja, jotka tarjoavat aktiivista tekemistä lähialueiden lapsille ja nuorille edistää itsestä huolehtimista ja omaehtoista toimintaa sekä ehkäisten syrjäytymistä. Kaupunkikuvan kohentumisella saattaa olla myönteisiä vaikuttuksia koettuun turvaliisuuden tunteeseen, jonka puuttumi-n toimii joissakin tapauksissa lasten omaehtoista liikkumista haittaavana tekijänä. Lisäksi tehostuva joukkoliiken-ne mahdolistaa ennen kaikkea nuorille kätevämmän siirtymisen päivän aikana oppilaitoksesta ja harrastuspakasta toiseen, jolloin vireän kaupungin runsasta opetus- ja harrastustarjontaa voi hyödyntää entistä paremmin omien mielty-misten mukaisesti.

Kaupunkiympäristön kehittäminen lapsiperheiden sujuvan arjen ehdoilla edellyttää sitä, että tarkemmassa suunnittelussa huomioidaan yksityiskohtia myöten fyysisen tilan esteettömynnä-kökohdat, joiden tärkeys korostuu var-sinkin lastenvaunujen ja -rattaiden sekä pienten lasten kanssa liikkuville.

Ympäristöhäiriöt

Yleiskaavaratkaisun mahdolistaman muuttuvan maankäytön ja kehittyvän liikennejärjestelmän vaikutusta ympäri-stöhäiriöille altistumiseen on tarkasteltu asiantuntija-arviona yhteistyössä Tampereen kaupungin ympäristönsuo-jeluyksikön kanssa. Kaupunkimaisessa ympäristössä merkittävimpä ympäri-stöhäiriötä ovat ajoneuvoliikenteen ai-heuttamat melu ja pieniukkaspäästöt. Aiemmin tehtyjen selvitysten (Tampa-reen meluselvitys 2012 ja ilmanlaatuselvitys 2013) perusteella on tunnistettu melun ja ilman epäpuhtauksien yhteis-vaikutusalueet, joilla ympäristötervey-

delliset ohjearvot ylittyvät. Käytännössä kyseiset alueet sijoittuvat lähiinä suuren liikenneväylien varsille, jotka ovat yleiskaavassa osoitettu melu- ja ilmanlaatuselvitystarpeen harkinta-alueiksi. Kaavamerkinnällä ennakoidaan tarkemmassa suunnittelussa ilmeneviä vaatimuksia asuinypäristöjen suojaamiseksi melun ja pieniuhukkosten aiheuttamalta viihtyyvys- ja terveyshaitoilta.

Kantakaupungin yhdyskuntarakenteen ja liikenneverkon kehittyminen yleiskaavan osoittamalla tavalla lieventää ajoneuvoliikenteen melusta ja pieniuhukkosten aiheutuvia haittavaikutuksia. Tiiviissä, toiminnallisesti sekoituneessa ja hyvin verkottuneessa joukkoliikennekaupungissa liikenteen aiheuttamat ympäristöhaitat pysyvät parremmin kurissa, kun yksityisautoilun suosio vähenee kestävien liikkumismuotojen kasvattaaessa suhteellista kulkutapaosuuttaan. Toisaalta täytyy muistaa,

että kaupungin kasvaessa myös autoliikenteen absoluuttinen määrä lisääntyy, joten liikennehaitat asettavat edelleen rajoituksia kaupunkikehittämiselle.

Yleiskaava ohjaa tehokasta täydennysrakentamista yhdyskuntarakenteen keskeiselle vyöhykkeelle, jolla sijaitsevat myös ympäristöhäiriötä tuottavat suuret väylät. Tästä johtuen jonkin verran uusia asukkaita tulee sijoittumaan melun ja ilmanlaadun riskialueille tai niiden välittömään läheisyyteen. Jotta uudet asukkaat voivat asua mahdollisimman viihtyisässä ja terveellisessä ympäristössä, tulisi yksityiskohtaisessa suunnittelussa huolehtia meluntorjunnasta ja ilmanlaadun parantamisesta erityisesti näillä alueilla. Asuinypäristön melutasoon voidaan vaikuttaa muun muassa rakennusten sijoittelulla ja rakenteellisella melusuojauskella sekä nopeusrajoituksilla ja katupinnoitteiden valinnalla. Paikallista ilmanlaatua voi-

daan puolestaan parantaa monimuotoisella ja puoliavoimella korttelirakenteen muotoilulla sekä sisäilman osalta teknillisellä ilmanottoratkaisuilla. Herkimmät toiminnot, kuten päiväkodit, tulisi silti sijoittaa kauemmas päästölähteistä. Länsi-ilmanlaadun paranemista edistää ajoneuvotekniikan kehitys, kuten siirtyminen sähköautoihin. Tästä huolimatta katupöly aiheuttaa jatkossakin merkitäviä ilman epäpuhtauksia kaupunkialueella etenkin keväisin.

Liikennetarinän ja runkomelon osalta yleiskaavan toteuttamisesta ei synny merkittäviä haittavaikutuksia, sillä yleiskaavassa esitetty uudet väylävaraukset ovat pääosin hitaanmin liikennöitääviä alemman katuverkon osuuksia. Suurten väylien läheisyyteen ja ainakin osittain pimeällä maaperälle sijoittuu joitakin maankäytöltään muuttuvia alueita, joiden jatkosuunnittelussa voi tulla esille tärinään liittyviä selvitystarpeita.

KUVA TAMPEREEN KAUPUNKI / ALKUTIETO OY

Tehostuva joukkoliikenne mahdollistaa lapsille, nuorille ja lapsiperheille kätevän siirtymisen esim. opiskelu- ja harrastuspaikkojen välillä.

Ympäristövaikutusten arvointi

Luonnonympäristö

Viherrakenne

Yleiskaavassa on säilytetty Tampereen yleiskaavatason viherrakenne pääpiirteissään. Voimassa olevissa yleiskaavoissa ja kantakaupungin ympäristö- ja maisemaselvityksessä (2008) määriteltyjen merkittävien viherverkon osien pohjalta on muodostettu keskuspuistoverkosto, joka on osoitettu oikeusvaikuttisilla yhdyskuntarakennet ja viherympäristö- ja vapaa-ajanpalvelut -kartolla. Keskuspuistoverkoston alueita kehitetään ja ylläpidetään yhtenäisinä, hyvin saavutettavina sekä toiminnoiltaan ja luonnonympäristöltään monipuolisina virkistys- ja viheralueina. Keskuspuistoverkoston välille on osoitettu virkistysyhteysiä ja ekologisia yhteyksiä, jotka yhdessä täydentävät verkoston koko kantakaupungin läpi jatkuvaksi kokonaisudeksi. Keskuspuistoverkosto yhdistyy seudulliseen viherverkostoon siellä, missä keskuspuistoverkoston aluevaraus rajoittuu kuntarajaan. Näillä kohdilla on naapurikuntien yleiskaavoissa osoitettu viheralue tai maa- ja metsätalousalue, jolla on ulkoilun ohjaamistarvetta. Ekologisen verkoston osalta myös asuinalueiden viherympäristö muodostaa kantakaupjan yli katkeamattomana jatkuvan yhteyden olemassa olevilla asuinalueilla esimerkiksi Vehmaisilla tai Lamminpäässä. Virkistysyhteiset ja ekologiset yhteydet on osoitettu kulkemaan pääosin asemakaavotettujen viheralueiden kautta, millä pyritään turvaamaan näiden lähivirkistysalueiden huomioaminen jatkosuunnittelussa. Yleiskaavatyössä tunnistettuihin viherrakenteen katkospaikkoihin on osoitettu viheryhteystarvealueet. Katkospaikat sijoittuvat pääasiassa suurempien liikenneväylien ja rata-alueiden kohdille.

Yleiskaavaratkaisu turvaa pääosan viherverkoston merkittävistä alueista. Myös Tampereen omaleimaisen maisemarakenteen pääpiirteet järvet, harjuseläkke ja laajat seläninemetsät säilyvät ja Tampereen pitkä maisemassa kuvastuva kulttuurihistoria on edelleen koettavissa myös tuleville sukupolville. Kaukjärvi-lidesjärvi laakson kehittäminen parantaa maisemarakenteen ominais-

piirteiden hahmottamista. Kaikki asuinalueet (naapurustot) liittyvät viherrakenteeseen ja keskuspuistoverkostoon joko suoraan tai virkistysyhteiden väliytysellä. Virkistysyhteiset ovat luonteeltaan joko asemakaavotettuja lähivirkistysalueita tai asuinalueiden katujen varilla kulkevia kevyen liikenteen väliä. Keskuspuistoverkosto-ajattelun myötä myös muualla kuin Tampereen keskustassa on korkeatasoisempia hoidettuja puistoja. Vehreys ja virkistysmahdoluudet parantavat asukkaiden arkea ja lisäävät myös asuinalueiden arvoa.

Järvellisen Tampereen monipuolinen kehittäminen on yleiskaavaratkaisun tavoitteena. Rantojenkäytön periaatteet yhdenmukaistetaan. Suurin osa rannoista varataan yleiseen virkistykseen, mutta yksityisten loma-asumiseen varatut rannat osoitetaan yleiskaavassa loma-asumiskäyttöön. Yleiskaavaratkaisu tukee rantojen virkistyskäytöä mahdollisimman monella rannalla. Kaikkien järvien rannoille tai rantojen tuntuumaan on osoitettu virkistysyhteys. Viherympäristö- ja vapaa-ajanpalvelut -kartalla on osoitettu olemassa olevat ja kehitettävät uimarannat ja vene- ja lautamat. Kaupungin omistuksessa olevat ranta-alueet on osoitettu keskuspuistoverkoston osaksi tai asumisen ja virkistysen sekoittuneeksi alueeksi, joilla julkiset ranta-alueet muodostavat keskeisen laatualueen toteuttamiselle. Hiedanrannan rantatäytöjen alue on osoitettu keskustatoimintojen ja virkistysen sekoittuneeksi alueeksi. Merkinä ohja alueen jatkosuunnittelua siten, että uuteen kaupunginosaan syntyy kaikeille tamperelaisille tarkoitettua julkista ja toiminnallisesti monipuolista rantaa tukeutuvaa virkistys- ja vapaa-ajan käyttöä.

Tampereen viherrakenteeseen tukeutuva virkistyspalvelutarjonta on hyvin monipuolinen. Kulttuuriympäristöt ja puistot kuvasivat eri aikakausien vapaa-ajanviettotapoja ja suunnitteluhanteita. Virkistysalueverkosto sisältää puistoja, laajoja virkistysalueita, uimarrantoja, liikuntapuistoja, siirtolapuutarhoja ja kesämaja-alueita, kartano-alueita, huivilkulttuurikohteita, hautausmaiota ja luonnonsuojelualueita sekä virkis-

tyssaaria. Vuodenaikojen vaihtelu monipuolistaan virkistyskäyttömahdoluuduksiin. Liikkumistapojen muutokset mahdolistaat tulevaisuudessa myös katutilan käytön kaupunkikulttuuripahtumiin. Kaupunkimetsät ovat yksi Tampereen vahvuksista, jotka jatkossakin tulisi ottaa huomioon kilpailukykyekijänä ja osana virkistysverkostoa. Keskuspuistoverkoston alueella on suuri osa kaupungin nykyisistä metsäalueista.

Strategisen yleiskaavan yleispiirteinen esitystapa on aiheuttanut luonnonksesta mielipiteen jättäneissä huolta lähivirkistysalueiden säilymisestä. Keskuspuistoverkosto ja kartalla 2. osoitetut virkistysyhteiset ja kaupunginosapuistot ovat yleispiirteisiä merkintöjä, jotka kuitenkin noudattavat olemassa olevaa ja suurelta osalta asemakaavotettua viherrakennetta. Yleiskaavaratkaisulla on pyritty korostamaan merkittävien viherverkon osien roolia kaupunginosia yhdistävinä viherrakenteena.

Koko kantakaupunkia koskevan viherrakenteen lisäksi keskustatoimintojen ja asumisen alueilla on merkittävä määärä alueellisesti tärkeitä asemakaavotettuja viheralueita ja puistoja. Niitä koskevaa kehittämistä ja suunnittelua arvioidaan alueille mahdollisesti laadittavien asemakaavojen yhteydessä. Yleiskaavan yleispiirteisyys ei tarkoita, että asemakaavotettuja puistoja olisi tarkoitettu rakentamiskäyttöön. Yleiskaavan tavoite on, että lähivirkistysalueet otetaan huomioon tarkemmassa suunnittelussa ja tarpeeton viheralueille rakentamista vältetään. Yleiskaavan lähtökohta on, että asemakaavituksella turvataan riittävästi lähivirkistysalueet ja yhteyksiä lähivirkistysalueille ja laajemmille viheralueille parannetaan. Asemakaavalla voidaan kuitenkin perustellusta syystä muuttaa olemassa olevan viheralueen muotoa ja kokoa. Tavoitteena on laadukas asuin- ja elinympäristö, jossa hyvin saavutettavat ja monipuoliset viheralueet ovat tärkeä osa alueen identiteettiä.

Viheryhteystarvealueet eli verkon katkospaikkoja osoittavat merkinnät ovat laajoja ja sijoittuvat kaupunkirakenteen epäjatkuuuskohtiin. Yhteyksien toteuttaminen viherverkon ehdoilla on paita kallista myös haastavaa, sillä

niiden toteuttaminen edellyttää kansirakenteita, siltoja tai alikulkuja. Toimivan ekologisen yhteyden toteuttaminen on virkistysyhteyttä haastavampaa, koska vihersillat vaativat rakenteilta tavaramaisista suurempaan kestävyyttä ja myös tilan tarve on suurempi. Toisaalta merkinnällä osoitetut alueet moottoriliikennevälien, rautateiden ja ratapihan yli ovat olleet viherverkostossa katkospaikkoja jo pitkään, eikä tämä yleiskaava aiheuttaa yhteyksien heikkenemistä nykyisestä. Merkinnän laajuus saattaa aiheuttaa haasteita yhtä tonttia koskevien asemakaavan muutosten yhteydessä, joissa merkinnän edellyttämien laajempien tarkastelujen ja mittavien investointien selvittäminen ja toteuttaminen eivät tue kaavan muita tavoitteita tai merkintä osuu vain osittain kaavamuotoksen alueelle.

Asumisen ja virkistysen sekoittuneaksi alueiksi on osoitettu yhteensä kuusi aluetta. Merkinnällä on osoitettu mahdollisia uusia ja täydentyviä asumisen alueita, jotka kytkeytyvät keskuspuistoverkostoon ja joita tulisi kehittää myös viher- ja virkistysverkoston lähtökohdista. Länsi-Tampereella käytöstä poistuvan Raholan jätivedenpuhdistamon alueen kehittäminen asuinkäyttöön parantaa luoteisten kaupunginosien kytkeytmistä Pyhäjärven rantavyöhykkeen virkistysalueisiin. Myös Pyhäjärven rantareitti voidaan siirtää kulkemaan rannassa, mikä parantaa reitin laatuuta.

Eteläisellä alueella Härmälän leirintäalueen muuttaminen osittain asuinalueeksi luo uusia viihtyisiä asuinmahdollisuksia ja parantaa Pyhäjärven rantareitin jatkuvuutta. Samalla se tuo haasteita leirintäalueiden uudelleen sijoittamiseille tiiviissä kaupunkirakenteessa. Leirintäalueella on majotuspalvelutarjonta täydentävä roolinsa kaupungin matkailustrategiassa. Leirintäalue on osoitettu Alasjärven rannalle. Alasjärven rannalla on voimassa olevassa Kauppi-Niihaman osayleiskaavassa yhteisöjen loma-asumiseen tarkoitettu alue. Leirintäalueen siirtämisen vaikuttuksia selvitetään tarkemmin keskuspuistoverkoston kehittämistarve-merkinnän edellyttämässä Kauppi-Niihaman kokonaissuunnitelmassa.

Teiskontien pohjoispuolelle Ruotulan golfkentän alueelle ja Teiskontien

eteläpuolelle suunniteltujen asumisen ja virkistysen sekoittuneiden alueiden suunnittelun tuovat haasteita ennen kaikkea luontoarvot ja liikenteen häiriöt. Alueiden ratkaisut vaikuttavat myös Kauppi-Niihaman kokonaissuunnitelman laatimiseen. Yleiskaavatyön aikana on selvitetty edellytyksiä golfkentän siirtämiselle syvemmälle Kauppi-Niihaman alueelle. Teknisesti ja pelillisesti kentän siirtäminen on mahdollista, mutta toimintojen uudelleen sijoittaminen alueelle vaatii yhteensovittamista muiden virkistystarpeiden ja luontoarvojen kanssa.

Hallilan eteläpuolella on runsaasti rakentamista rajoittavia luonto- ja virkistysarvoja. Asemakaavoituksessa tulee varautua riittäviin ekologisiin sekä viher- ja ulkoiluyhteyksiin alueella. Koillisella alueella Juvankadun varressa asuinrakentamisen vaikutukset viherrakenteeseen jäävät melko todennäköisesti vähäisiksi. Kaukajärven pohjoisrannalla tutkitaan mahdollisuutta siirtää Kangasalantie kiinni pohjoispuolella oleviin teollisuustontteihin ja käyttää vapautuvaa katualuetta ja osaa ns. Kristillan alueesta täydentävään asumiseen, virkistykseen ja soutu- ja melontastadionin kehittämiseen. Aitovuoreessa oleva ampumaratatoiminta mahdollisesti siirtyy toisaalle, jonka jälkeen ampumara-aluetta ja sen melualuetta voidaan kehittää mm. asumiskäytöön maaperän pilaantuneisuusselvitysten ja mahdollisten puhdistustoimenpiteiden jälkeen.

Luonnon monimuotoisuus ja suojaralueet

Kantakaupungin viherverkosto on nykyisin luonnon olosuhteiltaan monimuotoinen ja erilaisten elinympäristöjen väliset ekologiset yhteydet toimivat melko hyvin. Yleiskaavaratkaisu tukee viherverkoston kehittämistä nykyistä yhtenäisemmäksi, mikä parantaa ekologisen verkoston jatkuvuutta ja kytkeytynessä. Myös valtaosalla Tampereen asuinalueista on ekologisesti arvokkaita ympäristöjä ja ekologisia yhteyksiä, mikä tuo luonnon monimuotoisuuden asukkaiden arkeen.

Ekologinen yhteys on paikoin osoitettu asuntoalueilla pihapiireihin. Yleiskaava ohjaa ekologisen verkoston osalta niin, että tarkemmassa suunnittelussa voidaan osoittaa pihapiirejä osaksi eko-

logista verkostoa. Yleiskaavaratkaisun tavoitteena on, että rakennetut alueet eivät heikennä monimuotoisen kaupunkiluonnon olemassa oloa. Ekologisen yhteyden ohjeellisuus sekä sen osoittaminen asuntoalueille tuo haastetta sekä tarkempaan suunnittelun että lupaprosesseihin. Ekologisen yhteyden riittävän leveyden ja laadun varmistaminen voi aiheuttaa lisäselvitystarpeita asema-kaavatasolla. Koska yksittäisten puiden kaatoon rakennetuilla tonteilla ei tarvita lupaa, on mahdollista, että puustoa häviää ekologisen yhteyden toimivuuden kannalta kriittisistä kohteista.

Tampereen kaupungin luonnonsuojeluohjelman 2012–2020 tavoitteena on tukea olemassa olevia suojarukohtea ja täydentää luonnonsuojelualueverkostoa sekä suojella arvokkaita luontokohtea ja uhanalaista eliöstöä. Yleiskaavaratkaisu tukee luonnonsuojeluohjelman toteuttamista. Kaikki ohjelman mukaiset luonnonsuojelulain mukaisesti perustettavat alueet ovat osoitettu joko luonnonsuojelualueeksi tai -kohteeksi. Kaavallisella suojeleulla turvattavat alueet ovat keskuspuistoverkoston alueella. Yleiskaavaratkaisun myötä luonnon monimuotoisuus säilyy ja sillä on mahdolisuus parantua. Voimassa oleviin yleiskaavoihin verrattuna nyt laadittavassa yleiskaavassa luonnonsuojelualueiden määrä kasvaa nykyisestä 280 hehtaariin. Tampere on entistä lähempänä tavoitetta olla johtava luonnonsuojelukaupunki.

Yleiskaavalla on osoitettu yksi noin 400 hehtaarin laajuisen luonnon ydinalue Kauppi-Niihaman alueelle. Luonnon ydinalueet ovat ekosysteemipalveluiden toimivuuden ja sitä kautta ihmisen hyvinvoinnin turvaamisen kannalta merkittäviä alueita. Ne ovat luontoarvoiltaan kaupungin monipuolisimpia alueita ja esiintymisen edellytyksistä monille kaupungeissa muuten harvinaisille lajeille. Ydinalueiden säilyminen edistää ilmastovaraisuuden toteutumista, koska ne sisältävät paljon hiiltä sitovia vanhoja metsiä. Ydinalueet ovat virkistyskenttien kannalta merkittäviä, koska ne ovat hiljaisia ja rauhoittavia ympäristöjä ja tarjoavat mahdollisuuden monenlaiseen luonnonläheiseen liikkumiseen. Yleiskaavan määräyksen mukaan alue tulisi säilyttää rakentamattomana ja hiljaisten alueiden

säilymiseen tulisi kiinnittää erityistä huomiota. Kauppi-Niihaman ydinalue on osa keskuspuistoverkostoa ja sen keskellä on Soukonvuoren luonnonsuojelualue. Muut ekosysteemipalveluselvityksen (EVITA 2014) osoittamat luonnon ydinalueet Hervantajärvellä ja Särkjärvellä on osoitettu keskuspuistoverkoston osiksi.

Liito-oravat

Liito-oravavaikutusten arvioinnin on laatinut Ramboll Finland Oy / Kaisa Mustajärvi.

Liito-orava on EU:n luontodirektiivin (92/43/ETY) liitteessä IV(a) mainittu laji, jonka lisääntymis- ja levähdyspaikat ovat aina suojeleluja. Lisääntymis- ja levähdyspaikkojen hävittämisen ja heikentämisen kielto on luonnonsuojelulain 49§:ssä. Liito-orava on viimeisimmässä uhanalaisuusarvioinnissa (2015) arvioitu silmälläpidettäväksi (NT) lajiksi.

Kantakaupungin yleiskaavaa varten laadittiin aikaisempiin tutkimustuloksiin, tietokantoihin tallennettuihin paikkatietohavaintoihin ja mittaviin maastoselvityksiin perustuva selvitys liito-oravan esiintymisestä kantakaupungin alueella. Tämä vaikutustenarvointi perustuu selvityksen tuloksiin.

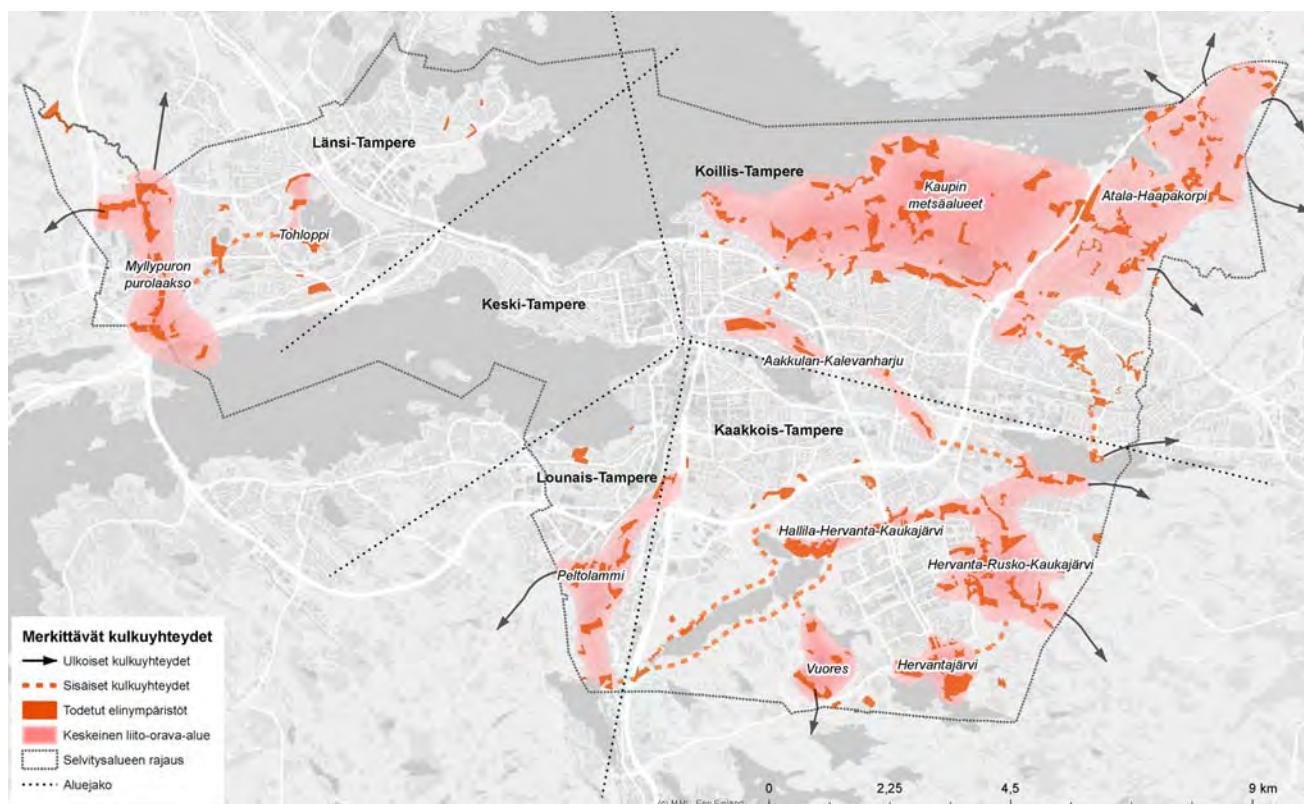
Koko kaavaa koskevat vaikutukset

Kaavassa esitetty viherverkostoratkaisu sulkee sisäänsä ja tukee merkittäviä liito-oravan elinympäristöjä ja kulkureittejä. Kaupunkirakenteessa viherverkostolla on merkittävin rooli liito-oravan elinympäristöjen ja kulkuyhteyksien säilymisessä. Viherverkostolla liito-oravien elinympäristöjen säilyminen voidaan kaupunkirakenteessa helpoimmin turvata, koska kaupunki on vastuussa alueiden hoidon järjestämisestä. Viherverkosto muodostaa myös nimensä mukaisesti yhteyksien verkoston, joka liittää liito-oravan elinympäristöt toisiinsa ja mahdollistaa lajinomaisen liikkumisen elinympäristöltä toiselle ja edelleen kantakaupungista ulos. Laadukkaalla viherverkostolla, sen yhtenäisyydellä ja sen puustoisenä säilymisellä on merkittävin rooli liito-oravan suotuisan suojeleutason säilymiselle kantakaupungissa. Kokonaisuutena kaavassa esitetty viherverkosto on liito-oravan kannalta toimiva ja sitä laadittaessa on huomioitu kattavasti liito-oravaselvityksessä esitetty elinympäristöt ja kulkureitit yleiskaavatasolla. Viherverkosta tukevat kaavassa esitettyt ohjeelliset ekologiset yhteydet, joilla turvataan liito-oravan liikkuminen elinympäristöissä.

päristöjen välillä. Myös suurella osalla Tampereen asuinalueista on liito-oravalalle soveltuva pihapuustoa ja puustoisia korttelipuistoja, jotka tukevat viherverkostolla sijaitsevia elinympäristöjä.

Ohjeellinen viherverkoston yhteystarvemerkintä kuvailee myös liito-oravan kannalta merkittäviä epäjatkuvuuskohdita elinympäristöverkostolla. Näiden ratkaisujen mahdollinen toteutuminen puustoisina ja liito-oravan kannalta toimivina parantaa liito-oravan elinmahdollisuuksia kantakaupungissa merkitävästi.

Kaavan toteutuminen vaikuttaa liito-oravan esiintymiseen kantakaupungissa, mikäli liito-oravan elinympäristöille on osoitettu rakentamista. Rakentamisen yhteydessä elinympäristöjä voi hävittää tai ne voivat kaventua. Tarkeimman kaavoituksen ja rakentamisen yhteydessä voidaan elinympäristöjä kuitenkin säästää esim. puustoisiksi korttelipuistoiksi. Viherverkoston ulkopuolelle jäävillä elinympäristöillä on kuitenkin aina riskinsä, sillä aikaisemmin yhtenäisessä metsässä kasvaneet puut kaatuvat helposti rakentamisen aikana. Korttelien viheralueille esitettyt muut käyttöpaineet, esim. hulevesien käsittely voivat

Liito-oravan elinympäristöjen jakaantuminen todennäköisiin osapopulaatioihin vuoden 2016 havaintojen ja aikaisempien havaintojen perusteella Tampereen kantakaupungissa sekä merkittävimmät elinympäristökokonaisuudet ja kulkureitit.

myös olla ristiriidassa puiston säilymisen kanssa erityisesti rakentamisen aikana. Tiivistyvässä kaupunkiympäristössä on myös haasteellista säilyttää riittävän laajaa elinypäristö, joka mahdollistaisi liito-oravan säilymisen alueella.

Elinypäristöjen häviämisen lisäksi, liito-oravan elinolosuhteita kantakaupungissa voi heikentää mikäli kaavassa rakentamiselle osoitettujenalueiden toteutuessa, liito-oravan keskeiset kulkuyhteydet kantakaupungin sisällä tai kantakaupungista ulos merkittäville laajoille elinypäristökokonaisuuksille katkeavat. Yhteydellä tarkoitetaan puustoista yhteyttä, jota liito-orava käyttää siirtyäkseen elinypäristön sisällä alueelta toiselle tai elinypäristöjen välillä elinypäristöverkoston sisällä. Kaupunkiympäristön tiiviisti rakennettuilla alueilla viherrakenne voi olla mosaiikkimainen ja liito-oravalle soveltuват elinypäristöalueet hajaantuneita. Viherrakenteeltaan pirstaloituneessa ympäristössä korostuu elinypäristöalueiden välisten yhteyksien säilymisen merkitys. Niiden turvin liito-oravat pystyvät hakemaan laajoiltakin alueilta ravintoa ja suojaa, vaikka niitä tarjoavat elinypäristöt olisivat pinta-aloiltaan pieniä laikkuja etäällä toisistaan. Pienialaisilla elinypäristöillä on suurennut riski elinypäristön laadun heikkenemiseen. Laadukkaat yhteydet mahdollistavat tarvittaessa elinpiirin siirtämisen tai vaihtamisen, jos vanhan elinpiirin ympäristö heikkenee liiaksi.

Aikaisempien selvitysten ja vuonna 2016 tehdyin selvityksen perusteella kantakaupungin liito-oravapopulaatio on jakaantunut neljään osapopulaatioon, joiden osalta merkittävimpä vaikutukset arvioidaan seuraavassa.

Koillis-Tampere - Kauppi

Liito-oravan merkittävin elinypäristökokonaisuus kantakaupungin alueella on Kaupin laajat metsäalueet, jotka on kaavassa huomioitu ja pääosin jätetty rakentamisen ulkopuolelle laajaksi yhtenäiseksi viheralueeksi. Lisäksi aluetta myös liito-oravan kannalta merkittävä nä ydinalueena turvaa merkintä "ohjeellinen luonnon ydinalue". Kauppiin on esitetty myös merkintä "ohjeellinen keskuspuistoverkoston kehittämistar-

vealue", jolloin erillisen kokonaissuunnitelman yhteydessä myös liito-oravan esiintyminen voidaan paremmin ottaa huomioon esim. metsänkäsittelyssä ja toimintojen yhteensovittamisessa. Osa elinypäristöistä Kaupin eteläosassa sijaitsee hyvin lähellä ja osin jo sekoittuneena rakennettuun ympäristöön. Täällä kaavan esittämä tiivistyvä rakentuminen kaventaa lievästi eteläosan elinypäristöjä ja saattaa heikentää kulkuyhteyksiä Kaupista Kissanmaalle sekä Takahuhdin ja Leinolan kautta ulos kohti Kangasalan elinypäristökokonaisuutta. Kaavassa kulkuyhteydet on turvattu ekologisina käytävinä ja viheryhteyksinä. Lisäksi VT 9 kehittäminen leveämmäksi voi heikentää havaintojen perusteella todennettua merkittävää kulkuyhteyttä Kaupista Atalan elinypäristöille ja edelleen Kangasalle. Toinen todennettuista kulkuyhteyksistä tien yli sijaitsee suunnittelun uuden eritasoliittymän kohdalla. Aieman suunnittelun yhteydessä on tien yli esitetty vihersilta, joka toteutuessaan mahdollistaa myös liito-oravan liikkumisen tiealueen yli.

Koillis-Tampere - Atala - Haapakorpi ja Kaakkoris-Tampere

Koillis-Tampereella etenkin Ojalassa ja Kaakkoris-Tampereella, etenkin Hervannassa, sijaitsee merkittävä määrä liito-oravan elinypäristöjä, joista suurin osa sijoittuu kaavassa kattavalle viherverkostolle. Yleiskaavan mittakaavassa elinypäristöt kulkuyhteyksineen on hyvin huomioitu. Alueille on kaavoitukseissa osoitettu laajoja uusia rakentamisen alueita, ja joitakin elinypäristöistä on jäämässä korttelirakenteiden sisään, jolloin elinypäristöjä voi uhata kaventuminen ja yhteyksien katkeaminen. Ojalan, Hervannan ja Kumpulan alueilla tulisi jatkosuunnittelussa kiinnittää erityistä huomiota liito-oravan elinypäristöjen säilymiseen korttelirakenteessa ja ekologisten yhteyksien toteutumiseen puustoinsa myös liito-oravan kannalta.

Näillä alueilla liito-oravan elinolosuhteiden säilymistä tukisi myös elinypäristöjen kehittäminen valituissa kohteissa viherverkostolla liito-oravalle suotuisiksi erillisten suunnitelmien mukaan esim. metsän hoidollisen toimenpitein ja pöntötyksin.

Länsi-Tampere

Myös Länsi-Tampereella viherverkosto tukee liito-oravan esiintymää ja niiden välisten yhteyksien säilymistä. Merkitävin liito-oravaesiintymä Länsi-Tampereella on Myllypuron Natura-alue. Natura-alueelta länteen osoitetun ohjeellisen viherverkoston yhteystarvealueen toteutuminen tukisi koko Länsi-Tampereen liito-oravapopulaation liittymistä liito-oravalle merkityksellisiin elinypäristöihin Nokian puolella ja siten koko Länsi-Tampereen liito-oravan elinypäristöverkoston toimivuutta.

Lounais-Tampere

Myös Lounais-Tampereella viherverkosto tukee liito-oravan säilymistä Pärinkosken luonnonsuojelualueen ympäristöön kehittyneellä elinypäristöverkostolla. Tämän alueen osalta merkityksellistä on ekologisen yhteyden säilyminen Pirkkalan suuntaan länteen ja Särkijärven rantametsiin itään.

Luonnonvarojen hyödyntäminen

Ekosysteemipalvelut

Ekosysteemipalveluilla tarkoitetaan kaikkia luonnon ihmissele tarjoamia hyötyjä. Osa hyödyistä on suoria ja aineellisia – kuten ravinto, vesivarast ja raka-aineet, joita saamme luonosta. Myös epäsuorat ja aineettomat ekosysteemipalvelut ovat kuitenkin hyvin merkittäviä. Esimerkiksi pölyttäminen ja ravinteiden kierro edesauttavat ekosysteemien toiminnallisuuden ylläpitämistä ja näin ollen turvaavat ekosysteemien olemassaolon. Ekosysteemipalveluiden käsitteen keskeinen lähtökohta on ihmislähtöinen: ihmisen hyödyntää ja arvottaa ekosysteemien tarjoamia toimintoja ja tuotteita, ekosysteemipalveluita. Ihminen ja yhteiskunta ovat täysin riippuvaisia luonnonvaroista ja luonnon toiminoista.

Yleiskaavassa on tunnistettu viheralueiden ja ekosysteemipalveluiden merkitys. Kantakaupungin laajimmat yhtenäiset viheralueet on osoitettu keskuspuistoverkostoksi (kartat 1 ja 2). Keskuspuistoverkoston välille on osoitettu virkistysyhteyksiä ja ekologisia yhteyksiä, jotka yhdessä täydentävät verkoston

koko kantakaupungin läpi jatkuvaksi kokonaisuudeksi. Keskuspuistoverkosto ja sitä yhdistävät viherrakenteet toimivat ekosysteemipalveluiden tuotanto-, sääty-, tuki- ja kulttuuripalveluiden ilmentäjinä. Kartalla 2 on osoitettu luonnon ydinalueeksi laaja yhtenäinen met-säalue.

Kestävän vesitalouden tuottamia ekosysteemipalveluja on turvattu ja kehitetty kartalla 4. Kohteesta riippuen vesistöjen tila säilyy tai paranee valuma-aluekohtaisten määräysten toteuttamisen ja yleismääryksen mukaisen huolteen hallinnan kehittymisen myötä. Virtaavien pienvesien säilyttäminen ja ennallistaminen avoimeksi lisää ympäristön terveellisyyttä ja viihtyisyyttä turvaten ekosysteemipalveluita (käytövesi, tulvasuojelu, virkistysympäristö).

Metsät ja viheralueet toimivat hiilinieluina. Hiilinielut keräävät ja varastovat jotakin hiiltä sisältävästä kemiallista yhdistettä, yleensä hiilidioksidia. Meret ja metsät ovat tärkeimpiä hiilinieluja, niiden on arvioitu sitovan ja varastoivan noin neljänneksen maailman hiilidioksidipäästöistä. Ihminen vaikuttaa toiminnallaan hiilinielujen kokoon ja säilymiseen. Kaupungin hiilivarastot ovat sitä suuremmat, mitä enemmän alueella on metsiä. Toiseksi parhaimpia hiilinieluja metsien jälkeen ovat peltoalueet ja kolmannaksi muut viheralueet, kuten rakennetut puistot. Kantakaupungin yleiskaava ohjaa rakentamista niin, että kaupungin tärkeimmät hiilinielut säilyvät.

Yleiskaavassa on osoitettu Kauppiin Tampereen meluselvityksen 2012 mukainen hiljainen alue. Alue sisältyy luonnon ydinalueen merkintään (kartta 2). Keskuspuistoverkoston alueet sijoittuvat osittain reunoiltaan liikennemelun alueille, mutta alueilla voi kokea hiljisuutta. Hiljaiset alueet (joilla ei ole häiritsevä melua) toimivat elvyttävinä ja stressiä lieventävinä ympäristöinä tiivisyyän ja urbanisoituvan kaupungin asukaille. Luonnonmukaisilla viheralueilla luonnon omat äänet muodostavat mielelläväni äänimaiseman. Rakennettuun kaupunkilaan voidaan tuoda luonnonnäänimaisemaa myös viherrakentamisen keinoin, jolloin melun haitalliseksi koettu vaikutus vähenee. Seurausena kaupunkiympäristön viihtyisys ja myös luonnon monimuotoisuus lisääntyvät.

Rakennetun ympäristön äänimaailmaa otetaan huomioon nostamalla esin liikennemelulle alttiit alueet meluselvitystarpeen harkinta-alueina.

Kivialinekset ja uusiomateriaalit

Luonnon kivialineksen ja sitä korvaavien uusiomateriaalien tarvetta ja kulutusta on selvitetty Pirkkanmaan maakunta-kaavoitukseen liittyvässä Pohjavesien suojojun ja kivialineeshuollon yhteensovittamishankkeessa (POSKI-hanke 2012-2015). Poski- hankkeen loppuraportin mukaan vuosien 2000 - 2012 aikana Pirkkanmaalla on otettu kivialineksia keskimäärin noin 6,8 miljoonaa tonnia vuodessa. Noin puolet tästä määristä on otettu Tampereen ja sen kehyskuntien alueelta. Vuodesta 2006 eteenpäin kalliokiven osuus ottamisessa on ollut suurempi kuin soran ja hiekan. Tulevaisudessa kalliokiven osuus otettavasta kivialineksesta kasvaa ottamiseen soveltuviin soravarojen ehtymisen myötä. Soraa on jouduttu kuljettamaan Tamperen seudulle pitkien matkojen päästää. Kivialnesten ottamiseen soveltuviin kallioalueiden ehtyessä Tampereen ydinalueen läheisyydestä myös kalliokivialnesten kuljetusmatkat tulevaisuudessa kasvavat. Pitkät kuljetusmatkat nostavat kivialineksen hintaa. Laadultaan parhaita kalliokivialineksia ja vähiin käyneitä soravarajoja ei tulisi käyttää enää kohteissa, joissa kivialines voidaan korvata kalliomurskeella ja uusiomateriaaleilla.

Pirkkanmaan asukaskohtainen las-kennallinen kivialineskulutus on vaihdellut välillä 9 - 20 tonnia/asukas/vuosi keskiarvon ollessa noin 15 tonnia/asukas/vuosi. Tampereella tarve kivialeksille on siten keskimäärin noin 3,5 miljoonaa tonnia vuodessa. Suuri osa kivialineksista käytetään liikenneverkkojen (tiet, kadut, pyörätiet ja rautatiet) rakentamiseen ja ylläpitoon. Asfaltin valmistukseen kuluu noin 10 % ja betonivalmistukseen toiset 10 % kaikesta jalostetusta kivialineksesta. Kivialineksesta noin yksi neljännes käytetään talonrakentamisessa. Kivialineksia tarvitaan myös erilaisten varastointi- ja pysäköintialueiden, kenttien ja puistojen rakentamisessa.

Rakennuskohteissa syntynyt kallioliuhe käytetään Tampereen kaupunkiseudulla usein jo samalla alueella hyödyksi. Kallioliuhetta käytetään ra-

kennuskohteissa kantavaan kerrokseen, penkereisiin ja muihin vahvoihin rakenteisiin. Myös kallioliuheen murskusta saatetaan tehdä jo paikan päällä. Louheen kuljettaminen välivarastointiin, murskaaminen ja kuljettaminen uudelle käyttökohteelle nostavat usein kustannuksia niin, ettei toiminta väältämättä ole kannattavaa. Optimalista olisikin, että louhe voitaisiin murskata ja kuljettaa suoraan ottamispalalta käyttökohteeseen. Toisaalta louhittavan kalliokiven laatuluokka vaikuttaa kivialineksen jälleenkäyttömahdollisuukseen. Parhaiden laatuoluokkien kivialineksista on Tampereella puutetta kun taas huonolaatuiseen kivialinekselle voi olla haastavaa löytää tarpeeksi soveltuivia käyttökohteita syntypaikan välittömästä läheisyydestä. Huonolaatuiseen kivialineksen kuljetuskustannukset tekevät helposti sen käytöstä kannattamatonta. Syntyvän louheen määrä riippuu rakentamisen volyymistä sekä rakennuskohteiden tyyppistä ja sijainnista. Tulevien vuosikymmenten aikana Tampereen alueella toteutettavat suuret hankkeet, kuten Kunkun parkin maanalainen pysäköintitalo ja Sulkavuoren jätevedenpuistamo sekä mahdolliset läntinen rata- ja ratapihan siirto, synnyttävät runsaasti kallioliuhetta.

Puhtaita ylijäämämaita syntyy Tampereen kaupunkiseudun kuntien alueilla noin 600 000 tonnia vuodessa, joista noin 180 000 tonnia kunnat hyödyntävät omassa toiminnessaan. Rakentamisen ylijäämäiden syntymäärät vaihtelevat suuresti vuosittain ja niitä pyritään hyödyntämään mahdollisuukseen mukaan. Suurin osa ylijäämämaista päätyy kuitenkin maankaatopaikoille hyötykäyttökohteeseen puuttuessa ja maan heikkolaatuuden vuoksi (routivat moreenit, siltti, savi). Tärkeimpä ylijäämämaainesten hyötykäyttökohteita ovat meluvallit, penkereet, maisemointi- ja viherrakentamiskoheet sekä luiskatäytöt. Tulevan vuosikymmenen aikana syntyy ennen kaikkea Tampereen kaupungin alueella runsaasti ylijäämämaata sekä pilaantuneita maa-aineksia suurten infrarakennushankkeiden ja uusien asuinalueiden rakentamisen myötä. Tampereella tehdyt selvitykset (Ramboll 2013) mukaan Tampereelle arviodaan muodostuvan vuoteen 2030 men-

nessä reilu 10 milj. tonnia ylijäämäämaata. Sijoituspaikkoja ylijäämääiden kästettyyn on ollut haastavaa löytää kantakaupungin alueelta. Yleiskaavalla on osoitettu Myllypuron ja Hiedanrannan alueille puhtaiden ylijäämääiden vastaanotto- ja käsittelyalueet. Rakentamisessa ja vesialueen täytöissä on tavoitteena käyttää ylijäämääita tai muita vastavia materiaaleja. Materiaalien tullee kuitenkin Lielahden vesistötäytöissä olla sekä rakennustekniseksi että ympäristöön ominaisuuksiltaan kelpoista alueen rakentamiseen ja maankäytöön. Ympäristökelpoisuus todetaan erillisellä riskinarvioinnilla rakennussuunnitteluvaiheessa. Ylijäämääman ja muun soveltuwan hyötykäytönmateriaalin käyttö säästää luonnonvaroja ja pienentää toteutuskustannuksia. Toisaalta uusiomateriaalien käyttöön liittyy paljon epävarmuustekijöitä.

Uusiomateriaalien ja erilaisten haittamuodiksi käsitettyjen jätejakeiden käyttöä neitseellisen luonnonkivialineksen korvaajina on tutkittu useassa yhteydessä. Uusiomateriaalien käyttöön liittyvät kustannukset kuten kuljetus, tuotteestaaminen ja lupaprosessit heikentävät niiden kilpailukykyä. Julkisella sektorilla pyritään löytämään edullisimmat kokonaismatkaisut ja (yksityisten) yritysten toiminnan oletetaan lähtökohtaisesti olevan voittoa tuottavaa. Neitseellisen kivialineksen matalampi hinta ja lyhyemmät kuljetusmatkat eivät kannusta käyttämään vaihtoehtoisia materiaaleja. Luonnonkivialineesvarojen ehtyessä paikalliseksi korvaavat materiaalit voivat muuttaa hinnaltaan kilpailukykyisemmillä.

Puute varastointiin ja jatkojalostukseen soveltuista alueista pidentää uusiomateriaalien kuljetusmatkoja. Eri-tyisesti Tampereella toimintaan soveltuviin alueiden löytäminen on koettu haasteelliseksi. Alueiden tulee sijaita mahdollisimman lähellä uusiomateriaalien synty- ja käyttökohteita. Etsittäessä sopivia alueita on huomioitava toiminasta aiheutuvat ympäristö- ja luonto-vaikutukset sekä haitat alueen mahdolisten asukkaiden asumisviihvyyteen. Toiminasta aiheutuvia haittoja voivat esimerkiksi olla kuljetuksiin liittyvä liikenне, jatkokäsittelystä syntyvä melu ja pöly sekä alueelta johdettavien valuma-vesien vaikutus ympäristöön.

Kestävä vesitalous

Hulevedet

Hulevesien vaikutusten arvointi on tehty valuma-alueittain maankäytöltään muuttuvilta alueilta. Arvointi on tehty työpajassa, johon osallistuvat kaupungin hulevesisuunnittelusta vastaavat Maria Åberman ja Pekka Heinonen sekä yleiskaavoituksen edustajina Hannu Eerikäinen ja Anna-Maria Niilo-Rämä.

Ilmastonmuutoksen ja sään ääri-ilmiöiden yleistymisen myötä mutta myös kaupunkirakenteen tiivistyessä hulevesien hallinnan tärkeys korostuu. Hulevesien hallinta on helpointa ja taloudellisinta yleensä niiden syntypaikeilla. Kustannusten hallinnan lisäksi on tärkeää, että hulevedet puhdistuvat ennen niiden kulkeutumista vesistöihin. Hulevesien käsittelystä on annettu kestävä vesitalous, ympäristöterveys ja yhdyskuntatekninen huolto -kartalla yleismääräys sekä valuma-aluekohtaiset määräykset. Lisäksi kartalla on osoitettu neljä huomioon otettavaa huleveden hallinta-aluetta ja kumoutuvista osayleiskaavoista siirrettyjä ohjeellisia alueellisia hulevesien viivytyksaltaita.

Tampereen kantakaupungin hulevesiöhjelma (2012) on pohjana käytetylle määräyksille. Hulevesiöhjelma on tarkoitus päivittää 2017 ja siinä täsmennetään yleiskaavatyön yhteydessä esiin tulleita tarpeita. Kantakaupungin alueella on vuosina 2002-2016 tehty kaavoitukset ja muiden hankkeiden yhteydessä

noin 120 hulevesiä koskevaa selvitystä ja suunnitelmaa. Koko kantakaupunkia koskevan hulevesisuunnitelman laatimisesta ei pidetä tarkoituksenmukaisena. Koska eri alueille sijoittuvat hankkeet ja suunnitelmat sekä niiden toteutuksen tapa ei ole vielä tiedossa, ei voida arvioda tarkkoja hulevesimäärien muutoksia tai mahdollisesti tarvittavien hulevesitaloiden sijoituspaikkoja. Yleiskaavatasolla on katsottu tärkeäksi tunnistaa hulevesien hallinnan yleiset tarpeet. Jatkossa tulisi huolehtia, että alueellisten ja hankekohtaisten selvitysten, suunnitelmien ja toimenpiteiden laatimisessa hulevesien muodostuminen otetaan riittävällä tarkkuudella huomioon.

Yleisiä koko kantakaupungin aluetta koskevia vaikuttuksia ovat mm.

- rakennusalan ja kovien pintojen lisääminen kasvattaa aina hulevesivirtaamia
- käyttötarkoituksen muutos usein parantaa alueen hulevesitilannetta, koska vanhassa rakenteessa hulevesiä ei ole otettu huomioon
- hulevedet voidaan hallita kestävällä tasolla toteuttamalla suunnitellut toimenpiteet
- kaupungille muodostuu hulevesitoimenpiteiden toteuttamisesta ja ylläpidosta huomattavia kustannuksia, vaikka kiinteistökohtaisiakin toimenpiteitä edellytetään

Maisemoitu hulevesikosteikko Vuoreksessa.

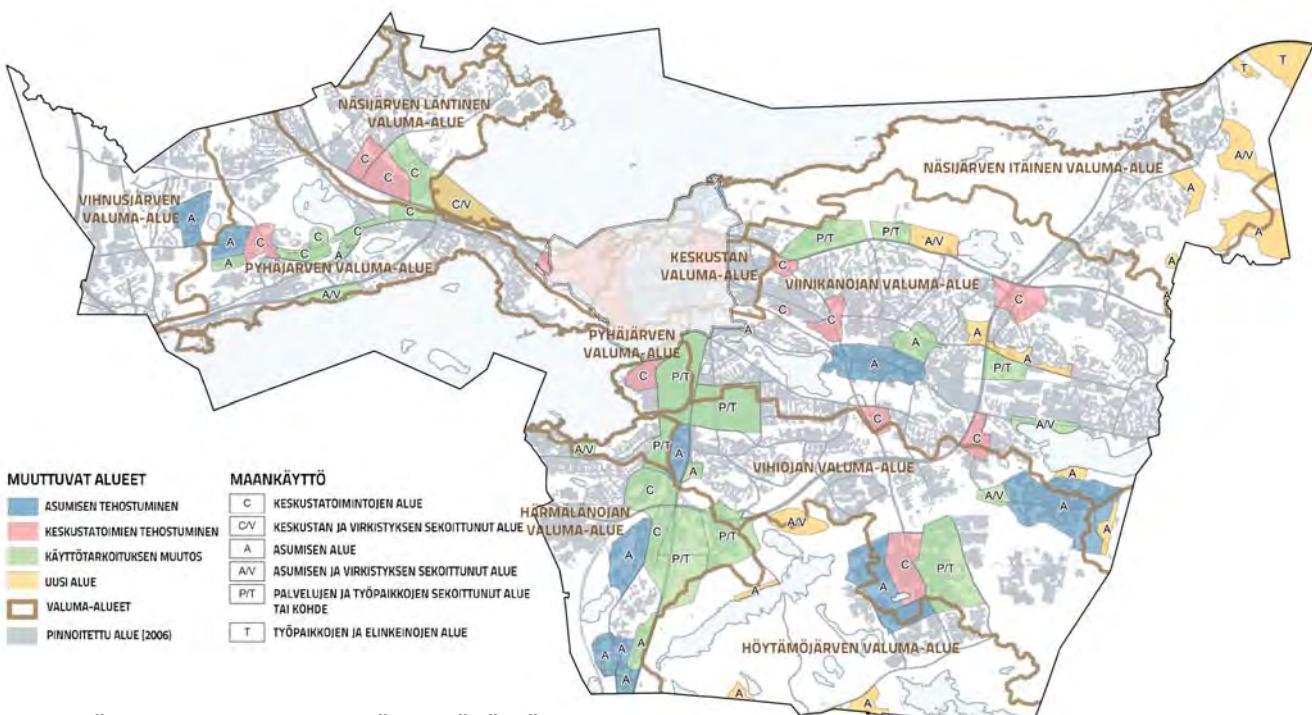
Seuraavassa taulukossa on esitetty muuttuvan maankäytön osuus kaava-alueelle sijoittuvan valuma-alueen pinta-alasta, nykyään pinnoitetun alueen osuus muuttuvilla alueilla ja muuttuvan maankäytön myötä muodostuvan uuden pinnoitetun alueen osuus kaava-alueelle sijoittuvasta valuma-alueesta.

Huomioitavaa on, että yleiskaavassa esitettyt laajat aluevaraukset sisältävät sekä yleisiä että tonteille sijoittuvia viheralueita, jolloin todellinen uuden pinnoitetun alueen osuus jää taulukossa esitettyä pienemmäksi.

VALUMA-ALUEEN NIMI / pinta-ala	muuttuvan maankäytön osuus kaava-alueen valuma-alueen pinta-alasta	nykyään pinnoitetun alueen osuus muuttuvasta maankäytöstä	uuden pinnoitetun alueen osuus kaava-alueen valuma-alueen pinta-alasta
muuttuva maankäyttö			
VIHNUSJÄRVEN VALUMA-ALUE 26,1 km ² (8,8)			
■ asumisen tehostuminen	5 %	61 %	2 %
■ muuttuva maankäyttö yht	5 %	3 %	2 %
PYHÄJÄRVEN VALUMA-ALUE 15,4 km² (14,8)			
■ keskustan tehostuminen	4 %	76 %	1 %
■ asumisen tehostuminen	2 %	56 %	1 %
■ käyttötarkoitukseen muutos C	5 %	71 %	1 %
■ käyttötarkoitukseen muutos A	1 %	70 %	0 %
■ käyttötarkoitukseen muutos A/V	2 %	30 %	2 %
■ käyttötarkoitukseen muutos P/T	6 %	96 %	0 %
■ muuttuva maankäyttö yht	20 %	73 %	5 %
NÄSIJÄRVEN LÄNTINEN VALUMA-ALUE 19,0 km² (8,4)			
■ keskustan tehostuminen	8 %	81 %	2 %
■ käyttötarkoitukseen muutos c	6 %	76 %	2 %
■ uusi alue C/V	1 %	29 %	1 %
■ muuttuva maankäyttö yht	16 %	75 %	4 %
NÄSIJÄRVEN ITÄINEN VALUMA-ALUE 37,6 km² (17,2)			
■ keskustan tehostuminen	0 %	96 %	0 %
■ asumisen tehostuminen	2 %	56 %	1 %
■ käyttötarkoitukseen muutos P/T	0 %	1 %	0 %
■ uusi alue A	3 %	1 %	3 %
■ uusi alue T	4 %	11 %	3 %
■ uusi alue A/V	3 %	3 %	3 %
■ muuttuva maankäyttö yht	12 %	14 %	10 %
KESKUSTAN VALUMA-ALUE 3,9 km² (0,8)			
■ muuttuva maankäyttö yht	0 %	0 %	0 %
VIINIKANOJAN VALUMA-ALUE 40,4 km² (31,9)			
■ keskustan tehostuminen	4 %	72 %	1 %
■ asumisen tehostuminen	4 %	68 %	1 %
■ käyttötarkoitukseen muutos C	0 %	38 %	0 %
■ käyttötarkoitukseen muutos P/T	5 %	63 %	2 %
■ käyttötarkoitukseen muutos A	2 %	75 %	0 %
■ käyttötarkoitukseen muutos A/V	1 %	50 %	0 %
■ uusi alue A	2 %	30 %	1 %
■ uusi alue A/V	1 %	5 %	1 %
■ muuttuva maankäyttö yht	18 %	60 %	7 %
VIHIOJAN VALU MA-ALUE 23,0 km² (19,6)			
■ keskustan tehostuminen	4 %	77 %	1 %
■ asumisen tehostuminen	11 %	63 %	4 %
■ käyttötarkoitukseen muutos P/T	12 %	74 %	3 %
■ käyttötarkoitukseen muutos A	0 %	66 %	0 %
■ käyttötarkoitukseen muutos A/V	1 %	19 %	0 %
■ uusi alue A/V	1 %	0 %	1 %
■ muuttuva maankäyttö yht	29 %	67 %	10 %
HÄRMÄLÄNOJAN VALUMA-ALUE 27,1 km² (10,2)			
■ asumisen tehostuminen	12 %	46 %	7 %
■ käyttötarkoitukseen muutos C	9 %	73 %	2 %
■ käyttötarkoitukseen muutos P/T	18 %	62 %	7 %
■ käyttötarkoitukseen muutos A	2 %	65 %	1 %
■ muuttuva maankäyttö yht	41 %	60 %	16 %

HÖYTÄMÖJÄRVEN VALUMA-ALUE 35,6 km² (15,9)

asumisen tehostuminen	3 %	59 %	1 %
käyttötarkoitukseen muutos P/T	2 %	27 %	2 %
uusi alue A	2 %	9 %	2 %
uusi alue A/V	1 %	0 %	1 %
muuttuva maankäyttö yht	9 %	31 %	6 %

Kartan värit vastaavat taulukossa käytettyjä väriä.

Hulevesivaikutusten arviointi valuma-alueittain

Vihヌjärven valuma-alue

Yleiskaavassa valuma-alueelle on osoitettu asumisen käyttötarkoitukseen muutosta Tesomalle. Kartalla 4 on esitetty Myllypuron kaavasta siirretyn alueelliset hulevesien viivytysaltaat. Alueelle on laadittu hulevesisuunnitelmia mm. Myllypuron osayleiskaavan, alueen asemakaavoituksien ja Tesoman yleissuunnitelman yhteydessä.

- Natura-alueen arvo perustuu vesitasapainon säilymiseen
- suunnitelmia on tehty yleissuunnittelmaaviheessa, hallintatoimenpiteet ovat riittäviä Natura-alueen arvojen säilymiseksi
- vaatii merkittäviä toimenpiteitä ja kauungin investointeja

Pyhäjärven valuma-alue

Alueelle on osoitettu keskustatoimintojen tehostumista/käyttötarkoitukseen muutosta Hatanpäälle, Tesomalle ja Epi-

- lään, palvelujen ja työpaikkojen käyttötarkoitukseen muutosta Hatanpäälle, asumisen tehostumista/käyttötarkoitukseen muutosta Tesomalle ja Raholaan sekä asumisen ja virkistyksen sekoittunut alue Raholaan ja Härmälään. Alueelle on laadittu hulevesisuunnitelmia mm. Tesoman yleissuunnitelman ja asemakaavoituksen yhteydessä.

- nykyisin alueet ovat pääosin pinnoitetuja

- Hatanpällä hulevesitilanne muuttuu käyttötarkoitukseen muutoksen myötä paremmaksi, koska vanhassa rakenteessa hulevesiä ei ole juurikaan huomioitu

- Hatanpällä tulisi laatia laajempi alueellinen hulevesiselvitys

- Raholassa vaikutukset ovat pieniä, koska hulevesiä vastaanottava vesistö on suuri

Näsijärven läntinen valuma-alue

Alueelle on osoitettu uusi keskustatoimintojen ja virkistyksen sekoittunut alue Hiedanrantaan sekä keskustatoimintojen tehostumista/käyttötarkoitukseen muutosta Lielahdeent ja Santalahteen.

Yleiskaavakartalla 4 Lielahden alueelle on osoitettu huomioon otettava huleveden hallinta-alue. Alueelle on laadittu useita hulevesisuunnitelmia kaavoitukseen ja muiden hankkeiden yhteydessä.

- nykyisin alueet ovat pääosin pinnoitetutuja
- Lielahdessa nykyisiä ongelmakohtia on tunnistettu ja tehty toimenpiteitä tilanteen parantamiseksi ja hulevesien hallinta vaatii tarkkaa suunnittelua maankäytön muutoksia suunniteltaessa

- avo-ojat tulisi säilyttää tai tarpeen vaaressa korvata ne vastaavilla rakenteilla
- Lielahden alueella tulisi laatia laajempi alueellinen hulevesiselvitys
- Hiedanrannassa alueen toteutustapa vaikuttaa merkittävästi huleveden hallinnan järjestämisen kustannuksiin ja eri ratkaisujen toteutettavuuteen
- Santalahden alueella vaikutus on pieni, koska alue on pääosin pinnoitettu

Näsijärven itäinen valuma-alue

Alueelle on osoitettu uusia työpaikkojen ja elinkeinojen alueita Aitovuoreen sekä uusia asuinalueita ja asumisen ja

virkistyksen sekoittunut alue Ojalaan. Yleiskaavakartalla 4 on esitetty Ojalan osayleiskaavasta siirretyn alueelliset hulevesien viivytsaltaat. Alueelle on laadittu hulevesisuunnitelmia mm. Ojalan osayleiskaavan yhteydessä.

- Ojalan ja Aitovuoren alueella pinnoitetutten alueiden määrä kasvaa huomattavasti, mikä vaikuttaa hulevesien laatuun ja virtaamaan

- alueelle on tehty suunnitelmat osayleiskaavoituksen yhteydessä, valuma-alueella huomioitavaa on mm. Halimasjärven luonnonsuojelualue ja tumma-verkkoperhosniityt VT9 pohjoispuolella. Suunnitelmassa esitetään hulevesien hallintaan toimenpiteet ja tilavaraukset, joilla hulevesien laatu ja määrä saadaan hallittua riittävälle tasolle.
- huleveden hallintatoimenpiteet vaativat kaupungilta mittavia investointeja

Keskustan valuma-alue

Keskustan valuma-alue on suurimmaksi osaksi keskustan strategisen osayleiskaavan alueella, joka jää kantakaupungin yleiskaava-alueen ulkopuolelle. Valuma-alueen länsiosaan Kalevaan ei ole osoitettu muuttuvaa maankäyttöä.

Viinikanjoen valuma-alue

Alueelle on osoitettu uusia asuinalueita Ristinarkkuun, Pappilaan, Linnainmaalle ja Kaukajärvelle, asumisen ja virkistyksen sekoittunut alue Teiskontien varteen, keskustatoimintojen tehostumista Kalevaan, Koilliskeskukseen, Hakametsään, Turtolaan ja Kaukajärvelle, palvelujen ja työpaikkojen käyttötarkoitukseen muutosta Teiskontien varteen, Nekalaan ja Hankkiolle, asumisen tehostumista/käyttötarkoitukseen muutosta Järvensivulle, Messukylään, Jankaan, Kaukajärvelle ja Annalaan. Kaavakartalla 4 Sikosuon alue on osoitettu huomioon otet-

tavana huleveden hallinta-alueena. Laajalle valuma-alueelle on laadittu useita hulevesisuunnitelmia mm. Hakametsään ja Sikosuolle.

- Pappilan alueella tulisi huomioida, että Sikosuon alueella hallitaan laajojen alueiden hulevesiä
- Alueen toteuttaminen edellyttää mittavia kaupungin investointeja huleveden hallintaan
- Koilliskeskukseen nykyään rakennetulla alueella uudet ratkaisut parantavat hulevesitilannetta
- Mikäli Sikosuon läheisyyteen rakennetaan, tulisi laatia laajempi alueellinen hulevesitarkastelu (Koilliskeskus muukaan lukien)
- Teiskontien varren rakentamisella ei ole merkittäviä vaikutuksia, kun hulevesien hallintatoimenpiteet suunnitellaan asianmukaisesti

- Hakametsän alueella ongelmakohdat on tunnistettu, uutta rakentamista ei tulisi sijoittaa tulvareiteille tai -alueille
- Kaukajärven veden laatu tulisi huomioida ja mahdollinen rantaimetyminen pohjavesialueelle tulisi huomioida esitetyn kaavamääräyksen mukaisesti
- Kaukajärven-Hankkion alueelle tulisi laatia laajempi alueellinen hulevesiselvitys
- Linnainmaan alueella on tunnistettu hulevesitulvakohteita alueen poikki pohjois-eteläsuunnassa kulkevassa Pyhäjoaan laskevassa ojassa, jotka tulisi huomioida alueen suunnittelussa ja toteutuksessa. Alueelle tulisi laatia hulevesiselvitys
- Turtolan alueella ei ole tunnistettu erityisiä huleveden hallinnan tarpeita

Vihiojan valuma-alue

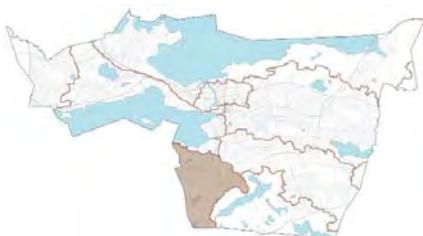

Alueelle on osoitettu uusi asumisen ja virkistyskseen sekoittunut alue Lahdes-

järven pohjoispuolelle, keskustatoimintojen tehostumista Hervantaan, palvelujen ja työpaikkojen käyttötarkoitukseen muutosta Nekalaan, Lahdesjärvelle ja Hervantaan sekä asumisen tehostumista/käyttötarkoitukseen muutosta Rautaharkkoon, Koivistonkylään, Annalaan ja Hervantaan. Kaavakartalla 4 Tauskolan alue on osoitettu huomioon otettavana huleveden hallinta-alueena. Alueelle on laadittu selvityksiä mm. Hervantaan.

- muuttuvat alueet ovat nykyisin pääosin pinnoitetut
- uusien alueiden merkitys ei ole suuri, hulevesiasiat on ratkaistavissa hankekohtaisesti
- Hervannan alueelta on tehty useita selvityksiä, Etuhaanpuistoon 2017 valmistuva hulevesiallas palvelee alueellisesti

Härmälänojan valuma-alue

Alueelle on osoitettu keskustatoimintojen käyttötarkoitukseen muutosta Lakanlaivaan ja Sarankulmaan, palvelujen ja

työpaikkojen käyttötarkoitukseen muutosta Lakanlaivaan ja Lahdesjärvelle sekä asumisen tehostumista/käyttötarkoitukseen muutosta Peltolammille ja Multsiltaan. Kaavakartalla 4 Härmälänojan itäosa on osoitettu huomioon otettavana huleveden hallinta-alueena. Alueelle on tehty mm. Lahdesjärvi-Lakalaivan hulevesiselvitys.

- muuttuvat alueet ovat laajalti pinnoitetut, mutta siitä huolimatta vaikutukset ovat merkittäviä

- Lahdesjärvi-Lakalaivan alueella selvityksissä esitetty toimenpiteet toteuttamalla hulevedet ovat hallinnassa
- Härmälänoja on merkittävä vesireitti, verrattain tasaisella alueella ojan tulvimiseen on varauduttava. Härmälänojan putkitettuja osuuksia tulisi pyrkiä palauttamaan avo-ojiksi mahdollisuuden mukaan
- Sarankulmassa rakentaminen edellyttää jatkossa tarkempaa selvitystä

Höytämöjärven valuma-alue

Alueelle on osoitettu uusia asuinalueita Koukkujärven lounaispuolelle, Västinginmäkeen ja Koipijärvelle, uusi asumisen ja virkistyskseen sekoittunut alue Lahdesjärven pohjoispuolelle, palvelujen ja työpaikkojen käyttötarkoitukseen muutosta Hervantaan ja Lahdesjärvelle sekä asumisen tehostumista Hervantaan.

Kaavakartalla 4 on esitetty Lahdesjärven ja Hervantajärven osayleiskaavoista siirrettyjä alueellisia hulevesien viivytysaltaa. Alueelle on laadittu hulevesiselvityksiä mm. Vuoreksen, Hervantaan ja Lakanlaivaan.

- Vuoreksen alueella on tehty laajat selvitykset ja toimenpiteet hulevesien hallitsemiseksi
- Västinginmäen ja Isokuusen alueilta hulevedet valuvat hyvälautaiseen Särkijärveen, jonka rannassa tulisi tehdä puhdistustoimenpiteitä
- toimenpiteet aiheuttavat kaupungille merkittäviä investointeja

- Lakanlaivan alueella tilanne on hallituksissa suunnitelmissa esitettyjä toimenpiteitä noudattamalla
- Lahdesjärven pohjoispuolella vaikutukset ovat merkittävät ja jatkosuunnittelussa tulisi esittää toimenpiteet Särkijärven tilan säilyttämiseksi
- Koipijärven alueella vaikutukset ovat merkittäviä Lempäään puoliseen Koipijärveen
- edellyttää merkittäviä toimenpiteitä, jotta hulevedet voidaan hallita kestäväällä tasolla

Pintavedet

Kantakaupungissa hulevesien laadulla on merkittävin vaikuttus alueen purojen, ojien ja järvien veden laatuun. Yleiskaavan valuma-aluekohtaisissa määräyksissä edellytetään useiden vesistöjen tilan säilymistä tai parantamista. Hulevesiohjelman, kaavan määräysten ja laadittujen suunnitelmienvälisten mukaisten hulevesien hallintatoimenpiteiden toteuttaminen voi jopa parantaa vesistön tilaa uudiskorjauksista huolimatta. Toisaalta hulevesiviemäröinnin laajentaminen voi pienentää lampien valuma-alueita ja heikentää vedenvaihtoa. Rakentamisaikai-

set riskit ovat suurimmat pienten vesistöjen lähellä sijaitseville pitkäaikaisilla rakennustyömailla. Työmaavedet voivat paikallisesti aiheuttaa veden samentumista ja haitta-aineepitoisuksien nousua.

Raitiotiehankkeen vaikutuksia pintavesiin on tutkittu vuonna 2016. Raitiotie rakennetaan pääosin nykyisille kaduille ja kiuivatusvedet johdetaan pääosin jo olemassa olevaan hulevesiverkostoon. Siksi raitiotien käytön vaikutukset pintavesiin ovat pienet. Raportin mukaan hankkeen osan 1 merkittävimmät vaikutukset aiheutuvat rakennusvaiheessa, jolloin joissain kohdissa purouomia

joudutaan mahdollisesti siirtämään tai rakentamaan siltapilareita uoman reunaan. Vesistötöiden yhteydessä työn-aikainen kiintoainekuormitus uomiin tulisi minimoida käytämillä tehokkaita suotopatorakenteita. Lisäksi vaikutuksia voi aiheuttaa pintavalunnan mukana tulevasta hienoaineeksesta, mikäli raitiotiereillä joudutaan tekemään suuren mittakaavan maanmuokkaustöitä.

Sulkavuoren keskuspuhdistamo-hankkeen tarkoituksesta on tehostaa jättevesien käsittelyä ja pienentää purkuvesistöön kohdistuvaa jättevesi- ja haitta-ainekuormitusta, mikä johtaa myönteisiin

vaikutuksiin Pyhäjärven purkuvesistöalueella. Typpipitoisuudet vesistössä tulevat alenemaan merkittävästi ja ennusteidien mukaan fosforipitoisuudetkin pienenevät. Vanhemmalla tekniikalla toteutettujen Raholan ja Viinikanlahden puhdistamoiden purkupisteet poistuvat ja uusi purkupiste rakennetaan paremmalle sijainnille kauemmas ranta-alueesta. Rakentamisvaiheessa vesistöalueilla tapahtuvat rakennushankkeet (siirtolinjat ja purkuputki) voivat aiheuttaa sameutta ja kiintoainespitoisuuden nousua kaivutöiden aikana, mutta merkittäviä tai pysyviä haittoja vesistölle ei aiheudu.

Lielahden ja Hiedanrannan alueella on selvitetty Näsijärven virtauksien vaikutuksia rakentamisen aikaisten kiintoaineksen kulkeutumiseen Kaupin vedenottamolle ja Tammerkoskeen (Ramboll, SYKE). Virtausmalliselvityksen mukaan Lielahden vesialueelle tehtävien täytötöjen vaikutukset jäävät paikallisiksi, eivätkä aiheuta riskiä vedenottamolle edes suojarakenteiden rikkouduttua esimerkiksi myrskyn aikana.

Pohjavedet

Kantakaupungin pohjavesialueet on osoitettu yleiskaavassa, jotta niiden suojetun tavoitteet, säilyttäminen ja toisaalta ihmistoiminnan haitallisten vaikutusten estäminen, toteutuvat. Yleiskaavassa pohjavesien määren turvaamiseksi edellytetään puhtaiden hulevesien imetyämistä maaperään ja läpäisevien pintojen suosimista. Pohjaveden laadun turvaamiseksi kielletään pilaantumisriskiä aiheuttavan toiminnan sijoittaminen pohjavesialueelle ja edellytetään hulevesien johtamista pois pohjavesialueille sijoittuvilta liikennealueilta.

Pinnoitetun maa-alan osuus kantakaupungin pohjavesialueilla on suuri. Aakkulanharjun alueella noin 60% maa-alasta on pinnoitettua, Epilänharju-Villilä (A) alueella 64% ja Epilänharju-Villilä (B) alueella 48%. Yleiskaavassa esitetty muuttuva maankäyttö Kaukajärvellä, Tesomalla, Epilässä ja Lielahdessa sijoittuu lähes kokonaan jo nykyään pinnoitetulle alueelle, joten läpäisevän, veden imetyymisen turvaavan maan pinta-ala ei laske.

Epilänharju-Villilä (A)-alueelle on tekeillä pohjavesialueen geologinen rakenneselvitys (GTK, luonnos 16.11.2016). Sen mukaan pohjaveden päävirtaus-

suunta on luoteesta kaakkoon ja Näsijärveltä kohti Pyhäjärveä. Pohjavesialueen rajausta voisi mallinnuksen perusteella siirtää selkeämille kalliokynnyksille alueen itä- ja länsirajalla. Lielahden ja Epilän alue on yleiskaavassa osoitettu kasvun vyöhykkeeksi, mutta erityisesti maankäytön muutoksia on odotettavissa Hiedanrannan selvitysalueelle pohjavesialueen koillispuolelle. Näillä alueilla tulisi jatkosuunnittelussa erityisesti varmistaa, että haitallisia vaikutuksia pohjavesialueille ei synny.

Hiedanrannan alueen suunnittelussa on huomioitu erityisesti rantarakentamisen mahdolliset vaikutukset pohjaveen sekä pohjaveden laadun ja määren turvaaminen. Tehtyjen tutkimusten perusteella Hyhkyn vedenottamolla vesi on kauttaaltaan pohjavettä, eikä tällöin vesistötäytöllä ole vaikutusta Hyhkyn pohjavedenottoon. Kyseistä johtopäätöstä tukee myös GTK:n tekemä pohjaveden virtausmalli, jonka perusteella Näsijärven ja Hyhkyn vedenottamon välillä ei ole määrävävirtausyhdyettä. Näsijärven suunnalta tuleva vesi virtaa pääosin harjulateen läpi Pyhäjärveen.

Epilänharju-Villilä (B) -alueelle on käynnistymässä vastaava selvitys kuin (A)-alueelle. Epilän-Tesoman alue on yleiskaavassa osoitettu kasvun vyöhykkeeksi ja alueelle on esitetty käyttötarkoituksen muutosta keskustatoimintojen alueeksi.

Myös Aakkulanharjun pohjavesialueella selvitystyö on käynnissä. Alueen geologisen rakenteen selvityksen välimuistion (GTK 22.12.2016) mukaan pohjaveden päävirtaussuunta on kaakosta luoteeseen pitkin harjun selännettä. Harjun vesi on sekoitus pohjavettä, kallio-pohjavettä ja Kaukajärvestä imetyntyttä pintavettä. Pohjavesien muodostumista tutkitaan edelleen, mikä voi aiheuttaa muutoksen pohjavesialueen rajaukseen. Aakkulanharjun alueella Kaukajärvelle on yleiskaavassa osoitettu kasvun vyöhyke ja keskustatoimintojen tehostumista sekä Messukylään asumisen tehostumista. Hakametsän lumenvastaanotto-paikka sijaitsee pohjavesialueella, mutta ei varsinaisella muodostumisalueella. Alueen sulamisvedet laskevat Iidesjärveen pohjavesialueen kautta. Lumenvastaanotto-paikan ympäristölpapäätsessä (käsittely kesken) ratkaistaan toiminnan soveltuvuus alueelle.

Raitiotiehankkeen yhteydessä on arvioitu, että hankkeesta ei koidu merkitävä haitallisia vaikutuksia pohjaveden määrelliseen tai laadulliseen tilaan ja että mahdolliset vaikutukset eivät eroa 'normaalil' katurakentamisen vaikuttuksista. Pohjaveden laadulliseen tilaan kohdistuvat vaikutukset rajoittuvat poikkeustilanteisiin (esim. rakentamisen aikaiset onnettomuudet), joilta suojaudutaan lähinnä toiminnallisin keinoin.

Maa- ja kallioperä

Yleiskaavassa on osoitettu geologisesti arvokkaat harju- ja kallioalueet. Tärkeät selänealueet on sisällytetty osaksi keskuspuistoverkostoa. Yleiskaavalla kaupungin kasvua ohjataan hallitusti jo kertaalleen rakennettuun ympäristöön, jonka maa- ja kallioperä on muokattu. Kaavassa osoitetun keskustatoimintojen alueen määräyksessä todetaan, että tonneille ei pääsääntöisesti voida osoittaa maantasiaa pysäköintiin ja liikennealueiksi. Tämä voi lisätä kalliotilojen rakentamisen tarvetta ja sitä kautta vaikutuksia maa- ja kallioperään.

Rakentamisen yhteydessä täytyy- ja rakenneradroissa tulisi huomioida siirrettävän maa-aineksen laatu. Koska esim. arseenipitoisia mineraaleja esiintyy Pirkanmaan alueella luontaisesti kalliossa paikoin runsaastikin, voi murskattu kiviaines aiheuttaa happamien valumavesien muodostumista sekä louhinta- ja murskauspaikalla että murskeen sijoituspaikassa. Erityisesti eteläinen Tampere luokitellaan kallioperältään arseeniriskialueeksi. Etelä-Tampereelle on kuitenkin varattu laajat viheralueet Hervannan ja Särkijärven ympäristöön, mikä vähentää kallioperästä aiheutuvia haittoja esiintymistä.

Vanhat kaatopaikat

Kantakaupungin alueelle sijoittuu useita vanhoja, käytöstä poistuneita kaatopaikkoja. Maaperän mahdollinen pilaantuminen tulisi ottaa huomioon jatkosuunnitelussa joka tasolla. Kaavakartalla esitettyjen puhdistettavien/kunnostettavien alueiden osalta edellytetään maaperän kunnostamista tai puhdistamista käytötarkoituksen edellyttämällä tavalla, joten uusiutuva maankäyttö vaikuttaa maaperään positiivisesti. Kaavassa esitetystä kohteista yleiskaavan muuttuvilla

alueilla sijaitsevat Lielahden teollisuusalue ja siihen liittyvät vanhat lietekaatopaikat Ollinojanlahdella ja Lielahden vesialueella, Aitovuoren ampumarata, Viinikankadun kaatopaikka ja Hepolammin kaatopaikka sekä uusilla alueilla Aitolahden kaatopaikka.

Suurimmat jatkosuunnittelun haasteet lienevät Hiedanrannan alueella, jossa teollisuusalueen maaperän kunnostamisen lisäksi tavoitteena on parantaa Lielahden vesistön tilaa ja virkistysvaroa. Lielahden vesialueella on selvitysten mukaan noin 1,5 miljoonaa kuutioita sellukuitulietettä eli ns. nollakuitua. Nollakuidun poistaminen alueelta on teknisesti mahdollista. Nollakuidun suuri määrä ja puhdistamistoimien aikaiset hajuhaitat lisäävät puhdistamiseen liittyviä haasteita. Hiedanrannan alueelle osoitettu uusi kehitettävä uimaranta ei ole toteutettavissa, jos nollakuitua ei saada poistettua alueelta tai sitä ei saada muutettua haitattomaan muotoon.

Myllypuron Natura-alue

Myllypuron Natura-alue on osoitettu yleiskaavassa luonnonsuojelualueena. Kaavan mahdollinen vaikutus Natura-alueeseen muodostuu Vihusjärven valuma-alueelta laskevan pintavalunnan määrän ja laadun myötä, joten hulevesien hallintatoimilla on vaikutusten minimoimisessa keskeinen merkitys.

Myllypuron osayleiskaava-alueella esitetty maankäyttö on voimassa olevan osayleiskaavan mukaista lukuun ottamatta maakuntakaavassakin esitettyä läntistä oikorataa. Kaavamääräyksissä (TY-alue, hulevesien yleismäärys ja valuma-aluekohtainen määräys) on esitetty, että alueella tapahtuva toiminta ei saa aiheuttaa vesistön pilaantumista ja että erityisesti on kiinnitettävä huomiota, ettei Natura 2000 -verkostoon kuuluvan Myllypuron valinnan perusteina olevia luontoarvoja merkittävästi heikennetä. Myllypuron osayleiskaavan yhteydessä lauditussa Tampereen Myllypuron ja Nokian Kynnijärven-Juhansuon osayleiskaavojen Natura 2000 -vaikutusarviossa (2006) todetaan, että hankkeen ei voida arvioida vaikuttavan merkittävästi heikentävästi niihin luontoarvoihin, joiden perusteella Myllypuron alue on otettu osaksi Natura-suojeluverkostoa ja että on perusteltua suositella seurantatut-

kimusta Natura-alueelle. Myllypuron II asemakaavan hulevesien hallintasuunnitelmassa (2016) on todettu, että pintavalunnan määrä tulee lisääntymään huomattavasti suunnitellun maankäytön myötä. Vaikutusten hillitsemiseksi hulevesien hallintaa tulisi toteuttaa tonttikohtaisesti sekä keskitetyillä hallintajärjestelmillä. Suunnitellulla toimenpiteillä alueelta purkautuva virtaama saadaan viivytettyä tasolle, mikä ei aiheuta merkittäviä heikentäviä vaikutuksia Myllypuron Natura-arvoihin.

Valuma-alueen itälaidalle on osoitettu asumisen tehostumista ja käyttötarkoituksen muutosta Haukiluomaan ja Tesomalle. Muutosalueet sijoittuvat lähimmillään noin 400m etäisyydelle Natura-alueesta. Alueelle on tehty Haukiluoman ja Tesoman yleissuunnitelma-alueiden Natura-arvionti vuonna 2015. Sen mukaan eritasoisissa maankäytön suunnitelmissa on laadittu hulevesitarkasteluja ja vaikutusarvointeja sekä osoitettu hulevesien hallintaratkaisuja sekä muita lieventäviä toimenpiteitä. Yhteisvaikutuksena kaikkien alueen maankäytönhankkeiden osalta on todettu, että toteutettaessa hulevesien hallintatoimet suunnitelmien ja vaikutusarvointien mukaisina, merkittäviä haitallisia yhteisvaikutuksia ei normaalililanteessa Natura-alueelle aiheudu. Hulevesien hallintatoimien toteuttaminen parantaa koko valuma-alueen jo rakennettujen alueiden hulevesien laatua ja tasoittaa virtaamia, millä on myönteistä vaikutusta Myllypuron kannalta. Mahdollisen poikkeuksellisen voimakkaan rankkasateen aiheuttama tulvitalanne voi sekä jo nykytilanteessa että tulevaisuudessa aiheuttaa eroosion myötä merkittäviä haittoja Natura-alueelle. Virkistykäytön kasvu Natura-alueella voi aiheuttaa kuluneisuutta ja luontotyypien sietokyky voi pitkällä aikavälillä olla riittämätön. Natura-alueelle kulkua voi olla mahdollista ohjata ja rajoittaa selkeiden opasteiden, pitkospuiden ja kaitaiden avulla.

Tampereen läntinen oikorata on esitetty ohjeellisena vt:n 3 länsilaitaan. Linjauksen pituus Tampereella on noin 2 km ja sen etäisyys on lähimmillään noin 700m Natura-alueesta. Linjauksen vaikutuksia Natura-alueeseen on tutkittu maakuntakaavoituksen yhteydessä. Etäisyydestä johtuen ratalinjauskesta ei

aiheudu suoria luontotyyppejä muuttavia vaikutuksia Natura-alueelle. Alueen pintavedet johtuvat Natura-alueelle ja välilliset vaikutukset liittyvät alueen vesitasapainon muuttumiseen. Ratahanke ei muuttane päävirtausreittejä, mutta pieniä paikallisia pintavaluntareittien muutoksia voi tapahtua rataleikkausten ja pengerrysten kohdalla. Keskeistä hankkeen kannalta on huolehtia rakentamisaikaisten hulevesien hallinnasta, toimintavaiheessa radan vaikutusten voidaan olettaa jäävän hyvin vähäisiksi. Rakentamisvaiheen aiheuttama riski Myllypuron vesitalouteen muodostuu pintamaan poiston aiheuttamasta pintavalunnan määrän kasvusta sekä kiintoaineen kulkeutumisesta alajuoksulle. Tämä edellyttää rakentamisaikaisia toimenpiteitä kuten viivytytsaltaita ja laskeutusaltaita, jolloin rakentamisen vaikutukset hulevesien laatuun ja määrään saadaan hallinnan piiriin.

Toimintavaiheessa rakentamisvaiheen laskeutusaltaat voivat jäädä puhdistettuina edelleen käyttöön. Ratakanne läpäisee tehokkaasti vettä, joten vaikutukset hulevesien määrään valuma-alueella tulevat jäämään vähäisiksi.

Mahdolliset vaikutukset Natura-alueen suojaruosteena oleviin luontoarvoihin liittyvät pintavalunnan kautta tapahtuviin pitkäaikaisvaikutuksiin. Pintavalunnan tulisi säilyä ennallaan, mikä voidaan varmistaa rakentamisen ja toiminnan aikaisilla vesienhallintaratkaisuilla. Yleiskaavassa on annettu hulevesien käsittelyä koskeva yleismäärys ja valuma-aluekohtainen määräys.

KUVA SATU KIVELÖ-LUKKA

Myllypuro Länsi-Tampereella.

Vaikutukset alue- ja yhdyskuntarakenteeseen

Kestävä yhdyskuntarakenne

Yleiskaavassa kantakaupungin ennakoiutu noin 60 000 asukkaan kasvu vuoteen 2040 mennessä suuntautuu Tampeleen kaupunkistrategian 2025 linjausten mukaisesti nykyisen yhdyskuntarakenteen sisään. Yleiskaava ohjaa kasvua keskustojen ja joukkoliikennealueiden muodostamaan verkottuvaan rakenteeseen, mikä parantaa kaupunkiympäristöjen saavutettavuutta ja edistää toiminnallista monipuolistumista. Lisäksi yleiskaava mahdollistaa kantakaupungin alueiden kehittämisen tasapuolisesti siten, että kaupunkirakenne kannaksen itä- ja länsipuolilla sekä etelän suunnassa tasapainottuu. Kasvuvyöhykkeenä toimii erityisesti ydinkeskustasta kohti itäisiä (Koilliskeskus, Kaukajärvi ja Turtola) ja läntisiä (Lielähti-Hiedanranta ja Tesoma) keskusta-alueita ulottuva vyöhyke. Lisäksi kasvua ohjautuu etelässä Hervvannan ja uuden Lakalaivan aluekeskuksen ympäristöihin.

Yleiskaavan yhdyskuntarakenteellisella perusratkaisulla on selkeitä myönneisiä vaikuttuksia. Kasvun ohjautuminen hallitusti jo kertaalleen kaavoitettuun ja rakennettuun kaupunkiin mahdollistaa olemassa olevan infrastruktuurin käytön tehostamisen, investointikustannusten alenemisen, liikkumistarpeen vähentämisen ja ilmastonmuutoksen hallinnan edellytysten paranemisen verrattuna hajautuneempaan vaihtoehtoon.

Valtakunnan osakeskus, maakunnan pääkeskus

Yleiskaavaratkaisu tukee Tampereen kantakaupungin vahvaa kehittämistä ja kasvua mahdollistaen osaltaan meneillään olevan kaupungistumiskehityksen. Tulevaisuudessa kaupunkiseutujen merkitys kansantalouden visureina kasvaa edelleen ja aluerakenteen keskittymiskehitys jatkuu. Yrityksistä, työpaikoista ja väestöstä yhä suurempi osa asuu ja työskentelee kaupunkiseuduilla. Tampeleen mahdollisuudet kehittää monipuolisesti hyvään liikenneyinfrastruktuuriin tukeutuvia keskustoja ja kestävää yhdyskuntarakennetta ovat kaupungistumis-

kehityksessä tärkeä kilpailukykytekijä. Valtakunnan tasolla Tampereen kehitys vahvistaa eteläisen Suomen Helsinki-Hämeenlinna-Tampere-kasvukäytävää. Maakunnan tasolla Tampereella toteutuva kasvu vahvistaa koko seutukunnan elinvoimaa.

Raitiotien myötä Tampereen saavutettavuus kaupunkiseudun ulkopuolelta paranee. Jatkossa Tampereen keskustan lisäksi raitiotievyöhyke ja sen varrella olevat keskukset ovat hyvin saavutettavia alueita. Keskustan asema valtakunnallisena solmupisteenä vahvistuu. Yleiskaavan tavoitevuonna 2040 Tampereen nykyisestä neljästä aluekeskuksesta kolme sekä näiden väliset alueet kytketyivät raitiotiehen.

VAK-ratapiha

VAK-ratapiha on osoitettu yleiskaavassa nykyistä toimintaa kuvaavalla huomiointimerkinnällä. Vaarallisten aineiden kuljetusten järjestelystä aiheutuu suuronnettomuusriski, joka rajoittaa yhdyskuntarakenteen kehittämistä. Noin 65 hehtaarin suuruinen ratapiha-alue aiheuttaa toiminnallisen kaupunkirakenteen merkittävän esteen ja maankäytön kehittäminen ratapiha-alueen ympäristössä on rajoittettua. Myöskään uusien asuinalueiden ja palveluiden sijoittamisen varsinaisen ratapihan riskivyöhykkeelle (440 m) ei ole mahdollista.

Kaavassa ratapiha-alueen kohdalle on esitetty nykyisestä toiminnasta johtuvan rajoitteen lisäksi toissijaisia maankäyttö- ja liikennejärjestelmän kehittämismerkintöjä, jotka on mahdollista toteuttaa nykyinen toiminnan siirtyttyä toisaalle. Ratkaisu mahdollistaa Tampeleen keskustan laajentumisen ja vetovoimaisen kehittämisen etelänsuuntaiselle yhdyskuntarakenteen vyöhykkeelle, mikä on koko kaupunkiseudun etu. Ratapihan siirtyessä toisaalle vähenee järjestelyratapihan vaikutusalueella asuvien ihmisten määrä merkittävästi. Tavoiteltaneessa ratapiha-alue ja sen ympäristö ovat osa toiminnallista kaupunkirakennetta. Kaupunkikehittämiseen vapautuvan alueen laajuus on noin 300 ha kästään itse ratapihan lisäksi ympäröivisiä alueita, joilla maankäyttö voi monipuo-

listua ja tiivistyä. Laskennallinen asukasmäääräarvio (1as/50kem²) olisi 18 000-25 000 asukasta ja työpaikkamäääräarvio (1tp/40kem²) 17 000-19 000 työpaikkaa koko sille alueelle, jota ratapihan nykyinen käyttö rajoittaa. Lisäksi keskustan eteläpuolisen alueen liikennejärjestelyjen kehittämiseen avautuu uusia mahdollisuuksia. Varsinkin itä-länsisuuntaisten yhteyksien kehittäminen parantaa koko eteläisen suunnan kaupunkirakenteen toimivuutta.

Ilmastovaikutukset

Yleiskaava toteuttaa Tampereen kantakaupunkistrategian 2025 linjausia kestävästi ja vähähiilisesti yhdyskunnasta. Maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämisen tavoitteena on aiempaa vähäpäästöisempi joukkoliikenekuupunki, jossa asuminen, palvelut ja työpaikat lomittuvat toisiinsa hyvin saavutettavina kokonaisuuksina. Joukkoliikenekuupunki mahdollistaa yhä useammalle siirtymisen kestävien kulkumuotojen käyttöön ja vähentää liikkumistarvetta, mikä puolestaan pienentää kasvihuonekaasupäästöjä. Toimivan joukkoliikenekuupunkin kehittämistä tukee joukkoliikenkeen laatuksien ja vaihtoterminalien sekä pyöräilyverkon osoittaminen yleiskaavassa. Toteutuakseen joukkoliikenekuupunki edellyttää hyvän joukkoliikenkeen palvelutaslon lisäksi tehokasta maankäyttöä joukkoliikenteen äärellä, johon varaudutaan ohjaamalla tehokasta täydennysrakentamista kantakaupungin yhdyskuntarakenteen keskeisille vyöhykkeille.

Yhdyskuntarakenteen päästöjä ei kuitenkaan pystytä vähentämään tehokkaasti pelkästään liikennejärjestelmän kehittämällä ja energiatehokkaalla täydennysrakentamisella. Sen sijaan henkilöliikennettä ja uudisrakentamista vielä merkittävämpi päästölähde on vanhojen rakennusten energiankulutus, joka on riippuvainen rakentamisajankohdasta ja mahdollisesti toteutetuista energiakorjauksista. Yleiskaavalla ei voida suoraan estää vaikuttaa vanhan rakennuskannan energiankulutukseen mutten kuin uusiutuvien alueiden osalta, joilla kaupunkirakenne muuttuu kestävämmäksi

uudelleenrakentamisen myötä. Tästä huolimatta kaupunki voi toimia aktiivisesti ja näkyvästi energiatehokkuuden edistäjänä käytämällä yksityiskohtaisessa suunnittelussa ekotehokkuustyökaluja, kuten asemakaavahankkeiden energiatarkastelua, tontinluovutuksen energiakriteerejä ja rakentamisen ohjausenergianeuvontaa.

Kantakaupungin olevan yhdyskuntarakenteen tuottamia kasvihuonekaasupäästöjä on tarkasteltu yleiskaavatyön yhteydessä tehdynä selvityksessä (Tampereen nykyrakenteen energiatehokkuuden ja ilmastovaikutusten arvointi YKR-vyöhyketyökalulla 2015). Selvityksessä kehitettyä päästötyökalua tullaan

jatkossa käyttämään yhdyskuntarakenteen energiatehokkuuden sekä täydenyksenkäytävän ja liikenteen ratkaisujen kestävyyden arviontiin osana jatkuvasti päivityvä yleiskaavatyötä.

Keskeistä sekä liikkumisen tuottamien päästöjen että arjen sujuvuuden kannalta on erilaisten toimintojen sijoittuminen yhdyskuntarakenteeseen. Yleiskaavan mahdollistamasta kerrostaloasumisen varannosta noin 70 % sijoittuu Yhdyskuntarakenteen seurantajärjestelmän (YKR) mukaisessa vyöhykejäossä joko nykyisille keskusta- tai joukkoliikenneyvyöhykkeille (Urban Zone 2). Jäljellejäävä vajaat kolmannet varannosta sijoittuu lähinnä Hiedanrannan

ja Ruotulan alueille, jotka eivät lukeudu joukkoliikenteen vyöhykerajauksen sisälle, mutta kuuluvat tulevaisuudessa raitiotien tai sen jatkolinjan vaikuttavuuteen. Seudullisen vähittäiskaupan ja TIVA-kaupan kerrosalasta valtaosa (noin 85-90 %) sijoittuu keskusta- tai joukkoliikenneyvyöhykkeille, mikä mahdollistaa osaltaan autotonta asiointia. Julkisille palveluille varatusta kerrosalasta noin 2/3 ja toimitiloista noin 70 prosenttia sijoittuu vastaaville vyöhykkeille. Kun muukaan lasketaan Lielähti-Hiedanrantaan osoitetut varannot, sijoittuu palvelu- ja toimitilarakentamisen varanto kokonaisuudessaan hyvin saavutettaville yhdyskuntarakenteen vyöhykkeille.

	Asuminen (kerrostalot)	Seudullinen vähittäiskauppa	Tilaa vaativa kauppa	Julkiset palvelut	Toimitilat
Keskusten jalankulku- ja reunavyöhykkeet	41	40	0	33	4
Joukkoliikenne- vyöhykkeet	28	51	85	33	65
Muut alueet	32	9	15	33	32
Yhteensä (%)	100	100	100	100	100

Yleiskaavavarannon sijoittuminen yhdyskuntarakenteen vyöhykkeille; prosenttiosuudet käyttötarkoituskohtaisesti mitoitettusta kerrosalasta.

Kantakaupunki

Keskustarakenne

Yleiskaavan keskustat muodostavat yhdyskuntarakenteellisesti tarkoitukseenmukaisen kokonaisuuden, joka tukee nykyisten keskusta-alueiden tiivistämistä ja laadullista kehittämistä, mutta myös laajentamista kaupungin kasvaessa. Aktiivinen ja sekoittunut kaupunkirakenne tuottaa elävää kaupunkiympäristöä ja vähentää liikkumistarvetta.

Yleiskaavassa keskitettyjä julkisia palveluja varten ei ole osoitettu erillisiä aluevarauksia, vaan niitä ohjataan keskustoihin ja joukkoliikenteen ääreen sijoittuvalle edullisuusvyöhykkeelle, jolla edellytetään julkisten palvelujen tilatarpeisiin varautumista myös yksityisten kaupunkikehittämishankkeiden kohdalla. Riittävien tilavarauksien varmistaminen julkisille palveluille edellyttää lisäksi maankäytön ja palvelujen suunnittelun kytkeytävää aiempaa tiiviimmin toisiinsa, jotta palvelutarpeet ovat tiedossa tarpeeksi aikaisessa vaiheessa.

Palveluverkko ja saavutettavuus
Yleiskaavassa esitetty fyysisen palvelujen sijoittuminen pohjautuu samaan aikaan valmistelussa olevaan palvelumallityöhön. Keskitetyt palvelut ohjataan kantakaupungin rakenteessa hyvän saavutettavuuden alueille, aluekeskuksiin ja hyvän joukkoliikenneypalvelun saavutettavaksi. Kantakaupungin aluekeskuksia ovat länessä Tesoma ja Lieblahti-Hiedanranta, idässä Koilliskeskus, kaakossa Hervanta ja etelässä Lakalaiva. Lisäksi pienempiä palvelukokonaisuuksia voidaan keskittää Nuolialantien varteen Härmälään, Vuoreksen, Kaukajärvelle ja Kaleva-keskukseen. Lähipalveluja ei ole erikseen osoitettu, vaan niiden rakentaminen on mahdollista keskustatoimien ja asumisen alueilla.

Yleiskaava tukee julkisten ja kaupallisten palvelujen kehittämistä asiakkaiden kannalta tarkoitukseenmukaisiin sijainteihin. Myös vähittäiskauppa on ohjattu tiivistyville ja laajeneville kes-

kusta-alueille. Täydentävä asuntorakentaminen ja julkiset palvelut keskusta-alueilla ovat myös kaupan toiminnolle hyviä toimintaympäristöjä. Etenkin kaupan suuryksiköiden sijoittuminen keskustaan ja aluekeskuksiin tukee kantakaupungin nykyistä ja tulevaisuudessa kehittyvää palveluverkkoa sekä lisää keskusten elinvoimaisuutta ja uudistumispotentiaalia. Keskustojen kaupalliset palvelut ovat hyvin saavutettavissa ympärioviltä asuinalueelta kävelien, pyöräilemien ja joukkoliikenteellä.

Asuinalueilla on mahdollistettu laajasti pienempien päästäästavarakauppojen sijoittuminen osaksi asuinypäristöä lähellä asukkaita. Kaupallisten toimintojen hyvä saavutettavuus edistää asukkaiden arjen sujuvuutta sekä vähentää osaltaan liikkumistarvetta ja asiointiliikenteen aiheuttamia päästöjä. Paljon tilaa vaativa kauppa puolestaan sijoittuu luontevasti seudullisten pääväylien välittömään läheisyyteen.

Maankäytön ja liikenteen yhteensovittaminen

Yleiskaavan maankäyttö ja liikennejärjestelmä tukeutuvat toisiinsa. Paljon liikennettä tuottavat alueet tukeutuvat keskeiseen liikennejärjestelmään, toisaalta asumisen ja virkistyksen alueille ei esitetä läpiajoliikennettä tuottavia seudullisen liikenteen reittejä. Yleiskaava tukee keskusta-alueiden saavuttavuutta kaikilla kulkumuodoilla. Sen sijaan tilaa vaativalle kaupalle sekä teollisuuteen ja tuotantoon varattujen alueiden sijainti kehäteiden varressa ja kaupunkirakenteen reunilla johtaa henkilöauton käyttöön myös asiointi- ja työmatkaliiikenteessä.

Yleiskaavan keskeisin ratkaisu on olevan kaupunkirakenteen täydentäminen. Ratkaisu parantaa maankäytön ja liikenteen välistä kytkeytymistä, sillä täydentymisen myötä etenkin joukkoliikenteen palvelutason paranemiselle on hyvät edellytykset. Yleiskaavaratkaisu osoittaa ne kehittämalueet, joilla joko liikenneverkon ja maankäytön kytkeytyminen tai yhtenäisen viherverkoston jatkuvuuden kehittäminen edellyttää toimenpiteitä.

Kasvu ja täydentyminen lisäävät myös muuta ajoneuvoliikennettä, joka aiheuttaa melu- ja ilmanlaatuongelmia muun muassa asumisen ja virkistyksen alueilla. Olemassa olevilla alueilla haittojen estäminen on ongelmallista, sen sijaan uusilla ja täydentyvillä alueilla häiriöt voidaan huomioida suunnitellun lähtökohtana. Liikenteestä johtuvien haittojen lieventämistoimenpiteet, kuten meluntorjunta ja liikenneturvalisuuuden parantaminen, aiheuttavat kustannuksia. Täydennysrakentamisen mahdollistava kaavoitus tuottaa kuitenkin tuloja, josta osa voidaan käyttää ympäristön laatuparannuksiin.

Liikennejärjestelmä

Liikennejärjestelmän toimivuus

Yleiskaavan liikennejärjestelmä mahdollistaa sujuvan liikkumisen kaikilla liikennemuodoilla täydentyvässä kantakaupungissa. Liikennejärjestelmän kehittämisen tavoitteena on tehostaa jo olemassa olevan liikenneinfrastruktuurin käyttöä ja siten mahdollistaa kasvavien liikennemäärien vastaanottaminen pääosin nykyisten liikenteen tilavara-

sten puitteissa. Liikennejärjestelmän kehittämisestä johtuvat uudet tilavaruukset ovat vaikeasti sovitettavissa olemassa olevaan kaupunkirakenteeseen.

Yleiskaavassa osoitettu liikennejärjestelmä tukee keskus- ja palveluverkon toimivuutta. Ajoneuvoliikenteen ja joukkoliikenteen keskeiset väylät suuntautuvat keskustoihin ja pyöräverkkoa kehitetään siten, että aluekeskiset ovat sujuvasti ja turvallisesti saavutettavissa ympäröivistä kaupunginosista käsin. Keskeisten kaupunkialueiden tiivistyminen ja niihin liittyvien lähiliikkumisympäristöjen kehittäminen, uudis- ja täydennysrakentamisen kohdistaminen jalankulku- ja joukkoliikenneyhöykkile sekä joukkoliikenteen laatuksien ja raitiotien rakentaminen mahdollistavat yhä useammalle kestävienv kulkumuotojen käytön. Kaavaratkaisun myötä kantakaupunkiin syntyy entistä laajempi hyvän palvelutason ja kestävienv kulkumuotojen kokonaisuus.

TALLI-malli

Maankäytön ja liikennejärjestelmän kehityksen vaikutukset liikenteen toimivuuteen arvioidaan TALLI-liikenne-

mallin avulla. TALLI-malli on Tampereen teknillisen yliopiston kehittämä liikenteen simulointiohjelma jonka avulla voidaan kuvata seudun asukkaiden matkustuskäytätymistä nykytilanteessa ja valittuna ennustevuonna. Liikennemallin taustalla on Tampereen kaupunkiseudun liikennejärjestelmätyössä käytetty maankäytön ja liikennejärjestelmän kehittämispolku. Maankäytön kasvu kantakaupungissa ja kaupunkiseudulla sekä liikennejärjestelmän muutokset vaikuttavat liikenteelliseen käyttäytymiseen ja kulkutavan valintaan tulevaisuudessa.

Valtakunnan pääväylien osalta liikennemäärät kasvavat Talli-ennusteen mukaan Tampereen alueen moottoriteillä keskimäärin noin 40 % vuoteen 2040 mennessä. Kasvu on suurinta VT:n 12 osuudella Alasjärvi-Lamminrahka, jossa liikennemäärä saattaa lähes kaksinkertaistua nykyisestä. VT:llä 9 Alasjärven ja Tarastenjärven välillä liikennemäärän ennustetaan kasvavan hieman yli 50 %. Liikennemallinnusten perusteella kummankin väylän kapasiteetista on jo nykyisellään yli 80 % käytössä ruuhka-ai-koina, joten kumpikin väylä on yleiskaan tavoitteent mukaisesti tarpeen kehittää kaksikaistaisesta moottoriliikennestä nelikaistaiseksi moottoritieksi. Myös VT:llä 3 Lakalaiva-Partola välillä osuudella on liikennemärien kasvusta johtuva tarve kaavassa osoitetulle lisäkaistoille.

Seudullisilla ei-moottoritietasoisilla pääväyillä liikennemärien ennustetaan kasvavan vielä jonkin verran moottoriteitä enemmän, eli keskimäärin noin 50 % vuoteen 2040 mennessä. Merkittävästi kasvu on Paasikiventtiellä, jolla liikennemäärän ennustetaan Santalahden

kohdalla kasvavan noin 70 % ja välillä Lielahdenkatu-Myllypuronkatu lähes kaksinkertaistuvan. Teiskontiellä TAYS:n kohdalla liikennemäärän kasvuennustus on maitillisin, mutta sielläkin noin 20 %. Yleiskaavassa esitetty liittymäjärjestelyjen kehittämisperkinnät Teiskontiellä riittävän väyläkapasiteetin varmistamiseksi sekä uusi eritasoliittymä Vaitinrossa ovat perusteltuja.

Tampereen keskustan ulkopuolisilla alueellisilla pääväyillä liikennemäärät kasvavat ennusteiden mukaan keskimäärin noin 20 % vuoteen 2040 mennessä. Eniten liikennemäärän oletetaan kasvavan Myllypuronkadulla, jolla kasvunuste on noin 40 %. Raholan puhdistamoalueen maankäytön kehittäminen ja siihen liittyvät mahdolliset Nokian moottoritien liikenteen välityskyvin muutokset tulisi huomioida lisävaikutuksensa Myllypuronkadun liikennemäriin.

Itä-Tampereella Kaukajärven ja Koiliskeskuksen välisellä osuudella liikennemäriärien kasvu haittaa aluekeskusten kehittämistä, mistä syystä alue on yleiskaavassa osoitettu liikenteen kehittämisen kohdealueeksi. Uuden eritasoliittymän kehittäminen VT:lle 9 Hervannan valtaväylän ja Kangasalantienvälin palvelisi Kaukajärven eteläosien sekä Annalan suunnan liikennettä sekä Kangasalan puolella kehittyvä Saarenmaan aluetta. Uuden eratasoliittymän vaikutus näkyy etenkin Kaukajärven keskustan kohdalla, missä maankäytön tiivistäminen ja ympäristön kehittäminen kävely-, pyöräily- ja joukkoliikennepainotteiseksi kaupunginosan keskustaksi tulee mahdolliseksi. Tästä syystä eritasoliittymän rakentaminen on ensisijaisesti maankäyttöhanke.

Joillakin väylillä liikennemäärät saatavat myös pienentyä. Pääkokoojakatujen liikennemäärissä ei ennusteta taapautuvan merkittäviä muutoksia lukuun ottamatta Lempääläntietä, jolla liikenne vähensi Automiehenkadun ja Lahdenperänkadun välillä jopa alle 40 %:iin nykyisestä.

Jo nykytilanteessa kantakaupungin monilla tie- ja katujaksoilla liikennemäärät ovat lähellä maksimivälityskykyä, mutta niiden liikennekapasiteetin lisääminen on ongelmallista tilan puutteen vuoksi. Liikenne ruuhkautuu tällöin herkästi pienistäkin häiriöistä liikennevirrassa. Ongelmallisimmat jakot liikennemallien mukaan ovat keskustan sisääntuloväylät, Tampereen valtatie, Satakunnankatu, Viinikankatu ja jotkin kehätien osuudet. Maankäytön lisääntyessä liikennemäärät kasvavat neljänneksen nykytilanteesta vuoteen 2040 mennessä. Samassa ajassa ajoneuvoilla ajetut tunnit kasvavat kolmanneksen ja ajoneuvolla ajetut tunnit lähes kolmanneksen. Ruuhkaisten katujaksojen pituus tuplaantuu (taulukko alla).

Raitiotien vaikutusten arvioinnin yhteydessä selvitettiin, että yleiskaavan mukaisessa tilanteessa vuodesta 2015 vuoteen 2040 mennessä ajoneuvolla tehtävien matkojen määrä kasvaa Tampereella 75 000 matkalla (+22 %). Vuonna 2040 raitiotie vähentää jonkin verran henkilöautoilla ajamista, mikä vähentää ajoneuvotunteja 4 % ja ajoneuvokilometrejä 1 %. Ruuhkaisten katujaksojen pituus vähenee 14 % raitiotien vaikutuksesta ilta-huipputunnin aikana.

vuosi	ajoneuvotunnit (1000 h)	ajoneuvokilometrit (milj.km)	ruuhkaisten katujaksojen pituus (km)	matkamäärä
2015	16.6	1.04	19	81 709
2040	22.0	1.35	40	103 207
muutos	5.4	0.32	21	21 498
muutos %	33 %	31 %	110 %	26 %

Ajoneuvosuoritheet vuosien 2015 ja 2040 iltahuipputuntien tilanteessa

Kartoilla 1 ja 2 esitetään ruuhkautuvien tie- ja katuosuuget vuosien 2015 ja 2040 tilanteissa. Ruuhkautumista on kuvattu nopeuksien alenemana iltaruuhkan aikana verrattuna hiljaisemman liikenteen tilanteeseen. Mitä punaisempi väri, sitä suurempi on nopeuksien alenema. Nopeudet ovat peräisin liikenne-ennusteista.

Raitiotie vähentää ajoneuvomäärää verrattuna bussivaihtoehtoon. Toisaalta maankäytön ero ratikka- ja bussivaihtoehdon välillä lisää jossain ajoneuvomäärä. Liikenteen toimivuuden kannalta iltahuippu on oleellisin tarkasteluaika.

Kartassa 3 esitetään liikennemääärän muutokset ratikan ja bussin välillä. Raitiotie vähentää liikennettä raitiotien varrella sekä kehätieillä johtuen liikenteen siirtymistä.

Tampereen ydinkeskustan sisääntuloväylillä liikennemäärien ennustetaan pääsääntöisesti pienenevä nykyhetkestä vuoteen 2040. Keskustan osalta ennusteen liikennemäärilä liikenne sujuu hyvin, verkon kapasiteetti on tehokkaasti käytössä eikä järjestelmä ruuhkaannu. Liikenteen sujuvuus tavoitteellisilla suunnitelmaratkaisuilla on hyvä erityisesti joukkoliikenteen osalta.

Liikennemäärit pienenevät ennusteen mukaan Pirkankadulla, Sepänkadulla, Erkkilänkadulla, Itsenäisyydenkadulla, Kalevantien länsipäässä ja Tampereen valtatiellä. Näillä väylillä liikenne vähenee ennusteen mukaan keskimäärin noin 25 %. Lapintiellä ja Hatanpään valtatiellä Viinikanlahden kohdalla liikennemäärin ennustetaan kasvavan noin 5-10 %. Keskusta-alueella liikennemäärien pienentuminen johtuu sekä muutoksista keskustaan suuntautuvien matkojen kulkutapajakaumassa että uusista yhteyksistä maanalaisiin pysäköintilaitoksiin. Pysäköintiliikennettä

Kartta 1. Ajoneuvojen nopeuden alenema vuoden 2015 iltaruuhkassa verrattuna hiljaisen ajan liikenteeseen (mitä punaisempi sitä hitaanmin liikkuva liikenne).

Kartta 2. Ajoneuvojen nopeuden alenema vuoden 2040 iltaruuhkassa verrattuna hiljaisen ajan liikenteeseen (mitä punaisempi sitä hitaanmin liikkuva liikenne).

Kartta 3. Raitiotien ja sen maankäytön aiheuttama liikennemääri muutos vuonna 2040 iltahuipputunnin aikana verrattuna bussivaihtoehtoon (vihreä on vähennystä ja punainen lisäystä).

välittävä katuverkko (kehäkatu) on keskusta-alueella pääsääntöisesti erillinen joukkoliikenteen laatu käytävistä ja näiden reittien kapasiteetti on kysyntään nähden riittävä.

Henkilöautoliikenteen osalta tavoitteena on ohjata läpikulkuliikenne kehätielle sekä keskustan ohittavalle Rantaväylälle. Keskustan ohittavalle seudulliselle liikenteelle Rantaväylän tunneli tarjoaa sujuvan reitin. Liikennemallissa juuri tämä keskustan ohittava liikenne kasvaa voimakkaimmin.

Joukkoliikenne

Yleiskaavan liikennejärjestelmämäratkaisut mahdollistavat joukkoliikennekaupungin rakentamisen. Sen lisäksi, että varaudutaan lähijunaan, raitiotiehen ja joukkoliikenne-ettisuuskiin, myös joukkoliikennekaupungin edellyttämä maankäytön tehostaminen on tärkeä tekijä. Laskennallisesti on arvioitu, että Tampereen asuntorakentamisesta vuoteen 2040 saakka noin 70-75 % keskityy raitiotievyöhykkeelle. Täydennysrakentamisen ja joukkoliikenteen kehittämisen seurauksena kaavan tavoitevuonna 2040 noin 90 % Tampereen väestöstä asuu joukkoliikenneyvyöhykkeellä (800 metriä raitiotiestä tai 500 metriä runko-bussilinjoista). Joukkoliikenteen kuluttapaosuus kasvaa koko kantakaupungin alueella ja erityisen paljon raitiotiekäytävässä.

Tärkeimmät joukkoliikennekaupungin tekijät ovat raitiotien rakentaminen sekä joukkoliikenteen vaihtopysäkkialueiden toteuttaminen. Etenkin Lielahdi-Hiedanrantaa voidaan raitiotien avulla kehittää toiminnoltaan sekoittuneena joukkoliikennekaupunkina, jossa on asumisen ja palvelujen lisäksi merkittävästi keskustahakuisia työpaikkoja. Keskustan ulkopuolella myös Hervannan, Turtolan ja Kalevan palveluiden saavutettavuus paranee. Näille alueille voi keskittää sellaisia palveluita, joita ei ole muualla keskustan ulkopuolella. Kaupin liikunta- ja virkistyspalveluiden sekä Hervannan eteläisten virkistys- ja metsäalueiden saavutettavuus paranee muista kaupunginosista. Lisäksi aluekeskuksiin toteutettavat joukkoliikenteen vaihtopysäkit mahdollistavat yhdessä raitiotien kanssa

poikittaisten joukkoliikenneyteyksien merkittävän parantamisen.

Muuta joukkoliikennettä kehitetään maankäytön tarpeista johtuen. Maankäytön tiivistymisen nykyisten bussiliikenteen reittien läheisyydessä on kaupungille edullista palvelun tuottamisen näkökulmasta, mutta tarjoaa myös kuntalaisille parempaa joukkoliikennepalveluelua.

Lähijunalikenteen kehittämiseen on varauduttu osoittamalla uusi henkilöjunaliikenteen asema Lakalaivaan sekä lähijunapysäkit Tesomalle ja kehittyvän Hiedanrannan alueelle. Lähijunalikenteen kehittäminen varmistaa ensisijaisesti maakunnan ja seudun liikennejärjestelmän toimivuutta ja kestävää kasvua, mutta mahdollistaa myös merkittävien uusien kaupunkikehityskohteiden, erityisesti Lielahdi-Hiedanrannan ja Lakalaivan, toteuttamisen. Lakalaivan tavoiteltu uusi asema ja ratayhteys lennoitasmalle luovat uusia mahdollisuuksia koko seudulle muun muassa elinkeinoelämän ja matkailun näkökulmasta.

Yleiskaavassa esitetty liityntäpysäköinti mahdollistaa raideliikenneinvestointien tehokkaan hyödyntämisen ja tukee joukkoliikenteen käyttöä etenkin keskustaan suuntautuvilla matkoilla. Kaavaratkaisu tukee matkaketjujen muodostumista ja sitä, että keskusta-, palvelu- ja työpaikka-alueille saavutaan joukkoliikenteen keinoin. Mahdollinen yksityisautoilun vähentäminen kantakaupungin vilkkaille alueille vähentää autoilun haitallisia vaikutuksia.

Kävely ja pyöräily

Yleiskaavaratkaisu tukee kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämistä asukkaiden arjen kannalta tärkeillä maankäytöalueilla. Etenkin kaavan laajoilla keskusta-alueilla kaava ohjaa pysäköinnin ja liikennealueiden jäsentämisen siten, että maantaso voidaan varata kävelyn ja pyöräilyn ympäristöksi, jotka koetaan turvallisina, mukavina ja houkuttelevina.

Yleiskaavassa esitetty pyöräilyn tavoiteverkko yhdistää aluekeskuiset sääteittäin ydinkeskustaan ja poikittain toisiinsa, mikä parantaa pyöräilyn kilpailukykyä myös pidemmillä työ- ja asioin-

timatkoilla. Pyöräilyyn liittyvien terveys- ja muiden hyötyjen laskennallinen arviointimin on vaikeaa, mutta on tutkittu, että pyöräilyn edistämiseen investoidut eurot tulevat moninkertaisena takaisin.

Henkilöauto- ja tavaraliikenne

Kaupunkiseudun asukasmäärään kasvaessa merkittävästi Tampereen kantakaupunkiin kohdistuu autoliikenteen määrään lisäystä huolimatta kestävien kulkutapojen osuuden kasvusta. Yleiskaavan maankäyttö- ja liikennerratkaisuilla kasvun vaikutuksia on mahdollista hallita. Ajoneuvoliikenteen väliä kehitetään niiden kapasiteettia tehokkaasti hyödyntäen. Valtakunnallinen ja seudullinen liikenne ohjataan moottoriteille ja pääväylille sekä ydinkeskustaan suuntautuva liikenne keskustan kehälle ja sieltä maanalaiseen pysäköintilaitosverkostoon. Lisäksi liikenneverkon rakenne ohjaa autoliikenteen pääväylille ja pois asuinalueilta.

Liikenne-ennusteiden pohjalta tehdyn aluetarkastelun perusteella henkilöautoliikenteen kasvu kohdistuu erityisesti pääväylille. Tähän vaikuttavat muun muassa pääväyliin kohdistuvat kehittämistoimenpiteet, mutta myös liikenneturvetta aiheuttavan maankäytön sijoittaminen pääväylien lähistölle. Jo rakentuneilla asuinalueilla liikennemäärien ennustetaan kasvavan pääosin enintään 25 % nykyisestä, joillakin alueilla liikennemääriä saattaa pienentyäkin nykyisestä. Uusilla ja rakenteilla olevilla alueilla sekä näiden läheisyydessä liikennemääritä tyypillisesti kasvavat.

Yleiskaavan liikennejärjestelmä tukee elinkeinoelämän kilpailukykyä. Työpaikkojen ja elinkeinojen alueet kytkeytyvät olemassa olevaan seudulliseen ja valtakunnalliseen liikenneverkkoon. Uuden autoliikenteen infraan rakentamistarve on vähäistä, mutta esimerkiksi Ruskon saavutettavuus paranee kakkoskehän rakentamisen myötä. Yleiskaavahdotuksessa on sijoitettu logistiset yritystoiminnot kehätiehen tukeutuen sekä intensiiviset asuin- ja työpaikka-alueet joukkoliikenteen runkolinjaston varrelle. Seudullisen kaupan alueet sijaitsevat ajoneuvoliikenteen kannalta hyvin saavutettavissa.

Vaikutukset yhdyskuntatalouteen

Yleiskaavan tavoitteemalla kantakaupungin kehittämisellä on merkittäviä taloudellisia vaikutuksia. Kaavaa varten ei ole laadittu erillistä selvitystä kaavan toteuttamisen kokonaistaloudellisista vaikutuksista, mutta yleiskaavan täydentyi ja muuttuvia alueita on tutkittu pienempinä kokonaisuksina. Maankäytön kehittämisen kaavataloudellisen merkityksen on nähty korostuvan viime vuosina, minkä vuoksi on otettu käyttöön Tampereen kaupunkikonsernin maankäytön toteuttamisen ja investointien pitkän aikavälin suunnitelma (PALM) maankäytön toteuttamisen ohjelmoinnin ja jatkosuunnittelun pohjaksi. Yleiskaavaa varten tuotettua tietoa on hyödynnetty vuosille 2017–2031 hyväksyttyssä (KV 20.12.2016) PALM -ohjelmassa.

Uusien alueiden rakentaminen tuottaa perusinvestointeja kunnallistekniisiin verkostoihin ja palveluiden järjestämiseen. Kantakaupungin kasvun toteutumisessa enää pienempi osuus on uusien alueiden rakentamisesta johdavia investointeja. Suurin osa tavoitelusta kasvusta sijoittuu jo kertaalleen rakennetulle alueille joilla alueiden kehittämisen kustannukset johtuvat muun muassa kunnallistekniikan uudistamisesta, johtosiirroista, uusien asukkaiden ja yritysten tarvitsemien lähipalvelujen rakentamisesta, pilaantuneen maaperän kunnostuksesta ja vanhojen rakenteiden purkamisesta. Kaupungin kasvu aiheuttaa merkittäviä kustannusvaikutuksia myös palvelutarpeen lisääntyessä ja kasvavan liikenteen vaatiessa ratkaisuja. Toisaalta kaupungin kasvu ja alueiden vetovoiman kehittyminen vahvistavat kaupungin elinvoimaa ja sitä kautta myös tulojia. Maankäytösopimuksista ja

tontinmyynnistä saatavat tulot kattavat yhdyskuntarakentamisesta aiheutuvia kustannuksia.

Aluekehityskohteet / Muuttuvat alueet

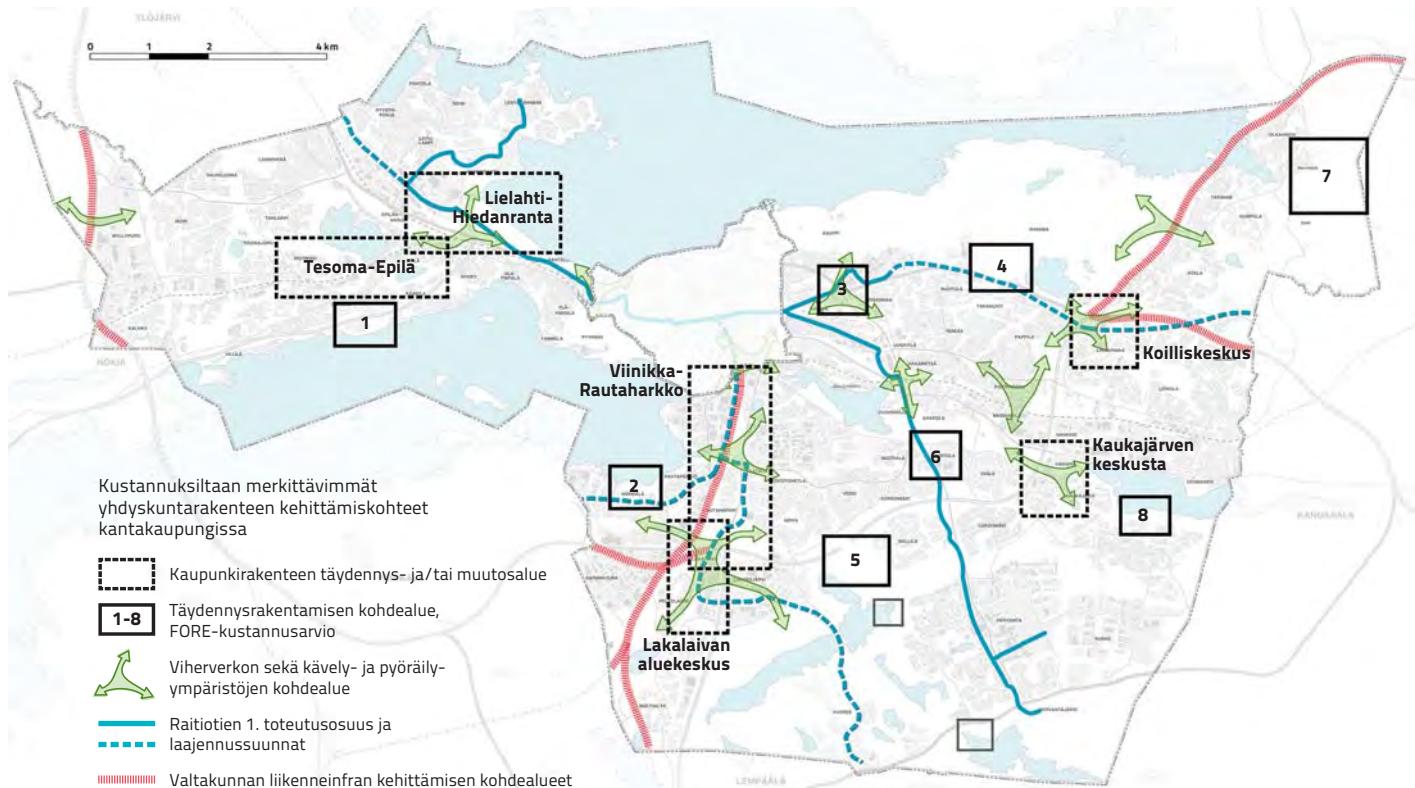
Alueiden maankäytön toteuttamisen kustannuksia on arvioitu Fore-laskentaohjelmalla. Kustannukset muodostuvat alueiden infran rakentamisesta ja ylläpidosta ja vaihelevat huomattavasti alueen tehokkuuden, pohjasuhteiden, laatumääritelmien ja suunnitteluratkaisujen mukaan. Kaupungin kannalta edullisinta on täydennysrakentaminen, jolloin ei välttämättä synny suuria infrainvestointitarpeita. Tarkastelluissa kohteissa on arvioitu karkealla tasolla alueiden kehittämisen kustannusvaikuttus (€/asukas) viitesuunnitelmien mukaisella rakennusoikeudella. Joidenkin kohteiden osalta kustannusten arvioimiseksi ei ole käytettävissä riittävää suunnitelmaa, jonka pohjalta kustannuksia voidaan arvioida. Lisäksi luonnossavuuden ehdollisia alueita on tarkasteltu kaavatalousmielellä kaavaratkaisun perusteluksi.

Yleiskaavassa merkittävimpien maankäytöltään muuttuvien alueiden osalta aiheutuu huomattavia infra- ja palvelurakentamisen kustannuksia. Merkitävimpä uudistuvia alueita kantakaupungissa ovat Lielahti-Hiedanranta ja Viinikka-Rautaharkko. Alueista ei ole laadittu yksityiskohtisia suunniteliamia eikä arvioitu niihin pohjautuvia kaavatalousvaikutuksia. Viinikka-Rautaharkon alueen muutos osaksi kaupunkirakennetta edellyttää uuden järjestelyratapihan toteuttamista maakuntakaavaehdotuksen mukaisesti kaupunkiseudun

eteläosaan. Siirron aiheuttaman kustannuksen on arvioitu olevan miljardiluokkaa. Alueen kehittäminen osaksi toiminallista laajentuvaa keskustaa edellyttää merkittäviä investointeja palvelujen ja liikenneverkon kehittämiseen sekä julkiseen kaupunkitilaan. Lisäksi alueella on purettavia rakenteita ja mahdollisesti huomattava määrä maanperän puhdistamistarpeita. Lielahti-Hiedanrantaa kehitetään osin uudelleen rakennettavana alueena, mutta myös rantatäytöön perustuvana uudisalueena. Alueen kehittämisen kustannuksia aiheuttavat muun muassa pohjaveden suojuelu, maaperän puhdistaminen ja järveen kasautuneen nolla-kuidun käsittely. Alueella on myös merkittävä määrä suojelevaa ja kunnostettavaa rakennusperintöä. Alueekokonaisuuden kytkeytyminen raitiotiehen, mutta myös ajoneuvoliikenteen väyläymäristö ja liittymäratkaisut, edellyttävät merkittäviä uusia ratkaisuja.

Muita yleiskaavassa merkittävästi uudistuvia alueita ovat Tesoma, Lakalaiva, Koilliskeskus ja Kaukajärvi. Alueiden kehittäminen perustuu jossain määrin kaupunkirakennetta eheyttäviin kansiratkaisuihin ja lähijunaseisakkeisiin ja merkittävässä määrin yleisten alueiden ja tonttien uudelleen rakentamiseen.

Yleiskaavaluonnonkossa mahdollisina reservialueina esitetty ranta-alueet Särkijärven itäpäässä ja Hervantajärven länsipuolella karsituivat tarkastelujen pohjalta maankäytöltään kehitettävinä alueina. Alueiden luontoarvot rajoittavat maankäytön laajentamista nykyisten lomakäytössä olevien alueiden taustamaasta. Alueet osoitetaan yleiskaavassa loma-asuntoalueina.

Yleiskaavaa varten on laadittu kaavataloustarkastelut investointien osalta seuraavista kohteista:

1. Raholan jätevedenpuhdistamon alue

Alue on asumisen ja virkistyksen sekoittunutta aluetta. Aluetta kehitetään nykyisen virkistyskäytön ja alueen ekologisten yhteyksien lähtökohdista. Alueelle on mahdollista osoittaa täydentävä asuntorakentamista nykyisen Raholan jäteveden puhdistamon poistuttua alueelta. Alueesta on laadittu maankäyttöselvitys ja kaavataloudellinen tarkastelu, jonka perusteella alueen muutokset kustantavat laskennallisesti noin 5000-10 000€/uusi asukas. Alue on kaupungin omistamalla maalla, joten lisärakentamisesta syntyy tuloja kaupungille. Alueen kehittämistä ei ole ohjelmoitu aikataulullisesti.

2. Härmälän leirintäalue

Alue on asumisen ja virkistyksen sekoittunutta aluetta. Alueelle on mahdollista osoittaa täydentävä asuntorakentamista nykyisen leirintäalueen siirrytyä toisaalle. Alueesta on laadittu kaavataloudellinen tarkastelu, jonka perusteella alueen muutokset kustantavat laskennallisesti noin 1500€/uusi asukas. Alue on kaupungin omistamalla maalla, joten lisärakentamisesta syntyy myös tuloja kaupungille. Alueen kehittämistä ei ole ohjelmoitu aikataulullisesti.

3. Kalevan kansi

Alue on keskustaa laajentavaa ja uudistuvaa aluetta. Alueen muuttuminen osaksi kaupunkirakennetta edellyttää eritasoliittymän kehittämistä ja mahdollisesti kansirakenteita Hervannan valtaväylän yli. Alueesta on laadittu maankäyttöselvitys ja kaavataloudellinen tarkastelu, jonka perusteella alueen muutokset ovat laskennallisesti jopa noin 35 500€/uusi asukas. Arvion merkittävä yksittäinen kustannuksia nostava tekijä on suunniteltu kansiratkaisu. Aluetta voidaan kehittää jossain määrin myös ilman kannen rakentamista. Alueen kehittämistä ei ole ohjelmoitu aikataulullisesti.

4. Ruotulan golfkenttäalue

Alue on yleiskaavassa asumisen ja virkistyksen sekoittunutta aluetta. Ruotulan golfkentän aluetta kehitetään raitiotien kytkeytyvänä uutena asumisen alueena yhdessä golfkentän kehittämisen kanssa. Alueelle on mahdollista osoittaa täydentävä asuntorakentamista raitiotien laajentumisen yhteydessä. Alueesta on laadittu maankäyttöselvitys ja kaavataloudellinen tarkastelu, jonka perusteella alueen muutoskustannus on laskennallisesti noin 5000€/uusi asukas. Alue on pääosin kaupungin omistamalla maalla, joten lisärakentamisesta syntyy tuloja kaupungille. Alueen kehittämistä ei ole ohjelmoitu aikataulullisesti.

5. Hallilan eteläpuoli

Alue on yleiskaavassa asumisen ja virkistyksen sekoittunutta aluetta. Aluetta kehitetään nykyisen virkistyskäytön ja alueen ekologisten yhteyksien lähtökohdista. Alueelle on mahdollista osoittaa täydentävä asuntorakentamista luontoarvot huomioon ottaen. Alueesta on laadittu maankäyttöselvitys ja kaavataloudellinen tarkastelu, jonka perusteella alueen muutokset kustantavat laskennallisesti noin 13 000€/uusi asukas. Alueen infrarakentamiskustannukset ovat tavanomaista kalliimpia alueen sijainnista ja rakentamisen vähäisestä määrästä johtuen. Alue on kaupungin omistamalla maalla, joten lisärakentamisesta syntyy tuloja kaupungille. Alueen kehittämistä ei ole ohjelmoitu aikataulullisesti.

6. Turtolan alue

Alue on yleiskaavassa uudistuvaa keskustatoimintojen aluetta, mikä tarkoittaa, että aluetta kehitetään uudelleen rakennettavana alueena. Tarkemmassa suunnittelussa sovitetaan yhteen toimintojen monipuolisuuus, keskustamainen liikenneympäristö ja alueelta puuttuvat viheryhteydet. Alueesta on laadittu maankäyttöselvitys ja kaavataloudellinen tarkastelu, jonka perusteella alueen muutokset kustantavat laskennallisesti noin 5500€/uusi asukas. Alue on pääosin yksityisen omistamalla maalla, joten lisärakentamisesta syntyy tulot jakautuvat kaupungin ja yksityisen toimijan välille. Alueen kehittämistä ei ole ohjelmoitu aikataulullisesti.

7. Aitovuoren ampumarata ja melualue

Alue on yleiskaavassa asumisen ja virkistyksen sekoittunutta aluetta. Alueelle on mahdollista osoittaa täydentävä asuntorakentamista nykyisten toimintojen väistettyä. Alueelle tehtyjen selvytyksien mukaan alueen pilantuneisuus edellyttää maaperän puhdistustoimia, joiden kustannusarvio vaihtelee halutusta lopputuloksesta riippuen 0,5-8M€. Alue ei ole kaupungin omistamalla maalla.

8. Kaukajärven eteläranta

Alue on yleiskaavassa asumisen aluetta. Alue varataan pääosin pientaloasumiselle. Alueesta on laadittu kaavataloudellinen tarkastelu, jonka perusteella alueen lisärakentamisen kustannus on noin 4000€/uusi asukas. Alue on osittain kaupungin omistamalla maalla, joten lisärakentamisesta syntyy tuloja myös kaupungille. Alueen kehittämistä ei ole ohjelmoitu aikataulullisesti.

Julkiset palvelut

Väestönkasvun myötä kaupungille kohdistuu uusia investointitarpeita palvelutarpeen kasvaessa. Täydentyvässä ja tiivistyvässä rakenteessa palveluiden kehittämisen lähtökohta on olemassa olevien palvelutilojen hyödyntäminen kustannustehokkaasti. Asukasmääärän kasvu edellyttää kuitenkin myös uusien tilojen rakentamista. Asukasmääärän kasvu noin 60 000 uudella asukkaalla tarkoittaa laskennallisesti 10-12 uutta päiväkotia ja 3-5 uutta yhtenäiskoulua. Urheilu- ja liikuntapalveluiden osalta yleiskaavassa varaudutaan yhteen uimahalliin ja yhteen jäähalliin. Mahdollisia kohdealueita uusille palveluille ovat Lielahden, Lakalaivan ja Koilliskeskuksen aluekeskuksset.

Tavoiteltu kaupungin kasvu edellyttää investoimista myös viherpalveluiden ja -verkoston kehittämiseen. Virkistyspalveluilla ja niiden hyvällä saavutettavuudella on tärkeä merkitys asukkaiden arjessa. Viheralueilla kasvavat käytäjämäärität asettavat vaatimuksia viheralueiden kestävyytylle, mutta myös erilaisille viherverkon palveluille ja toiminnolle. Yleiskaavassa on osoitettu uusia aluepuistoja eri puolille kaupunkia kahdeksan kappaletta. Lisäksi on kehitettävä erikoispuitoja, kuten Iidesjärven perhepuisto. Viherverkon kehittämisen kustannusvaikutuksia on vaikea arvioida kaavan tavoitevuoteen 2040 saakka. Pääosin viherverkkoon kehitetään vuosibudjetin mahdollisissa puitteissa. On kuitenkin tärkeää tunnistaa, että kaupungin tiivistymisestä johtuu kasvavia tarpeita myös olemassa olevien viheralueiden ylläpitoon uusien puistojen rakentamistarpeen lisäksi.

Liikennejärjestelmän kehittäminen

Yleiskaavan tavoitteet on kehittää kantakaupungin liikennejärjestelmää siten, että seudun kasvusta aiheutuva liikenne on järjestettäväissä kantakaupungin alueella. Kantakaupungin alueelle sijoittuu merkittävästi valtakunnallista liikennettä, jonka tarvitsemien väylien rakentaminen ja ylläpito on valtion viranomaisten kustannusvastuulla. Katuverkon ja joukkoliikenteen kehittämi-

nen on pääosin Tampereen kaupungin vastuulla, mutta liikennejärjestelmän toimivuus kantakaupungissa hyödyttää kuitenkin laajasti koko kaupunkiseutua.

Valtakunnallinen liikenne

Valtakunnallisen tieliikenteen merkitävimmät kehittämishankkeet kantakaupungin alueella ovat lisäkaistat VT:lle 3 Lakalaiva-Partola välillä ja VT:llä 12 Alasjärven eritasoliittymästä itään. Lisäksi VT:n 9 maantieosuus on esitetty kehitettäväksi moottoritienä. Päätiieverkolla uusia eritasoliittymiä on osoitettu Vaitinaroon, VT:n 12 ja kantatienviitteen 65 liittymään sekä VT:lle 12 Tasanteen kohdalle, jossa liittymä on tarkoitus toteuttaa myös viherverkkoa eheyttäväniä vihersiltana. Päätiieverkon kehitettäväitä liittymiä ovat Alasjärvi, Kuntokatu ja Teiskontie-Hervannan valtaväylä sekä Tesoma. Alasjärveä lukuun ottamatta eritasoliittymien kehittäminen liittyy ennen kaikkea maankäytön hankkeisiin, mistä syystä kehittämisestä aiheutuu kustannuksia myös kaupungille.

Yleiskaavaratkaisun mukainen järjestelyratapihan siirto pois keskustasta sekä läntinen oikorata ja yhdysrata lentokentälle ovat merkittäviä kehittämisen kynnystekijöitä ja edellyttävät valtakunnan tason päätoksiä sekä rahoitusta, joka ei tällä hetkellä ole tiedossa.

Lähijunaliikenteen osalta yleiskaavassa esitetään seisakkeita Tesomalle, Epilään ja Lakalaivaan, joista Lakalaivaa kehitettiäisiin myös kaukojunien aseman. Lähijunaliikenteen investoinnit ovat suuria, mutta ne mahdollistavat yhdyskuntarakenteen kehittymisen ja kasvavan väestön liikkumisen. Lähijunaliikenteen kehittäminen edellyttää täydennysrakentamiseen panostamista ja sitoutumista.

Kantakaupungin liikenne

Yleiskaavan ajoneuvoliikenteen kehittämistarpeita sijoittuu alueille, joilla maankäyttöä kehitetään. Merkittävin uudistuva alue on Lielahdi-Hiedanranta, jossa raitiotien lisäksi on tarve merkittäville sisäisen katuverkon kehittämiseen. Etenkin Energiakadun jatke Lielahdesta Epilään on kustannuksiltaan merkittävä kadun sijoituessa pohjavesialueen kohdalle mutta myös pääradan

ja kantatienviitteen 65 alituksista johtuen. Myös Viinikka-Rautaharkon alueella maankäytön muutos mahdollistaa kaupunkirakenteen toiminnollisuuden parantamisen uusilla itä-länsisuuntaisilla katuuyteksillä nykyisen ratapiha-alueen kohdalla.

Kantakaupungin kehittämishankkeista suurin osa sijoittuu hyvin jo olevan liikennejärjestelmän äärelle. Alueiden liikenneinfrakustannukset aiheuttavat pääosin niiden sisäisen katuverkon kehittämisen, mutta myös alueiden kytkeytymisestä ja liittymien kehittämisen. Kantakaupungissa tärkein liikennejärjestelmän kehittämiskohde on VT:n 9 rinnakkaisen yhteyksien parantamisen Koilliskeskukseen ja Kaukajärven välisellä alueella. Tilanne osin helpottuu etenkin joukkoliikenteen palvelujen järjestämisen osalta, mikäli suunniteltu Yrittäjäkatu toteutuu. Kadun toteuttamisen kynnyskustannus on pääradan alitus. Muita alueen liikennejärjestelmää kehittäviä mahdollisia ratkaisuja on arvioitu vain karkealla tasolla.

Uusista alueista Hallilan eteläpuolisen asumisen alueen, samoin kuin Ai-tovuoren eteläpuolella olevan alueen kytkeytyminen muuhun kaupunkirakenteeseen edellyttää uusia kokoojakatuja. Alueiden kehittämisen taloudellisuus riippuu pitkälti siitä, kuinka tehokkaasti alueita voidaan osoittaa rakentamiskäytöön.

Raitiotie

Yleiskaavan mukaisen joukkoliikennekaupungin kehittämisen raitiotie aiheuttaa merkittävimmät taloudelliset vaikuttukset. Hankkeen kokonaismuodostus on koottu rakentamispäätöstä varten laadittuun Tampereen raitiotien vaikutusten arviointi -yhteenvetoraporttiin. Rakentamisesta aiheutuvien kustannusten lisäksi kalustohankinnat ja ylläpito ovat merkittäviä kustannustekijöitä. Hanke on kuitenkin arvioitu kokonaistaloudellisesti kannattavaksi. Raitiotie lisää joukkoliikennematkojen määrää Tampereella ja tuottaa merkittäviä kiinteistötaloudellisia vaikuttuksia Tampereen kaupungille. Raitiotien tukeutuva tiivistyvä kaupunkirakenne mahdollistaa maankäytön tehostumisen.

Bussi/joukkoliikenne

Raitiotien lisäksi kantakaupungissa kehitetään edelleen myös bussiliikennettä alueilla, jotka eivät ole raitiotien palvelualuetta. Bussiliikenne käyttää ajoneuvoliikenteen verkkoa, jolla paikoin kehitetään joukkoliikenne-ettisuuksia. Bussiliikenteestä johtuvat infrainvestoinnit voidaan sovittaa muihin katuinfran parantamishankkeisiin.

Kävely ja pyöräily

Joukkoliikennekaupungin kehittäminen edellyttää merkittäviä panostuksia myös kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden kehittämiseen. Keskusta-alueilla ympäristöjä kehitetään laadukkaina julkisina ulkopuolaina, mikä edellyttää kestävää ratkaisuja myös ajoneuvoliikenteen osalta, turvallisuustekijöihin panostamista sekä pysäköinnin järjestämistä myös muuten kuin maantaseoon. Asumisen alueilla sijaitsevien palvelujen saavutettavuus, mutta myös joukkoliikenteeseen liityntä edellyttää jatkuvaan parantamista kävelyn ja pyöräilyn verkostojen sujuvuuden ja turvallisuuden lisäämiseksi.

Teknisen huollon verkkosotot ja yleiset alueet

Asukasmäärän kasvu edellyttää kantakaupungissa merkittäviä uusia investointeja yhdyskuntateknisen huollon verkostoihin ja toimintoihin.

Kantakaupungin täydentyminen ja mahdollisesti lisääntyvät sademäärität edellyttää erilaisia hulevesiratkaisuja. Yleisten alueiden hulevesien hallinnan kustannukset aiheutuvat kaupungille

ja ne voidaan jatkossa periä hulevesimaksuina kiinteistöiltä. Tämän lisäksi tonteilla voidaan edellyttää rakentajien toteuttamia erilaisia puhdistus- ja viivytysrakenteita.

Merkittävin investointi lähihuosina on uuden keskusjätevedenpuhdistamon rakentaminen. Uuden kalliopehdistamon lisäksi toteutetaan siirtoviemäriinjoja vanhoilta puhdistamoalueilta, jotka vapautuvat muuhun maankäytölön. Muita vesihuollon hankkeita ovat uudet vesijohtolinjat Kaupinojan puhdistamolta Lielahden, Aitoniemestä sekä Hervannan suuntaan. Itä-Tampereella on lisäksi tarve toimintavarmuutta parantaviin uusiin vesi- ja viemäriinjoihin. Energiantuotannon osalta kantakaupungissa on tarve lisätä lämmön- ja sähköntuotannon kapasiteettia. Uusia laitoksia on suunnitellita Lielahteen ja itäiselle Tampereelle. Jätehuollon tarpeena on sijoittaa kantakaupunkiin kaksi uutta jäteasemaa. Yhdyskuntateknisen huollon ratkaisujen toteuttaminen on pääosin kaupungin tytäryhtiöiden ja liikelaitosten vastuulla.

Maan hankinta ja maapolitiikka

Maapoliittisten linjausten mukaisesti kaupunki hankkii asemakaavoittamattona alueet omistukseensa raakamaana ennen ensimmäisen asemakaavan laatimista. Kantakaupungissa ei kuitenkaan käytännössä enää ole mahdollisuusia raakamaan hankinnalle, sillä alue on käytännössä jo kertaalleen asemakaavoitettu. Uusista alueista Vuores, Ojala ja Hervannan eteläpuoliset alueet sijoit-

tuvat kaupungin omistamalle maalle. Uudistuvilla ja täydentyvillä alueilla asemakaavan muutoksia laaditaan myös yksityisen omistamille tonteille. Kaupunki hankkii mahdollisuuskseen mukaan myös kertaalleen kaavoittuja alueita kehittämiskohdeksi: esimerkiksi Lielahti-Hiedanrannan alueen kehittämäsvastuu on kaupungilla. Yksityisten tonttien asemakaavamuutokset edellyttävät maankäytösopimusta, jossa määritellään maan arvonnoususta kaupungille perittävä korvaus.

Tulot

Yleiskaavan toteuttamisesta syntyytä tulot muodostuvat uudesta maankäytöstä suoraan saatavista myynti- ja vuokrausmaksuista, verotuloista sekä väilläisesti teknisten huollon järjestelmiin liittymis- ja käyttömaksuista. Maankäytön kehittäminen, saavutettavuuden parantaminen ja laadukkaan ympäristön rakentaminen nostaa maan arvoa ja rakennusoikeuden myymisestä tai vuokraamisesta saatavia tuloja. Uusilla ja muuttuvilla alueilla asemakaavoituksen synnyttämä maan arvonnousu voidaan käyttää kaavan toteuttamisesta kunnalle aiheutuviin kustannuksiin.

Raitiotien toteuttamisella on merkittäviä kiinteistötaloudellisia vaikutuksia Tampereen kaupungille. Pelkästään Hiedanrannasta kaupungille tulee lähes 50 miljoonan euron hyöty verrattuna bussivaihtoehtoon. Koko raitiotien vaikuttusalueella hyöty on noin 128 miljoonaa euroa. Raitiotien rakentamisella on myös merkittävä työllisyysvaikutus.

Vaikutukset kulttuuriperintöön

Keskustan osalta kehittämistä ohjaa 18.1.2016 hyväksytty keskustan strateginen osayleiskaava, joka jää voimaan. Vaikutusarvioinnissa ei ole siksi esitetty kantakaupungin yleiskaavan 2040 vaikutuksia keskustan strategisen osayleiskaavan kaava-alueella sijaitseviin alueisiin tai kohteisiin.

Kulttuuriperintökartan yleismääräyksen mukaan muuttuvan maankäytön alueilla on arvioitava kulttuuriympäristöjä koskeva selvitystarve yhteistyössä museoviranomaisen kanssa. Määräys tukee kulttuuriympäristöjä koskevien arvojen huomioimista ja säilymistä kun alueilla käynnistyy hankesuunnittelu ja asemakaavan uudistaminen.

Kantakaupungin yleiskaavan kulttuuriperintökartalla osoitetut merkinnät ja niihin liittyvät kaavamääräykset tukevat kulttuuriympäristöjen säilymistä. RKY-kohheet, valtakunnalliset maisema-alueet, maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomiotavat rakennetut kulttuuriympäristöt ja kohteet (sisältää maakunnallisia arvoalueita ja EHYT-selvityksen arvoalueita), arvokkaat jälleenrakennuskauden pientaloalueet, muihaisjäännöskohteet, muut kulttuuriperintökohheet sekä lailla tai sopimuksella suojeillut kohteet on merkitty kaavaan arvokkaina alueina tai kohteina, ja merkintöihin liittyy kaavamääräykset, joilla ohjataan tarkempaa suunnittelua.

Suurin osa kantakaupungin tulevasta kasvusta ohjataan yleiskaavan yhdyskuntarakennekartalla osoitetulle kasvun vyöhykkeelle, joten myös merkittävä osa mahdollisista vaikutuksista kulttuuriympäristön arvoihin kohdistuu kyseiselle vyöhykkeelle. Kasvun vyöhykkeen kaavamääryksessä on edellytetty rakentamisen sovitamista ympäristöön-sä siten, että mm. kulttuuriympäristön arvot säilyvät. Määräys tukee erityisesti kulttuuriperintökartalla osoitettujen alueiden ja kohteiden arvojen säilymistä; kulttuuriympäristön arvot ovat tärkeänä lähtökohtana täydennysrakentamisen suunnittelussa.

Seuraavassa on arvioitu, miten yleiskaavan kehittämistavoitteet on sovitettu yhteen kulttuuriympäristöarvojen kanssa, ja missä näiden välillä saattaa olla ristiriitaa.

Rakennetut kulttuuriympäristöt

Valtakunnalliset arvoalueet

Kantakaupungin alueella on kahdeksan valtakunnallisesti arvokasta rakennettua kulttuuriympäristöä (RKY 2009), jotka ovat keskustan strategisen osayleiskaavan kaava-alueen ulkopuolella. RKY-alueista tai kohteista neljäsosaa (Pispalanrinne, Pyynikin näkötorni, Hatanpään kartano ja Kalevankankaan hautausmaa) yleiskaavan merkinnät ja määräykset huomioivat toteutuneen tilanteen eikä yleiskaava esitä ratkaisuja joilla olisi vaikutusta näihin alueisiin tai kohteisiin.

RKY-alueista Lielahden rautatieasema, Kaleva ja Hervannan keskusakseli sijoittuvat maankäytöltään keskustatoimintojen alueille, ja alueille on osoitettu myös strategisia kehittämisen vyöhykkeitä. Yleiskaavan mahdollistama maankäyttö tulisi sovittaa RKY-alueiden arvojen mukaiseksi. Käytännössä RKY-alueiden kehittäminen arvoja uhkaavasti edellyttää merkittävä rakennuskannan purkamista mitä ei voi pitää todennäköisenä. Myös täydentäminen RKY-alueiden välittömässä läheisyydessä saattaa vaikuttaa alueiden arvoihin, mistä syystä tarkemmassa suunnittelussa tulisi huolehtia siitä, että täydentäminen soveltuu arvoalueiden läheisyyteen. Viinikka-Nekalassa strateginen tulevaisuuden vyöhyke ulottuu pieneltä osalta RKY-alueelle, mutta kyseinen yleispiiriteinen merkintä ei käytännössä johda muutoksiin arvoalueella.

Maakunnalliset arvoalueet

Kantakaupungin yleiskaavan kulttuuriperintökartalla osoitettujen maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomioitavien rakennettujen kulttuuriympäristöjen pohjana ovat maakunnallisesti arvokkaat rakennetut kulttuuriympäristöt ja EHYT-selvityksen arvoalueet. Vaikutusarviossa on ensin käsitelty yleiskaavan vaikutukset maakunnallisiin arvoalueisiin ja sen jälkeen EHYT-selvityksen arvoalueisiin. Kummastakin on mainittu vain ne alueet, joihin yleiskaavalla saattaa olla vaikutusta.

Kulttuuriperintökartan merkintä maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomioitava rakennettu kulttuuriympäristö pitää sisällään muitakin kuin maakunnallisen selvityksen ja EHYT-selvityksen arvoalueita sen myötä, että edellä mainittujen selvitysten aluerajauksia on tulkittu yleiskaavassa yleispiirteisesti. Yleiskaavalla ei ole vaikutusta maakunnallisen selvityksen tai EHYT-selvityksen arvoalueisiin rajautuviin alueisiin, jotka sisältyvät maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomioitaviin rakennettuihin kulttuuriympäristöihin.

Maakunnallisista arvoalueista sijoittuu kokonaan tai osittain keskustatoimintojen alueille Lielahden kartano ja tehdasalue, kokonaisuus Saukonmäki, Litukan rivitalot ja siirtolapuutarha, Kalevan ateljeetalo, Kauppaopisto sekä kokonaisuus Kissanmaa, Hipposkylä ja Hakametsän jäähalli. Kokonaisuudet Hyppösen kenkätehdas ja Lokomon hallit sekä Taysin alueen kokonaisuus Kanta-sairaalaa, voimalaitos ja asuinrakennukset sijoittuvat yleiskaavan palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneelle alueelle. Strategisina kehittämismerkintöinä kaikeilla näillä alueilla on kasvun vyöhyke ja joillain lisäksi myös elinvoiman vyöhyke tai tulevaisuuden vyöhyke. Yleiskaavan mahdollistama maankäyttö ei pääsääntöisesti uhkaa näiden maakunnallisten kulttuuriympäristöjen arvoja, vaan mahdolliset muutokset tapahtuvat arvoalueiden ympäristössä. Edellä mainituista alueista maankäyttö muuttunee erityisesti Lielahden kartanon ja tehdasalueen, Kauppaopiston ja Hakametsän jäähallin lähistöllä. Muutos ei johdu pelkästään yleiskaavasta, vaan esimerkiksi syksyllä 2016 tehty raitiotiepäätös on tehnyt alueista aiempaa houkuttelevampia täydennysalueita. Taysin alueella vuonna 2015 lainvoiman saanut asemakaava on mahdollistanut alueella jo sellaisia muutoksia, että yleiskaavaa voi pitää maakunnallisen arvoalueen osalta lähinnä asemakaavatilan toteavana. Hyppösen kenkätehtaan ja Lokomon hallien ympäristössä maankäyttö saattaa muuttua voimakkaasti, mutta suurimmat muutokset tapahtuvat vasta Viinikan järjestelyratapihan siirrytyä muualle. Kulttuuriympäristöarvojen

huomiointi voi joillain edellä mainituilla alueilla edellyttää sitä, että arvorakenusten ympärille jätetään riittävästi vaapata tilaa.

Maakunnallisista arvoalueista Niemen kartano ja asuntoalue, Petsamo, Härmälä, Kaukajärven aloituskorttelit ja Haihara, Rantaperkiö sekä Peltolammi sijoittuvat yleiskaavan asumisen alueelle, ja arvoalueet sijoittuvat kokonaan tai osittain yleiskaavan strategisisille kasvun, elinvoiman ja/tai tulevaisuuden vyöhykkeille. Edellä mainituista Niemen kartanon alueella, Petsamossa ja Härmälässä on tuore tai vähintään 2000-luvulla lainvoiman saanut asemakaava, joka turvaa kulttuuriympäristön arvot. Kaukajärven ja Rantaperkiön arvoalueisiin yleiskaavalla ei ole käytännössä vaikutusta, joskin Rantaperkiössä yleiskaavassa osoitetun raitiotien rakentaminen ja myöhemmin järjestelyratapihan siirto saattavat lisätä kiinnostusta täydennysrakentamista kohtaan, ja tällä on vaikutusta kulttuuriympäristön arvoihin. Peltolammin läheisyyteen Lempääläntien itäpuolelle on osoitettu eteläisiä kaupunginosia palveleva Lakalaivan aluekeskus. Lakalaivan aluekeskuksen kehittäminen saattaa lisätä kiinnostusta Peltolammin täydennysrakentamiseen, millä voi olla vaikutusta väljän metsälähiön ilmeeseen. Peltolammin täydennysrakentamisen mahdollisuksia on tutkittu yleissuunnitelmassa, jossa haitallisia vaikutuksia on pyritty minimoimaan uusiien rakennusmassojen sijoittelulla.

Yleiskaavalla ei ole vaikutusta muihin maakunnallisiin arvoalueisiin.

EHYT-selvityksen arvoalueet

EHYT-selvityksen arvoalueista Tesoman Kohmankaaren ja Kaukajärven Saarenvainionkadun alueet sijoittuvat yleiskaavan kasvun vyöhykkeelle, ja Tesomalle on osoitettu aluekeskus. Tesomalla voimakkain kaupunkirakenteen uusiutuminen painottunee muualle kuin Kohmankaaren alueelle, joten yleiskaavalla ei ole käytännössä vaikutusta Kohmankaaren korttelikokonaisuuden arvoon viherympäristöön avautuvana asumasoluna. Kaukajärvellä yleiskaavassa osoitettu kehittäminen saattaa toteuttaa siten, että Saarenvainionkadun kortteleihin rajautuvia pysäköintialueita otetaan muuhun käyttöön, mutta tämä ei välttää

mättä vaikuta kulttuuriympäristöön haitallisesti. Rautaharkon arvoalue sijoittuu yleiskaavassa osoitetulle yleispiirteiselle tulevaisuuden vyöhykkeelle. Rautaharkon alueelle ei ole odotettavissa voimakkaita muutoksia, tai mikäli muutoksia on tulossa, ne tapahtuvat vasta järjestelyratapihan siirrytyä muualle.

Yleiskaavalla ei ole vaikutuksia muihin kaavakartalla osoitettuihin EHYT-selvityksen arvoalueisiin.

Pientaloalueiden säilyminen

Tärkeimmät pientaloalueet on osoitettu yleiskaavan kulttuuriperintökartalla joko merkinnällä valtakunnallisesti arvokas rakennettu kulttuuriympäristö (Pispala ja Viinikka-Nekala) tai merkinnällä maisemallisesti ja kaupunkikuallisesti huomioitava rakennettu kulttuuriympäristö (Puisto-Kaarila, Härmälä, Petsamo ja Kissanmaa). Näillä alueilla yleiskaavan merkinnät ja määräykset tukevat arvojen säilymistä.

Kulttuuriperintökartalla on osoitettu 11 aluetta merkinnällä arvokas jälleenrakennuskauden alue. Kaavamerkintä ja -määräys tukevat näiden alueiden arvojen säilymistä. Yhdyskuntarakennekartalla kyseiset alueet on osoitettu toteutuneen tilanteen mukaisesti asumisen alueiksi, joten maankäytömerkintä on yhteensoviva arvojen säilymisen kannalta.

Jälleenrakennuskauden alueita ei ole osoitettu lainvoimaisiin yleiskaavoihin, joten näiden alueiden arvojen säilymiselle on nyt työn alla olevassa kaavassa aikaisempaa vahvemmat edellytykset. Asemakaavoituksessa jälleenrakennuskauden alueille sijoittuvissa kaavanhankkeissa on tukeuduttu vuoden 1988 yleiskaavan ratkaisun ja sen jälkeen laadittuihin alueraportteihin, joissa on esitetty alueiden kehittämisperiaatteita. Nyt työn alla olevassa yleiskaavassa jälleenrakennuskauden alueita on laaditun selvityksen pohjalta osoitettu aikaisempaa vuoden 1988 yleiskaavaa vähemmän ja pienempinä alueina, mistä syystä kantakaupungissa on jälleenrakennuskauden suojelevia pientaloalueita selvästi aikaisempia tavoitteita vähemmän. Poikkeuksena on Ikurin parhaiten säilynyt jälleenrakennuskauden alue, joka on selvitysten perusteella nostettu arvoalueeksi vasta yleiskaavan 2040 laadinnan yhteydessä.

Palstoittamalla syntyneitä pienalueluoliaita ei ole osoitettu kaavakartalla, mutta niistä on kooste kaavaselostukseissa. Maankäytömerkinnältään kyseiset alueet ovat toteutuneen tilanteen mukaisesti asumisen alueita. Kaavassa osoitettu yleispiirteiset kasvun vyöhykkeet eivät joitain pieniä alueita lukuun ottamatta ulotu palstoittamalla syntyneille alueille. Siten yleiskaava ei ole ristiriidassa palstoittamalla syntyneiden alueiden arvojen säilyttämisen kanssa.

Lailla tai sopimuksella suojellut kohteet

Lailla tai sopimuksella suojellut kohteet ovat rakennuksia tai joissain tapauksissa sisältävät rakennuksen lisäksi sen välittömässä läheisyydessä olevan pihaluuen. Kaavassa osoitettuja kohteita sijoittuu yleiskaavan eri käyttötarkoitusalueille, joilla myös kehittäminen ja uudistaminen on mahdollista. Arvokoheet on yleismääräyksen mukaisesti huomioitava alueita ja niiden ympäristöjä koskevassa suunnittelussa. Yleiskaavalla ei suoranaisten ole vaikutusta kohteiden arvojen säilymiseen.

Vaikutukset muinais-jäännöksiin

Kaavakarttaan on merkitty 58 sm-merkintää ja Ojalan kohde, joita koskee muinaismuistolaki 295/1963 (17.6.1963). Kiinteät muinaisjäännökset ovat rauhoitettuja muistoina Suomen aikaisemmassa asutuksesta ja historiasta. Kiinteän muinaisjäännöksen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen on kielletty. Kiinteiden muinaisjäännösten rauhoitusta valvoo museovirasto. Muinaismuistot ovat joka tapauksessa muinaismuistolain mukaisia rauhoituskohteita, vaikka niitä ei olisi merkitty yleiskaavaan. Valtiolla on oikeus pakkolunastaa kiinteää muinaisjäännös suoja-alueineen tai sen osa. Kantakaupungin yleiskaavan alueen muinaismuistoja ovat rajamerkit, hautapaikat ja kalmistot, kirkkorakenteet, taide- ja muistomerkit, muinaiset asuin- ja työpaikat, tarina- ja kulttipaikat, kivi- ja maarakteet, alusten hylyt, kulkuväylät, puolustusvarustukset ja luonnonmuodostumat.

Muinaisjäännökset on osoitettu kaavassa SM-kohdemerkinnöin. Lisäksi kaavan on merkity Ojalan yleiskaavasta siirretty erityisosa-aluemerkintä turveradasta ja turvetehtaan jäännöksistä. Se sijoittuu pääosin viheralueelle ja rata toimineen jatkossakin ulkoilureittiinä.

Santalahden Näsijärvi-hylky on vedenalainen muinaismuisto. Se tulisi ottaa huomioon jotta siihen ei kohdistu haitallisia vaikutuksia, kun Hiedanrantaa ja raitiotien linjausta suunnitellaan. Hiedanrannan arkeologinen vedenalaisinventointi on tehty 2015 ja siihen voidaan peilata suunnitelmia. Mikäli hylky sijaitsee rakennetaan siten, että hylky tulee tuhoutumaan, se tutkitaan muinaismuistolain mukaisesti riittävällä tavalla hankkeen toteuttajan kustantamana. Tutkimuksesta sovitaan Museoviraston kanssa ja tutkimukseen ja hylken poistamiseen haetaan asianmukaiset luvat.

Kaavalla saattaa olla vaikutusta muinaisjäännöksiin erityisesti kasvun vyöhykkeellä. Kasvun vyöhyke sijaitsee muinaisjäännösten kanssa samalla alueella Tesomalla, Lielahdessa, Kouvassa, Ristinarkulla, Turtolassa ja Lakkalivassa. Ristinarkulta on löytynyt historiasta johtuen paljon muinaisjäännöksiä ja siellä on myös tehty rakennushankkeiden yhteydessä monia selvityksiä. Alue on muinaisjäännösten keskittymä, joten selvityksiä on tehtävä jatkossakin ja vaikutuksia on arvioitava tapauskohdaisesti. Turtolaan on merkity keskustatoimintojen alue ja kasvun vyöhyke. Alue on tehokkaan ja toiminnallisesti sekoittuneen täydennysrakentamisen ja palvelujen vyöhykettä. Turtolassa sijaitseva historiallisen kylänpaikan rajaus on esitetty arkeologisen inventoinnin reportissa, ja asemakaavoitus voi tukeutua tähän raporttiin ja museoviranomaisen asiantuntiemiukseen siten, että muinaisjäännös pyystytään huomioimaan suunnittelussa. Muutoinkin muinaisjäännösalueisiin aiheutuvat vaikutukset voidaan hyvällä suunnittelulla huomioida ja jopa korostaa niiden ajallisen kerroksellisuuden merkitystä kaupunkirakenteessa. Muilla alueilla yleiskaavan maankäyttö on nykytilannetta vastaavaa ja siten yleiskaava ei aiheuta uhkaa muinaisjäännösten säilymiselle.

Muinaisjäännösten huomiointi voi joillain alueilla edellyttää sitä, että ympärille jätetään riittävästi vapaata tilaa. Suurin osa muinaisjäännöksiin vaikuttavista ratkaisuista tehdään yleiskaavaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, joten yleiskaavavaiheessa on vaikea arvioida, millä alueilla mm. yhdyskuntarakenteen eheyttäminen vaarantaa muinaisjäännöksiä.

Kantakaupungin yleiskaavan alueelle sijoittuu rakennuskohteiden lisäksi useita muinaisjäännöksiä luokiteltuja teitä. Merkittävimmät historialliset tiet Tampereen kantakaupungin alueella ovat Huittinen-Tyrvää-Tampere, Kyrönkankaantie, Tammerkoski-Pälkäne-Hämeenlinna, Hämeenlinna-Akaa-Tammerkoski, Messukylä-Teisko-Ruovesi ja Härmälä/Tampere-Pirkkala. Kunnallistekniikan uusimisen yhteydessä rakentamisella voi olla vaikutusta historiallisin teihin, mutta näitäkin suojaa muinaismuistolaki, jonka mukaan muinaismuistoa ei saa tuhota eikä vaarantaa.

Muinaisjäännöksiä löytyy koko ajan lisää, sillä uusia alueita ja kohteita tutkitaan ja tutkimusmenetelmät uudistuvat. Muuttuvan maankäytön yhteydessä on arvioitava selvitysten tarpeellisuus.

Vaikutukset muihin kulttuuriperintökohteisiin

Yleiskaavassa on osoitettu kulttuuriperintökohteina puolustusvarustukset, taide- ja muistomerkit, kultti- ja tarina-paikat, kulkuväylät sekä tiiliruukit ja ne kylätontit, jotka eivät ole muinaisjäännöksiä. Niiden säilymiseen voi tehokkaalla ja muuttuvalla maankäytöllä olla vaikutusta. Ne tulisi kuitenkin ottaa huomioon tarkemmassa suunnittelussa ja neuvoiltava museoviranomaisen kanssa alueen käytöstä.

Maisema ja kaupunkikuva

Maiseman arvoalueet

Valtakunnallisesti arvokkaat maisema-alueet (osa kohdetta "Pirkanmaan harjumaisemat") on osoitettu yleiskaavan kulttuuriperintökartalla omalla merkinnällään ja määräyksellään. Valta-

kunnallisille maisema-alueille osoitettu yleiskaavan maankäyttö on toteutuneen tilanteen mukainen Aakkulanharjulla, Kalevanharjulla ja Pyynikinharjulla, joissa merkinnät tukevat maisema-arvojen säilymistä. Epilänharjulla pieni osa nykyisestä rakentamattomasta alueesta on osoitettu merkinnällä asumisen alue. Merkintä johtuu yleiskaavan aluerajausten yleispiirteisyydestä, eikä kyseinen merkintä ole uhka Epilänharjun maisema-arvojen säilymiselle. Sen sijaan Epilän ja Lielahden välille osoitettu liikenteen yhteystarve (Energiakatu) saattaa vaikuttaa valtakunnalliseen maisema-alueeseen. Yhteyden toteuttamiselle on olemassa erilaisia vaihtoehtoja, joista tunnelli on yksi.

Vaikutukset yleismääräyksessä mai-nittuihin maisemallisiin erityispiirteisiin tärkeiden selännealueiden osalta: Pääosa avoimien maisematalojen selvityk-sessä osoitetuista maisemallisesti tär-keistä selännealueista sijoittuu yleiskaavan keskuspuistoverkostoksi osoitetulle alueelle. Yleiskaavalla ei ole vaikutusta näihin virkistysalueille jääviin selänne-alueisiin. Yleiskaavan asumisen alueelle selännealueista sijoittuvat Ylä-Pispala, Nirvanmäki, Hallilan pohjoisrinne, Annalan itäosan länteen laskevia rinteitä ja Kumpulan pohjoispoolinen kalliorinne. Näistä Ylä-Pispala ja Annalan itäosa sijoittuvat jo valmiiksi rakentuneille alueille, ja yleiskaavamerkintä on näiden osalta toteutuneen tilanteen mukainen. Hallilan pohjoisrinne ja Nirvanmäki sijoittuvat asemakaavan virkistysalueille ja ovat luonteeltaan metsäisiä, mutta näiden alueiden muutos korttelialueeksi ei ole realistista maaston olosuhteiden vuoksi. Kumpulan pohjoispoolinen kalliorinne on niin jyrkkä ja korkea, ettei sitä ole mahdollista rakentaa, eikä sen lähistölle ole käytännössä mahdollistaa osoittaa sellaista täydennysrakentamista, joka vaikuttaisi selännealueen mai-semalliseen asemaan. Yleispiirtein yleiskaavamerkintä asumisen alue ei siten vaikuta edellä mainittujen maisemallisesti tärkeiden selännealueiden luonteesseen.

Vaikutukset yleismääräyksessä mai-nittuihin maisemallisiin erityispiirteisiin tärkeiden lähestymisnäkymien osalta:

Avoimien maisemtilojen selvityksessä on osoitettu tärkeä lähestymisnäkymä Helsingin moottoritieltä, Lakalaivan eritasoliittymän pohjoispuolelta kohti keskustaa. Lähestymisnäkymä muuttuu merkittävästi, mikäli järjestelyratapihan alueelle osoitetun palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneen alueen rakentamisen peittää näkymiä keskustaan. Maisemaan vaikuttavat yksityiskohtaiset ratkaisut tehdään alueen asemakaavoituksen yhteydessä. Sammon valtatieltä Jankan itäpuolella on osoitettu tärkeä lähestymisnäkymä kohti länttä, erityisesti kohti Näsinneulaa ja Kalevanharjua. Näkymä muuttuu, mikäli yleiskaavan tavoittelemmaa tehokasta rakentamista toteutuu Sammon valtatien välittömään läheisyyteen. Paras näkymä Sammon valtatieltä kohti länttä suuntautuu kuitenkin Jankan kerrostaloalueen yli. Tämä näkymä säilyy parhaiten, vaikka Sammon valtatien läheisyyteen tulisikin uutta rakentamista. Yleiskaavalla ei ole vaikutusta muihin avoimien maisematalojen selvityksessä esitettyihin tärkeisiin lähestymisnäkymiin.

Vaikutukset yleismääräyksessä maittuihin maisemallisiin erityispiirteisiin perinnemaisemien ja -biotooppien osalta: Pääosa avoimien maisematalojen selvityksessä esitetystä perinnemaisemista ja ELY-keskuksen aineistoissa

esitetystä perinnebiotoopeista sijoittuu yleiskaavan yhdyskuntarakennekartalla osoitetulle keskuspuistoverkostolle. Näiden osalta yleiskaava tukee perinnemaisemien ja -biotooppien arvojen säilymistä. Osa perinnemaisemista sijoittuu keskuspuistoverkoston ja asumisen alueen rajamaille. Näillä alueilla on kyse yleiskaavan aluerajausten yleispiirteisyydestä, ja perinnemaisemien arvot on lähes poikkeuksetta turvattu tuoreilla asemakaavoilla. Asumisen alueiden tai keskustatoimintojen alueiden sisään sijoittuu kymmenenkunta perinnemaisemaa. Näistä suurimmassa osassa joko maaston muodot tai ympäröivän alueen kulttuurihistoriaan liittyvät arvot turvaavat perinnemaiseman säilymisen. Ristiriitoja yleiskaavan maankäytömerkinnän ja perinnemaiseman arvojen säilymisen kanssa voi syntyä Ristinarkulla, mikäli täydennysrakentamisessa ei huomioida riittävästi Ala-Heikkilänraitin pohjoispuolella olevan Loimalan tilan maisemallista merkitystä. Raholassa Jätkikatajankadun ja Killerinkujan välillä jäävää Teerivuorenpuiston osaa voi teoriassa pitää täydennysalueena. Alueella on kuitenkin melko tuore asemakaava (vuodelta 1998), jossa alue on osoitettu luonnonmukaiseksi lähivirkistysalueeksi, joten yleispiirteinä yleiskaavamerkintä ei ole käytännössä uhka perinne-

maiseman arvojen säilymiselle. Muiden perinnemaisemien osalta yleiskaavan aluevarausmerkinnät eivät muodosta uhkaa arvojen säilymiselle.

Muutoin yleiskaavassa esitetty maankäyttö aiheuttaa maisemallisia muutoksia esimerkiksi Hiedanrannan rantamaisemaan. Tällä voi olla vaikutuksia myös alueen teollisen kulttuuriperinön arvoihin.

Kaupunkikuva

Yleiskaavan vaikutuksia kaupunkikuvaan on jo osittain arvioitu edellä, kun on arvoitu vaikutuksia rakennettuihin kulttuuriympäristöihin. Yleiskaavassa tavoiteltu voimakas täydennysrakentaminen voi sekä parantaa että huonontaa kaupunkikuvaaa. Täydentäminen eheyttää yhdyskuntarakennetta ja saattaa sen myötä muuttaa joitain epämääräisiä ja sekavia ympäristöjä jäsentyneiksi kaupunkitiloiksi, millä on positiivinen vaikuttus kaupunkikuvaan. Suurin osa kaupunkikuvaan vaikuttavista ratkaisuista tehdään kuitenkin yleiskaavaa yksityiskohtaisemmassa suunnittelussa, joten yleiskaavavaiheessa on vaikea arvioida, millä alueilla yhdyskuntarakenteen eheyttäminen parantaa kaupunkikuvaaa.

Yleiskaavan yhdyskuntarakennekartalla keskustatoimintojen alueen kaavamääräys edellyttää, että rakennusten julkiseen kaupunkitilaan avautuvat maantasokerrosten tilat tulisi osoittaa pääsääntöisesti liike- ja toimitiloiksi, millä on myönteisiä vaikutuksia kaupunkikuvaan. Myös kaupan suuryksiköiden maantasokerrosten tulisi avautua katutilaan, millä on myös myönteinen vaikuttus kaupunkikuvaan.

Kasvun vyöhykkeen kaavamääräyksessä on edellytetty rakentamisen sovittamista ympäristönsä siten, että mm. kulttuuriympäristön arvot säilyvät, ja tällä on myönteisiä vaikutuksia myös kaupunkikuvaan.

EHYT-kohde Tesomalla. Edustava asuinalue, Kohmankaari, 1960-luvulta.

Vaikutukset elinkeinoihin ja yritymiseen

Yleiskaava ei aiheuta välittömiä yritysvaikutuksia, mutta välillisesti yleiskaavalla on merkittäviä vaikutuksia yritystoimintaan ja elinkeinoelämään toimintaedellytyksiin. Maankäyttö- ja rakennuslain mukaan yleiskaava on ohjeena asemakaavaa muutettaessa, jolloin yleiskaavassa elinkeinoelämän kannalta merkittäviä kysymyksiä ovat kaavassa osoitettu maankäyttö ja kehittämisperiaatemerkinät. Lisäksi yleiskaavan viitoittama kehitys muuttaa kaupunkirakenteen painopisteitä vaikuttaen esimerkiksi liikenteeseen sekä palveluyrittämisen edellytyksiin. Elinkeinoja ja yritymistä tarkastelevassa vaikutusten arvioinnissa käydään läpi, mitä mahdollisuuksia ja rajoitteita yleiskaavan mukainen kehitys tuottaa elinkeinoelämään toimintaedellytyksiin. Tarkastelussa on huomioitu yleiskaavan merkittävimmät vaikutukset.

Yleiskaavan aluevaraukset

Kantakaupungin yleiskaavassa yritystoiminta on mahdollista lähes kaikilla eri käyttötarkoitusalueilla, pois lukien Puolustusvoimien alueet ja Luonnonsuojelualueet. Yksinomaan elinkeinotoinalle varattuja alueita ovat Palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneet alueet sekä Työpaikkojen ja elinkeinojen alueet. Muilla maankäyttöalueilla yritystoiminta on sovitettavissa muuhun maankäytöön ja toimintoihin.

Palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneita alueita ovat Nekalan, Sarankulman, Lahdesjärven, Hervannan itäosan, Taysin ympäristön ja Tesomankadun länsipään nykyiset työ- ja toimipaikka-alueet, jotka ovat edelleen osoitettu kaavaan nykyisen käyttötarkoituksen mukaisesti. Yleiskaava sallii alueilla toimintojen sekoittumista tuotannollisesta toiminasta vähittäiskauppaan ja palveluihin. Merkittävä käyttötarkoitusta koskeva laajennusvaraus on osoitettu järjestelyratapihan kohdalle, alueen muutos mahdollistaisi uutta toimipaikka-aluetta lähellä keskustaa noin 60 hehtaarin suuruisella alueella. Varaus voi toteuttaa, mikäli ratapihatoiminnat väistyvät

alueelta. Alue tarjoaa merkittävän kehittämispotentiaalin koko kaupunkiseudun näkökulmasta.

Varsinaisia teollisuuden ja logistiikan alueita ovat Työpaikkojen ja elinkeinojen alueet Myllypurossa, vähäisessä määrin Pärrinmaalla, Hankkon alueella, Ruskossa sekä Aitovuorella. Näillä alueilla toimintojen laatu aiheuttaa ympäristöhäiriötä, mistä syystä alueilla ei salita asuntorakentamista. Aikaisempien yleiskaavojen mahdollisuus palvelujen ja kaupan sijoittamiselle näille alueille ei ole tavoitteena, sillä alueet varataan ensisijaisesti yritystoiminnalle ja sen laajentamiselle. Yleiskaavan tavoitteena on, että kantakaupungissa on myös työpaikkatoiminnolle varattuja kehittyviä alueita ja että alueiden mahdollista muuttosta koskeva spekulointi ei heikentäisi yritystoiminnan kehittämistä alueilla. Aluevarausten myötä kantakaupunkiin sijoittuu edelleen alueita monipuoliselle elinkeinotoiminnalle tilaa vaativista logistiikkatoimijoista pieniin alihankinnan pajoihin.

Yleiskaavaehdotus on voimassa oleviin yleiskaavoihin näiden huomattavan yleispiirteinen. Nyt työn alla olevassa yleiskaavassa asumisen alueiksi varatuilla alueilla sijaitsee useita nykyisiä palvelu- tai tuotantotoiminnassa olevia alueita ja tontteja. Laadittava yleiskaava ei sinänsä rajoita nykyisen toiminnan kehittämistä asumisen alueilla, mutta toiminnan kehittämisen estää aiheutuvaa enenevä häiriötä lähialueen asutukselle on jatkossa hyvin vaikea perustella. Toiseen suuntaan yleiskaavan asumisen käyttötarkoitus mahdollistaa harkinnavaraisesti mahdollisuuden täydentää tai jopa kokonaan korvata yritysalueen tai tontin nykyinen käyttö asuntorakentamisella, mikä puolestaan tarjoaa taloudellisia edellytyksiä toisaalle tehtävälle investoinnille.

Yleiskaavaehdotuksessa kauppaan ohjataan voimakkaasti keskustoihin, joiden aluevarauksia laajennetaan kantakaupungissa merkittävästi voimassa olevaan yleiskaavatilaneeseen verrattuna. Yleiskaavan keskusta-alueiden pinta-ala kasvaa 188 hehtaarista 688 hehtaariin. Kaupan keskittyminen keskusta-alueille

mutta myös alueiden täydentävä asuntorakentaminen parantaa keskustojen elinvoimaisuutta. Myös julkisten palveluiden keskittyminen keskustoihin tukee elinkeinoelämän saavutettavuudesta riippuvaisia kilpailuetuja.

Seudullista paljon tilaa vaativaa kauppaan on ohjattu Lielahden länsiosaan, Lahdesjärvelle sekä Hankkion alueelle. Alueet ovat hyvin ajoneuvoliikenteen saavutettavissa niin tavaralogistiikan kuin autoilevan asiakaskunnankin suhteeseen.

Yleiskaavan keskuspuistoverkosto voi mahdollistaa toimintaedellytyksiä myös yritystoiminnalle, ensisijaisesti hyvällä viherverkostolla on vaikutuksia kaupungin viihtyisyyteen ja houkuttuviuteen sekä matkailun ja urheilutapaturmien kehittämiseen.

Yleiskaavan strategiset vyöhykkeet ja kehittämisperkinät

Yleiskaavaehdotuksen yhdyskuntarakennekartalla olevat kehittämisperiaattevyöhykkeet ovat pääosin Tampereen kaupunkistrategiassa painotettavia kehittämiskohteita ja -teemoja. Yleiskaavaratkaisussa esitetyillä vyöhykkeillä kaupunkikehityskohteisiin liittyy merkittävässä määrin myös kaupungin omia kehittämistoimia ja investointeja. Rakenteilla oleva raitiotie on tästä yksi esimerkki.

Yleiskaavatyön tavoitteena on, että kaupunkistrategiassa määriteltyjen kehittämisyöhykkien kehitystä seuraatan strategian toteutumiseksi. Kaupungin dynaamisen kehittäminen edellyttää ajantasaisista tietoa kaupunkirakenteessa tapahtuvasta muutoksesta sekä tavoitteiden toteutumisesta ja ajantasaisuudesta suhteessa kaupunkikehitykseen seudulla, valtakunnassa ja kansainvälisellä tasolla. Yleiskaava ei yksin riitää kehittämisen välineeksi mutta on käytökkelppinen ohjauksen työkalu hyödytäessään koottua seurantatietoa ja erilaisten hankkeiden vaikutusarvointitietoa kokonaiskehittämisen tueksi.

Kasvun urat

Yleiskaavaratkaisun mukaisesti kauungin kasvu suuntautuu pääosin Kasvun vyöhykkeelle, joka on muodostettu Tampereen ydinkeskustan lisäksi aluekeskuksista sekä näiden välille asettuvista alueista. Vyöhykkeelle mitoitetusta asuntorakentamisesta laskennallisesti noin puolet sijoittuu kaavan keskusta-alueille. Lisäksi kaupunkiin sijoittuvat julkiset ja yksityiset investoinnit eritoten palveluiden osalta suunnataan kaavan aluekeskusiin. Yleiskaava vahvistaa keskusta-alueita huomattavalla täydennysrakentamisella sekä ydinkeskustan ja aluekeskusten välistä kytökstä tehokkaalla joukkoliikennejärjestelmällä.

Tampereen raitiotien vaikutusten arvioinnissa todetaan verrokkikaupungeissa koetun perusteella, että eritoten tehokkaan ja ennakoitavan joukkoliikenteen, kuten raitiotien, käyttö kaupunki-kehittämisen välineenä tuo investointeja muodostuvilla joukkoliikenneytävillä olevien pysäkkien lähiympäristöihin, etenkin jos ne ovat laadukkaasti toteuttuja. Yleiskaavaehdotuksessa osoitettu raitiotiehen nojaava Elinvoiman vyöhyke tuo esiin osaamisintensiiviselle yritystoiminnalle soveltaan toiminta- ja investointiympäristön.

Aluekeskusten vahvistaminen laajentaa kaupungin toiminnallista monipuolisutta Tampereen keskustasta kaupunginosiin. Toteutuessaan keskusta-alueiden tiivistymisestä aiheutuu ns. kasautumisetuja, joilla tarkoitetaan suuremmasta väestötiheydestä ja monipuolisemmassa kaupunkirakenteesta koituvia etuja. Tiivis joukkoliikenneytävä mahdollistaa työnantajalle laajemman joukon potentiaalisia osaajia, työntekijälle suuremman määran kiinnostavia työmahdollisuuksia sekä innovatiivisille yrityksille lisää soveltuvia yhteistyökumppaneita. Elinkeinoelämän ja kaupunkitalouden näkökulmasta kasautumisedut johtavat parhaimmillaan selkeään tuottavuuden kasvuun sekä elinkeinorakenteen muutoksen, jonka myötä voi syntyä aivan uusia toimialoja ja liiketoiminnan mahdollisuksia.

Yleiskaavaehdotuksen pohjalta tammikuussa 2017 toteutetussa yrittäjäkyselyssä selvisi, että kaupunkistrategian ja alustavan yleiskaavaehdotuksen mukainen kehittäminen on etenkin kes-

kusta-alueilla olevien yrittäjien näkökulmasta suuri mahdollisuus, mutta jossain määrin myös uhka. Liikenneverkon kehittämistoimien, esim. autoilun sujuvuudesta tinkiminen, kohdistuminen vain keskustoihin koetaan keskusta-alueilla yrittäjien asemaa heikentävänä, sillä yrittäjien mukaan merkittävä osa asia-kaskunnasta tulee keskustaan autolla. Lisäksi tavarakuljetusten järjestämiseen tulisi kiinnittää alueiden suunnitellussa erityistä huomiota. Palaute viestii keskustojen kehittämisen vaikeudesta. Keskustojen toiminnallinen vetovoima näyttäisi olevan kytköksissä niiden liikenteeliseen saavutettavuuteen ja niissä toimimisen sujuvuuteen kaikilla välineillä. Toiminnallisen vetovoiman aiakaansaaminen on eritoten voimakkaan uudistamisen kautta muodostettavissa aluekeskuksissa, niissä asuntotuotantoon painottuva kehittäminen voi hiljentää keskustoihin kaavaillun dynamiikan.

Innovaatioympäristöjen tukeminen ja yritysalueiden monipuolisuus

Kaupunkiseutujen kehittämisessä tulee löytää tasapaino toimialojen erikoistumisen ja moninaisuuden suhteen. Tampereella on hyvin monipuolin toimialojen kirjo, josta erottuu suuren yliopistojen yhteyteen sijoittunut erityisosaamista tuottava yrityskunta. Tampereen kaupunkistrategiassa on nostettu esiin nämä kaupungin tulevaisuuden kärkitoimialat ja niiden kehittäminen on huomioitu yleiskaavassa omin merkinnoin, jotka takaavat mm. kärkitoimialan tukemisen ja priorisoinnin suunnitelluprosessissa. TAYS:n ja TTY:n kaltaiset elinkeinoelämän uudistajat ja moottorit on nostettu erillisellä merkinnällään kartalle. Myös Mediapolis on kaavassa tunnistettu vastaavaksi erityisosaamisen keskittymäksi. Lisäksi samanlainen toiminnallisen kehittämisen tavoite on osoitettu Lielahdi-Hiedanrantaan.

Yleiskaavassa esitetty Etelän kasvusuunta -vyöhyke kattaa Tampereen keskustan eteläpuolella olevat yritysalueet sekä uuden Lakalaivan aluekeskuksen. Vyöhykkeen myötä alueita viitoitetaan kehitettäväksi monipuolisella tavalla siten, että alueet uusiutuisvat nykytilasta yritytämisestä potentiaaliaan menettämättä.

Lisäksi yleiskaavaehdotuksessa ovat Ohjeelliset keskuspuistoverkoston kehittämistarvealueet Kauppi-Niihamassa ja Viinikanlahden ja Kaukajärven välillä voivat tulevana vuosina nousta Tampereen kaupungin näkyvyyden, elinvoiman sekä yritytämisestä näkökulmasta merkittäväksi tekijöiksi, mikäli kaupunki määritetään yritystiloiksi. Kaupunki-kehittämiseksi ja yritytämisestä mahdollisuuksien avaamiseksi alueilla. Vyöhykkeellä voi olla suuri rooli matkailun kehittämisessä tai erilaisten tapaturmien areenoina. Lisäksi kaupungin kehittäminen toimivaksi, viihtyväksi ja mielenkiintoiseksi muun muassa viherverkkoja kehittämällä lisää sen vetovoimaa osaavan työvoiman silmissä.

Yrittäjille suunnatussa kyselyssä tulii selkeästi esiin yritytäjien tyytyväisyys nykyisiin toimintaympäristöihinsä. Palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneille alueille ei toivottu asuntorakentamisen mahdollisuutta vaan joustavaa yritystoiminnan laajenemisvaraa. Ydinkeskustaan ja aluekeskuksiin ei toivottu nykyistä ajoneuvoliikennettä entisestään vaikeuttavia järjestelyjä, vaikka joukkoliikenteen tehostamisen myötä paranevat yhteydet muihin kaupungin keskuksiin nähtiinkin hyvän kehityksenä. Kyselyn tulos tukee yleiskaavan ratkaisua säilyttää nykyiset laajat yritysalueet pääosin yrityskäytössä ja sijoittaa asuntorakentamisen keskusta-alueille, joissa jo ennestään on ollut asuntorakentamista ja palveluvaltaista yritystoimintaa. Näin kantakaupungissa voidaan edelleen säilyttää monipuolinen yrityskunta.

Yleiskaava on yksi väline kaupunkistrategian toteuttamiseksi, mutta sen lisäksi yritysalueilla tarvittaisiin yksityiskohtaisempaa, lyhyellä aikajänteellä toimivaa strategiaa sekä julkisia investointeja eri alueiden toimivuuden varmistamiseksi. Tätä tukee myös yritytäjiltä ja elinkeinotoimijoilta saatu palaute. He toivovat kaupungilta selkeää näkemystä, miten kaupunki aikoo kehittää strategisia vyöhykkeitä sekä yritystoiminnan alueita niin lyhyellä kuin pitkällä aikavälillä. Tätä näkökulmaa tukevaa Tampereen elinkeinostrategiaa ei pidetä riittävän selkeänä. Pitkän aikajänteen tahtotilan ilmakuksena yleiskaava voi vaikuttaa niin yritysten sijoittumispäätöksiin kuin investointeihin.

Tehokkaan joukkoliikenteen kasvukaupunki seudullisesti nähtynä

Rakenteilla olevan raitiotien sekä sen suunnitelujen jatkojen myötä kaupungin ydinkeskusta ja aluekeskukset kytkeytyvät aiempaa tiiviimmin toisiinsa sekä tehokkaisiin kansallisiin ja kansainvälisiin liikennejärjestelmiin nivoen myös yliopiston tehokkaan joukkoliikenteen piiriin. Raitiotien myötä kaupunkiin kehittyy kaksi saavutettavuudeltaan hyvin erilaista vyöhykettä. Keskinen kaupunki tiivistyy tehokkaan joukkoliikenteen ympärillä kun taas valtaosa perinteisistä palvelujen ja työpaikkojen alueista sijoittuu kehälle, jota raitiotie tai lähijuna eivät palvele.

Joukkoliikenteen tehostaminen hyödyttää osaamisintensiivisiä toimialoja kuten innovaatiokeskittyimiä, jotka tarvitsevat hyvät yhteydet päärautatieasemalle sekä lentoasemalle. Sen sijaan perinteisemmät tuotannon ja logistiikan yritykset sekä pääasiassa seudullisia markkinoita palvelevat yritykset hyö-

tyvät vähemmän tai jopa kärsivät tiivistymisen aiheuttamasta tarpeesta jakaa katutilaa joukkoliikenteen ja ajoneuvoliikenteen välillä mikäli ne sijaitsevat tehokkaan joukkoliikenteen vyöhykkeellä.

Monessa tapauksessa kehittyvä joukkoliikenne ei myöskään suoraan palvele työmatkaliikennettä, sillä Tampereen kantakaupungin työpaikkaomavaraisuusaste on 123 %. Käytännössä tämä tarkoittaa ympäristökunnista kantakaupunkiin suuntautuvaa runsasta työmatkaliikennettä. Tampereen intensiivisimmät työpaikkakeskittymät ovat tällä hetkellä ydinkeskustassa, Hervannassa ja TAYS:n alueella. Näidenalueiden saavutettavuutta joukkoliikenteellä parannetaan kantakaupungissa. Kauempana tulevat eivät joukkoliikenteen kehittämisenstä suoraan hyödy. Seudulisen raideliikenteen nykyistä laajempi käyttöönotto tukisi kokonaivaltaisesti liikennejärjestelmän kehitymistä nykyistä ruuhkattomampaan suuntaan.

Joukkoliikenteen ja sisäisten yhteyksien kehittäminen Tampereen kantakaupungissa voi tukea seudullisen liikenteen

suhuvuutta väillä. Yleiskaavassa on tunnistettu sijainnit, joissa raitiotien pysäkin yhteyteen tulee sijoittaa liityntäpysäköintialueita. Tämä mahdollistaa matkojen ketjuttamisen. Lisäksi kantakaupunkiin suunnitellut kehäteiden rinnakkaisväylät sekä alueelle tavoiteltu kulkumuotojakauman muutos kestävien liikkumismuotojen hyväksi vähentää ruuhkia sisääntuloväyliltä. Tämä palvelee seudullista työmatkaliikennettä sekä ajoneuvoliikenteen sujuvuudesta riippuvaisia palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneita alueita ja työpaikkojen ja elinkeinojen alueita sekä logististen toimintojen vyöhykkeitä.

On mahdollista, että kantakaupungin tiivistäminen ja katutilan jakaminen eri liikkumismuotojen kesken muuttaa yritysten toimialajakamaa keskustoissa. Tässä tapauksessa autoilusta ja autoilevista asiakkaista voimakkaasti riippuvainen yrityjäkunta siirtynee yleiskaavahdotuksen palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneille alueille, joissa liikennealuetta kehitetään päätieverkon saavutettavuus silmällä pitäen.

Raitiotievaunu Taysin alueella Vieritien vaihtopysäkillä. Raitiotieallianssi/Viasys VDC

Yleiskaavan toteuttaminen

Kaavoitukseen ja maankäytön toteuttamisen ohjelmointi samanaikaisesti on tärkeää, jotta kaupungin kasvu ja kehitys tapahtuvat hallitusti. Kaupunkirakenteen täydentyminen edullisille vyöhykkeille on kuntatalouden kannalta edullisempaa kuin yhdyskuntarakenteen laajentaminen, sillä täydennysrakentaminen ja tiivistäminen eivät edellytä yhtä laajasti investointeja infrastruktuuriin ja palvelurakentamiseen, kuin kokonaan uusien kaupunginosien rakentaminen.

Asemakaavoitus

Yleiskaavaa toteutetaan monella eri tavalla. Merkittävin vastuu yleiskaavan toteuttamisesta on asemakaavoituksella. Kaupunkistrategian tavoin yleiskaava ohjaa varsinkin asuntorakentamista kaupunkirakenteen kannalta edullisille vyöhykkeille, keskustoihin ja joukkoliikenekäytävien varteen. Asemakaavoja laaditaan vuosittain hyväksyttävän asemakaavoitusohjelman mukaisesti. Samassa yhteydessä ohjelmoidaan kaupungin fyysisen ympäristön ja palvelurakentamiseen liittyvät investoinnit ja kehittäminen (PALM).

Kantakaupungin yleiskaavan tavoite toteuttaa kasvu yhdyskuntarakennetta täydentämällä merkitsee käytännössä alueiden asemakaavojen muuttamista lisäämällä nykyisen käyttötarkoitukseen mukaista teholuokkaa tai muuttamalla asemakaavan käyttötarkoitusta. Kantakaupungista eri käyttötarkoitukset varten on asemakaavioitettu asumisen, palvelujen, työ- ja tuotantotoimintojen käyttötarkoituksiin n. 6800 ha mikä on n. 52 % kantakaupungin maapinta-alasta ja 67 % asemakaavioitetuista alueista. Liikenteen aluevarauksia ajoneuvo- ja rautatieliikenteelle on varattu yli 2000 ha, mikä on lähes kolmannes asemakaavioitetusta pinta-alasta. Rakentamisen ja liikennealueiden lisäksi asemakaavoissa on varattu alueita virkistysalueiksi ja erityisalueiksi, esim. yhdyskuntateknistä huoltoa varten ja puolustusvoimien käyttöön.

Uudistettavia asemakaavoja laaditaan pääosin jo nyt rakentamiseen tarkoitetuille tonteille. Nykyistä maankäyttöä tehostavia asemakaavoja tulee laadittavaksi n. 1000 ha alueelle, käyttötarkoitukseen muuttavia asemakaavoja tulee laadittavaksi n. 1200 ha alueelle. Näin ollen yleiskaavaa toteuttava asemakaavoitus on yli 70 % osalta voimassa olevien asemakaavojen muutoksia.

Ohjelmat

Yleiskaavaratkaisu toteuttaa monia kaupunkirakenteen kehittämistä koskevia erillisiä ohjelmia ja osaltaan parantaa niiden vaikuttavuutta. Yksi täydennysrakentamista ohjaava väline on kunnan maapolitiikka, Tampereen osalta raakamaahankinnan rinnalla kaavoitun maan hankinta lisää kaupungin omia mahdollisuuksia täydennysrakentamisen edistämiseen. Tiivistyvän kaupunkirakenteen laatu ohjataan pysäköinnin järjestämisen ja laaditulla Tampereen pysäköintipolitiikan linjauskilla, viherverkon ja -palveluiden toteutumisen ohjaamisella erilaisin viheralue- ja viherpalveluohjelmissa ja luonnon suoja-alueiden hoitoa ohjataan erikseen laadittavilla hoipto- ja käytösuhdeilmilla. Hulevesien hallinnasta on laadittu pääivityvä hulevesi-ohjelma. Asukkaisiin kohdistuva haitallinen melu pyritään hallitsemaan meluntorjunnan toimintasuunnitelman avulla. Samaan aikaan yleiskaavatyön kanssa on vireillä

kansallisen kaupunkipuiston tarveselvitys, jolla mahdollisesti toteutuessaan on vaikutuksia myös yleiskaavallisella tasolla.

Yksiköissä valmistellut ohjelmat on laadittu yhteistyössä kaupunkiympäristöstä vastuussa olevien toimijoiden kanssa. Ohjelmat on käsitelty luottamuselmissä.

Kehittämisen kohdealueet ja teemat

Valmisteilla olevassa yleiskaavatyössä on tunnistettu alueita ja teemoja, joille on tarve laatia yleiskaavaa tarkempia kehityskuvia ja niiden toteuttamisen ohjelmointi.

1. Elinkeinostrategia

Keskeisenä teemanä on tunnistettu elinkeinojen kehittämisen strateginen ohjaaminen sekä kaupungin että kaupunkiseudun tasolla. Elinkeinoalueiden toimijoilla on tarve niin lyhyen kuin pitkän aikavälin kehittämistavoitteille.

2. Aluekeskusten kehittäminen

Aluekeskusten kehittämisen tukeminen suunnitelmin ja ohjelmoinnilla on tärkeää. Länsi-Tampereella Oma-Tesoma -hankke ja Hiedanrannan arkitehtuurikilpailu edistävät alueiden kehitystä. Lakalaiva uutena aluekeskuksena lähtee liikkeelle kaupungin palvelurakentamisen hankkeella. Raitiotie jatkaa Hervannan hyvää kehitystä. Koilliskeskuksen, Turton ja Kaukajärven yleissuunnitelmiin laatiminen on ohjelmoitu lähiuosille.

3. Kestävä liikkuminen

Kestävän liikkumisen edistäminen kehittämällä kantakaupungista aitoa joukkoliikenekäyntiä myös merkittävästi panostusta kävelyn ja pyöräilyn olosuhteiden parantamiseen. Joukkoliikenteen pysäkkien saavutettavuus keskustoissa kävelleen ja asumisen alueilta myös pyöräillen on varmistettava.

4. Liito-oravaverkoston turvaaminen

Viherverkon osalta yleiskaavatyössä kartoitetaan ja määritellään kantakaupungin liito-oravien käyttämät elinympäristöt ja yhteydet. Lajin säälymisen turvaamiseksi työtä jatketaan säännöllisellä seurannalla muutaman vuoden välein. Selvitys ja seurantatyö kytkeytyvät MAL -sopimuksen kirjaukseen kaupunkiseudulle laadittavaan viherrakenteen yleissuunnitelmaan.

5. Viherverkon kehittäminen

Muita viherverkon kehittämistä vaativia teemoja ovat mm. kehitettävien ekologisten/viheryhteyksien toteutussuunnitelmat. Alueista mm. Kauppi-Niihama liikunta- ja urheilu sekä matkailupalvelujen alue sekä Kaukajärvi-Kirkkosuonnotko- ja desjärven muodostaman keskuspuistoakselin kehittäminen edellyttää yleispiirteiset alueiden käytösuhdeilmat, joissa yhteen sovitetaan osin ristiriitaisia tavoitteita virkistys-, luonnon suojelelu ja rakentamisen kesken. Uusiin kaupunginosiin tai keskuksiin liittyy suunnittelutarpeita kaupunginosapuistoille ja liikennealueille kohdistuu suunnittelutarpeita liikenneverkon estevaikutuksen vähentämiseksi.

6. MAL-sopimuksen kehityskohteet

Viherverkon lisäksi muita MAL-sopimukseen kirjattuja seudulisen kehittämisen kohteita ovat Tampereen tavaraliikenteen

ratapiha-alueita koskeva selvitys rataverkon ja maankäytön kehittämisestä sekä Kolmenkulman ja Härmälän-Partolan-Lakalaivan alueiden kehittäminen.

7. Kulttuuriympäristön selvitykset

Kulttuuriympäristöjen osalta on tunnistettu selvitystarpeita erityisesti yleiskaavan muuttuvan maankäytön alueilla. Selvitystarpeita on esimerkiksi Nekalassa ja Hervannassa. Muiden kuin muuttuvan maankäytön alueiden osalta selvitystarpeita on todettu olevan 1900-luvun alussa palstoittamalla syntyneiden alueiden osalta sekä jälleenrakennuskautta uudempien pientaloalueiden osalta.

8. Rataverkon kehittäminen

Pääradan matkustajamäärät kasvavat tulevaisuudessa ja rataverkon toimivuus on ensiarvoisen tärkeää Pirkanmaan kannalta. Raideliikenteen kehittämisenä on tärkeä rooli niin pitkillä matkoilla kuin työssäkäytialueen sisäisessä pendelöinnissä. Pitkällä aikavälillä on maankäytön suunnitelussa syytä varata useilla rataosuuksilla lisäraiteiden tilantarpeeseen. Lisäraidetarve on seuraavilla rataosuuksilla: Tampere-Sääksjärvi, Tampella-Lielahdi, Lielahdi-Parkano ja Lielahdi-Nokia.

Yleiskaavan seuranta

Työskentelykautensa alussa Tampereen kaupunginvaltuusto hyväksyi Yhteinen Tampere - näköalojen kaupunki -kaupunkistrategian 19. elokuuta 2013. Kaupunkistrategia on kuvaus painotuksista ja tavoitteista, joita kaupunginvaltuusto pitää tärkeimpinä. Se sisältää keskeiset viestit Tampereen kehittämiseelle ja on perusta kaupungin johtamiselle. Kantakaupungin yleiskaavan laatinen on yksi Tampereen kaupunkistrategiassa määritellyistä valtuustokauden tehtävistä. Varsinaisen yleiskaavan lisäksi kaavatyön aikana pyritään samalla kaavaprosessin ja -välilineen kehittämiseen siten, että yleiskaava on jatkuvasti ajantasainen ja myös kaupunkistrategian toteutamisen väline.

Seurannan rakentaminen

Ajantasaisen yleiskaavan keskeisin lähtökohta on jatkuvasti päivitettyä tieto yhdyskuntarakenteesta tapahtuvasta muutoksesta ja siitä johtuvasta kehittämisen tarpeesta. Yleiskaavan seurannan lähtöaineistoja kerätään yhdessä kaupungin Tietoyksikön kanssa. Lähteenä pyritään käyttämään mahdollisimman

ajantasaista tietoa mm. kaupungin omaa rekisteriaineistoa. Kerättyä tietoa hyödynnetään yleiskaavan ja kaupunkistrategian pääittämisessä. Seuranta palvelee samanaikaisesti kaupunkistrategian valmistelua ja yleiskaavan toteutumisen seurantaa.

Yleiskaavan seuranta rakennetaan kolmen teeman ympärille, joiden työotsikot ovat Yhdyskuntarakenteen kehitys, Kaupunkistrategia yleiskaavassa sekä Tavoitellun ja toteutuneen kehityksen suhde.

Yleiskaavan aluevaraukset

Yleiskaavan kartalla 1 on esitetty kantakaupunki maankäytölukuksiin jaettuna. Jokaisella luokalla on omat kehittämistavoitteensa. Yhdyskuntarakenteen kehitykseen liittyviin kysymyksiin, kuten "Miten alueet kehittyvät?" tai "Onko kehitys tasaista?" voidaan vastata peilaamalla kerättyä tietoa maankäytölukuksiin.

Yleiskaavan strategiset kehittämisyöhykkeet

Yleiskaavan kartalla 1 on esitetty kaupungin liikenneyrjestrin sekä kehittämisyöhykkeitä ja -kohdealueita, joiden määritykset saavat sisältönsä Kaupunkistrategiasta. Lisäksi kartoilla 2-4 on esitetty viherverkon ja virkistyspalveluiden kehittämisen, kulttuuriympäristön suojuksen ja yhdyskuntateknisen huollon nykytilaa ja kehittämistavoitteita.

Näiden vyöhykkäiden ja karttojen kautta voidaan seurata, miten kaupunki edistää strategisia tavoitteitaan ja miten se vaikuttaa kaupungin kehittymiseen. Muun muassa asemakaavituksen kohdentuminen kaupunkirakenteen eri osiin kuuluu tähän seurantaan.

Tavoitellun ja toteutuneen kehityksen suhde

Varsinaisessa kaupunkistrategian ja yleiskaavan tavoitteiden asetteluun vaikuttavassa seurannan osassa kerättyä tietoa suhteutetaan yleiskaavan aluevarauksiin ja kehittämistavoitteisiin ja peilataan näitä toisiinsa. Näin saadaan vastauksia kysymyksiin "Mikä on väestökehitys kunkin viheralueen lähiympäristössä?" tai "Miten kehittyvät asunnon ja julkisten palveluiden välinen etäisyys eri asuinalueilla?".

Tätä kautta pyritään löytämään vastaus siihen, ovatko kaupungin kehittämistoimet olleet riittävät tavoitellun kehityksen saavuttamiseksi sekä siihen, miten kaupunkistrategia ja yleiskaavaa tulisi seuraavilla valtuustokausilla tarkistaa.

Lähtökohdat yleiskaavatyölle

Edellinen kantakaupunkia koskeva kokonaisyleiskaavatyö käynnistyi lähes 30 vuotta sitten vuonna 1989. Kaupungin kasvu ja kehitys tapahtuivat työn alkaessa pitkälti varaanmalla uusia alueita asumista ja yritystoimintaa sekä palveluja varten. Kyseinen vuonna 1998 hyväksytty yleiskaava on toteutunut lähestulkoon kokonaan ja siinä osoitetut uudet alueet on asemakaavoitettu. Yleiskaavan hyväksymisen jälkeen on laadittu useita maankäytön muutoksen mahdollistavia osayleiskaavojä. Kasvu ja kehitys näyttävätkin toteutuvan pääosin jo kertaalleen rakennettujen alueiden muutoksesta käyttötarkoitusta ja rakentamistehokkuutta muuttamalla. Samassa yhteydessä liikenteen verkostoa täydennetään ja uudistetaan kasvavan liikenteen tarpeisiin.

Kaupunkistrategia ja muutoksen hallinta

Valtuoston hyväksymä kaupunkistrategia "Yhteinen Tampere - nälköalojen kaupunki" luo vahvan pohjan yleiskaavatyölle. Yleiskaava kytkee yhteen maankäytön, asumisen, liikenteen ja palvelujen suunnittelun ja varmistaa osaltaan maankäytön kehitysprosessien sujuvuuden. Strategian tavoitteiden mukaisesti kaupungin kasvu suuntautuu nykyisen yhdyskuntarakenteen sisään, aluekeskuksiin, joukkoliikenteen laatuksiäville ja etelän suuntaiselle ratavyöhykkeelle. Asuntokanta ja asuinalueet houkuttelevat monipuolisuudellaan ja yrityjyylille sekä työpaikkojen synnylle on houkuttelevat mahdollisuudet. Fyysinen palveluverkko keskustassa ja aluekeskuksissa on esteettömästi saavutettavissa joukkoliikenteellä ja pyöräillen. Kokonaisuutena yhdyskuntarakenne on tiivis ja vähähiilinen, mikä tulee kaupungin ilmastotavoitteita.

Tulevia maankäytön muutoksia ei voida ennakoida samalla tarkkuudella kuin edellinen kantakaupungin yleiskaava ja 2000-luvulla laaditut osayleiskaavat ovat ohjanneet. Käynnissä olevaa kaupunkirakenteen kehittämistä on syytä ohjata kaupungin strategisten tavoitteiden pohjalta varmistaa riittävä ja monipuolin asumisen yleiskaavavaranto sekä laadukkaat asumisen ympäristöt ja palvelut, mahdollistava ja joustava toimintaympäristö elinkeinoelämän tarpeisiin sekä kaikki käyttäjät tunnistava kestävä liikennejärjestelmä. Lisäksi uuden yleiskaavan ja yleiskaavatyön kokonaisuutena tulee sopeutua nykyisiin toimintamalleihin. Lisäksi on huomioitava mm. kaupungistumisesta, elinkeinoelämän muutoksista ja il-

mastonmuutoksen hillinnästä ja siihen sopeutumisesta johtuvia uudenlaisia tavoitteita.

Kaupungistuminen on Suomessa keskittynyt viime vuosikymmeninä muutamalle suurimmalle kaupunkiseudulle. Tampereen kaupunkiseudun väestö on kasvanut viimeisen 20 vuoden aikana keskimäärin 4000 asukkaalla vuosittain. Jatkuvaa väestönsuuntaa lisää painetta taajama-alueen laajenemiselle ja yhdyskuntarakenteen hajautumiselle, mistä seuraa monenlaisia liikenneongelmia. Yleiskaavan haasteena on ratkaista maankäytön, asumisen ja liikennejärjestelmän yhteensovittaminen niin, että kasvu pystytään ottamaan vastaan kestävällä ja nykyisten asuin- ja toimintaympäristöjen laatau kehittävällä tavalla.

Asuntorakentamisen osalta muuttuvassa ja monimutkaisuvassa maailmassa on aiempaa vaikeampi ennakoida väestönkehityksestä ja asumiskulttuurin muutoksista johtuvia tarpeita. Tunnistettuja kaupunkilaisten ja heidän asuinoloihin vaikuttavia, ja todennäköisesti entisestään voimistuvia kehityspolkuja kaupungistumisen lisäksi, ovat asuntokuntien moninaistuminen ja määränsä kasvu, väestön ikääntyminen ja lisääntyvä liikkuvuus. Pieniä asuntokuntia syntyy lisää, kun sinkkutalouksien ja eri-ikäisten lapsettomien pariskuntien joukko kasvaa, erilaistumista asumisen kentälle luo vaihtoehdot perhemallien lisääntyminen. Näistä seuraa asumisen tarpeiden ja toiveiden monimuotoistuminen, mikä on jossain määrin haaste asuntotuotannolle kokonaisuutena. Kehittyvillä kaupunkiseuduilla liikenneyheteyskien nopeutuminen mahdollistaa sujuvanman pendelöinnin, mikä vastaavasti näyttäisi johtavan pidentyneisiin työmatkoihin. Samaan aikaan liikuminen vapaa-ajan aktiviteettien perässä kaupungin laidalta toiselle tai vielä kauemmas naapurikuntiin lisääntyy.

Toisaalta myös elinkeinorakenteessa tapahtunut ja edelleen tapahtuva muutos ohjaa pitkälti maankäytön kehittämisen tavoitteita. Tampereen työpaikkojen määrä on ollut jo lähes 20 vuotta kasvussa lukuun ottamatta vuoden 2009 notkahdusta. Uudet työpaikat sijoittuvat pääosin muille kuin perinteisille teollisuuden toimialoille, jonka osuus työpaikoista on pudonnut alle 16 %:n. Tulevaisuuden yhdyskuntarakenteen tulee mahdollistaa monipuolin yrittäminen ja työnteko. Alueiden käytötarkoitusten sekoittuminen, hyvä kytkeytyminen palvelujen verkostoon ja liikennejärjestelmään sekä maankäyttöprosesien sujuvuus ovat avainasemassa tulevaisuuden elinkeinoelämän tarpeiden turvaamisessa.

Yleiskaavatilanne ja prosessin kehittäminen

Kantakaupungin alueella on voimassa 18 yleiskaavaa ja viereillä on kaksi yleiskaavaa. Vireillä ovat tämä kantakaupungin yleiskaavan 2040 lisäksi keskustan strateginen osayleiskaava. Se on hyväksytty valtuustossa 18.1.2016, mutta kaava ei ole vielä lainvoimainen. Työn alla oleva kantakaupungin yleiskaava 2040 kumoa vahvistuessaan voimassa olevat yleis- ja osayleiskaavat lukuun ottamatta keskustan strategista osayleiskaavaa.

Suunnittelualueen rakennetut osat on lähes kokonaan asemakaavoitettu, koko pinta-alasta noin 80 % on asemakaavoitettu. Suurimpia asemakaavoittamattomia alueita ovat Myllypurossa valtatie 3:n länsipuoliset alueet, Lamminpään hautausmaan alue, Mustavuoren virkistysalue, Kauppi-Niihaman laaja virkistysalue, Iidesjärven perhepuiston alue, Särkijärven ja Halilan ympäristö, Hervantajärven alue, Ruskon ja Kaukajärven välinen alue VT9:n ja Sammon valtatien risteysalue sekä Ojalan ja Aitovuoren alueet. Teollisuus- ja työpaikka-alueiden asemakaavoja on vireillä Myllypurossa, Pärrinmaalla ja Aitovuoreessa sekä asuinalueiden asemakaavoja on vireillä Västinginmäessä Vuoreksessa, Hervantajärvellä ja Ojalassa.

Voimassa olevien yleiskaavojen ajantasaisuutta arvioitiin kaavatyön aloitusvaiheessa. Arviontityössä on koottu yhteen Kantakaupungin yleiskaava 1998 sekä pääosin 2000 -luvulla laadittujen osayleiskaavojen tavoitteet ja perusratkaisut ja niiden ohjaavuus. Arvioinnissa on selvitetty kaupungin kehitystä viime vuosina mm. asumisen ja yritystoiminnan näkökulmasta. Arvioinnin yksi johtopäätös on, että pientaloalueet ovat rakentuneet täydennysalueiden puitteissa kaikkialla Tampereella, kun taas kerrostalorakentamisessa on kaupunginosien välistä vaihtelua. Yleiskaavoissa ennakoitua enemmän kerrostalorakentamista on syntynyt mm. vetovoimaisiin keskuksiin, hyvien liikenneyhteyksien varrelle, suurten oppilaitosten läheisyyteen ja suurten järvienv rannoille. Kerrostalorakentamista on monin paikoin toteutettu kaavan käyttötarkoitukseen muuttavilla asemakaavoilla. Myös teollisuus- ja työpaikka-alueita on muutettu asemakaavoilla asuntorakentamisen käyttöön vuoden 2000 jälkeen n. 60 ha alueelta.

Kantakaupungin yleiskaavan laatiminen edellyttää samanaikaisesti kaavaprosessin kehittämistä, jotta sen sisältö voidaan kytkeä selkeämmin kaupunkistrategiaan ja jotta kaava voimassaoloaikanaan vastaa nykyistä paremmin kaupungin muuttuvii tarpeisiin. Nyt tavoitellussa yleiskaavaprosessissa keskeisin uusi ajatus on se, että yleiskaava on jatkuvasti työn alla oleva kaupungin kehittämäsiakirja, jolloin myös yleiskaavalliset kysymykset voidaan ratkaista nopeasti ja että yleiskaavaa tarkistetaan kokonaisuutena koko kantakaupunkia koskevana. Hyvä yleiskaavan tarkistamisen jakso on valtuustokausi. Valtuusto laatii toimikauden alussa koko kaupungin kehittämistä ohjaavan strategian. Valtuustokauden päätyysestä strategisten tavoitteiden konkretisointi voidaan hyväksyä yleiskaavan muodossa.

Maakuntakaava

Maakuntakaavaa ohjaa kuntien kaavoitusta ja viranomaisten muuta alueiden käyttöä koskeva suunnittelua (MRL 32§). Pirkanmaalla on voimassa kolme vahvistettua maakuntakaavaa, Pirkanmaan 1. maakuntakaava, 1. vaihemaakuntakaava (turvetuotanto) sekä 2. vaihemaakuntakaava (liikenne ja logistiikka). Maakuntakaavan mukaisia toteutumattomia alueita Tampereen kantakaupungin alueella ovat Hervannan eteläpuoliset alueet sekä Ojala ja Nurmi-Sorila. Lielahdessa maakuntakaavan käyttötarkoitus on muuttumassa. Tesoman alakeskusta kehitetään parhaillaan maakuntakaavan tavoitteen mukaisesti. Maakuntakaavassa kantakaupunkiin osoitetut kaupan suuryksiköt ovat toteutuneet. Lähtökohdat yleiskaavatyölle ovat Pirkanmaan 1. maakuntakaavassa, mutta yleiskaavassa esitetty kaupunkiympäristön kehittämisen periaatteet perustuvat Maakuntakaavaehdotukseen 2040.

Maakuntakaavaehdotus 2040

Pirkanmaan uutta kokonaismaakuntakaavaa, Pirkanmaan maakuntakaavaa 2040, on laadittu samaan aikaan valmisteilla olevan kantakaupungin yleiskaavan kanssa. Maakuntakaavaehdotuksesta on pyydetty kuntien lausunnot kevään 2016 aikana. Yleiskaavatyön samanaikainen vireilläolo on mahdollistanut maakuntaa ja kaupunkiseutua koskevien ratkaisujen yhteensovittamisen. Maakuntakaavaehdotus tukee Pirkanmaan strategista asemaa kohdistuen merkittäviä ja välttämättömiä toimenpiteitä erityisesti Tampereen kaupunkiseudulle sekä HHT -vyöhykkeelle. Ehdotuksen perusratkaisut maankäytön ja liikennejärjestelmän osalta tukevat hyvin Tampereen elinvoimaa ja kilpailukykyä.

Tampereen kehittämisen tavoitteita tukevat maakuntakaavaehdotuksessa esitetty järjestelyratapihan siirtämistä koskevat tavoitteet ja ratkaisut, etelän suunnan vahvistaminen uuteen asemanseutuun tukeutuvalla alakeskuksella Lakalaivassa, joukkoliikenteeseen tukeutuva kaupunkirakenteen täydentäminen sekä Tampereen keskustan ja alakeskusten vahvistaminen.

Yleiskaava poikkeaa maakuntakaavaehdotuksesta keskusta-alueiden osalta. Länsi-Tampereella Tesoman ja Hiedanrannan välinen vyöhyke on yleiskaavassa keskusta-alueutta mutta maakuntakaavaehdotuksessa taajama-alueetta. Yleiskaavassa ratkaisulla on haluttu edistää kahden aluekeskuksen välisen yhteyden kehittämistä sekä alueen kehittymistä ilmeeltään ja käyttötarkoituksiltaan keskustamaisen monipuoleiseksi kaupunkiympäristöksi. Hiedanrannan itäosa on yleiskaavassa osoitettu keskustatoimintojen ja virkistyksen sekoittuneeksi alueeksi. Sama vyöhyke on maakuntakaavaehdotuksessa ehdollista taajamatoimintojen aluetta, jota on kehitettävä tiiviinä joukkoliikennevyöhykkeenä.

Myös itäisellä Tampereella yleiskaava tarkentaa maakuntakaavaehdotuksessa osoitettuja keskusta-alueita. Kalevassa yleiskaavan keskusta-aluevaraus jatkuu Teiskontiellä ja Sammon valtatien varsilla yli Hervannan valtaväylän. Maakuntakaavaehdotuksessa keskusta-alue rajautuu Hervannan valtaväylään ja Kalevan kaupan alueeseen. Turtolan ja Kaukajärven

alueet on yleiskaavassa osoitettu keskustatoimintojen alueiksi, mutta maakuntakaavaehdotuksessa alueet ovat taajamatoimintojen aluetta. Yleiskaavan keskusta-alue Koilliskeskuksen ja Hervannan osalta ovat maakuntakaavaehdotuksen kanssa yhdenmukaiset. Lakalaivassa yleiskaavan keskusta-alue jatkuu maakuntakaavaehdotuksen taajamatoimintojen alueelle.

Vähittäiskaupan mitoituksen osalta maakuntakaavaehdotuksessa on kaupan suuryksikköalueita tarkoittava kohdemerkintä Kalevassa ja Turtolassa. Alueiden maankäyttö on yleiskaavassa keskustatoimintojen aluetta. Kalevan, Turtolan ja Kaukajärven alueiden merkitseminen yleiskaavassa keskustatoimintojen alueksi maakuntakaavaehdotuksesta poikkeavalla tavalla kuvaa tavoitetta alueen käyttötarkoitukseen monipuolisudesta, rakentamisen tehokkuudesta ja ympäristön laadusta muun muassa kävelyn ja pyöräilyn ympäristöjen ja pysäköinnin järjestämisen osalta. Kaupan mitoitus on kuitenkin koko yleiskaavan alueella maakuntakaavaehdotuksen mukainen.

Taajamarakenteen ja viherverkon osalta yleiskaava on maakuntakaavaehdotuksen mukainen. Hallilan eteläpuolinen alue on maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu ehdolliseksi taajamatoimintojen alueeksi ja yleiskaavassa asumisen ja virkistyksen sekoittuneeksi alueeksi. Ojalan pohjoispolella oleva alue on maakuntakaavaehdotuksessa taajamatoimintojen aluetta ja yleiskaavassa asumisen ja virkistyksen sekoittunutta aluetta. Nekalan ja Sarankulman alueet ovat maakuntakaavaehdotuksessa osoitettu taajamatoimintojen alueeksi ja työpaikka-alueeksi. Yleiskaavassa alueet ovat palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneita alueita.

Keskeisten liikenneväylien kehittämisen osalta yleiskaava on ratkaistu maakuntakaavaehdotuksen mukaisesti: Valtatie 3 on osoitettu moottoritieksi tai moottoritienä kehitettäväksi tieksi ja läntinen oikorata on linjattu maakuntakaavaehdotuksen mukaisesti valtatie3:n yhteyteen Länsi-Tampereella. Myös raideliikenteen asemat Lakalaivassa ja Tesomalla noudattelevat maakuntakaavaehdotuksen linjausksia. Sen sijaan Lielahden seisake Hiedanrannan uuden kaupunginosan eteläpuolella on yleiskaavassa esitetty tarkennus maakuntakaavaehdotukseen nähdent. Seisakkeen tarve korostuu, mikäli sen läheisyyteen Hiedanrannan kaupunginosan rakentuessa sijoittuu hyvästä seudullisesta saavutettavuudesta riippuvaisia toimintoja, kuten työpaikkoja tai palveluja. Merkittävin liikennejärjestelmään liittyvä tarkennus maakuntakaavaehdotukseen nähdent on yleiskaavassa esitetty raitiotie ohjeellisine laajemmissuunnittein.

Kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2040

Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelmaa 2040 on laadittu samaan aikaan valmisteilla olevan kantakaupungin yleiskaavan kanssa. Suunnitelma on hyväksytty kuntien valtuustoissa kevään 2015 aikana (TRE KV 16.2.2015). Tampereen kaupunkiseudun kuntayhtymän laatiman rakennesuun-

nitelman tavoitteena on kaupunkiseudun kasvun ja elinvoiman ylläpitäminen. Suunnitelma pohjautuu tavoitteeseen, jonka mukaan kaupunkiseudun asukasmäärä kasvaa 115.000 uudella asukkaalla ja yli 70 000 työpaikalla vuoteen 2040 mennessä. Asukasmäärän kasvu ohjataan pääosin täydentämään nykyistä yhdyskuntarakennetta ja vahvistamaan joukkoliikenneväylää, mikä mahdollistaa liikkumisen tapojen uudistamisen. Suunnitelmassa esitetään raideliikenteen seudullinen kokonaisuus ja joukkoliikennejärjestelmän kytkemä keskusverkko. Rakenne-suunnitelman pohjalta on solmittu 9.6.2016 kuntien ja valtion välinen MAL-ainesopimus vuosille 2016–2019.

MRL

Maankäyttö- ja rakennuslaissa on määritelty yleiskaavalle sisältövaatimukset (MRL39 §). Yleiskaavan tärkeä tehtävä ja tavoite on sovittaa yhteen keskenään erilaisia vaatimuksia. Maankäyttö- ja rakennuslain 39 §:n mukaisten sisältövaatimusten mukaan yleiskaavaa laadittaessa on otettava huomioon:

- 1) yhdyskuntarakenteen toimivuus, taloudellisuus ja ekologinen kestävyys;
- 2) olemassa olevan yhdyskuntarakenteen hyväksikäyttö;
- 3) asumisen tarpeet ja palveluiden saatavuus;
- 4) mahdollisuudet liikenteen, erityisesti joukkoliikenteen ja kevyen liikenteen, sekä energia-, vesi- ja jätehuollon tarkoitusmukaiseen järjestämiseen ympäristön, luonnonvarojen ja talouden kannalta kestävällä tavalla;
- 5) mahdollisuudet turvalliseen, terveelliseen ja eri väestöryhmiin kannalta tasapainoiseen elinympäristöön;
- 6) kunnan elinkeinoelämän toimintaedellytykset;
- 7) ympäristöhaittojen vähentäminen;
- 8) rakennetun ympäristön, maiseman ja luonnonarvojen vahliminen; sekä
- 9) virkistykseen soveltuviin alueiden riittävyys.

Sisältövaatimuksissa esitettyt asiat on selvitettävä ja otettava huomioon siinä määrin kuin laadittavan yleiskaavan ohjaustavoite ja sisällöllinen tarkkuus sitä edellyttää. Lisäksi lain mukaan yleiskaava ei saa aiheuttaa maanomistajalle tai muulle oikeuden haltijalle kohtutonta haittaa.

VAT

Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet (VAT) ovat osa maankäyttö- ja rakennuslain mukaista alueidenkäytön suunnittelijärjestelmää. Se on valtioneuvoston hyväksymä asiakirja ja on tullut voimaan 1.3.2009. Tavoitteita tulee noudattaa kuntien kaavoituksessa. Valtakunnalliset alueidenkäyttötavoitteet koskevat toimivaa aluerakennetta, eheytyvä yhdyskuntarakennetta, elinympäristön laatuja, kulttuuri- ja luonnonperintöä, virkistyskäyttöä, luonnonvaroja sekä toimivia yhteisverkostoja ja energiahultoa.

Tampereen osalta keskeiset valtakunnalliset alueidenkäytötavoitteet kohdistuvat yhdyskuntarakenteen eheyttämiseen. Maankäytön suunnittelussa on pyrittävä selkeästi ilmastonmuutoksen hillintään ja sen vaikutukseen varautumiseen. Tavoitteiden mukaan kaupunkiseudun yhdyskuntarakenteen kehitys tulee käänää hajautumisesta kohti eheyttä. Asunnot, työpaikat ja palvelut on sijoitettava siten, että henkilöautoliikenteen tarve vähenee ja joukkoliikenteen, kävelyn ja pyöräilyn edellytykset parantuvat. Kaavoituksessa tulee lisäksi pyrkii ratkaisuihin, joilla saastetään energiavaihtoehtoja ja lisätään uusiutuvien energialähteiden hyödyntämistä.

Erityistavoitteiden osalta Tampereen kantakaupunkia koskee tavoite turvata olemassa olevien valtakunnallisesti merkittävien ratojen, maanteiden ja vesiväylien jatkuvuus ja kehittämismahdollisuudet. Lisäksi on varmistettava, että valtakunnallisesti merkittävä kulttuuriympäristöjen arvot ja luonnonarvot säilyvät. Erityistavoiteista yleiskaavatasoja koskee myös tavoite ottaa huomioon pohja- ja pintavesien suo-jelutarve ja käyttötarpeet. Pohjavesien pilaantumis- ja muuttumisriskejä aiheuttavat laitokset ja toiminnot on sijoitettava riittävän etäälle niistä pohjavesialueista, jotka ovat vedenhankinnan kannalta tärkeitä ja soveltuvat vedenhankintaan.

TALLI-2015

Yleiskaavatyössä on hyödynnetty vuoden 2040 liikenne-ennusteita, jotka on laskettu TALLI 2015 -mallia käyttäen. TALLI 2015 on Tampereen liikennemallin neljäs versio. Mallia käytetään liikenne-ennusteiden laatimiseen maankäytön ja/tai liikennejärjestelmän muutoshankkeissa. TALLI-mallilla voidaan tehdä liikenne-ennusteita vuosille 2020, 2030 ja 2040 ja malliin voidaan kuvata erilaisia vaihtoehtoisia maankäytöratkaisuja ja liikenneverkkoja. Lisäksi malliin kuuluu vuoden 2014 liikennettä ja maankäytöä kuvava perusennusteverkko, joka pohjautuu muun muassa vuoden 2012 Tampereen seudun liikennetutkimuksen tutkimusaineistoihin ja maankäytön osalta YKR-aineistoihin ja Tampereen kaupungin maankäytötietoihin. Malli on tehty Tampereen teknillisellä yliopistolla Tampereen kaupunkiseudun, Tampereen kaupungin, Pirkanmaan ELY-keskuksen, Pirkanmaan liiton ja Liikenneviraston toimeksiantosta.

Rakennusjärjestys ja rakennuskiellot

Yleiskaava-alueella on voimassa rakennusjärjestys, joka on hyväksytty kaupunginvaltuustossa 18.8.2014 ja tullut voimaan 1.10.2014. Rakennusjärjestys täydentää maankäytö- ja rakennuslain ja -asetuksen määräyksiä. Rakennusjärjestyksestä ohjataan rakentamista asemakaava-alueen ulkopuolella, rakennuksen ja pihaa-alueen rakentamista, rakentamista erityis- ja ongelma-alueille, rakennuksiin liittyvää yhdyskuntateknistä laatuja ja huoltoa, rakennuksen elinkaarta, työmaita, rakenne-tun ympäristön hoitoa ja valvontaa ja julkista kaupunkitilaia.

Kantakaupungin alueella on voimassa rakennuskieltoja keskustan ja Tammelan alueilla, joilla voimassa olevat asemakaavat ovat vanhentuneet. Lisäksi keskustassa on voimassa korttelikehittämistä edistäviä rakennuskieltoja. Muulla kantakaupungissa tuleva yhdyskuntarakenteen kehitystä tukevia rakennuskieltoja on asetettu Tesomajärvelle, Myllypuroon, Raholaan, Lielahti-Hiedanrantaan ja Lakalaivaan. Suojeluase-makaavoja varten rakennuskieltoja on voimassa Pispalassa, Tahmelassa ja Nekalassa.

Maanomistus

Tampereen kaupungin maanomistus kantakaupungissa on n. 69 %. Kantakaupungin maapinta-alasta, 128 km², kaupunki omistaa lähes 89 km².

Kantakaupunkiin rajautuvat yleis- ja asemakaavat

Tampere

- Nurmi-Sorilan osayleiskaava hyväksyttiin kaupunginvaltuustossa 17.8.2015 ja sai lainvoiman 12.12.2016. Kaava osoittaa Nurmiin uuden kaupunginosan, jossa on 13 000 asukasta ja omat lähipalvelut. Kaavan toteutus on jossain 2020-luvun loppupuolella.
- Tarastenjärvellä keskeytettiin osayleiskaavatyö vuonna 2014 ja päätettiin kehittää aluetta asemakaavoitukseen keinoin. Alueella on vireillä asemakaava, joka osoittaa alueelle eritasoliittymän tuntumaan teollisuustoimintoja.

Kangasala

- Ruutanan osayleiskaavassa (ehdotus 2010) jätteenkäsittelyalueen mahdollinen laajennus on osoitettu selvitysalueeksi ja selvitysalueen jatkeeksi teollisuusaluetta. Alueella on vireillä Tarastenjärven asemakaava, jonka ehdotuksessa alueelle on osoitettu työpaikka-alueita. Tarastenjärven alue yhdessä kantakaupungin Aitovuoren yritysalueen kanssa muodostavat kuntarajan yliittävän merkittävän teollisuus- ja työpaikka-alueen VT9:n eritasoliittymän ympäri. Seudulliset virkistysreitit on ratkaistu Ojalan osayleiskaavassa maakuntakaavan mukaisesti.
- Lamminrakan osayleiskaava (2015) on valmisteltu yhdessä Tampereen Ojalan osayleiskaavan kanssa. Alueet muodostavat yhtenäisen asuinaluekokonaisuuden merkittävimpien palveluiden sijaitessa Lamminrakan puolella. Vahva seudullinen virkistysreitti sijaitsee alueiden välissä kuntarajalla.
- Vatian osayleiskaavan (2014) aluerajaukset liittyvät sau-mattomasti Tampereen korttelialueisiin. Kaavassa on vain vä-häisesti täysin uusia asumisen alueita. Rajan yliittävät viher- ja virkistysreitit, kävely- ja pyöräily-yhteydet on sovitettu yhteen Tampereen puolen yhteyksien kanssa. Kaukajärven rantaan on osoitettu viheryhteystarve, kävelyn ja pyöräilyn aluereitti kulkee Kangasalantien varressa.

■ Ruskon teollisuusalueen jatkeeksi on Kangasala käynnistämässä asemakaavan laadinnan yritystoimintaa varten. Kangasalan strateginen yleiskaava käynnistyy 2016. Työssä selvitetään mm. yhdyskuntarakenteen kehittämisen painopisteet ja niiden keskinäinen toteuttamisen ajoitus.

■ Maakuntakaava 2040 -ehdotuksessa on kuntarajan ylittäävät yhtenäiset aluerajaukset jätteenkäsittelyalueeksi sekä VT9 pohjoispuolella teollisuusalue ja eteläpuolella työpaikka-alue. Kuntarajalle on osoitettu seudullinen virkistysalue ja tieliikenteen yhteystarve Lentolan ja Tarastenjärven välille. Kaukajärven ja Annalan taajamarakenne jatkuu saumattomasti Saarenmaalle. Ruskon työpaikka-alue ylittää myös kuntarajan, kakkoskehä yhdistää Ruskon Lentolaan. Koko vyöhykkeelle on osoitettu 2-kehän kehittämisyöhykkeen merkintä.

Lempäälä

■ Vuoreksen osayleiskaava (2005) on Lempäälän ja Tampereen yhteinen yleiskaava. Lempäälän puolta ei ole vielä rakennettu. Alueella on vireillä kaksi asemakaavaa. Anniston alueen asemakaava (ehdotus 2014) osoittaa Ruskontien ja Koijärven väliselle alueelle pientalovaltaisen asuntoalueen, joka tukeutuu Vuoreksen palveluihin. Sen jatkeeksi länteen päin Ruskontien molemmin puolin on vireillä Vuoreskeskuksen kaava (luonnos 2014), jossa osoitetaan monipuolista asumista n. 2500 asukkaalle.

■ Maakuntakaava 2040 -ehdotuksessa on Sääksjärvelle osoitettu seudullisesti merkittävä rautatieliikenteen asema sekä uutta taajamarakennetta Sääksjärven länsipuolelle. Valtatien 3 oikaisu, nk. Puskiaisten oikaisu, on linjattu Sääksjärven eteläpuolelta Pirkkalaan ja sen ympäällä on uusia ehdollisia työpaikka- ja kaupallisten palvelujen alueita, joille saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön. Koko alue Nokialle saakka on osoitettu valtatien 3 kehittämisyöhykkeksi.

Pirkkala

■ Toivion osayleiskaava (OAS 2015) on vireillä. Tavoitteena on asutuksen lisääminen ja yhteyksien parantaminen. Lisäksi Tampereen Pärrinmaan teollisuusalueeseen tutkitaan Pirkkalan puollela laajennusta. Toivion ja Pärrinmaan välissä on seudullinen viheryhteys.

■ Partolan yleiskaavassa (2001) on osoitettu laajennusmahdollisuus messukeskukselle. Toteutetun kuntarajan siirron jälkeen tämä laajennusalue kuuluu nykyään Tampereen kaupunkiin. Härmälänojan varsi on osoitettu lähivirkistysalueeksi.

■ Taajamayleiskaava (2016) rajautuu Tampereeseen lyhyellä matkalla Pereen alueella. Ohjeellinen ulkoilureitti kulkee Pereentien varressa ja jatkuu rantareittinä kohti Pirkkalan keskustaa.

■ Maakuntakaava 2040 -ehdotuksessa Pärrinmaa ja Pirkkalan puoleinen siihen liittyvä alue on osoitettu työpaikka-alueeksi, jonka kautta on ratayhteys Tampereen keskustasta lentokentälle. Pyhäjärven ranta-alueelle on osoitettu Pyhäjärven ympäristön kehittämisyöhyke.

Nokia

■ Keskustajaaman osayleiskaava (oikeusvaikutukseton 1979) on voimassa moottoritien risteysalueen ja VT3:n itäpuolella rajautuen Tampereeseen. Kaavassa on osoitettu alueelle maa- ja metsätalousalueita ja kevyen liikenteen raitti Nokian tien varteen.

■ Kyynijärvi-Juhansuo-osayleiskaavassa (2007) on VT3:n ja Porintien risteysalueelle osoitettu työpaikka-alueita. Risteysalueen länsipuolella on maa-ainesten ottoalueita, sekä teollisuus- ja varastoalueita. Tampereen ja Nokian aluevaraukset Kolmenkulman alueella muodostavat yhtenäisen laajan työpaikka-alueen. Alueiden pohjoispuolella on seudulliset virkistysaluevaraukset.

■ Maakuntakaava 2040 -ehdotuksessa on Kolmenkulman risteysalueelle Nokian osalle osoitettu työpaikka- ja kaupallisten palvelujen alueita, joille saa sijoittaa vähittäiskaupan suuryksikön. Kolmenkulman pohjoisosaan Nokian, Tampereen ja Ylöjärven rajalle on osoitettu seudullinen virkistysyhteys.

Ylöjärvi

■ Kolmenkulman osayleiskaava (OAS 2016), joka liittyy Nokian ja Tampereen teollisuus- ja työpaikka-alueisiin, on vireillä. Siinä tutkitaan liikenne- ja virkistysyhteydet kuntarajojen yli.

■ Vuorentaustan länsipuolella on ajantasayleiskaavan mukaan hieman laajennusvaraa asuinalueelle. Muuten alue on maa- ja metsätalousalueita. Maakuntakaavaluonoksessa laajennusvaraa asumiselle on huomattavasti enemmän. Seudullinen virkistysyhteys on Tampereen Myllypuron Natura-alueen jatkeena kohti pohjoista. Vuorentaustan asuinalueen laajennusta aloitetaan asemakaavoilla Käyräkujan alueella vuonna 2016. Asemakaavitus on jaettu kolmeen vaiheeseen.

■ Mäkkylän-Teivaalan osayleiskaavan laatinen on tarkoitustuloitaa vuonna 2016. Siihen liittyy oleellisena osana raitiotien linjaaminen Lielahdesta Ylöjärven keskustaan.

■ Maakuntakaava 2040 -ehdotuksessa on osoitettu seudullinen virkistysyhteys niin kuntarajalle kuin Myllypuron Natura-alueen jatkeeksi pohjoiseen. Vuorentaustan asuinalueelle on osoitettu laajennus, sen päätienneytys tullee olemaan Tampereen Haukiuomaan. Siivikkala on osoitettu tiiviin joukkoliikenneyöhykkeen laajentamisalueeksi ja alueen taajamarakenteella on laajennusalueita pohjoisen suunnassa.

Yleiskaavaprosessi ja vuorovaikutus

Kantakaupungin yleiskaavatyö käynnistyi 21.1.2013 (KV) hyväksymän yleiskaavoitusohjelman mukaisesti. Työohjelmasa hyväksyttiin myös, että erillisistä Lielahden, Lakalaivan ja Linnainmaa-Hankkion alueiden osayleiskaavojen laatimisesta luovutaan ja että alueiden kehittäminen kytkeytyy kantakaupungin yleiskaavaan. Kantakaupungin yleiskaavan tavoitteena oli kokonaistarkastelu toiminallisesta yhdyskuntarakenteesta, linjausten teko tulevan maankäytön kehittämisen sekä maankäyttöratkaisuiden kokonaisvaikutusten arviointi koko kaupungin kannalta. Kaavatyö käynnistyi nykytilaa kuvavien selvitysten laatimisella vuonna 2013.

Kantakaupungin yleiskaavatyössä tavoitteena on myös kaavaprosessin kehittäminen siten, että kaavan sisältö voidaan kytkeä selkeämmiin kaupunkistrategiaan, jotta kaava voimassaoloaikanaan vastaa nykyistä paremmin kaupungin muuttuvii tarpeisiin. Lisäksi tavoitteena on käyttää selkeästi uusia ja monipuolisia kuntalaisten ja päättäjien aktivoointikeinoja. Osallistumisen keinoja pyritään uudistamaan niin, että kaavatyö tavoittaa mahdollisimman monipuolisesti erilaiset väestöryhmät. Kaavaprosessin osapuolia ovat kaupungin eri valmisteluorganisaatioiden lisäksi tamperelaiset asukkaat yksityishenkilöinä sekä edustettuna erilaisten yhteisöjen kautta, päätöksentekijät (lautakunnat ja kaupunginvaltuusto), elinkeinoelämä, viranomaiset sekä seudun muut kunnat ja toimijat. Tavoitteena on saada aikaan keskustelua, joka helpottaa vaihtoehtojen muokkaamista hyväksyttäviksi monesta näkökul-

masta tai jopa edistää uudenlaisten vaihtoehtojen löytämistä. Erikoisilla osallistumismenetelmillä pyritään tavoittamaan vähintään 5 % Tampereen väestöstä eli n. 11 000 tamperelaista. Osallistumisen järjestämisestä sekä menetelmien kehittämisen estä vastaa Sito Oy. Kaavatyön tavoitteet ja yleiskaavan hyväksy kaupunginvaltuusto.

Organisaatio

Yleiskaavan hyväksy kaupunginvaltuusto. Kaavatyön valmistelua ohjaavat osaltaan kaupunginhallituksen suunnitelukokous ja yhdyskuntalautakunta. Prosessin vaiheita on käsitetty yleispiirteisen maankäytön ohjausryhmässä (YMO), johon kuuluvat kaupunkiympäristön ydinprosessien (maankäytö, yleiset alueet, joukkoliikenne ja ympäristönsuojelu) lisäksi palvelumallin, kiinteistötöimen, asuntotoimen ja kettävän kehityksen yksiköiden edustajat. Työn aikana on osallistettu myös muita tilaajaryhmän ydinprosesseja: terveyden ja toimintakyvyn edistäminen, ikäihmisten hyvinvoinnin ylläpitäminen, lasten ja nuorten kasvun tukeminen, sivistyksen ja elämänlaadun edistäminen sekä osaamisen ja elinkeinojen kehittäminen. Lisäksi on tehty yhteistyötä kaupungin eri liikelaitosten, Tampereen Infra, Tampereen Vesi, Tampereen Sähköverkko, Kaukolämpö Oy ja Pirkanmaan jätehuollon kanssa.

Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2040 on laadittu yleiskaavoitukseissa, maankäytön suunnitteluyksikössä. Kan-

Päätökset

12.11.2012 Aloituspäätös, kaupunginhallituksen suunnittelijaosto 121§

20.1.2014 Työohjelman hyväksyminen, valtuusto 7§

1.4.2014 Osallistumis- ja arviointisuunnitelman hyväksyminen, yhdyskuntalautakunta 96§

3.4.-5.5.2014 Osallistumis- ja arviointisuunnitelma yleisesti nähtävillä

19.5.2014 Aloitusvaiheen viranomaisneuvottelu

19.10.2015 Tavoitteiden hyväksyminen, kaupunginhallitus 437§

9.11.2015 Tavoitteiden hyväksyminen, valtuusto 234§

9.8.2016 Luonnonkosen ja valmisteluaisteiston hyväksyminen nähtäville, yhdyskuntalautakunta 224§

18.8.-30.9.2016 Luonnos ja valmisteeluaineisto yleisesti nähtävillä

23.1.2017 Mielipiteiden ja lausuntojen vastineiden ja jatkotyön linjauskien hyväksyminen, kaupunginhallitus 39§

7.2.2017 Yleiskaavaehdotuksen hyväksyminen nähtäville, yhdyskuntalautakunta 38§

15.2.-17.3.2017 Kaavaehdotus nähtävillä

5.4.2017 Viranomaisneuvottelu

18.4.2017 Yleiskaavan hyväksyminen, yhdyskuntalautakunta § 109

2.5.2017 Yleiskaavan hyväksyminen, kaupunginhallitus § 254

15.5.2017 Yleiskaavan hyväksyminen, kaupunginvaltuusto § 130

10.7.2018 Hämeenlinnan hallinto-oikeuden päätös kantakaupungin yleiskaavasta (nro 18/0259/2)

6.8.2018 Hallinto-oikeuden päätös ja päätös muutoksenhausta, kaupunginhallitus § 310

7.8.2018 Valituksen tekeminen korkeimmalle hallinto-oikeudelle, Konsernijohtajan viranhaltijapäätös § 113

17.9.2018 Yleiskaavan osittainen voimaantulo, kaupunginhallitus § 379

17.1.2020 Korkeimman hallinto-oikeuden päätös kantakaupungin yleiskaavasta (taltio 119, nro 3797/1/18)

20.1.2020 Voimaantulokuulutus

takaupungin yleiskaavan 2040 suunnitteluprosessia on johtanut yleiskaavapäällikkö Pia Hastio. Projektiarkkitehti Lotta Kauppila on vastannut teollisuus- ja työpaikka-alueiden selvityksestä sekä palvelujen ja elinkeinojen teemasta. Projektiarkkitehti Kaisu Kuusela arvioi edellisen kantakaupungin yleiskaava 1998 toteutuneisuuden ja erikoissuunnittelija Jukka Aaltonen laati asumisen selvityksen. He yhdessä ovat vastanneet asumisen teemasta. Kaavoitusarkkitehti Hannu Eerikäinen laati suunnittelija Kaisa Jaalamen kanssa viher- ja virkistysverkostoselvityksen ja on vastannut viherverkon kokonaisuudesta. Kaavoitusarkkitehti Dani Kulonpää on laatinut arvokkaiden pientaloalueiden selvityksen ja yhdessä projektiarkkitehti Aulikki Grafin kanssa he ovat vastanneet rakennetun kulttuuriympäristön teemasta. Kaavoitusarkkitehti Anna-Maria Niilo-Rämä ja erikoissuunnittelija Taru Heikkilä (2016 saakka) ovat vastanneet kestävän vesitalouden ja ympäristöterveyden ja yhdyskuntateknisen huollon teemoista. Erikoissuunnittelija Jaana Suittio on vastannut kaavataloudellisista laskelmista ja arvioinnista. Erikoissuunnittelija Ulla Nummi selvitti teollisuusalueiden historian. Tekniset suunnittelijat Birgitta Helsing, Maikki Jokinen (2015 saakka) ja Jussi Tahvanainen sekä kaavotussihteeri Pirjo Palokangas ovat tehneet selvityksiin liittyviä paikkatietoanalysejä, laatineet selvitysten karttoja, piirtäneet lopulliset kaavakartat sekä tattaneet raportteja ja selostuksia.

Työssä keskeistä liikennejärjestelmäsuunnittelua on tehty yhteistyössä kaupungin liikenne- ja joukkoliikennesuunnittelijoiden kanssa. Liikennesuunnitelusta työhön ovat osallistuneet suunnittelupäällikkö Ari Vandell, liikenneinsinööri Timo Seimelä, liikenneinsinööri Heljä Aarnikko ja liikenneinsinööri Jaana Kalliolaakso. Joukkoliikenteen osalta työhön ovat osallistuneet suunnittelupäällikkö Juha-Pekka Häyrynen, joukkoliikenneinsinööri Petri Hakala ja joukkoliikenneinsinööri Riikka Salkonen. Yleiskaavoituksen suunnittelija Markus Pajarre on osallistunut liikennejärjestelmää koskevien analyysien tekoon. Hänen diplomiutyötänsä, joka koskee pyöräverkon reititysmallin luomista, on käytetty tavoitepyöräverkon taustaselvityksenä.

Lisäksi on käytetty konsulttityötä useisiin selvityksiin, viitesuunnitelmiin, rakennetarkasteluihin ja osallistamisen järjestämiseen.

Työohjelma, osallistumis- ja arvointisuunnitelma

Työohjelman kuvataan yleiskaavatyön tarkoitusta, vaiheita ja prosessia. Ohjelman esitetään perusteluja uuden kokonaisvaltaisen yleiskaavan laatimiselle, mm. kantakaupungin alueella tapahtuvan jatkuvan muutoksen ja kehityksen hallinta sekä kasvun suuntien osoittaminen nykyisen elinympäristön laadua heikentämättä. Keskeisiä tulevaisuuden haasteita ovat mm. kantakaupungin täydentyminen uusilla asukkailla, elinkeinoelämän kehityksen edellytykset ja Tampereen sitoutuminen päästövähennyksiin. Lisäksi yleiskaavaa tarvitaan, jotta jo käynnissä oleva liikkumisen uudistaminen kokonaisvaltaisesti

joukkoliikenteen roolia vahvistamalla kytkeytyy uudella tavalla osaksi arjen palveluiden saavutettavuutta. Lisäksi koko kantakaupunkia koskevalla yleiskaavalla saadaan kokonaiskäsiteyksistä sekä palvelujen ja elinkeinojen teemasta. Projektiarkkitehti Kaisu Kuusela arvioi edellisen kantakaupungin yleiskaava 1998 toteutuneisuuden ja erikoissuunnittelija Jukka Aaltonen laati asumisen selvityksen. He yhdessä ovat vastanneet asumisen teemasta. Kaavoitusarkkitehti Hannu Eerikäinen laati suunnittelija Kaisa Jaalamen kanssa viher- ja virkistysverkostoselvityksen ja on vastannut viherverkon kokonaisuudesta. Kaavoitusarkkitehti Dani Kulonpää on laatinut arvokkaiden pientaloalueiden selvityksen ja yhdessä projektiarkkitehti Aulikki Grafin kanssa he ovat vastanneet rakennetun kulttuuriympäristön teemasta. Kaavoitusarkkitehti Anna-Maria Niilo-Rämä ja erikoissuunnittelija Taru Heikkilä (2016 saakka) ovat vastanneet kestävän vesitalouden ja ympäristöterveyden ja yhdyskuntateknisen huollon teemoista. Erikoissuunnittelija Jaana Suittio on vastannut kaavataloudellisista laskelmista ja arvioinnista. Erikoissuunnittelija Ulla Nummi selvitti teollisuusalueiden historian. Tekniset suunnittelijat Birgitta Helsing, Maikki Jokinen (2015 saakka) ja Jussi Tahvanainen sekä kaavotussihteeri Pirjo Palokangas ovat tehneet selvityksiin liittyviä paikkatietoanalysejä, laatineet selvitysten karttoja, piirtäneet lopulliset kaavakartat sekä tattaneet raportteja ja selostuksia.

Osallistumis- ja arvointisuunnitelmassa kerrotaan mm. suunnittelua- ja selvitystilanteesta, vuorovaikutuksen järjestämisestä, palautteen antomahdollisuuksista ja vaikutusten arvioinnista. Osallistumismenetelmiksi pyrittiin löytämään monipuolisia tapoja, kuten avoimien ovien tilaisuudet, alueelliset asukastilaisuudet, erityisryhmien työpajat, järjestötyöpajat, karttapalautekyselyt ja yrityjen aamukahvitilaisuudet. Osallistumis- ja arvointisuunnitelma hyväksyttiin yhdyskuntataloutakunnan kokouksessa 1.4.2014 ja se oli nähtävillä 3.4.-5.5.2014 välisen ajan. Osallistumis- ja arvointisuunnitelmaa päivitetään koko kaavaprosessin ajan.

Aloitusvaiheen viranomaistenneuvottelu pidettiin 19.5.2014 (muistio liite 1). Neuvottelussa nousi esiin mm. yleiskaavan kytkenne palveluverkon kehittämiseen sekä maakuntakaavan valmisteluun, muutosalueiden tunnistaminen, arvojen tunnistaminen, kestävä liikkuminen ja yhteistyö järjestelyratapihan siirron suunnittelussa.

Palaute osallistumis- ja arvointisuunnitelmaasta

Osallistumis- ja arvointisuunnitelma lausunnon antoivat Tampereen polkupyöräilijät ry, Alue-Alvarit, Tampereen ympäristönsuojeluyhdistys ry, Pirkanmaan maakuntamuseo sekä Pirkanmaan liitto. Lisäksi palautetta antoi Koivistonkylän omakotiyhdistys ry. Annetuissa lausunnoissa ja palautteessa tuotiin esiin muun muassa kaupunkirakenteen ja elinympäristön laadun säilyminen ja parantaminen, alueen kulttuurihistoriallisten arvojen vaaliminen, viheralueiden saavutettavuus ja viihtyisyys, kantakaupungin ja keskustan yleiskaavojen keskinäisen suhteen epäselvyys sekä Pirkanmaan keskusjätevedenpuhdistamon sijainti.

Palautteessa kehuttiin osallistumis- ja arvointisuunnitelman perusteellisuutta osallistumisen järjestämisen ja selvitysten suhteen sekä tuotiin esiin mahdollisuus hyödyntää oppilaitosyhteistyötä osallistumisen järjestämisessä. Annetuissa lausunnoissa toivottiin selvityksiä pien- ja hulevesistä, pyöräilystä, kaavoituksella ohjattavan rakentamisen tarpeesta sekä palveluiden ja viherverkon saavutettavuudesta eri väestöryhmiä näkökulmista. Maakuntamuseo pyysi palautteessaan kaupunkia laatimaan rakennetun ympäristön inventoinnin, arkeologisen inventoinnin sekä asianmukaisen selvitysaineiston kaava-alueen kulttuurihistoriallisista ilmiöistä, kohteista, kokonaisuuksista ja maisemallisia ominaispiirteistä. Pirkanmaan liitto korosti lausunnossaan laadittavana olevan maakuntakaavan tavoitteiden ja linjauksien huomioon ottamista yleiskaavan tavoitteiden määrittelyssä.

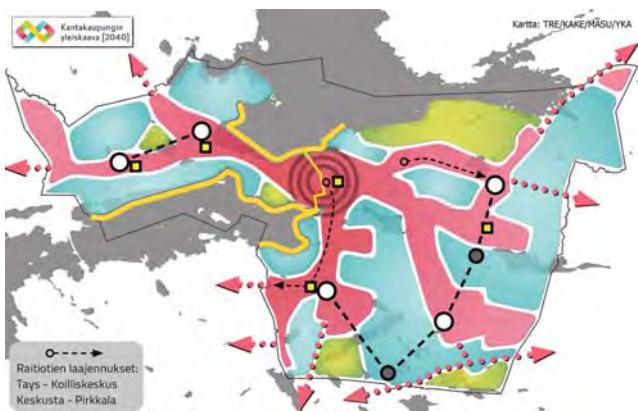
Tavoitteet

Tavoitevaihetta haluttiin korostaa tämän kaavatyön yhteydessä aiempaan verrattuna. Nykytilanteen selvitysten jälkeen järjestettiin laajaan vuorovaikutukseen tähtääviä asukasiltoja ja erityisryhmien työpajoja, joiden perusteella alettiin valmistella kaavan tavoitteistoia. Tavoitteet perustuvat kaupunkistrategiaan, yleiskaavaa varten laadittuihin selvityksiin ja analyyseihin kantakaupungin yhdyskuntarakenteen kehityksestä sekä laajaan vuoropuhelun asukkaiden kanssa. Keskustelua käytiin myös päättäjien, mm. kaikkien tilaajalautakuntien, kanssa. Tavoitteet käsiteltiin kaupunginhallituksessa 19.10.2015 ja hyväksyttiin kaupungin valtuustossa 9.11.2015.

Tavoitteiden muodostamisen periaatteet

Kantakaupungin yleiskaavan tavoitteet on esitetty kahdella kartalla.

Koko kantakaupungin tasolle on määritelty kaikille osapuolle yhteiset, jo olevan kaupunkitilan kehittämistä koskevat pelisäännöt. Pelisääntöjä tarvitaan, sillä kaupungin uudistaminen ei tapahdu perinteisesti vain kaupungin vetovastuulla, vaan myös eri alojen toimijoiden ja rakentajien käynnistämänä hankkeina. Olevassa kaupunkitilassa yhtenä tärkeimpänä kehittämisen osapuolena ovat nykyiset asukkaat ja toimijat. Kehittäminen ja kasvu perustuvat olemassa olevan kaupunkitilan täydentämiseen ja tiivistämiseen, mikä samalla mahdollistaa nykyisten ympäristöjen laadun parantamisen. Pelisäännöt-kartta on jaettu ympäristön ominaisuuksien perusteella neljään vyöhykkeeseen. Keskeisistä työssäkäynnin ja asioinnin alueista muodostuvalla toiminnallisen kehittämisen vyöhykkeellä tavoitteena on alueen aktiivisuuden ylläpitäminen sekä keskustan ja aluekeskusten kehittäminen palveluitaan monipuolisiksi keskittymiksi. Pääosin asumisen ja lähipalveluiden toiminnosta muodostuvalla laadullisen kehittämisen vyöhykkeellä keskeistä on puolestaan kaupunkiympäristön laadun parantaminen. Järvellisen yhteyden vyöhykkeeseen kuuluvat Näsijärven ja Pyhäjärven ranta-alueet, joiden kytkeytymistä muuhun kaupunkirakenteeseen parannetaan. Neljäs vyöhyke koostuu rakentamattomina säilyvistä luonnon ydinalueista, joilla on myös tärkeä virkistyksellinen merkitys.

Tavoitevaiheen Pelisäännöt-kartta.

Pelisäännöt-kartan vyöhykkeille on asetettu tavoitteita asumisen, liikkumisen, palvelujen, elinkeinojen sekä luonnon, maiseman ja virkistykseen teemoihin. Edellisten lisäksi tavoitteisiin on kirjattu maankäytön suunnitteluprosesseille asetettuja tavoitteita. Asumisen osalta toiminnallisella vyöhykkeellä tavoitellaan tehokasta ja monipuolista asuntotuotantoa joukkoliikennereittien varrella. Laadullisella vyöhykkeellä korostetaan asuinalueiden omaleimaisuutta ja kohennetaan ympäristön laataa täydennysrakentamisen myötävaikutuksella. Asumisen tavoitteita ovat asuinypäristöjen monipuolistaminen ja perheasumisen mahdollistaminen tiivistyvässä kaupungeissa sekä uudistamista kaipaavien kerrostalolähiöiden kehittäminen. Liikenteen osalta keskeisiä tavoitteita ovat hyvä liikenteellinen saavutettavuus eri kulkumuodoilla ja esteettömyys osana fyysisen palveluverkon kehittämistä. Saavutettavuutta parannetaan ennen kaikkea kestävä liikumista, joukkoliikennettä, kävelyä ja pyöräilyä, kehittämällä. Laadullisella vyöhykkeellä esinousevat kävely- ja pyöräilyreittien turvallisuus ja virkistysalueiden saavutettavuus. Elinvoimaisuuden varmistaminen edellyttää vetovoimaisia keskustoja ja profiloituja elinkeinoalueita. Lisäksi tavoitellaan muunneltavaa tilatarjontaa, kaupunkikulttuurin syntymistä sekä edullisen tilatarjonnan alueiden säilyttämistä. Kaupunkirakenteen on turvattava toimintaedellytykset dynaamisille osaamiskeskittymille, erilaisille toiminnallisesti sekoittuneille työpaikka-alueille sekä liikenteellisesti hyvin sijoittuneille raskaamman tuotannon yritysalueille. Viheralueiden saavutettavuuden parantaminen kytkee asuinalueet paremmin viherympäristöihin ja vesistöihin lisäten asukkaiden liikkumisen ja rentoutumisen mahdollisuusia ja hyvinvointia. Houkuttelevat virkistys- ja urheilumahdollisuudet ja monipuolinen luonnonypäristö ovat lisäksi merkittävä kaupungin imagotekijä vahvistaen suuren järven, laajojen viheraluekokonaisuksien ja monipuolisten urheilu- ja tapahtumapaikkojen virkistys- ja matkailupotentiaalia. Olemassa oleva ja kehitettävä viherympäristö luo puitteet myös kestävän vesitalouden ylläpitämisele. Prosessin osalta tavoitteena on priorisoida toiminnallisen vyöhykkeen hankkeita asemakaavoitusohjelmassa. Laadullisesti kehitettäväällä vyöhykkeellä asukkaat tulee ottaa vahasti mukaan määrittelemään tavoitteita omien arjen ympäristöjenä kehittämistoimenpiteissä.

Alueellisen tason tavoitteissa, tahtotila-kartassa, on määritelty kaupunkirakenteen alueellisia toimenpiteitä ja yhdyskuntarakenteen kehittämishankkeita, joiden toteutumisesta kaupungilla on vastuu tai jotka vaativat julkisen toimijan läsnäoloa. Kaupunkirakenteessa tunnistetut suunnittelukysymykset täytyy ratkaista, jotta kaupungin asukasmäärän kasvutavoite voidaan saavuttaa hallitulla tavalla. Tahtotila-kartalle on koottu yhteen tietoa eri alueille kohdentuvista yleisten alueiden, maankäytön sekä palveluiden jäsentämisen tavoitteista. Myös maakunta- ja seututason suunnitelmia on sovitettu alueelliselle tasolle. Kartan tavoitteena on välittää tietoa kaupungin tahoittilasta ja toimintamallista sekä ohjata jo olevien kehittämistarpeiden ja suunnittelukysymysten ratkaisemista.

Kantakaupungin yleiskaava 2040 -työssä yhtenä keskeisenä tavoitteena on myös yleiskaavaprosessin ja -välaineen kehittäminen. Yleiskaavan tulee olla tietoinen yhdyskuntara-

kenteessä ja kaupunkilassa tapahtuvasta kehityksestä ja toimia vuorovaikutuksessa eri toimijoasapuolien kanssa. Tavoitevaiheessa on hahmoteltu dynaamisesti kehittyvän kaupungin hallinnointiin soveltuva hallintokehikkö. Tärkein tavoite on ollut luoda selkeä, mutta myös joustava työkalu julkisen työn koordinointiin, jonka kautta kaupungin tahto alueidensa kehittämisen välityy asukkaille ja toimijoille aina hanketasolle saakka. Tavoitteita on pyritty tilallistamaan ja konkretisoimaan tarkasti, jotta jo hyväksytty tavoiteasiakirja voi toimia lähtökohtana erilaisille hankkeille ja asemakaavoitukseille.

Vuorovaikutus tavoitevaiheessa

Kaavatyön tavoitevaiheessa on käytetty monipuolisia meneleimiä, jotta asukkaat, elinkeinoelämä, järjestöt ja päättäjät ovat aktivoitua mukaan kaavatyöhön. Eriisia osallistumisen meneleimiä ovat olleet mm. avoimien ovien tilaisuuksista, lehdistä,

jako, alueittain kohdistetut asukastilaisuudet, erityisryhmien työpajat (nuoret, ikääntyneet sekä liikunta- tai toimintaesteiset), työpaja järjestölle ja harrastusryhmille, karttapalautekysely ja elinkeinoelämän aamukahvit. Osallisten näkemykset ovat arvokasta tietoa kaavan laadintaan. Tavoitevaiheessa erilaisilla osallistumisen keinolla on tavoitettu monipuolisesti eri väestö- ja intressiryhmiä sekä päättöksenteosta vastaavia luottamushenkilöitä. Työpajatyöskentelyissä ja avointen ovien tilaisuuksissa on saatu aikaan innostavaa ja eri näkökumia esiin tuovaa keskustelua. Tavoitevaiheessa on ollut mahdollisuus antaa palautetta myös avoimen karttakyselyn kautta. Tapaamisiin ja kyselyiden palaute on koottu erilliseen raporttiin "Yhteenvetö vuorovaikutuksesta ja analyseistä tavoitevaiheessa 2015". Asukkaiden näkemyksiä on koottu mm. liikkumisesta, virkistysalueista, asumisen ja elinkeinojen ympäristöistä alueittain.

Tavoitevaiheen tapahtumat

syksy 2014 Asukkaiden työpajat alueittain (läntinen, eteläinen, koillinen ja kaakkoinen)

15.8.–5.10.2014 Karttakysely netissä, n. 600 vastaajaa

19.8.2014 Nuorisofoorumi

10.9.2014 Vammaisneuvosto

17.9.2014 Harrastus- ja järjestötyöpaja

18.9.2014 Vanhusneuvosto

26.9.2014 Elinkeinoelämän aamukahvit

27.9.2014 Avointen ovien päivä vanhalla kirastotalolla

27.10.2014 Tilaajaryhmien viikkopalaaverit ja seminaari

11.3.2015 Tampereen kaupunkiseudun joukkoliikennelautakunta, tavoitteet

12.3.2015 Osaamis- ja elinkeinolautakunta, tavoitteet

18.3.2015 Terveyttä ja toimintakykyä edistävien palvelujen lautakunta, tavoitteet

19.3.2015 Sivistys- ja elämänlaatu-palvelujen lautakunta, tavoitteet

25.3.2015 Ikäihmisten palvelujen lautakunta, tavoitteet

26.3.2015 Lasten ja nuorten palvelujen lautakunta, tavoitteet

31.3.2015 Yhdyskuntalautakunta, tavoitteet

24.4.2015 Yleispiirteisen maankäytön ohjausryhmän ja tilaajaryhmän tavoitetypaja

29.4.2015 Asemakaavoittajien tavoitetypaja

19.10.2015 Kaupunginhallitus, tavoitteet

9.11.2015 Kaupunginvaltuusto, kaavan tavoitteiden hyväksyminen

Yleiskaavaluonnos

Luonnonksen perusteluiksi teetettiin uusia suunnitelmia ja selvityksiä mm. tieliikenteen yhteystarpeista ja muuttuvien alueiden maankäytöstä. Luonnosvaiheessa tehtiin tiivistä yhteistyötä kaupungin organisaation sisällä liikennesuunnittelijoiden, asemakaavoittajien, joukkoliikenteen, tilaajaryhmän ja ympäristönsuojelun kanssa. Lisäksi luonnosvaiheessa käytettiin työneuvotteluja mm. Pirkanmaan elinkeino-, liikenner- ja ympäristökeskuksen, Pirkanmaan liiton ja maakuntamuseon kanssa.

Luonnos koostuu seitsemästä kartasta ja niitä tarkentavasta selostuksesta. Luonnonksen eri kartoilla ohjataan yhdyskuntarakenteen tavoiteellista kehittämistä Tampereen kantakaupungin alueella maankäytön, liikenteen ja palvelujen näkökulmista. Keskeisenä tavoitteena on ohjata yleiskaavan tavoitteen

mukaisesta noin 60 000 asukkaan kasvusta hallitusti jo keräälle kaavojettuun ja rakennettuun kaupunkiin siten, että alueita kehitetään tasapuolisesti ja kaupunkirakenne kapean kannaksen länsi- ja itäpuolilla tasapainottuu. Yhdyskuntarakenteen ohjaamisen lisäksi eri kartoilla ohjataan teemoittain palvelujen, elinkeinojen ja liikenneyjärjestelmän kehittämistä, olemassa olevien asuinypäristöjen keskeisiä kehittämistavoitteita sekä volymiltaan merkittävän uuden asuntorakentamisen tavoiteellisia sijoittumisperiaatteita, viherympäristön ja siihen liittyvien vapaa-ajan palvelujen kehittämistä, kulttuuriympäristön suojelua, kestäävän vesitalouden ja ympäristöterveyden vaatimusten huomioon ottamista sekä yhdyskuntatekniikan huollon tärkeimpää toimintoja ja kehittämistavoitteita. Yhdyskuntalautakunta hyväksyi Kantakaupungin yleiskaava 2040 luonnonksen yleisesti nähtäville kokouksessaan 9.8.2016.

Vuorovaikutus luonnosvaiheessa

Luonnoksen valmistelun aikana järjestettiin Nekalan ja Hanktion alueiden yrittäjille työpajat ja kuulemistilaisuudet kauunginhallituksen toivomusponsiesityksen 19.10.2015 mukaisesti; "Yhdessä Nekalan ja Hanktion alueiden yrittäjien kanssa pohditaan alueen kehittämistä ja tulevaisuutta." Neklassa yrittäjät pitivät alueen sijaintia erittäin hyvinä yritystoiminnalle. Alueen ränsistymisen syynä on vuokrasopimuksien päättyminen lähiuosina ja mm. siitä johtuva epävarmuus alueen kehittämisen suunnasta. Yrittäjät eivät uskalla investoida nykyisen toiminnan kehittämiseen ennen kuin kaupungilta tulee vahva signaali alueen tulevaisuudesta yrittäjäalueena. Asumisen tuominen alueelle nähtiin haittana alueen yritystoiminnan kehittämiselle. Hankkiossa Etu-Hanktion alueen rakennukset ovat tiensä päässä ja soveltuumattomia uusille toiminnoille ja alueen uudistaminen on ajankohtaista. Alueen yrittäjät näkevät Etu-Hanktion alueen sijainnin soveltuvan paremmin esimerkiksi asumiselle ja muun tyypiselle yritystoiminnalle kuin raskaan teollisuuden toiminnoille. Viereisten alueiden asukkaat häiriintyvät aiheutuvasta melusta ja pölystä. Radan pohjoispuoli on lisäksi erittäin huonosti saavutettavissa raskaille liikennejoneuvoilla.

Luonnosvaiheessa järjestettiin asukasillat työpajoineen kaikilla neljällä palvelualueella. Illoissa esiteltiin kaavaluonnon ja komentoititin ratkaisuja karttojen äärellä. Keskustassa Monitoimitalo 13:ssa pidettiin Yleiskaavailta, jossa esiteltiin kaava-ainestoa sekä seurattiin asiantuntijoiden paneelikeskustelua kaupungin kehittämisenä. Luonnosvaiheessa kokeiltiin myös facebookissa kaavoittajan kyselytuntia. Kuvaukset

asukasiltojen palautteesta on koottu raporttiin "Palaute kaavaluonnoksesta ja laaditut vastineet 2017 - lausuntojen ja mielipiteiden tiivistelmät sekä niihin laaditut vastineet sekä vuorovaikutus valmisteluvaheessa".

Luonnosvaiheen palaute

Mielipiteissä esille nousseet kysymykset liittyvät mm. toiveisiin aluerajausten ja käyttötarkoitusten muutoksista, erimielisyysistä kaavan liikenneratkaisuista, Niihaman leirintäalueen sijainnista, ranta-alueita koskevista linjauskista sekä kaavan liittyvän vuorovaikutuksen järjestämisenä ja tiedottamisesta. Lisäksi mielipiteissä on otettu kantaa Eteläpuistoa koskeviin suunnitelmiin ja aluetta koskevan suunnitteluprosessiin.

Lausuntojen keskeiset kysymykset liittyivät VAK-ratapihan käyttötarkoitukseen muutokseen, keskusta-alueiden määräyksiin ja rajaukseen sekä kaupan mitoitukseen keskustoissa. Lausunnoissa esitettiin viherverkon kehittämisen tarve mm. liito-oravan huomioimiseksi. Liikennejärjestelmän osalta lausunnoissa huomautettiin mm. raitiotien esittämisenä kaavassa ja Lielahden lähijuna-asemasta. Lisäksi lausunnoissa esitettiin huomioita kaavaratkaisun pohjaksi vaadittavista lisäselvitystarpeista, kaavan esittämistavasta sekä kaavan vaikutusarvioinnin täydentämisen tarpeesta.

Mielipiteiden ja lausuntojen tiivistelmät sekä niihin laaditut vastineet on koottu erilliseen raporttiin "Palaute kaavaluonnoksesta ja laaditut vastineet 2017 - lausuntojen ja mielipiteiden tiivistelmät sekä niihin laaditut vastineet sekä vuorovaikutus valmisteluvaheessa".

Luonnosvaiheen tapahtumat

3.12.2015 Elinkeinoteema yleiskaavassa (kaupunkikehitysryhmä)

8.6.2016 Nekalan alueen yrittäjien työpaja

15.6.2016 Hanktion alueen yrittäjien työpaja

20.6.2016 Rantojen käytön linjauset kaupunginhallituksen suunnitellukokouksessa

9.8.2016 Yhdyskuntalautakunta, kaavaluonnos ja valmisteluaineisto

18.8.-30.9.2016 Luonnos ja valmisteluaineisto nähtävillä

25.8.2016 Koillisen alueen asukasilta

30.8.2016 Eteläisen alueen asukasilta

31.8.2016 Rantojen ilta kiinteistöön omistajille ja asukkaille

1.9.2016 Kaakkosen alueen asukasilta

7.9.2016 Läntisen alueen asukasilta

8.9.2016 Kaikille avoin yleiskaavailta ja paneelikeskustelu Monitoimitalolla

12.9.2016 Kyselytilta Facebookissa

Muutokset luonnoksesta ehdotukseen

-kaavakarttojen lukumäärä on muutettu seitsemästä neljään yhdistämällä sisältöjä samoille kartoille

-keskustan strategisen osayleiskaavan alue on poistettu yleiskaavasta

Alue- ja osa-aluevaraukset:

- Yhdyskuntarakenne-kartan yleismääräystä on muutettu
- keskustatoimintojen alueille on lisätty erityisominaisuutena alueiden kehittämistavoite; täydentyvä (c-1), uudistuva (c-2) ja laajentuva (c-3) keskusta
- Lielahden selvitysalue on muutettu keskustatoimintojen ja virkistyksen sekoittuneeksi alueeksi (C/V)

■ Asumisen ja virkistyksen sekoittuneita aluevarauksia on tarkistettu. Tohloppijärvellä ja Pyynikillä alueet on osoitettu asumisen alueiksi. Särkijärvellä sillan itäpuoli on osoitettu asumisen alueeksi. Aakkulanharjun alue on muutettu asumisen alueeksi.

■ Hallilan eteläpuolelle on lisätty maankäyttö- ja liikennetarkastelun johdosta uusi A/V-alue

■ Näsijärven ja Hervantajärven rannalla olevat lomarakennuspaikat on osoitettu karttaan

■ Hervantajärven ja Särkijärven rantojen A/V -alueet on muutettu loma-asuntoalueiksi

■ Villilänsaaren luoteiskulma on muutettu asumisen alueeksi

- keskuspuistoverkoston katkoviivalla osoitetut osat on muutettu aluevarauksiksi
- keskuspuistoverkostoa on laajennettu liito-oravaselvityksen havaintojen pohjalta
- seudullisen paljon tilaa vaativan kaupan alueet on osoitettu erityisominaisuutena P/T-alueille
- Myllypuron työpaikkojen ja elinkeinojen alueelle on osoitettu oma käyttötarkoitmerkintä, joka turvaa Natura 2000 -alueen huomioon ottamisen
- kaavamääräyksen sisältöä on muutettu C-, A-, P/T-, T-, V- ja RA-alueilla

Kehittämisperiaatemerkinnät:

- mahdollisuksien vyöhyke on muutettu elinvoiman vyöhykkeksi ja sen rajausta tarkistettiin
- tehokkaan kaupunkirakentamisen ja keskitettyjen palvelujen sijoittamisen vyöhykkeet on yhdistetty kasvun vyöhykkeeksi ja sen rajausta on tarkistettu
- tulevaisuuden vyöhyke on nimetty etelän kasvusuunnan vyöhykkeksi ja sen rajausta on tarkistettu
- logististen toimintojen vyöhyke on poistettu ja määräyksen sisältö on viety työpaikkojen ja elinkeinojen käyttötarkoitustalumerkintään
- Palvelumallityön mukaiset lähitorit on merkitty kaavakartalle 1 paikalliskeskuksiksi
- kehitettävä kaupunkirakenteelliset kokonaisuudet (luonnosvaiheen karta 3) on poistettu
- estevaikutuksen vähentämisen kohdealueet on poistettu

Liikennejärjestelmä:

- joukkoliikenteen tavoiterunkolinjasto on poistettu kaavakartalta ja selostuksessa on esitetty joukkoliikenteen palvelutavayöhykkeet
- joukkoliennepainotteiset kadut on muutettu kaupunkirakenteellisesti merkittäväksi kokoojakaduksi ja joukkoliikenteen laatuäytäväksi. Merkintä on poistettu Turtolasta Laulumaaankadulta, Federleynkadulta ja Insinöörinkadulta
- raitiotien jatkolinjojen linjauskia on tarkistettu. Etelään on osoitettu kaksi linjaaa, Nuolialantietä Pirkkalaan ja Lakalaivan kautta Vuorekseen. Itään jatkuva linja on jatkettu Koilliskeskuksesta Lamminrahkaan
- Lakalaivan joukkoliikenteen vaihtopysäkin ja seudullisen liityntäpysäköinnin kohdemerkintää on siirretty aluekeskukseen keskeisemmälle sijainnille
- Juvankadun ja Teiskontien väliset yhteystarpeet on poistettu ja korvattu liikenneverkon kehittämistarvealue -merkinnällä
- liikenneverkon kehittämistarvealue -merkintä on lisätty Lahdesjärven ja Nirvan väliin VT9 ja VT3 ympäristöön
- kehitettävän liittymän merkintä on lisätty Turtolan ja Aito-vuoren eritasoliittymiin
- Nokian moottoritien itäinen pää on muutettu nykytilanteen mukaisesti Pispalan valtatieläistä lähtien seudulleksi pääväyläksi
- uudet raideliikenteen varaukset on muutettu ohjeellisiksi
- pyöräilyn tavoiteverkko on muutettu pyöräilyn pääreitistön tavoiteverkoksi ja siitä on esitetty kaavakartalla vain ylin hiekkarinen taso. Lisäksi on esitetty kolme kehitettävää virkistyspainotteista pyöräilyreittiä
- vesiväylät on lisätty kartalle

Virkistys, luonto ja vapaa-ajanpalvelut:

- rajauspäätöksellä suojellut luonnon suojujelualueet on osoitettu kohdemerkinnällä (alle 5 hehtaaria)
- kaupunginosapuistojen, erikoispuistojen merkinnät on muutettu lausuntojen edellyttämällä tavalla
- keskitettyjen liikunta-, urheilu- ja vapaa-ajanpalvelujen alueet on osoitettu kohdemerkinnällä
- uuden leirintäalueen sijainti on muutettu Alasjärven rantaan
- uusien tai kehitettävien pienvene- tai lauttasatamien ja uimarojien merkintöjä on muutettu
- Kauppi-Niihaman luonnon ydinalueen rajausta on supistettu vastaamaan paremmin ydinalueen kriteereitä
- keskitettyjen liikunta-, urheilu- ja vapaa-ajan palveluiden osa-alueet on poistettu ja sisällytetty kasvun vyöhykkeeseen (rakennetuilla alueilla) tai osoitettu kohdemerkinnällä (viheralueilla). Em. palveluiden tarve-alueet on kohdennettu kasvun vyöhykkeelle
- ekologiset yhteydet on tarkistettu liito-oravaselvityksen pohjalta ja merkinnän määräystä on muutettu
- geologisesti arvokkaiden kallioalueiden rajaaukset on tarkistettu, Pärrinmaan kohde on lisätty kartalle, Pyynikin harju on osoitettu geologisesti arvokkaana harjalueena
- Iidesjärven osayleiskaavasta on siirretty polun merkinnät kaavakartalle 2

Kulttuuriympäristö:

- Keskustan strategisen osayleiskaavan alueelta on poistettu RKY-merkintä V4, Lappi ja V3 jää ainostaan Pyynikin näkötorin merkinnäksi, aluevaraukset ja kohdemerkinnät on jätetty karttaan näkyviin "himmeinä"
- maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomioitavien rakennettujen kulttuuriympäristöjen merkintöjä on selkeytetty ja määräykseen on lisätty alueen lisäksi kohde
- edellä mainittuihin on lisätty keskustan yleiskaava-alueen ulkopuolella olevista alueista/kohteista maakunnalliset arvoalueet: Niemen kartano ja asuinalue, Viikinsaari, Kalevan ateljeetalo sekä Kaupin pumppaamo ja vesitornit
- Mj merkintä on muutettu SM-merkinnäksi ja ne kylänpaikat, jotka ovat muinaisjäännöksiä, on merkitty SM-merkinnällä
- kulttuuriperintökohteet (s1-35) on uusi merkintä ja määräys on lisätty kaavamerkintöihin, osa kylänpaikoista on kulttuuriperintökohteita
- uudet järjestysnumerot on osoitettu tarkistuksen jälkeen valtakunnallisesti arvokaille rakennetuille kulttuuriympäristöille (V1-8), maisemallisesti ja kaupunkikuvallisesti huomioitaville rakennetuille kulttuuriympäristöille (M1-26) ja muinaismuistoille (SM1-58)
- Maakuntamuseon lausunnoissaan esittämät maisemalliset asiat on huomioitu lisäämällä kaavaan yleismääräys, jossa esitetään huomioitavaksi maisemalliset arvot. Yleismääräykseen on sisällytetty myös kulttuuriympäristön arvot erityisesti maankäytöltään muuttuvilla alueilla.
- Ojalan osayleiskaavasta on siirretty turveradan ja tehtaan jäähänen merkintä (sm-2) kaavakartalle. Kohde on muinaisjäännös.
- Arvokkaat jälleenrakennuskauden pientaloalueet -määräyksen sisältöä on tarkistettu

Kestävä vesitalous, ympäristötöterveys ja yhdyskunta-tekninen huolto:

- puhdistettavat/kunnostettavat alueet, ilmanlaatuselvitystarpeen harkinta-alue sekä kumoutuvista osayleiskaavoista siirretty merkinnät (alueelliset hulevesien viivytysaltaat Myllypuron, Lahdesjärven, Hervantajärven ja Ojalan alueella, suojavyöhyke Vuoreksen alueella sekä saastunut maa-alue Iidesjärven alueella) on lisätty kaavakartalle
- nykyiset sähkölinjat on lisätty Aitovuoren teollisuusalueelle
- taimiston sijainti Kaarilassa on tarkennettu
- tarvealue uudelle jäteasemalle on laajennettu Ruskontien varressa

- uusi kaasulinja (Lielahdi-Naistenlahti), paineellisen pohjaveden alue Pispalassa ja lumen vastaanottopaikka Myllypurosa on poistettu kaavakartalta
- geolämmön keruuvyöhykkeen, kemikaalilaitoksen konsultointivyöhykkeen, uusien ohjeellisten vesihuoltolinjojen ja hulevesien valuma-aluekohtaisten määräysten osalta (Näsijärvi, Vihusjärvi ja Viinikanoja) on tarkennettu kaavamääräyksiä
- kaavaselostusta on täsmennetty tehtyjen kaavamuutosten sekä jätehuollon yleismääräyksien, lämpökeskuksen merkinnän kuvaukseen, Myllypuron maanvastaanottoalueen ja täri-nän osalta

Yleiskaavaehdotus

Luonnosvaiheen palautteen pohjalta valmisteltu ehdotus koostuu neljästä kartasta. Uusia selvityksiä on tehty lähinnä rakennetarkastelujen muodossa Raholan jätevedenpuhdistanmon ja Nokian moottoritien alueelta, Särkijärveltä ja Turtolas-ta. Hiedanrannan kilpailu on ratkaistu tammikuun 2017 alussa ja sen pohjalta on täsmennetty Lielahden ja Hiedanrannan kaavamerkitöjä. Liito-oravaselvityksen ja sen johtopäätösten perusteella on tarkennettu viherverkkoka. Arkeologisen inventoinnin perusteella on täsmennetty kulttuuriperinnön kaavamerkitöjä.

Lukuisia linjauskeskusteluja on käyty niin yleispiirteisen maankäytön ohjausryhmässä, kuin luottamushenkilöidenkin toimesta. Yhdyskuntalautakunta hyväksyi yleiskaavaehdotuksen nähtäville kokouksessaan 7.2.2017.

Vuorovaikus ehdotusvaiheessa

Ehdotusvaiheessa järjestettiin viisi asukastilaisuutta eri puolilla kaupunkia. Tilaisuuksissa esiteltiin kaavaratkaisu ja vastattiin asukkaiden kysymyksiin sekä keskusteltiin ratkaisujen syistä ja vaikutuksista. Kuvaukset asukastilaisuuksissa esit-nostetuista aiheista on koottu raporttiin "Palaute kaavaehdotuksesta ja laaditut vastineet 2017 - lausuntojen ja muistutus-ten tiivistelmät sekä niihin laaditut vastineet sekä vuorovaiku-tus ehdotusvaiheessa".

Kaukajärven etelärannan Vehmaantien kahdelta rakenta-mattomalta tilalta poistettiin ehdotuksen nähtävillä olon jäl-keen virheelliset RA-merkinnät. Tämän johdosta kiinteistöjen

vuokraoikeudenhaltijaa kuultiin erikseen kuulemistilaisuu-dessa 29.3.2017. Kuulemistilaisuuden pöytäkirja on kaava-ai-neiston litteenä.

Ehdotuksen nähtävillä olon jälkeen järjestettiin MRL 66§:n mukainen viranomaisneuvottelu.

Ehdotusvaiheen palaute

Muistutuksissa nousi suurimpana esiin Kaukajärven ja Koil-liskeskuksen välille osoittettu liikenneverkon kehittämisen kohdealue. Alueeseen liittyen tehtiin liikenneverkollinen tar-kastelu uuden eritasoliittymän sijoittamisen mahdollisuudesta Juvankadun jatkeksi Viialan kaupunginosan tuntumaan. Viialan asukkaat vastustivat muistutuksissaan liittymän rakentamista. Lisäksi muistutuksissa nousi esiin viherverkoston ja kulttuuriympäristön arvojen ja rajausten tarkempi määrit-tely. Ehdotusvaiheessa jatkui luonnosvaiheessa alkanut raide-liikenteen kehittämisen ehdotukset uusiksi lähijunaliikenteen asemiksi.

Lausunnoissa keskeiset kysymykset olivat VAK-ratapihan alueelle osoittettavat maankäyttömerkinnät, Myllypuron Natu-ra-alueen huomioiminen sekä loma-asuntoalueiden ratkaisut ja Hiedanrannan alueen selvitykset. Lisäksi palautteessa esitet-tiin tarkistuksia kaavan määräyksiin ja vaikutusten arviointiin.

Muistutusten ja lausuntojen tiivistelmät ja niihin laaditut vastineet on koottu erilliseen raporttiin "Palaute kaavaehdotuksesta ja laaditut vastineet 2017 - lausuntojen ja muistutus-ten tiivistelmät sekä niihin laaditut vastineet sekä vuorovaiku-tus ehdotusvaiheessa".

Ehdotusvaiheen tapahtumat

11.10.2016 Yhdyskuntalautakunta, palautteen esittely

23.1.2017 Kaupunginhallitus, mieli-piteiden ja lausuntojen vastineiden käsittely ja jatkotyön linjaukset

7.2.2017 Yhdyskuntalautakunta, yleiskaavaehdotuksen hyväksymi-n nähtäville

15.2.-17.3.2017 Kaavaehdotus nä-häntävillä

15.2.2017 Asukastilaisuus, Hervanta, Cinola

16.2.2017 Asukastilaisuus, Lielahdi, kirjasto

21.2.2017 Asukastilaisuus, Leinola, koulu

22.2.2017 Asukastilaisuus, keskusta, Metso

22.2.2017 Asukastilaisuus, Hatanpää, koulu

5.4.2017 Viranomaisneuvottelu

Muutokset ehdotukseen nähtävillä olon jälkeen

- Kaavaselostuksen liitettä 5 on muokattu niin, että virheet ja epätäsmällisydot on korjattu.
- Kaavaselostusta on täydennetty lisäämällä "yleiskaavan oikeusvaikutukset" ja VAT-tekstiä on täydennetty. Kaavaselostukseen on tarkennettu maakuntakaavan ohjausvaikutus -tekstiä.
- Kaavaselostusta on täydennetty kappaleella, joka koskee ranta-alueiden loma-asutusta koskevia MRL 73 § sisältövaatimuksia
- Kaavamääräysten suunnitteluoheet on poistettu selostuksesta ja muuttettu ne merkintöjen kuvaukseksi.
- Kaavakartoille on lisätty mittakaava lukuna
- Kaavaselostukseen on lisätty kehittämisen kohdealueisiin ja teemoihin "rataverkon kehittäminen"
- Kaavakartan 1 yleismääräystä on tarkennettu Puolustusvoimien lausuntopyynnön osalta

Alue- ja osa-aluevaraukset:

- RA- ja R -alueiden määräystä on tarkistettu. Määräykseen on lisätty: Alueella olevat rakennukset voidaan säälyttää. Rakennusten perusparantaminen, korjaaminen ja vähäinen laajentaminen sekä tuhoutuneen rakennuksen uudelleen rakentaminen ovat sallittuja.
- RA -merkintä on poistettu kahdelta rakentamattomalta kiinteistöltä Kaukajärveltä Vehmaantien varresta.
- Yhdyskuntarakennekartan Yleiskaavamerkinnät ja -määräyksistä on poistettu käyttötarkoitusaluetta kuvaavat kirjautumukset.
- Turtolan C-alueen kaupan määräys on muutettu maakuntakaavan mukaiseksi vähittäiskaupan enimmäismitoitukseksi
- Kaleva-Hakametsän alueelle on osoitettu täydentyvä keskustan aluevaraus ja alueelle on osoitettu maakuntakaavan mukainen vähittäiskaupan enimmäismitoitus
- Rautaharkko-Lakalaivan keskustatoimintojen alueen toteutuksen vaiheistus on lisätty c-2 -alueen määräykseen
- Keskustatoimintojen ja asumisen alueen määräyksiin on lisätty: "Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota kulttuuriympäristön arvoihin."
- Asumisen alueen määräykseen on lisätty alueen varaanminen myös virkistys- ja suoja-heralueille
- C/V-alueeseen liittyvä pohjaveden suojelemääräystä on tarkistettu

Liikennejärjestelmä:

- Kehitetävä liittymä -merkinnät on poistettu Kalevan puistotien päästä ja Viinikan liikenneympyrästä, koska ne eivät kuulu kaava-alueeseen
- Uuden henkilöliikenteen aseman määräykseen on lisätty tarkennus rataverkon toimivuuden ja kehittämismahdolisuuksien turvaamisesta.
- Pyöräverkkoa on tarkistettu karttapalvelussa olleen tietokannan mukaiseksi Kaukajärven, Koilliskeskuksen ja Vehmaisten kohdilla ja yhteydet on lisätty kaavakartalle. Lisäksi pyöräverkkoon on lisätty Kangasala-Hervanta-Lempäälä-yhteys Kauhakorvenkadun ja Juvankadun kautta sekä yhteys Koilliskeskuksesta pohjoiseen Aitolahdentien kautta Teiskon suuntaan. Myös Lahdenperänkadulle Lempääläntien ja Hatanpään valtatien väliin on lisätty yhteys, joka liittyy Pyhäjärven ranta-reitille kehitettäväänä virkistyspainotteisena pyöräilyreittiinä.
- Kehitetävä katu -merkinnän näkyvyttä kaavakartalla on parannettu.

Virkistys, luonto ja vapaa-ajanpalvelut:

- Ohjeelliset virkistysyhteydet Härmälässä ja Lintulammella on tarkistettu karttapalvelussa olleen tietokannan mukaisiksi ja lisätty kaavakartalle.

Kulttuuriympäristö:

- Lailla, asetuksella tai sopimuksella suojeiltujen kohteiden kaavamääräys on muutettu muotoon "Lailla tai sopimuksella suojeiltu kohde (R1-6)."
- Metsolan laivalaituri on lisätty kaavakartalle Vihilahteen muuna arkeologisena kulttuuriperintökohteena.
- Kulttuuriperintöä koskeva vaikutusarviota on täydennetty Peltolammin, Santalahden Näsijärvi-hylyn, Turtolassa sijaitsevan historiallisen kylänpaikan, Epilänharjun valtakunnalliseksi arvokkaan maisema-alueen (Epilän ja Lielahden välille osoitettu liikenteen yhteystarve), järjestelyratapiha-alueen rakentamisen maisemallisten vaikutusten sekä Hiedanranan rantamaiseman osalta.

Kestävä vesitalous, ympäristöterveys ja yhdyskunta-tekninen huolto:

- Kaupin sähköaseman sijainti on siirretty asemakaavassa varatulle paikalle
- Pyynikin vesisäiliön kohdemerkintä on lisätty kartalle

Hyväksyminen

Kaupunginvaltuusto hyväksyi kantakaupungin yleiskaavan 2040 kokouksessaan 15.5.2017. Hyväksymispäätöksestä valitettiin Hämeenlinnan hallinto-oikeuteen. Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus valitti Hiedanrannan ja VAK-ratapihan maankäytömerkinnöistä ja yleiskaavan lomarakentamisen rakennusoikeuksien laskentatavasta ja käytämisestä rakennusluvan perusteena. Pirkanmaan maakuntamuseo valitti Kalevan RKY-alueen kasvun vyöhykkeestä. Lisäksi yksi yksityishenkilö valitti hallinto-oikeuteen. Hämeenlinnan hallinto-oikeus kumosi päätöksellään 10.7.2018 kaupunginvaltuiston päätöksen seuraavilta osin:

1. Kaavakartalla 1 Paasikiventien pohjoispuolella sijaitseva keskustatoimintojen ja virkistyksen sekoittunut alue.
2. Kaavakartalla 1 VAK-ratapihan alueella olevat palvelujen ja työpaikkojen sekoittunut alue ja keskustatoimintojen alue sekä etelän kasvusuuntaa ja kasvun vyöhykettä koskevat kehittämisperiaate-merkinnät.

3. Kaavakartan 1 yleismääräys, jonka mukaan yleiskaavan RA- ja R-alueilla yleiskaavaa voidaan käyttää MRL 72 §:n mukaisesti rakentamisen ohjamiseen sekä rakennusoikeuden määrää koskevat määräykset.

4. Kaavakartalla 1 Kalevan RKY-alueella olevat kehittämisperiaate-merkinnät kasvun vyöhyke ja elinvoiman vyöhyke.

Kaupunginhallitus päätti muutoksenhausta hallinto-oikeuden päätökseen 6.8.2018 ja päätöksestä valitettiin konsernijohtajan viranhaltijapäätöksellä 7.8.2018 korkeimpaan hallinto-oikeuteen. Kaupunginhallitus päätti kantakaupungin yleiskaavan 2040 osittaisesta voimaantulosta ja kuulutus julkaistiin 17.9.2018. Korkeimman hallinto-oikeuden päätös saatiiin 17.1.2020. Päätöksessä hylättiin kaikki valitukset ja kaupunginvaltuoston hyväksymispäätös jäi voimaan. Kanta-kaupungin yleiskaava kuulutettiin voimaan 20.1.2020.

Selvitykset

Kantakaupungin yleiskaavatyöhön liittyy monenlaisia selvityksiä ja suunnitelmia. Vanhan yleiskaavan ja yleiskaavatilan teen ajantasaisuutta on arvioitu antamaan lähtökohtia uudelle prosessille. Suunnittelun taustalle tarvitaan myös perusselvityksiä olemassa olevasta kaupungin ja sen asukkaiden tilasta. Kantakaupungin tulevaisuuden kehittämisen yhtenä keskeisenä teemana on maankäytöltään muuttuvien ja tehostuvien alueiden tutkiminen osana koko kaupungin kehitystä. Näistä alueista on tehty suunnitelmia, visioita ja rakennetarkasteluja, joista on tehty johtopäätöksiä yleiskaavaan.

Prosessiin liittyvät selvitykset

Yleiskaavan 1998 ajantasaisuuden arviointi 2014

Yleiskaavan 1998 ajantasaisuuden arvioinnissa on koottu yhteen vanhan kantakaupungin yleiskaavan sekä viime vuosina laadittujen osayleiskaavojen tavoitteet ja perusratkaisut ja niiden ohjaavuus. Selvityksessä on tarkasteltu kaupungin kehitystä viime vuosina mm. asumisen ja yritystoiminnan näkökulmasta. Arvioinnin yksi johtopäätös on, että pientaloalueet ovat rakentuneet täydennysalueiden puitteissa kaikkialla Tampereella, kun taas kerrostalorakentamisessa on kaupunginosien välistä vaihtelua. Yleiskaavoissa ennakoitua enemmän kerrostalorakentamista on syntynyt mm. vetovoimaisiin keskuksiin, hyvin liikenneyhteyksien varrelle, suurten oppilaitosten läheisyyteen ja suurten järven rannoille.

Perusselvityksiä

Asukkaat ja asuminen 2014

Asumisen selvityksessä on tarkasteltu asukkaita ja heidän asuinolojaan Tampereen kantakaupungin alueella. Selvityksessä on kuvattu nykytilannetta ja siihen johtanutta kehitystä 1980-luvulta nykypäivään. Taaksepäin katsomalla voidaan havainnollistaa sitä, minkä mittaluokan muutoksia on odotettavissa yleiskaavan tavoitevuoteen 2040 mennessä. Muutokset asukkaiden määrässä ja ikäjakaumassa vaikuttavat keskeisiin kaupunkirakenteen osatekijöihin; asumiseen, palveluihin ja liikennejärjestelmään.

Viher- ja virkistysverkostoselvitys 2014

Viherverkostoselvityksessä luodaan yleiskatsaus Tampereen kaupungin viher- ja virkistysalueiden tilaan sekä niihin kohdistuvii tarpeisiin, mm. verkoston muodostamisen osalta. Kaupungin imago-kysymysten lisäksi puistoilla ja muilla viher- ja virkistysalueilla on kaupungissa monenlaisia tärkeitä tehtäviä, jotka liittyvät niin asukkaiden ja ympäristön hyvinvointiin kuin alueen kulttuurihistorian ja -maiseman säilyttämiseen jälkipolville.

Ekosysteemipalvelut ja viherrakenne Tampereella 2014

Ekosysteemipalvelut ovat luonnon tuottamia palveluja ihmisielle. Työn tarkoituksena oli tarkastella Tampereen kaupungin ekosysteemipalveluita ja viherrakennetta mahdollisimman kokonaivaltaisesti uusimpien tutkimusten ja paikkatietoanalyysien avulla. Viherrakenteen ja ekosysteemipalvelujen turvaaminen edellyttää kokonaivaltaista tietoon ja sen monipuoliseen tulkiintaan perustuvaa suunnittelua. Hankkeen päämäääränä oli tukea tällaista maankäytön suunnittelua. Hankkeen analyysejä ja aineistoja voidaan käyttää mm. yleiskaavasuunnitelun ja päätöksenteon tukena sellaisenaan tai tarvittaessa jatkojalostaa Tampereen omiin tarpeisiin.

Teollisuus- ja työpaikka-alueselvitys 2014

Teollisuus ja työpaikka-alueselvityksessä on selvitetty yleiskaavan teollisuus- ja työpaikka-alueiden kehittyminen vuoden 2012 mennessä sekä analysoitu niiden tämän hetkistä tilaa, sekoittuneisuutta, hyviä ja huonoja puolia elinkeinoelämän kannalta, varannon määrää sekä mahdollisia tulevaisuuksia ja suuntaukset. Selvityksen perusteella on yleiskaavan työpaikka-alueille määritelty alustavia kehittämisen tavoitteita.

Yhdyskuntateknisen huollon nykytilaselvitys 2014

Yhdyskuntateknisen huollon selvityksessä on koottu yhteen kaikki yhdyskuntatekniset verkostot, niiden huollon nykytila, toimivuus ja riittävyys kaupunkiyhteisön tarpeisiin nykytilanteessa. Yleiskaavatuksessa varmistetaan, että tarvittavilla yhdyskuntatoiminoilla ja teknillisillä järjestelmillä on toteutettavimahdollisuudet kaupunkialueen laajetessa ja olevien alueiden täydentyessä ja uudistuessa.

Alustavat liikennetavoitteet 2014

Tässä selvityksessä on käytetty läpi Tampereen kaupungin asukkaiden liikkumismuotoihin kytkeytyviä valintoja niin kaupunki- ja maisemarakenteen kuin eri kulkutapojen saavutettavuuden kautta. Nykytilanteen liikkumistottumukset ja niihin vaikeuttavat tekijät ovat olleet lähtökohtana liikennettä ja liikkumista koskevien tavoitteiden asettelussa. Työssä on määritelty liikennejärjestelmää koskevat yleistavoitteet sekä niitä tukevat osatavoitteet. Lisäksi on tarkasteltu viittä yhdyskuntarakenteeltaan ja liikkumistottumuksiltaan erilaista palvelualuetta ja kerätty yhteen sekä niiden vahvuusia että yleistavoitteiden saavuttamista estäviä ongelmia ja esteitä. Näiden havaintojen perusteella on muodostettu kantakaupungin alustavat alueelliset liikenteelliset tavoitteet.

Ilmastovaikutusten arviointi -työkalu ja rapportti 2015

Tampereen kaupunki on sitoutunut päästöjen vähentämiseen eri sitoumuksilla. Tampereen kaupunkistrategiassa tavoitelalaan 40 prosentin päästövähennystä vuoden 1990 tasosta vuoteen 2030 mennessä. Tampereen kaupunki on yhteistyössä Eero Paloheimo Ecocity Ltd kanssa kehittänyt yleiskaavatyön pohjaksi paikkatietopohjaisen välineen edistämään yhdyskun-

tarakenteen energiatehokkuuden arvointia. Raportti kuvailee kaupunkirakenteen energiatehokkuuden ja ilmastovaikuttosten arvointiin kehitetyt työkalun ominaisuuksia. Työkalua käytetään tekeillä olevan yleiskaavan valmistelussa yhdyskuntarakenteen energiatehokkuuden arvointiin sekä yleiskaavassa esitettävien täydennysrakentamisen ja liikenteen ratkaisujen kestävyyden arvointiin.

Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvitys 2016

Selvityksessä on tutkittu kantakaupungin yleiskaavan 1988 kartalla esitettyjen jälleenrakennuskauden alueiden ja muiden arvokkaiden pientaloalueiden arvojen säilyneisyys. Näiden lisäksi arvojen säilyneisyyttä on kartoitettu Ikkurin ja Viialan jälleenrakennuskauden alueilla. Ensisisjaisena arviontitapana on ollut valokuvien perustuva rakennusten alkuperäisyysasteen arvointi. Kaupunkikuvaan vaikuttava pihojen säilyneisyys on tullut arvioduksi epäsuorasti, mikäli piholle on toteutettu alkuperäisestä rakennustavasta poikkeavia autotalleja ja muita talousrakennuksia. Maastokäyntien avulla on täydennetty näkemystä muista alkuperäisistä arvoista. Näiden arviontien pohjalta on tehty johtopäätökset laajempien kokonaisuuksien arvojen säilyneisyydestä. Selvitys on tehty maankäytön suunnittelun sisäisenä työnä.

Kantakaupungin rantojen kaavoitustilanne 2016

Kantakaupungin alueella on voimassa useita yleiskaavoja, joissa rantoja koskevat linjaukset ovat erilaisia. Selvitykseen on koottu tietoja ranta-alueiden kaavatilanesta, maankäytöstä ja -omistuksesta. Pääosin rannoilla on voimassa oikeusvaikuttainen yleiskaava, mutta yleiskaavan mukaista asemakaavaa ei ole laadittu tai asemakaavaa ei ole toteutettu. Suurimmaksi osaksi voimassa olevat yleiskaavat varaavat rannat yhtiseen virkistyskäyttöön, mutta alueiden ollessa yksityisessä omistuksessa rannan virkistyskäyttö ei voi toteuttaa. Selvityksessä on arvioitu kohteittain nykyisten kaavojen virkistysalueiden toteutumisen vaikutuksia kaupungille ja esitetty linjauksia ja perusteluita sekä niistä johtuvia vaikutuksia kantakaupungin yleiskaavassa esitettäville ratkaisuille.

Arkeologinen inventointi 2017

Inventoinissa tarkistettiin keväällä 2016 tehdyn arkisto inventoinnin kohteita ja tehtiin maastotyöt potentiaalisista kohteista. Jotakin uusia muinaisjäännöksiä löytyi ja jotakin todettiin tuhoutuneiksi. Selvitykseen on lueteltu muinaisjäännökset, kulttuuriperintökohteet, löytöpaikat ja mahdolliset sekä tuhoutuneet muinaisjäännökset. Kaavakarttaan merkitään muinaismuistot ja kulttuuriperintökohteet. Selvityksen teki Pirkanmaan maakuntamuseon kulttuuriympäristöyksikkö.

Kantakaupungin liito-oravaselvitys

Selvityksen tavoitteena oli saada kokonaiskuva lajin esiintymisestä, turvata liito-oravan elinmahdollisuudet tiivistyvässä kaupungissa sekä samalla selkeyttää ja keventää liito-oravan huomioon ottamista tarkemmassa maankäytön suunnittelussa. Selvityksessä inventointiin ja määriteltyin liito-oravan esiintymisen ja esiintymiselle merkittävä elinympäristöverkosto kantakaupungin alueella. uudet inventoinnit kohdennettiin viheralueille, mutta selvityksessä huomioitiin myös aikaisemmat liito-oravahavainnot. Selvityksen laati Ramboll Finland Oy.

Maankäytöltään muuttuvien alueiden selvitykset

Lielahden rannan kehittämис visio 2014

Lielahden rannan kehittämис visio havainnollistaa Lielahden rannan mahdollisuksia uudeksi kaupunginosaksi. Kaupungin tavoitteena on Lielahden aluekeskuksen aseman vahvistaminen. Visiossa alueen kehittämisen lähtökohtana on uuden asutuksen lisääminen Lielahti-talon ympäristössä sekä alueen kytkenminen Näsijärven ranta-alueeseen. Raitiotie sekä muut tehokkaat ja laadukkaat joukkoliikenepalvelut, myös lähijuna, ovat keskeinen osa visiotarkastelua ja ne mahdollistavat ranta-alueen monipuolisen kehittämisen.

Viitesuunnitelma Peltolammin koulun sijoittamisesta 2014

Osana Lakalaivan kehittämistä on valmistunut syksyllä 2013 viitesuunnitelma Peltolammin koulun sijoittamisesta kehittyvään Lakalaivaan. Suunnitelma on yksi vaihtoehtoinen havainnollistettu ratkaisumalli alueen kokonaiskehittämisestä vastaten samalla kaupungin kouluverkkosuunnittelussa olevaan ajankohtaiseen kysymykseen.

Lakalaiva-Rautaharkon alueen maankäytön rakennetarkastelu 2014

Alueiden kehittämisen hallinta on yksi yleiskaavan teemoista. Intensivistä työpaikka- ja palvelurakentamista varten Lakalaiva, Rautaharkko ja uuden henkilöliikenneaseman seutu tarjoavat pitkällä aikavälillä Tampereen keskustalle laajentumisen alueen. Lakalaivasta on muodostettavissa uusi aluekeskus kehittämällä aluetta palveluverkon osana, mutta myös asuinrakentamisella.

Väylien kattamisen selvitys 2014

Ajoneuvoliikenteelle varatut alueet pirstovat kaupunkirakennetta ja synnyttävät esteitä alueiden välille. Esteet vaikeuttavat palvelujen ja virkistysalueiden saavutettavuutta kävelien ja pyöräillen, mikä osaltaan kasvattaa ajoneuvoliikenteen tarvetta ja määriä. Väylien kattamisen selvityksessä on kartoitettu kantakaupungin alueelta kohteita, joissa yhdyskuntarakenteen ja toimintojen jatkuvuus ja toisaalta paikan lähtökohdat, mm. maaston muodot ja rakennettavuus, tukevat erilaisia väylien kattamisen ratkaisuja.

Ruotula-Niihama-Teiskontie -alueen rakennetarkastelu 2015

Suunnittelualue koostuu Teiskontien etelä- ja pohjoispuolesta sekä nykyisin golfkentälle varattusta alueesta. Tarkoituksesta on tutkia mallintamalla kaupunkiraitiotien jatkamista Taysiltä itään ja sen sovittamista nykyisiin asuinalueisiin, golf-kenttään ja mahdollisiin uusiin asuinalueisiin. Työssä on tutkittu kaksi erilaista vaihtoehtoista maankäytöratkaisua vaikutusten arviointeineen. Vaihtoehdosta on tutkittu liikennemelin leviäminen Teiskontieltä kartoon. Kaupunkiraitiotiestä on tutkittu vaihtoehtoisia linjauksia ja yhteyksiä pysäkeille. Täydennysrakentamisen osalta on tutkittu rakennustapaa ja asukasmittustusta. Myös pyöräilyn ja jalankulun reitit on alustavasti suunniteltu ja mietitty keinoja Teiskontien estevaikutuksen vähentämiseen.

Kaleva-Kissanmaa -alueen täydennysrakentamisen ja kannen visiosuunnitelma 2016

Teiskontien ja Hervannan valtaväylän eritasoliittymä on yksi keskustan sisääntuloalueista, jossa väylillä on estevaikutusta pyöräilyyn, kävelyyn ja virkistysyhteyksiin nähden. Työssä on visioitu mallintamalla kansiratkaisua ja siihen liittyvää vetovoimaista rakentamista lähiympäristöineen sekä alueen läpi johdettavan kaupunkiraitiotien yhteensovittamista. Visiosuunnitelmasta on arvioitu vaikutukset ja sitä on havainnollistettu mallintamalla ja perspektiivikuvin. Kaupunkiraitiotie on linjattu toisessa vaihtoehdossa Raitiotien yleissuunnitelman tarkistuksen mukaisesti. Toisessa vaihtoehdossa on vähisiä linjausmuutoksia. Suunnitelmassa on tutkittu Kaleva - Kauppi viheryhteyden kehittämисjatuksia ja kävely- ja pyöräily-yhteyksiä.

Viinikka-Rautaharkko -alueen rakenne- ja liikenneverkkotarkastelu 2016

Pitkän ajan tavoitteena on, että järjestelyratapiha siirtyy pois Tampereen keskustasta maakuntakaavassa osoitetulle uudelle alueelle Lempäälän ja Pirkkalan rajalle. Tässä työssä on tutkittu maankäytön ja liikenneverkon kehittämismahdollisuksia uudistuvilla alueilla kaupunkikeskustan eteläpuolisella Viinikka-Rautaharkko -sektorilla pääradan varrella. Rakennetarkastelun ydinalue kytkeytyy pohjoisessa kaupunkikeskustaan ja on osa keskustan laajemisaluetta. Etelässä Lakalaivan alue on osoittettu sekä maakuntakaavassa että kaupunkiseudun rakennesuunnitelmassa uudeksi aluekeskukseksi. Työn keskeinenä tehtäväänä oli näiden painopistealueiden ja niiden välisiin sijoittuvan kaupunkirakenteen kehittämismahdollisuksien ja kytkeytyvyyden tutkiminen osana laajempaa kaupungin eteläsektoria. Rakennetarkastelussa on laadittu joustava kehyssuunnitelma, joka mahdollistaa maankäytön ja liikenneverkon kehittämisen vaiheittain, eri osa-alueiden uusiutumisen myötä.

Sisääntuloväylien liikennejärjestelmällinen tarkastelu 2016

Selvityksessä on tarkasteltu Tampereen kantakaupungin maantiemäisten sisääntuloväylien kapasiteetin käyttöästettä nykytilanteessa ja tulevaisuudessa vuosina 2025 ja 2040 liikenne-ennusteiden mukaisesti. Tarkempaan tarkasteluun on valittu Sammon valtatie, Messukyläkatu, Lempääläntie, Nokian moottoritie ja Paasikiventie. Näillä väylillä tutkittiin mm. liikenteen siirtymistä kapasiteettia rajoittavien toimenpiteiden jälkeen. Monilla väylillä oli ylikapasiteettia ja mahdollisuksia väyläympäristön kehittämiseen. Täydennysrakentamispaineen kohdistuminen sisääntuloväylien varteen puoltaa väyläympäristöjen kehittämistä katumaistiksi, jotta puutteelliset kävelyn ja pyöräilyn turvallisuuteen sekä yleiseen asumisviihtyisyyteen liittyvät olosuhteet voidaan saattaa laadukkaan kaupunkiympäristön edellyttämälle tasolle. Ilman muutoksia väyläympäristöjen luonteseen ei niiden lähialueiden merkitävä täydentäminen kestävällä tavalla ole mahdollista.

VT9:n rinnakkaisyhteys Hylliniitynkatu - Loukkaankatu 2016

Kantakaupungin yleiskaavassa (hyv. 1998) on osoitettu uusi katuyhteys Hylliniitynkadun ja Loukkaankadun välille Veisussa. Väylää ei ole toteutettu. Uusi katuyhteys osoitettiin Nirvan ja Veisun alueen kokoojakaduksi yhdistää Lahdesjärven eritasoliittymän ja Loukkaankadun. Yhteyden tarpeellisuutta on tutkittu liikenneverkkoonanalyysin ja liikennemallitarkastelun avulla. Johtopäätöksenä oli, että uusi katuyhteys palvelisi lähinnä Hallilassa ja Veissä asuvia utena reittinä Lahdesjärven eritasoliittymän kautta valtatielle 9. Liikenteellinen merkitys osoittautui pieneksi, joten katuyteystarvetta ei osoiteta kaavaluonnokseen.

VT9:n rinnakkaisyhteys Juvankatu - Heikkilänkatu 2016

Juvankadulla Kaukajärvellä ja Aitolahdentiellä Koilliskeskuksesssa on todettu liikenteen ruuhkautumista, mikä johtaa liikenneturvallisuuden heikkenemiseen. Läpikulkeva liikenne ohjautuu alue- tai paikalliskeskuksen keskeiselle väylälle. Ajoneuvoliikenne hankaloittaa keskustamaisen, turvallisen ja viihtyisän kaupunkiympäristön luomista Kaukajärvelle. Tämän tarkastelun tavoitteena oli tutkia mahdollisen VT9:n rinnakkaisyhteyden sijoittamisen mahdollisuksia sekä liikenteellisiä vaikutuksia edellä mainittuihin ongelmiin. Tarkastelu sisältää sijainti- ja geometriatarkasteluja ja liikenteellisiä tarkasteluja. Uuden yhteyden sijoittaminen maastoon oli hyvin haastavaa. Liikennemallitarkasteluissa osoittautui, että jakso jakaantuu kolmeen erilliseen itsenäiseen toimivaan yhteysväliin, joiden yhtäaikainen toteuttaminen ei ole tarpeellista. Sekä Juvankadun että Aitolahdentien liikennemäärien vähennemiseen uudet väylät vaikuttaisivat selkeästi.

Vatinaron liikenne- ja liittymäselvitys 2016

Liikenne- ja liittymäselvitys (2016), joka liittyy Hiedanrannan kaupunginosan kansainväliseen ideakilpailuun. Hiedanrannan alueen kehityessä on selvitetty alueen liittyminen Paasikiventieille (kt 65) sekä Paasikiventien kehittämismahdollisuudeet Vatinaron risteyskohdassa. Vatinaron kohdalla Paasikiventieille liittyy Porintie (vt 12) sekä Lielahden ja Hiedanrannan alueet.

Turtolan rakennetarkastelu

Yleiskaavassa Turtolan alue on osoitettu kaupungin sisäisenä palvelualueena kehitettäväksi keskustatoimintojen alueeksi. Rakennetarkastelussa esitetään havainnollinen visio Turtolan alueen tavoittelusta muutoksesta kasvavan ja tiivistyneen kantakaupungin yhtenä tärkeänä liikenteellisenä ja toiminnallisena keskittymänä. Alueen kehittämisen keskeinen lähtökohta on joukkoliikennetarjonnan merkittävä kasvu ja tuleva raitiotie mahdollistaa tehokkaampaa ja monipuolisempaa maankäytöä. Alueen suunnittelun vaikuttaa myös alueella sijaitsevat muinaisjäännökset. Tarkastelussa on tutkittu, kuinka raitiotie ja muu joukkoliikenne muodostavat toimivan kokonaisuuden niin, että raitiotiestä saatavat hyödyt jakaantuvat mahdollisimman laajalle alueelle ja houkuttelevat käyttäjiä. Lisäksi on

tutkittu mitä uusia toimintoja sekoittuneella ja monipuolisella keskusta-alueella voisi sijaita, kuinka paljon rakennusoikeutta alue tarjoaa ja kuinka muutokset vaikuttavat lähialueen asukkaiden turvallisuuteen ja viihtyisyyteen. Eri vaihtoehtojen vaikeutuksia on arvioitu mm. pohtimalla alueen asemaa yhdyskuntarakenteessa ja joukkoliikennejärjestelmässä.

Särkijärven maankäyttövisio

Suunnittelualue sijaitsee Särkijärven itä- ja pohjoispuolella. Työn tavoitteena oli selvittää soveltuuko alue täydennysrakentamiseen. Täydennysrakentamisen osalta on tutkittu liikenneyhteyksiä, kunnallistekniikan järjestämistä ja asukasmittotusta. Selvityksessä osoittautui, että täydennysrakentaminen on mahdollista huomioiden alueen nykyinen virkistyskäytö ja luontoarvot. Alueen infrarakentamiskustannukset ovat tavaramaisista kalliimpia.

Raholan puhdistamoalueen ja Nokian moottorien vällillä Tesoman liittymä -Vaitinaro -rakennetarkastelu

Suunnittelualue koostuu Raholan puhdistamoalueesta sekä Nokian moottorien alueesta vällillä Tesoman liittymä - Vaitinaro Suunnittelualueen kehittämisen lähtökohtana on uuden asutuksen lisääminen Raholan puhdistamon alueelle sekä Tesoman alueen kytäminen Pyhäjärven ranta-alueeseen. Tarkastelussa osoittautui, että lisärakentaminen ja virkistysmahdollisuudet on mahdollista toteuttaa alueelle luonnonarvot huomioiden. Suunnitelma on yksi vaihtoehtoinen havainnollistettu ratkaisumalli. Rakennetarkastelussa tutkittiin myös mahdollisuksia täydennysrakentamiseen Nokian moottorien liikennealueen ympäristössä. Tarkastelussa osoittautui, että ajoneuvoliikenteen välityskyky ei säily ennallaan mikäli liikenneverkon nykyistä välityskykyä lasketaan tai uusilla liittymäjärjestelyillä heikennetään.

Lielahden (Hiedanrannan) selvitysten tiivistelmä

Lielahden ja Hiedanrannan alueelle on laadittu useita selvityksiä alueen tavoitteiden muodostamisen ja suunnittelun sekä kansainvälisen arkitehtuurikilpailun pohjaksi. Ramboll Finland Oy on laatinut Tampereen kaupungille vuosina 2015 ja 2016 useita teknisiä selvityksiä Hiedanrannan ja Lielahden alueesta. Selvitykset antavat tietoa alueen nykytilasta, rakennettavuudesta ja jatkosuunnitelun reunaehdoista. Alueelta on tehty mm. pohjatutkimuksia, esirakentamissuunnitelma, Hyhyn pohjavedenottamon perustilaselvitys, Nollakuidun stabiloitavuus- ja hyödynnettäväystutkimuksia sekä selvityksiä maaperän ja pohjasedimenttien pilaantuneisuudesta. Lisäksi alueelle on tehty mm. luontoinventointi, kulttuurihistoriallinen selvitys ja meriarkeologinen selvitys. Geologian tutkimuskeskus on tutkinut vesistöalueen vesisyytyttä ja maakerroksia luotauskin, sekä tehnyt rakenne- ja virtausmallin Epilä-Villilä pohjavesialueesta. Lisäksi GTK on selvittänyt pohjavesialuetta isotooppitutkimuksin. Suomen ympäristökeskus on laatinut Näsijärvestä virtausmallin. Tehtyjen selvitysten pohjalta Ramboll Finland Oy on laatinut kaksi ympäristö- ja terveysvaikutusten riskinarviontia. Toinen arvioinneista kohdistuu Vai-

tinaron ranta-alueelle tehtävään maa-ainestäyttöön ja toinen Hiedanrannan ranta-alueen sedimenteissä sijaitsevan 0-kuidun hyödyntämiseen. Yleiskaavatyötä varten on näiden selvitysten ja arviontien pohjalta laadittu hankkeen ympäristö- ja terveysvaikutusten arvointitiivistelmä, joka on yleiskaavan liitemateriaalina.

Valtatienviitteen 9 itäisen kehätien eritasoliittymätarkastelu

Selvityksessä on tutkittu uuden eritasoliittymän toteuttamista Tampereen itäiselle kehätieelle, valtatielle 9, Hallilan eritasoliittymän (Hervannan valtaväylä) ja Kaukajärven eratasoliittymän välille. Lisäksi selvityksessä on tarkasteltu uuden eritasoliittymän liikennejärjestelyjen aiheuttamia reitinvalintamuutoksia.

Siirrettäviin ja vahvistettaviin yleiskaavamerkintöihin liittyvät selvitykset

- Kolmenkulman alueen vesihuollon yleissuunnitelma, 2006, Suunnittelukeskus Oy
- Hulevesien käsittelyalueen nro 5 sijaintimuutos, 2007, Tampereen kaupunki
- Lahdesjärvi-Lakalaivan vesihuollon yleissuunnitelma, 2008, FCG Planeko Oy
- Särkijärven hydrologinen selvitys, 2008, Tampereen kaupunki
- Hervantajärven osayleiskaavan hulevesien hallintasuunnitelma, 2008, FCG Planeko Oy
- Ojalan osayleiskaavan hulevesisuunnitelma, 2014, Ramboll
- Nekalan entinen kaatopaikka, riski- ja toimenpidekarttoitus 2008, Ramboll Finland Oy
- Kaatopaikan sulkemisen pohjatutkimukset ja vakavuustarkastelu 2011, Ramboll
- Nekalan entinen kaatopaikka, maaperän kunnostuksen yleissuunnitelma, 2012, Ramboll
- Tampereen kantakaupungin - Aitolahden Sorilan viitasammakot 2010, Pirkkalan lintutieteellinen yhdistys
- Tampereen kantakaupungin ja Sorilan viitasammakkoselvitys 2011, osa 2, Iidesjärvi, Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys
- Maisemasuunnitelma - vaihtoehto perhepuisto 2011, Maisema-arkkitehtitoimisto Nämymä Oy
- Ojalan osayleiskaava-alueen muinaisjäännös inventointi 2010, Mikroliitti Oy
- Ojalan osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten täydennysinventointi 2011, Mikroliitti Oy

Lähteet

Laki ja ylemmän tason suunnitelmat ja strategiat

- Asuntopoliittinen ohjelma 2030
- Ilmastostrategia 2030
- Maankäyttö- ja rakennuslaki (MRL) 1999
- Maankäytön, asumisen ja liikenteen aiesopimus (MAL) 2016 - 2019
- Pirkanmaan maakuntakaavaehdotus 2040
- Tampereen kaupunkiseudun rakennesuunnitelma 2040
- TASE 2025 liikennejärjestelmän kehittämisoohjelma
- Valtakunnalliset alueiden käyttötavoitteet (VAT)

Tampereen kaupunkistrategia ja sen toteuttamisojelmat, kaupungin muut ohjelmat ja suunnitelmat

- Elinvoimasuunnitelma "Rock, rauta ja rakkaus"
- Esteettömyysohjelma 2009 - 2016
- Hulevesiohjelma 2012
- Hyvinvointisuunnitelma
- Kaupunkirakenne- ja ympäristösuunnitelma "Rosoisesti kaunista"
- Lapsi- ja nuorisopoliittinen ohjelma 2007
- Luonnonsuojeluohjelma 2012 - 2020
- Meluntorjunnan toimintasuunnitelma 2013 - 2018
- Meluselvitys 2012
- Organisaation toimintakyky-suunnitelma "Uusi Tampere - yhdessä tehden ja rohkeasti johtaan"
- Pohjavesien suojeleusuunnitelma
- Pysäköintipoliittika
- Raitiotien yleissuunnitelma
- Tampereen kaupunkistrategia 2025 "Yhteinen Tampere - näköalojen kaupunki"
- Vammaispoliittinen ohjelma 2011 - 2016
- Ympäristöpolitiikka 2020
- Tampereen raitiotien vaikutusten arvointi, Yhteenvetoraportti, Grönlund ym. 2016. Tampereen kaupunki / IDIS Design Oy
- Hämeenkadun joukkoliikennekatu- ja elävöittämiskokeilun vaikutukset. Loppuraportti, 26.1.2017

Yleiskaava-aineisto

- Työohjelma 24.11.2013
- Osallistumis- ja arvointisuunnitelma 26.3.2014, päivitetty 4.8.2016, 1.2.2017
- Yhteenvetto vuorovaikutuksesta ja analyyseistä tavoitevaiheessa 2015
- Tavoitteet 2015
- Yleiskaavaluonnos 10.8.2016, kaavakartat 1-7 ja kaavan selostus
- Palaute kaavaluonnoksesta ja laaditut vastineet 2017

Yleiskaavatyöhön liittyvät selvitykset, analyysit ja suunnitelmat

- Alustavat liikenneverkon kehittämistavoitteet 2015
- Asukkaat ja asuminen 2014
- Ekosysteemipalvelut ja viherrakenne Tampereella
- Kantakaupungin rantojen kaavoitustilanne 2016
- Tampereen nykyrakenteen energiatehokkuuden ja ilmastovaikutusten arvointi YKR -vyöhyketyökalulla
- Teollisuus- ja työpaikka-alueselvitys 2014
- Viher- ja virkistysverkostoselvitys 2014
- Väylien kattamisen selvitys 2014
- Yhdyskuntateknisen huollon nykytila 2014
- Yhtenäisten pientaloalueiden arvoselvitys 2016
- Yleiskaavan 1998 ajantasaisuuden arvointi 2014
- Arkeologinen inventointi 2017, Pirkanmaan maakuntamuseo
- Kantakaupungin liito-oravaselvitys

- Maankäytöltään muuttuvien alueiden tarkastelut
 - Kaleva-Kissanmaa -alueen täydennysrakentamisen ja kannen visiosuunnitelma
 - Lakalaiva-Rautaharkon maankäyttötarkastelu
 - Lielahden rannan kehittämисvisio
 - Peltolammin koulun sijoittamisen viitesuunnitelma
 - Ruotula-Niihamaa-Teiskontie -alueen rakennetarkastelu
 - Sisääntuloväylien liikennejärjestelmällinen tarkastelu
 - Viinikka-Rautaharkko -alueen rakenne- ja liikenneverkkotarkastelu
 - VT9:n rinnakkaisyhteys Hylliiniitynkatu - Loukkaankatu
 - VT9:n rinnakkaisyhteys Juvankatu - Heikkilänkatu
 - Vaitinaron liikenne- ja liittymäselvitys 2016
 - Turtolan rakennetarkastelu
 - Särkijärven maankäyttövisio
 - Raholan puhdistamoalueen ja Nokian moottoritien välillä Tesoman liittymä-Vaitinaro -rakennetarkastelu
 - Lielahden (Hiedanrannan) selvitysten tiivistelmä
 - Valtatien 9 itäisen kehätien eritasoliittymätarkastelu

Sirretäviin ja vahvistettaviin yleiskaavamerkintöihin liittyvät selvitykset

- Kolmenkulman alueen vesihuollon yleissuunnitelma, 2006, Suunnittelukeskus Oy
- Hulevesien käsittelyalueen nro 5 sijaintimuutos, 2007, Tampereen kaupunki
- Lahdesjärvi-Lakalaivan vesihuollon yleissuunnitelma, 2008, FCG Planeko Oy
- Särkijärven hydrologinen selvitys, 2008, Tampereen kaupunki
- Hervantajärven osayleiskaavan hulevesisuunnitelma, 2008, FCG Planeko Oy
- Ojalan osayleiskaavan hulevesisuunnitelma, 2014, Ramboll
- Nekalan entinen kaatopaikka, riski- ja toimenpidekartoitus 2008, Ramboll Finland Oy
- Kaatopaikan suljemisen pohjatutkimukset ja vakavuustarkastelu 2011, Ramboll
- Nekalan entinen kaatopaikka, maaperän kunnostuksen yleissuunnitelma, 2012, Ramboll
- Tampereen kantakaupungin - Aitolahden Sorilan viitasammakot 2010, Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys
- Tampereen kantakaupungin ja Sorilan viitasammakkoselvitys 2011, osa 2, lidesjärvi, Pirkanmaan lintutieteellinen yhdistys
- Maisemasuunnitelma - vaihtoehto perhepuisto 2011, Maisema-arkkitehtitoimisto Näkymä Oy
- Ojalan osayleiskaava-alueen muinaisjäännös inventointi 2010, Mikroliitti Oy
- Ojalan osayleiskaava-alueen muinaisjäännösten täydennys inventointi 2011, Mikroliitti Oy

Muut selvitykset

- Arkeologinen arkisto inventointi, esiselvitys 2016, Pirkanmaan maakuntamuseo
- Kantakaupungin avoimien maisematalojen selvitys 2015
- Kulttuuriympäristöihin liittyvät selvitykset mm. keskustasta, Kauppi-Niihamasta, Hyhkystä, Kalevasta, Vuoreksesta ja Hakametsästä
- Pirkanmaan historiallisesti merkittävät tiet 2011, Pirkanmaan maakuntamuseo
- Tampere Hiedanranta kaavamuutoshanke, arkeologinen vedenalaisinventointi 2015, Pintafilmi Oy

Dno TRE:7801/10.02.03/2012

Pvm 14.8.2014

1 (5)

MUISTIO

MRL 66§ VIRANOMAISNEUVOTTELU KANTAKAUPUNGIN YLEISKAAVA 2040 ALOITUSVAIHE

Aika 19.5.2014 klo 9.30-11

Paikka Tampereen kaupunki, Frenckellin aukio 2B,
neuvotteluhuone Rotvalli

Läsnäolijat Leena Strandén, Pirkanmaan ELY – keskus, Ympäristö ja luonnonvarat, Rakennettu ympäristö -yksikkö
Jarkko Peurala, Pirkanmaan ELY - keskus, Liikenne
Elina Viitanen, Pirkanmaan ELY – keskus, Ympäristö
Soili Ingelin, Pirkanmaan ELY – keskus, Ympäristö
Vadim Adel, Pirkanmaan maakuntamuseo
Miinu Mäkelä, Pirkanmaan maakuntamuseo
Karoliina Laakkonen-Pöntys, Pirkanmaan liitto
Tapio Sten, Tampereen Aluepelastuslaitos
Matti Jääskeläinen, Pirkkalan kunta
Pia Hastio, Tampereen kaupunki
Lotta Kauppila, Tampereen kaupunki
Kaisu Kuusela, Tampereen kaupunki

1. Kokouksen avaus, puheenjohtajan ja sihteerin valinta

Pia Hastio avaa kokouksen kello 9.38 ja toteaa tilaisuuden olevan maankäyttö- ja rakennuslain mukainen viranomaisneuvottelu yleiskaavatyön aloitusvaiheessa.

Neuvottelun puheenjohtajaksi valitaan kokouksen avaaja ja sihteeriksi Kaisu Kuusela.

2. Osallistumis- ja arvointisuunnitelma

Lotta Kauppila käy läpi osallistumis- ja arvointisuunnitelman, joka on kutsun yhteydessä toimitettu kutsun saaneille.

Kantakaupungin yleiskaavan osallistumis- ja arvointisuunnitelma on päivätty 26.3.2014. Suunnitelma on ollut nähtävillä 3.4.- 5.5.2014. Nähtävillä olon aikana vastaanotetussa palautteessa esitettiin yhteistyön rakentamista asukkaiden ja toimijaryhmien kanssa muun muassa jätteveden puhdistuslaitoksen sijoituspaikan pohtimisessa, pyöräilyn edistämisessä ja viheralueiden merkitysten esiihn nostamisessa.

3. Kaavan laadinnan lähtökohdat ja kaavaprosessin tavoitteet

Kantakaupungin alue, jonka yleiskaava laaditaan, kattaa neljänneksen Tampereen kaupungin pinta-alasta. Kaupungin asukkaista 98% sijoittuu tälle alueelle. Pirkanmaan liiton väestöarvion mukaan alueen väestönlaskvu on vuoteen 2040 mennessä 57 000 henkeä.

Viime vuosina yleiskaavatyötä on tehty laatimalla osayleiskaavoja kantakaupungin alueelle. Tällä hetkellä vireillä on kaksi osayleiskaavaa: Keskkustan strategisen osayleiskaava sekä Ojalan osayleiskaava. Ojalan valmistuttua voidaan todeta, että kantakaupungin alueella on kattava yleiskaava. Myös asemakaavatilanne on melko kattava. Rakennetun vyöhykkeen sisään on jäänyt joitain asemakaavoittamattomia alueita, joiden kaavoitukseen hidasteena on muun muassa maanomistus.

Tässä yleiskaavassa on valittu aiempaa strategisempi ote. Kaava laaditaan koko kantakaupungin alueelle siten, että painopiste on yhdyskuntarakenteen täydentämisessä ja olevien alueiden uudistamisessa. Päästövähennystavoitteet ovat merkittävä teema tässä kaavassa sekä asumisen että liikenteen osalta. Ympäristö ja elämän laatu nousevat myös merkittäviksi teemoiksi.

Tavoitteenasettelua ja suunnittelutyötä raamittavat Pirkanmaan liitossa käynnissä oleva maakuntakaavatyö sekä Tampereen seudun valmistelema seutusuunnitelman päivitys. Tampereen kaupungin sisällä työtä ohjaavat apulaispormestarini johtama Yleispiirteisen maankäytön ohjusryhmä sekä lautakunnat. Kaavatyö on tarkoitus tehdä tämän valtuuston aikana siten, että kaupunginvallusto pääsisi hyväksymään kaavan vuonna 2016.

Kaupunkilaisia pyritään saamaan mukaan valmistelutyöhön monipuolesti. Tavoitteena on, että kaavatyöhön saataisiin mukaan 11 000 kaupunkilaista. Tämä on viisi prosenttia kaupungin väestöstä.

Yleiskaavatyö on aloitettu laajan selvitysaineiston kokoamisella. Selvitysten myötä kerätyn tiedon valossa on tarkoitus kartoittaa kantakaupungin täydennys- ja muutospotentiaali. Tavoitteena on myös tuottaa tieto energiatehokkaan, tiiviin ja laadukkaan kantakaupungin aikaan saamiseksi.

4. Viranomaistahojen puheenvuorot

Karoliina Laakkonen-Pöntys, Pirkanmaan liitto

Voimassa olevien maakuntakaavojen kehittämisperiaatemerkinät osoittavat maakunnan erityisiä strategisia tahtotiloja, kuten esim. Liikenne ja logistiikkakaavassa esitetty järjestelyratapihan siirto Viinikasta Lempäään kunnan alueelle. Ne on huomioitu yleiskaavan lähtökohdissa.

Uuden maakuntakaavan laadinnassa on vireillä myös kantakaupunkiin vaikuttavia hankkeita, kuten esim. seudullinen liityntäpysäköinnin sijoitus- ja mitoitustarkastelu on tekeillä. Toteutuessaan hanke vaikuttaa suuresti kantakaupunkiin, vaikka keskeisimmät liityntäpysäköinnin alueet todennäköisesti sijoittuvatkin kehyskuntiin. Merkittäviä liityntäpysäköintialueita on kuitenkin myös kantakaupungissa. Järjestelyratapihan siirron kustannus-hyötysuhteen kartoittamiseksi voitaisiin tehdä vaikutusten arviontia myös tässä kaavassa. Tutkien erityisesti sitä, mitä järjestelyratapihan alueelle voisi sijoittua.

Leena Strandén, ELY – keskus

Jatkuvasti päivityvä yleiskaava on hyvä kaavamuoto. Hyvä on myös se, että samaan aikaan käynnissä oleva maakuntakaavatyö voidaan huomioida yleiskaavassa. Täytyy kuitenkin katsoa, ettei yleiskaavan ratkaisuista tule voimassa olevan maakuntakaavan vastaisia mikäli maakuntakaava ei ehdi voimaan tämän yleiskaavan hyväksymiseen mennessä. Osallistumis- ja arviontisuunnitelmaan voisi lisätä maininnan yleiskaavatyön ja maakuntakaavan valmistelutyön samanaikaisudesta.

Tässä kaavatyössä käytössä oleva menettely käynnistää yleiskaava laajalla tiedonkeruulla on hyvä. Tärkeäksi teemaksi nousevat maankäytön muutosalueet. Teollisuusalueiden lisäksi olisi tärkeää tunnistaa myös sanearausikään muutaman kymmenen vuoden kuluessa tulevat asuinalueet. Alueita tulee peilata niissä oleviin arvoihin ja pohtia, mitkä alueet sisältävät sellaisia arvoja, joista ei voida luopua.

Myös kaupungin sisäisten hallintokuntien välinen yhteistyö on uutta. Osallistumis- ja arviontisuunnitelmaan voisi selkiyttää muiden hallintokuntien roolia kaavatyössä.

Vadim Adel, Pirkanmaan maakuntamuseo

On tärkeää käynnistää hyvissä ajoin selvitystyö kulttuuriympäristössä olevien arvojen kartoittamiseksi. Arvot on huomioitava muuttuvien alueiden määritteilyssä. Museo tiedustelee, millä aikataululla kulttuuriympäristöselvitystyö aio-

taan käynnistää ja esittää, että asiasta pidettäisiin Pirkanmaan maakuntamuuron ja Tampereen kaupungin välisen työneuvottelun. Neuvottelussa sovittaisiin kulttuuriarvojen selvitystyön tarkkuustaso sekä tuotaisiin esiin alueet, joissa selvitystilanne on hyvä. Lisäksi nostettaisiin esiin teemat, joihin selvityksen pitäisi pureutua.

Pirkanmaan liitto ilmoittaa halukkuutensa osallistua palaveriin.

Jarkko Peurala, Pirkanmaan ELY - keskus, Liikenne

Kestävän liikkumisen ja kestävien liikennemuotojen mukaan ottaminen on tärkeä teema kaavassa. Asenneilmaston muuttaminen asukkaissa on tärkeää (muun muassa sosiaalisen median keinoin) pyöräilyn, kävelyn ja joukkoliikenteen suosimiseen kantakaupungin alueella liikkumisessa.

Matti Jääskeläinen, Pirkkalan kunta

Kaupungin valitsema tarkkuustaso on hyvä. Prosessi näyttää, pysyykö kaava näin yleisellä tasolla vai tehdäänkö joissain kohdissa tarkempia ratkaisuja.

Kevyen liikenteen ja joukkoliikenteen matkaketjut tulee suunnitella sujuviksi. Ei pidä kuitenkaan unohtaa ajoneuvoliikennettäkään. Palveluverkkoa koskevassa suunnittelussa voitaisiin tehdä kuntien välistä yhteistyötä. Myös työpaikka-alueiden profilointi on tärkeää, jotta seudun sisälle ei synny alueiden välistä kilpailua. Erilaisten toimintojen mitoitus ja yhteensovittaminen nousevat tärkeiksi kysymyksiksi. Myös väestöpohjan muutos on kaavassa tärkeä teema.

Kaavan aikataulu on erittäin kunnianhimoinen.

Tapio Sten, Tampereen Aluepelastuslaitos

Viinikan järjestelyratapiha rajoittaa kaupungin toimintoja. On hyvä, että pihan siirtoa tutkitaan.

Soili Ingelin, Pirkanmaan ELY - keskus, Ympäristö

Kantakaupungin alueelle on laadittu melko tarkkoja osayleiskaavoja, joiden yhteydessä on tutkittu esimerkiksi luontoarvoja tarkasti. Nämä kaavat kannattaisi jättää voimaan uuden kaavan valmistuttua.

Kaavatyön pohjaksi laadittavat viherverkkoselvitykset vievät työtä hyvään suuntaan.

5. Jatkotoimenpiteet ja kokouksen päätäminen

Sovitaan, että kalenterivuoden kuluessa pidetään työpalaveri.

Pia Hastio päättää kokouksen kello 11.02.

Muistion vakuudeksi

Kaisu Kuusela
Projektiarkkitehti

Jakelu

Pirkanmaan ELY - keskus
Pirkanmaan maakuntamuseo
Pirkanmaan liitto
Aluepelastuslaitos
Kangasalan kunta
Lempäälän kunta
Pirkkalan kunta
Nokian kaupunki
Ylöjärven kaupunki
Tampereen kaupunki

Kulttuuriperintö kohdeluettelo (kartta 3)

VALTAKUNNALLISESTI ARVOKAS RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ TAI KOHDE (V1-8)

Kohteen nimi	Numero
Lielahden asemarakennus, Epilässä Lielahden asemarakennus on osa harvinaistunutta 1920-luvun tiilirakenteisten asemien sarjaa. Tampere-Pori radan (1890-1895) Lielahden asema on rakennettu entisen vahtituvan paikalle palvelemaan teollisuusaluetta 1927. Enqvistin sulittisellutehtaan rakentaminen alkoi Lielahteen 1910-luvulla. Asema on pelkistetty pitkänomainen rakennus, jonka etupuolella on poikkipäät ja kuisti.	V1
Pispalanrinne Pispalanrinteen poikkeuksellinen sijainti jyrkkärinteisellä harjulla kahden järven välissä on tehnyt siitä Suomen tunnetuimman 1800- ja 1900-lukujen taitteessa suurten kaupunkien ulkopuolelle, kaavoittamattomalle maalle ilman valvontaa rakentuneista työväen asuinalueista. Jyrkkään rinteeseen rakennetut portaat korvaavat osittain katuverkon. Tyyppillisää, hyvin säilyneitä yksittäisiä rakennuskohteita Pispalassa ovat mm. Lauri Viidan museo 1920-luvulta, Pispan koulu (Tiitola 1914 ja Strömer 1941), Vuorenmaan valtakunta 1920-luvulta, Virtasen valtakunta 1920- ja 1930-luvun vaihteesta, Rajaportin sauna kortteli 1800- ja 1900-luvun vaihteesta sekä edelleen mm. Erämiehen-, Rimmin-, Pättärän-, Pispan- ja Mäkikadun sekä Pispalanharjun ympäristöt. Pispalan maamerikksi on muodostunut 1900-luvun alussa rakennettu teräsrakenteinen 55 metriä korkea haulitorni, jonka huipulla olevaan valimoona johtavat avokierreportaat. Pyhäjärven ja Näsijärven rannassa on uittotunneleihin liittyviä rakenteita. Pispalan nimi periytyy katoliselta ajalta, jolloin harjulla ollutta Turun piispaa majoittanutta taloa kutsutiin Pispalaksi. Keskiajalla Pispalanharjua pitkin kulki Pispan talon sivutse maantie Turkuun. Teollisuuden kasva-va väestö siirtyi jälleen kaupungin ulkopuolelle, josta oli saatavissa tilanomistajilta pieniä vuokratonta. Yksi ja suurin näistä 1890-luvulla syntyneistä alueista oli Pohjois-Pirkkalaan kuulunut Pispalan harju. V. 1937 länsipuolen kyliä, myös Pispala, liitettiin kaupunkiin. Alueen ensimmäinen asemakaava valmistui 1945. Betonelementeistä koottu nippu-uittotunneli valmistui 1968.	V2
Pyynikinharju (mav) ja näkötorni (V3) Pyynikinharju on merkittävä matkailu- ja vapaa-ajankohde, jonka virkistys- ja nähtävyyskäyttö on alkanut jo 1800-luvun alkupuolella. Pyynikin harju kuuluu yli 200 kilometriä pitkään harjujaksoon, joka ulottuu Salpausselästä Pohjois-Satakuntaan. Harjun lakiosa on 80 metriä Pyhäjärven pinnan yläpuolella. Pyynikin nykyinen 26 metriä korkea klassis-tinen näkötorni on rakennettu 1920-luvulla punaisesta graniitista. Tampereen kaupungin perustamisen aikaan 1700-luvun lopulla Pyynikinharju oli kaupunkilaisten yhteislaitu-mena ja kaupunkilaiset ottivat metsästä vapaasti kotitarvepuuta. Harjun suojuelu alkoi jo 1830-luvulla, jolloin puiden hakkaaminen kiellettiin. Harjulle rakennettiin 1844 keräysvaroin paviljonki. Merkittävä näköalapaikka harjusta muodostui 1850-luvulla, jolloin metsään hakattiin näkölinjoja, jotta maisema avautuisi katselijoille paremmin. Pyynikin harjulle rakennettiin 1888 puurakenteinen ns. Ilomäen näkötorni, joka tuhoutui tykkitulessa 1918. Uusi näkötorni rakennettiin edellisen paikalle 1929. Kaupunginarkkitehti Bertel Strömmérin suunnitelma Pyy-nikin kansanpuistoksi valmistui 1930.	V3
Kalevan kaupunginosa ja kirkko Tampereen Kaleva on yksi yhtenäisimmistä ja laajimmista kaupunginosista, joka on toteutettu toisen maail-mansodan jälkeen funktionalismin kaavoitusperiaatteiden mukaisesti. Kalevan kirkko on Suomen uudemman kirkkoarkkitehtuurin monumentaalisin esimerkki ja kirkko seisoo Liisankalliolla veistoksellisen vapaasti. Sam-polan rakennus (arkkitehdit Timo Penttilä ja Kari Virta) on Kalevan kaupunginosan kärjessä, Kalevan kirkkoon päätyvän aukion laidalla. Tampereen väkiluku kasvoi voimakkaasti sotien jälkeen. Kaupungin asutus laajeni itään pään uusilla asuinalueina. Kalevana tunnetulle entiselle Tammelan vainioille rakentuikin 1940-1950-luvulla yksi kaupungin tiheimmin rakennettuja ja asuttuja alueita. Ensimmäisessä vaiheessa mittavin rakennusurakka toteutettiin Kalevan puistotien ja Liisankallion välisellä alueella, jonka nousi kymmeniä uuden rakennustyylin mukaisia torni- ja lamellitaloja.	V4

Kohteen nimi	Numero
<p>Kalevan asemakaavojen pohjana toimi arkkitehti Brunilan 1922 laatima itäisten alueiden asemakaava. Tätä kaavaa ei koskaan vahvistettu, niinpä ennen sotia kaavojen toteuttamisen jälkeen. Kaupunkia tuun ulottuva Elis Kaalamon itäisten alueiden asemakaava vahvistettiin 1938. Kaupunkiin perustettiin itään olevat alueet kaavojen mukaan myöhemmin useassa vaiheessa mm. Teiskontien korttelit 1953 ja Sammonkadun 1955. Tiheän asutuksen vastapainoksi alueelle muodostettiin merkittävä Liisan-Kiovan-Keskuspuiston muodostama puistoalue ja katulikenteen keskeiset akselit Teiskontie ja Sammonkatu rakennettiin leveiksi puistokauteksi.</p> <p>Kalevan ydinalueen, Lii sankallion, rakentaminen pääsi vauhtiin vasta sotien jälkeen. Tiiviiseen sijoitteluun sekä vuokra-asuntojen pieneen kokoon vaikutti asuntopula. Ensimmäisenä Kalevaan valmistuvat Kaskitien lamellitalot. Kalevan tornien rakentaminen alkoi 1949. Arkkitehti Harry W. Schreckin suunnittelemat rakennekset olivat tuolloin Tampereen puolikunnallisen asuntotuotannon suurin hanke. Myöhemmin yksi torni, nk. miljoonatorni, toteutettiin yksityisenä asunto-osakeyhtiönä. Rakennukset valmistuivat 1951–1953 ja 1956.</p> <p>Ilmarinkadun varrelle rakennettiin 1949–1953 Tampella-yhtiön perustaman asunto-osakeyhtiön neljä tiilipintaista lamellitaloa. Nämä nk. Pekolan talot suunnitteli arkkitehti Alvar Aalto. Viidennen, 1955 valmistuneen samantyyppisen rakennuksen suunnitteli rakennusmestari Oskar Helminen. Vastapäinen lamellitalojen ryhmä rakennettiin alun perin Branderin kenkätehtaan henkilöstöasunnoiksi. Arkkitehti Jaakko Tähisen suunnittelemien ja vuosina 1949–1953 rakennetun As. Oy Koskentien lamelli- ja pistetalot muodostavat yhtenäisen väljästi rakennetun kokonaisuuden. Puistomaista pihaa leimaavat suuret mänyt.</p>	
<p>Kalevankankaan hautausmaa</p> <p>Kalevankankaan hautausmaa on edustava esimerkki 1800-luvun lopun kirkosta ja asutuksesta erillään olevista hautausmaista. Kalevankankaan hautausmaan eriaikaiset osat kuvastavat muutoksia paitsi hautausmaissa myös puutarhataiteen ja hautamuistomerkkien kauneusihanteissa. Kalevankankaalle on haudattu Suomen henkisen ja aineellisen kulttuurin merkkihenkilötä.</p> <p>Kalevankankaan 1880 vihitty hautausmaa on rakentunut eri hautaustapojen ja istutustyylien muodostamista osista. Sitä on laajennettu viisi kertaa, muistolehto vuodelta 1970 on alueista nuorin. Hautausmaan monumentaalinen pääportti on verhoiltu punaisella graniitilla. Pääporttilta johtaa kuusikujanne kupoliikkauksille siunauskappelille. Pääporttia vastapäätä oleva arkkitehti F.L. Caloniuksen suunnittelemä puuleikkauksin varustettu koristeellinen rakennus vuodelta 1889 on toiminut hautautilaisuuksiin saapuneen saatoväen odotustilana ja seurakuntien ylipuutarhurin asuntona.</p> <p>Kalevankankaan hautausmaa vihittiin 1880. Hautausmaan pääportti valmistui 1937 arkkitehti Bertel Strömerin piirtämänä ja siihen liittyvät reliefit valmisti kuvanveistäjä Gunnar Finne. Arkkitehtitoimisto W.G. Palmqvist ja Sjöströmin suunnittelemä siunauskappeli valmistui 1914. Kappelia laajennettiin ja se muutettiin krematoriaksi 1967. Viereen rakennettiin toinen kappelisali 1984 (arkkitehti Antero Sirviö). Sisällisodan 1918 taistelut jättivät jälkensä hautausmaan muistomerkkeihin.</p>	V5
<p>Hatanpään kartano</p> <p>Hatanpään kartano edustaa 1800-luvun lopun asussa olevine päärakennuksineen, huviloineen ja puistoineen 1700-luvulla lounaissuomalaisen ja uusmaalaisen kartanovyöhykkeen ulkopuolelle syntynytä pohjoishämäläistä kartanokulttuuria.</p> <p>Kartanon merkittävin rakennuskanta Pyhäjärven työntyvällä niemellä muodostuu kahdesta arkkitehti Sebastian Gripenbergin 1800-luvun lopulla suunnittelemastä asuinpalatsista, uusrenessanssityylisestä päärakennuksesta ja uusgoottilaistyylisestä Idmanin huvilasta sekä talousrakennuksista.</p> <p>Puisto ja puistokuja, jonka päätelineenä päärakennus on, ovat saaneet alkunsa jo 1700-luvun lopulla. Puisto on säilynyt 1896 uudistukseen aikaisessa asussa ja on nykyisellään englantilaisen maisemapuiston tapaan runsaan polkuverkon jakama. Puiston keskiakseli kulkee päärakennuksen takaa Pyhäjärven rantaan. Puisto on pengerretty ja sieltä johtavat kiviportaat mm. laivarantaan. Rantaa reunustaa kivimuuri. Suuri osa puiston puistosta on kotimaisia lehtipuita ja havupuita.</p> <p>Puisto uudistettiin täysin kaupunginpuutarhuri K.J. Gauffinin johdolla 1800-luvun lopulla. Tuolloin rakennettiin uusia käytäviä, istuutuksia sekä kiviaita. Kasvihuoneita oli neljä. Vanhasta puistosta säädettiin vain joitakin puita ja myös hedelmäpuutarha uudistettiin. Yksi puiston käytävistä nimettiin Kuninkaankujaksi Kustaa III vierailta puistossa 1778. Arboretumin ja rosarion rakentaminen aloitettiin 1970-luvulla.</p> <p>Idmanien aika Hatanpällä päätti 1912 suureen kavallustapaukseen, jonka seurauksena kartano laajoine maa-alueineen siirtyi Tampereen kaupungille. Sairaala-toiminta sai alkunsa Hatanpään niemessä 1916, kun hirsiseen Pirtti-rakennukseen sijoitettiin mielisairala, joka siirrettiin ensimmäisen maailmansodan aikana kartanon päärakennukseen. Huvilaan, navettaan ja Pirttiin sijoitettiin sotilassairaala ja huvila muutettiin kunnallissairaalaaksi 1919. Kartanon vierelle rakennettiin 1935 arkkitehti Bertel Strömerin suunnittelemat ja 1960-luvulta alkaen useasti laajennetut sairaalarakennukset. Sairaala käytön jälkeen Hatanpään kartanon päärakennuksessa toimi 1970 alkaen Tampereen kaupunginmuseo.</p>	V6

Kohteen nimi	Numero
<p>Viinikka-Nekala pientaloalue Viinikan ja Nekalan omakoti- ja pienkerrostaloalueet ovat 1900-luvun alkupuolen ja jälleenrakennuskauden korkeatasoisesti suunniteltuja, osittain kunnallisen asuntotuotannon turvin toteutettuja asuinalueita.</p> <p>Viinikan pientaloalueen rakennuskanta muodostuu kadun varteen tiiviisti rakennetuista satulakattoisista yhden tai useamman perheen taloista ja kahdesta säilyneestä kunnallisesta rivitalosta. (Birger Federley 1919). Ainakin osa rakennuksista on rakennettu Lapin ja Viinikan kaupunginosiin rakennettavien työväenasuntojen suunnittelukilpailussa palkittujen ehdotusten mukaan. Toinen julkinen rakennus alueella on Nekalan koulu, jonka on suunnitellut kaupunginarkkitehti Bertel Strömmér 1932.</p> <p>Alueen etelälaidalla olevaan 1930-luvun dekoratiivista klassismia edustavaan, vaaleaksi rapattuun ja suorakaiteen muotoiseen Viinikan kirkkoon (arkkitehti Yrjö Vaskinen) liittyy pääsisäänkäynnin vieressä korkea kellotorni. Viinikan kirkko on ensimmäinen suomalainen kirkkorakennus, jossa saman katon alle yhdistettiin kirkkosali, seurakunnallinen työkeskus ja pappila.</p> <p>Viinikan asemakaavaa laajennettiin jo 1923 Nekalaan. Aluetta laajennettiin edelleen 1927, 1935 ja 1939. Nekalan alueelle sijoitettiin talvisodan jälkeen Ruotsista saadun avun turvin rakennettuja taloja ns. Ruotsalaiskylä. Nekalan asevelikylän rakentamisesta vastasi Tampereen aseveliyhdistys. Talojen piirustukset tilattiin arkkitehti Alvar Aallolta ja A. Ahlström Oy:n Varkauden talotehdas valmisti rakennusten puuosat. Talkoovoimin rakennetun asevelikylän vihkiäisiä vietettiin 1943.</p>	V7
<p>Hervannan keskusakselin Raili ja Reima Pietilän rakennukset Hervanta on yksi Suomen tunnetuimmista 1970-luvulla rakennetuista lähiöistä. Hervannan asemakaavalinen idea perustuu kompaktin kaupunkirakenteen teoriaan vastareaktionaa puutarhaupunki-ideologialle. Betonisen asuinalueen ytimenä ovat ajan lähiösuunnittelulle tyyppilliseen tapaan liikekeskus ja julkisten palveluiden rakennuskompleksi, johon kuuluvat toimintakeskus sekä vapaa-ajankeskus seurakuntatiloineen. Raili ja Reima Pietilän suunnittelemat rakennukset on toteutettu punatiilestä, mikä luo kontrastin ympäröivälle betoniselle kerrostalarakentamiselle. Keskusakselsisommitelman tiiliarkkitehtuurin ja viherympäristön muodostama kokonaisuus luo asuntoalueelle oman selkeän identiteetin.</p> <p>Vapaa-aika- ja seurakuntakeskuksessa on käytetty julkisivuaiheina epäsäännöllisen muotoisia ikkunoita, loi-vasti kaartuvia muotoja ja pyöristettyjä kulmia. Seurakuntakeskuksen keskeinen tila on kirkkosali, vapaa-aikakeskuksessa sijaitsevat harrastustilat ja urheiluhalli.</p> <p>Toimintakeskuksena tunnetussa rakennusryhmässä on kolme osaa: terveyskeskus, kirjasto ja elokuvateatteri. Niitä yhdistää osittain katettu keskikäytävä ja pieni aukio. Rakennuksille ovat leimallisia ylös- ja ulospäin kaartuvat räystät.</p> <p>Ajatus Tampereen vanhan kaupunkirakenteen ulkopuolelle rakennettavasta satelliitista syntyi Tampereen yleiskaavasuunnitelmassa 1966. Arkkitehtiliiton 1967 järjestämän asemakaavakilpailun voitti arkkitehti Aarne Ruusuvuoren ehdotus, jonka osana oli yleisten rakennusten keskusakselsisuunnitelma. Arkkitehdit Reima ja Raili Pietilä kehittelivät suunnitelmaa asemakaavan mukaisesti 1974-1979; liikekeskus ja vapaa-aika- ja seurakuntakeskus valmistuivat 1979 sekä toimintakeskus 1989.</p> <p>Liikekeskusta laajennettiin itäpuolelle 2006-2007 arkkitehtitoimisto Eero Lahti Oy:n suunnitelmin. Kokonaisuuden nimeksi tuli kauppakeskus DUO.</p>	V8

MAISEMALLISESTI JA KAUPUNKIKUVALLISESTI HUOMIOITAVA RAKENNETTU KULTTUURIYMPÄRISTÖ TAI KOHDE (M1-26)

Kohteen nimi	Numero
Tohollopi, osa 1960-70-luvun rivitaloista Tohopinkadun varrella Rivitalot edustavat konstruktivistista tyylisuuntausta. Arkkitehtuuri on onnistunutta. Alkuperäinen vaalea seinäväri on säilytetty. Alueen monipuoliset viheralueet ovat hyvin asukkaiden saavutettavissa. Alueella toimi ruokakauppa vielä 1970-luvulla.	M1
Kohmankaari/Ristikivi Kerrostaloryhmä on rakennettu 1964-73. Alue edustaa "asumasolua", jossa on keskeinen puisto ja ulkosyötteen katuverkko. 1963 perustettu Ristikukkula oli Tampereen ensimmäinen asunto-osuuskunta ja yksi maan varhaisimpia. Aluetta on täydennetty rivitaloilla 1970-luvulla ja uusilla kerrostaloilla viime vuosina. Kohmankaaren itäosan rivitaloalue on arkkitehtonisesti edustava.	M2
Raholan asuinalueet ja Piikahaka Omakotitalot on rakennettu 1950-luvulta alkaen, keskusta-alueen kerrostalot 1960-luvulta alkaen. Alue on metsäkaupunki-ihanteen mukainen: alueella on oma lähipuisto, asuntokanta on monipuolista ja palvelut on keskitetty aukion laidolle.	M3
Kaarilan kartano (1887) ja -aukio Alueeseen kuuluvat aukion lamellitalot, jotka ovat 1960-70-luvulta, Puisto-Kaarilan atrium-talot (kytkettyjä omakotitaloja) vuodelta 1967, Raholan kartano (1700-luvulta) sekä kartanoympäristön asuinalueet ja siirto-lapuutarha. Harjun hautausmaa ja kirkon paikka (1600-1800) sekä Gaddin kappeli 1785 liittyvät läheisesti kartanon alueeseen.	M4
Lielahden kartano (1893), kertanopuisto, Nottbeckin hautakappeli 1885 ja tehdasalue 1800-luvulta alkaen Vesitorni ja keittämö hallitsevat maisemaa maamerkeinä. Alue muodostaa kerroksellisen tehdasalueen, jota on täydennetty vähitellen. Lielahdi liittyy läheisesti Niemen kartanoon ja asuinalueeseen. Lielahdessa oli ai-koinaan isoja maatiloja ja kartanoita, joiden vaikutuksesta perustettiin myös torppia. Teollisuus Lielahdessa alkoi sellun keitolla kartanon navetassa v. 1914. Lielahdi oli vuoteen 1950 asti Ylöjärveä.	M5
Niemen kartano ja pihapiiri Kartanon rakennuksista päärakennus on rakennettu 1861, kellarit 1877, navetta/tallit 1917-18. Vieraspytinki ja aitta ovat vanhempiä. Alueen ominaispirre on kerroksellisuus, joka on syntynyt maatalouselinkeinon ja puunjalostusteollisuuden toimimisesta samalla alueella ja osin samaan aikaan. A. Ahlström Oy:n Niemen saha toimi kartanon itäpuolella vuodesta 1889 1960-luvulle. Maatalousrakennukset olivat käytössä 1900-luvun alkupuolella omavaraisuuteen pyrkivän tehdasyhdyskunnan elintarviketuotantoon. Alue liittyy kiinteästi Lielahden kartanon ja tehdasalueen ympäristöön. Kohde on muutostilassa. Asuinalueen täydentäminen uusilla rakennuksilla on käynnissä.	M6
Lentävänniemi, lamelli- ja pistetaloja sekä koulu, asuntoalue 1960-luvulta alkaen Lentävänniemi oli ensimmäisiä aluerakennuskohteita Tampereella. Alue- rakentaminen alkoi, kun maat siirtyivät kaupungin omistukseen. Lentävänniemen ja viereisen Jänislahden asuntoalueen historia ulottuu kivikaudelle. Lentävänniemi oli vuoteen 1950 asti Ylöjärveä.	M7
Viikinsaari Viikinsaari kuului 1800-luvun alkupuolella Nikkilän taloon ja sittemmin saaren osti Vikin kartanon omistaaja, minkä myötä nykyinen nimi syntyi. 1870-luvun alusta lähtien leipuri- ja kondiittorimestari Tallqvist piti ravintolaliikettä saarella. Ravintola oli tamperelaisen herrasväen suosima ulkoilmaravintola aina 1880-luvun loppupuolelle saakka, jolloin se suljettiin. Sen jälkeen siellä oleili muutaman vuoden Tallqvistin pääsejä ja riehakasta joutoväkeä Pirkkalasta ja Tampereelta. Vuonna 1893 kaupunki osti saaren ja uusi ravintola rakennettiin palaneen tilalle 1895, mutta sekin paloi. Nykyinen ravintola rakennettiin v. 1900. Joselinin huvilan palossa säilynyt keilarata oli siirretty saareen jo aiemmin. 1917 Tampereen työväenyhdistys rakennutti saareen tanssipaviljongin. Saarella on kunnostettu vanhoja rakennuksia usein. Vuonna 1994 perustettiin saaren länsiosaan luonnonsuojelualue n. 10 ha:n alueelle.	M8
Pyynikki ja Tahmelan ranta-alue Pyynikin harju kuuluu Tampereen huomattavimpiin luonnonmaisemakokonaisuuksiin. Sen korkeus Pyhäjärven pinnasta on 77m. Pyynikki on osa pitkää harjumuodostelmaa, joka lähtee Salpausselältä ja jatkuu aina Etelä-Pohjanmaalle asti. Alue on osa valtakunnallisesti arvokasta maisema-alueutta. Kun kaupunki perustettiin 1779, saivat kaupunkilaiset Pyynikin alueen yhteislaidunmaaksi ja kerätä sieltä käyttöpuunsa. Pyynikillä on myös merkittävä rakennushistoriaa: Pyynikin Trikoon tuotantorakennukset 1898-1971, hotelli Rosendahl 1977, Pyynikin kesäteatteri 1959/1994, asuinkerrostaloja, työsuhdeasuntoja, Varalan urheiluopisto 1893-1976, asuinpellot ja tuotantorakennuksia 1800-luvulta alkaen.	M9
Petsamo Petsamo on 1920-50-lukujen esikaupunki. Asutushistorialtaan Petsamo edustaa työläiskaupunginosaa ja omakotirakentamisen ihannetta sekä puutarhakaupunkiaatetta.	M10

Kohteen nimi	Numero
Saukonmäki, Saukonpuisto ja Saukonpuiston koulu Pistetalot korkeimmalla kohdalla mäellä ja lamelli kerrostalot rinnettä myötäillen edustivat aikansa aluerakentamisen ihanteita. Rakennukset on toteutettu 1960-luvulta alkaen. Saukonmäki vertautuu vähän vanhempaan Kalevan rakentamiseen aivan Saukommäen naapurissa. Saukonmäki muistuttaa myös Helsingin Pihlajamäen metsälähiötä, joka oli arkkitehti Olli Kivisen ehkä tunnetuin aluesuunnittelutyö. Toisen maailmansodan jälkeen rakennettiin Saukonpuistoon parakkeja, jotka toimivat hätämajoituksena asukkaille. Hätmajoitus kesti aina vuoteen 1958 asti. Silloin valmistuivat Sammonkartanon pistetalot. Ludekylän kaupungin vuokralatom lievittivät kansalaissodan jälkeistä asuntopulaa. Litukan kaksikerroksiset rivitalot ja kahteen osaan Kekkosentien vuoksi jakaantunut siirtolapuutarha sijoittuvat myös alueelle. Alueella on vapaa-ajan, työväenkulttuurin ja puutarha-aatteiden historian rakennuksia.	M11
Kalevan ateljeetalo Kalevan ateljeetalo on rakennettu Taiteilijaseuran jäsenten asunnoiksi ja työtiloiksi v. 1961. Rakennus on edelleen käytössä ja sitä on pidetty kunnossa. Rakennus sijaitsee Kiovanpuiston eteläpuolella viihtyisässä viheralueistossa. Ateljeitten suuret ikkunat avautuvat pohjoiseen, kuten taiteen tekemisessä on tärkeää. Valo on silloin melko samanlainen, vuodenajasta riippumatta.	M12
Kantasairaala, voimalaitos ja asuinrakennukset (TAYS), 1960-luvulta alkaen Arkkitehtikilpailun voittivat arkkitehdit Erkki Helamaa ja Veijo Martikainen. V. 1958 aloitettiin rakennustyöt ja v. 1962 sairaala aloitti toimintansa. Uusia rakennuksia on rakennettu jatkuvasti ja muutos alueella onkin pysyvä. Sairaalasta puhutaan campus-alueena ja se on monipuolinen terveydenhoidon opetus-, terveys- teknologia- ja yritysalue. Alueella on tärkeä rooli kaupunkikuvassa, Teiskontien sisääntuloväylän varressa ja Kissanmaankadun päättäenä. Hyvin hoidetut viheralueet ovat vastapainona massiiviselle rakentamiselle.	M13
Kaupin pumppaamo ja vesitornit Yleinen vesijohto on ollut Tampereella toiminnessa vuodesta 1884 lähtien. Kohteessa on kaksi vesitornia, joiden katolla on observatoriot. Korkeapainevesijohdon säiliö rakennettiin Pyynikille, kun huomattiin että paine keskustassa olevassa vesijohdossa ei riitä korkeampia rakennuksia varten. Tämä kävi pieneksi ja uusi rakennettiin Kauppiin 1928. Tämäkin kävi pieneksi ja uusin rakennettiin entisen viereen 1959. Tornit ovat säilyttäneet arkkitehtoniset piirteensä. Kaupinojan pumppulaitos toimii edelleen ja on muutoksen tilassa.	M14
Kissanmaa rivi- ja omakotitaloja, asuin- ja liikekerrostaloja, keskuspuisto ja korttelipuistikot Kissanmaan asemakaavoitusta voidaan pitää koko maata ajatellen huomattavana esimerkinä toisen maailmansodan jälkeen vallinneista suunnitteluihanteista. Kissanmaalla ei ole tyypitaloja, mutta talot ovat kuitenkin hyvin samanhenkisiä. Rakentamisessa pyrittiin yhtenäiseen toteutukseen luontosuhteita myötäilevällä, mutta silti kurinalaisella yleisotteella. Hakametsän jäähalli on Suomen ensimmäinen (1965). Hipposkylän puukerrostalot on rakennettu 1947-49. Hipposkylän kaksikerroksiset kerrostalot on toteutettu pula-ajan rakentamisenä ja sosialisena asuntotuotantonä.	M15
Ruotulan asuinalue Teiskontien tuntumassa Kerrostaloissa käytössä ollut betonielementtiteknikkaa haluttiin hyödyntää myös pientalorakentamisessa ja kytketty omakotitalotyyppi Ruotulanrivi syntyi. Vaikka asukkaat ovat olleet taloihin tyytyväisiä, ei rakennustapa yleistynyt pientaloihin. Arvoalueeseen kuuluu myös lamelli- ja pistetaloja sekä omakotitaloja vuosilta 1963-66. Ruotulan alue ilmentää teollisuuskaupungin suunnitelmallista laajentumista mm. korkeatasoisella asuinalueuunnittelulla.	M16
Kauppaopisto Sammonkadun varrella Kalevassa Rakennus on toteutettu kilpailuvoiton perusteella ja on edustava modernin aikakauden kohde. Rakennus otettiin käyttöön v. 1965.	M17
Messukylän kirkot ympäristöineen (vanha kirkko 1500-luvun alku, uusi kirkko 1879), asuin- ja liiketaloja (1900-luvulta) sekä koulu 1880-1996 Paikan nimi on syntynyt keskiajalla, kun pappien piti pitää kirkossa messuja. Messukylän kappeliseurakunta syntyi 1400-luvulla ja aluksi pystytettiin puinen kirkko. Seurakunnan vaurastuttua rakennettiin vielä olemassa oleva kivinen kirkko 1500-luvun alussa. Messukylänkatu/tie toimii yhtenä sisääntuloväylänä kaupunkiin. Vanhan Messukylän kunnan keskustan rakenne on edelleen nähtävissä. Palvelut ovat vähentyneet, mutta edelleen on rakennusten alakerroissa liiketiloja ja liiketoimintaa.	M18
Kaukajärvi pohjoinen, kerrostalot 1960-70-luvulta ja Haiharan kartanon pihapiiri Keskisen ja Ahdin rakennusliikkeet ostivat Haiharan kartanon maat ja Tampereen laajin yksityinen aluerakentamiskohde sai alkunsa. Pitkät ja matalat talonauhat korostavat maiseman vaakasuoria linjoja Kaukajärveen viettävällä rinteellä. Alueen yleisilme on hyvin yhtenäinen ja tyyliläis nauhaikkunojen ja valkoisen ulkoväritynksen johdosta. Alue on selkeästi rajautuva kokonaisuus ja venesatama sekä rantapuistot täydentävät alueen viihtyisyyttä.	M19

Kohteen nimi	Numero
Kaukajärvi eteläinen Saarenvainionkadun kerrostalot on rakennettu 1968-73, Alue muodostaa Kaukajärvellä uudemman rakentamisen eheimmän kokonaisuuden.	M20
Hyppösen kenkätehdas ja Lokomon hallit, 1917-47 Alue ilmentää suuren teollisuuslaitosten 1900-luvun alun rakentamista. Sijoittuminen irti koskesta radan varteen on seurausta koskivoimasta vapautumisesta. Junaradan läheisyys taas on tärkeä kuljetusten vuoksi. Tiilirakennus muodostaa dominantin kaupunkikuvassa.	M21
Härmälä Härmälä sai nimensä Härmälän talosta, joka sijaitsi Valmetin alueella. Härmälä on Hatanpään kartanon takamaalle ja huvila-alueelle rakennettu esikaupunki. Alue rakentui pääasiassa omakotialueeksi 1930-luvulla. Valmetin työväestöä varten rakennettiin myös kerrostaloja. Aluetta on laajennettu useaan otteeseen, mm. lento-kentän siirrytyä Pirkkalan puolelle 1980-luvulla. Alueeseen kuuluvat Härmälän teollisuusalue ja Pyhäjärven rantapuisto, Nuolialantien asuin- ja liiketalot, Toivonkadun ja Tuomaankadun pienkerrostalot. Asemakaavalla on suojeiltu laajahko omakotitaloalue, talot rakentuneet 1920-40-luvuilla. Härmälän tunnusmerkki on kerrosellinen ja osa-alueittain yhtenäinen rakennuskanta. Puolustushallinnon rakennusperinnön säilyneet osat Pyhäjärven rannassa ovat ilmailuhistoriallisesti merkittäviä.	M22
Rantaperkiö Rantaperkiö on Hatanpään kartanon takamaille ja huvila-alueelle rakennettu esikaupunki Härmälän tapaan. Rantaperkiön aluetta on asutettu jo 1880-luvulta lähtien. Koulu valmistui 1925. Alueeseen kuuluvat myös Hatanpähnövi, Pyhäjärven rantapuisto, Perkiönpiston rivitalot 1956-57 sekä kerrostalot 1950- ja 1960-luvuilta. Rantaperkiö muodostaa asuntonauhan teollisuusalueen luoteispuolelle.	M23
Rautaharkko Alue on perustettu Hatanpään kartanon maille ja maat siirtyivät v. 1913 kaupungin omistukseen. V. 1949 alue asemakaavoitettiin ja alueen rakentuminen tapahtui pääosin 1950-luvulla. Alueelle sijoittuu pääasiassa pientaloja. Alueen merkittävin kerrostaloryhmä on Kartanonkadun kiilamaisen tontin 1969 valmistuneet 4 eri taloa sisältävä Lokomonlinna tai Lokomonhovi (lempinimeltään "Kultaharkko"). Viheralue talojen välissä kuvastaa hyvin rakennusajankohdan piharakennustyylia. Kartanonkatu jatkui Koivistontienä Koivistonkylän puolella ennen moottoritietä.	M24
Taatala Taatalan tori ja Koivistontien varsi muodostavat 1950-luvulla kaavoitetun Taatalan keskustan, joka toteutettiin pääosin 1960-luvun alkupuolella. Koivistontien rapatut/punatiiliset rintamamieskerrostalot 1960-luvulta muodostavat edustavat ja korkeatasoiset 1960-luvun alun kaupunkikorttelit.	M25
Peltolammi Peltolammi on keuhkokaavioon perustuva metsälähiö. Alue koostuu keskeisestä puistosta, lamelli- ja pistetaloista sekä koulusta, 1960-luvulta alkaen. Peltolammi on ajallisesti ja tyylillisesti hyvin yhtenäinen kokonaisuus. Rakennuskanta muodostuu yhtenäisen arkkitehtuurin omaavista lamellitaloista, pistetaloista ja rivitaloista. Lähiöasemakaava v. 1964 on toteutunut pääosin. Peltolammi edustaa väljää 1960-luvun lähiökauden rakennustapaa, jossa elementiteknikka ei ole johtanut yksitoikkoiseen yleisvaikutelmaan. Lamellien, pistetalojen ja rivitalojen suhde on tasapainoinen. Peltolammilla toteutettiin ensimmäistä kertaa Suomessa 3M-modulia. Ensimmäiset lamellitalot valmistuivat Vaahterakujan varrelle ja täällä hetkellä iso osa niistä on opiskelija-asuntoja. Koko alueen rakennuksissa on käytetty herkkää vaaleaa väriskaalaata.	M26

ARVOKAS JÄLLEENRAKENNUSKAUDEN PIENTALOALUE (J1-11)

Kohteen nimi	Numero
Kalkku: länsiosat Juuselankadun ja Juuselankujan varrella	J1
Kalkku: itäosat Pitkäniemenkadun itäpuolella	J2
Ikuri: eteläosaa Ikurintien, Kylväjäntien ja Kyntäjäntien varrella	J3
Rahola: Ippisenkatu ja osa Voionmaankadusta	J4
Niemi: pohjoisosaa Tapulinkadun, Lauttakadun ja Pirttikadun varrella	J5
Jokipohja: Koskuentien, Päiväläisentien ja Haavikontien varsi	J6
Järvensivu: Kuikankatu, Iidesranta Tiirantaipaleen ja Pöllöntaipaleen väliillä	J7
Uusikylä: Kontionkatu ja Uudenkylänkadun länsipuoli	J8
Ruotula: Yli-Huikkaantien ja Ali-Huikkaantien varsi, Koukkutien itäpuoli	J9
Takahuhti: Irjalan makasiinia ja päiväköitä ympäröivät alueet Kuusimäenkadun, Kolarinkadun, Loutunkadun ja Irjalankadun molemmien puolin	J10
Pappila: Tanhuankadun länsipuoli ja Kukkoinkivenkadun varsi	J11

MUINAISJÄÄNNÖSKOHDE (SM1-58)

[sm-2] ALUEEN OSA, JOLLA SIJAITSEE MUINAISMUISTOLAILLA RAUHOITETTUJA KIINTEITÄ MUINAISJÄÄNNÖKSIÄ

Kohteen nimi	Numero	Tyyppi	Ajoitus
Mustalammi	SM1	puolustusvarustukset	historiallinen
Kalkku Mustavuori laskettelurinne	SM2	maarakenteet	uusi aika
Villilänsalmi	SM3	puolustusvarustukset	uusi aika
Kalkku Mustavuori	SM4	puolustusvarustukset	historiallinen
Kalkku Mustavuori 2	SM5	maarakenteet	historiallinen
Kaarilan rakuunatorppa	SM6	asuinpaikat	historiallinen
Harjun hautausmaa	SM7	hautapaikat	uusi aika
Lielahdi	SM8	asuinpaikat	uusi aika
Niemen kylä (Niemis)	SM9	asuinpaikat	historiallinen
Niemi 2	SM10	kivirakenteet	historiallinen
Miesmäenpuisto	SM11	puolustusvarustukset	uusi aika
Pyhällönpolku	SM12	kivirakenteet	ajoittamaton
Lentävänniemi 1	SM13	hautapaikat	pronssi- ja/tai rautakautinen
Lentävänniemi 2	SM14	hautapaikat	pronssi- ja/tai rautakautinen
Lentävänniemi 3	SM15	asuinpaikat	kivikautinen
Reuharinniemi	SM16	hautapaikat	rautakautinen
Pispa	SM17	asuinpaikat	kivikautinen
Pispalan tori	SM18	työ- ja valmistuspaikat	uusi aika
Pispala (Pispala)	SM19	asuinpaikat	historiallinen
Näsijärvi hylky	SM20	alusten hylty	historiallinen
Pispalan tukkitie 1	SM21	teollisuuskohteet	historiallinen
Mäkikatu 43	SM22	puolustusvarustukset	historiallinen
Mäkikatu 35	SM23	puolustusvarustukset	historiallinen
Mäkikatu 24	SM24	puolustusvarustukset	historiallinen
Pispalan koulu	SM25	puolustusvarustukset	uusi aika
Tahmelan lähde	SM26	kultti- ja tarinapaikat	moniperiodinen
Susikolunpuisto	SM27	puolustusvarustukset	uusi aika
Pispalanharju	SM28	puolustusvarustukset	historiallinen
Pispalan pulteriaita	SM29	rajamerkit	historiallinen
Pyynikin tulitikkutehdas	SM30	teollisuusrakennukset	1800-luvun jälkipuoli
Hatanpää, Hatanpään muistokivi	SM31	muistomerkit, kultti- ja tarinapaikat	historiallinen
Härmälän vanha silta	SM32	kulkuväylät	historiallinen
Lappi Rauhaniemi	SM33	taide	historiallinen
Aurinkokallio	SM34	taide, muistomerkit	historiallinen
Niihama Soukko	SM35	kivirakenteet	historiallinen
Lammassaari	SM36	asuinpaikat	rautakautinen
Ruske Waha	SM37	muistomerkit	historiallinen
Aitovuoren rako	SM38	muistomerkit	historiallinen
Kalevanrinne NW	SM39	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen
Kalevankangas	SM40	maarakenteet	historiallinen
Kalevanrinne SE	SM41	maarakenteet	historiallinen
Kokinpelto	SM42	asuinpaikat	kivikautinen
Messukylän kirkko	SM43	kirkkorakenteet	keskiaikainen
Linna	SM44	kivirakenteet	rautakautinen
Pappinen 1	SM45	asuinpaikat	kivikautinen
Kukkohenkivenmäki	SM46	hautapaikat	rautakautinen
Takahuhti	SM47	asuinpaikat	historiallinen
Veijanmäenkatu	SM48	asuinpaikat	rautakautinen

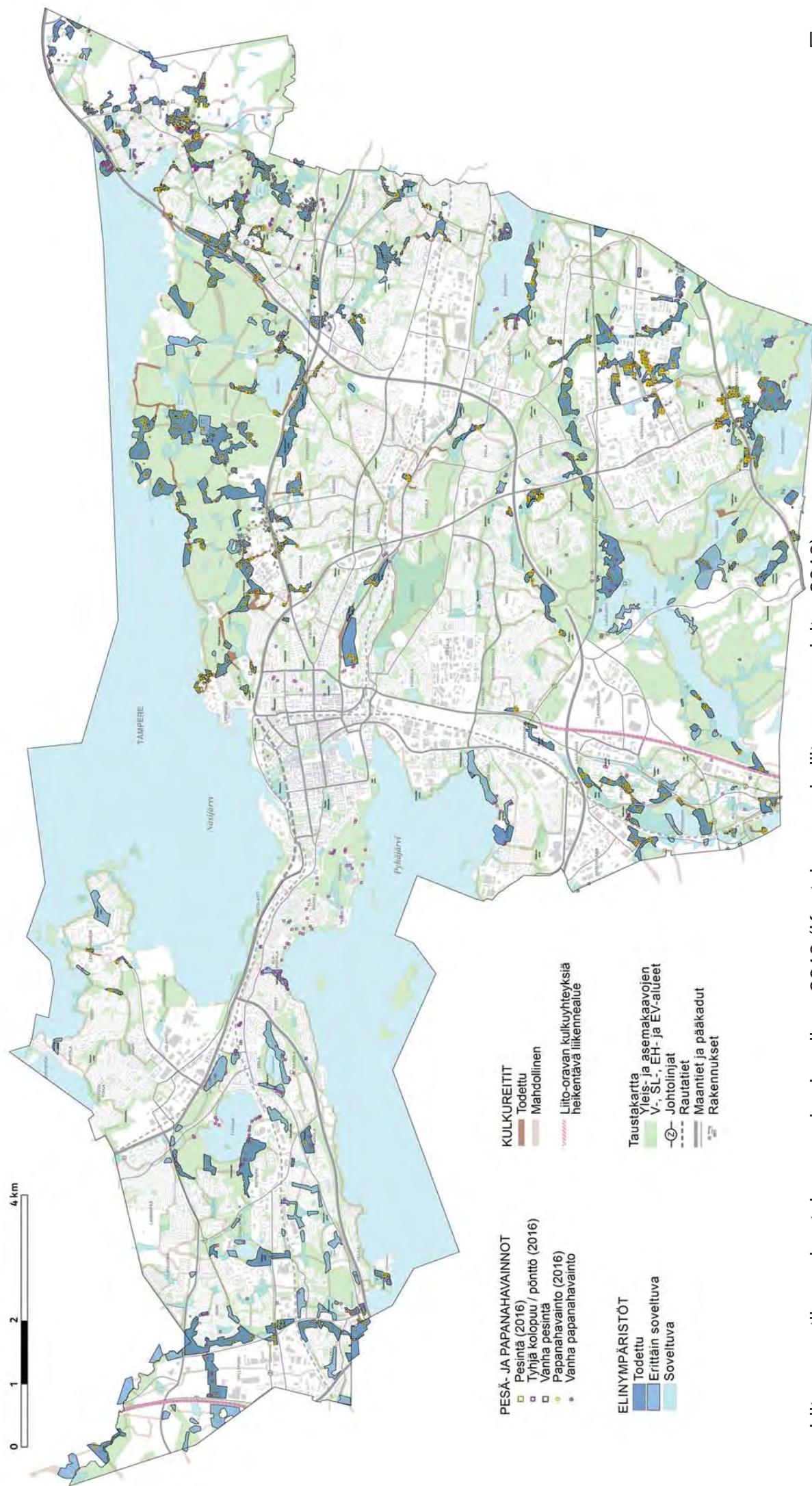
Koteen nimi	Numero	Tyyppi	Ajoitus
Pappulanmäki	SM49	hautapaikat	rautakautinen
Veijankuja	SM50	hautapaikat	rautakautinen
Turtola (Messukylä)	SM51	asuinpaikeet	historiallinen
Turtolan makasiini	SM52	muistomerkit	historiallinen
Finninmäki	SM53	kivirakenteet	historiallinen
Pärrinkoski	SM54	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen
Peltolammin kipinääita	SM55	kulkuväylät	historiallinen
Rajasaari	SM56	kivirakenteet	historiallinen
Lukonlahdentie	SM57	työ- ja valmistuspaikat	historiallinen
Muuransuo	SM58	kivirakenteet	historiallinen
Ojalan turverata ja tehdas	sm-2	teollisuuskohteet	historiallinen

● MUU ARKEOLOGINEN KULTTUURIPERINTÖKOHDE (s1-35)

Koteen nimi	Numero	Typpi	Tyypin tarkenne	Ajoitus
Tohollopi	s1	asuinpaikeet	kylänpaikat	historiallinen
Kaarila	s2	kylänpaikat	kylänpaikat	historiallinen
Kaarilan - Hyhkyn tie	s3	kulkuväylät	tienpohjat	historiallinen
Hyhky (Hyhky)	s4	asuinpaikeet	kylänpaikat	historiallinen
Epilänharju	s5	puolustusvarustukset	tykkiasemat	historiallinen
Nottbeckin hautausmaan tie	s6	kulkuväylät	tienpohjat	historiallinen
Hiedanrannan möljä	s7	teollisuuskohteet	uittolaitteet	historiallinen
Pättiniemenpuisto	s8	kivirakenteet	kiukaat	historiallinen
Pöllipuisto	s9	kulkuväylät	tienpohjat	historiallinen
Siivikkala	s10	kylänpaikat	asuinpaikeet	historiallinen
Reuharinsaari	s11	kivirakenteet	kivimuurit	historiallinen
Pyynikki	s12	asuinpaikeet	kylänpaikat	historiallinen
Pyynikinrinne	s13	kaivannot		historiallinen
Sulkavuori	s14	puolustusvarustukset	ilmatorjunta-asemat	uusi aika
Järvensivu	s15	asuinpaikeet	kylänpaikat	historiallinen
Puhoonlahti	s16	kaivannot		historiallinen
Puolimatkan tiilitehdas	s17	tehdasrakennukset	tiiliuruukit	uusi aika
Romsinlahti	s18	kivirakenteet		historiallinen
Venevalkama	s19	taide, muistomerkit	kalliohakkaukset	historiallinen
Pohjoiskallio	s20	taide, muistomerkit	kalliohakkaukset	historiallinen
Kaupinojan saha	s21	teollisuuskohteet	saha	historiallinen
Tuomikallio	s22	puolustusvarustukset	ilmatorjunta	uusi aika
Takahuhti Irlala	s23	asuinpaikeet	kylänpaikat	historiallinen
Ristinarkku (Takahuhti)	s24	Asuinpaikat	kylänpaikat	historiallinen
Jankankatu 19	s25	asuinpaikeet	kylänpaikat	historiallinen
Provasti (Pappila)	s26	löytöpaikat	irtolöytöpaikat	kivikautinen, rautakautinen
Sikosuonmäki	s27	kultti- ja tarinapaikka		ajoittamatonta/historiallinen
Tampere - Kangasala-tie	s28	kulkuväylät	tienpohjat	historiallinen
Juva	s29	asuinpaikeet	kylänpaikat	historiallinen
Haihara Keskinen ja Alanen	s30	asuinpaikeet	kylänpaikat	historiallinen
Haihara Ylinen	s31	asuinpaikeet	kylänpaikat	historiallinen
Juvela	s32	asuinpaikeet	kylänpaikat	historiallinen
Leinola	s33	asuinpaikeet	kylänpaikat	historiallinen
Pöngänmäen torppa	s34	asuinpaikeet	torpanpaikat	historiallinen
Vihilahti/Metsola	s35	kulkuväylät	laiturirakenne	historiallinen

■ LAILLA TAI SOPIMUKSELLA SUOJELTU KOHDE (R1-6)

Kohteen nimi	Numero	Laki, asetus tai sopimus
Lielahden rautatieasema Epilässä	R1	Rautatiesopimuksesta 1998 suojeltu kohde
Viinikan kirkko	R2	Kirkkolalla suojeltu kohde
Kalevankankaan kappeli	R3	Kirkkolalla suojeltu kohde
Kalevan kirkko	R4	Kirkkolalla suojeltu kohde
Messukylän vanha kirkko	R5	Kirkkolalla suojeltu kohde
Messukylän kirkko	R6	Kirkkolalla suojeltu kohde

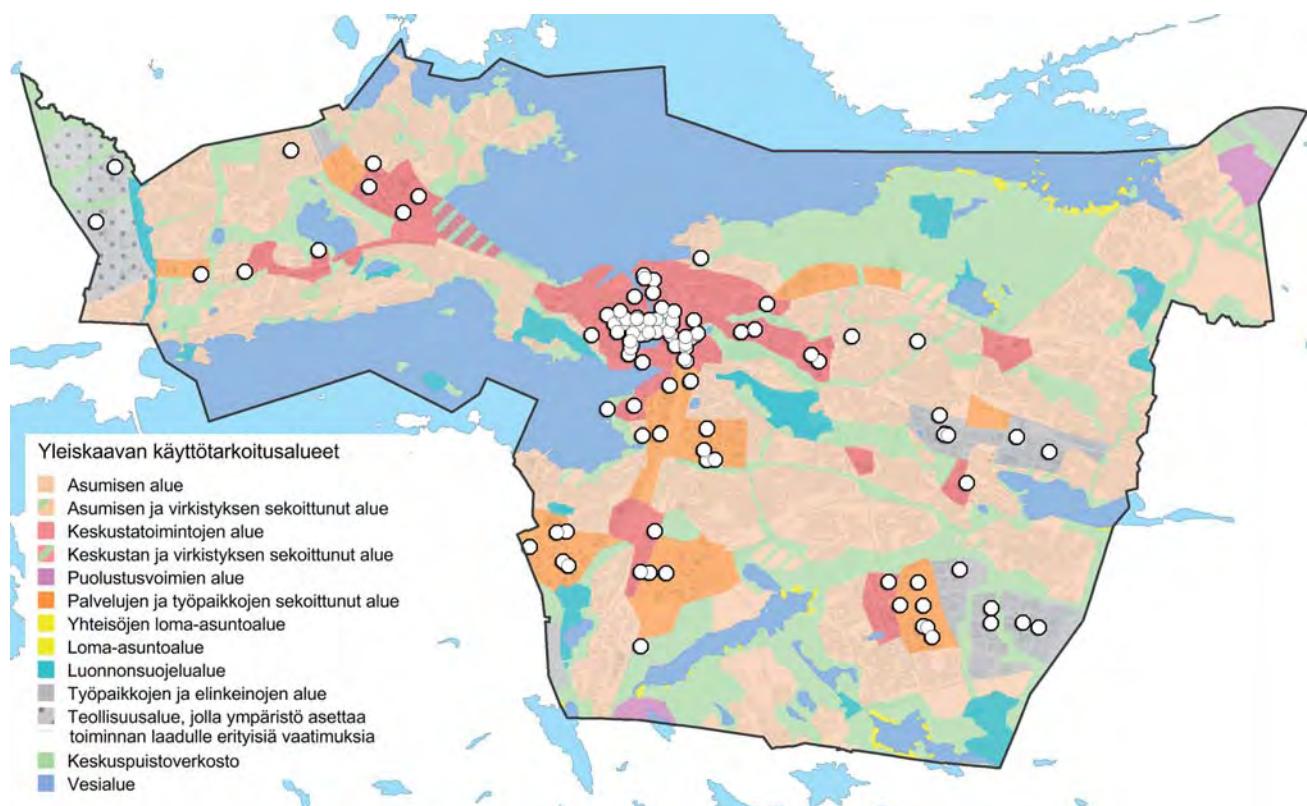
Tulosraportti yritysvaikutuskyselystä

Tampereen kantakaupungin yleiskaavan 2040 ehdotuksen pohjalta laadittiin yrityjäkysely yhteistyössä Tampereen kauppakamarin kanssa. Kysely oli auki Harava-kyselypalvelussa tammikuun toisella ja kolmannella viikolla 2017. Linkkiä kyselyyn jaettiin kauppakamarin kautta sen jäsenyrityksille. Yrittäjältä kysytiin näkemyksiä yleiskaavaehdotuksen maankäyttöratkaisujen vaikuttuksista yrityksen toimintaan nykyisellä sijainilla. Monivalintatehtävän kautta yrittäjä sai valita yleiskaavaehdotuksen viitoittaman kehityksen parhaat ja ikävimmät yritykseen kohdistuvat vaikuttukset kullakin yleiskaavan maankäyttötyppillä.

Kyselyyn vastasi 136 yrityksen edustajaa, joista 106 paikansi itsensä kartalle. Yritykset edustivat 19 eri toimialaa. Yritysten suuruus vaihteli alle viiden hengen yrityksistä yli 200 henkeä työlistäviin yrityksiin. Kysely on aktivoinut etenkin keskustoissa toimivia yrityjiä, sillä vastanneista yrityksistä 47 prosenttia sijoittui yleiskaavaehdotuksen keskustatoimintojen alueelle. Tampereen keskustasta, jonka alueella jää voimaan Keskustan strategisen osayleiskaavaa saatiin 50 vastausta. Lisäksi kantakaupungin ulkopuolelta, naapurikunnista ja Teiskosta saatati viisi vastausta. Kyselyn tuloksiin on liitetty aiemmin tehtyjen yritysvierailujen antia. Vastauksia on käyty läpi kaupunginosittain ja yleis-

kaavaehdotuksen maankäyttöypeittäin. Kaupunginosakohtaisten vastausten kohdalla on pyritty hahmottamaan alueiden välisiä eroja toimintaympäristön muutosten vaikutuksissa.

Kaupunginosien välillä vastauksissa oli yllättäväin vähän hajontaa. Sen sijaan yritysten toimintaympäristöissä erilaisilla yleiskaavan aluevarauksilla oli merkittäviä eroja. Näin ollen esimerkiksi keskustoissa tai teollisuusalueilla toimiminen tuntui olevan hyvin samankaltaista kaupungin eri osissa. Myös yleiskaavan tuottaman kehityksen myötä ilmenevät uhat ja mahdollisuudet yrityksen toimintaan olivat yleiskaavan maankäyttöypeittäin varsin yhteneväiset.

Kuvassa on esitetty kyselyyn vastanneiden yritysten sijoittuminen Tampereen kantakaupungin yleiskaavan 2040 eri maankäytöluokilla. Kartan ulkopuolelle jäävät naapurikunnista sekä Teiskosta tulleet vastaukset.

Kaupunginosakohtaiset vastaukset

Länsi-Tampere

Vastaajat sijoittuvat monipuolisesti yleiskaavaehdotuksen eri maankäytöalueille ja edustivat eri toimialoja. Vastauksissa korostui erilaisten maankäytöloukkien tarjoamien toimintamahdollisuuksien erot. Keskustoissa pidettiin hyväntä, että alueita kehitetään tuomalla niihin uusia toimintoja, täydentämällä niitä sekä parantamalla yhteyskäytävää muihin kaupunginosiin. Autoilun rajoittamista sen sijaan kritisoitiin. Tilaa vaativan kaupan alueella pidettiin hyväntä, ettei alueelle päästetä muuta kauppaa. Perinteisillä teollisuusalueilla pidettiin hyväntä, ettei alueelle sijoiteta asumista ja että yrityksillä on alueella laajenemisvaraa. Kielteisenä asiana pidettiin vaatimusta Myllypuron Natura -luonnonsuojelualueen huomioimisesta tonteilla. Asumisen alueelle sijoittuva yritys piti hyväntä, että tonttiin muuttamista asuntorakentamiseen voidaan harkita, koska yrityksen laajentaminen on alueella vaikeaa.

Tampereen keskusta

Lähes kaikki keskustan alueelta tulleet vastaukset osuivat yleiskaavan keskusta-alueelle. Vastanneet yritykset edustivat monipuolisesti eri toimialoja ja kokoluokkia, vaikka erilaisia palveluita tarjoavat yritykset olivatkin vastaajista suurin joukko. Myönteisenä keskustan kehittämisenä pidettiin ennen kaikkea kehitettäviä joukkoliikenneyhteyksiä sekä elävää katutilaa. Kielteisenä nähtiin keskustan vihertäminen autoilua rajoittamalla. Keskustan yrittäjät olivatkin hyvin aktiivisia kommentoidessaan alueella jo tehtyjä ja suunnitteilla olevia liikennejärjestelyjä. Autoilun rajoittaminen nähtiin yritystoiminnan näkökulmasta hyvin uhkaavana asiana.

Kaleva

Kalevan vastaajat edustivat laajasti erikokoisia yrityksiä ja eri toimijaloja. Vastaukset osuivat pääosin yleiskaavan keskustatoimintojen alueelle. Yrittäjät pitivät sekä hyväntä että huonona alueen kehittymistä kaupunkimaiseksi elävän katutilan ja hyvien joukkoliikenneyhteyksien myötä. Kiinteistöjen arvon nähtiin nousevan, mutta samalla autolla liikkumisen vaikuttaminen nähtiin ikävänä kehityksenä.

Etelä-Tampere

Etelä-Tampereella vastaajat olivat pääasiassa suuria teollisuuden, logistiikan, rakentamisen ja tukku- ja vähittäiskaupan toimijoita. Vastauksia saatettiin eniten Lahdesjärveltä ja Sarankulmasta, jotka ovat yleiskaavan palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneilta alueilta. Valtaosa vastaajista piti hyväntä, ettei alueelle sijoiteta asuntorakentamista ja että yritystoimintaa on mahdollista kehittää alueella esimerkiksi laajentamalla. Myös alueiden toiminnallista profiloimista erilaisten rajoitusten kautta pidettiin hyväntä. Toimivia yhteyksiä päätieverkkoon arvostettiin. Kielteisenä kehityksenä pidettiin sitä, että alueelle ei voi sijoittaa uttaa ympäristöluvan varaisista teollisuus- ja tuotantotoimintaa.

Kaakkois-Tampere

Hervannan ja Ruskon alueiden vastaukset tulivat pääosin suurilta informaatioalan sekä tieteellisen ja teknillisen alan toimijoilta, jotka sijoittuvat yleiskaavan innovatiotoimintojen alueelle. Lisäksi vastauksia saatettiin Hervannan keskusta-alueelta sekä työpaikkojen ja elinkeinojen alueelta sekä logististen toimintojen vyöhykkeeltä. Näiltä alueilta vastanneet edustivat teollisuuden ja tukku- ja vähittäiskaupan toimijoita.

Vastauksissa pidettiin hyväntä Hervannan kehittämistä kauunkimaisena alueena. Aluetta toivotaan kytettävä nykyistä paremmin päärautatieasemaan ja Tampere-Pirkkala-lentoasemaan. Kaikkien liikenneympäristöjen kehittämistä pidettiin alueella hyväntä asiana. Ruskossa pidettiin hyväntä toimintaympäristön säilymisestä yritystoiminnan kehittämisen kannalta joustavana.

Toisaalta keskustassa olevalle toiminnalle nähtiin myös uhkana, että alueen kehittäminen tapahtuu kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen ehdolla.

Koillis-Tampere

Koillis-Tampereen vastaukset saatettiin pääosin Messukylän-Hankkion teollisuusalueelta, jossa on yleiskaavassa myös uusi tilaa vaativan kaupan aluevaraus. Vastaajat edustivat suuria teollisuuden, logistiikan ja rakennusalan yrityksiä. Vastauksissa pidettiin hyväntä, että alueelta on edelleen hyvät yritydet päätieverkkoon. Myös kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen edellytysten parantamista pidettiin hyväntä tavoitteena. Asumista ei toivottu alueelle. Sen sijaan yritystoiminnan laajentamisen mahdollisuutta pidettiin hyväntä.

Netin kautta toteutetun yrityskyselyn lisäksi syksyllä 2016 tehtiin muutamia yritysvierailuja Hanktion alueella sijaitseviin merkittäviin teollisuusyrityksiin. Alueen yrityksissä on useita satoja työpaikkoja. Vierailujen tarkoituksena oli varmistaa yritysten tarpeiden huomioiminen yleiskaavassa. Pääosin yrityksillä ei ollut yleiskaavaluonnonksen ratkaisuun huomauttavaa. Vierailluissa yrityksissä Hanktion aluetta pidettiin erinomaisena teollisen tuotannon alueena ja vertailtaessa aluetta esim. pääkaupunkiseudun yritysalueisiin, Hankkio nähtiin selvästi toimivampana alueena. Yrityksen logistiikan kannalta sijainti VT:n 9 läheisyydessä on erinomainen, sen sijaan etäisyys sataan ja lentokentille ei ole merkittävä tekijä sillä asiakas saatetaa olla joka tapauksessa toisella puolella maailmaa. Työvoiman saatavuuden kannalta seudulla on riittävästi työvoimaa saatavilla, työntekijöiden kannalta Tampere ja kaupunkiseutu tarjoavat hyvät asumisen ja vapaa-ajan puitteet.

Kehitettävinä asioina alueen yrityksistä mainittiin mm. joukkoliiketeen palvelujen saatavuus. Etenkin tilojen eteenpäin vuokraaminen pienille toimijoille edellyttiäsi, että alueelle on myös hyvä joukkoliikennerjontta. Yrittäjäkadun toteuttaminen kehätien itäpuolella ja siten joukkoliiketeen kehittäminen saa kannatusta alueen toimijoilta. Yrityksille on myös tärkeää, että toiminnan tarvitsema laajentaminen on mahdollista tonteilla tai että alueelta on löydettävissä laajennusvaraa. Yksityinen kiinteistöomistus ja alueella oleva rapistunut rakennuskanta rajoittaa toimijoiden näkemyksen mukaan jossain määrin alueen ja yritysten kehittämistä ja laajentamista.

Vastaukset maankäyttöluokittain

Keskustatoimintojen alueet

Kyselyyn osallistuneet yleiskaavaehdotuksen keskusta-alueille sijoittuneet yritykset edustivat yhteensä 15 eri toimialaluokkaa tukku- ja vähittäiskaupasta ammatilliseen, tieteelliseen ja tekniseen toimintaan.

Valtaosa keskusta-alueilta vastanneista piti hyvänä joukkoliikenteen kehittämistä. Myös keskustojen kaupallisen vetoimman kasvu sekä laadukkaan julkisen tilan määräin kasvu nähtiin hyvänä kehityksenä. Kaikkiaan pidettiin hyvänä, että keskustoja täydennetään ja uusitaan nykyistä keskustamaisempaan suuntaan. Muutosten myötä seuraavaa kiinteistöjen arvonnousua pidettiin hyvänä asiana.

Ikävinä seurauksina keskustojen kehittämisestä pidettiin autoilun roolin kapenemista alueen liikenneympäristön käsittelyssä. Tämän suuntaisia vastauksia tuli kaikilta keskusta-alueilta toimineiden, kyselyssä esiintyneiden toimialojen edustajilta. Keskustojen laadullistaminen ja tiivistäminen nähtiin paikoin myös uhkaavana asiana.

Keskustoja koskevat vapaat kommentit

"Keskustan hyvät liikenneyhteydet, erityisesti ratikka ja bussit, ovat tärkeitä asiantuntijatyötekijöiden houkuttelemisessa. Hyvät palvelut, erityisesti lounasravintolat kävelyetäisyydlä, ovat tärkeitä."

"Vaikka keskusta-alueella suositaankin ns. ei-autoilua, niin yritystoiminnan kannalta autoilu on välttämätöntä asiakasliikenteen vuoksi. Tampereen keskustasta yrityksemme toivoo myös sujuvan autoliikennöinnin kaupunkia. Ulkopaikkakuntalaisten ostovoima on oleellista yrityksille. Kaupunkiin pitää pystyä sujuvasti pääsemään autolla, ja kulmemaan siellä (lukuun ottamatta Hämeenkatua)."

"Ostovoimainen kansanosa ei saavu keskustaan hankkimaan tarvoita ja palveluita etupäässä julkisilla kulkuvälineillä. Yksityisautoilun diskrimointi on lopetettava, sillä keskusta autoituu muutenkin kovaa vauhtia."

"Autojen häätäminen ydinkeskustasta tekee liiketoiminnan mahdottomaksi."

"Kyselyn vaihtoehdot eivät tuntuneet relevanteilta keskustassa olevalle yritykselle. Keskustassa Postin palvelut heikentyneet siitä, mitä ne ennen olivat. Se vaikeuttaa postilähetyksien hoitamista. Kuninkaankadun alue on selvästi näivettymässä / kuollut. Keskusta siirtynyt rautatieasemalle pään. Jos halutaan tasapainoinen ydinkeskusta, tulisi uudelleen elvyttää myös Kuninkaankadun ympäristöä tai hyväksyä, että siitä on tullut hiljaista laitakaupunkia."

"Erittäin huolestuttavaa on se, että keskusta-alueen suunnitellussa ainoa kriteeri tuntuu olevan jalankulkijoiden ja pyöräiliöiden viihtyyys. Liiketoiminnan edellytykset alueella pitää turvata ja tälle ykkösedellytys on sujuvat liikenneyhteydet alueen sisällä ja erityisesti alueelle saapuminen ja sieltä poistuminen. Tämän tulee julkisen liikenteen lisäksi huomioida myös yksityisautoilu. Suomi on suurten etäisyyksien harvaan asuttu maa, joten työvoimaa tulee suurelta maantieteelliseltä alueelta, jota joukkoliikenne ei pysty kustannustehokkaasti palvelemaan. Lisäksi Tampereen alueelle on tärkeää, että muilta paikkakunnilta (erityisesti pääkaupunkiseutu) pääsee tänne sujuvasti."

"Tampere on kapealle kannakselle kahden järven väliin rakennettu kaupunki. Nyt näyttää siltä että julkisen liikenteen ihanointi muokkaa rajusti keskustan aluetta vain viihde ja kulttuuriaktiviteetoon. Edessä on väijjämätön elinkeinorakenteen muutos jossa ei ole kaupalle ja muille "arjen" palveluille sijaa. Muu kuin julkinen liikenne idän ja lännen välillä tulee olemaan katastrofi kun vain kahden sillan kautta kulkee koko nykyinen asiointi- ja työmatkaliikenne. Edes jälkikäteen tehtävä tunnelin liittymä ei tästä tosiasiaa muuta. Yksityiselle autoilulle tulisi jättää mahdollisuus - saasteeton sähköautoilu sopii hyvin joukkoliikenteen sekaan, sitä ei tarvitse kielää."

"Vaikka oma yritykseni sijaitsee keskusta-alueella, niin siellä tärkeintä oman yritykseni kannalta on helpot ja hyvät pysäköintialueet ja julkisten ajoneuvojen kulku yrityksen vierestä. Varsinaiset asiakkaita sijaitsevat lähiöissä ja koska toiminta-alueena on koko Tampere ja lähikunnat, niin oleellista on asunnot ja asukkaat, joiden määrää lisätään - uusia asuinrakennuksia, joiden lähettyvillä kattavat palvelut lapsiperheille, vanhuksille, nuorille, lapsettomille pariskunnille ja yksineläville yms. jotta lähiöiden elinvoimaisuus säilyisi."

"Nalkalantorin alueen käyttömahdollisuksia pitää tehostaa. Maa- ja Metsätalo vaatii remonttia/uudisrakentamista."

"Keskustassa on otettava huomioon erilaiset yritykset ja logistiikka. Tavaroiden ja tuotteiden on pystyttävä kulkemaan kaikissa aikoina. Lisäksi tulee huomioida kulku talojen pihoihin ja ns. käänökulmat. Nykyään jo ongelmia mm. jätekuljetuksissa. Paikallisia yrityjä on kuultava kaavaa tehtäessä eikä vasta sen jälkeen."

"Meillä on toimipaikkoja useammassa paikassa. Järjestelmä ei antanut valita kuin yhden sijainnin."

"Älkää nyt ihmeessä tehkö keskustaa autoilijoille mahdottomaksi paikaksi. Nuo "kaupunkilaisten yhteiset olohuoneet", kuten Hämeenkadun itäpää, ovat jo osoittaneet älyttömyytsensä. Valtuustohan oli aikanaan fiksui, kun torppasi em. asian. Joku "Rouva" sitten käveli demokraattisesti valittujen edustajien yli ja teki kuten itse halusi. Saikin aikamoinen monumentti:)"

"Keskustan kehityksen kannalta on tärkeää, että alueen palveluiden ja kaupan toimintaedellytykset turvataan myös jatkossa; näin voidaan luoda toimiva ja vetovoimainen keskusta. Ilman kaupan hyviä toimintaedellytyksiä keskustan elinvoimaisuutta ja monipuolista palvelutarjontaa on vaikea saavuttaa. Keskustan saavutettavuus on keskeisin edellytys palveluiden ja kaupan toimijoille ja sen varmistamiseksi kaikki liikennemuodot tulee sovittaa kaupungin kehittämiseen ilman liikkumismuotojen keinotekoista vastakkainasettelua. Tampereen julkinen liikenne on kehittymässä hyvin myös keskusta-alueella. Palveluiden ja kaupan toimintaedellytysten kannalta on silti olennaista, että keskusta on jatkossakin saavutettavissa myös henkilöautolla, vaikka kehittyvän joukkoliikenteen myötä henkilöautojen käyttö tulee todennäköisesti vähentymään. Muuten market-alueet pysyvät saavutettavuudellaan yksipuolistamaan ja vähentämään keskustan palvelutarjontaa. Tämä haitta olisi merkittävä ja pitkäaikaista."

"Yritystoiminnan / kaupan mahdollisuudet ydinkeskustassa turvattava kaikissa vaihtoehtoissa. Huoltoajoneuvojen liikkuminen sallittava muutenkin kuin yöäkaan keskustan liikkeisiin. Myös keskustan kehittämisen eli ratikan rakentamisen aikana. Autoille pitää olla selvemmät ja paremmat reitit paikoitustaloihin. Kunkun parkki on aloitettava välittömästi. Tunnelin Näsilinnan liittymä laitettava vireille. "Liikennekokeilut" Hämeenkadun itäpäässä on lopettava."

"Yksityisautoilu ehdottomasti säilytettävä keskustassa! Esim viistokatu avattava takaisin autoilijoille."

"Kaupunki on laiminlyönyt Lakalaivan alueen kehityksen jo vuosikausia ja pitänyt viime aikoina alueen myös rakennuskiellosa, nämä ovat vaikeuttaneet huomattavasti liiketoimintaamme. Nyt koitetaan jälleen lähestyä aluetta, tällä kertaa yleiskaavan kautta, joka on mielestämme liian kankea ja epämääräinen alueelle, joka tarvitsisi nopeampia toimenpiteitä. Peltolammin alue slummiutuu ja Lakalaivan alueen kiinteistön omistajat ovat epätietoisia tulevasta, ei siis ole mitään konkretiaa ja aikataulua. Tällainen ei tue yritysten toimintaa, joka pitää suunnitella pitkäjänteisesti, samalla tällainen heikentää työllisyyttä, kun kaikki on epävarmaa."

"Autolla on päästävä keskustaan! Mikäli halutaan, että asiakas tekee ostoksia keskustan alueelta, ei asiakasta voida vaatia kantamaan ostoksiaan kortteli tolkulla autolleen. Julkisilla kulku-neuvoilla ostosten kuljettaminen on hankala. Kaikki keskustan liikkeet eivät myy keyvitä tavaroita. Näillä toimilla te tapatte keskustan erityisliikeet!! Kuinka sinulta sujuisi ostoksen kantaminen Laukontorilta pysäköintihalliin, jos ostos painaa 10-15 kg ja sen mitat ovat 50x80cm? Vai ratikassako raahaisit sitä?"

"vastausvaihtoehdot melko tarkoituksenhakuisia tulosten muodostamisen kannalta"

"Keskustasta karkotetaan lähiöstä ja naapurikunnista tuleva ostovoimainen väki"

"Vastausvaihtoehdot ovat varsin suppeat ja tiettyyn suuntaan ohjaavat. Todellisuudessa suurimmat mahdollisuudet ovat ne, että keskustaa kehitetään kivijalkakauppojen menestystä huomioiden. Ei esim. niin, että tukitaan katuja lakukioskeilla (Tuumiokirkonkatu). Joukkoliikenne ja jalankulku ovat erittäin ok, kunhan muusta viityvyydestä huolehditaan ja autoliikenne ohjataan sujuvasti halleihin. Joukkoliikenteen hinnoittelun reilu halventaminen tekisi hyvää. Pahimpina uhkina pidän sitä, mitä täällä tapahtuu koko ajan eli narkkareiden huoltopisteet ovat täällä myymälöiden seassa (Matala). Ainakin viikoittain joudumme tekemisiin narkkien kanssa arvotavararaa myvvässä liikkeessämme. Narkkareita voi ja täytyy hoitaa, mutta ei tulevan (???) kävelykadun tuntumassa. Asiakkaat myös valittavat epä-miellyttävästä ilmapiiristä kadulla."

Palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneet alueet tai kohteet

Yleiskaavaehdotuksen palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneelta alueelta vastanneet olivat pääosin teollisuudessa toimivia suuria työllistäjiä sekä logistiikan alalla toimivia alle 20 henkeä työllistäviä yrityksiä.

Alueiden kehityksessä pidettiin hyvänä, ettei sinne päästetä asumista eikä uutta kaupppaa. Hyviä yhteyksiä päätieverkkoon arvostettiin samoin kuin mahdollisuutta maantasopsäköintiin. Joustavia toiminnan laajentamismahdollisuksia arvostettiin.

Valtaosa palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneelta alueelta vastanneista ei osannut sanoa, mitä huonoja seurauskia alueiden kehittämisenä yleiskaavan mukaisesti olisi. Yksittäisinä huonoina seurauskinsa pidettiin teollisuus- ja tuotantotoiminnan sekä asumisen kieltämistä.

Alueilla toimivat yrittäjät eivät jättäneet vapaamuotoisia kommentteja.

Palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneet alueet tai kohteet, jossa on kehitettävä innovaatioympäristö

Yleiskaavaehdotuksen innovaatioympäristöihin sijoittuneet kyselyyn vastanneet yritykset edustivat hyvin erikokoisia informaatio ja viestintääalan sekä ammatillisen, tieteellisen ja teknillisen alan yrityksiä. Lisäksi kyselyyn oli vastannut yksi tukku- ja vähittäiskaupan yritys.

Yhteyksien kehittämistä rautatieasemalle ja lentoasemalle sekä päätieverkkoon pidettiin alueiden kehittämisenä hyvänä. Myös maantasopsäköinnin riittävyys alueen sisällä nähtiin tärkeänä asiana. Toisaalta myös kävelyn ja pyöräilyn yhteyksien kehittämistä pidettiin hyvänä.

Kielteisenä pidettiin sitä, ettei alueelle sijoiteta asumista tai julkisia palveluja.

Innovaatioympäristöjä koskevat vapaat kommentit

"Hervannassa sijaitseva innovaatioalue Tredusta Hermiaan on yhdistettävä toiminnalliseksi kokonaisuudeksi, jossa on myös sisäisesti läpikulkumahdollisuus, sekä edellytykset uudenlaiselle palvelutoiminnalle."

"Älkää tuhotko Tampereen keskustaa tekemällä siitä vain kävelykeskustaa."

"Toimiympäristömme on nykyisten teollisuusalueiden keskellä ja kuitenkin lähellä pääreittejä sekä kaupunkiasumista. Joten kaa-van "joustavuus" mutta myös pysäköinti ja liikennealueet tulee tukea alueen toimintaa tulevana vuosina."

Palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneet alueet tai kohteet, jossa paljon tilaa vapaivan kaupan alue

Yleiskaavaehdotuksen tilaa vaativan kaupan alueelta vastasivat kiinteistöalan ja teollisuuden toimijat.

Vastaajat arvostivat tilaa vaativan kaupan mahdolistamista sekä liikenneyhteyksien kehittämistä monipuolisesti alueilla. Kielteisenä kehityksenä pidettiin sitä, ettei alueelle sijoiteta asumista tai julkisia palveluja.

Alueilla toimivat yrittäjät eivät jättäneet vapaamuotoisia kommentteja.

Työpaikkojen ja elinkeinojen alueet sekä logististen toimintojen vyöhykkeet

Yleiskaavaehdotuksen työpaikkojen ja elinkeinojen alueiden sekä logististen toimintojen vyöhykkeiden yrittäjäkunnasta vastasivat teollisuuden ja rakentamisen sekä kuljetus ja varastointialan yritykset. Vastaajat edustivat monipuolisesti eri kokoluokan yrityksiä.

Alueilla pidettiin hyvänä, että saavutettavuutta myös kävellyn, pyörällä ja joukkoliikenteellä parannettiin. Lisäksi hyvien liikenteellisten yhteyksien varmistaminen päätieverkkoon oli vastaajien näkökulmasta tärkeää. Tontilla olevaa laajennusvaraava arvostettiin vastauksissa myös. Pääsin alueiden yleiskaavan mukaisessa kehittämisenä ei nähty kielteisiä piirteitä. Yksittäisissä vastauksissa pidettiin huonona kehityksenä kävelyn, pyöräilyn ja joukkoliikenteen roolin kasvua alueella liikkumisessa sekä tukkukaupan mahdolistamista alueella. Myöskään maantasopsäköintiä tai yritystoiminnan laajenemisvaraa ei kaikissa vastauksissa arvostettu.

Työpaikkojen ja elinkeinojen alueita koskevat vapaat kommentit

"Julkiset kulkuneuvot kulkevat Valmetin ohi Kangasalan tietä, mutta Valmetin ja Tamfelt kohdalla reilun kilometrin matkalla ei ole asutusta saati työpaikkoja. Reitti Uurastajatie - Yrittäjänkulma ja sieltä rakennettava lyhyt tieyhteys Hyllilänkadulle taivoitaisi suuren joukon työssäkäyviä ihmisiä."

"Messukylän tehdasalueen säilyttäävä yhtenäisenä tehdasalueena jatkossakin. Hyöty- ja työpaikkalikenteen kehittäminen alueelle tärkeää - nyt hankalaa. Messukyläntien varressa tehdasalueen laidassa voisi olla myös teollista toimintaa tukevaa liike-toimintaa: lounasravintola, teknistä kauppaa yms."

Asumisen alueet

Yleiskaavaehdotuksen asumisen alueilla toimivista yrityksistä vastasivat tähän kyselyyn teollisuuden, tukku- ja vähittäiskuupan ja hallinto- ja tukipalvelutoiminnan yrittäjät.

Asumisen alueilla toimivat yrittäjät pitivät hyvänä, että alueille ei sijoiteta suuria kaupan myymälöitä tai tilaa vaativaa kaupaa. Alueiden rauhoittamista liikenteeltä ja hyviä yhteyksiä virkistysalueille arvostettiin. Myös mahdollisuutta yritystonttien muuttamiseen asuntorakentamiselle pidettiin hyvänä.

Kielteisenä kehityksenä puolestaan pidettiin sitä, ettei alueelle sijoiteta uusia yritystontteja. Myös yritystoiminnan laajentamisen rajoittamista pidettiin huonona kehityksenä. Ajoneuvo-liikenteen rauhoittaminen koettiin yksittäisessä vastauksessa uhkana.

Asumisen alueita koskevat vapaat kommentit

"Yrityksiin suuntautuvan liikenteen (mm. tavarantoi mittajat) on oltava turvattua. Liikennejärjestelyillä ei saa vaikeuttaa tavointettavuutta."

"Toivottavasti alueen kaavoitus etenee nopeassa tahdissa ja pääsemme jo ensi vuonna suunnittelemaan vihdoinkin uusia toimitiloja johonkin muualle taataksemme työpaikat Tampereella ja mahdollisesti myös lisätäksemme niitä! Nykyiset toimitilat ovat vanhat ja huonokuntoiset pääosin, eikä niitä ole kustannustehokasta enää parannella ja korjilla muuten kuin pakon sanelemat korjaukset."

"Meillä on toimintaa kahdessa toimipisteessä. Kysely ei antanut mahdollisuutta laittaa kahta pistettä. Kaupungin urheilukentän pysäköinti on riittämätön. Samoin paloiluhallin, kun tapahtumia. Arki sujuu ok. Toivottavasti asemakaava ei estä laajentamista."

Yhteenveton sekä johtopäätöksiä

Keskustojen voimakas kehittäminen tiiviin kaupunkimaisen rakenteen, sekoittuneiden toimintojen ja tehokkaan joukkoliikenteen ympäristöiksi näyttää sekä mahdollisuutena että uhkana keskustojen yrittäjille. Useissa vastauksissa käy ilmi, että palveluiden tarjoajat ovat riippuvaisia koko kaupunkiseudun asiakaskunnasta. Tästä ryhmästä suuri osa on edelleen autoilevaa väkeä.

Liikenneverkon kehittämistoimien kohdistuminen vain keskustoihin koetaan näillä alueilla yrityjien asemaa heikentävänä, mikäli autoilun sujuvuudesta tingitään. Lisäksi tavarakuljetusten järjestämiseen tulisi kiinnittää alueiden suunnittelussa erityistä huomiota.

On mahdollista, että keskustojen tiivistäminen ajaa autoilijoista riippuvaltaa toimijakuntaa yleiskaavan Palvelujen ja työpaikkojen sekoittuneille alueille, joissa ympäristön sääty on vähäisempää ja yhteydet päätieverkkoon säilyvät hyvinä. Nämä alueet saattavat tiivistyä myös asuinalueelta tulevilla yrityjillä, mikäli investointikustannukset alueilla säilyvät kohtuullisina.

Muut yritysalueet sekä sellaiset palvelualueet, joissa yritystoiminta on mahdollistettu mullistuvat yleiskaavan myötä keskustoa vähemmän. Alueilla olevien toimijoiden kokemukset yleiskaavasta olivat pääasiassa positiiviset. Asumisen alueilla sijaitsevien yritysten suhtautuminen kaavan tarjoamiin mahdollisuksiin ja rajoitteisiin vaihteli yrityksittäin. Eri toimialoja edustavat yrityjät kokivat asuinalueiden rauhoittamisen joko uhkana, mahdollisuutena tai voimavarana. Yrittämisen mahdollisuutta asuinalueilla kuitenkin toivottiin edelleen.

Luettelo kiinteistöistä R- ja RA- alueilla 06/2016

Johdanto

Kantakaupungin järvien rannoilla oleville yksityisessä omistuksessa ja loma-asumiskäytössä oleville kiinteistöille on yleiskaavassa osoitettu loma-asumisen (RA) tai yhteisöjen loma-asumisen (R) käyttötarkoitus. RA- ja R-alueilla yleiskaava mahdollistaa rakennusluvan myöntämisen yleiskaavassa määritellyn rakennusoikeuden puitteissa. Muilta osin rakentamista ohjataan Tampereen

kaupungin rakennusjärjestyksen ja ympäristönsuojelumääräysten pohjalta.

Yleiskaava ei ole mitoittava, ts. lomarakennuspaikkojen merkitseminen kaavaan ei perustu tilojen pinta-alaan ja rantaviivan pituuteen. Lomarakennuspaikoiksi on kaavassa osoitettu vain ne kiinteistöt, joilla on kaavaluonnonkseen laatimisen ajankohtana ollut käytötarkoitukseen mukaista rakentamista,

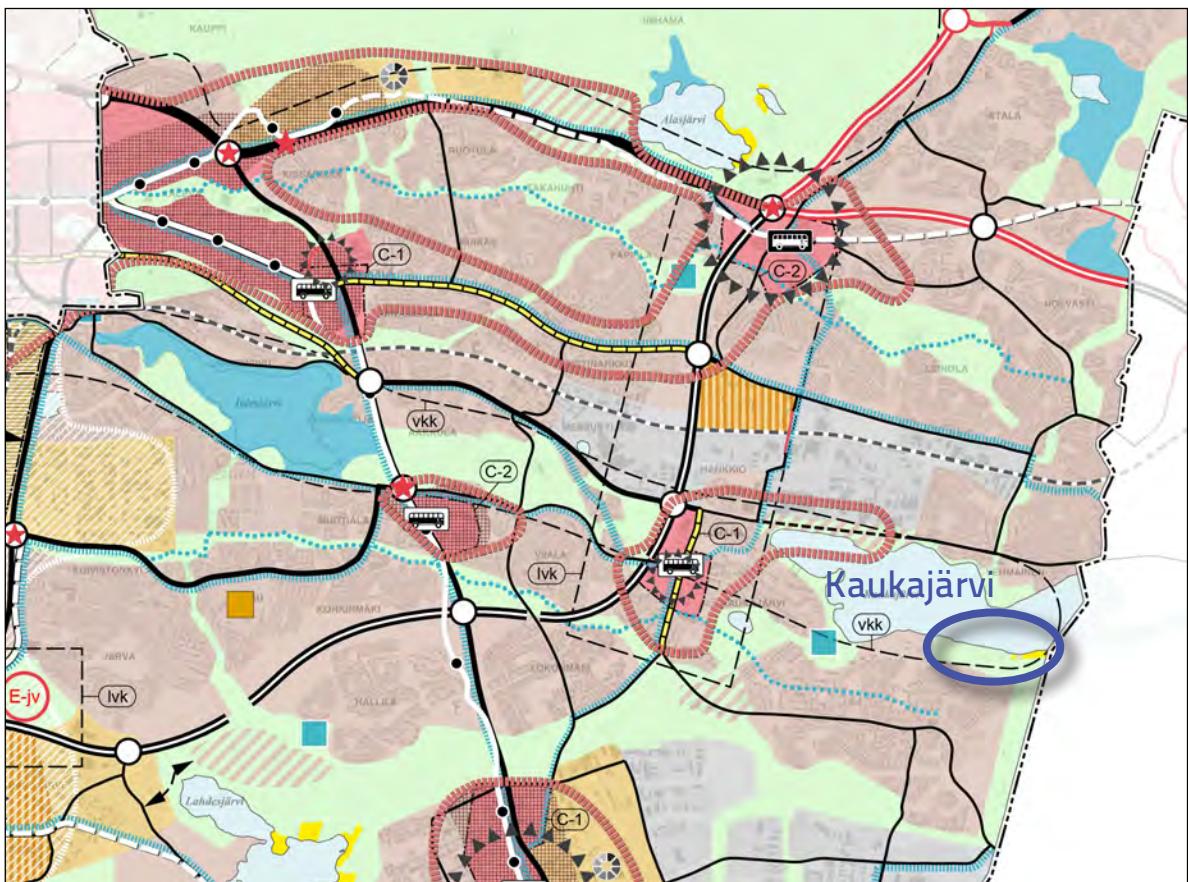
asuinrakennus/loma-asunto, sauna tai talousrakennus. Loma-asuntoalueeksi osoitetut rakennetut kiinteistöt on luetteloitu poikkileikkausajankohdan (06/2016) mukaan, jonka jälkeen tehty kiinteistön lohkominen ei muodosta uutta rakennuspaikkaa. Alueita ei asemakaavoiteta.

Kaukajärvi	2
Sääksjärvi.....	3
Näsijärvi	4
Alasjärvi.....	6
Toritunjärvi.....	6
Särkijärvi	7
Hervantajärvi	9
R-alueet	10

KUKKAJÄRVI

TRE yleiskaava 2040

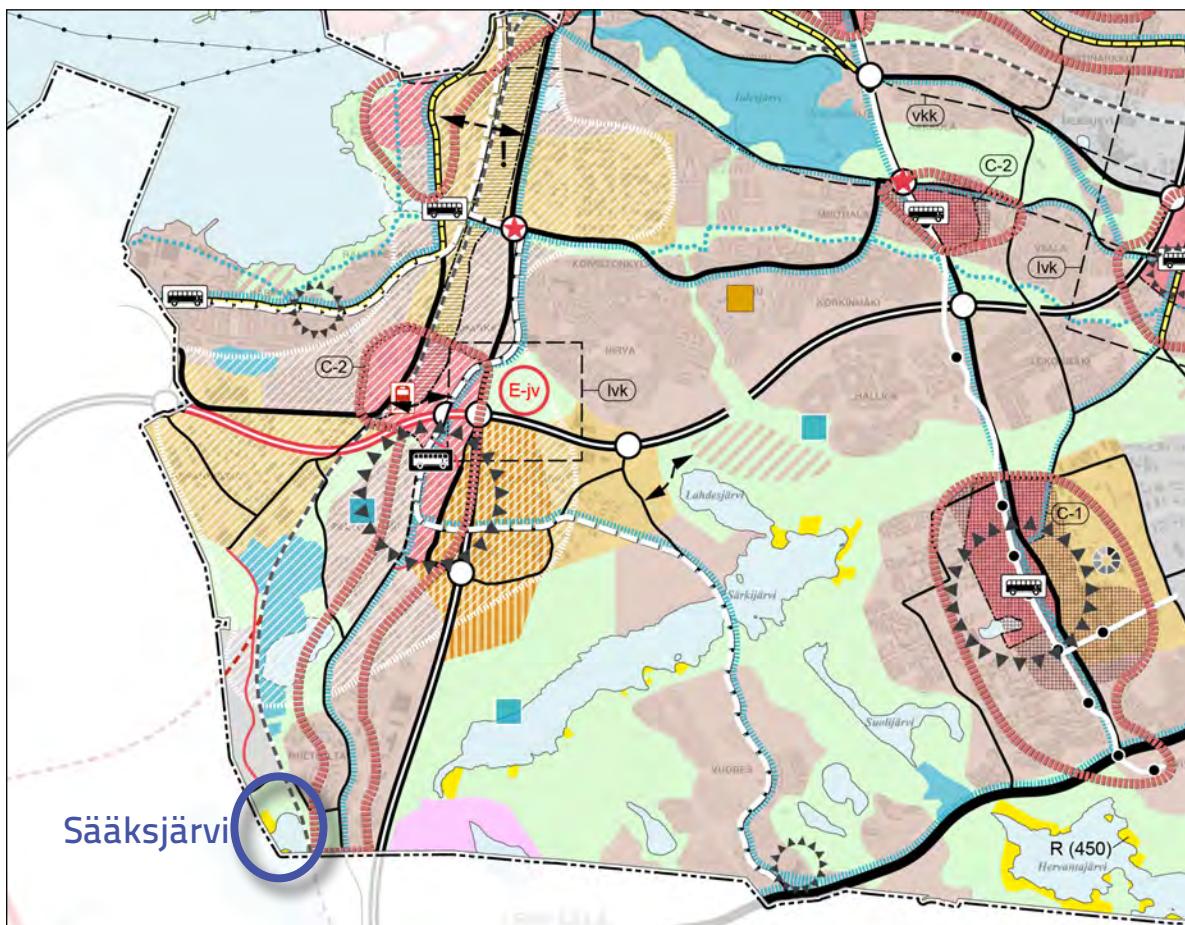
kiinteistötunnus	käyttötarkoitukseen mukaista rakentamista	rantaan tukeutuvan tilan/tilan osan käyttötarkoitusten kartalla 1	pinta-ala m ²	tilan osan taustamaaston käyttötarkoitus kartalla 1	pinta-ala m ²
837-590-0004-0143	x	RA	1276		
837-590-0004-0144	x	RA	1448		
837-590-0004-0145	x	RA	1433		
837-590-0004-0146	x	RA	1268		
837-590-0004-0147	x	RA	1173		
837-590-0005-0180	x	RA	1120		
837-590-0005-0181	x	RA	1286		
837-590-0005-0184	x	RA	1415		
837-590-0015-0001	x	RA	867		

SÄÄKSJÄRVI

TRE yleiskaava 2040

kiinteistötunnus	käyttötarkoitukseen mukaista rakentamista	rantaan tukeutuvan tilan/tilan osan käyttötarkoitus kartalla 1	pinta-ala m ²	tilan osan taustamaaston käyttötarkoitus kartalla 1	pinta-ala m ²
837-591-0001-0005-V0005	x	RA	3156		
837-591-0001-0005-V0001	x	RA	4110		
837-591-0001-0005-V0007	x	RA	4380		
837-591-0001-0005-V0008	x	RA	1981		
<hr/>					
Saari Rajasaari					
837-592-0001-0008-V0001	x	RA	1568		209925

kiinteistötunnus	käyttötarkoitukseen mukaista rakentamista	rantaan tukeutuvan tilan/tilan osan käyttötarkoitus kartalla 1	pinta-ala m ²	tilan osan taustamaaston käyttötarkoitus kartalla 1	pinta-ala m ²
837-589-0013-0158	x	RA	1620		
837-589-0013-0159	x	RA	870		
837-589-0001-0008	x	RA	1960		
837-589-0001-0005	x	RA	1350		
837-589-0001-0006	x	RA	450		
837-589-0001-0009	x	RA	1100		
837-589-0001-0010	x	RA	1460	V	
837-589-0001-0016	x	RA	2130		
837-589-0001-0017	x	RA	1150		
837-589-0001-0018	x	RA	1060		
837-589-0006-0008	x	RA	1300		
837-589-0006-0010	x	RA	2250		
837-589-0005-0014	x	RA	5030		
837-589-0016-0008	x	RA	6480	V	70070
837-589-0016-0009	x	RA	6490	V	59460
837-589-0016-0013	x	RA	8970	V	56484
837-587-0002-0062	x	RA, x RA, x	26890 13575	V, x	312430
837-587-0002-0058 Lammassaari, Pikkusaari	x	RA RA	5398 433		
837-587-0002-0020 Tuulikallio	x	RA	1725		
837-587-0002-0036 Kalliosaari	x	RA	3500		
837-587-0002-0042 Pitkäsaari	x	RA	800		
837-587-0002-0043 Pitkäsaari	x	RA	1700		
837-587-0002-0044 Pitkäsaari	x	RA	1000		
837-587-0002-0024 Kartanonsaari	x	RA	2250		
837-587-0002-0025 Kartanonsaari	x	RA	2200		
837-587-0002-0026 Kartanonsaari	x	RA	1450		
837-587-0002-0027 Kartanonsaari	x	RA	1070		

837-587-0002-0028 Kartanonsaari	x	RA	2220		
837-589-0002-0016	x	RA	400		
837-589-0002-0047	x	RA	2560	V	7440
837-589-0002-0066	x	RA	6753	V	59247
837-589-0002-0049	x	RA	4480	V	57720
837-589-0002-0018	x	RA	14570	V	119257
837-589-0002-0020	x	RA	3800		
837-589-0010-0010	x	RA	1000		
837-589-0002-0014	x	RA	2200		
837-589-0010-0037	x	RA	6020	V	3980
837-589-0010-0049	x	RA	3730	V	71930
837-589-0010-0051	x	RA	10000		
837-589-0010-0043	x	RA	9380	V	3720
837-589-0008-0045	x	RA	3890	V	11110
837-589-0008-0039	x	RA	7720	V	1620300
837-589-0008-0030	x	RA	1240	V	91020
837-589-0015-0021	x	RA	3460		
837-589-0015-0049	x	RA	3120		
837-589-0015-0044	x	RA	9820	V	380
837-589-0012-0074	x	RA	11020	V	2880
837-589-0015-0055	x	RA	9850	V	4970
837-589-0012-0067	x	RA	12700	V	10850
837-589-0012-0049	x	RA	1200	V	2800
837-589-0012-0050	x	RA	1740	V	1270
837-589-0012-0051	x	RA	1530	V	1450
837-589-0012-0054	x	RA	4530	V	200
837-589-0012-0048	x	RA	1760		
837-589-0012-0001 Heposaari	x	RA	19920	V	2480
837-505-0001-0001 Ristisaari	x	RA	6400		
837-505-0004-0017 Löytänänsaari	x	RA	4300		

ALASJÄRVI

TRE yleiskaava 2040

kiinteistötunnus	käyttötarkoitukseen mukaista rakentamista	rantaan tukeutuvan tilan/tilan osan käyttötarkoitus kartalla 1	pinta-ala m ²	tilan osan taustamaaston käyttötarkoitus kartalla 1	pinta-ala m ²
837-587-0003-0073	x	RA	3320	V	1680
837-587-0003-0076	x	RA	1020		
837-587-0003-0045	x	RA	460		
837-587-0003-0035	x	RA	1570		
837-587-0003-0034	x	RA	1000		
837-587-0003-0008	x	RA	1800		
837-587-0003-0046	x	RA	1590		
837-587-0003-0047	x	RA	2050		
837-589-0002-0052	x	RA	1270		
837-589-0002-0034	x	RA	3530		
837-589-0002-0050-P0000	x	RA	3320	V	9240
837-589-0002-0055	x	RA	3540	V ja P/T	39143
837-589-0002-0063	x	RA	3530	V	75287

TORITUNJÄRVI

837-589-0002-0063	x	RA	5085	V	75287
837-589-0002-0036	x	RA	3225	V, P/T,A	39853
837-589-0002-0050-P0000	x	RA	2990	V	9240

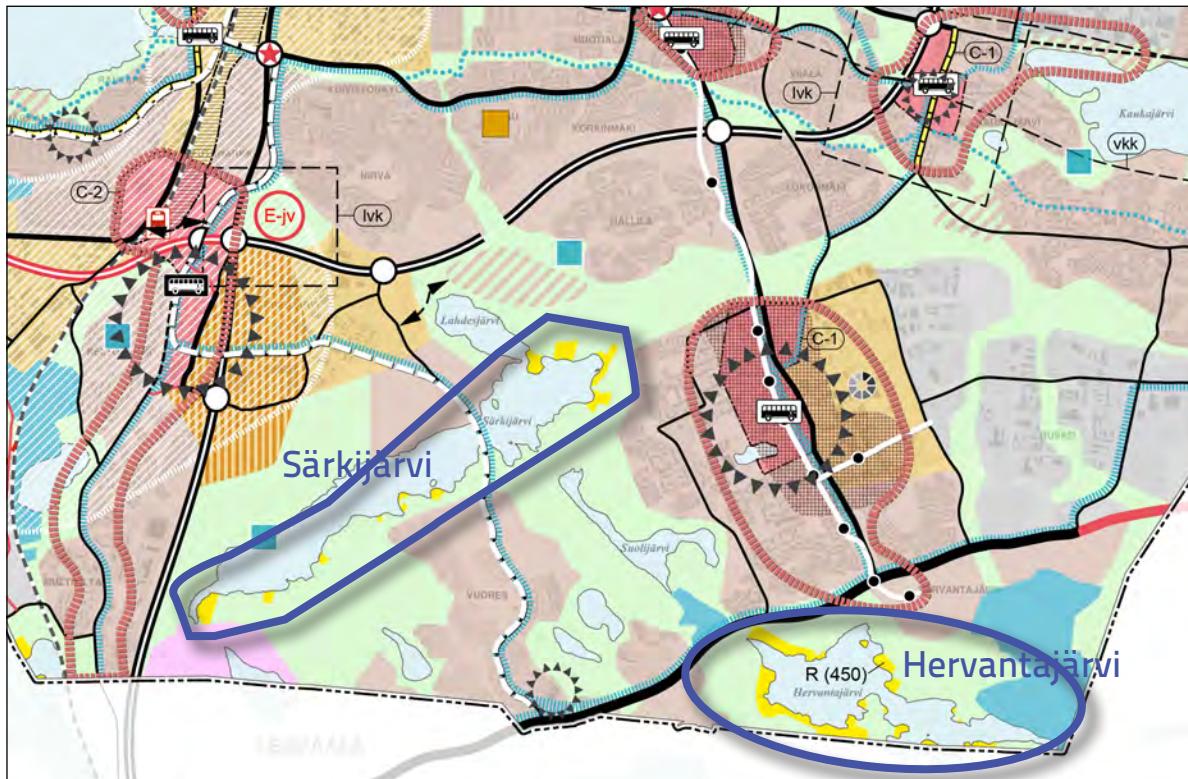

SÄRKIJÄRVI

TRE yleiskaava 2040

kiinteistötunnus	käyttötarkoitukseen mukaista rakentamista	rantaan tukeutuvan tilan/tilan osan käyttötarkoitus kartalla 1	pinta-ala m ²	tilan osan taustamaaston käyttötarkoitus kartalla 1	pinta-ala m ²
837-585-0012-0033	x	RA	1620		
837-585-0012-0032	x	RA	3450		
837-585-0012-0029	x	RA	3370		
837-585-0012-0041	x	RA	1000		
837-585-0012-0040	x	RA	940		
837-585-0012-0031	x	RA	2100		
837-585-0012-0039	x	RA	4440		
837-585-0012-0038	x	RA	3000		
837-585-0012-0027	x	RA	3300		
837-585-0012-0025	x	RA	2300		
837-585-0012-0026	x	RA	2000		
837-585-0004-0161	x	RA	1390	V	866
837-585-0004-0162	x	RA	2390	V	408
837-585-0004-0164	x	RA	3000	V	435
837-585-0003-0009	x	RA	1950		
837-585-0003-0005	x	RA	2000		
837-585-0008-0042	x	RA	1400		
837-585-0008-0065	x	RA	1840		
837-585-0008-0066	x	RA	1640		
837-585-0008-0068	x	RA	2160		
837-585-0010-0033	x	RA	7223	V, Lehtisaari	1924
837-581-0002-0048	x	RA	5050		
837-581-0002-0046	x	RA	5200		
837-581-0002-0035	x	RA	900		
837-581-0002-0014-P0000	x	RA	1600		
837-581-0002-0011	x	RA	4438		
837-581-0002-0032	x	RA	1500		
837-581-0002-0019-P0000	x	RA	2000		
837-581-0002-0010-P0000	x	RA	1650		
837-581-0002-0008	x	RA	1400		
837-581-0002-0042	x	RA	500		

837-581-0002-0022-P0000	x	RA	1480		
837-581-0002-0018	x	RA	920		
837-581-0002-0017	x	RA	1020		
837-581-0002-0021	x	RA	2400		
837-581-0003-0038-P0000	x	RA	15000		
837-581-0003-0021	x	RA	2050		
837-581-0003-0015	x	RA	2200		
837-581-0003-0016	x	RA	2170		
837-581-0003-0042	x	RA	15950		
837-876-0004-0000 Paskosaari	x	RA	283		

HERVANTAJÄRVI

TRE yleiskaava 2040

kiinteistötunnus	käyttötarkoitukseen mukaista rakentamista	rantaan tukeutuvan tilan/tilan osan käyttötarkoitus kartalla 1	pinta-ala m ²	tilan osan taustamaaston käyttötarkoitus kartalla 1	pinta-ala m ²
837-585-0002-0126	x	RA	23240		
837-585-0002-0125	x	RA	3370		
837-585-0002-0064	x	RA	5000		
837-585-0002-0063	x	RA	5000		
837-585-0002-0113	x	RA	4950		
837-585-0005-0051	x	RA	510		
837-585-0005-0050	x	RA	630		
837-585-0005-0049	x	RA	740		
837-585-0005-0047	x	RA	600		
837-585-0005-0076	x	RA	530		
837-585-0005-0053 Karjusaari	x	RA	1700		
837-585-0002-0086	x	RA	1750		
837-585-0002-0130	x	RA	2070		
837-585-0002-0131	x	RA	7130		
837-585-0002-0093	x	RA	2000		
837-585-0002-0094	x	RA	2000		
837-585-0002-0083	x	RA	5090		
837-585-0002-0084	x	RA	2000		
837-585-0002-0095	x	RA	2200		
837-585-0002-0096	x	RA	5910		
837-585-0002-0097	x	RA	3010		
837-585-0002-0098	x	RA	2700		
837-585-0002-0082	x	RA	3900		
837-585-0002-0099	x	RA	2160		
837-585-0002-0081	x	RA	1950		
837-585-0002-0080	x	RA	1120		
837-585-0002-0100	x	RA	650		
837-585-0002-0079	x	RA	1450		
837-585-0005-0041	x	RA	4350		
837-585-0005-0065	x	RA	1000		
837-585-0005-0082	x	RA	4770	V	10440

837-585-0005-0044	x	RA	1650		
837-585-0005-0043	x	RA	2170		
837-585-0005-0085	x	RA	6192		
837-585-0005-0022	x	RA	5100		
837-585-0005-0087, 5-81-M0602	x	RA	1085		
837-585-0005-0080	x	RA	3780	V	17680
837-585-0005-0086	x	RA	1620		
837-585-0005-0074	x	RA	5000		
837-585-0005-0075	x	RA	4750		
837-581-0005-0026	x	RA	1075		
837-581-0005-0020	x	RA	500		
837-581-0005-0028	x	RA	1000		
837-581-0005-0029	x	RA	7950		
837-581-0005-0032 Pukkisaari	x	RA	1900		
837-585-0005-0068 Pukkisaari	x	RA	1070		
837-585-0005-0067 Pukkisaari	x	RA	830		
837-585-0005-0084 Taavetinsaari	x	RA	200		
837-585-0005-0069	x	RA	1700		
837-585-0005-0066	x	RA	1580		
837-585-0005-0070	x	RA	1200		
837-585-0005-0071	x	RA	1260		

R-ALUEET

kiinteistötunnus	käyttötarkoitukseen mukaista rakentamista	rantaan tukeutuvan tilan/tilan osan käyttötarkoitus kartalla 1	pinta-ala m ²		
Hervantajärvi 837-585-0005-0077-V0005	x	R(450)	15006		
Näsijärvi					
837-587-0001-0017	x	R(150)	5260		
837-589-0001-0019-v0001	x	R(600)	19369		
837-505-0004-0016	x	R(200)	11026		

Dno TRE:3662/10.02.03/2015
Pvm 11.4.2017 1 (8)

MUISTIO

MRL 66§ JA MRA 18§ MUKAINEN VIRANOMAISNEUVOTTELU KANTAKAUPUNGIN YLEISKAAVA 2040 -EHDOTUS

Aika	5.4.2017 klo 13 - 16	
Paikka	Tampereen kaupunki, Virastotalo, Ryhmähuone 2, 5. krs	
Läsnäolijat	Jouni Juuti Erika Helin Leena Strandén Soili Ingelin Samuli Alppi Minna Huttunen Ulla Lähdesmäki Miinu Mäkelä Hannele Kuitunen Karoliina Laakkonen-Pöntys Hanna Djupsjöbacka Pekka Mutikainen Eero Ruotsila Matti Jääskeläinen Hannu Eerikäinen Timo Rysä	Liikennevirasto Liikennevirasto Pirkanmaan ELY-keskus Pirkanmaan ELY-keskus Pirkanmaan ELY-keskus Pirkanmaan ELY-keskus Pirkanmaan maakuntamuseo Pirkanmaan maakuntamuseo Pirkanmaan maakuntamuseo Pirkanmaan liitto Pirkanmaan liitto Pirkanmaan pelastuslaitos Puolustusvoimat Pirkkalan kunta Nokian kaupunki Ylöjärven kaupunki
	Pekka Salmi Mikko Nurminen Taru Hurme Pia Hastio Virpi Ekholm	Tampereen kaupunki, apulaispormestari Tampereen kaupunki, Kapa Tampereen kaupunki, Kapa / Kaupsu Tampereen kaupunki, Kapa / Kaupsu / Yka Tampereen kaupunki, Eki / Kiinteistöt, tilat ja asuntopolitiikka
	Timo Antikainen Pasi Halme Timo Seimelä	Tampereen kaupunki, Eki / Yritys- ja yhteiskuntasuhteet Tampereen kaupunki, Kapa / Kestävä Kaupunki / Ysu Tampereen kaupunki, Kapa / Kaupsu / Liikennejärjestelmäsuunnittelu
	Maria Åkerman Maija Neva Kaisu Kuusela Anna-Maria Niilo-Rämä Dani Kulonpää Lotta Kauppila	Tampereen kaupunki, Kapa / Kaupsu / Vihu Tampereen kaupunki, Koha / Lakiasiat Tampereen kaupunki, Kapa / Kaupsu / Yka Tampereen kaupunki, Kapa / Kaupsu / Yka Tampereen kaupunki, Kapa / Kaupsu / Yka Tampereen kaupunki, Kapa / Kaupsu / Yka

1. Kokouksen avaus, puheenjohtajan ja sihteerin valinta

Mikko Nurminen avasi kokouksen klo 13.05. Neuvottelun puheenjohtajaksi valittiin Mikko Nurminen ja sihteeriksi Lotta Kauppila. Todettiin osallistujat.

2. Neuvottelun tarkoitus

Kyseessä on MRL 66§:n ja MRA 18§:n mukainen Tampereen kantakaupungin yleiskaava 2040 -ehdotusta koskeva viranomaisneuvottelu. Kutsu kokoukseen on lähetetty 21.2.2017. Viikkoa ennen kokousta 29.3.2017 on kutsutulle lähetetty tarkistetut yleiskaavaehdotuskartat määräyksineen, tarkistettu selostus ja tiivistelmä ehdotuksen palautteesta ja laaditut vastineet. Viranomaistahoille lähetetään kokouksesta laadittu muistio tarkistettavaksi. Tarkistettu muistio liitetään kaava-asiakirjoihin.

3. Kaavaehdotuksesta saatu palaute ja kaavaehdotukseen tehtävät tarkistukset

Yleiskaavapäällikkö Pia Hastio esitti yleiskaavaehdotuksesta saadun palautteen, lausunnot ja muistutukset sekä niiden johdosta tehdyt muutokset yleiskaavaselostukseen, yleiskaavakarttaan ja -määräyksiin.

Yleiskaavan selostukseen tehdyt muutokset:

- Kaavaselostuksen liitettiä 5 on muokattu niin, että virheet ja epätäsmällisydet on korjattu.
- Kaavaselostusta on täydennetty lisäämällä asiasisällöt "yleiskaavan oikeusvaikutukset" ja VAT-tekstiä on täydennetty.
- Kulttuuriperintöä koskeva vaikutusarviota on täydennetty Peltolammin, Santalahden Näsijärvi-hylyn, Turtolassa sijaitsevan historiallisen kylänpaikan, Epilänharjun valtakunnalliseksi arvokkaan maisema-alueen (Epilän ja Lielahden välille osoitettu liikenteen yhteystarve), järjestelyratapiha-alueen rakentamisen maisemallisten vaikutusten sekä Hiedanrannan rantamaiseman osalta.

Yleiskaavaehdotuksen kaavakarttaan ja -määräyksiin nähtävillä olon jälkeen tehdyt tarkistukset:

- Kaavakartoille on lisätty mittakaava lukuna
- RA- ja R-alueiden määräystä on tarkistettu. Määräykseen on lisätty: *Alueella olevat rakennukset voidaan säilyttää. Rakennusten perusparantaminen, korjaaminen ja vähäinen laajentaminen sekä tuhoutuneen rakennuksen uudelleen rakentaminen ovat sallittuja.*
- RA-merkintä on poistettu kahdelta rakentamattomalta kiinteistöltä Kaukajärveltä Vehmaantien varresta.
- Yhdyskuntarakennekartan Yleiskaavamerkinnät ja -määräyksistä on poistettu käyttötarkoitusalueita kuvaavat kirjaintunnukset.
- Kehittävä liittymä-merkinnät on poistettu Kalevan puistotien päästä ja Viinikan liikenneympyrästä, koska ne eivät kuulu kaava-alueeseen
- Uuden henkilöliikenteen aseman määräykseen on lisätty tarkennus rataverkon toimivuuden ja kehittämismahdollisuksien turvaamisesta.
- Pyöräverkkoa on tarkistettu karttapalvelussa olleen tietokannan mukaiseksi Kaukajärven, Koilliskeskuksen ja Vehmaisten kohdilla ja yhteydet on lisätty kaavakartalle. Lisäksi pyöräverkkoon on lisätty Kangasala-Hervanta-Lempäälä-yhteys Kauhakorvenkadun ja Ju-

vankadun kautta sekä yhteys Koilliskeskuksesta pohjoiseen Aitolahdentien kautta Teiskon suuntaan. Myös Lahdenperänkadulle Lempääläntien ja Hatanpään valtatien väliin on lisätty yhteys, joka liittyy Pyhäjärven rantareitille kehitettäväänä virkistyspainotteisena pyöräilyreittinä.

- Kehittävä katu -merkinnän näkyvyyttä kaavakartalla on parannettu.
- Ohjeelliset virkistysyhteydet Härmälässä ja Lintulammella on tarkistettu karttapalvelussa olleen tietokannan mukaisiksi ja lisätty kaavakartalle.
- Lailla, asetuksella tai sopimuksella suojueltujen kohteiden kaavamääräys on muutettu muotoon "Lailla tai sopimuksella suojueltu kohde (R1-6)."
- Metsolan laivalaituri on lisätty kaavakartalle Vihilahteen muuna arkeologisena kulttuuriperintökohteena.
- Kaupin sähköaseman sijainti on siirretty asemakaavassa varatulle paikalle
- Pyynikin vesisäiliön kohdemerkintä on lisätty kartalle

4. Viranomaistahojen puheenvuorot

Likennevirasto

Lisäraiteiden tarpeita ei ole huomioitu yleiskaavassa.

Lielahden asema on ratateknisesti mahdoton eikä se palvele kaupunkimaista liikkumista ja liikennejärjestelmää. Ylöjärven suuntaan ei ole suunnitteilla lähijunaliikennettä. Keskustan ja Lielahden välille ei voida osittaa uusia seisakkeita. Aseman tarvetta ei ole riittävästi tutkittu ja perusteltu.

Järjestelyratapihalle ei tule osoittaa toissijaisia käyttötarkoituksia. Siirto on hyvin pitkän aikavälin kysymys ja mahdollinen toteutus on maakuntakaavan aikajänteen ulkopuolella. Alueen toiminnot ja kehittäminen tulee turvata nykyisellä paikalla. Vastineessa mainittuun MAL-sopimukseen on viitattu virheellisesti. Valtio ja Liadennevirasto ovat sopineet MAL-sopimuksella ratapihan ja maankäytön yhteensovittamisesta, ei ratapihan siirrosta.

Pirkanmaan liitto

Maakuntakaava 2040 on hyväksytty, mutta ei vielä lainvoimainen. Maakuntahallituksen lausunnon mukaisesti kaavamerkintöjen ja -määräysten täsmällisyteen on kiinnitettävä huomioita, jotta maakuntakaavan asiat suodattuvat yleiskaavaan. Tärkeitä ovat mm. lisäraiteiden tarpeet ja kaupan alueet.

Yleiskaavaehdotuksessa esitetty Turtolan kaupan alueen mitoitus ei vastaa maakuntakaavan mitoitusta. Maakuntakaavassa C-alueille osoitetaan suuryksiköiden (yli 2000 km²) enimmäismitoitus ja KM-alueille vähittäiskaupan enimmäismitoitus (kaikki vähittäiskauppa). KM-alueilla on lisäksi vähittäiskaupan laatua koskeva enimmäismitoitus. Koska Turtolan alue sijaitsee maakuntakaavassa tiiviillä joukkoliikenneyöhökkeellä, voi alueella Pirkanmaan liiton näkemyksen mukaan käyttää yleiskaavassa C-merkintää, mutta sen vähittäiskaupan ohjauksessa pitää noudattaa maakuntakaavan mitoitusta. Tämä tarkoittaa sitä, että alueen mitoituksen tulee koskea kaikkea vähittäiskauppa ja siinä tulee osoittaa maakuntakaavan mukainen kaupan laaduittainen mitoitus.

Useampien kuin maakuntakaavassa osoitettujen lähijunaseisakkeiden osoittaminen yleiskaavassa ei ole maakuntakaavan vastaista, mutta Lielahden lähijunaseisake on todennäköisesti ristiriidassa sekä raitiotien kehittämisen kanssa että kaupunkiseudulla valitun lähiLiikennerat-

Postiosoite PL 487 33101 TAMPERE	Käyntiosoite Frenckellinaukio 2 B III krs.	Puhelin (03) 565 611	Sähköposti ja kotisivu kirjaamo@tampere.fi www.tampere.fi/
--	--	-------------------------	--

kaisun kanssa (Nokian suunta). Porin radan varressa seisake tukisi maakuntakaavan mukaisia liikennejärjestelmäratkaisua, mutta seisakkeelle ei muodostu keskuksen paikkaa. Pääradalle sijoitettu seisake ei tue tavoiteltua liikennejärjestelmää.

Hiedanrannan merkintään tulee lisätä pohjavesimääräys maakuntakaavan mukaisesti. Alueelle voi osoittaa maankäyttömerkinnän, joka viestii selkeästi kehittämistavoitteesta.

Järjestelyratapihan osalta on huomioitava VAK-asiat. Siirto on kuitenkin jo osoitettu voimassa olevassa Pirkanmaan 2. vaihemaakuntakaavassa. Jatkossa viranomaisten yhteistyössä mm. tulatoratapihan VAK-alueen rajausta tulisi tarkentaa, sillä myös kaupungin ja kaupunkiseutujen kasvu on turvattava.

Kulttuuriympäristömerkintöjä tulee täsmennää. Huomioitavat asiat on lueteltu kaavasta annetun lausunnon selosteosissa (kohta kulttuuriperintö). Esimerkiksi yleiskaavan keskustalueiden määräykseen voisi lisätä kulttuuriympäristöjen huomioimisen. Maakuntakaavan tajamien rakentamattomia rantoja koskeva yleismääräys toteutuu yleiskaavassa.

Pirkanmaan ELY – keskus

Maakuntakaava 2007 on edelleen lainvoimainen maakuntakaava. Uuden maakuntakaavan soveltaminen edellyttää, että yleiskaavassa huomioidaan maakuntakaavan suunnittelumääräykset ja niihin liittyvät selvitykset ja ajoitusta koskevat velvoitteet. Maakuntakaavaa varten on tehty lukuisia selvityksiä, joissa on todettu yhteiset jatkosuunnittelun reunaehdot.

VAT:sta tulee huomioida yleiskaavaratkaisussa toimivat yhteysverkot eli valtakunnallisen liikenneverkon turvaaminen ja rataverkon kehittämisen edellytykset, valtakunnallisesti merkittävien luonto- ja kulttuuriympäristöarvojen turvaaminen, joiden osalta kaavamääräysten lähtökohtana tulee olla arvojen säilyttäminen sekä luonnonvarakysymyksenä pohja- ja pintavesien suojeleutarve.

Hiedanrannan alue voidaan osoittaa tässä vaiheessa ainoastaan selvitysalueeksi. Hiedanrannan alueen toteuttaminen edellyttää Epilä-Villilän pohjavesialueella merkittävää täytöä. Täytön vaikutuksia pohjavesimuodostumaan ei yleiskaavoituksen yhteydessä ole riittävästi selvitetty. Koko pohjavesialuetta koskevat selvitykset ovat kesken, eivätkä vaikutukset ole vielä tiedossa. Uudella yleiskaavakierroksella pohjavesitutkimuksia voidaan jatkaa. Alueelle on selvitysten valmistuttua vaihtoehtoisesti mahdollista käynnistää samanaikaisesti YVA ja osayleiskaava.

Rautaharkko-Lakalaivan keskustatoimintojen alueen toteutus on sidottava maakuntakaavan mukaisesti suuronnettomuusvaaran aiheuttavien riskien poistumiseen alueelta. Vastineessa mainittu viittaus maankäytön muutoksen ajoitukseen koskee ainoastaan ratapiha-alueutta. Järjestelyratapihan siirrosta ei ole MAL-sopimuksessa vuosille 2016 - 2019 kirjausta. Ainoa kirjaus koskee tavararatapihan kehittämisen ja siihen kytkeytyvän maankäytön selvittämistä sopimuskaudella.

Kantakaupungin yleiskaavassa ei voida seudulliseksi katsottavissa kohteissa poiketa maakuntakaavan antamista mitoituslähöökohdista. Tällä perusteella kaupan mitoitus on esim. Turtolassa määriteltävä maakuntakaavan mukaisesti. Koska yleiskaavassa ei esitetä seudullisesti merkittävien keskusta-alueiden ja kaupan alueiden kerrosalan toteutukselle vaiheistusta, tulee yleiskaavan määräyksiä täydentää maakuntakaavan suunnittelumääräyksellä koskien mitoituksen ja toteutuksen ajoittamista tarkemmassa suunnittelussa.

Rantarakentamisen osalta yleiskaavaa ei ole laadittu MRL:n rantasuunnittelua koskevien sisältövaatimusten mukaisesti, mistä syystä kaavan perusteella ei voida myöntää suoria rakennuslupia. Selvitykset eivät ole riittäviä. Erityisesti ranta-alueiden maisemaa ja luonnonarvoja koskevat selvitykset puuttuvat, joten rakennuspaikkakohtaisen rakennusoikeuden merkittävälle lisäykselle ei ole myöskään esitetty riittäviä perusteita.

Kaavassa ei ole riittävällä tavalla arvioitu ratkaisun vaikutuksia Myllypuron Natura 2000 -alueelle. Tarveharkintaa tulee täydentää ja liittää arvioinnin edellyttämät lieventämistoimenpiteet kaavaan tai vaihtoehtoisesti laatia LSL 65 §:n mukainen Natura-arvointi.

Oikeusvaikutusten osalta on selkeästi tuotava esiin, että selostuksessa esitetyt aineistot eivät ole oikeusvaikutteisia esim. muuttuvan maankäytön osalta. Oikeusvaikutusten osalta on tarpeen myös avata varsinaisten maankäyttömerkkintöjen ja kehittämisperiaate-merkkintöjen suhdetta. Merkinnät eivät voi olla keskenään ristiriitaisia, mikäli niiden oikeusvaikutukset ovat samanarvoisia. Selostuksen suhdetta kaavakarttaan tulee selkeyttää. Selostuksessa olevat suunnitteluohejeet eivät saa lainvoimaa.

Kaavaratkaisun vaikutukset tulee arvioda suhteessa nykytilanteeseen eikä yksinomaan ta-voitteisiin. Vaikutusten arvioinnin tarkoituksesta on avata osallisille miten elinympäristö muuttuu kaavan perusteella.

Yleiskaavan liikenneratkaisut ovat pääosin kunnossa. Taysin kohdalla liittymää tulee voida kehittää myös eritasoliittymänä. Kangasalan strategisen yleiskaavan raitiotielinjaus ei kohtaa yleiskaavassa esitetyn kanssa ja Linnainmaan eritasoliittymäalueen risteäminen raitiotien kanssa voi olla haastavaa. ELY-keskuksen näkemyksen mukaan uutta Viialan eritasoliittymää valtatielle 9 ei ole mahdollista toteuttaa erityisesti tiegeometrian ja pienien liittymäväljen takia. Liikenneverkon kehittämisyöhykkeillä mahdollisten kansirakenteiden rakentaminen ei saa haitata valtakunnallista liikennettä. Kannet ja estevaikutusten vähentämisen ratkaisut ovat kalliita, joten niitä tulisi vaiheistaa. Nokian moottoritie palvelee jatkossakin seudullista ja pitkän matkan liikennettä. Tesoman liittymää voidaan kuitenkin kehittää maankäyttöä palvelevaksi liittymäksi. Sellun seisakkeelle on erittäin vaikea toteuttaa esteettömät kulkuyhteydet. Liikenteen haittojen huomioiminen tulisi olla kaavamääräyksissä.

Yleiskaavaa tulisi tarkentaa vielä oikeusvaikutusten osalta. Yleispiirteisyyys ja sen tulkinta tulisi avata tarkemmin. Selostuksen merkitystä oikeusvaikutuksettoman kaava-asiakirjana tulisi vielä täsmennää kaavamääräysten suunnitteluohejeisiin. Lähivirkistysalueiden säilyminen on asukkaille tärkeä asia ja kaavamääräyksiä tulee täydentää niiden turvaamiseksi.

Pelastuslaitos

VAK -ratapiha-alueen riskinarvioinnin päivittäminen on käynnissä. Sen yhteydessä tulisi selkeästi määritellä VAK-ratapihan rajaukset ja mahdollisuudet riskialueen supistamiseksi sekä riskien minimoimiseksi, niin että alueen ympäristön kehittämislle tulee selkeämmät reunaehdot.

Pirkanmaan maakuntamuseo

Kulttuuriympäristön osalta on paljon puutteellisuutta selvityksissä. Selvitysten puutteet ja selvitysten täydentäminen suhteessa kaavan päivittämispersessiin tulee kirjata kaavaselostukseen. Edellytyksenä on, että yleiskaava prosessina saadaan kehitettyä sellaiseksi että nyt

puuttumaan jäävät selvitykset täydentyyvät jatkossa ja uudet päätäjät voivat tehdä päätöksiä riittävään tietoon perustuen.

Kaavan esitysmittakaava aiheuttaa tulkinnalle hankaluuksia. Esimerkiksi läntisellä Tampereella on useita muinaisjäännöksiä asemakaavan virkistysalueilla, mutta yleiskaavaan on osoitettu paikoitellen niiden alueelle uusia asumisen alueita, mitä maakuntamuseo ei ole puoltanut.

Erityisesti keskusta-alueilla ja kehittämisperintöjen alueilla on ristiriitaisuuksia kulttuuriympäristön valtakunnallisten ja maakunnallisten arvojen kanssa. C-alueen ja strategisten kehittämisperintöjen mahdollistama rakentaminen ja aluekehitys ovat ristiriidassa kulttuuriympäristön arvojen kanssa erityisesti Turtolassa Messukylän vanhan kylätontin ympäristössä ja Kalevan RKY-alueella. Ristiriita syntyy myös Peltolammin, Rantaperkiön ja Kissanmaan Hipposky-län maakunnallisesti arvokkaiden kulttuuriympäristöjen kohdalla. Selvitysten puutteellisuuden vuoksi Takahuhdin Loimalan aluetta ei ole merkitty (kuten muitakaan agraarihistoriallisia arvokohteita) kulttuuriperintö -kartalle. Käytettäväissä olevien tietojen perusteella arvoja tiedetään kuitenkin olevan.

RKY-alueisiin tulisi lisätä arvojen säilyttämistä koskeva määräys. Keskusta-alueille on lisättävä kulttuuriympäristöarvojen säilyttämisen tavoite.

Turtolan keskusta-alue ja kehittämisyöhykkeet ovat ristiriidassa muinaisjäännöksen turvamisen kanssa. Samalla alueella on myös rakennetun kulttuuriympäristön arvoja. Alueelle osoitetut maankäytön ja strategisen kehittämisen merkinnät merkitsevät Turtolan pohjoisosassa kiistatonta ristiriitaa jäännöksen säilymisen turvaamisessa, ja suunnitelmaa tulee vielä kehittää esimerkiksi em. C-merkintään lisättävän kulttuuriympäristön arvojen säilyttämistä koskevan määräyksen avulla. Mikäli kaavaratkaisua ei tarkisteta, Turtolan aluetta koskee muinaismuistolain säännös, joka edellyttää neuvottelua asiasta museoviranomaisen kanssa, koska hanke koskee haitallisella tavalla kiinteää muinaisjäännöstä (MML 13 §). Mikäli asiasta ei neuvotella, tulee tämä tieto ja sen reunaehdot saattaa päätöksen tekijöille tietoon.

Historiallinen Ulvila-Tampere -tielinja on kiinteä muinaisjäännös ja se on esitettävä kaavakarttala SM-merkinnällä; historiallisten teiden maininta kaavaselostuksessa ei ole riittävää. SM-määräystä on vielä täydennettävä seuraavasti; "laajuus tulee selvittää museoviranomaiselta; kohteen tarkan laajuuden selvittäminen voi edellyttää arkeologisia tutkimuksia." Täydennys vahvistaa maankäyttäjien oikeusturvan toteutumista ja rauhoitettujen kohteiden säilymistä, koska osa niistä on kaavan kohdemerkintää oleellisesti laajempia.

Puolustusvoimat

Puolustusvoimien logistiikkalaitokselta tulee pyytää lausunto Vuoreksen suoja-alueen maankäyttöhankkeissa. Yli 50 m korkeita tuulivoimaloita koskevista suunnitelmissa tulee pyytää puolustusvoimien pääesikunnan lausunto. Korkeiden mastojen osalta kaavaa tulee tarkistaa Ojalan osayleiskaavan mukaiseksi.

Pirkkalan kunta

Raitiotielinjaus on korjattu ehdotukseen Pirkkalan lausunnon mukaiseksi. Sarankulman ja Toivion välinen liikenneyhteys palvelisi joukkoliikennettä ja yhteisten palvelujen saavutetta vuutta. Sen voisi merkitä ainakin yhteystarpeena yleiskaavaan.

Nokian kaupunki

Luonnoslausunnon asiat on huomioitu kaavaehdotuksessa lukuun ottamatta pistoraiteen ohjeellista yhteystarvetta Myllypuron teollisuusalueelta Nokian puolelle. Pistoraiteen osoittamat jättämisestä on kuitenkin annettu perusteltu vastine. Kolmenkulman alueella kuntien välistä yhteistyötä on tarpeen jatkaa. Hyvä asia on, että Nokian suunnan lähijunahanketta edistetään myös Tampereen puolella. Oikoradan sovittaminen maastoon tarkemmassa suunnittelussa tulee olemaan haastavaa.

Ylöjärven kaupunki

Kolmenkulman alueella on jätetty huomiotta ylikunnalliset yhteystarpeet ja liikenteen kehittäminen. Alueellinen pääväylä on jätetty huomiomatta myös vireillä olevassa asemakaavassa nro 8189. Kolmenkulma on kolmen kunnan yhteeninen alue ja sen liikenneverkko on esitettyvä rohkeasti ylikunnallisena.

5. Jatkotoimenpiteet ja kokouksen päätäminen

Viranomaisneuvottelun perusteella kaavakarttoihin tehtävät tarkistukset:

- Turton C-alueen kaupan määräys muutetaan maakuntakaavan mukaisesti vähittäiskauvan enimmäismitoitukseksi

Kaavaselostusta ja kaavaehdotuspalauteen vastineita täydennetään muutosesitysten pohjalta (ks. Liite 1). Tavoitteena on, että kantakaupungin yleiskaava 2040 hyväksytään valtuustossa kevään 2017 aikana.

Tämän viranomaisneuvottelun muistio lähetetään komentoitavaksi kaikille kokoukseen osallistujille ja liitetään kaava-asiakirjoihin. Mikko Nurminen kiitti osallistujia ja päätti kokouksen klo 15.40.

Liite 1 Tiedoksi osallistuneille: Viranomaisneuvottelun perusteella kaava-aineistoon tehtävät tarkistukset

Jakelu Läsnäolijat
Kutsutut

Tiedoksi osallistuneille

Viranomaisneuvottelun perusteella kaava-aineistoon tehtävät tarkistukset

- Turtolan C-alueen kaupan määräys muutetaan maakuntakaavan mukaisesti vähittäiskupan enimmäismitoituksaksi
- Rautaharkko-Lakalaivan keskustatoimintojen alueen toteutuksen vaiheistus lisätään c-2 -alueen määräykseen
- Keskustatoimintojen ja asumisen alueen määräyksiin lisätään: "Alueen suunnittelussa tulee kiinnittää huomiota kulttuuriympäristön arvoihin."
- Asumisen alueen määräykseen lisätään alueen varaanminen myös virkistys- ja suoja-alueille
- Hiedanrantaa koskeva pohjaveden suojelemääräystä tarkistetaan
- kartan 1 yleismääräyksen osa muutetaan muotoon "Rakennettaessa yli 50 m korkeita tuulivoimaloita tulee pyytää erillinen lausunto Puolustusvoimilta."
- Kaleva-Hakametsään osoitetaan täydentyvä keskustan alue (c-1) ja sille osoitetaan maakuntakaavan mukainen vähittäiskaupan enimmäismitoitus
- Selostukseen lisätään kehittämisen kohdealueisiin ja teemoihin "Rataverkon kehittäminen"
- Kaavaselostusta on täydennetään kappaleella, joka koskee ranta-alueiden loma-asutusta koskevia MRL 73§ sisältövaatimuksia

TAMPEREEN KAUPUNKI

